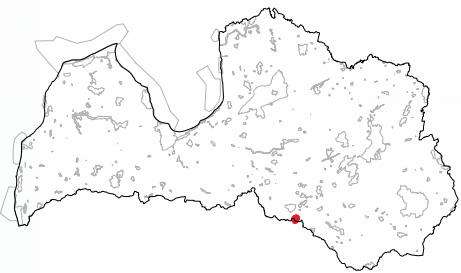

DABAS LIEGUMI

Dabas liegums „Aizdumbles purvs” (LV0505400)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1977.
ATRAŠANĀS VIETA: Viesītes novada Elkšņu pagasts.
PLATĪBA: 376 ha.
DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Teritorijas nozīmīgākās vērtības ir pārejas purvi un sliķšņas, eitrofs ezers, aktīvi augstie purvi un purvaini meži. Kopumā konstatēti seši ES nozīmes aizsargājami biotopi. Lielāko daļu aizņem Aizdumbles ezers – eitrofs ezers (biotops 3150), kas stipri aizaudzis ar parasto niedri *Phragmites australis*. Ezera krastos pārejas purvu un sliķšņu, un kaļķainu zāļu purvu kompleksā aug retas, aizsargājamas vaskulāro augu un sūnu sugas – kūdrāja donis *Juncus stygius*, Lēzela lipare *Liparis loeselii*, purvāja vienlape *Malaxis monophyllos*, spīdigā āķīte *Hamatocaulis vernicosus*, tumšā pinkaine *Cinclidium stygium*, Blandova purvspalve *Helodium blandowii*, kvadrātiskā preisija *Pressia quadrata*, kārpainais sfagns *Sphagnum papillosum*. Teritorija ir nozīmīga putnu koncentrēšanās un uzturēšanās vieta migrācijas laikā, piemēram, sējas zosīm *Anser fabalis*. Dabas liegumā konstatētās aizsargājamās putnu sugas ir lielais dumpis *Botaurus stellaris*, melnais stārķis *Ciconia nigra*, jūras ērglis *Haliaeetus albicilla*, niedru lija *Circus aeruginosus*, pļavas lija *Circus pygargus*, zivju ērglis *Pandion haliaetus*, rubenis *Tetrao tetrix* u. c.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Purvus un purvainos mežus var nelabvēlīgi ietekmēt hidroloģiskā režīma pārmaiņas.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide
- Dabiskā hidroloģiskā režīma saglabāšana pārmitrajos meža un purva biotopos

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
7230	Kaļķaini zāļu purvi	20,5	5,5	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		20,5
7140	Pārejas purvi un sliķšņas	159,1	42,3	Laba.	Neiejaukšanās.		159,1
7110*	Aktīvi augstie purvi	29,2	7,8	Laba.	Neiejaukšanās.		29,2
3160	Distrofi ezeri	56,6	15,0	Laba.	Neiejaukšanās.		56,6
91D0*	Purvaini meži	102,1	27,1	Laba.	Neiejaukšanās.		102,1

1. Teritorijas īss raksturojums

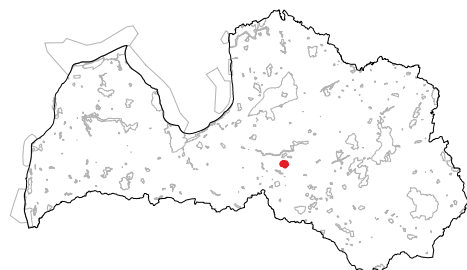
DIBINĀŠANAS GADS: 1999.

ATRAŠANĀS VIETA: Aizkraukles novada Aizkraukles pagasts.

PLATĪBA: 1532 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2011. gadā (2011–2021).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ir ļoti daudzveidīgas meža un purva mozaikas paraugs Latvijas mērogā. Liegumā konstatēti deviņi ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidi un liels skaits dažādu retu sugu. Aizkraukles purvs ir augstais purvs ar pārejas un zemā purva elementiem, tajā atrodas vairākas salas. Lielākajās purva salās (Liepu salā un Lūžņas salā) saglabājušās vecas liepu gāršas, ko gandrīz nav skārusi saimnieciskā darbība. Vecajos platlapju mežos aug meža auzene *Festuca altissima*, laksis *Allium ursinum*, sīpoliņu zobainīte *Dentaria bulbifera*, skrajziedu skarene *Poa remota*, ES nozīmes aizsargājamā sūna zaļā divzobe *Dicranum viride* u. c.

Purvainajos mežos atrodamas retas sūnas, piemēram, sašaurinātā bārdlape *Barbilophozia attenuata*, smaillapu lāpstīte *Scapania apiculata*, gruntsūdens izplūdes vietās – smaržīgā zemessomenīte *Geocalyx graveolens*. Dabas liegumā aug arī Virdžīnijas ķekarpaparde *Botrychium virginianum*, purvāja vienlape *Malaxis monophyllos* un trejdaivu koraļlsakne *Corallorhiza trifida*. 20. gs. 90. gadu vidū liegumā atrastas retas sēņu sugas – rožainā apmalpiepe *Fomitopsis rosea* un vēdekļa sārtaine *Rhodotus palmatus*.

Te konstatētas vairākas aizsargājamās bezmugurkaulnieku sugas, piemēram, resnais pumpurgliemezis *Vertigo moulinsiana*, ošu pļavraibenis *Euphydrias maturna*, raibgalvas purvspāre *Leucorrhinia albifrons*. Mežos ligzdo zivjērglis *Pandion haliaetus*, urālpūce *Strix uralensis*, baltmugurdzenis *Dendrocopus leucotos*, apodziņš *Glaucidium passerinum*, bet purvos dzeltenais tārtiņš *Pluvialis apricaria* u. c.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Nosusināšana negatīvi ietekmē pārmitros biotopus, degradē purvu teritorijas, veicinot purvu aizaugšanu ar mežu. Būtisku nelabvēlīgu ietekmi var atstāt meliorācijas sistēmu renovācija dabas liegumam piegulošajās platībās.
- Kūdras ieguve un ar to saistītā nosusināšana Aizkraukles purva dienvidaustrumu daļā, kas atrodas ārpus dabas lieguma, negatīvi ietekmē

hidroloģisko režīmu pārmitrajos biotopos dabas liegumā.

- Tuvumā esošā gāzes vada uzturēšana un remonts un ar to saistītie rakšanas darbi var pārveidot hidroloģisko režīmu, negatīvi ietekmējot pārmitros mežus un purvu.
- Ceļu būvniecība tiešā lieguma tuvumā var izmainīt hidroloģisko režīmu, negatīvi ietekmējot pārmitros mežus un purvu.
- Mežacūku piebarošana, kas palielina šo dzīvnieku koncentrāciju teritorijā, apdraud uz zemes ligzdojošos putnus un rada zemsedzes eitrofikāciju.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo meža biotopu apsaimniekošana nav veikta. 2013. gadā LIFE projekta „Augstā purva biotopu atjaunošana īpaši aizsargājamās dabas teritorijās Latvijā” (LIFE08 NAT/LV/000449) ietvaros izveidoti 29 aizsprosti uz grāvjiem, veicinot stāvokļa uzlabošanu purvu biotopos. Tomēr joprojām pastāv nelabvēlīga kūdras ieguves un ar to saistīto grāvju ietekme.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Pārmitro biotopu saglabāšanai optimāla hidroloģiskā režīma nodrošināšana.
- Platlapju mežu fragmentācijas mazināšana, veicot specializētas cirtes mākslīgi veidotās egļu audzēs, lai veicinātu platlapju piemistrojuma veidošanos. Mežaudžu attīstība paredzama aizsargājamā biotopa 9020* *Veci jaukti platlapju meži* virzienā.
- Reto augu un bezmugurkaulnieku sugu dzīvotņu kvalitātes uzlabošana.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Lai saglabātu vienotu mežu un mitrāju kompleksu, kā arī daudzās retās un īpaši aizsargājamās augu un putnu sugas, jāpaplašina dabas liegums, tajā iekļaujot 101,9 ha vērtīgu biotopu, kas atrodas ārpus lieguma (skat. Aizkraukles purvi un meži dabas aizsardzības plāna 6. nodaļu, 10. pielikumu). Pašreiz dabas lieguma robeža neloģiski šķērso vienlaidus ekosistēmu.
- Turpināt LIFE+ projekta laikā uzsāktu ūdens līmeņa un veģetācijas monitoringu, lai novērtētu hidroloģiskā režīma atjaunošanas sekmes.

5.2. Specifiski pasākumi

5.2.1. Sugas

- Virdžīnijas ķekarpapardes *Botrychium virginianum* un purvāja vienlapes *Malaxis monophyllos* atradņu saglabāšanai nepieciešams reizi 10 gados izcirst krūmus ziemas periodā uz Meļķītaru stigas.
- Ošu pļavraibeņa *Euphydrias maturna* aizsardzībai nepieciešams paplašināt dabas lieguma dienvidu robežas stīgu, izcērtot 10 m joslā skujkokus un lapu kokus ar diametru mazāku par 30 cm. Darbības atkārtojamas reizi 10 gados. Jaunaudzēs kopšanas cirtēs jāveicina ošu saglabāšanās.
- Lakša *Allium ursinum* saglabāšanai nepieciešams kopt jaunaudzes un vidēja vecuma audzes, veicinot platlapju piemistrojumu. Darbības veicamas divos paņēmienos, pirmajā izcērtot 50% egļu. Detālu darbu aprakstu skatīt dabas aizsardzības plānā.

5.2.2. Biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9080*	Staignāju meži	49,9	3,3	Laba.	Neiejaukšanās.		49,9
9020*	Veci jaukti platlapju meži	135,5	8,8	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		135,5
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	32,0	2,1	-	Veikt kopšanas cirtes mākslīgajās egļu audzēs, veicinot platlapju attīstību.	Nogabalu saraksts DA plānā, aktualizēt pirms darbu plānošanas.	
9100*	Purvaini meži	399,7	26,1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		399,7
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	12,4	1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		12,4
7140	Pārejas purvi un slīkšņas	86,8	5,7	Laba.	Neiejaukšanās.		86,8
7120	Degradēti augstie purvi	55,4	3,6	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Labot un būvēt jaunus grāvju aizsprostus vai aizbērt grāvjus (ja nepieciešams papildus jau īstenotajiem darbiem). Buferzonas platumā (100 m)- joslā starp dabas liegumu un kūdras ieguves teritoriju ievērot nosacījumus, ka nedrīkst neko rakt un pārveidot.	Pēc nepieciešamības.	55,4
7110*	Aktīvi augstie purvi	573,4	37,4	Laba.	Neiejaukšanās. Labot grāvju aizsprostus būvēt jaunus vai aizbērt grāvjus (ja nepieciešams papildus jau īstenotajiem darbiem). Ievērot buferzonas nosacījumus (joslā starp dabas liegumu un kūdras ieguves teritoriju).	Pēc nepieciešamības.	573,4
3160	Distrofi ezeri	0,5	1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,5

Dabas liegums „Aklais purvs” (LV0519000)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1999.

ATRAŠANĀS VIETA: Jaunielgavas novada Daudzeses pagasts.

PLATĪBA: 2003 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2011.gadā (2011–2021).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas lieguma teritoriju veido augstā tipa purvu, purvainu mežu, dabisku purva ezeru un pārejas purva biotopu komplekss, kurā konstatēti astoņi ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidi. Purvu un purvainos mežus ietekmējusi nosusināšana, lai arī kopumā šī teritorijas ir cilvēka darbības maz pārveidota. Te sastopamas daudzas ES Putnu direktīvā minētās sugas, piemēram, melnkakla gārgale *Gavia arctica*, sējas zoss *Anser fabalis*, zivju ērglis *Pandion haliaetus*, jūras ērglis *Haliaeetus albicilla*, mednis *Tetrao urogallus*, kopā 23 putnu sugas, sešas zidītājdzīvnieku, 16 bezmugurkaulnieku, viena ķērpju, astoņas sūnaugu un 17 īpaši aizsargājamās vaskulāro augu sugas. No vaskulārajiem augiem nozīmīgākās ir mellenāju kārkls *Salix myrtilloides*, skrajziedu skarene *Poa remota*, purvāja vienlape *Malaxis monophyllos* un purva sūnene *Hammarbya paludosa*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Dažādos laika periodos purvā un tam pieguļošajos mežos izrakti vairāki grāvji, pārveidotas dabiskās ūdenstece, pazemināts ezeru ūdens līmenis.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- LIFE+ programmas projekta „Augstā purva biotopu atjaunošana īpaši aizsargājamās dabas teritorijās Latvijā” (LIFE08 NAT/LV/000449) ietvaros 2012. gadā uz grāvjiem uzbūvēti 13 aizsprosti. Kopumā to izveidošana purva biotopus ir ietekmējusi labvēlīgi. Četri aizsprosti uz Ģirupes drīz pēc uzbūvēšanas bija izskaloti un funkcionē daļēji, noturot ūdens līmeni attiecīgi aptuveni 15–50 cm augstumā. Viens no četriem aizsprostiem nefunkcionē. Izskalotos un nefunkcionējošos aizsprostus nepieciešams atjaunot. Turpmāk jāseko līdzi arī aizsprostu stāvoklim uz Jūgupes un jāizvērtē to nozīme hidroloģiskā stāvokļa atjaunošanai, lemjot par to uzturēšanu un atjaunošanu. Ģirupes aizsprostošanas rezultātā nokaltušas 150–180 gadus vecas priedes aptuveni 10 m joslā ap Aklo ezeru. Priedes varētu iegāzties

ezerā, līdz ar to var tikt ietekmēts arī distrofais ezers, tāpēc jāvērtē, vai nebūtu lietderīgi novākt ūdeni un ūdens malā esošās nokaltušās priedes.

- Mežos speciāla apsaimniekošana vai hidroloģiskā režīma atjaunošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Optimāla hidroloģiskā režīma saglabāšana Aklajā purvā un tam pieguļošajos mežos.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Turpināt LIFE+ projekta laikā uzsākt ūdens līmeņa un veģetācijas monitoringu, lai novērtētu hidroloģiskā režīma atjaunošanas sekmes.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	906,8	45,3	Laba.	Neiejaukšanās.		906,8
9080	Staignāju meži	83,4	4,2	Laba.	Neiejaukšanās.		83,4
9020*	Veci jaukti platlapju meži	4,4	<1	Laba.	Neiejaukšanās.	Nogabalu saraksts DA plānā, aktualizēt pirms darbu plānošanas.	4,4
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	101,9	5,1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		101,9
7140	Pārejas purvi un sliksņas	16,3	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		16,3
7120	Degradēti augstie purvi	4,7	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		4,7
7110*	Aktīvi augstie purvi	465,5	23,2	Laba.	Regulāri kontrolēt un remontēt grāvju aizsprostus, ja nepieciešams.	Pēc nepieciešamības.	465,5
3160	Distrofi ezeri	25,4	1,3	Laba.	Neiejaukšanās.	Pēc nepieciešamības.	25,4

Dabas liegums „Alsungas meži” (LV0532200)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Alsungas novads.

PLATĪBA: 79 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas plašā, mežainā apvidū Piejūras zemienē netālu no Ēnavas upes. Austrumos robežojas ar kūdras laukiem, kuros aktīva kūdras ieguve pašreiz nenotiek, ziemeļos piegulošās mežaudzes ir susinātas, tāpat kā plašākas teritorijas visā apkārtnē. Dabas liegums ir nozīmīgs purvainu mežu aizsardzībai, bet tajā atrodas arī staignāju meži, pārejas purvi un sliksņas, kā arī degradēti augstie purvi un veci boreāli meži. Mitrajos mežos sastopamas retas un aizsargājamas sūnas, piemēram, smaržīgā zemessomenīte *Geocalyx graveolens*, daudzزارu rikardija *Riccardia multifida*, gludkausiņa jungermannija *Jungermannia leiantha*, kailā apaļlape *Odontschisma denudatum*, viļņainā šķībvācelīte *Plagiothecium undulatum*, lāpstītes *Scapania* spp., trauslā frulānija *Frullania fragilifolia*, kā arī vaskulārie augi Buksbauma grislis *Carex buxbaumii* un dūkstu vijolīte *Viola uliginosa*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Piegulošajā teritorijā tika iegūta kūdra, kas negatīvi ietekmējusi pārmitros biotopus plašākā apkārtnē. Nosusināšanas degradējošā ietekme joprojām turpinās, pasliktinot slapjo mežu un purvu biotopu stāvokli.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

Optimāla pārmitro mežu un purvu biotopu hidroloģiskā režīma nodrošināšana, novēršot nosusināšanas ietekmes un stabilizējot ūdens līmeni.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Hidroloģiskā režīma izpēte dabas liegumā un plašākā apkārtnē (ārpus lieguma teritorijas), izvērtējot ūdens līmeņa atjaunošanas potenciālās ietekmes uz apkārtnes mežiem un mežu infrastruktūru. Hidroloģiskā režīma atjaunošana atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām, ja tiek secināts, ka hidroloģiskā režīma atjaunošana iespējama un nepieciešama. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	58,4	73,9	Slikta.	Izpētīt hidroloģisko režīmu plašākā apkārtnē. Novērst nosusināšanas ietekmi, paaugstinot un stabilizējot ūdens līmeni.	58,4	
9080*	Staignāju meži	2,9	3,7	Slikta.	Neiejaukšanās.		2,9
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	7,1	9,0	Laba.	Neiejaukšanās.		7,1
7140	Pārejas purvi un sliktšņas	2,6	3,3	Nepietiekama.	Izpētīt hidroloģisko režīmu. Novērst nosusināšanas ietekmi, paaugstinot un stabilizējot ūdens līmeni.	2,6	
7120	Degradēti augstie purvi	3,2	4,0	Slikta.	Novērst nosusināšanas ietekmi, paaugstinot un stabilizējot ūdens līmeni – vēlams veikt ūdens līmeņa paaugstināšanu arī blakus esošajos pamestajos kūdras frēzlaukos, novēršot vai mazinot grāvja ietekmi pie dabas lieguma austrumu robežas.	3,2	

Dabas liegums „Ances purvi un meži” (LV0523400)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1999.

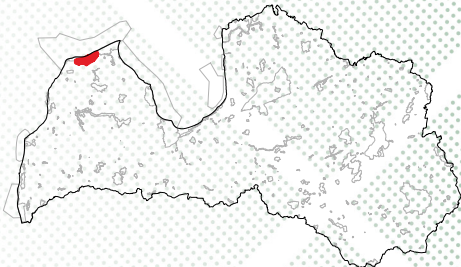
ATRAŠANĀS VIETA: Ventspils novada Ances un Tārgales pagasts.

PLATĪBA: 9822 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2016. gadā (2016–2028).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI:

Ministru kabineta 2001. gada 2. oktobra noteikumi Nr. 426 "Dabas lieguma "Ances purvi un meži" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi".

Dabas lieguma nozīmīgākās vērtības ir maz pārveidotais Ances Dižpurvs, zāļu un pārejas purvi, vigu-kangaru ainava, veci priežu meži, vecupes un parkveida zālāji Irbes un Stendes upes krastos. Dabas liegums kopā ar tam piegulošajām dabisko zālāju platībām Rindas un Stendes lejtecē ir sestā lielākā ES nozīmes aizsargājamo zālāju biotopu koncentrēšanās vieta Kurzemē ar lielu biotopu savienotības potenciālu. Vērtējot šo teritoriju kopumā – gan zālājus dabas liegumā, gan tuvumā esošajās teritorijās - var teikt, ka šī ir nozīmīgākā vieta biotopa 6530* *Parkveida pļavas un ganības* saglabāšanai Kurzemē un viena no piecām nozīmīgākajām vietām tā saglabāšanai Latvijā.

Dabas lieguma ekosistēmu attīstību vēsturiski ir noteikusi piekrastes iedzīvotāju saimnieciskā darbība, kas tika pārtraukta pēc II pasaules kara, nodrošinot dabisko sukcesiju un neiejaukšanos ekoloģiskajos procesos. Dabisko procesu netraucēta attīstība noteica teritorijas daudzu bioloģisko vērtību saglabāšanos. Dabas liegumā kopumā ir 20 ES nozīmes aizsargājami biotopi ar kopplatību 9173 ha, konstatētas aizsargājamas 48 vaskulāro augu, 28 sūnu, divas sēņu, deviņas ķērpju, 11 ziditāju, 61 putnu un 15 bezmugurkaulnieku sugas.

Purvos un mežos aug reti sastopamā dzeltenā akmeņlauzīte *Saxifraga hirculus*, Lēzela lipare *Liparis loeselii*, trejdaivu koraļlsakne *Corallorhiza trifida*, sīpoliņu zobainīte *Dentaria bulbifera*, purva dievkrēsliņš *Euphorbia palustris*, garkāta ģipsene *Gypsophyla fastigiata*, naudiņu saulrozīte *Helianthemum nummularium*, Sibīrijas skalbe *Iris sibirica*, skrajais donis *Juncus squarrosus*, parastā kreimule *Pinguicula vulgaris*, palu staipeknītis *Lycopodiella inundata* u. c. Vecos purvainos mežos uz bērzu mizas aug ļoti reti ķērpis asinssārtais mikoblasts *Mycoblastus sanguinarius*. Mežos un parkveida pļavās uz ozolu kritālām sastopamas retās piepes plaisājošā rūtainē *Xylobolus frustulatus* un košā zelt pore *Hapalopilus croceus*. Dabas liegumā konstatēta aizsargājamā meža sicista *Sicista betulina*. Maz

pārveidotie meži, purvi un ezeri ir nozīmīga ligzdošanas vieta daudzām retām un apdraudētām putnu sugām, piemēram, klinšu ērglim *Aquila chrysaetos*, bikšainajam apogam *Aegolius funereus*, stepes čipstei *Anthus campestris* u. c. Dabas liegums ir nozīmīgs kā medņa *Tetrao urogallus* un rubeņa *Tetrao tetrix* riesta vieta, kā arī ļoti retu bezmugurkaulnieku sugu saglabāšanai. Te sastopama spilgtā purvuspāre *Leucorrhinia pectoralis*, lielais skābeņu zeltainītis *Lycaena dispar*, divjoslu airvabole *Graphoderus bilineatus*, lapkoku praulgrauzis *Osmoderma barnabita*, biezā perlamutrene *Unio crassus*. Smiltāji ir dzīvotne retam abiniekam smilšu krupim *Bufo calamita*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Pieaugušajās mežaudzēs mirušās koksnes izvākšana un izlases veida cirtes.
- Neatbilstoša dabisko zālāju apsaimniekošana, to pamešana un aizaugšana ar krūmiem, vietām arī uzāršana, nākotnē iespējama arī pārāk intensīva apsaimniekošana. Tas rada biotopu fragmentāciju, samazina sugu dzīvotņu platību un kvalitāti, kā arī veicina aizsargājamo putnu sugu ligzdošanas vietu izzušanu.
- Bez mugurkaulniekus negatīvi ietekmē uguns traucējuma radītu struktūru un vides apstākļu trūkums, piemērotas mirušās koksnes (dzīvotņu) trūkums, kā arī parkveida ainavas aizaugšana un veco lielu dimensiju ozolu ieaugšana krūmājos.
- Biotopu kvalitātes pasliktināšanās medņu dzīvotnēs dabiskās sukcesijas rezultātā.
- Dabisko zālāju bioloģiskās daudzveidības un platības samazināšanās un fragmentācija, ja sārūks dabisko zālāju platība vai samazināsies to bioloģiskā daudzveidība Stendes un Rindas ielejas teritorijās, kas pieguļ liegumam. Dabisko zālāju aizsardzības

- un apsaimniekošanas nodrošināšana tikai lieguma teritorijā ilgtermiņā nav efektīva, jo tajā atrodas tikai aptuveni 10% no kopējās dabisko zālāju platības (aptuveni 50 ha, bet ārpus lieguma atrodas vairāk nekā 400 ha).
- Ūdenstūristu skaita pieaugums Irbes un Stendes upēs un atpūtas vietu atbilstošas infrastruktūras trūkums (izvedamās tualetes, atkritumu savākšana).
 - Vecupju aizsērēšana ar atmirušo ūdensaugu, lapu un sīkzaru lapu nobirām, kas patērē skābekli un samazina te iespējamo ūdens organismu daudzveidību.
 - Ošlapu kļavas *Acer negundo* izplatīšanās dabas lieguma teritorijā.
 - Ances apkārtnē, kā arī Stendes krastos lieguma teritorijā, atrodas vairākas fermas un lauksaimniecībā izmantojamas zemes, kas varētu būt viens no galvenajiem upes piesārņojuma avotiem. Šobrīd piesārņojuma ietekme vērtējama kā būtiska, kas apdraud biežās perlamutrenes populāciju Stendē un Irbē.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- Purvu, mežu un kāpu biotopos apsaimniekošana nav veikta.
- 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka liegumā apsaimniekoja mazāk nekā pusi no visiem zālājiem.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisko zālāju biotopu atjaunošana dabas liegumā maksimāli iespējamā platībā (atjaunojot pēc 20. gs. vidus pārkrūmojušos zālājus) un uzturēšana, nodrošinot ar tiem saistītajām retajām sugām optimālus dzīvotņu apstākļus.
- Atbilstoša apsaimniekošanas un aizsardzības režīma nodrošināšana liegumam piegulošajiem dabiskajiem zālājiem Stendes un Rindas ielejās.
- Bezmugurkaulnieku un smilšu krupja dzīvotņu uzturēšana un veidošana.
- Dabiskās sukcesijas un mežu vēsturiskās izmantošanas radīto negatīvo izmaiņu novēršana mežu dzīvotnēs.
- Atklāto un mežaino kāpu biotopu optimālas struktūras veidošana un uzturēšana.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Apstiprināt teritorijas individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus, lai varētu ieviest nepieciešamos apsaimniekošanas pasākumus un nodrošināt atbilstošu aizsardzības režīmu.
- Paplašināt dabas liegumu tā dienvidrietumu malā, iekļaujot Rindas un Stendes lejteces zālājus.
- Izstrādāt parkveida ainavas atjaunošanas plānu.
- Nodrošināt piekļūšanu zālājiem ar pļaušanas tehniku, atjaunojot ceļus to vēsturiskajās vietās, veicot ceļu un caurteku remontu, uzbūvējot tiltu pār Irbes upi (vieta norādīta dabas aizsardzības plānā).
- Atjaunot seklos nosusināšanas grāvjus mitrajos dabiskajos zālājos.
- Sagatavot un ieviest biotopa 6530* *Parkveida pļavas un ganības* atjaunošanas plānu, ietverot gan dabas lieguma teritoriju, gan liegumam piegulošās biotopa platības Stendes upes dienvidu krastā.
- Ierobežot invazīvās sugas ošlapu kļavas *Acer negundo* izplatīšanos dabas liegumā.

5.2. Specifiski pasākumi

5.2.1. Sugas

- Smilšu krupja *Bufo calamita* dzīvotņu apsaimniekošana – laukumu veidā saskaņā ar eksperta norādījumiem periodiski uzart, kultivēt ar lakstaugiem klātās pelēkās kāpas. Atkārtot reizi piecos gados 33,5 ha platībā.
- Bezmugurkaulnieku daudzveidības sekmēšanai veidot atvērumus un lielu dimensiju mirušo koksni boreālo mežu biotopos 70 ha platībā. Lapkoku praulgrauža *Osmoderma barnabita* dzīvotņu uzturēšanai atjaunot un apsaimniekot parkveida pļavas un ganības 238 ha platībā, kā arī atēnot vismaz 80 lielu dimensiju lapu kokus.

5.2.2. Biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	744,1	7,6	Labā.	Izcirst paaugas egles mežņu riesta vietās. Neiejaukšanās.	30,0	714,1
91E0	Aluviāli meži	24,7	<1	Labā.	Neiejaukšanās.		24,7
9160	Ozolu meži	20,2	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās, izņemot parkveida ainavas atjaunošanu.	Saskaņā ar parkveida ainavas atjaunošanas plānu.	20,2
9080*	Staignāju meži	255,6	2,6	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		255,6
9020*	Veci jaukti platlapju meži	6,8	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		6,8
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	882,7	9,0	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Veikt kontrolēto dedzināšanu reizi 10 gados DA plānā paredzētajās vietās. Palielināt mirušās koksnes apjomu ar diametru virs 25 cm līdz 20 m³/ha.	26,8 70	785,9
7210*	Dižās aslapes audzes	5,8	<1	Labā.	Neiejaukšanās.		5,8
7160	Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi	7,1	<1	Labā.	Neiejaukšanās.		7,1
7140	Pārejas purvi un slišķīgas	144,4	1,5	Labā.	Cirst krūmus, pļaut atvases aizsargājamo augu dzīvotnēs. Neiejaukšanās.	13,4	131
7110*	Aktīvi augstie purvi	964,8	9,8	Labā.	Neiejaukšanās. Izcirst egļu apaugumu mežņu mikrolieguma teritorijā un to tuvumā.	30	934,8
6510	Mēreni mitras pļavas	10,1	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	10,1	10,1
6530	Parkveida pļavas un ganības	238	2,4	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	238,0	238,0
6270	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	20,0	<1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	20,0	20,0

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
6450	Palieņu zālāji	15,8	<1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	15,8	15,8
6430	Eitrofas augsto lakstaugu audzes	2,2	<1	Laba.	Neiejaukšanās.	0,0	2,2
6120*	Smiltāju zālāji	1,1	<1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	1,1	1,1
6210	Sausi zālāji kaļķainās augsnēs	2,5	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	2,5	2,5
6000	Atjaunojami zālāji	57,4	<1	-	Atjaunošana. Uzturēšana.	57,4	2,5
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	4,34	<1	Nepietiekama.	Izvākt koku sagāzumus (~100m³).	1,0 (10 vietas)	
3160	Distrofi ezeri	0,4	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,4
3150	Eitrofi ezeri	76,7	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Daļēji izvākt vecupēs uzkrātās organiskās nogulas.		75,9 0,8
3130	Ezeri ar oligotrofām līdz mezotrofām augu sabiedrībām	7,4	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		7,4
2130	Ar lakstaugiem klātas pelēkās kāpas	45,5	<1	Nepietiekama.	Novākt koku un krūmu apaugumu. Neiejaukšanās.	15,5	30,0
2190	Mitras starpkāpu ieplakas	199,2	2	Nepietiekama.	Novākt apaugumu. Neiejaukšanās.	50,0	149,2
2180	Mežainas piejūras kāpas	5518,2	56,2	Nepietiekama.	Veikt kopšanas cirtes atbilstoši DA plāna norādījumiem. Veidot atvērumus un dabiskam mežam raksturīgas struktūras. Palielināt mirušās koksnes apjomu ar diametru virs 25 cm līdz 20 m³/ha (veicot citas cirtes). Veikt kontrolēto dedzināšanu.	1500,0 300,0 120,0 līdz 20 m³/ha (veicot citas cirtes). 26,8	

Vienreizēji dabisko zālāju atjaunošanas pasākumi dabas lieguma teritorijā nepieciešami vismaz 50 hektāros. Ietverot zālājus, kas piekļaujas liegumam Rindas un Stendes ielejās, atjaunojamo zālāju platība sasniedz vismaz 300 ha (ņemot vērā biotopam 6530* *Parkveida pļavas un ganības* specifiskos atjaunošanas pasākumus). Zālāju biotopu atjaunošanas rīcības ietver galvenokārt krūmu un koku ciršanu un sakņu frēzēšanu, zemes virsmas nolīdzināšanu un tai sekojošu atjaunojošu pļaušanu ar siena/zāles novākšanu vai ganišanu.

Dabas liegums „Apšuciema zāļu purvs” (LV0531400)

1. Teritorijas īss raksturojums

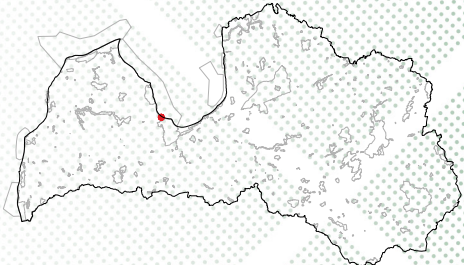
DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Engures novada Engures pagasts.

PLATĪBA: 15 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Teritorijai raksturīgs savdabīgs hidroloģiskais režīms – liegums ir periodiski applūstoša starpkāpu ieplaka blakus Lāčupītei. Lielākā vērtība ir kaļķains zāļu purvs ar dižo aslapi *Cladium mariscus* un rūsgano melnceri *Schoenus ferrugineus*, raksturīga suga ir parastā purvmirte *Myrica gale*. Nozīmīgākās īpaši aizsargājamās dzīvnieku sugas ir četrzobu pumpurgliemezis *Vertigo geyeri* un slaidais pumpurgliemezis *Vertigo angustior*. Teritorija vairākkārt ir degusi, taču tas nav atstājis nelabvēlīgu ietekmi uz purvu un tam raksturīgajām sugām, bet, visticamāk, degšana palīdzējusi saglabāties atklātam purvam.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Teritoriju ietekmējusi blakus esošo mežu nosusināšana, kas sekmējusi ekspansīvas augu sugas zilganās molīnijas *Molinia caerulea* dominanci zemsedzē teritorijas rietumu daļā.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

Novērst kaļķainajam zāļu purvam nelabvēlīgo nosusināšanas ietekmi. Papildus ieteicama krūmu izciršana dabas lieguma rietumu malā.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Veikt hidroloģiskā režīma izpēti un izvērtēt viena vai divu grāvju aizsprostošanas vai aizbēršanas iespēju un potenciālo ietekmi uz hidroloģiskā režīma uzlabošanu. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	2,1	14,0	Nepietiekama.	Pļaut zāli un izcirst krūmus nelielās platībās lieguma R malā (vietās, kur dominē zilganā molinija). Aizbērt vai aizsprostot grāvjus lieguma malā (arī piegulošajā platībā ārpus lieguma), kas sekmē purva aizaugšanu.	0,5	
7230	Kaļķaini zāļu purvi	4,6	30,7	Nepietiekama.	Aizbērt vai aizsprostot grāvjus lieguma malā (arī piegulošajā platībā ārpus lieguma), kas sekmē purva aizaugšanu.	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	
7210*	Dižās aslapes audzes	8,1	54,0	Labā.	Aizbērt vai aizsprostot grāvjus lieguma malā (arī piegulošajā platībā ārpus lieguma), kas sekmē purva aizaugšanu.	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	

Dabas liegums „Asūnes ezeri” (LV0532400)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Dagdas novada Asūnes pagasts; Krāslavas novada Robežnieku pagasts.

PLATĪBA: 70 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Lielu teritorijas daļu aizņem divi caurteces ezeri – Lielais Asūnes un Mazais Asūnes ezers, kas atbilst ES nozīmes aizsargājamam biotopam 3150 *Eitrofi ezeri ar iegrimušu ūdensaugu un peldaugu augāju*. Teritorija apmeklētājiem ir grūti pieejama, ezeru krasti aizauguši un slikšņaini, piekrastes daļās ir plašas virsūdens augāja joslas. Ezeru centrālās daļas 60–80% apmērā no spoguļvirsmas ir aizaugušas ar lēpēm *Nuphar lutea*, glivenēm (*Potamogeton sp.*) un ūdensrozēm *Nymphaea spp.*, un tur arī ir 1–2 m biezs dūņu slānis. Lielo un Mazo Asūnes ezeru savienojošās Ormjankas upes izteka no Mazā Asūnes ezera ir aizaugusi un slikšņaina. Smilšainas piekrastes paliekas saglabājušās tikai Asūnes upes ietekas rajonā pie Lielā Asūnes ezera.

Lielais un Mazais Asūnes ezers ir nozīmīga melnā zīriņa *Chlidonias niger* kolonijas vieta. Dabas lieguma teritorijā sastopamas arī citas retas putnu sugas, piemēram, lielais dumpis *Botaurus stellaris*, zivju ērglis *Pandion haliaetus*, niedru lija *Circus aeruginosus* un mazais ormanītis *Porzana parva*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Aizsargājamo dabas vērtību kvalitāti nelabvēlīgi var ietekmēt hidroloģiskā režīma izmaiņas.
- Ezeri strauji aizaug ar ūdensaugiem, kas traucē ūdens apmaiņu caurteces ezeros, veicina dūņu slāņa veidošanos un ezeru strauju eitrofikāciju, kvalitātes pasliktināšanos. Ilgākā laika perspektīvā plašu slikšņu un virsūdens augāja masīvu veidošanās veicinās melnā zīriņa dzīves apstākļu pasliktināšanos, vienlaikus veicinot labākus apstākļus lielajam dumpim, mazajam ormanītim un niedru lijai. Virsūdens augāja un slikšņu platību pieauguma rezultātā samazināsies ezerus apdzīvojošo bezmugurkaulnieku daudzveidība.
- Palielinoties aizaugumam un dūņu slāņa pieaugumam, sagaidāma biežāka zivju slāpšana un zivju sugu nomaiņa uz zivju sugām, kas ir noturīgākas pret skābekļa iztrūkumu.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Reto putnu sugu dzīvotņu saglabāšanai nepieciešamā hidroloģiskā režīma ar minimālām ūdens svārstībām un atbilstošas dzīvotņu (augāja) kvalitātes saglabāšana.
- Ūdens apmaiņas nodrošināšana caurteces ezeros.
- Platību ar nelielu ūdensaugu aizaugumu veidošana Lielā Asūnes ezera dienvidu-dienvidaustrumu daļā piļu un zivju ērgļa piesaistīšanai.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Sugas

- Kaijveidīgajiem putniem nodrošināt virsūdens augāja pakāpenisku nomaiņu uz peldlapu augāja mozaiku, katru gadu izplaujot vismaz 0,1 ha niedrāju.
- Lielajam dumpim veidot vai uzturēt skrajus seklūdens zonā esošus niedrājus vismaz 2 ha lielos niedrāju nogabalos, veidot niedrāja slikšņas ar seklu pielidošanas zonu. Pasākumu veikt eksperimentāli, nosakot vietas, kur ir atbilstoši dziļumi. Lielajam dumpim nav piemēroti sausi niedrāji, kuros nav barībā izmantojamu ūdens organismu. Darbība jāveic reizi 5 gados 2 ha platībā.
- Ezera virsūdens augājs ir piemērots melnā zīriņa koloniju veidošanai. Tiem ir tendence pastāvīgi mainīt koloniju atrašanās vietas, tāpēc jāizvērtē dažādām putnu sugām piemērotu dzīvotņu veidošanu, melnajam zīriņam piemērotās dzīvotnes uzturot kā prioritāti.

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
3150	Eitrofi ezeri	35,9	51,3	Nepietiekama.	Lielajā Asūnes ezerā izplaut no ūdensaugiem brīvas joslas virzienā uz Asūnes upes izteku. Reizi piecos gados. Izplaut ūdensaugus Lielā Asūnes ezera DA daļā Asūnīcas upes iztekas rajonā. Veidot atklātas piekrastes seklūdens joslas Lielā Asūnes ezera A piekrastē, lai ezerā piesaistītu pīles. Reizi piecos gados.	0,2 0,2	
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	0,5	<1	Nepietiekama.	Regulēt bebru darbības ietekmi Ormjankas upē, lai nodrošinātu upes ūdens caurvades spēju. Izplaut ūdensaugus Ormjankas upes iztekā no Mazā Asūnes ezera.	0,1 pēc nepieciešamības	

117

- Purvu un purvaino mežu biotopiem nepieciešamā hidroloģiskā režīma atjaunošana un uzturēšana.
- Nelabvēlīgu ietekmju novēršana dabas lieguma robežzonā (grāvju tīrīšana, kas var nelabvēlīgi ietekmēt aizsargājamos biotopus dabas liegumā).

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	206,9	13,1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Atjaunot hidroloģisko režīmu (aizbērt vai aizsprostot grāvjus) kompleksi ar purvu biotopiem.	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	206,9
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	2,8	<1	-	Neiejaukšanās.		2,8
9050	Lakstaugiem bagāti egļu meži	13,0	<1	-	Neiejaukšanās.		13,0
7150	<i>Rhynchosporion albae</i> pioniersa-biedrības	23,3	1,5	Laba.	Neiejaukšanās.	23,3	
7120	Degradēti augstie purvi	15,5	<1	Slikta.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (aizbērt vai aizsprostot grāvjus).	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	
7110*	Aktīvi augstie purvi	1267,7	80,4	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Atjaunot hidroloģisko režīmu (aizbērt vai aizsprostot grāvjus).	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem.

Dabas liegums „Ašu purvs” (LV0532300)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Apes novada Apes pilsēta ar lauku teritoriju.

PLATĪBA: 76 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas plaša pārmitru un nosusinātu mežu un purvu masīva malā. Tā mērķis ir saglabāt ezera aizaugšanas rezultātā izveidojušos pārejas un zāļu purvus, kā arī bioloģiski vērtīgus vecus mežus. Konstatēti četri ES nozīmes aizsargājami biotopu veidi. Dabas liegumā sastopamas bagātīgas Lēzela lipares *Liparis loeselii* un purva sūnenes *Hammarbya paludosa* atradnes. Purvos aug arī orhidejas stāvlapu dzegužpirkstīte *Dactylorhiza incarnata* un plankumainā dzegužpirkstīte *Dactylorhiza maculata*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Pārmitros biotopus nelabvēlīgi ietekmējusi senāk veiktā nosusināšana teritorijā un tās apkārtnē.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

Dabiskiem zāļu un pārejas purvu biotopiem optimāla hidroloģiskā režīma saglabāšana.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Veikt nosusināšanas ietekmes izvērtēšanu dabas liegumā un hidroloģiski saistītajā teritorijā tā apkārtnē.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	15,7	20,6	Laba.	Neiejaukšanās.		15,7
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	2,4	3,1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		2,4
7140	Pārejas purvi un slišķņņas	29,9	39,3	Laba.	Neiejaukšanās.		29,2
3160	Distrofi ezeri	0,2	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		0,2

Dabas liegums „Augstroze” (LV0000110)

Dabas liegums „Augstroze” (LV0000110)

1. Teritorijas īss raksturojums

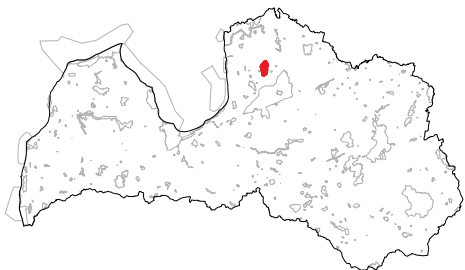
DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Limbažu novada Umurgas pagasts; Kocēnu novada Dikļu pagasts. Dabas liegums atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā.

PLATĪBA: 4007,2 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: 2017. gadā plāns projekta stadijā (2018–2028).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas Augstrozes paugurvalņa daļā un ietver mežus, Augstrozes Lielezeru un Dauguļu (Augstrozes) Mazezeru, kā arī purvus to apkārtnē. Tā nozīmīgākās vērtības ir purvu biotopi, purvaini meži, oligotrofi un distrofi ezeri, platlapju un boreāli meži. Kopumā konstatēti 16 ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidi.

Dabas liegumā ir daudz vecu mežaudžu, daudzviet mežos atrodami arī veci ozoli, kas ir nozīmīgi bezmugurkaulnieku daudzveidībai. Dabas liegums ir īpaši nozīmīgs aizsargājamās vaboļu sugas lapkoku praulgrauža *Osmoderma barnabita* saglabāšanai. Mežos konstatētas vairākas aizsargājamas augu, sūnu un ķērpju sugas, piemēram, sīpoliņu zobainīte *Dentaria bulbifera* un zaļā divzobe *Dicranum viride*. Daudzviet notiek jaunu liepu mežu attīstība.

Nozīmīgas dabas vērtības konstatētas ezeros un purvos. Augstrozes Lielezers ir izcilas kvalitātes ezers, kurā konstatēts liels skaits retu, aizsargājamo augu sugu, tostarp lielās platībās Latvijā ļoti reti sastopamā Dortmana lobēlija *Lobelia dortmanna*, kas veido plašas, vitālas audzes. Līdzīgs ir Mazezers, lai arī tā ekoloģiskā kvalitāte raksturojama kā nedaudz zemāka.

Līdzās mežiem un ezeriem dabas liegumā lielas platības aizņem četri purvi (Madiešēnu, Namitēnu, Bisenieku un Vecmuižas), no tiem lielākā daļa ir izcilas kvalitātes augstie purvi un pārejas purvi. Purvos raksturīgas lielas klajas platības, kas ir īpaši nozīmīgas vairākām putnu sugām, piemēram, purva tilbitei *Tringa glareola*, pļavas tilbite *Tringa totanus*, dzeltenajam tārtiņam *Pluvialis apricaria*, kuitalai *Numenius arquata*, lietuvainim *Numenius phaeopus*. Šie purvi kā atpūtas un barošanās vieta ir ļoti nozīmīgi putniem migrācijas laikā, īpaši zosīm un dzērvēm. Te konstatēti arī rubeņu *Tetrao urogallus* riesti. Konstatētas vairākas aizsargājamas sīkpārņu sugas.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Madiešēnu purva ziemeļu daļu nelabvēlīgi ietekmē nosusināšana.

- Veicot normatīvajos aktos atļautās sanitārās cirtes, var samazināties bioloģiskajai daudzveidībai nozīmīgs mirušās koksnes apjoms.
- Dabisko zālāju aizaugšana un kvalitātes pasliktināšanās neapsaimniekošanas dēļ.
- Zālāju nepareiza apsaimniekošana (smalcināšana un siena nesavākšana) veicinājusi biotopu kvalitātes pasliktināšanos.
- Dabisko zālāju sadrumstalotība.
- Rekreācijas slodze Augstrozes Lielezera krastos.
- Lobēliju – ezereņu grupas augi tiek izskaloti vai arī apbērti ar atmirušo augu daļām, šaurlapu ežgalvīšu uz ūdens virsmas peldošās lapas tiek saraustītas Augstrozes Lielezerā atļautās motorizēto ūdenstransporta līdzekļu izmantošanas dēļ.
- Māju grupas “Griezes” attīstība bez atbilstošas notekūdeņu attīrīšanas var veicināt lobēliju-ezereņu grupas augu izzušanu Augstrozes Lielezerā.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- Purvu un mežu biotopos speciāli apsaimniekošanas pasākumi nav veikti.
- Augstrozes pilskalnā regulāri tiek izcirsti krūmi un izvākta mirusi koksne. Pilskalnā augošās mežaudzes iepriekš atbildušas aizsargājama biotopa nosacījumiem, bet šādu pasākumu rezultātā to kvalitāte būtiski pasliktinājusies. Ņemot vērā pilskalna kā arheoloģiskā pieminekļa un tūrisma objekta prioritāro nozīmi, mežaudzes struktūras uzlabošana, lai atjaunotu tās atbilstību aizsargājamam biotopam, dabas aizsardzības plānā nav paredzēta.
- 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka 70% no dabas lieguma zālājiem bija apsaimniekoti.
- Augstrozes Lielezerā ir ielaisti lidaku un zandartu mazūļi. Tas vērtējams pozitīvi, jo šis zivis pārtiek no mazvērtīgajām un no zooplanktona pārtiekošajām

zivīm. Zooplanktons, savukārt, novērš alģu pārmēru savairošanos (“ziedēšanu”) un samazina ūdens dzidribas mazināšanās risku, kas ir būtisks lobēliju-ezereņu augu grupai.

4. Apsaimniekošanas mērķi biotopu aizsardzībai un stāvokļa uzlabošanai

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Neiejaukšanās vidēja vecuma mežaudzēs, kas vēl neatbilst aizsargājama biotopa kritērijiem, veicinās biotopu veidošanos nākotnē un samazinās fragmentāciju. Paredzama attīstība biotopa 9020* *Veci dabiski platlapju meži* vai 9050 *Lakstaugiem bagāti egļu meži* virzienā.
- Atjaunot hidroloģisko režīmu un stabilizēt ūdens līmeni nosusināšanas ietekmētajās purvu daļās un pārmitrajos mežos Madiešēnu purva ziemeļu daļā.
- Uzturēt un atjaunot dabiskos zālājus 50 ha platībā.
- Ezeru biotopu un no tiem atkarīgo reto sugu kompleksu saglabāšana labā stāvoklī.

5.2. Specifiski pasākumi - biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	89,9	2,2	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		89,9
91E0*	Aluviāli krastmalu un palieņu meži	0,4	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,4
91B0*	Nogāžu un gravu meži	13,3	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		13,3
9160	Ozolu meži	63,5	1,6	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		63,5
90B0*	Staignāju meži	45,7	1,1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		45,7
9050	Lakstaugiem bagāti egļu meži	22,3	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		22,3
9020*	Veci jaukti platlapju meži	58,9	1,5	Laba.	Neiejaukšanās.		58,9
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	157,7	3,9	-	Neiejaukšanās.		157,7

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	160,7	4,0	Laba.	Neiejaukšanās.		160,7
7160	Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi	0,2	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,2
7140	Pārejas purvi un sliķšņas	279,4	7,0	Laba.	Neiejaukšanās.		279,4
7120	Degradēti augstie purvi	96,3	2,4	Slikta.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (grāvju aizbēršana vai aizsprostošana). Izcirst kokus stipri aizaugušās, nosusināšanas ietekmētās purva daļās.	96,3	
7110*	Aktīvi augstie purvi	1456,3	36,3	Laba līdz nepietiekama.	Neiejaukšanās, izņemot atjaunot hidroloģisko režīmu (grāvju aizbēršana vai aizsprostošana). Izcirst kokus stipri aizaugušās, nosusināšanas ietekmētajās purva daļās.	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem 3,0	1453,3
6510	Mēreni mitras pļavas	2,2	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	2,0	2,2
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	13,7	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	1,0	13,7
3160	Distrofi ezeri	8,7	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		8,7
3130	Ezeri ar oligotrofām līdz mezotrofām augu sabiedrībām (Dauguļu Mazezers)	468,9	11,7	Laba.	Neiejaukšanās. Dauguļu Mazezers - reizi 5 gados retināt niedru joslas un tās izvākt A piekrastē minerālaugšnes veidotajā posmā ar mērķi nepieļaut lobēliju-ezereņu augāju apbēršanu ar atmirušo niedru daļām.	0,5	468,4

ES nozīmes zālāju platība liegumā ļoti neliela, un zālāji ir izolēti no lielākajiem zālāju masīviem reģionā. Lai nodrošinātu lieguma zālāju biodaudzveidības ilgspējīgu saglabāšanu, jāveic pareiza biotopu apsaimniekošana un ļoti degradēto platību atjaunošana (kopumā ap 4 ha) pie Pļavniekiem un ap Ezerlejm, atjaunojami zālāji ir posmā no Augstrozes baznīcas līdz Augstrozes muižai.

Dabas liegums „Ābeļi” (LV0520000)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1999.

ATRAŠANĀS VIETA: Jēkabpils novada Ābeļu, Dignājas un Leimaņu pagasts.

PLATĪBA: 3275 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2005. gadā (2006–2016).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: Ministru kabineta 2009. gada 28. aprīļa noteikumi Nr. 369 "Dabas lieguma "Ābeļi" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi".

Dabas liegums izveidots aktīvu augsto purvu (Kraukļu purvs), pārejas purvu un purvainu mežu aizsardzībai. Lielāko dabas lieguma daļu aizņem purvi un meži, nozīmīgas platības – zālāji, bet ūdeņu biotopi sastopami nelielās platībās. Dabas liegumā konstatēti 17 ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidi.

Platlapju un purvainie meži ir bagāti ar retu ķērpju, vaskulāro augu un putnu sugām, kopumā konstatētas vismaz 48 aizsargājamas sugas, dažas retas sugas konstatētas arī purvos. Mežos aug laksis *Allium ursinum*, divsēkļu grīslis *Carex disperma*, spilvainais ancītis *Agrimonia pilosa*, Lietuvas ūdenszāle *Glyceria lithuanica*, sipoliņu zobainīte *Dentaria bulbifera*, platlapu cinna *Cinna latifolia*, uz apšu kritālām zarainā dižadatene *Hericum coralloides*. Purvos sastopama reta sūna sfagnu somenīte *Calypogeia sphagnicola*.

Dabas liegumam ir liels potenciāls dabisko zālāju biodaudzveidības ilgtspējīgā saglabāšanā no biotopu savienotības viedokļa. Lai arī liegums nav dabisko zālāju saglabāšanai nozīmīgāko Natura 2000 teritoriju vidū ne valsts, ne reģiona mērogā, tam ir liela nozīme kā sugu izplatīšanās ekoloģiskajam koridoram starp Ziemeļsusēju un Daugavu. Dabiskajos zālajos aug jumstiņu gladiola *Gladiolus imbricatus* un odu gimnadēnija *Gymnadenia conopsea*, ligzdo grieze *Crex crex*. Palieņu zālāji ir nozīmīga barošanās vieta mazajam ērglim *Aquila pomarina*.

Dabas liegumā konstatēts melnais stārķis *Ciconia nigra*, ķīķis *Pernis apivorus*, mežirbe *Bonasa bonasia*, dzeltenais tārtiņš *Pluvialis apricaria*, purva tilbite *Tringa glareola*, apodziņš *Glaucidium passerinum*, urālpūce *Strix uralensis*. Kraukļu purvā ir mākslīgi veidota zivju ērgļa *Pandion haliaetus* ligzda, kas ir apdzīvota.

No retām bezmugurkaulnieku sugām te sastopams sarkanais plakanis *Cucujus cinnaberinus*, gludaiss adatgliemezis *Acicula polita*, marmora rožvabole *Liocola marmorata*, vitolu slaidkoksngrauzis *Necydalis major*, lielais asmalis *Peltis grossa*, apšu krāšņvabole *Poecilonota variolosa*. Dabas liegums ir Sēlijā nozīmīgākā lielo ziditāju (lūša *Lynx lynx* un vilka *Canis lupus*) uzturēšanās vieta.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Neatbilstoša dabisko zālāju apsaimniekošana, to pamešana un aizaugšana ar krūmiem, kas rada biotopu fragmentāciju, samazina sugu dzīvotņu platību un kvalitāti, kā arī veicina aizsargājamo putnu sugu ligzdošanas vietu izzušanu.
- Intensīvas mežsaimniecības rezultātā pirms dabas lieguma izveidošanas ierīkoti egļu stādījumi sekmē platlapju mežu fragmentāciju.
- Nosusināšanas ietekme pazemina pārmitro mežu un purvu biotopu kvalitāti.
- Palu ilguma un biežuma samazināšanās var apdraudēt palieņu zālājus.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- Mežu un purvu biotopos apsaimniekošana nav veikta.
- 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka liegumā bija apsaimniekoti tikai 32% no zālāju kopējās platības. Nozīmīgākie biotopi ir 6450 *Palieņu zālāji* un 6510 *Mēreni mitra pļavas*, tie apsaimniekoti attiecīgi 26% un 52% no platības.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Esošā hidroloģiskā režīma saglabāšana vai optimāla hidroloģiskā režīma atjaunošana pārmitrajos mežu un purvu biotopos.

- Platlapju mežu biotopu fragmentācijas novēršana, nākotnes biotopu veidošana, kombinējot neiejaukšanos un speciālus pasākumus mežaudzēs, kas vēl neatbilst aizsargājama biotopa kritērijiem. Mežaudžu attīstība sagaidāma aizsargājama biotopu 9020* *Veci jaukti platlapju meži* vai 9050 *Lakstaugiem bagāti egļu meži* virzienā.
- Dabisko zālāju biotopu atjaunošana un uzturēšana maksimāli iespējamā platībā visā Ziemeļsusējas ielejas garumā (iekļaujot teritorijas, kas atrodas ārpus lieguma un kopš 20. gs. vidus pārkrūmojušās platības). Nacionālā mērogā prioritāri atjaunojamas 6510 *Mēreni mitras pļavas*.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Izstrādāt jaunu dabas aizsardzības plānu.
- Izpētīt Kraukļu purva un tam piegulošo meža platību hidroloģisko režimu, izvērtējot ūdens limeņa

atjaunošanas potenciālās ietekmes uz apkārtni. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti. Hidroloģiskā režīma atjaunošanu purvos un purvainajos mežos veikt atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām, ja tiek secināts, ka nepieciešama hidroloģiskā režīma atjaunošana.

- Lai veicinātu Ziemeļsusējas ielejas dabisko zālāju biotopu savienotību un celtu to saglabāšanas potenciālu, nepieciešams:
 - izvērtēt lieguma paplašināšanu uz dienvidiem, iekļaujot tajā Ziemeļsusējas augšteces posmu līdz Grīvu un Zvejnieku mājām;
 - nokartēt zālāju biotopus Ziemeļsusējas ielejā posmā no lieguma ziemeļrietumu robežas līdz Birziem (Dolomita ciemam) un izvērtēt dabas lieguma paplašināšanas iespējas.
- Mazināt bebru darbības ietekmes (bebru medišana un bebru aizsprostu un mitņu nojaukšana), ja tas apdraud mežaudzes, īpaši aizsargājamas sugas un biotopus, infrastruktūru, ārpus lieguma esošas zemju platības u. c.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	44,70	1,4	Nepietiekama.	Neiejaukšanās, izņemot hidroloģiskā režīma atjaunošanu pēc izpētes.	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	44,7
9080*	Staigņāju meži	55,4	1,7	Slikta.	Neiejaukšanās, izņemot hidroloģiskā režīma atjaunošanu pēc izpētes	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	55,4
9020*	Veci jaukti platlapju meži	138,2	4,2	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		138,2
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	137,5		-	Neiejaukties mežaudzēs, kas nav sasniegušas aizsargājama biotopa kritērijus. Veikt speciālas cirtes egļu stādījumos, veicinot platlapju piemistrojumu.	42,0	95,5
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	61,1	1,9	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		61,2

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
7140	Pārejas purvi un sliksņas	361,4	11,0	Laba.	Neiejaukšanās, izņemot hidroloģiskā režīma atjaunošanu pēc izpētes.	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	361,4
7110*	Aktīvi augstie purvi	378,9	11,6	Laba.	Neiejaukšanās, izņemot hidroloģiskā režīma atjaunošanu pēc izpētes.	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	379
6510	Mēreni mitras pļavas	40,4	1,2	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	19,4	40,4
6450	Palieņu zālāji	67,2	2,0	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	49,4	67,2
6410	Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs	1	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	1,0	1,0
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	28,3	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	23	28,3
6120*	Smiltāju zālāji	1,5	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	1,5	1,5
6210	Sausi zālāji kalķainās augsnēs	3,5	<1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	1,3	3,5
3260	Upju straujteces un dabiski upju posmi	9,0	<1	Nepietiekama.	Nojaukt bebru aizsprostus (Aldaunīca), lai saglabātu brīvu ūdens caurvadi un nepaātrinātu piekrastes daļas pārpurvošanos un mazinātu eitrofikāciju (pēc nepieciešamības).		0,5
3160	Distrofi ezeri	1,1	<1	Laba.	Neiejaukšanās.	1,1	1,1

Vienreizēji zālāju atjaunošanas pasākumi nepieciešami vismaz 96 ha zālāju biotopu. Zālāju biotopu atjaunošanas rīcības ietver galvenokārt krūmu un koku ciršanu un sakņu frēzēšanu un tai sekojošu atjaunojošu pļaušanu ar siena/zāles novākšanu vai ganišanu. Tā kā liela daļa zālāju ilgstoši pamesti, tad daļā no tiem būtu vajadzīga arī augsnes auglības samazināšana, sugu sastāva veidošana un ekspansīvo sugu ierobežošana.

Dabas liegums „Babītes ezers” (LV0513100)

Dabas liegums „Babītes ezers” (LV0513100)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1957.

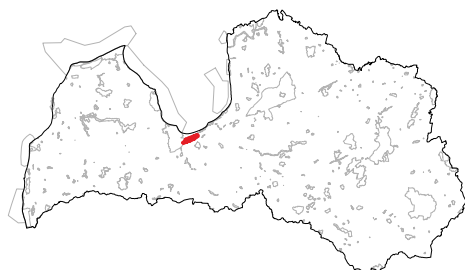
ATRAŠANĀS VIETA: Babītes novada Babītes un Salas pagasts, Jelgavas novada Valgundes pagasts.

PLATĪBA: 2988 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2009. gadā (2009–2019).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI:

Ministru kabineta 2011. gada 24. maija noteikumi Nr. 409 "Dabas lieguma "Babītes ezers" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi".

Dabas liegums ietver Babītes ezeru un piegulošo piekrastes teritoriju. Teritoriju aptver polderi, kas uzbūvēti laikposmā no 1939. gada, kad uzbērts norobežojošais dambis, līdz 1959. gadam, kad uzbūvēta sūkņu stacija un pabeigts detālās nosusināšanas tikls. Piegulošie polderi ir nacionālas nozīmes lauksaimniecības zemes. Dabas lieguma teritorija atrodas nacionālas nozīmes plūdu riska teritorijā, kas nosaka dabas aizsardzības un cilvēku drošības jautājumu saskaņošanu. Babītes ezers ir publiskais ezers un viens no dažiem lagūnas tipa ezeriem Latvijā. Tas ir sekls, eitrofs ezers ar bagātīgām parastās niedres, ezera meldra un vilkvālišu audzēm, kā arī ar iegrimušajiem un peldošajiem ūdensaugiem.

Dabas liegums ir nozīmīgs ligzdojošo ūdensputnu un caurceļojošo putnu aizsardzībai, tas iekļauts putniem starptautiski nozīmīgo vietu sarakstā ("Babītes ezers", vietas kods LV022). Teritorijā ligzdo 70 aizsargājamas putnu sugas, piemēram, upes zīriņš *Sterna hirundo*, ormanītis *Porzana porzana*, mazais ormanītis *Porzana parva*, lielais dumpis *Botaurus stellaris*, mazais dumpis *Ixobrychus minutus*, mazais zīriņš *Sterna albifrons* un citas putnu sugas. Divpadsmit retas putnu sugas ligzdo ārpus lieguma, bet apmeklē Babītes ezeru barošanās laikā, piemēram, jūras ērglis *Haliaeetus albicilla*. Astoņpadsmit putnu sugām ezers kalpo kā nozīmīga atpūtas vieta ceļošanas laikā, piemēram, ziemeļu gulbim *Cygnus cygnus*, mazajam gulbim *Cygnus columbianus*, mazajai gaurai *Mergus albellus*. Te sastopama īpaši aizsargājamā augu suga jūras najāda *Najas marina*, bet ezera sliksnās – maigā sūrene *Polygonum mite*. Dabas liegumā konstatēti četri ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidi. Babītes ezeram ir augsta zivsaimnieciskā nozīme gan no putnu barošanās, gan bioloģiskās daudzveidības saglabāšanās, gan makšķerēšanas viedokļa.

Dabasliegums ir ļoti nozīmīga Natura 2000 teritorija pēc biotopa 6450 *Palieņu zālāji* platības īpatsvara no kopējās šī biotopa platības Rīgas apkārtnē. Ainaviekoloģiski dabas lieguma zālāji (kopējā platība 215 ha) ir saistīti ar Lielupi kā dabisko zālāju sugu izplatīšanās ekoloģisko koridoru, kas

nozīmīgs gan Piejūras ģeobotāniskā rajona, gan Zemgales ģeobotāniskā rajona zālāju biodaudzveidības ilgtspējīgai saglabāšanai. Tāpēc dabas lieguma zālāju saglabāšana un aizsardzība jāplāno ciešā saistībā ar zālājiem Lielupes palienē Ķemeru Nacionālajā parkā un dabas liegumā „Kalnciema pļavas”.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Ezera biotopa kvalitāte tiešā veidā ir saistīta ar hidroloģisko režīmu un ezeram piegulošajos polderos notiekošo saimniecisko darbību – lauksaimniecībā izmantotais mēslojums un ķīmikālijas nelabvēlīgi ietekmē ūdens un dzīvotņu kvalitāti, kā arī sugu izplatību, organiskās vielas veicina ezera eitrofikāciju un aizaugšanu, kas pasliktina ūdensputnu ligzdošanas apstākļus.
- Putnu ligzdošanas laikā negatīvu ietekmi rada krasas ūdens līmeņa svārstības (rietumu vēju ietekmē Rīgas līcī un arī ezerā notiek ūdens uzplūdi). Neparedzamās ūdenslīmeņa svārstības negatīvi ietekmē spalvmetēju pīļu tēviņu skaitu ezerā, jo pilnībā zaudējot līdzpēju, tiem nepieciešami nemainīgi labi barošanās apstākļi. Ūdens līmeņa celšanās samazina barošanās iespējas.
- Ar augstajiem palu ūdeņiem ezerā un ezera neaizsalšanu vēlā rudenī un ziemā saistīta daļēji peldošo sliksnņu atraušana no ezera dibena un izpūšana krastā, kur veidojas plaši aizauguma masīvi, kas ir maz piemēroti ūdensputniem.
- Plēsīgie zīdītājdzīvnieki (lapsas *Vulpes vulpes*, jenotsuņi *Nyctereutes procyonoides*, Amerikas ūdele *Mustela vison*) un antropogēnais traucējums ezerā negatīvi ietekmē putnu ligzdošanas sekmes.
- Zālāju neapsaimniekošana un polderu nosusināšana ietekme veicina aizaugšanu ar niedrēm un krūmiem.
- Ezera un Lielupes ūdens piesārņojums ar organiskajām vielām negatīvi ietekmē applūstošos zālājus, tos pārmēslojot.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- 1988. gadā gar Babītes ezera dienvidaustrumu piekrasti izrakts apvadkanāls un uzbērtas vairākas mākslīgās salas, bet pieļauto kļūdu dēļ (salu lielumu un augstuma ziņā), tās pīļu un kaijveidīgo ligzdošanai nav bijušas piemērotas. Salas labprāt izmanto plēsīgie zīdītājdzīvnieki.
- 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā „BDUZ” liecina, ka tikai 25% no lieguma zālājiem bija apsaimniekoti.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Krasu ūdens līmeņa izmaiņu novēršana, atjaunojot Varkaļu slūžu darbību, kas nodrošinātu ūdensputniem optimālus ligzdošanas un barošanās apstākļus.
- Niedru pļaušana ezerā, uzlabojot uzturēšanās apstākļus ūdensputniem.
- Atklātu, vēja un tā radītās ūdens apmaiņas ietekmētu ezera zonu veidošana, lai saglabātu retās jūras najādas audzes.
- Biotopu 6450 *Palieņu zālāji* un 1630* *Piejūras zālāji* atjaunošana un regulāra uzturēšana Gātupes un Gātes polderos, nodrošinot labvēlīgu aizsardzības stāvokli gan biotopiem, gan zālāju putnu sugām.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Rekonstruēt un atbilstoši regulēt Varkaļu kanāla slūžas, novērst ezera ūdens līmeņa straujās izmaiņas, un saglabāt putniem optimālus ligzdošanas un barošanās apstākļus.
- Veikt hidroloģiskā režīma izpēti un tā saglabāšanai nepieciešamo darbību izvērtēšanu, ņemot vērā nosusināšanas sistēmas piegulošajā teritorijā. Izpētes ietvaros veicama arī zālāju atjaunošanas hidroloģiskā izpēte, lai noskaidrotu hidroloģiskā režīma regulēšanas iespējas, palu ūdeņu kvalitātes ietekmi uz veģetāciju un turpmākās apsaimniekošanas iespējas kontekstā ar galvenajām dabas vērtībām.
- Neapplūstošajos ilggadīgajos zālajos aptuveni 104 ha platībā izstrādāt un ieviest dabisku zālāju biotopu izveidošanas plānu (mērķbiotopi 6510 *Mēreni mitras pļavas* vai 6270* *Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas*).

5.2. Specifiski pasākumi

5.2.1. Sugas

- Melnā zīriņa *Chlidonias niger* un citu ezerā ligzdojošo sugu aizsardzībai nopļaut niedres, rekonstruēt Varkaļu slūžas, kas novērstu ūdens līmeņa svārstības un ligzdu applūšanu. Veidot augu zonas un sliksnās, kurās dominē augi ar peldošām lapām. Cirst krūmus ezera krastos un uz salām. Ierobežot plēsēju skaitu.
- Jūras najādas *Najas marina* atradņu rajonos veidot atklātas, vēja un tā radītās ūdens apmaiņas ietekmētas ezera zonas, kas novērs atmirušo augu daļu un organisko sedimentu izgulsnēšanos un najādu audžu apbēršanu.

5.2.2. Biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
6450	Palieņu zālāji	111,1	3,72	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	111,1	111,1
1630*	Piejūras zālāji	2,9	1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	2,9	2,9
6000	Atjaunojami zālāji	104	3,48	-	Atjaunošana. Uzturēšana.	104	104
3150	Eitrofi ezeri	2247,9	75,23	Nepietiekama.	Pļaut niedres, izveidojot mozaikveida niedru audzes un krasta joslas bez vienlaidus niedru audzēm. Novērst piesārņošanu ar neattīritiem notekūdeņiem no apbūves teritorijām pie sūkņu staciju izvadiem ezerā iepretim Varkāju kanālam, uzlabot esošās sistēmas. Pļaut ūdensaugus un atjaunot ūdens plūsmu Gātes A daļā. Izplaut ūdensaugus polderu sūkņu staciju rajonā ūdens caurvades nodrošināšanai, kā arī biogēnu akumulācijas un aizaugšanas mazināšanai.	Daudzgadīga programma, nosakot prioritārās attekas un to pārtīrīšanas secību.	Pēc nepieciešamības.

Vienreizēji zālāju atjaunošanas pasākumi nepieciešami gandrīz visā zālāju platībā, jo arī apsaimniekotie zālāji ir nepietiekamā aizsardzības stāvoklī. Biotopa 6450 *Palieņu zālāji* atjaunošanas rīcības ietver krūmu un koku ciršanu un sakņu frēzēšanu (aptuveni 70 ha platībā) un tai sekojošu atjaunojošu pļaušanu ar siena/zāles novākšanu vai ganišanu un ekspansīvu sugu, īpaši parastās niedres, ierobežošanu. Aptuveni 104 ha ir ilggadīgi zālāji, kas neatbilst ES zālāju biotopa kritērijiem, bet ir veidojami par dabiskiem zālājiem. Tā kā tie ir nosusināti zālāji, jāveic augsnes auglības samazināšanu un sugu sastāva veidošanu.

Dabas liegums „Baltais purvs” (LV0502100)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Alūksnes novada Mārkaines pagasts.

PLATĪBA: 139 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums izveidots, lai aizsargātu augstā purva, pārejas purva un purvainu mežu biotopus. Purvā daudz nelielu minerālzemes salu. Te ligzdo zivjēglis *Pandion haliaetus*, uzturas ķīķis *Pernis apivorus*. Sastopamas vairākas īpaši aizsargājamas augu sugas, piemēram, stāvlapu dzegužpirkstīte *Dactylorhiza incarnata*, plankumainā dzegužpirkstīte *Dactylorhiza maculata*, purva sūnene *Hammarbya paludosa*. Dabas liegums robežojas ar diviem mikroliegumiem, kas izveidoti medņa *Tetrao urogallus* riestu aizsardzībai.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Nav zināmi.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	26,0	18,7	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		26,0
9080*	Staignāju meži	2,3	1,7	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		2,3
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	11,1	8,0	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		11,1
7150	<i>Rhynchosporion albae</i> pioniersa-biedrības	2,1	1,5	Laba.	Neiejaukšanās.		2,1
7140	Pārejas purvi un sliķšņas	10,3	7,4	Laba.	Neiejaukšanās.		10,3
7110*	Aktīvi augstie purvi	33,6	24,2	Laba.	Neiejaukšanās.		33,6

1. Teritorijas īss raksturojums

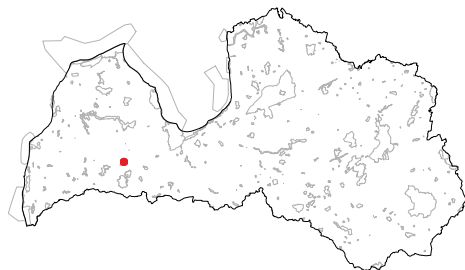
DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Brocēnu novada Cieceres pagasts.

PLATĪBA: 228 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2004. gadā, 2017. gadā uzsākta jauna plāna izstrāde.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas lieguma nozīmīgākās vērtības ir Baltezers un Baltezera purvs. Tajos sastopamas retas un aizsargājamās augu sugas, kā arī aizsargājami biotopi. Baltezers ir viens no dzidrākajiem ezeriem Kurzemē, kurā sastopams ļoti rets ūdensaugs – gludsporu ezerene *Isoetes lacustris*, kā arī rets biotops – 3130 *Ezeri ar oligotrofām līdz mezotrofām augu sabiedrībām*. Dabas liegumā ir Kurzemē nozīmīgas ļoti reto augu – mušu ofridas *Ophrys insectifera* un trejziedu madaras *Galium triflorum* – atradnes. Baltezera purvā sastopama asinssarkanā dzegužpirkstīte *Dactylorhiza cruenta* un citas aizsargājamās augu sugas, piemēram, parastā kreimule *Pinguicula vulgaris*. No retām sūnu sugām atrasta melnējošā sīkvācelīte *Catosciopium nigrum*.

Meži veido aizsargjoslu ap jutīgajiem purva un ezera biotopiem, vienlaikus iezīmējot to kā kompaktu un vienotu dabas kompleksu. Mežos konstatēta retās rūsganās zemeszvaigznes *Gastrum rufescens* atradne.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Visu meža masīvu un purvu ir nelabvēlīgi ietekmējusi nosusināšana gan dabas liegumā, gan piegulošajā teritorijā. Rezultātā purvs degradējies un lielākajā daļā aizaudzis ar priedēm.
- 20. gs. 80. gados purvu ietekmējuši Brocēnu cementa rūpnīcas putekļi, kas, nosēžoties purvā, izraisījuši kūdras reakcijas pārmaiņas no skābas uz bāzisku, līdz ar to nomainoties augu sabiedrībām no augstā purva uz pārejas purvu augāju ar lielu kaļķainu augtņu sugu īpatsvaru.
- Pastiprinātu nelabvēlīgu ietekmi var atstāt piegulošo teritoriju meliorācijas sistēmu renovācija un atjaunošana un ar to saistītā augu barības vielu ieskalošana ezerā.
- Ezera ekoloģisko stāvokli un gludsporu ezereni apdraud rekreācija.

- Ūdens limeņa izmaiņas ezerā, kas rodas bebru darbības dēļ no ezera iztekošajā grāvī. Tā rezultātā ir paaugstinājies ezera ūdens līmenis, veicinot augu barības vielu ieskalošanos ezerā un niedrāju audžu attīstību, tām nomācot piekrastes joslā augošās ezerenes un mieturaļģes.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Novērst bebru darbības izraisīto ezera ūdens limeņa paaugstināšanos, ko rada aizsprosti uz no ezera iztekošā grāvja; nodrošināt ūdens noteci no ezera.
- Atjaunot hidroloģisko režīmu un stabilizēt ūdens līmeni nosusināšanas ietekmētajās purva daļās un pārmitrajos mežos tā, lai tas nepaceltu ūdens līmeni ezerā.
- Nodrošināt dabisku procesu netraucētu norisi dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	107,5	47,1	Slikta.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (aizbērt vai aizsprostot grāvjus) tā, lai tas neietekmētu ezera ūdens līmeni. Atjaunot par aizsargājamu purva biotopu (nocirst kokus).	97,5	10,0
7140	Pārejas purvi un sliksnāgas	26,9	11,8	Slikta.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (aizbērt vai aizsprostot grāvjus) tā, lai tas neietekmētu ezera ūdens līmeni. Izcirst kokus, palielinot atklāta purva platību.	26,9	
3130	Ezeri ar oligotrofām līdz mezotrofām augu sabiedrībām	34,6	15,2	Slikta.	Izpļaut un izvākt virsūdens augus un augus ar peldošām lapām no ezera austrumu piekrastes daļas gludsporu ezereņu augtņu rajonā. Novērst bebru darbības izraisīto ūdens limeņa paaugstināšanos (likvidējot aizsprostus no ezera iztekošajā grāvī). Samazināt bebru skaitu.	1,7	0,2

Dabas liegums „Baltmuižas purvs” (LV0504300)

1. Teritorijas īss raksturojums

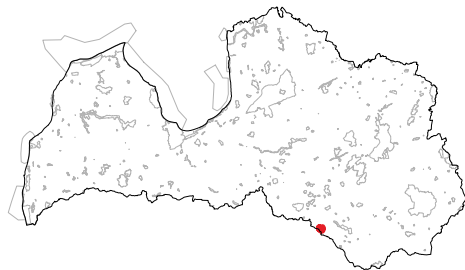
DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Ilūkstes novada Subates pilsēta ar lauku teritoriju; Aknīstes novads.

PLATĪBA: 874 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Nozīmīgākās dabas vērtības ir augsto purvu, pārejas purvu, boreālo un purvaino mežu biotopi, kā arī vecas mežaudzes uz purva salām. Dabas liegumā ir konstatēts reti sastopamais mellenāju kārkls *Salix myrtilloides*, stāvlapu dzegužpirkstīte *Dactylorhiza incarnata*, purvā aug sūna sfagnu somenīte *Calypogeia sphagnicola*. Teritorijai ir būtiska loma vilka *Canis lupus* aizsardzībā, purvi ir nozīmīgas dzīvotnes ligzdojošiem putniem. Uz ziemeļiem no dabas lieguma notiek kūdras ieguve.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Purvu un purvaino mežu biotopus var apdraudēt izmaiņas hidroloģiskajā režīmā ne tikai dabas liegumā, bet arī piegulošajā teritorijā, tostarp arī kūdras ieguve un ar to saistītā nosusināšana uz ziemeļiem no dabas lieguma.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Dabiskiem zaļu un pārejas purvu biotopiem optimāla hidroloģiskā režīma saglabāšana.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Pēc kūdras izstrādes renaturalizēt kūdras frēzlauku dabas lieguma ziemeļu malā.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	186,9	21,4	Labā.	Neiejaukšanās.		186,9
9080*	Staignāju meži	24,3	2,8	Labā.	Neiejaukšanās.		24,3
9020*	Veci vai dabiski platlapju meži	15,5	1,8	Labā.	Neiejaukšanās.		15,5
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	30,2	3,5	Labā.	Neiejaukšanās.		30,2
7140	Pārejas purvi un sliksnāgas	53,3	6,1	Labā.	Neiejaukšanās.		53,3
7110*	Aktīvi augstie purvi	461,0	52,7	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		461,0

Dabas liegums „Barkavas ozolu audze” (LV0511100)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1957.

ATRAŠANĀS VIETA: Madonas novada Barkavas pagasts; Varakļānu novada Murmastienes pagasts.

PLATĪBA: 62 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2006. gadā (2007–2017).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas meža masīvā ap Lisiņas upi. Teritorija kalpo kā savienojošs posms Lubāna mitrāju un Teiču purvu ietverošajiem mežiem, un sastāv no četrām atsevišķām daļām. Teritorijā senāk bija raksturīgi regulāri pali, bet pēc 20. gs. īstenotās meliorācijas Lisiņas upe ir stipri pārveidota un mitruma apstākļi būtiski mainījušies, lai gan neliela daļa no lieguma teritorijas pie upes pavasaros joprojām applūst. Meža masīvā netālu no dabas lieguma un tam piegulošajās mežaudzēs ir izveidoti vairāki mikroliegumi mazā ērgļa *Aquila pomarina* un melnā stārķa *Ciconia nigra* aizsardzībai.

Teritorijas nozīmīgākās vērtības ir ozolu meži, kā arī daudzās te sastopamās aizsargājamās un retās augu un dzīvnieku sugas. Konstatētas 57 aizsargājamās sugas – 13 bezmugurkaulnieku, 11 zīdītājdzīvnieku, 17 augu, 14 putnu, divas rāpuļu. Dabas liegums ir īpaši nozīmīgs bezmugurkaulniekiem un sikspārņiem, piemēram, rūsganajam vakarsikspārņim *Nyctalus noctula*, kam svarīga ir dobumaino koku klātbūtne. No bezmugurkaulniekiem sastopami, piemēram, apšu zaigraibenis *Apturailia*, zaļais vītulukoksngrauzis *Aromia moschata*, bērzu briežvabole *Ceruchus chrysomelinus*. Dabas liegumā ligzdo vai barošanās laikā to izmanto apodziņš *Glaucidium passerinum*, baltmugurdzenis *Dendrocopus leucotos*, mazais ērglis *Aquila pomarina*, melnais stārķis *Ciconia nigra*. Uz koku stumbriem aug sūna zaļā divzobe *Dicranum viride*. Teritorijā sastopama retā Šultesa madara *Galium schultesii*, jumstiņu gladiola *Gladiolus imbricatus*, mānīgā knidija *Cnidium dubium* un aizsargājamais ķērpis sīkpunktainā artonija *Arthonia bysacea*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Sosnovska latvāņa *Heracleum sosnowskyi* izplatīšanās Lisiņas krastos, laucēs, mežmalās, biotopu malās, grāvju atbērtnēs un kvartālstīgās.
- Intensīva mežsaimnieciskā darbība piegulošajās mežaudzēs – tā kā dabas lieguma teritorijā meži veido aptuveni 100–500 m platu joslu gar Lisiņas upi, kailcirsu veidošana piegulošajās mežaudzēs negatīvi

ietekmē teritorijas abiotiskos un biotiskos faktorus, piemēram, vēja ietekmi, notiek mikroklimata izmaiņas robežzonā, pastiprinās malas efekts u. tml., kā arī palielina mežu fragmentāciju.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- Mežu biotopos speciāli apsaimniekošanas pasākumi nav veikti. Gandrīz visā dabas lieguma teritorijā uz kvartālstīgām, biotopu malās un gar grāvjiem kopš 2009. gada divas reizes gadā tiek pļauti Sosnovska latvāņi. Apsaimniekotajās platībās vērojams Sosnovska latvāņu audzes blīvuma samazinājums, to audzes kļūst skrajākas, starp tiem veidojas velēna.
- 2013. gadā tika apsaimniekota palieņu pļava 245. kvartālā – izcirsti krūmi, tos sadedzinot, 2015. gadā šajā pļavā veikta krūmu atvašu pļaušana. Ņemot vērā pļavas novietojumu nav iespējama tās regulāra pļaušana un zāles novākšana ar traktortehniku. Lai saglabātu un uzturētu biotopu, jāturpina krūmu atvašu pļaušana ar savākšanu.

4. Apsaimniekošanas mērķi biotopu aizsardzībai un stāvokļa uzlabošanai

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Sosnovska latvāņa izplatīšanās ierobežošana.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Turpināt ierobežot Sosnovska latvāņa izplatīšanos.

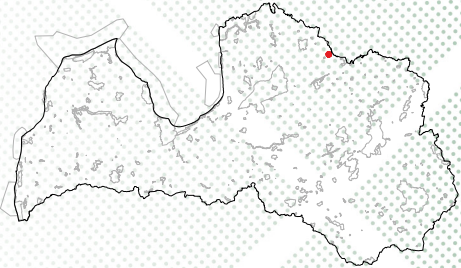
5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9160	Ozolu meži	42,7	68,9	Labā.	Neiejaukšanās.		42,7

Dabas liegums „Bednes purvs” (LV0515800)

1. Teritorijas īss raksturojums

- DIBINĀŠANAS GADS: 1977.
- ATRAŠANĀS VIETA: Valkas novada Zvārtavas pagasts.
- PLATĪBA: 30 ha.
- DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
- INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas lieguma galvenās dabas vērtības ir pārejas purvi un slīkšņas, kā arī purvaini meži. Šeit sastopamas vairākas retas un aizsargājamas augu sugas: Lēzela lipare *Liparis loeselii*, dzeltenā akmeņlauzīte *Saxifraga hirculus*, trejdaļu madara *Galium trifidum*, purva sūnene *Hammarbya paludosa*, sūnas spīdīgā āķīte *Hamatocaulis vernicosus* un Lapzemes āķīte *H. Lapponicus*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi
- Teritorijas dienvidrietumu daļā izveidotās caurtekas darbības dēļ pazeminās ūdens līmenis, negatīvi ietekmējot pārmitros biotopus un aizsargājamās spāru sugas.
3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums
- Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas mērķi biotopu aizsardzībai un stāvokļa uzlabošanai
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi
- 5.1. Vispārīgi pasākumi
- Noteikt aizsargājamo purva biotopu, augu un bezmugurkaulnieku (spāru, ūdensvaboļu) pastāvēšanai nepieciešamo optimālo ūdens līmeni. Novērtēt vai jāveido ūdens līmeni regulējošu būvi teritorijas dienvidrietumu daļā. Ja nepieciešams – veikt izbūvi.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	0,8	2,7	Vidēja.	Neiejaukšanās.		0,8
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	0,5	1,7	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		0,5
7140	Pārejas purvi un slīkšņas	24,5	81,7	Labā.	Neiejaukšanās.		24,5

Dabas liegums „Bejas mežs” (LV0501300)

1. Teritorijas īss raksturojums

- DIBINĀŠANAS GADS: 1987.
- ATRAŠANĀS VIETA: Alūksnes novada Jaunalūksnes pagasts.
- PLATĪBA: 59 ha.
- DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
- INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ir nozīmīgs vecu egļu mežu aizsardzībai. Tuvākajā apkārtnē nav lielu meža masīvu, apkārtnes ainavā raksturīgi nelieli mežu puduri, kas mijas ar zālāju un tīrumu teritorijām. Dabas liegumā konstatēti divi ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidi, te sastopamas arī aizsargājamas augu sugas, piemēram, apdzira *Huperzia*, kā arī dabisko meža biotopu indikatoraugus, piemēram, sūna rudens džeimsonīte *Jamesoniella autumnalis*. Reizēm teritorijā uzturas lācis *Ursus arctos*.

Teritorijā atrodas savdabīgs ģeoloģiskais un ģeomorfoloģiskais objekts - liela konusveida termokarsta ieplaka „Alpu velna pēda”. Bejas meža daļā kādreiz ir ganīti lopi, par to liecina dzeloņdrāšu žoga paliekas, vecākas paaudzes koki (atsevišķi oši un kļavas ar lieliem, resniem zariem), kas ieauguši jaunākā mežā.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Saimnieciskā darbība, kuras rezultātā samazinās mirušās koksnes apjoms un pieaugušu, bioloģiski vecu vai lielu dimensiju koku īpatsvars audzē.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo purvu un mežu biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējās vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	33,1	56,1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		33,1
91D0*	Purvaini meži	1,6	2,7	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		1,6

Dabas liegums „Blažģa ezers” (LV0525100)

1. Teritorijas īss raksturojums

- DIBINĀŠANAS GADS: 1999.
- ATRAŠANĀS VIETA: Aizputes novada Kalvenes pagasts; Vaiņodes novada Embūtes pagasts; Priekules novada Priekules pagasts.
- PLATĪBA: 463 ha.
- DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2008. gadā (2008–2023).
- INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas Embūtes paugurainē, raksturīgs izteiksmīgs reljefs un mozaikveida ainava, kurā mežaudzes mijas ar lauksaimniecībā izmantojamām zemēm un ūdenstilpēm. Lielāko lieguma daļu aizņem mežaudzes, bet daudzas no tām veidojušās kā sekundārie meži uz lauksaimniecības zemēm. Teritorijā konstatēti septiņi ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidi.

20. gs. 90. gadu sākumā dabas lieguma teritorijā veikta kokvarde *Hyla arborea* reintrodukcija, jo apvidus pēc mikroklimatiskā un biocenotiskā raksturojuma atbilda kokvarde bioloģiskajām prasībām. Suga ir labi iedzīvojusies un izplatījusies arī ārpus lieguma robežām. Liegumā konstatēta samērā liela abinieku un rūpuļu faunas daudzveidība, tostarp te sastopams arī lielais tritons *Triturus cristatus*. Ir liela ornitofaunas daudzveidība. Dabas liegumā aug vairākas retas augu sugas, kas Latvijā ir uz areāla izplatības robežas, piemēram, mieturu mugurene *Polygonatum verticillatum*, izlocītā ķērsa *Cardamine flexuosa*, krāsu zeltlapē *Serratula tinctoria*. No īpaši aizsargājamām zīdītāju sugām jāatzīmē Natūza sikspārmis *Pipistrellus nathusii*.

Dabas lieguma teritorijā ir lielas dabisku, dabiskoties sākušu un pamestu kultivētu zālāju un atmatu platības, kas nodrošina piemērotas barošanās vietas nozīmīgai daļai no lieguma ornitofaunas.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Hidroloģiskā režīma pārmaiņas, kas izraisa bebru aizsprostu nojaukšana, jo abinieku, t. sk. kokvarde, populācijas stāvoklis atkarīgs no bebru radītajiem uzplūdinājumiem.
- Zālāju un diķu aizaugšana var nelabvēlīgi ietekmēt to piemērotību abinieku nārstam.
- Zālāju apsaimniekošanas pārtraukšana un aizaugšana.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo mežu, purvu un ūdeņu biotopu apsaimniekošana nav veikta. Zālāji nelielā

platībā ir apsaimniekoti lieguma ziemeļaustrumu daļā (pēc 2014. gada LAD statistikas datiem par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” apsaimniekoti 4% no kopējās ES nozīmes aizsargājamo zālāju biotopu platības).

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Uzturēt kokvardei piemērotu hidroloģisko režīmu un ūdenstilpju stāvokli, kas ietver bebru aizsprostu nojaukšanas un bojāšanas aizliegumu, izņemot Vārtājas straujteces; pieļaujama jaunu bebraiņu veidošanās, izņemot gadījumus, ja tas veicina esošo ceļu izskalošanu un apsaimniekojamu un atjaunojamu zālāju applūdināšanu vai pārpurvošanos.
- Atjaunot un uzturēt dabiskos zālājus maksimāli iespējamā platībā.
- Veicināt straujteču kvalitātes uzlabošanos Vārtājas upē.
- Nodrošināt dabisku procesu netraucētu norisi dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Izstrādāt un ieviest zālāju atjaunošanas un uzturēšanas plānu visiem lieguma zālājiem (aptuveni 188 ha) – gan dabiskajiem, gan kultivētajiem un atmatām, ieskaitot aizaugošos zālājus. Plānā iekļaut dabisko zālāju atjaunošanas prioritizēšanu un saskaņošanu ar citu dabas vērtību vajadzībām; dabisko zālāju atjaunošanas iespēju un izmaksu novērtējumu, hidroloģiskā režīma izvērtējumu un nepieciešamo iejaukšanos dabisko zālāju apsaimniekošanas vajadzībām, piekļuves ceļu izveides, remonta un uzturēšanas vajadzību izvērtējumu.
- Veikt liegumā esošo ceļu remontu un uzturēšanu aizsargājamo biotopu apsaimniekošanas vajadzībām.

5.2. Specifiski pasākumi-biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9020*	Veci jaukti platlapju meži	1,8	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		1,8
7140	Pārejas purvi un sliķšņas	2,2	<1	Laba.	Neiejaukšanās, jāsiglabā ezera ūdens līmenis.		2,2
6510	Mēreni mitras pļavas	0,4	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,4	0,4
6410	Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs	2,4	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	3,6	3,6
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	0,3	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	36,0	36,0
6120*	Smiltāju zālāji	1,5	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.		1,5
6000	Atjaunojami zālāji	146,7	31,7	-	Atjaunošana. Uzturēšana.	146,7	146,7
3260	Upju straujteces un dabiski upju posmi	2,0	<1	Nepietiekama.	Vārtāja – izvākt vai samazināt koku sagāzumus vietās, kur veidojas krastu izskalojumi, kā arī vietās, kur upes gultnē sastopami oļi vai akmeņi (reizi 3-5 gados).	2,0	
3150	Eitrofi ezeri	4,5	<1	Nepietiekama.	Blažģa ezers – neiejaukšanās. Bijušie zivju dīķi – gadījumos, ja piekrastes krūmājs noēno ūdenstilpi, pieļaujama piekrastes zonas atēnošana, lai veicinātu spāru piesaisti.	1,0	4,5

Dabisko zālāju vienreizēji atjaunošanas pasākumi prioritāri nepieciešami līdz pat 41 ha, kas ietver pašlaik sliktā aizsardzības stāvoklī esošus ES zālāju biotopus. Lai nodrošinātu zālāju biodaudzveidības ilgspējīgu saglabāšanu liegumā, papildus jāatjauno vismaz 147 ha dabisko zālāju – lielākā daļa no šīm platībām apzināta 2016. gadā un informācija uzkrāta dabas datu pārvaldības sistēmā "Ozols". Tie ir ilggadīgi zālāji vai atmatas, kas pamesti kopš 2000. gadu sākuma, bet ar labu potenciālu tajos atjaunot dabisku zālāju.

Dabas liegums „Brienamais purvs” (LV0507400)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1987.

ATRAŠANĀS VIETA: Grobiņas novada Gaviezes un Bārtas pagasti.

PLATĪBA: 585 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Teritorijas galvenās vērtības ir augstais purvs un purvainais mežs, te konstatēti pieci ES nozīmes aizsargājami biotopu veidi. Dabas liegums ir nozīmīgs parastās purvmirtes *Myrica gale* aizsardzībai. Te konstatētas daudzas retas un īpaši aizsargājamas augu sugas, piemēram, ciņu mazmeldrs *Trichophorum cespitosum*, vidējā rasene *Drosera intermedia*, kailā apaļlape *Odontschisma denudatum*, lāpstītes *Scapania* spp., tamarisku frulānija *Frullania tamarisci* un doblapu leženeja *Lejeunea cavifolia*, ķērpis zvīņainā telotrēma *Thelotrema lepadinum* u. c.. Dabas liegums ir viena no ievērojamākajām pļavu līdijas *Circus pygargus* ligzdošanas vietām Latvijā. Šeit sastopamas arī citas retas putnu sugas, piemēram, melnais stārķis *Ciconia nigra*, mednis *Tetrao urogallus*, dzeltenais tārtiņš *Pluvialis apricaria* u. c.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

19. gs. beigās purvā izrakti daži grāvji, bet tie mūsdienās aizauguši un faktiski vairs nefunkcionē. Pašlaik būtisku ietekmju nav.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

Dabiskiem purvu un pārmitro mežu biotopiem optimāla hidroloģiskā režīma saglabāšana.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	148,2	25,3	Laba.	Neiejaukšanās.		148,2
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	24,2	4,1	Laba.	Neiejaukšanās.		24,2
9080*	Staignāju meži	19,6	3,4	Laba.	Neiejaukšanās.		19,6
7140	Pārejas purvi un sliķšņas	63,6	10,9	Laba.	Neiejaukšanās.		63,6
7110*	Aktīvi augstie purvi	260,0	44,4	Laba.	Neiejaukšanās.		260,0

1. Teritorijas īss raksturojums

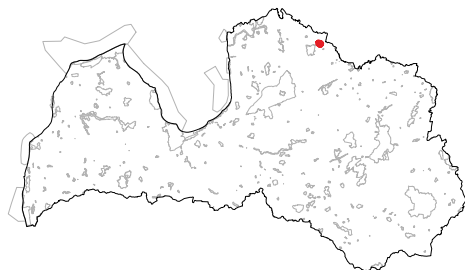
DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Valkas novada Valkas pagasts. Dabas liegums atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā.

PLATĪBA: 183,3 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2006. gadā (2006–2016).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Teritorija ietver Sedas upi un meliorētās palienes tās krastos aptuveni 2 km garā un 1 km platā posmā pie Lugažiem. Dabas lieguma lielāko daļu aizņem zālāji (ap 90%), bet nelielu platību aizņem ūdeņi un zāļu purvi, kā arī sekundāri meži, kas veidojušies, aizaugot zālājiem. Dabas liegums ir viena no nozīmīgākajām ķikuta *Gallinago media* un griezies *Crex crex* ligzdošanas vietām Latvijā. Ķikutam tā ir otra nozīmīgākā teritorija Ziemeļvidzemē. Dabas liegums ir piecpadsmitā nozīmīgākā Natura 2000 teritorija biotopu veida 6450 *Palieņu zālāji* saglabāšanā Latvijā (1,6% no biotopa kopējās platības). Teritorija ir nozīmīga īpaši aizsargājamām putnu sugām mazajam ērglim *Aquila pomarina*, ormanītim *Porzana porzana*, pļavas tilbītei *Tringa totanus*, purva pūcei *Asio flammeus*, rubenim *Tetrao tetrix*. Pavasarī dabas lieguma teritorija ir nozīmīga caurceļojošajiem ūdensputniem un bridējputniem, bet pēcligzdošanas periodā un rudens migrāciju laikā teritorijā uzturas dzērvi bari.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Augu sabiedrību un sugu daudzveidība lielā daļā zālāju ir samazinājusies nosusināšanas ietekmē, kas izpaužas joprojām, kā arī neapsaimniekošanas dēļ, bet vietām arī pārāk intensīvas apsaimniekošanas un uzāršanas dēļ. Lielākais apdraudējums ir augsnes eutrofikācija, kas notiek vairāku faktoru ietekmē – kūdras mineralizācija pēc nosusināšanas, 20. un 21. gs. mijas zālāju neapsaimniekošana un 21. gs. sākumā līdz 2015. gadam plaši izplatītā zāles smalcināšana bez novākšanas.
- Ķikuta ligzdošanai nozīmīgākais apdraudējums ir nosusināšanas ietekme – gan fragmentācija, ko rada blīvs grāvju tīkls, gan palu ilguma sarukums. Palu dabiskais režīms nozīmīgs, lai augsnē saglabātos labvēlīgi apstākļi sliekām, kas ir ķikuta galvenais barošanās objekts. Ķikuta barošanās apstākļus nelabvēlīgi ietekmē arī zāles smalcināšana.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- Pašreizējais hidroloģiskais režīms izveidojies pēc 20. gs. 30. gadu meliorācijas, tās dēļ dabisko zālāju biotopi daļēji nomainījās no slapjiem un mitriem zālājiem uz mitriem un mēreni mitriem zālājiem, bet vietām pilnībā tika pārveidoti par intensīvi izmantotiem kultivētiem zālājiem. 20. gs. 90. gados apsaimniekošana pārtraukta, un lielākajā daļā pašreizējā dabas lieguma pļavas aizauga ar krūmiem.
- Dabisko zālāju atjaunošana uzsākta 2005. gadā, kad LIFE programmas projekta “Latvijas palieņu pļavu atjaunošana Eiropas Savienības prioritāro sugu un biotopu aizsardzībai (LIFE04 NAT/LV/000198) ietvaros atjaunoti vairāk nekā 80 ha bioloģiski vērtīgu zālāju (krūmu ciršana 20 ha, sakņu frēzēšana 1 ha, pirmreizēja pļaušana 80 ha). Projekts bija veiksmīgs, jo kopš tā ieviešanas zālāju apsaimniekotā platība nav samazinājusies.
- 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka dabas lieguma zālāji bija apsaimniekoti lielākajā to platībā. Nozīmīgākais biotops ir 6450 *Palieņu zālāji*, un tie apsaimniekoti 86% no kopējās platības. Biotops 6410 *Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs* apsaimniekoti 68% no platības. Tomēr joprojām ir teritorijas, kur jāveic zālāju atjaunošana. Pēc 2015. gada apsaimniekotā platība ir sarukusi, kas, iespējams, saistīts ar zemo atbalsta likmi (55 EUR ha) zālājiem, kas nav nokartēti pēc 2013. gada. Pārmitrajās platībās apsaimniekošanas izmaksas ir daudz augstākas.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Lai nodrošinātu dabisko zālāju biotopu savienotību, dabas lieguma teritorijā iekļaut Sedas kreisajā krastā lieguma robežai piegulošo teritoriju.

- Atjaunot un apsaimniekot dabisko zālāju biotopus līdz maksimāli iespējamai platībai, tos uzturot labvēlīgā aizsardzības stāvoklī (ietverot arī zālāju atjaunošanu vietās, kur tie vēsturiski bijuši, bet šobrīd tur izveidojušies sekundāri krūmāji un meži). Nacionālā mērogā prioritāri atjaunojami 6450 *Palieņu zālāji*.
- Uzturēt un atjaunot tādu hidroloģisko režīmu (īpaši palu režīmu), kas nepieciešams ķikuta un pļavu bridējputnu dzīvotnes un zālāju biotopu labvēlīga aizsardzības stāvokļa nodrošināšanai.
- Uzlabot sateces baseina ūdeņu bioloģisko kvalitāti, lai samazinātu negatīvo ietekmi uz zālāju biotopiem, kad ar palu ūdeņiem tiek atņests vairāk barības vielu nekā tas būtu fona stāvoklī.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Izstrādāt jaunu dabas aizsardzības plānu, tajā iekļaujot galvenos dabas vērtību saglabāšanas pasākumus.
- Paplašināt dabas liegumu. Pašreizējā konfigurācijā dabas liegums ir ainavekoloģiski izolēts no pārējām Sedas palienes zālāju teritorijām. Lai nodrošinātu biotopu savienotību, dabas lieguma teritorijā jāiekļauj Sedas palieni līdz Natura 2000 teritorijai “Sedas purvs” (aptuveni 135 ha atjaunojamu zālāju).
- Izvērtēt hidroloģisko režīmu gan no dabas daudzveidības saglabāšanas un uzlabošanas, gan no apsaimniekošanas iespēju viedokļa, kā arī norādīt nepieciešamās hidroloģiskā režīma izmaiņas un to realizēšanas iespējas. Jāveic vismaz trīs gadus ilgs nepārtraukts hidroloģiskā režīma monitorings.
- Izvērtēt dabisko zālāju biotopu atjaunošanas iespējas stipri meliorētajos un pārveidotajos zālajos kūdras augsnēs, kur novērojama stipra eutrofikācija, jo teritorijā ir maksimāli jāpalielina ķikutam piemērotu dabisko zālāju platības un jāuzlabo to bioloģiskā daudzveidība.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
6510	Mēreni mitras pļavas	0,1	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,1	0,1
6450	Palieņu zālāji	164	89,5	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana. Hidroloģiskā režīma regulēšana.	23,0 164,0	164,0
6430	Eitrofas augsto lakstaugu audzes	1	<1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	1,0	1,0
6410	Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs	0,81	0,4	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,3	0,8
6000	Atjaunojami zālāji (neieskaitot pašlaik ārpus lieguma esošos 135 ha)	5,4	2,9	-	Atjaunošana. Uzturēšana.	5,4	5,4

Vienreizēji pasākumi jāveic vismaz 23 ha zālāju biotopu un visa dabas lieguma platībā saistībā ar ķikutam piemērota hidroloģiskā režīma izveidošanu. Ķikuta dzīvotnes uzlabošanai plānots neuzturēt meliorācijas grāvjus un izveidot aizsprostus uz grāvjiem. Nebūtu pieļaujama pārpurvošanās, tādēļ grāvju aizbēršanas potenciālā ietekme jānovērtē, novērojot gruntsūdens režīmu vismaz trīs gadus. Biotopu atjaunošana paplašinās un uzlabos arī ķikuta dzīvotni. Paplašināšanas gadījumā atjaunojami vēl 135 ha zālāju. Ikgadēji pasākumi jāveic visā zālāju platībā, ņemot vērā ķikuta prasības. Vietās, kur jāierobežo ekspansīvās augu sugas, pļaušana jāveic agrāk, putnu saudzēšanai izmantojot atbaidīšanas ierīces un pakāpenisku pļaušanu. Ķikutam ir nelabvēlīga zāles smalcināšana, to nenovācot no lauka. Smalcināšanas ietekmē zālājā sāk dominēt ekspansīvās augu sugas un veģetācija kļūst pārāk bieza un gara, un tādēļ nepiemērota arī griezei. Ķikutam un katram biotopa veidam specifisko apsaimniekošanu skat. Rūsiņa (red.) 2017.

Dabas liegums „Burtnieku ezera pļavas” (LV0532700)

1. Teritorijas īss raksturojums

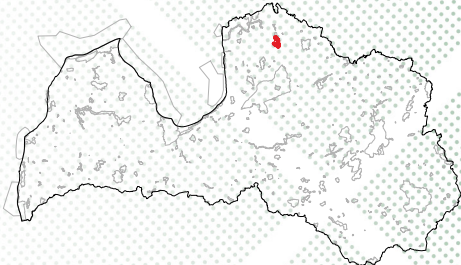
DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Burtnieku novada Burtnieku pagasts. Dabas liegums atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā.

PLATĪBA: 431,9 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2005. gadā (2005–2015), darbības termiņš pagarināts līdz 2019. gadam.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: Ministru kabineta 2007. gada 16. janvāra noteikumi Nr.60 "Dabas lieguma "Burtnieku ezera pļavas" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi".

Dabas liegums atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā, ietver Burtnieku ezera daļēji applūstošās pļavas un tajā ietekošo upju krastu joslas. Burtnieku ezera apkārtnē ir nosusināta, Silzemieņu polderis ietverts nacionālas nozīmes lauksaimniecības teritoriju sarakstā. Teritorijā konstatēti astoņi ES nozīmes aizsargājami biotopu veidi. Lielāko daļu teritorijas (70%) aizņem zālāji palienēs, kas ir nozīmīgas kā ķikuta *Gallinago media* un griezes *Crex crex* ligzdošanas vietas, kā arī purva pūces *Asio flammeus* ligzdošanas un barošanās biotopi. Zālāji ainavekoloģiski saistīti ar dabas liegumiem “Vidusburtnieks” un “Rūjas paliene” un kopā veido vienotu sugu izplatīšanās ekoloģisko koridoru. To apsaimniekošana un aizsardzība būtu jāplāno kompleksi visām teritorijām kopā, īpaši ņemot vērā to, ka dabas liegumi “Vidusburtnieks” un “Rūjas paliene” ir desmit nozīmīgāko Natura 2000 teritoriju vidū ķikuta aizsardzībai, bet Burtnieku ezera pļavas ir starp desmit nozīmīgākajām vietām pļavu bridējputnu saglabāšanai.

Dabas liegumā konstatētas 16 īpaši aizsargājamas putnu un bezmugurkaulnieku sugas. Pavasaros pārplūdušās pļavas ezera krastā ir ļoti nozīmīgs biotops spāru kāpuru attīstībai un izlidošanai.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Palieņu zālājus negatīvi ietekmējusi meliorācija, kuras dēļ samazinājusies palu ietekme. Silzemieņu poldera izveide pārtrauca dabisko palu režīmu ap 1000 ha plašā teritorijā.
- Zālāju apsaimniekošanas pārtraukšana un nepiemērota apsaimniekošana (nopļautās zāles atstāšana uz lauka).
- Ezera ūdens līmeņa pazemināšana 1928. gadā un ezera piekrastes apsaimniekošanas pārtraukšana ir veicinājusi vienveidīgas niedrāju joslas ekspansiju

bijušajos piekrastes zālajos, atklāto bridējputniem un zivju nārstam piemēroto seklūdens zonu izzušanu. Niedrāju joslas paplašināšanās ir pārtraukusi atmirušā ūdensaugāja iznesi no ezera vilņošanās ietekmē, veicina to uzkrāšanos seklūdens zonā un turpmāku piekrastes zonas pārpurvošanos. Blīvu niedrāju joslu veidošanās apgrūtina vai pat padara neiespējamu lidaku nārstu pārpurvošanās pļavās.

- Vecupju krastu aizaugšana, to noņojuma palielināšanās. Vecupju aizsērēšana ar zaru un lapu nobīrām patērē skābekli un samazina te iespējamo ūdens organismu daudzveidību.
- Bebru aizsprosti un koku sagāzumi dabas lieguma upēs veicina straumes palēnināšanos, ūdens temperatūras paaugstināšanos, ūdeni izšķīdušā skābekļa daudzuma samazināšanos, atkarībā no upes posma garenprofila krastu izskalošanos vai pārpurvošanos, oļaino un akmeņaino posmu pārklāšanos ar sanešiem un pret skābekļa deficītu jutīgajiem ūdens bezmugurkaulniekiem piemērotu dzīvotņu izzušanu.
- Regulāra zilaļģu masveida attīstība ezerā, kas samazina ūdens caurredzamību un te mītošo sugu daudzveidību.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- LIFE programmas projekta “Latvijas palieņu pļavu atjaunošana Eiropas Savienības prioritāro sugu un biotopu saglabāšanai” ietvaros (LIFE04 NAT/LV/000198) palieņu zālajos 2005. un 2006. gadā veikta krūmu ciršana 79 ha platībā, pirmreizēja pļaušana 70 ha platībā, kontrolēta dedzināšana 4 ha un krūmu sakņu frēzēšana 2 ha platībā.
- 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka 53% no dabas lieguma palieņu zālājiem

bija apsaimniekoti. 29% no biotopa 6430 *Eitrofas augsto lakstaugu audzes* platības bija apsaimniekota šī pasākuma ietvaros, tomēr nav zināms, kā tas ietekmējis biotopa kvalitāti.

- UNDP/GEF projekta “Bioloģiskās daudzveidības saglabāšana Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā” ietvaros 2006. un 2007. gadā izveidota tūrisma infrastruktūra (dabas taka, skatu tornis, informācijas stendi).

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisko zālāju un putnu dzīvotņu apsaimniekošana un atjaunošana līdz maksimāli iespējamai platībai un uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī.
- Ezera piekrastes pļavu un tām piegulošās ezera seklūdens zonas atbrīvošana no monodominantā niedrāju apauguma – mozaikveida augāja veidošana – un tāda hidroloģiskā režīma (īpaši palu) uzturēšana un atjaunošana, kas nepieciešama ķikuta un pļavu

- bridējputnu dzīvotnes un zālāju biotopu labvēlīga aizsardzības stāvokļa nodrošināšanai.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu, atsegumu un avotu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
 - Vecupju funkcionalitātes nodrošināšana.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Izstrādāt jaunu dabas aizsardzības plānu.
- Lai veicinātu integrētu un ainavekoloģiski pamatotu zālāju apsaimniekošanu un aizsardzību, apvienot vienā īpaši aizsargājamā dabas teritorijā liegumus “Burtnieka ezera pļavas”, “Vidusburtnieks” un “Rūjas paliene”.
- Veikt dabisko zālāju biotopu, pļavu bridējputnu un ķikuta monitoringu.

5.2. Specifiski pasākumi-biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9180*	Nogāžu un gravu meži	1,7	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		1,7
8220	Smilšakmens atsegumi	1,7	<1	Nepietiekama.	Dalēji novākt nogāzes apaugumu atseguma atklāšanai un erozijas procesa veicināšanai.		1,7
7160	Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi	0,03	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,03
6450	Palieņu zālāji	141,3	32,7	Laba.	Atjaunošana. Uzturēšana.	66,1	141,3
6430	Eitrofas augsto lakstaugu audzes	16,9	3,9	Nepietiekama.	Atjaunošana. Neiejaukšanās.	Jāprecizē.	16,9

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
6270*	Sugām bagātas ganiņas un ganiņas pļavas	2,8	<1	Laba.	Atjaunošana. Uzturēšana.	2,7	2,8
6000	Atjaunojami zālāji	104,0	24,0	-	Atjaunošana. Uzturēšana.	104,0	104,0
3150	Eitrofi ezeri	142,3	32,9	Nepietiekama.	Izplaut mozaikveidā piekrasti bridējputnu un pīļu ligzdošanas sekmju, kā arī zivju nārsta apstākļu uzlabošanai. Izcirst krūmus un mazvērtīgos kokus vecupēs un ap tām, it īpaši izžūstošajās, ar mērķi samazināt organisko nobiru (lapu, sīkzaru) uzkrāšanos un aizpildīšanos ar organiskajām vielām. Veidot atklātas piekrastes joslas ūdens bezmugurkaulnieku (spāru, maksteņu, viendienišu) pārejai no ūdens vides uz sauszemes lidojošo stadiju.	0,1 pēc nepieciešamības	
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	3,0	<1	Nepietiekama.	Nodrošināt ūdens caurvadi. Izvākt vai samazināt bebru aizsprostus un koku sagāzumus vietās, kur veidojas krastu izskalojumi, kā arī vietās, kur upes gultnē veidojas oļainas vai grāšainas platības, vai atrodas akmeņi kā kvalitatīvu straujteču posmu pazīme. Reizi piecos gados.	1,0	

Vienreizēji atjaunošanas pasākumi jāveic vismaz 70 ha dabisko zālāju, kas ietver krūmu ciršanu, to sakņu frēzēšanu, niedru ierobežošanu un tai sekojošu atjaunojošu pļaušanu vai ganišanu un ekspansīvu sugu, īpaši, parastās niedres, ierobežošanu. Apsaimniekotajos palieņu zālajos jāuzlabo kvalitāte, izvērtējot augsnes auglības samazināšanas iespējas. Aptuveni 104 ha platībā ir ilggadīgi zālāji, kas neatbilst ES zālāju biotopa kritērijiem, bet ir veidojami par dabiskiem zālājiem. Tā kā tie ir nosusināti zālāji, jāveic augsnes auglības samazināšana un sugu sastāva veidošana.

Dabas liegums „Būšnieku ezera krasts” (LV0532800)

1. Teritorijas īss raksturojums

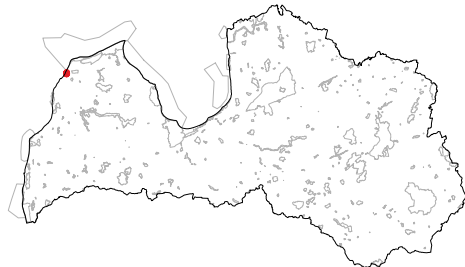
DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Ventspils pilsēta.

PLATĪBA: 51 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2008. gadā (2008–2018).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas Ventspils pilsētas teritorijā. Meži aizņem apmēram pusi no dabas lieguma, bet pārējo – Būšnieku ezera krasta aizaugušās un pārpurvotās platības. Teritorijas mērķis ir aizsargāt pārejas purvus un sliktākus un mežainas piejūras kāpas. Šajos biotopos konstatētas 17 retas un aizsargājamas vaskulāro augu sugas un četras sūnu sugas. Dabas liegums ir viena no dažām brūnganā baltmeldra *Rhynchospira fusca* atradnēm Latvijā. Purvos konstatēta parastā vairoglape *Hydrocotyle vulgaris*, rūsganā melncere *Schoenus ferrugineus*, parastā purvmirte *Myrica gale*, kā arī bagātīga Lēzela lipares *Liparis loeselii* populācija. Priežu mežā vietumis sastopama smiltāja nelķe *Dianthus arenarius* ssp. *arenarius*. Mežos konstatētas divas Latvijā reti sastopamas kokaugu sugas: Teodora pilādzis *Sorbus meinichii*, kas ir Fenoskandināvijas-Baltijas endēms un *Pallasa sausserdis* *Loniceræ caerulea* ssp. *Pallasii*, kas aug galvenokārt Rietumlatvijā Piejūras zemienē.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Liels apmeklētāju skaits un pieaugošā antropogēnā slodze nelabvēlīgi ietekmē ezera sliktākus ligzdojošos putnus (laivotāji, makšķernieki) un mežaino piejūras kāpu biotopu kvalitāti (eitrofikācija, dārza atkritumu un sadzīves atkritumu izgāšana, izbraukāšana u. c.).
- Pārejas purva un ezera krasta sliktāku aizaugšana ar niedrēm un melnalkšņiem pārveido biotopiem raksturīgos apstākļus.

5.2. Specifiski pasākumi-biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējās vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
7140	Pārejas purvi un sliktākas	4,7	9,2	Labā.	Izcirst melnalkšņus un pļaut niedres (vismaz reizi piecos gados).		4,7
2180	Mežainas piejūras kāpas	40,2	78,8	Sliktā.	Ierobežot antropogēno slodzi un mirušās koksnes izvākšanu. Ierobežot invazīvo sugu izplatīšanos.		40,2

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Saglabāt optimālu hidroloģisko režīmu pārejas purvos un sliktākās ezera piekrastē, renovējot un atbilstoši ekspluatējot hidrotehnisko būvi – ūdens pārgāzni – uz Lošupes pie iztekas no Būšnieku ezera.
- Samazināt niedru platības pārejas purvos un sliktākās.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Ierīkot norobežojošas barjeras pie stihiski iebrukātajiem meža ceļiem.
- Pārtīrīt un uzturēt Lošupes laivu kanālu, neļaujot tam piesērēt un radīt apdraudējumu ūdens pārgāznes un tam blakus esošā ceļa šķērsojuma ekspluatācijai.
- Uzstādīt informācijas zīmes, kas brīdina par aizliegumu izkāpt no laivas dabas lieguma teritorijā, izmantojot Lošupes laivu kanālu.

Dabas liegums „Cenas tīrelis” (LV0519800)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1999.

ATRAŠANĀS VIETA: Babītes novada Babītes pagasts; Mārupes novads; Olaines novads.

PLATĪBA: 2296 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2005. gadā (2005–2020).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums aizņem plašu teritoriju purvainā un mežainā apvidū starp Olaini un Babītes ezeru. Liela daļa pārmitro teritoriju apvidū ap Cenas tīreli ir nosusinātas, izmantotas kūdras ieguvei vai mežsaimniecībai. Pirms kūdras ieguves Cenas tīrelis bija viens no lielākajiem augstajiem purviem Latvijā. Dabas lieguma nozīmīgākā vērtība ir neizstrādātā, mazskartā purva daļa ar augsto purvu, pārejas purvu un distrofu ezeru biotopiem. 95% no teritorijas aizņem ES nozīmes aizsargājami biotopi. Šis ir viens no nedaudzajiem purviem Latvijā, kurā ir gan austrumu tipa, gan rietumu tipa purvu pazīmes, par ko liecina šeit sastopamie reti augi – te konstatētas septiņas aizsargājamas augu un sēņu sugas. Te aug, piemēram, galvenokārt Rietumlatvijas augstajiem purviem raksturīgais ciņu mazmeldrs *Trichophorum cespitosum*, Austrumlatvijas purviem raksturīgā ārkauša kasandra *Chamaedaphne calyculata* un visā valstī ļoti reti sastopamais pundurbērzs *Betula nana*.

Purvs kopā ar piegulošajiem mežiem atzīts par putniem nozīmīgu vietu sējas zoss *Anser fabalis*, dzērves *Grus grus*, purva tilbītes *Tringa glareola* un rubeņa *Tetrao tetrix* ligzdošanai, kopumā te konstatētas 26 aizsargājamās putnu sugas. Salīdzinot ar 20. gs. 30. gadiem, 21. gs. konstatētā putnu fauna ir kļuvusi sugām nabadzīgāka, izzūdēt retākām sugām. Dabas liegumā konstatētas sešas retas un aizsargājamas bezmugurkaulnieku sugas.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Kūdras ieguve dabas lieguma tiešā tuvumā un ar to saistītā nosusināšana pazemina ūdens līmeni purvā un izraisa purvu biotopu degradāciju.
- Apmeklētāju izraisīti traucējumi putnu sugu ligzdošanas laikā.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

2006. gadā LIFE programmas projekta „Augstā purva biotopu atjaunošana īpaši aizsargājamās dabas teritorijās Latvijā”(LIFE04 NAT/LV/000196) ietvaros uz grāvjiem uzbūvēti kūdras aizsprosti, lai mazinātu nosusināšanas ietekmi un stabilizētu ūdens līmeni purvā un ar mežu aizaugušajās purva malās. Kopumā kūdras aizsprosti radījuši labvēlīgu ietekmi uz purvu, ūdens līmenis ir paaugstinājies, lai arī vietām nepietiekami, piemēram, stipri nosusinātajās purva malās kūdras ieguves lauku tuvumā. Būtiskākā ūdens līmeņa celšanās novērota ap Skaista ezeru, kur izveidojušās sliktākas un nokaltuši koki. Vietām pēc projekta īstenošanas notikusi aizsprostu bojāšana, bojājumi novērsti.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Grāvju aizsprostu uzturēšana un remonts (pēc nepieciešamības).

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Pastāvīgi uzturēt un atjaunot tūrisma infrastruktūru purvā, kas ir nacionālas nozīmes tūrisma objekts.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	123,4	5,4	Laba.	Neiejaukšanās.		123,4
7140	Pārejas purvi un slišķšņas	72,7	3,2	Laba.	Neiejaukšanās mazietekmētajās purva daļās. Aizsprostu regulāra kontrole un remonts atbilstoši situācijai dabā (kopā 108 aizsprosti). Vienošanās ar kūdras izstrādātājiem par izstrādāto kūdras lauku rekultivācijas pasākumu saskaņošanu ar dabas vērtību saglabāšanas interesēm: ūdenstilpēm vai mitrājiem.		72,7
7120	Degradēti augstie purvi	57,3	2,5	Nepietiekama.		57,3	
7110*	Aktīvi augstie purvi	1723,2	75,0	Nepietiekama.		1723,2	
3160	Distrofi ezeri	18,5	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		18,5

Dabas liegums „Cieceres ezera sala” (LV0513600)

1. Teritorijas īss raksturojums

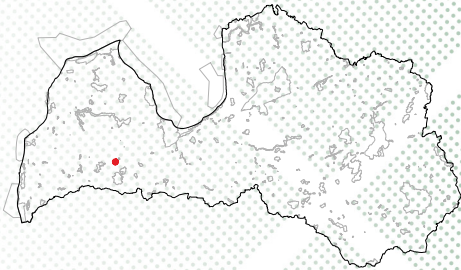
DIBINĀŠANAS GADS: 1923.

ATRAŠANĀS VIETA: Brocēnu novada Cieceres pagasts.

PLATĪBA: 15 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Cieceres ezers atrodas Saldus paugurainē, subglaciālajā ieplakā. Ezera vienīgā sala ir Ozolu sala, kas kopš 1923. gada ir noteikta kā aizsargājama dabas teritorija. Salas galvenā dabas vērtība ir platlapju meži ar daudziem lielu dimensiju ozoliem. Mežā sastopama reta, aizsargājama suga Benekena zaķauza *Bromopsis benekenii*, kā arī vairākas dabisko mežu indikatorsugas. Teritorija ir īpaši piemērota dzīvotne vidējam dzenim *Dendrocopos medius*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Teritorijas dabas vērtības nelabvēlīgi var ietekmēt pārmērīga apmeklētāju plūsma.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

Dabisku procesu netraucēta norise mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

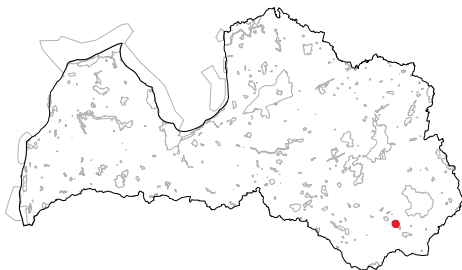
Novērtēt rekreācijas ietekmi un tās mazināšanas iespējas.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9020*	Veci jaukti platlapju meži	14,0	93,3	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		14,0

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1977.
ATRAŠANĀS VIETA: Aglonas novada Šķeltovas pagasts.
PLATĪBA: 55 ha.
DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2004.gadā (2004–2010).
INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums dibināts ipatnējā Čertoka ezera un tā apkārtnes ainavas saglabāšanai. Galvenā dabas vērtība ir sufozijas izcelsmes ezers – Čertoks, kas atrodas dziļā piltuvveida ieplakā ar samērā stāvām krasta nogāzēm. Ezers ir beznoteces ūdenstilpe ar mazu ūdensaugu un ūdensdzīvnieku daudzveidību. Ezers atbilst ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidam 3130 *Ezeri ar oligotrofām līdz mezotrofām augu sabiedrībām*, kas ir reti sastopams un pret piesārņojumu un eitrofikāciju jutīgs ezera tips.

Apkārtne ļoti pauguraina, teritorijā aug sausi priežu meži. Liegumā sastopamas retas un aizsargājamas augu un kukaiņu sugas, no kurām nozīmīgākie augi ir meža silpurene *Pulsatilla patens*, pamišziedu daudzlape *Myriophyllum alterniflorum*, parastais plakanstaipeknis *Diphasiastrum complanatum*, sūnas – galvainā smaillape *Lophozia capitata* un Ontario rožgalvīte *Rhodobryum ontariense*, kā arī spilgtā purvuspāre *Leucorrhinia pectoralis*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Organisko vielu iekļuve ezerā cilvēku apzinātas vai nejaušas rīcības rezultātā ūdenstilpē var radīt neatgriezeniskas ekoloģiskas pārmaiņas (skābekļa badu, aļģu ziedēšanu u. tml.).
- Intensīvas antropogēnās slodzes (izmīdīšanas) rezultātā tiek degradēta meža biotopu zemsedze un teritorija piesārņota ar sadzīves atkritumiem, veicinot eitrofikāciju.
- Mežsaimnieciskās darbības rezultātā meža biotopos samazinās mirušās koksnes apjoms un bioloģiski veco koku īpatsvars.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Ir izveidotas koka noejas – laipas, tā samazinot meža zemsedzes izmīdīšanu, augsnes virskārtas atsegšanu un organisko barības vielu ieskalosšanās iespējas ezerā. Ezera piekrastē ir izveidots koka skatu laukums, samazinot apmeklētājiem iespēju būt tiešā kontaktā ar ezeru. Autostāvvietas izvietotas ap 100

metru attālumā no ezera, samazinot iespēju ezerā nokļūt eļļām vai naftas produktiem.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Rekreācijas negatīvās ietekmes samazināšana.
- Ezera procesiem labvēlīga skābekļa režīma uzturēšana, nodrošinot regulāru ezera kontroli, esošās infrastruktūras uzturēšanu.
- Dabisku procesu netraucēta norise saldūdeņu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Meža silpureņu atradņu aizsardzība, informējot un izglītojot sabiedrību par to neplūkšanu un neizrakšanu.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Izstrādāt dabas liegumam individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus.
- Regulēt apmeklētāju plūsmu, uzturot esošo infrastruktūru.
- Nodrošināt regulāru atkritumu savākšanu un izvešanu.
- Uzstādīt hermētiskas izsmeļamās tualetes pie autostāvvietām iespējami attālu no ezera.
- Īstenot iksezonas vietējo monitoringu, nosakot ūdens kvalitātes parametrus, t. sk. elektrovadītspēju, pH un izšķīdušā skābekļa daudzumu pie ezera virsmas.

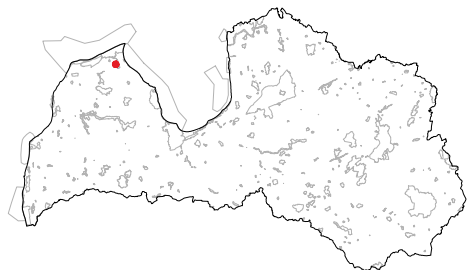
5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9060	Skujkoku meži uz osveida reljefa formām	6,3	11,4	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Veikt silpureņu aizsardzības pasākumus (samazināt nobīru slāņa biezumu apkārtnē, lai veicinātu to izplatību).		6,3
9080	Staignāju meži	0,2	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		0,2
3130	Ezeri ar oligotrofām līdz mezotrofam augu sabiedrībām	1,9	3,4	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		1,9

Dabas liegums „Daiķu īvju audze” (LV0513800)

1. Teritorijas īss raksturojums

- DIBINĀŠANAS GADS: 1999.
- ATRAŠANĀS VIETA: Dundagas novada Dundagas pagasts.
- PLATĪBA: 15 ha.
- DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
- INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Teritorija izveidota parastās īves *Taxus baccata* aizsardzībai. Mežaudzes veido periodiski pārmitri mistroti skujkoku un lapu koku meži ar izteiktu platlapju piemistrojumu. Mežos sastopamas vairākas aizsargājamas augu sugas, piemēram, stāvlapu dzegužpirkstīte *Dactylorhiza incarnata*, plankumainā dzegužpirkstīte *Dactylorhiza maculata*, purvāja vienlape *Malaxis monophyllos*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Teritorijas pastāvēšanu nelabvēlīgi var ietekmēt hidroloģiskā režīma pārmaiņas.
- Parastās īves dabisko atjaunošanos kavē un negatīvi ietekmē pārāk liels apēnojums, ko rada egles ieviešanās mežaudzes otrajā stāvā.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo meža biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas mērķi biotopu aizsardzībai un stāvokļa uzlabošanai

- Nodrošināt dabisku procesu netraucētu norisi dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama

netraucēta, dabiska vide.

- Uzlabot parastās īves augšanas apstākļus un veicināt dabisko atjaunošanos.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Kartēt aizsargājamās biotopus atbilstoši jaunākajai metodikai.
- Jāizvērtē dabas lieguma paplašināšanas iespējas, iekļaujot īpaši aizsargājamā teritorijā kaļķainu zāļu purvu (aptuveni 0,3 ha) un tam piegulošo mežu uz rietumiem no pašreizējās dabas lieguma robežas. Kaļķainajā zāļu purvā jānodrošina atbilstoša apsaimniekošana (jāizcērt krūmi, regulāri jāpļauj krūmu atvases, jānodrošina pļaušana un citi apsaimniekošanas pasākumi).

5.2. Specifiski pasākumi

5.2.1.Sugas

- Parastās īves populācijas stāvoklis vērtējams kā nepietiekams. Ap īvēm selektīvā veidā jāizcērt koki un krūmi, kas īvēm rada noēnojumu. Precīzu platību un izcērtamo koku skaitu jānosaka, detalizēti plānojot apsaimniekošanu pēc rūpīgas atradnes apsekošanas.

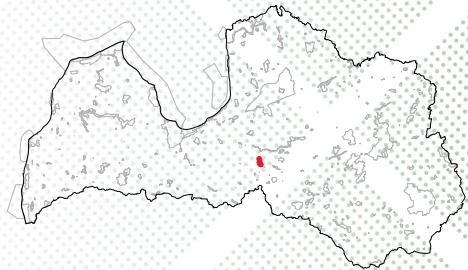
5.2.2. Biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējās vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējās vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	0,3	2,0	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		0,3
91E0*	Aluviāli meži	12,8	85,3	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Atēnot īves saskaņā ar eksperta atzinumu.	12,8	

Dabas liegums „Daugava pie Kaibalas” (LV0527200)

1. Teritorijas īss raksturojums

- DIBINĀŠANAS GADS: 2004.
- ATRAŠANĀS VIETA: Lielvārdes novada Lielvārdes pilsēta ar lauku teritoriju un Jumpravas pagasts; Ķeguma novada Birzgales pagasts.
- PLATĪBA: 579 ha.
- DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2008. (2008–2018).
- INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: Ministru kabineta 2009. gada 30. jūnija noteikumi Nr.668 "Dabas lieguma "Daugava pie Kaibalas" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi".

Dabas liegums ietver 7 km garu Daugavas posmu starp Dzelēm un Kaibalu, ietverot piegulošo zālāju un meža joslu, kā arī Dzelmjū pussalu. Šajā posmā Daugavā esošās salas un sekļie niedrāji pavasaros un rudenos ir nozīmīga migrējošo ūdensputnu atpūtas un barošanās vieta. Pavasara migrācijas laikā upē vienlaicīgi var novērot vismaz 3000 ūdensputnu, tai skaitā mazos gulbjus *Cygnus columbianus*, zosis un dažādas pīļu sugas. Zemajos, mitrajos zālajos upes krastos ligzdo bridējputni un griezes *Crex crex*, savukārt lieguma seklūdens zonas ar peldlapu un iegremdēto augāju ir lielākās zivju nārsta vietas visā Ķeguma ūdenskrātuvē. Nozīmīgu platību aizņem biotops 6430 *Eitrofas augsto lakstaugu audzes* – nedaudz vairāk par 1% no kopējās biotopa platības valstī. Zālāju aizsardzībai teritorija ir nozīmīga kā sugu izplatīšanās ekoloģiskā koridora posms Daugavas ielejā starp Ķeguma HES un Pļaviņu HES.

Ūdenskrātuve ir izveidota, aizsprostojot upi, un pēc savām īpašībām šis upes posms vairāk līdzinās caurteces ezeram.

Dabas liegumā konstatētas 38 retas un aizsargājamas augu, bezmugurkaulnieku, zivju, nēģu un 14 aizsargājamas putnu sugas. No retām augu sugām konstatētas zālainā cirvene *Alisma gramineum*, rudens ūdenīte *Callitriche hermaphroditica*, ūdens ērkšķuzāle *Scolochloa festuacea*, lielā raganzālīte *Circaea lutetiana*. No sastopamajām bezmugurkaulnieku sugām piecas gliemežu sugas ir retas. Ķeguma ūdenskrātuve uzskatāma par nozīmīgu teritoriju salates *Aspius aspius* saglabāšanai.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Ūdens līmeņa svārstības, ko nosaka Pļaviņu un Ķeguma hidroelektrostaciju darbība, veicina vienveidīgu un pret ūdens svārstībām izturīgu amfībisko augu sugu un dzīvnieku sabiedrību veidošanos piekrastes ūdens biotopos, kā arī negatīvi ietekmē zivju nārstu un putnu ligzdošanas sekmes.

- Antropogēnā slodze (apmeklētāji) uz salām un Daugavas piekrastē negatīvi ietekmē putnus ligzdošanas un atpūtas laikā.
- Dabisko zālāju aizaugšana mazina teritorijas kā putnu dzīvotnes kvalitāti un palielina zālāju fragmentāciju, mazinot Daugavas ielejas kā ekoloģiskā koridora funkcionalitāti.
- Invazīvo sugu izplatīšanās zālajos (īpaši puķu sprigane *Impatiens glandulifera* un blīvā skābene *Rumex confertus*).
- Zālāju agra pļaušana apdraud putnus ligzdošanas laikā.
- Ūdeņu eitrofikācija, ko rada neattīrītu notekūdeņu ieplūde Daugavā no piegulošajām teritorijām.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka zālāji šīs programmas ietvaros nav bijuši apsaimniekoti. Daļa ilggadīgo zālāju, kas nav noteikti par ES nozīmes biotopiem vai putnu dzīvotnēm, ir apsaimniekoti.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Piemērotu atpūtas un ligzdošanas iespēju nodrošināšana migrējošiem un ligzdojošiem ūdensputniem.
- Zivju resursu palielināšana, uzlabojot putniem labvēlīgākus barošanās apstākļus.
- Zālāju atjaunošana un regulāra apsaimniekošana vismaz 26 ha platībā, izmantojot putnus saudzējošas apsaimniekošanas metodes un darbu veikšanas laiku.
- Dabisku procesu netraucēta norise mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Eitrofikācijas slodžu samazināšanai veikt apdzīvotās vietas Dzelves vietējo notekūdeņu attīrīšanas sistēmas rekonstrukciju.
- Izvērtēt Natura 2000 teritorijas paplašināšanas iespēju, pievienojot teritorijai piegulošos ilggadīgos zālājus un apvienojot ar Natura 2000 teritoriju “Daugavas ieļa”. Starp abām teritorijām sastopami ES nozīmes zālāju biotopi, kas veido vienotu ainavekoloģisko zālāju agregāciju. Tās palielinātu putniem nozīmīgu dzīvotņu un barošanās un atpūtas vietu platību un kvalitāti, veicinātu zālāju biodaudzveidības atjaunošanu un palielināšanu, nodrošinot teritorijas kā sugu izplatīšanās ekoloģiskā koridora funkcijas. Ja zālāji starp abām Natura 2000 teritorijām netiks saglabāti, tad palielināsies abu Natura 2000 teritoriju izolācija un mazināsies Daugavas kā ekoloģiskā koridora funkcionalitāte.
- Ierobežot cilvēku klātbūtni putnu pavasara migrācijas un ligzdošanas laikā un nodrošināt kontroli.

- Ierobežot pārvietošanos ar motorizētiem transporta līdzekļiem seklūdens teritorijās.
- Veikt zivju mākslīgo nārsta vietu izlikšanu, zivju mazuļu ielaišanu. Ar to saistīta ūdens limeņa nostrādes ātruma un apjoma ierobežojumi Ķeguma ūdenskrātuvē zivju maksimālā nārsta laikā, kas vienlaikus nodrošina arī putnu (ziemeļu un mazā gulbju *Cygnus cygnus* un *C. columbianus*, mazās gauras *Mergus albellus*, ormaniša *Porzana porzana*) ligzdošanas sekmes – ligzdu neapplūšanu, vai nokļūšanu sausumā, kur tās kļūst pieejamas ūdelēm, jentiem un lapsām.
- Lai palielinātu ūdenskrātuves zivju nārsta sekmes, vienoties ar AS “Latvenergo”, ka zivju masveida nārsta laikā vairāk nekā 20 diennaktis tiek noteikta samazināta pieļaujamā ūdens limeņa svārstību amplitūda bez ūdens limeņa svārstībām.
- Veikt pētījumu Ķeguma ūdenskrātuves zivju resursu novērtēšanai, lai izstrādātu zinātniski pamatotas rekomendācijas zivju resursu stāvokļa uzlabošanai. Attiecas arī uz īpaši aizsargājamām zivju sugām – salati *Aspius aspius*, platgalvi *Cottus gobio*, akmeņgrauzi *Cobitis taenia* un Latvijas Sarkanajā grāmatā iekļauto samu *Silurus glanis*. Pēc pētījuma veikšanas turpmākajos gados veikt ūdenskrātuves zivju resursu monitoringu.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējās vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējās vai pastāvīgas darbības (ha)
6450	Palieņu zālāji	8,4	1,5	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	8,4	8,4
6430	Eitrofas augsto lakstaugu audzes	8,3	1,4	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	8,3	8,3
6210	Sausi zālāji kaļķainās augsnēs	1,0	<1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	1,0	1,0
6000	Atjaunojami zālāji	8,3	1,4	-	Atjaunošana. Uzturēšana.	8,3	8,3
91E0*	Aluviāli meži	22,0	3,8	Labā.	Neiejaukšanās.		22,0

2008. gada dabas aizsardzības plānā izstrādāti detāli zālāju apsaimniekošanas un atjaunošanas ieteikumi. Jāveic ES nozīmes zālāju biotopu atjaunošana un izveidošana zālājos, ka pašlaik neatbilst ES nozīmes biotopa kritērijiem. Plānā zālājos uz salām un slapjos zālājos ieteikts tikai reizi 2 – 3 gados izcirst krūmus un tos novākt. Taču, ņemot vērā, ka zālāji ir nozīmīgi kā sugu izplatīšanās ekoloģiskais koridors, kas savieno citas Natura 2000 teritorijas, zālāji jāpļauj ar novākšanu katru gadu (izņemot vietās, kur to nevar izdarīt HES izraisīto ūdenslīmeņa svārstību dēļ). Zālāju uzturēšanu veikt 26 ha – visā pašreizējā ES zālāju biotopu un ilggadīgo zālāju, un atjaunotajās zālāju platībās.

Dabas liegums „Dilļu pļavas” (LV0521300)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1999.

ATRAŠANĀS VIETA: Alsungas novads.

PLATĪBA: 174 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Teritorija izveidota Baltijas ledus ezera senkrasta pakājē, kur dabisku procesu un cilvēka saimnieciskās darbības dēļ izveidojies mitru dabisko zālāju un zāļu purvu komplekss ar nelielu mežu īpatsvaru. Dabas liegumā konstatēti septiņi ES nozīmes aizsargājami biotopu veidi. Lielāko platību aizņem Kurzemei raksturīgs biotopa 6410 *Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs* variants, kas daudzviet meliorācijas dēļ izzudis. Liegums nozīmīgs arī biotopa 5130 *Kadiķu audzes zālājos un virsājos* saglabāšanai. Liegumā atrodas attiecīgi 5% un 1,4% no biotopa kopējās platības aizsargājamās teritorijās.

Kaļķainie zāļu purvi ir veidojušies uz kaļķainu avotu veidotiem nogulumiem. Daļā teritorijas senāk iegūti kaļķieži, saglabājušās to ieguves bedres, kas aizplūdušas ar ūdeni.

Teritorija ir vienlaidus dabisko zālāju un kaļķainu zāļu purvu masīvs, senāk labi apsaimniekots, bet pēdējos gadu desmitos apsaimniekošana lieguma lielākajā daļā pārtraukta, un biotopu stāvoklis krasi pasliktinājies. Dilļu pļavas pieguļ Užavas upes vidusteces zālājiem, kuri šobrīd nav iekļauti Natura 2000 teritorijā. Gan Dilļu pļavu, gan Užavas vidusteces zālāji ir nozīmīgs posms Natura 2000 teritoriju “Užavas augštece” un “Užavas lejtece” ainavekoloģiskās integritātes nodrošināšanā.

Dabas liegumā sastopamas dažādas orhideju sugas, piemēram, Baltijas dzegužpirkstīte *Dactylorhiza baltica*, stāvlapu dzegužpirkstīte *Dactylorhiza incarnata*, plankumainā dzegužpirkstīte *Dactylorhiza maculata*. Nozīmīgākās bezmugurkaulnieku sugas ir slaidais pumpurgliemezis *Vertigo angustior*, četrzobu pumpurgliemezis *Vertigo geyeri*, lielais skābeņu zeltainītis *Lycaena dispar* un skabiozu pļavraibenis *Euphydryas aurinia*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Dabisko zālāju un kaļķaino zāļu purvu biotopu aizaugšana neapsaimniekošanas dēļ, to platības samazināšanās un stāvokļa pasliktināšanās, līdz ar to arī raksturīgo sugu izzušana.

- Biotopu pastāvēšanu var nelabvēlīgi ietekmēt hidroloģiskā režīma pārmaiņas (seklo grāvju aizsērēšana, bebra darbība), īpaši, ja pilnībā pārstāj funkcionēt seklo grāvju sistēma, kas vēsturiski nodrošināja zālāju pastāvēšanu un kavēja to pārpurvošanos.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka mitri zālāji šīs programmas ietvaros bija apsaimniekoti aptuveni 40% no neaizaugušo zālāju platības, bet kadiķu audzes tikai 12% no platības.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Kaļķaino zāļu purvu saglabāšana un aizsardzības stāvokļa uzlabošana, izvēloties piemērotas apsaimniekošanas metodes un tās īstenojot (apsaimniekošana jāveic kompleksi ar zālājiem).
- Dabisko zālāju biotopu atjaunošana un uzturēšana maksimāli iespējamā platībā, atjaunojot arī ilgstoši ar krūmiem aizaugušus zālājus 89 ha platībā (ieskaitot atbilstoša hidroloģiskā režīma uzturēšanu). Nacionālā mērogā prioritāri atjaunojami 5130 *Kadiķu audzes zālājos un virsājos* un 6410 *Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs*.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Izstrādāt un ieviest dabisko zālāju atjaunošanas un uzturēšanas plānu, iekļaujot ilgstoši ar krūmiem un mežu aizaugušās platības, iesaistot visas ieinteresētās puses un izvērtējot alternatīvas teritorijas sociālekonomisko faktoru ierobežojumu kontekstā, paredzot iespēju atpirkt zemi un nodot Pārvaldes pārraudzībā.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
7220*	Avoti, kas izguļsnē avotkalņus	0,1	<1	Nepietiekama.	Izcirst krūmus, uzturēt atklātas platības (kompleksi ar zālājiem). Veicināt avotu biotopu atjaunošanos bijušajās saldūdens kalķieža ieguves vietās (uzturot atklātu platību, nemainot hidroloģisko režīmu).	0,1	0,7
7160	Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi	0,03	<1	Slikta.	Neiejaukšanās.		0,03
6410	Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs	38,5	22,1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana (nodrošinot arī seklo grāvju sistēmas funkcionēšanu).	21,4	38,5
6230*	Vilkakūlas zālāji	0,3	<1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.		0,3
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	5,9	3,4	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.		5,9
5130	Kadiķu audzes zālājos un virsājos	0,7	<1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,6	0,7
6000	Atjaunojami zālāji	89,0	51,1	-	Atjaunošana. Uzturēšana.	89,0	89,0

Vienreizēji zālāju atjaunošanas pasākumi nepieciešami vismaz 111 ha platībā (89 ha no tiem ilgstoši ir aizauguši ar krūmiem, bet pārējā platība kā zālāji kartēti vēl 21.gs. sākumā). Atjaunošanas pasākumi ietver krūmu ciršanu un sakņu frēzēšanu, pļaušanas un ganišanas atsākšanu, un hidroloģiskā režīma izpēti un regulēšanu (atjaunojot seklo grāvju sistēmas).

Dabas liegums „Dimantu mežs” (LV0532900)

1. Teritorijas īss raksturojums

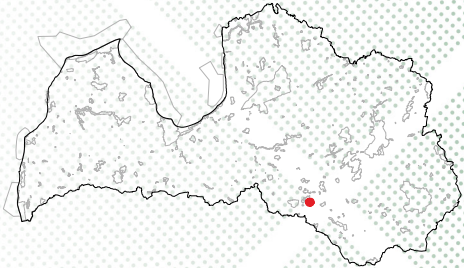
DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Jēkabpils novada Kalna pagasts.

PLATĪBA: 183 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas samērā mežainā apvidū, bet tā tiešā tuvumā ir gan lauksaimniecības zemes, gan intensīvi apsaimniekoti meži. Dienvidos liegums robežojas ar nosusinātiem purvainiem mežiem un aizaugošiem purviņiem. Tas ietver izcilas liepu un ozolu mežaudzes ar platlapju mežiem raksturīgu veģetāciju, dabas liegumā aug arī ir mistroti apšu un egļu meži ar liepu pamežu un bioloģiski veci staigāju meži.

Mežos sastopams liels skaits aizsargājamu un retu augu sugu, piemēram, sūnas ēnāja stāvaine *Hylocomium umbratum*, tūbainā bārkstlape *Trichocolea tomentella*, trejdaivu bacānija *Bazzania trilobata*, lāpstītes *Scapania* spp., smaržīgā zemessomenīte *Geocalyx graveolens*. Konstatēta Latvijā reti sastopamā sēne daudzveidīgā ksilārija *Xylaria polymorpha*, uz ozolu kritālām – plaisājošā rūtainie *Xylobolus frustulatus*. Dabas liegums ir melnā stārķa *Ciconia nigra* ligzdošanas vieta.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Potenciāli saimnieciskā darbība, kuras dēļ tiktu izvāktā mirusī koksne, kalstošie un nokaltušie koki, kas var būtiski pasliktināt biotopu vērtību.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdzšim aizsargājamo mežu biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas mērķi biotopu aizsardzībai un stāvokļa uzlabošanai

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Meža biotopu fragmentācijas mazināšana, palielinot aizsargājamo biotopu platību un integritāti, paredzot neiejaukšanos mežaudzēs, kas vēl nav sasniegušas aizsargājamo biotopu kvalitāti, vai mākslīgi veidoto egļu mežaudžu struktūras dabiskošanas audzēs.

Attīstība paredzama aizsargājamu biotopu 9050 *Lakstaugiem bagāti egļu meži* vai 9020* *Veci jaukti platlapju meži* virzienā.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Precizēt lieguma robežu, to nosakot pa biotopu robežām, ietverot bioloģiski vērtīgas mistrotas apšu un platlapju mežaudzes blakus liegumam, piemēram, 131. kvartāla 15. un 11. nogabalus, 138. kvartāla ziemeļu malu, 121. kvartāla daļu.
- Izvērtēt purvaino mežu hidroloģiskā režīma uzlabošanas iespējas.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	17,8	9,7	Slikta.	Neiejaukšanās. Uzlabot hidroloģisko režīmu, ja tas iespējams saskaņā ar izvērtēšanas rezultātiem.		17,8
9080*	Staignāju meži	24,2	13,3	Laba.	Neiejaukšanās.		24,2
9020*	Veci jaukti platlapju meži	45,8	25,1	Laba.	Neiejaukšanās.		45,8
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	2,6	1,4	-	Neiejaukšanās (129.kvartāla 5., 16.nogabali).		2,6

Dabas liegums „Draugolis” (LV0529400)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Vecpiebalgas novada Vecpiebalgas pagasts.

PLATĪBA: 11 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas paugurainā un mežainā teritorijā un ietver Draugoļa ezeru un tā tuvāko apkārtni – pārejas purvu un sliksņu ezera krastā, mežu un zālāju nelielu platību. Dabas lieguma nodibināšanas mērķis ir pārejas purvu un sliksņu un eitrofa ezera saglabāšana. Šī ir nozīmīga vieta retās sūnas spidīgās āķītes *Hamatocaulis vernicosus* aizsardzībai. Konstatēts aizsargājama augu suga stāvlapu dzegužpīrkstīte *Dactylorhiza incarnata*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Salīdzinot ar 20. gs. 90. gadiem, eutrofikācijas līmenis ezerā ir paaugstinājies. Par to liecina litorālē daudzviet sastopamās pavedienu zaļalģes un vidēji augstā virsūdens aizauguma ievērojama palielināšanās gar ezera piekrastes sliksņu (uzpūstais grīslis *Carex rostrata* u. c. sugas). Pēdējo gadu laikā ezerā ieviesies svešzemju augs ūdens tuskarora *Zizania aquatica*, kas, iespējams, pārnesta no netālu esošā Gailišu ezera.

Eutrofikācijas līmeņa paaugstināšanos, visticamāk, veicinājusi zivju piebarošana.

- Bebru aizsprostojumi uz notekas no ezera uz Tūlijas upi var veicināt ūdens līmeņa paaugstināšanos un iespējamās negatīvas vides apstākļu izmaiņas pārejas purviņā ap ezeru.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

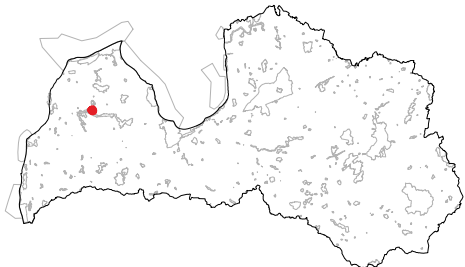
- Dabisku procesu netraucēta norise purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Draugoļa ezera eutrofikācijas procesu un piekrastes pārpurvošanās palēnināšana.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
7140	Pārejas purvi un sliksņas	2,3	20,9	Laba.	Neiejaukšanās.		2,3
3150	Eitrofi ezeri	3,1	28,2	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Likvidēt bebru veidotos aizsprostus, lai saglabātu brīvu ūdens caurvadi un tā nepaātrinātu piekrastes daļas pārpurvošanos un eutrofikācijas procesu paātrināšanos ezerā.	0,2 pēc vajadzības	3,1
3260	Straujteces un dabiski upju posmi	0,2	1,8	Nepietiekama.	Likvidēt bebru veidotos aizdambējumus.	0,2 pēc vajadzības	

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2004.
ATRAŠANĀS VIETA: Ventspils novada Usmas pagasts.
PLATĪBA: 293 ha.
DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2016. gadā (2016–2028).
INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas mežainā, cilvēka darbības maz skartā apvidū starp Usmas ezeru un Abavas upi. Teritorijas lielākā vērtība ir augstais purvs, kas tiek saukts arī par Novadu jeb Mežu tīreli. Lieguma perifērijā atrodas vērtīgas purvainu mežu teritorijas. Konstatēti pieci ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidi, kas aizņem 83% no lieguma platības un 12 ar tiem saistītas retas augu un putnu sugas. Dabas lieguma teritorijā un tā tiešā tuvumā izveidoti vairāki mikroliegumi medņa *Tetrao urogallus* un zivjērgļa *Pandion haliaetus* aizsardzībai. Purvā ligzdo dzeltenais tārtiņš *Pluvialis apricaria* un konstatēti divi rubeņu *Tetrao tetrrix* riesti, bet piegulošajās mežaudzēs sastopams meža balodis *Columba oenas* un bikšainais apogs *Aegolius funereus*. No aizsargājamām kukaiņu sugām te mīt lielā krāšņvabole *Chalcophora mariana*. Aizsargājamās sugas ciņu mazmeldrs *Trichophorum cespitosum* un sūna sfagnu apaļlape *Odontoschisma sphagni* ir raksturīgas Rietumlatvijas purviem.

Purvu biotopi ir labā ekoloģiskā stāvoklī, hidroloģiskais režīms ir samērā dabisks un maz ietekmēts. Kopā ar tuvumā esošajām īpaši aizsargājamajām dabas teritorijām reģions ir nozīmīgs kā vienots un nepartraukts dabas vērtību komplekss.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Teritorijas pārmitro biotopu pastāvēšanu nelabvēlīgi ietekmējušas hidroloģiskā režīma pārmaiņas (nelieli, veci grāvji dabas lieguma ziemeļu daļā).
- Dabas vērtības apdraudošs faktors ir blakus esošā naftas produktu cauruļvada Polocka–Ventspils iespējamās avārijas un ar tām saistītās naftas produktu noplūdes radītās sekas.
- Dabas lieguma tiešā tuvumā notiek mežsaimnieciskā darbība, kas ir traucējošs faktors reto putnu sugu ligzdošanai un aizsardzībai.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana teritorijā nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucētas norises nodrošināšana dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu un purvu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Neiejaukšanās vidēja vecuma mežaudzēs, kas vēl neatbilst aizsargājama biotopa kritērijiem, veicinās biotopu veidošanos nākotnē un samazinās fragmentāciju.
- Medņu riesta vietu un dzīvotņu ilglaicība un to atjaunošana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī, apsaimniekošanu veicot saskaņā ar vispārējiem medņu riestu kopšanas norādījumiem vai eksperta slēdzienu.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Apstiprināt teritorijas individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus, kuros jāiekļauj mežsaimnieciskās darbības ierobežojumi, lai samazinātu meža biotopu fragmentāciju nākotnē.
- Jāizvērtē robežu apvienošanu ar dabas parku „Abavas senleja”.
- Jāveic potenciāli vērtīgo piegulošo teritoriju izpēte un jāizvērtē to aizsardzības iespējas.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	98,0	33,5	Laba līdz nepietiekama.	Neiejaukšanās. Apsaimniekot medņa riesta vietas saskaņā ar eksperta norādījumiem.	12,5	98,0
9080*	Staignāju meži	1,4	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		1,4
7150	<i>Rhynchosporion albae</i> pioniersabiedrības	25,9	8,8	Laba.	Neiejaukšanās.		25,9
7140	Pārejas purvi un sliksnņas	0,6	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,6
7110*	Aktīvi augstie purvi	118,8	40,6	Laba.	Neiejaukšanās.		118,8

Dabas liegums „Dubnas paliene” (LV0533100)

1. Teritorijas īss raksturojums

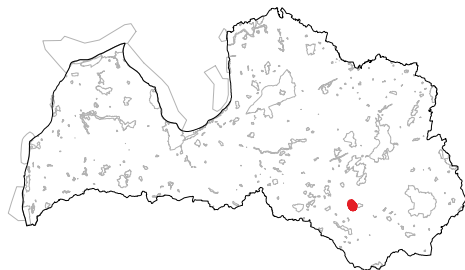
DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Vārkavas novada Vārkavas pagasts.

PLATĪBA: 377 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegumā ir ietverts Dubnas upes vidusteces posms un plašas zālāju teritorijas upes ielejā. Kopumā teritorijā ir konstatēti četri ES nozīmes aizsargājамie zālāju biotopu veidi un upju straujteces un dabiski upju posmi, kā arī vecupes. Teritorija ir ļoti nozīmīga aizsargājamo biotopu 6270* *Sugām bagātas ganības un ganītas pļavu* un 6450 *Palieņu zālāji* saglabāšanai. Liegums ir pirmo 20 teritoriju skaitā pēc šo biotopu īpatsvara no kopējās to platības Natura 2000 tīklā, kā arī ir ļoti nozīmīgs dabisko zālāju biotopu savienotības nodrošināšanai, kā arī nozīmīgs ekoloģiskais koridors, kas savieno Dienvidaustrumu ģeobotāniskā rajona dabisko zālāju koncentrēšanās vietas Dagdas un Feimaņu paugurainē ar Ziemeļaustrumu ģeobotāniskā rajona koncentrēšanās vietām Daugavas un to pieteku ielejās.

Nozīmīgākās aizsargājamās augu sugas ir jumstiņu gladiola *Gladiolus imbricatus*, rūgtā drudzenīte *Gentianella amarella* un stāvlapu dzegužpirkstīte *Dactylorhiza incarnata*. Palieņu pļavas ir griezies *Crex crex* un ormanīša *Porzana porzana* ligzdošanas vieta.

Dubnai ir raksturīga piekrastes virsūdens augu josla un saliktā ūdensaugu josla upes centrālajā daļā, kur mījas dūņainas gruntnis piekrastes daļā un pārskalotas gruntnis upes centrālajā daļā, kas kopā veido ūdensaugiem bagātām upēm raksturīgo bezmugurkaulnieku sugu kompleksu – viendienītes *Ephemeroptera*, spāres *Odonata* (zilspāres *Calopteryx*), vaboles *Coleoptera*, gliemji *Mollusca* u. c. Teritorijā sastopamas vairākas vecupes, kas palu laikā savienojas ar Dubnas upi.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Biotopu kvalitāti nelabvēlīgi var ietekmēt difūzais piesārņojums no sateces baseinā esošajām lauksaimniecībā izmantotajām platībām, kā arī nepilnīgi attīrītu sadzīves notekūdeņu piesārņojums no apdzīvotās vietas “Upmalas”.
- Neatbilstoša dabisko zālāju apsaimniekošana, to pamešana un aizaugšana ar krūmiem, kas rada

biotopu fragmentāciju, samazina sugu dzīvotņu platību un kvalitāti. Aizaugoša ir vairāk nekā puse no dabisko zālāju platības, un tas ir kritiski apdraudošs faktors zālāju putnu sugu populāciju pastāvēšanai liegumā.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka aptuveni 20% no kopējās biotopa 6270* *Sugām bagātu ganību un ganītu pļavu* un 50% biotopa 6450 *Palieņu zālāji* kopējās platības bijuši apsaimniekoti.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisko zālāju biotopu daudzveidība un sugu piesātinājums ir ļoti augsts, tādēļ dabas lieguma prioritāte ir gan šo biotopu, gan ar tiem saistīto sugu dzīvotņu saglabāšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī.
- Dabisko zālāju atjaunošana maksimāli iespējamā platībā, tai skaitā koku un krūmu izciršana. Biotopu uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī, maksimāli saskaņojot biotopu un zālāju putnu sugu prasības. Prioritāri atjaunojams biotops 6450 *Palieņu zālāji*.
- Pļavu putnu sugu populāciju uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī. Dubnas paliene ir novērtēta kā iespējama ķikuta *Gallinago media* ligzdošanas vieta, tādēļ zālāju atjaunošana un apsaimniekošana jāveic tā, lai zālāji kļūtu piemēroti ķikutam.
- Lieguma zālāju biotopu savienotības palielināšana ar pārējām ārpus aizsargājamām teritorijām esošām zālāju teritorijām Dubnas ielejā virzienā uz upes augšteci vismaz līdz Arendolei, atjaunojot dabiskos zālājus un veicinot to ilgtspējīgu saglabāšanu un aizsardzību. Zaudējot zālājus, kas savieno dabas liegumu ar upes augšteci, nozīmīgi mazināsies arī paša lieguma kā ekoloģiska koridora nozīme.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Izstrādāt dabas aizsardzības plānu, kurā jāiekļauj zālāju kartēšana (kartējums veikts pirms 17 gadiem) un dabisko zālāju atjaunošanas maksimāli iespējamā platībā izvērtējums; jāizstrādā zālāju biotopu atjaunošanas un aizsardzības plāns, ņemot vērā gan biotopu, gan putnu sugu dzīvotņu saglabāšanas nepieciešamību, īpaši izvērtējot ķikuta iespējamo ligzdošanu palienē.

- Jāveic hidroloģiskā režīma izpēte un tā izmaiņu nepieciešamība biotopu un putnu sugu aizsardzībai. Pašlaik seklās grāvju sistēmas vairumā ir aizaugošas, tādēļ jāizvērtē to atjaunošanas nepieciešamība, īpaši, kontekstā ar zālāju apsaimniekošanas iespējām.
- Atjaunot vienu no bagātīgākajām atradnēm jumstiņu gladiolai pie Augšmuktu kapiem (gladiolas var atrast arī salīdzinoši jaunā bērzu audzē, kas kādreiz ir bijusi pļava).
- Nodrošināt upes brīvu ūdens caurteci, izvēcot iegāzušos kokus gadījumos, ja tas ir veicinājis krastu izskalošanos un augsnes nokļūšanu upē, kā arī novēršot intensīvu aizaugšanu ar ūdensaugiem.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

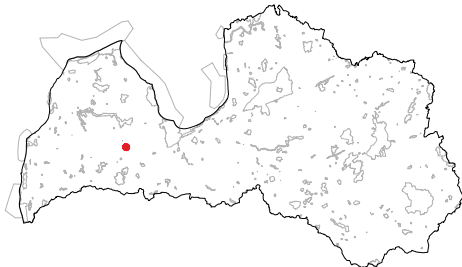
Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējās vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
6510	Mēreni mitras pļavas	8,0	2,1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	Līdz 8,0	8,0
6450	Palieņu zālāji	156,7	41,6	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	80,0	156,7
6430	Eitrofas augsto lakstaugu audzes	5,7	1,5	Nepietiekama līdz laba.	Atjaunošana. Neiejaukšanās.	Līdz 5,7	5,7
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	64,3	17,1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	50,0	64,3
3260	Upju straujteces un dabiski upju posmi	10,0	2,6	Nepietiekama.	Regulēt bebru darbību un izvākt upē iegāztos kokus. Regulēt un izplaut ūdensaugu aizaugumu.	0,5 2,0	
3150	Eitrofi ezeri (vecupes)	5,0	1,3	Nepietiekama.	Savienot vecupes ar Dubnu pie Rāmavu un Iraidu mājām.	5,0	

Vienreizēji zālāju atjaunošanas pasākumi nepieciešami vismaz 130 ha zālāju biotopu. Zālāju biotopu atjaunošanas rīcības ietver krūmu un koku ciršanu, sakņu frēzēšanu, atjaunojošu pļaušanu vai ganišanu, hidroloģiskā režīma regulēšanu.

Dabas liegums „Dulbju acs purvs” (LV0513700)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1977.
ATRAŠANĀS VIETA: Brocēnu novada Remtes pagasts.
PLATĪBA: 6 ha.
DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas lieguma lielāko daļu aizņem pārejas purvs, kuru aptver meži. Purviņš ir mazs, dabiski aizaug ar priedēm. Piegulošajos mežos ir veci meliorācijas grāvji, kas, iespējams, sekmējuši purva aizaugšanu. Konstatētas vairākas retas un aizsargājamas orhideju sugas: purva sūnene *Hammarbya paludosa*, Rusova dzegužpirkstīte *Dactylorhiza russowii*, trejdaivu koraļlsakne *Corallorhiza trifida*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Purvu un purvainos mežus nelabvēlīgi ietekmējusi senāk veiktā nosusināšana. Tomēr purvs aizaug galvenokārt dabiskās sukcesijas rezultātā.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Hidroloģiskā režīma saglabāšana purvā.
- Dabisku procesu netraucēta norise mežu biotopos, kuri attīstās sausieņu skujkoku mežu virzienā, un to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	3,2	53,3	Slikta.	Neiejaukšanās.		3,2
7140	Pārejas purvi un sliksnās	1,3	21,7	Slikta.	Dabiskās sukcesijas palēnināšanai un atklāta purva saglabāšanai vēlams izcirst priedes.		1,3

Dabas liegums „Dunika” (LV0508300)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1977.
ATRAŠANĀS VIETA: Rucavas novada Dunikas pagasts.
PLATĪBA: 1745 ha.
DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas pie Lietuvas robežas, un tā apkārtnē ir parastā skābarža *Carpinus betulus* izplatības areāla ziemeļrietumu robeža, tāpēc teritorijā sastopamo skābaržu audžu aizsardzība ir ļoti nozīmīga. Dabas lieguma lielāko daļu aizņem augstais purvs – Dunikas tirelis, kuru meliorācija nav pārāk daudz ietekmējusi. Kopumā teritorijā sastopami astoņi ES nozīmes aizsargājami biotopu veidi, kā arī vairākas retas un aizsargājamas augu un dzīvnieku sugas. No vaskulāro augu sugām nozīmīgas ir, piemēram, mieturu mugurene *Polygonatum verticillium*, meža auzene *Festuca altissima*, palu staipekņitis *Lycopodiella inundata*, ciņu mazmeldrs *Trichophorum cespitosum*, no sūnām – tamarisku frulānija *Frullania tamarisci*, no ķērpjiem – caurumainā pertuzārija *Pertusaria pertusa*. Liegumā sastopamas tādas retas tauriņu sugas kā apšu zaigraibenis *Apatura ilia* un apšu raibenis *Limenitis populi*. Purvā līgздо dzeltenais tārtiņš *Pluvialis apricaria*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Potenciāli – apmeklētāju slodzes palielināšanās purvā (izmīdījums, traucējums putniem).

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Parastā skābarža piemistrojuma palielināšana koku sugu sastāvā tam piemērotos nogabalos – nākotnes aizsargājamā biotopu veida 9160 *Ozolu meži (ozolu, liepu un skābaržu meži)* 1. (tipiskā) varianta veidošana.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Izstrādāt teritorijas individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus, lai nodrošinātu stingrāku meža biotopu aizsardzību (neiejaukšanos), salīdzinot ar esošo regulējumu, un veicinātu skābarža piemistrojuma saglabāšanu
- Izvērtēt purva takas ietekmi un uzturēšanu, ja būtiska ietekme uz dabas vērtībām nav konstatēta.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	268,6	5,4	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		268,6
9160	Ozolu meži	49,7	2,8	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		49,7
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	18,0	1,0	-	Veidot nākotnes biotopu, izcērtot stādītās egles un veicinot skābaržu piemistrojumu. Neiejaukšanās.	6,0	12,0
9080*	Staignāju meži	49,9	2,9	Laba.	Neiejaukšanās.		49,9
7150	<i>Rhynchosporion albae</i> pioniersa-biedrības	180,0	10,3	Laba.	Neiejaukšanās.		180,0
7140	Pārejas purvi un slišķīgas	19,5	1,1	Laba.	Neiejaukšanās.		19,5
7110*	Aktīvi augstie purvi	1053,2	60,4	Laba.	Neiejaukšanās.		1053,2
3160	Distrofi ezeri	4,8	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		4,8
91E0*	Aluviāli meži	0,6	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		0,6

Dabas liegums „Durbes ezera pļavas” (LV0533200)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Durbes novada Durbes pilsēta ar lauku teritoriju, Dunalkas un Vecpils pagasts.

PLATĪBA: 596 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrāde uzsākta 2014. gadā.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ietver Durbes ezera daļu un tā palieni, kā arī ezerā ietekošās Lāņupes palieni, kas nosusināta 20. gs., izveidojot blīvu grāvju tīklu. Dabas liegumu ietver plašas lauksaimniecības zemes, dienvidos liegums robežojas ar Sievalku zivju dīķiem. Dabas lieguma hidrogrāfisko tīklu veido Lāņupe ar vairākām nelielām pietekām (lielākās ir Dupļupe jeb Ķeipas strauts un Rasūte) un Durbes ezera ziemeļaustrumu daļa jeb Vecpils likums.

Zālāji aizņem vairāk nekā 50% no kopējās dabas lieguma teritorijas, un tie veido 2,3% no kopējās palieņu zālāju platības Natura 2000 tīklā (liegums ir devītā nozīmīgākā Natura 200 teritorijā pēc šī biotopa platības). Liegums ir ļoti nozīmīgs dabisko zālāju biotopu savienotības nodrošināšanai. Starp visām Natura 2000 teritorijām tas ir ar desmito augstāko ainavekoloģisko tuvuma mediāno indeksu, kā arī nozīmīga daļa no kopējās dabisko zālāju un putnu dzīvotņu Rietumlatvijas ģeobotāniskā rajona rietumu daļas platības.

Dabiskajos zālajos aug retas, aizsargājamas augu sugas stāvlapu dzegužpirkstīte *Dactylorhiza incarnata* un krāsu zeltlape *Serratula tinctoria* – pēdējā ir barības augs retajai zeltlapju plakankodei *Agonopterix bipunctosa*.

Dabas liegumā konstatētas 28 aizsargājamas putnu sugas, no kurām 14 dabas liegumā ligzdo, pārējās to izmanto migrāciju laikā. Teritorijā ir nozīmīga kā ligzdošanas, barošanās un atpūtas vieta zosīm *Anser* spp., griezī *Crex crex*, lielajam dumpim *Botaurus stellaris* u. c. Dabas liegums ir potenciāla dzīvotne gūgatnim *Philomachus pugnax* un ķikutam *Gallinago media*, kas agrāk bija sastopami šajā teritorijā, bet tagad biotopu stāvoklis vairs nav piemērots šo sugu ligzdošanai. Teritorijā ir izveidots neliels mikroliegums platlapju mežu aizsardzībai.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Lāņupes ietekas rajonā atrodas krūmiem aizaudzis zemā tipa purvs Ābrama purvs. Lai gan ūdensteces ir regulētas, tomēr paliene joprojām periodiski applūst, un atsevišķās vietās mitrums saglabājas

ilgstoši. No ezera iztek Durbes upe. Pēc upes padziļināšanas ezera līmenis ievērojami krities. Ezera kvalitātes pasliktināšanos ietekmējusi eitrofikācija un piesārņojums, kas nonāk no apdzīvotajām vietām, laukiem un piegulošajiem zivju dīķiem. Tas kopumā ir veicinājis aizaugšanas procesu un ezerā uzkrāties biezs nogulu slānis. Ezera kvalitāte tiek vērtēta kā ļoti sliktā. Teritorijā aktīvi darbojas beбри, ir plašas bebraines. Bebru darbības izraisītais Lāņupes lejteces piesērējums veicina piekrastes pļavu pārpurvošanos un degradēšanos.

- Tā kā dabas lieguma teritorijā atrodas meliorācijas sistēmu novadgrāvji, tad to funkcionalitātes izmaiņu gadījumā ietekmētas tiek lielas lauksaimniecības teritorijas ārpus lieguma.
- Notiek ezera atklāto piekrastes daļu pāraugšana ar virsūdens augāju, izzūd liedagu un minerālgrunts posmi.
- Durbes ezers un tajā ietekošā Lāņupe ietilpst Ventas upju baseina apgabala ūdensobjektā E008. Ventas upju baseina apgabala apsaimniekošanas plānā 2016.–2020. gadam ūdensobjekta ekoloģiskā kvalitāte ir novērtēta kā sliktā. Vēsturiski lielas, eitrofikāciju izraisošas, biogēno elementu slodzes veicina monodominantu un no bioloģiskās daudzveidības viedokļa nabadzīgu niedrāju veidošanos.
- Mitrājus teritorijā nelabvēlīgi ietekmē pašreizējais hidroloģiskais režīms. Durbes upes iztaisnošanai iepriekš paredzētais projekts nav realizēts līdz galam, un upes iztekas rajonā plānotais ūdens limeņa regulators nav uzbūvēts. Tas ir veicinājis Durbes ezera ekoloģiskās kvalitātes pasliktināšanos, jo vasaras mazūdens periodā notece no ezera ir lielāka par pieteci. Šādos apstākļos ezera līmenis nokritis līdz pat 1 m, tā veicinot eitrofikācijas procesa intensificēšanos. Šobrīd Durbes iztekas rajonā ir akmeņu krāvums, kas izveidots ar pašvaldības atbalstu, lai vasaras mazūdens periodā stabilizētu Durbes ezera līmeni.
- Dabas lieguma teritorijā zālāji ir ļoti sliktā stāvoklī un lielākoties ir aizauguši, tādēļ kļūst arvien nepiemērotāki zālāju putniem.

- Intensīvā meliorācija un tās izraisītā kūdras mineralizācija un slāpekļa atbrīvošanās ir veicinājusi zālāju eitrofikāciju. Eitrofikāciju sekmējusi arī LAP 2007–2013 periodā praktizētā zāles smalcināšana un atstāšana uz lauka, tādēļ ES nozīmes aizsargājamo zālāju biotopu kvalitāte ir ļoti zema un arvien pasliktinās.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka aptuveni 60% no kopējās biotopa 6270* *Sugām bagātu ganību un ganītu pļavu* un 40% biotopa 6450 *Palieņu zālāji* kopējās platības bija apsaimniekoti.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Putnu sugu daudzveidības saglabāšanai ir nepieciešams saglabāt zālājus to maksimālajā iespējamajā platībā. Prioritāras sugas ir ķikuts un pļavu bridējputni. Zālāju biotopu augu un bezmugurkaulnieku daudzveidības uzturēšana ir prioritāra biotopa 6270* *Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas* pašlaik aizņemtajās un potenciālajās (piemēram, vecas atmatas) teritorijās.
- Dabisko zālāju biotopu savienotības palielināšana, atjaunojot aizaugušos zālājus un izvērtējot lieguma paplašināšanu Lāņupes ielejā virzienā uz tās augšteci, iekļaujot liegumā plašas zālāju teritorijas Lāņupes ielejā.
- Ūdensputnu apdzīvoto biotopu dažādošana (ūdensaugu izpļaušana, krūmu ciršana, bridējputnu uzturēšanās vietu periodiska uzāršana).
- Ezera ekoloģiskā stāvokļa un piegulošo platību hidroloģiskā režīma uzlabošana.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Izstrādāt zālāju uzturēšanas un atjaunošanas plānu, iekļaujot vērtējumu par dabisko zālāju atjaunošanas maksimāli iespējamām platībām un ņemot vērā iespējamās pretrunas dabisko zālāju biotopu un pļavu putnu labvēlīga aizsardzības stāvokļa uzturēšanā.
- Izstrādāt un ieviest palieņu hidroloģiskā režīma atjaunošanas plānu, veicot hidroloģisko izpēti un izvērtējot hidroloģiskā režīma izmaiņu nepieciešamību biotopu un putnu sugu aizsardzībai, īpaši kontekstā ar zālāju apsaimniekošanas iespējām.

- Uzlabot ūdens apmaiņas režīmu – izpļaut Lāņupes grīvu un tai piegulošās piekrastes zonas un samazināt krūmu apaugumu.
- Izveidot ūdens novadišanas regulatoru uz Durbes upes eitrofikācijas procesu palēnināšanai Durbes ezerā.
- Izvērtēt dabas lieguma paplašināšanas iespējas, tajā iekļaujot dabas lieguma ziemeļu-ziemeļaustrumu malā piegulošos zālājus un zālājus Lāņupes ielejā virzienā uz upes augšteci starp apdzīvotām Vecpili un Dižstroķiem.
- Samazināt difūzā piesārņojuma slodzes uz ezeru – uz meliorācijas sistēmas savācējgrāvjiem ierīkot sedimentācijas dīkus vai virszemes noteces mitrājus.
- Veikt pētījumu un pozitīva slēdziena gadījumā zivju ziemošanas apstākļu uzlabošanai izstrādāt projektu un veikt sapropeļa ieguvī ārpus dabas lieguma teritorijas.

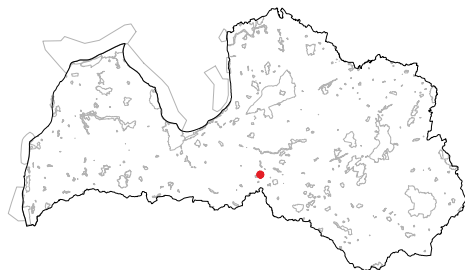
5.2. Specifiski pasākumi-biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējās vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
6450	Palieņu zālāji	228,5	38,3	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	136,0	228,5
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	26,6	4,5	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	11,0	26,6
6210	Sausi zālāji kalņainās augsnēs	0,2	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,2	0,2
6000	Atjaunojami zālāji	66,0	11,0	-	Atjaunošana. Uzturēšana.	66,0	66,0
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	3,0	<1	Slikta.	Izvākt bebru veidotos koku sagāzumus ūdens caurvades nodrošināšanai un piekrastes daļas pārpurvošanās novēršanai. Pārtīrīt ūdensteces ūdens novadišanai un Durbes ezera eitrofikācijas procesu palēnināšanai. Izpļaut ūdensaugus Lāņupē un tās ietekas rajonā.	0,2 3,0 0,1	0,2 0,5
3150	Eitrofi ezeri	228,6	38,4	Slikta.	Pļaut ūdensaugus Lāņupes ietekas rajonā un ezera lieguma daļā ūdens apmaiņas un piekrastē mitošo pīļu un bridējputnu barošanās sekmju nodrošināšanai – reizi trijos gados. Izcirst ezera krasta apaugumu veidojošos krūmus un kokus Durbes ezera A un ZA piekrastē ar mērķi vēja iedarbībai pakļautajās ezera piekrastes daļās veidot atklātas pludmales zonas, kur zemūdens daļā dominē pārskalotas gruntnis ar minimālu organiskās vielas piejaukumu. Izveidot un uzlabot lielajam dumpim piemērotu dzīvotni. Pēc Durbes regulatora izbūves.	2, 0 0,5	228,0

Dabas liegums „Dūņezera purvs” (LV0500500)

1. Teritorijas īss raksturojums

- DIBINĀŠANAS GADS: 1977.
- ATRAŠANĀS VIETA: Vecumnieku novada Valles pagasts.
- PLATĪBA: 4 ha.
- DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
- INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas lielā meža masīvā un ietver daļu no purva un apkārtnējam purvainajām mežaudzēm. Purva malā izplūst samērā spēcīgs avots, kas tek cauri purvam, bet mežā ārpus dabas lieguma avotstrauts iztaisnots un ievadīts grāvī. Purvs dabiski aizaug priedēm. Teritorija robežojas ar mikroliegumu medņu aizsardzībai un tā buferzonu. No īpaši aizsargājamām sugām te sastopama plankumainā degužpirkstīte *Dactylorhiza maculata*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Dabiskā sukcesija – atklātā purva aizaugšana.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise mežu un purvu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Koku apauguma mazināšana pārejas purvā.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Nepieciešams mainīt dabas lieguma robežas. Pašlaik daļa purva atrodas ārpus dabas lieguma – ietilpst mikroliegumā. Jāizvērtē dabas lieguma paplašināšana, iekļaujot lieguma dienvidos piegulošo teritoriju (181. kvartāla 11. un 12. nogabals).
- Kartēt aizsargājamās biotopus atbilstoši jaunākajai metodikai.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi							
Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	1,5	37,5	Laba.	Neiejaukšanās.		1,5
7110 *	Aktīvi augstie purvi	2,7	67,5	Nepietiekama.	Cirst un izvēkt priedes (reizi 10-20 gados).	2,7	
7160	Minerālvietām bagāti avoti un avotu purvi	0,3	7,5	Laba.	Neiejaukšanās.		0,3

Dabas liegums „Dūņezers” (LV0508500)

1. Teritorijas īss raksturojums

- DIBINĀŠANAS GADS: 1977.
- ATRAŠANĀS VIETA: Limbažu novada Limbažu un Katvaru pagasts. Dabas liegums atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā.
- PLATĪBA: 169,9 ha.
- DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
- INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums robežojas tieši ar Limbažiem un iekļaujas pilsētas ainavā. Dabas liegums ietver ezeru un nelielu tā piekrastes daļu, kur palienē ar kārkliem un baltalkšņiem ir aizaugošanas parastās vīgriezes *Filipendula ulmaria* un augsto grīšļu pļavas. Teritorija vēsturiski veidota kā ornitoloģiskais liegums lielā ķīra *Larus ridibundus* un citu ūdensputnu aizsardzībai. Ezerā ir lielas niedru un vilkvālišu audzes, kas ir labvēlīgas ligzdošanas un barošanās vietas lielajam dumpim *Botaurus stellaris*, ziemeļu gulbim *Cygnus cygnus*, zivju ērglim *Pandion haliaetus*, niedru lijai *Circus aeruginosus*, ormanītim *Porzana porzana* u. c. Sastopama resnvēdera purvuspāre *Leucorrhinia caudalis*.

Ezerā ilgstoši ir novadīti pilsētas komunālie un ražošanas notekūdeņi. Tas veicinājis strauju ezera aizaugšanu un aizpildīšanos ar organiskas izcelsmes nogulām. Dūņezeram Gaujas upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plānā ir noteikta vidēja ekoloģiskā kvalitāte, norādot uz sliktiem fizikāli ķīmiskajiem ezera ūdeņu parametriem un punktveida piesārņojumu. Ezeram aizaugot ar virsūdens augāju, ir būtiski nomainījušās te sastopamās ūdensputnu sugas.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Dūņezers ilgus gadus kalpoja kā Limbažu pilsētas un tajā darbojošos uzņēmumu notekūdeņu uztvērējs. Šobrīd ir izbūvētas jaunas notekūdeņu attīrīšanas iekārtas un ezerā tiek ievadīti normatīviem atbilstoši attīrīti notekūdeņi. Tomēr iepriekšējos gados no attīrīšanas iekārtām ezerā nokļuvušie organiskie savienojumi un pašā ezerā producētā atmirušo ūdensaugu masa ir veicinājusi ne tikai virsūdens augāja un sliksņu izplatišanos un regulāru aļģu masveida savairošanos, bet arī veicinājusi regulāru skābekļa deficītu un zivju slāpšanu ezerā zemledus periodā. Šobrīd ezers ir nonācis hipereitrofā stāvoklī un ir uzskatāms par degradētu biotopu 3150 *Eitrofi ezeri ar iegrimušu un peldlapu ūdensaugu augāju*.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim mērķtiecīgi aizsargājamo biotopu apsaimniekošanas pasākumi nav veikti. Ir notikušas atsevišķas ricības, veidojot pieejas pie ezera un no ūdensaugiem brīvus paplašinājumus laivu uzglabāšanai. Šī darbība vienlaikus ir veicinājusi ūdens bezmugurkaulniekiem, zivju mazuliem un ūdensputniem labvēlīgas izsilstošās seklūdens zonas veidošanos.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Uzlabot ezera ekoloģisko stāvokli un novērst biotopa tālāku degradāciju.
- Palēnināt ezera virsmas aizaugšanu ar virsūdens augāju un ezera vispārēju degradāciju.
- Nodrošināt brīvu ūdens noteci no Dūņezera uz Svētupi ezera piekrastes pārpurvošanās procesu palēnināšanai.
- Veidot piekrastē atvērumus ezera aerācijas uzlabošanai.
- Novērst zivju slāpšanu ziemā.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Ierobežot bebru darbību ezera piekrastes daļā, lai palēninātu pārpurvošanās procesus un uzlabotu ezera pieejamību.
- Atsākt pļavu apsaimniekošanu ezera krastos, samazināt koku un krūmu aizaugumu ezera piekrastē un veidot atklātu ainavu mozaiku ap ezeru.

- Ņemot vērā dabas lieguma atrašanos pie pilsētas un potenciālo rekreācijas slodzi, izstrādāt dabas aizsardzības plānu, tajā izvērtējot un plānojot gan dabas aizsardzības, gan rekreācijas intereses, paredzot biotopu kvalitātes uzlabošanu, kā arī pilsētas ainavtelpas ilgtspējīgas attīstības risinājumus. Izstrādājot dabas aizsardzības plānu, paredzēt rīcības ezera atveseļošanai un degradācijas novēršanai, ietverot arī sedimentācijas dīķu veidošanu lejpus Limbažu pilsētas notekūdeņu izvades vietas no notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, nepieļaujot neattīrītu notekūdeņu nonākšanu ezerā. Izvērtēt ziemošanas bedru izveides un sapropeļa ieguves savietojamību.

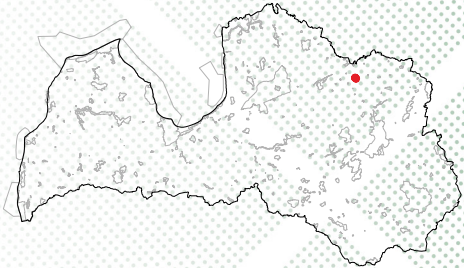
5.2. Specifiski pasākumi-biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
3150	Eitrofi ezeri	135,6	79,8	Slikta.	Izveidot padziļinājumus – ziemošanas bedres zivju resursu nodrošināšanai pret slāpšanu. Izplaut virsūdens augāju, veidot atklāta ūdens koridorus un pieejas zonu ezera austrumu piekrastes daļā (vienreizēja darbība, turpmāk pēc vajadzības). Atbrīvot piekrastes joslu no krūmu sagāzumiem ezera rietumu un austrumu piekrastes daļā (vienreizēja darbība, turpmāk pēc vajadzības). Izplaut virsūdens augāju un padziļināt gultni starp virsūdens augāja veidotajiem ezera sašaurinājumiem – vienu reizi, turpmāk pēc vajadzības, ja caurtece aizsērē. Nodrošināt brīvu ūdens noteci no Lielezera pa Donaviņu, izplaujot augāju un izvācot koku, krūmu sagāzumus	2,0	
						2,0	2,0
						1,0	1,0
						3,0	3,0
3260	Upju straujteses un dabiski upju posmi	0,5	1	Slikta.	Attīrīt Svētupes iztekas zonu no sliksnāām un atjaunot upes caurteci.	1,0	

Dabas liegums „Dūres mežs” (LV0533300)

1. Teritorijas īss raksturojums

- DIBINĀŠANAS GADS:** 2004.
- ATRAŠANĀS VIETA:** Gulbenes novada Lejasciema pagasts.
- PLATĪBA:** 44 ha.
- DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS:** nav.
- INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI:** nav.

Dabas liegums atrodas meža masīva malā pie Pilupes. Teritorija ietver nozīmīgus vecus vai dabiskus boreālos mežus ar vecu platlapju piemistrojumu un melnalkšņu staignājus. Dabas liegumam piegulošajiem meža nogabaliem arī raksturīga augsta bioloģiskā vērtība.

Mežaudzēs sastopamas vairākas retas un aizsargājamas augu sugas, piemēram, divsēkļu grīslis *Carex disperma*, platlapu cinna *Cinna latifolia*, Lietuvas ūdenszāle *Glyceria lithuanica* u. c.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Saimnieciskā darbība, kuras rezultātā samazinās mirušās koksnes apjoms un pieaugušo, bioloģiski vecu vai lielu dimensiju koku īpatsvars audzē.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim purvu un mežu biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Meža biotopu fragmentācijas mazināšana, aizsargājamo biotopu platību un integritātes palielināšana, paredzot neiejaukšanos mežaudzēs, kuras vēl nav sasniegušas aizsargājamo biotopu kvalitāti. Attīstība paredzama aizsargājamo biotopu 9050 *Lakstaugiem bagāti egļu meži*, 9010* *Veci vai dabiski boreāli meži* vai 9020* *Veci jaukti platlapju meži* virzienā.

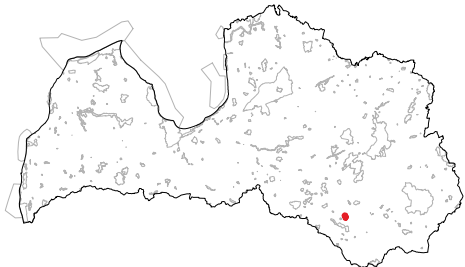
5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9080*	Staignāju meži	1,3	2,9	Laba	Neiejaukšanās.		1,3
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	16,0	36,4	Laba.	Neiejaukšanās.		16,0
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	24,0	54,5	-	Neiejaukšanās.		24,0

Dabas liegums „Dvietes dumbrāji” (LV0522900)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1999.
ATRAŠANĀS VIETA: Ilūkstes novada Dvietes pagasts.
PLATĪBA: 121 ha.
DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegumu veido divas atsevišķas teritorijas, kas atrodas pie Daugavas, lielāka meža masīva malā, netālu viena no otras. Teritorijas nozīmīgākā vērtība ir aizsargājami meža biotopi – 9080* *Staignāju meži* un 9010* *Veci vai dabiski boreāli meži*. Lielu dabas lieguma daļu aizņem pārmitri bērzu un melnalkšņu dumbrāji, tajos sastopamas aizsargājamas un retas augu un sūnu sugas, piemēram, skrajziedu skarene *Poa remota* un plūksnu ķekarpaparde *Botrychium multifidum*. No aizsargājamām putnu sugām konstatēts melnais stārķis *Ciconia nigra*, gaigala *Bucephala clangula*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Saimnieciskā darbība, kuras rezultātā samazinātos mirušās koksnes apjoms un pieaugušu, bioloģiski vecu vai lielu dimensiju koku īpatsvars audzē.
- Hidroloģiskā režīma pārmaiņas gan dabas lieguma teritorijā, gan tam piegulošajās platībās var negatīvi ietekmēt pārmitros biotopus.
- Sarp dabas lieguma abām daļām uzbūvēts jauns ceļš, kas palielina sugu, īpaši bezmugurkaulnieku, dzīvotņu fragmentāciju.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdzšim aizsargājamo mežu biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Izvērtēt nosusināšanas ietekmi uz dabas lieguma teritoriju.

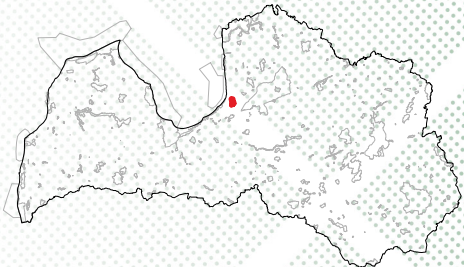
5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9080*	Staignāju meži	87,4	72,2	Labā.	Neiejaukšanās.		87,4
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	15,3	12,6	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		15,3

Dabas liegums „Dzelves-Kroņa purvs” (LV0523300)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1999.
ATRAŠANĀS VIETA: Sējas novada Sējas pagasts.
PLATĪBA: 2133 ha.
DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas Piejūras zemienē Vidzemes dienvidrietumu daļā, robežojas ar Ādažu militāro poligonu un aizsargājamo ainavu apvidu „Ādaži”. Dabas liegums ir nozīmīgs daudzveidīgu pārmitro biotopu un ar tiem saistīto sugu aizsardzībai. Konstatēti astoņi ES nozīmes aizsargājami biotopu veidi, no tiem lielākās platības aizņem aktīvi augstie purvi un purvainie meži. Teritorija ir retu putnu sugu ligzdošanas vieta, purvā ir daudz nelielu ezeriņu, kur pēc ligzdošanas un migrācijas laikā uzturas liels skaits zosu un dzērviņu. Ezerā dienvidu daļā novērota sudrabkaiju kolonija. Nozīmīgākās teritorijā sastopamās putnu sugas ir mežirbe *Bonasa bonasia*, melnais stārķis *Ciconia nigra*, ķīķis *Pernis apivorus*, rubenis *Tetrao tetrix*, mednis *Tetrao urogallus*. Dabas liegumā sastopama karaliskā dižspāre *Anax imperator*. Vaskulāro augu un sūnu izpēte liegumā nav veikta. Dabas lieguma ziemeļu galā pie kūdras frēzlaukiem, kas atrodas ārpus lieguma, ir būtiska meliorācijas ietekme, arī rietumu malā mežos vietām senāk veikta nosusināšana.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Teritorijas dabas vērtību saglabāšanos nelabvēlīgi var ietekmēt hidroloģiskā režīma pārmaiņas, t. sk. grāvju uzturēšana robežjoslā ar kūdras ieguves platībām, kā arī kūdras ieguves atsākšana padomju laikā kūdras ieguvei sagatavotajā daļā (ārpus dabas lieguma).
- Teritoriju rekreācijai aktīvi izmanto braucēji ar kvadricikliem un apvidus mašīnām, radot zemsedzes bojājumus biotopos un traucējumu putniem.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Purvu un mežu biotopos nekādi apsaimniekošanas pasākumi nav veikti.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Hidroloģiskā režīma atjaunošana un pārmitrajiem biotopiem optimālu apstākļu uzturēšana.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Jāveic biotopu kartēšana visā dabas lieguma teritorijā atbilstoši jaunākajai metodikai.
- Jāveic visa purva hidroloģiskā izpēte, ņemot vērā arī kūdras ieguvei ārpus dabas lieguma un jāvērtē iespējas un vajadzību atjaunot hidroloģisko režīmu. Hidroloģiskā izvērtēšana nepieciešama arī visas dabas lieguma rietumu malas nosusinātajos mežos. Hidroloģiskā režīma atjaunošana atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām pārmitrajiem biotopiem optimālā stāvokļa atjaunošanai un ūdens līmeņa stabilizēšanai nosusināšanas ietekmētajās purva daļās un purvainajos mežos. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	712,1	33,4	Nepietiekama.	Neiejaukšanās, izņemot hidroloģiskā režīma atjaunošanu (grāvju dambēšana vai aizbēršana).	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	712,1
9080*	Staignāju meži	60,5	2,8	Laba,	Neiejaukšanās.		60,5
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	18,3	<1	Laba, nepietiekama.	Neiejaukšanās.		18,3
7150	<i>Rhynchosporion albae</i> pioniersabiedrības	48,4	2,3	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		48,4
7120	Degradēti augstie purvi	14,6	<1	Nepietiekama.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (dambēt vai aizbērt grāvjus), izcirst kokus. Mazināt kūdras ieguves ietekmi, veicot grāvju izolāciju ar membrānām (veikt priekšizpēti un izvērtēt paredzamo efektivitāti).	14,6	
7110*	Aktīvi augstie purvi	345,6	16,2	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		345,6
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	0,3	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		0,3
3160	Distrofi ezeri	4,0	<1	Laba,	Neiejaukšanās.		4,0

Dabas liegums „Dzērves purvs” (LV0509500)

1. Teritorijas īss raksturojums

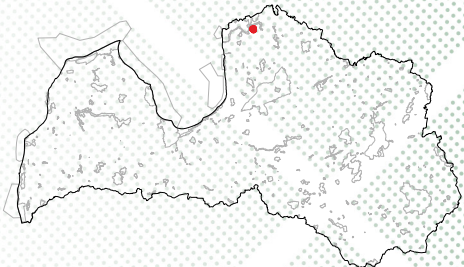
DIBINĀŠANAS GADS: 1987.

ATRAŠANĀS VIETA: Alojas novada Staiceles lauku teritorija un Alojas lauku teritorija. Dabas liegums atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā.

PLATĪBA: 488 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas mežainā teritorijā starp Salacu un Iģes upi. Tas dibināts rietumu tipa augstā purva ar ciņu mazmeldru *Trichophorum cespitosum* un purvainā priežu meža, kas iekļauj purvu, saglabāšanai. Teritorijā konstatēti astoņi ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidi. Nozīmīgākās aizsargājamās putnu sugas ir mežzirbe *Bonasa bonasia*, rubenis *Tetrao tetrix*, dzeltenais tārtiņš *Pluvialis apricaria*, purva tilbīte *Tringa glareola*, urālpūce *Strix uralensis*, zivju dzenītis *Alcedo atthis* u. c. Purvs robežojas ar Iģes upītes ieleju, kurā konstatēti smilšakmens atsegumi, te sastopams ūdrs *Lutra lutra* un biezā perlamutrene *Unio crassus*. Upe ir taimiņa *Salmo trutta* un upes nēģa *Lampetra fluviatilis* nārsta vieta, kā arī viena no potenciālajām ziemeļu upespērlenes *Margaritifera margaritifera* reintrodukcijas vietām.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Koku sagāzumi Iģē un to radītie aizsprosti, sedimentu izgulsnēšanās pasliktina taimiņu un nēģu nārsta vietu stāvokli, kā arī apber biežajai perlamutrenei piemērotas dzīvotnes.
- Nosusināšana purva ziemeļu daļā ir veicinājusi augstā purva biotopu degradāciju.
- Dabas lieguma dienvidaustrumu pusē tiek uzturēti un attīrīti meliorācijas grāvji, kas var nelabvēlīgi ietekmēt arī dabas lieguma pārmitros biotopus.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- 2008. gadā upju straujteču posmos ir izvākti koku sagāzumi, ko organizēja Mazsalacas novada pašvaldība. Ir samazināts upes aizgāzums ar kokiem, uzlabota ūdens caurvade un ūdens organismu migrācijas iespējas.
- Uzstādītas mākslīgās ligzdas aizsargājamām plēsīgo putnu sugām.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Hidroloģiskā režīma uzlabošana un saglabāšana degradētajos augstā purva biotopos teritorijas ziemeļrietumu un ziemeļaustrumu daļās.
- Lašveidīgajām zivīm un nēģiem labvēlīgu migrācijas iespēju un nārstošanas vietu, kā arī biežajai perlamutrenei piemērotu dzīvotņu, nodrošināšana.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Precizēt aizsargājamo biotopu kartējumu (kartēts 2008. gadā), īpaši gar Iģes upi, atbilstoši jaunākajai metodikai.
- Izpētīt hidroloģisko režīmu visā purva kompleksa teritorijā, izvērtējot ūdens līmeņa atjaunošanas potenciālās ietekmes uz apkārtni. Hidroloģiskā režīma atjaunošanu un stabilizēšanu nosusināšanas ietekmētajās purva daļās un purvainajos mežos veikt atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti.
- Paplašināt lieguma teritoriju, tajā ietverot arī Iģes upes ielejas posmu, kas atrodas starp dabas lieguma “Dzērves purvs” un dabas parka “Salacas ieleja” robežām.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	64,6	13,2	Nepietiekama	Neiejaukšanās.		64,6
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	1,1	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		1,1
8220	Smilšakmens atsegumi	0,03	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,03
7150	<i>Rhyncho-sporion albae</i> pioniersa-biedrības	33,4	6,8	Laba.	Neiejaukšanās.		33,4
7140	Pārejas purvi un sliktšņas	26,8	5,5	Laba.	Neiejaukšanās.		26,8
7120	Degradēti augstie purvi	75,4	15,4	Nepietiekama.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (grāvju aizsprostošana vai aizbēršana), izcirst kokus.	75,4	
7110*	Aktivi augstie purvi	222,1	45,5	Laba līdz nepietiekama.	Neiejaukšanās.		222,1
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	0,2	<1	Nepietiekama.	Izvērtēt vai samazināt bebru veidotos koku sagāzumus vietās, kur veidojas krastu izskalojumi, kā arī vietās, kur upes gultnē sastopami oļi vai akmeņi.	0,2	
3160	Distrofi ezeri	1,5	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		1,5

Dabas liegums „Dzilnas dumbrāji” (LV0533400)

1. Teritorijas īss raksturojums

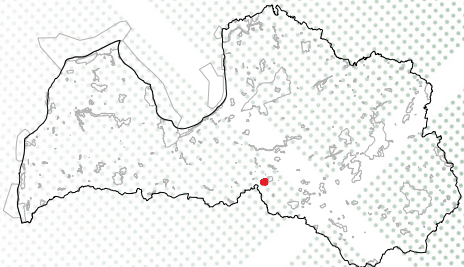
DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Neretas novada Mazzalves pagasts.

PLATĪBA: 215 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ietver pārmitrus mežus ap Dzilnas upi plašā mežu masīvā starp Jaunjelgavu un Neretu. Teritorijas lielākās dabas vērtības ir izcili staignāju meži, purvaini un veci meži, kā arī ar tiem saistītās retās un aizsargājamās augu un bezmugurkaulnieku sugas.

Staigāju mežos aug retais divsēkļu grīslis *Carex disperma* un skrajziedu skarene *Poa remota*. No retām sūnu un ķērpju sugām sastopamas sūnas tūbainā bārkstlape *Trichocolea tomentella*, smaržīgā zemessomenīte *Geocalyx graveolens* un gludkausiņa jungermannija *Jungermannia leiantha*, ķērpji vinkrāsas artonija *Arthonia vinosa*, caurumainā menegācija *Menegazzia terebrata* u. c.

Dabas lieguma dienvidaustrumu daļā izveidoti divi mikroliegumi slapju melnalkšņu mežu saglabāšanai (9080* *Staigāju meži*). Biotopi ir labā stāvoklī.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Kopšanas un sanitārās cirtes, kas var pasliktināt biotopu struktūras kvalitāti.
- Koku sagāzumi upē, kas veicina straumes palēnināšanos, oļaino un akmeņaino posmu pārklāšanos ar sanešiem un straujteču biotopu izzušanu.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Meža biotopu fragmentācijas mazināšana, aizsargājamo biotopu platības un integritātes palielināšana, paredzot neiejaukšanos mežaudzēs, kas vēl nav sasniegušas aizsargājamo biotopu

kvalitāti. Attīstība paredzama aizsargājamo biotopu 9050 *Lakstaugiem bagāti egļu meži*, 9010* *Veci vai dabiski boreāli meži* vai 9080* *Staigāju meži* virzienā.

- Bebraiņu vai bebru aizsprostu veidošanas novēršana oļainajos un akmeņainajos upes posmos.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Izstrādāt un apstiprināt teritorijas individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus, kas nodrošinātu neiejaukšanās režīmu mežaudzēs.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	10,5	4,9	Laba.	Neiejaukšanās.		4,9
9080*	Staignāju meži	149,8	69,7	Laba.	Neiejaukšanās.		149,8
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	6,2	2,9	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		6,2
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	45,0	20,9	-	Neiejaukšanās.		45,0
3260	Upju straujteses un dabiski upju posmi	2,0	<1	Nepietiekama.	Nodrošināt ūdens caurvadi. Izvērtēt koku sagāzumus vai samazināt tos vietās, kur upes gultnē sastopami oļi vai akmeņi (reizi 10 gados).	0,5	2,0

Dabas liegums „Dziļezers un Riebezers” (LV0508700)

1. Teritorijas īss raksturojums

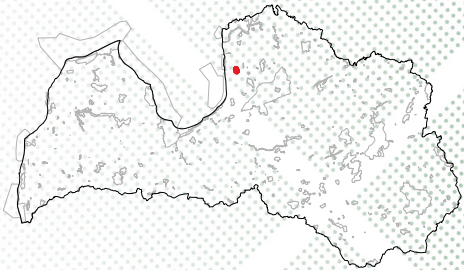
DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Limbažu novada Limbažu pagasts. Dabas liegums atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā.

PLATĪBA: 351,7 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2007. gadā (2008–2017).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: Ministru kabineta 2011. gada 17. maija noteikumi Nr. 381 "Dabas lieguma "Dziļezers un Riebezers" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi".

Teritorija dibināta subglaciālu iegultņu ezeru sistēmas un to apkārtējās ainavas aizsardzībai, kas ietver nogāžu un gravu mežus. Dziļezeru un Riebezeru šķir 3–5 m augsta zemes strēle. No Riebezera iztek Vitrupe, bet ietek nelielā Reiņupe. Dziļezers ir viens no dziļākajiem ezeriem Latvijā. Riebezeraļ piegulošās platības rietumu, dienvidu un dienvidaustrumu krastā tiek izmantotas lauksaimniecībai. Austrumu pusē Dziļezeraļ pieļaujas meža josla ar skujkoku un jauktiem mežiem. Kopumā teritorijā konstatēti pieci ES nozīmes aizsargājami mežu un zālāju biotopu veidi, kā arī potenciāli bioloģiski vērtīgi zālāji, arī ezeri atbilst aizsargājamā ūdens biotopa kritērijiem.

Dabas liegumā konstatētas 42 retas, aizsargājamās sugas – sešas augu, divas sēņu, astoņas bezmugurkaulnieku, trīs zivju, 15 putnu un astoņas zīdītāju (t. sk. sešas sikspārņu) sugas. Te sastopams mežloks *Allium ursinum*, birtālu diždadzis *Arctium nemorosum*, vīru dzegužpuķe *Orchis mascula*, sēnes košā zeltņore *Hapalopilus croceus* un resnkāta beka *Boletus calopus*, platspīļu vēzis *Astacus astacus* u. c.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Saglabāties piesārņojums no Dziļezera ziemeļdaļā kādreiz izvietotās atklātās varavīksnes foreļu audzētavas.
- Riebezera bagātināšanās ar barības vielām no meliorācijas sistēmu izvadiem, kas atrodas ezera rietumu krastā. Ezera rietumu krasts visā platībā ir meliorēts.
- Ezeru bagātināšanās ar barības vielām – eutrofikācija, un ar to saistītā (neregulārā) zīlāļu masveida savairošanās.
- Dabisko zālāju nepareiza apsaimniekošana vai apsaimniekošanas pārtraukšana apdraud aizsargājamās vīru dzegužpuķes cenopopulāciju, samazinās griezei piemērotu ligzdošanas vietu platība un mazā ērgļa barošanās vietu kvalitāte.
- Ēku pārbūve samazina sikspārņu vasaras mājvietas.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- Tiek uzturēta atklāta piekrastes josla Dziļezera ziemeļaustrumu krastā, atpūtas vietā pie “Priedītēm”.
- No Dziļezera dabas takas tiek novāktas kritālas un novietotas blakus takai. Aktivitātes ietekmes izvērtējums uz entomofaunu nav veikts.
- Neliela daļa no lieguma zālājiem ir apsaimniekota, pārējie stipri aizauguši.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Vitrupeļ iztekas rajona atbrīvošana no sliktņām un brīvas ūdens cirkulācijas nodrošināšana Riebezera un Dziļezera ūdens kvalitātes uzlabošanai.
- Dabisko zālāju biotopu atjaunošana un apsaimniekošana to vēsturiskajās robežās, kā arī dabiskojot pašreizējos kultivētos zālājus un atmatas.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Aktualizēt aizsargājamo biotopu kartējumu atbilstoši jaunākajai metodikai (sevišķi mežu biotopiem).
- Uzlabot ūdens kvalitāti – nosēdaku un septiķu ierīkošana publiski izmantojamās objektos, jaunveidojamās ēkās ezera malā; esošās apbūves aprikošana ar augsnes filtriem.
- Izstrādāt nosacījumus ēku remontdarbiem, lai sīkspārņiem saglabātu vasaras mītnes.

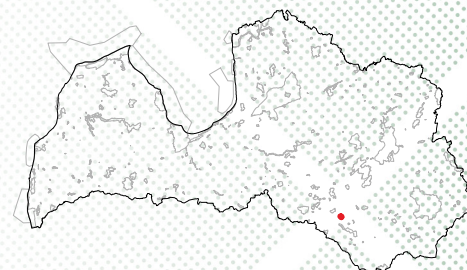
- Izstrādāt un ieviest dabisko zālāju atjaunošanas un aizsardzības plānu, iekļaujot tajā apmežojušos platību atjaunošanas un dabisko zālāju izveidošanas izvērtējumu (pašreizējās lauksaimniecības zemēs lieguma rietumu daļā). Teritorija atrodas ar dabiskajiem zālājiem ļoti nabadzīgā reģionā, tādēļ nozīmīgi veicināt dabisku zālāju saglabāšanu un izveidošanu visā lieguma teritorijā.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējās vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9180*	Nogāžu un gravu meži	47,1	13,4	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		47,1
6510	Mēreni mitras pļavas	0,8	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,8	0,8
6450	Palieņu zālāji	1,9	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	1,9	1,9
6410	Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs	līdz 0,8 (kompleksā ar 6510, 6270*)	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,8	0,8
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	0,8	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,8	0,8
6000	Atjaunojami zālāji	līdz 90 ha	25,6	-	Atjaunošana. Uzturēšana.	Līdz 90 ha	Līdz 90 ha
3150	Eitrofi ezeri	133,2	37,9	Slikta.	Veidot septiķus un nosēdakas, arī zemes filtrus biogēnu iekļuves samazināšanai Riebezerā no tā R krastā esošās apbūves un lauksaimniecības zemēm. Izcirst krūmus Dzilezera ZA krastā ainavas veidošanai un esošās tūrisma infrastruktūras sakārtošanai.	~10 vietās 0,5 ha	

Vienreizēji zālāju atjaunošanas pasākumi nepieciešami vismaz 15 ha platībā, kā arī vēlams dabisku zālāju izveidošana pašreizējās lauksaimniecības zemēs (to platība pārsniedz 90 ha) lieguma rietumu un dienvidu daļā.

Dabas liegums „Eglone” (LV0530100)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Jēkabpils novada Dunavas pagasts.

PLATĪBA: 159 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2013.gadā (2013–2025).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas ligums atrodas lielākā mežu masīvā pie Eglonas upes, zemienē, kuru senatnē palu laikā klājuši Daugavas ūdeņi. Teritorija ir ļoti nozīmīga jauktu platlapju mežu, kuros sastopamas retas, aizsargājamās ķerpu sugas, saglabāšanai. Eglonas upes ielokā sastopami jaukti lapu koku un egļu meži, lielākoties tie ir gāršas tipa meži ar sugām bagātu zemsedzi. Upes ielejā atrodas mēreni mitras pļavas, kā arī parkveida pļavas. Aizaugošajos zālajos un mežmalās aug vairāki dižkoki. Teritorija ir viena no perspektīvākajām vietām parkveida zālāju atjaunošanai Latvijā, jo tajā koncentrējas liels skaits bioloģiski vecu parkveida ozolu.

Teritorijā konstatēti deviņi ES nozīmes aizsargājami biotopu veidi. Sastopamas daudzas retas, aizsargājamas sugas – 11 bezmugurkaulnieku sugas, 13 putnu, 10 ķērpju, divas sūnu, 13 vaskulāro augu sugas. No vaskulārajiem augiem te sastopamas, piemēram, jumstiņu gladiola *Gladiolus imbricatus* un sīpoliņu zobainīte *Dentaria bulbifera*, no ķērpjiem – parastais plaušķerpis *Lobaria pulmonaria*, caurumainā menegācija *Menegazzia terebrata*, olivzaļā cetrēlija *Cetrelia oliveratum*, zvīņainā telotrēma *Thelotrema lepadinum*, no sēnēm – plaisājošā rūtaine *Xylobolus frustulatus*, no kukaiņiem – lielais skābeņu zeltainītis *Lycaena dispar*, lapkoku praulgrauzis *Osmoderma barnabita*, no putniem – baltmugurdzenis *Dendrocopos leucotos*, vidējais dzenis *Dendrocopos medius*, mazais ērglis *Aquila pomarina*.

Dabas liegumu būtiski ietekmējusi meliorācija, kas pārveidojusi Eglonas upes hidroloģisko režīmu, t. sk. izmainīts upes tecējuma virziens, samazinot gan upes un tās palienes bioloģisko daudzveidību, gan ainavisko vērtību. Meliorācija īstenota, lai mazinātu plūdus un padarītu piegulošās teritorijas piemērotākas intensīvai lauksaimniecībai. Pirms dabas lieguma izveidošanas vietām veikta kailcirtes, izcērtot lapu mežus un to vietā stādot egles.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Dabisko zālāju biotopu fragmentācija, apsaimniekošanas pārtraukšana vai to uzaršana.
- Saimnieciskā darbība, kuras dēļ samazinās mirušās koksnes un bioloģiski veco koku apjoms mežaudzēs.
- Koku sagāzumi un bebru aizsprosti, kas apgrūtina brīvu ūdens caurvadi un veicina eitrofikācijas procesu paātrināšanos.
- Vecupju krastu aizaugšana, to noēnojuma palielināšanās. Zaru nobiru sadalīšanās vecupēs patērē skābekli un samazina te iespējamo ūdens organismu, piemēram, zaļās dižspāres *Aeshna viridis* sastopamību.
- Lapkoku praulgrauzīm piemērotu dzīvotņu trūkums, sugai piemērotu koku ieaugšana krūmos un jaunākos kokos, parkveida plāvu aizaugšana.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- LIFE programmas projekta „Parkveida plāvu un divu prioritāri aizsargājamo vaboļu sugu apsaimniekošana: plānošana, sabiedrības iesaistīšana, inovācija” ietvaros 0,9 ha platībā parkveida plāvu biotopā veikta krūmu izciršana.
- 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka tikai 14% no kopējās biotopa 6510 *Mērniņmitra plavas* platības bija apsaimniekoti.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Mežsaimnieciskās darbības dēļ degradēto mežaudžu bioloģiskās daudzveidības un vērtības paaugstināšana, dabiskojot egļu stādījumus.
- Meža biotopu fragmentācijas mazināšana, aizsargājamo biotopu platības un integritātes palielināšana, paredzot neiejaukšanos mežaudzēs, kas vēl nav sasniegušas aizsargājamo biotopu kvalitāti. Attīstība paredzama aizsargājamo biotopu 9020* *Veci jaukti platlapju meži* virzienā.
- Dabisko zālāju (ieskaitot parkveida pļavas) atjaunošana vēsturiskajās zālāju teritorijās maksimāli iespējamā platībā un uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī. Ņemot vērā jaunāko informāciju par parkveida zālāju atjaunošanas prioritārajām vietām, to atjaunošana ir līdzvērtīga citām lieguma dabas vērtību saglabāšanas prioritātēm.
- Lapkoku praulgrauzim piemērotu dzīvotņu apsaimniekošana, sugai piemērotus ozolus uzturot saulei atklātus un regulāri izcērtot krūmus zem koku vainaga.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Izskatīt dabiska hidroloģiskā režīma atjaunošanas iespējas, veikt detalizētu izpēti un noskaidrot šādu darbību ietekmi uz sastopamajām dabas vērtībām, rodot tehniskos risinājumus, kas neatstās negatīvu ietekmi uz aizsargājamiem biotopiem un sugām.
- Izvērtēt visu zālāju, kas nav atzīti par ES nozīmes zālāju biotopiem, inventarizāciju ar mērķi novērtēt to atjaunošanas par dabiskiem zālājiem iespējas un veikt to atjaunošanu.
- Dabas lieguma paplašināšana uz ziemeļaustrumiem un austrumiem, pievienojot blakus esošās teritorijas (95,0 ha) ar augstu bioloģisko daudzveidību un ES aizsargājamo biotopu koncentrāciju, kur konstatēti seši biotopu veidi un astoņas īpaši aizsargājamas augu un sešas putnu sugas.
- Jāizvērtē Eglones ielejas zālāju iekļaušana dabas liegumā gan lieguma dienvidu daļā, gan rietumu-ziemeļrietumu daļā, kā arī DA plānā norādītajai paplašināmajai teritorijai piegulošās zālāju platības. Zālāju teritorijas DA plānā nav izvērtētas šādā aspektā, bet parkveida pļavu un ganību aizsardzības plānā Eglone ir minēta kā viena no perspektīvām vietām Latvijas mērogā.

- Uzlabot vecupju apgaismojuma apstākļus ūdens organismu daudzveidības palielināšanai, vienlaikus novēršot vai samazinot koku lapu un sikzaru nokļūšanu vecupēs, kas veicina vecupju piesērēšanu.

5.2. Specifiski pasākumi-biotopi

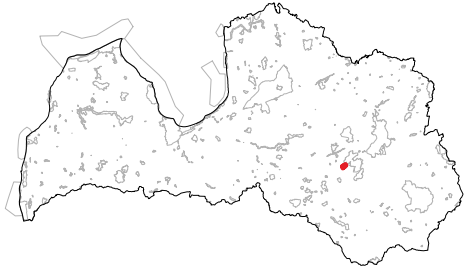
Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējās vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9080*	Staignāju meži	10,1	6,3	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		10,1
9020*	Veci jaukti platlapju meži	82,6	51,9	Laba.	Neiejaukšanās.		83,0
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	0,8	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		0,8
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	10,8		-	Neiejaukšanās. Veikt specializētas kopšanas cirtes platlapju piemistrojuma palielināšanai.	12,5	10,8
6530*	Parkveida pļavas un ganības	1,74	1,1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	līdz 1,74	1,74
6510	Mēreni mitras pļavas	6,39	4,0	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	līdz 6,39	6,39
6450	Palieņu zālāji	0,49	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	līdz 0,49	0,49
6410	Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs	1,66	1,0	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	līdz 1,66	1,66
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	4,0	2,5	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana. Izvākt vai samazināt bebru aizsprostus un koku sagāzumus vietās, kur veidojas krastu izskalojumi, kā arī vietās, kur upes gultnē sastopami oļi vai akmeņi kā kvalitatīvu dzīvotņu pazīme.		Pēc nepieciešamības.
3150	Eitrofi ezeri	1,1	<1	Nepietiekama.	Attīrīt vecupes no tajās nogrimušajiem kokiem un izvākt organisko nogulumu piesērējumu. Izcirst vismaz metru platas koku – krūmu joslas gar vecupēm. Savienot divas vecupes ar Egloni.	1,1	

Dabas liegums „Eiduku purvs” (LV0526500)

Dabas liegums „Eiduku purvs” (LV0526500)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1999.
ATRAŠANĀS VIETA: Krustpils novada Atašienes pagasts.
PLATĪBA: 588 ha.
DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Eiduku purvs ir daļa no liela purvu kompleksa, ko veido Teiču purvs, Lielais Pelečāres purvs un Eiduku purvs. Eiduku purvu no Teiču purva nodala ceļš, kas radijīs hidroloģiskas pārmaiņas piegulošajās platībās. Eiduku purva austrumu malā senāk nelielos apjomos iegūta kūdra, bet rietumu malā veikta nosusināšana. No Jaunišu (Virsuļu) ezera rietumos iztek Mārsnas upīte, kas ir iztaisnota.

Teritorija ir nozīmīga purvu biotopu, purvainu mežu un distrofu ezeru aizsardzībai, te konstatēti pieci ES nozīmes aizsargājami biotopu veidi. Nozīmīgākās īpaši aizsargājamās putnu sugas ir mežirbe *Bonasa bonasia*, rubenis *Tetrao tetrix*, mednis *Tetrao urogallus*, dzeltenais tārtiņš *Pluvialis apricaria*, purva tilbīte *Tringa glareola*, urālpūce *Strix uralensis*, vakarlēpis *Caprimulgus europaeus*. Ūdenstecēs sastopams ūdrs *Lutra lutra* un Eirāzijas bebrs *Castor fiber*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Purvus un purvainos mežu nelabvēlīgi ietekmē nosusināšana. Purva perifērijā ir relatīvi sen izrakti grāvji, kas sekmējuši purva degradāciju un aizaugšanu, bet purva austrumu daļā iegūta kūdra.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Hidroloģiskā režīma atjaunošana un nosusināšanas ietekmju mazināšana augstajā purvā un piegulošajos purvainajos mežos.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

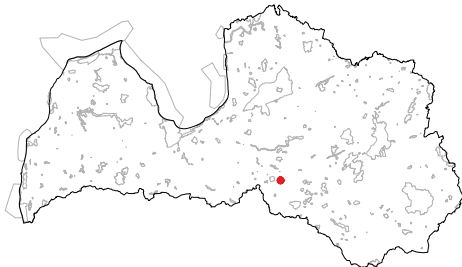
- Aktualizēt aizsargājamo biotopu kartējumu atbilstoši jaunākajai metodikai, īpaši nepieciešama purvu un zālāju biotopu veidu un platību precizēšana.
- Veikt hidroloģiskā režīma izpēti dabas liegumā un piegulošajā teritorijā, izvērtējot ūdens limeņa atjaunošanas potenciālās ietekmes uz apkārtni. Atjaunot hidroloģisko režīmu purvos un purvainajos mežos, atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	58,4	9,9	Nepietiekama.	Atjaunot vai uzlabot hidroloģisko režīmu – kompleksi ar augsto purvu.	58,4	
7150	<i>Rhynchosporion albae</i> pioniersabiedrības	7,16	1,2	Labā.	Neiejaukšanās.		7,16
7110*	Aktīvi augstie purvi	478,59	81,4	Nepietiekama.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (aizsprostot vai aizbērt grāvjus). Izcirst kokus atsevišķās stipri aizaugušās purva daļās grāvju tuvumā (pēc nepieciešamības).	150 50	278,59
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	2,0	<1	Nepietiekama.	Izvākt upē iekritušos kokus (pēc vajadzības), ja sagāzumu dēļ pārpurvojas Mārsnas upes krastī un tas izsauc makšķernieku taku tīkla paplašināšanos.	0,1	2,0
3160	Distrofi ezeri	6,6	1,1	Labā.	Neiejaukšanās.		6,6

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1977.
ATRAŠANĀS VIETA: Jaunjelgavas novada Daudzeses pagasts.
PLATĪBA: 4 ha.
DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Ellītes avots, saukts arī par Daudzeses Poķu avotu, atrodas purvainā mežu masīvā uz dienvidiem no Daudzeses un ir sena kulta vieta. Šī ir viena no nedaudzajām vietām Latvijā, kur izplūst sēravoti. Avoti izplūst dabas lieguma dienvidu daļā, bet sērūdeņražiem bagātu pazemes ūdeņu atslodzes vietas sastopamas arī ārpus lieguma teritorijas. Kopumā liegumā konstatēti divi ES nozīmes aizsargājami biotopi – minerālvielām bagāti avoti un staigņāju meži. Dabas lieguma pārmitrajos mežos aug vairākas retas un aizsargājamas sūnu, ķērpju un vaskulāro augu sugas, piemēram, skrajziedu skarene *Poa remota* un Fuksa dzegužpīrkstīte *Dactylorhiza fuchsii*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Hidroloģiskā režīma izmaiņas gan dabas liegumā, gan tam piegulošajā teritorijā, t. sk. meliorācijas sistēmu atjaunošana un grāvju padziļināšana dabas liegumam piegulošajā teritorijā.
- Kailcirtes tiešā dabas lieguma tuvumā.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta. Iekārtota infrastruktūra apmeklētāju vajadzībām – tiek uzturēta taka, ierīkotas laipas un informatīvs stends, izlikti dolomīta gabali pie avota; apmeklējuma intensitāte ir neliela.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

- Esošā hidroloģiskā režīma saglabāšana, izvērtējot arī piegulošajās teritorijās notiekošo darbību ietekmi uz avotiem un nepieļaujot darbības, kas potenciāli var apdraudēt avotus.
- Esošās tūrisma infrastruktūras ap jau ilgstoši labiekārtoto avotu uzturēšana atbilstoši apmeklētāju slodzei; jaunu objektu un taku veidošana nav vēlama.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

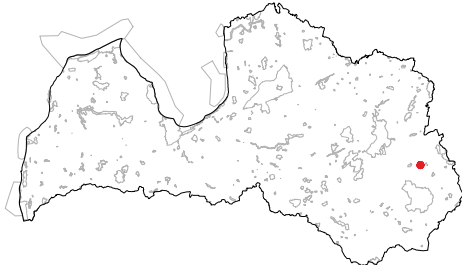
Tā kā sērūdeņražiem bagātu pazemes ūdeņu atslodzes vietas ir ne tikai dabas lieguma teritorijā, bet arī plašākā apkārtnē, jāizvērtē dabas lieguma paplašināšanas iespēja, iekļaujot īpaši aizsargājamā teritorijā avoksnājus piegulošajos mežos.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9080*	Staigņāju meži	0,7	17,5	Laba.	Neiejaukšanās.		0,7
7160	Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi	0,6	15,0	Laba.	Neiejaukšanās. Uzturēt tūrisma infrastruktūru apmeklētāju slodzes mazināšanai, nesekmējot apmeklētāju skaita pieaugumu.		0,6

1. Teritorijas īss raksturojums

- DIBINĀŠANAS GADS: 1987.
- ATRAŠANĀS VIETA: Rēzeknes novada Lendžu pagasts.
- PLATĪBA: 2 ha.
- DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
- INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas paugurainā reljefā pie Cirmas ezera. Teritorijā ietvertas Zviedrijas kadiķa *Juniperus communis* audzes un sausi zālāji kaļķainās augsnēs. Latvijā kadiķu audzes sastopamas tikai 14 Natura 2000 teritorijās, tādēļ šis dabas liegums ir ļoti nozīmīgs biotopa saglabāšanai nacionālā mērogā.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Kadiķu audžu neapsaimniekošana, kadiķu kalšana.
- Dabisko zālāju un kadiķu audžu aizaugšana liegumam piegulošajās teritorijās.
- Bieži velēnas bojājumi mežacūku rakšanas ietekmē.
- Nepietiekama platība biotopa ilgtspējīgai saglabāšanai situācijā, ja ārpus lieguma dabiskie zālāji tiek iznīcināti vai pārveidoti.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Kopš 20.gs. 90. gadiem kadiķu audzes ir kļuvušas saslēgtākas, aizaug ar kokiem un krūmiem. Blīvajās audzes daļās blakus kadiķiem augošie koki un krūmi rada noēnojumu un konkurenci pēc barības vielām un gaismas. Kadiķu audzēs zālājs netiek pļauts. Atklātie zālāji (aptuveni 50% no lieguma teritorijas) tiek pļauti.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Nodrošināt dabisko zālāju un kadiķu audžu labvēlīgu aizsardzības stāvokli, veicot atbilstošu apsaimniekošanu visā dabas lieguma platībā. Nacionālā mērogā prioritāri atjaunojamas 5130 *Kadiķu audzes zālājos un virsājos*.
- Palielināt lieguma platību līdz 10 ha, bet optimālā gadījumā līdz 100 ha, lai nodrošinātu biotopu ilgtspējīgu saglabāšanos.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Izstrādāt un ieviest dabisko zālāju un kadiķu audžu apsaimniekošanas un atjaunošanas plānu, ietverot kadiķu audžu vitalitātes novērtējumu un tām nepieciešamo optimālo apsaimniekošanu, kā arī kļājo zālāju aizsardzības stāvokļa novērtējumu.
- Paplašināt dabas liegumu, iekļaujot tam ziemeļaustrumu un dienvidu daļā piegulošos ES nozīmes zālāju biotopus un ilggadīgos zālājus (tie potenciāli veidojami par dabiskiem zālājiem). Tā ir aptuveni 25 ha liela teritorija, kas ietver sausus zālājus kaļķainās augsnēs un kadiķu audzes. Izvērtējama arī lieguma tālāka paplašināšana, iekļaujot tajā dabisko zālāju biotopus, kas atrodas Sedziera ezera apkaimē un starp Sedzieri un Cirma ezeru uz dienvidrietumiem no lieguma.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
6210	Sausi zālāji kaļķainās augsnēs	0,7	35	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,0	0,7
5130	Kadiķu audzes zālājos un virsājos	0,3	15	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,3	0,3

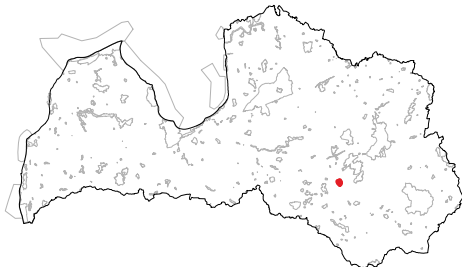
Vienreizēji atjaunošanas pasākumi nepieciešami kadiķu audzēs, izvēcot kadiķus nomācošos kokus un krūmus un izretinot kadiķus. Tas veicams tikai saskaņā ar sugu un biotopu eksperta izstrādātu atjaunošanas plānu, obligāta ir nozāģēto koku un krūmu izvākšana no teritorijas. Jāizvērtē kadiķu audžu atjaunošanas iespējas dabas lieguma mežaudzē. Potenciālajā lieguma paplašinājuma teritorijā (līdz pat 100 ha platībā) veicama gan kadiķu audžu, gan dabisko zālāju atjaunošana. Nav pieejama informācija par kļājo zālāju aizsardzības stāvokli, tādēļ jāizvērtē zālāju aizsardzības stāvoklis un jāveic atjaunošana, ja nepieciešams.

Dabas liegums „Gaiņu purvs” (LV0525400)

Dabas liegums „Gaiņu purvs” (LV0525400)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1977.
ATRAŠANĀS VIETA: Livānu novada Turku pagasts.
PLATĪBA: 1577 ha.
DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas apvidū, kur ainavā dominē samērā intensīvi izmantotas lauksaimniecības zemes. Purvs izveidojies starppauguru iepakā.

Dabas liegums ir nozīmīgs augsto purvu, purvainu mežu un staignāju mežu aizsardzībai. Šeit sastopami pārmitri apšu-melnalkšņu meži, kā arī bērzu un skujkoku meži. Nozīmīgākās teritorijā sastopamās sugas ir mežirbe *Bonasa bonasia* un rubenis *Tetrao tetrix*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Purvu un purvaino mežu biotopus negatīvi ietekmē pagātnē veiktā nosusināšana, kā dēļ purvs ir samērā aizaudzis ar kokiem.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Purvu biotopiem optimāla hidroloģiskā režīma atjaunošana un saglabāšana.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Aktualizēt aizsargājamo biotopu kartējumu atbilstoši jaunākajai metodikai.
- Veikt hidroloģiskā režīma izpēti dabas liegumā un piegulošajā teritorijā, izvērtējot ūdens limeņa atjaunošanas potenciālās ietekmes uz apkārtni. Atjaunot hidroloģisko režīmu purvos un purvainajos mežos, atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9100*	Purvaini meži	57,01	3,6	Nepietiekama.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (veidot aizsprostus uz grāvjiem vai aizbērt grāvjus).	57,01	
9080*	Staignāju meži	8,6	⟨1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		8,6
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	11,04	⟨1	Laba.	Neiejaukšanās.		11,04
7110*	Aktīvi augstie purvi	702,4	44,5	Slikta.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (veidot aizsprostus uz grāvjiem veidošana vai aizbērt grāvjus). Atsevišķās purva daļās mazināt koku apaugumu.	Atbilstoši hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	
7120	Degradēti augstie purvi	51,6	3,3	Slikta.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (veidot aizsprostu uz grāvjiem vai aizbērt grāvjus). Mazināt koku apaugumu.	Atbilstoši hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	

1. Teritorijas īss raksturojums

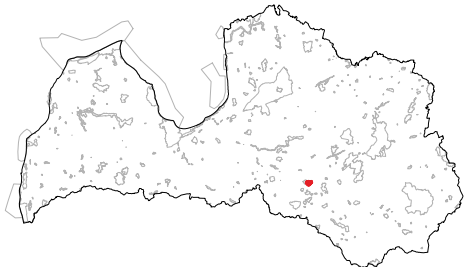
DIBINĀŠANAS GADS: 1987.

ATRAŠANĀS VIETA: Salas novada Salas pagasts.

PLATĪBA: 683 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas purviem bagātā teritorijā uz dienvidiem no Jēkabpils, tuvumā atrodas dabas liegums „Rožu purvs”. Teritorija dibināta augstā purva un purvainu priežu mežu aizsardzībai. Purvā ir vairākas minerālzemes salas ar jauktiem platlapju un skujkoku mežiem – uz dažām salām relatīvi nesen mežs bijis izcirsts, bet pašreiz tur ir vidēja vecuma egļu stādījumi. Teritorija ir ļoti nozīmīga retām putnu sugām, kuras tajā gan ligzdo, gan apmeklē barojoties. Nozīmīgākās šeit sastopamās sugas ir zivjērglis *Pandion haliaetus*, ķīķis *Pernis apivorus*, rubenis *Tetrao tetrix*, mazais ērglis *Aquila pomarina*, dzeltenais tārtiņš *Pluvialis apricaria*, kuitala *Numenius arquata*, vakarlēpis *Caprimulgus europaeus*, dzērve *Grus grus* u. c. Mežos konstatētas dabisko meža biotopu indikatorsugas, retas un aizsargājamas sūnu, sēņu un vaskulāro augu sugas, piemēram, sūna Hellera ķīļlape *Anastrophyllum hellerianum* un tumšbrūnā cietpiepe *Phellinus ferrugineofuscus*, krūmu stāvā – kārpainais segliņš *Euonymus verrucosa*. No aizsargājamiem bezmugurkaulniekiem purvā novērotas tauriņu sugas purva samtenis *Oeneis jutta* un meža siksamtenis *Coenonympha hero*.

Daļā Gargrodes purva ārpus dabas lieguma notiek kūdras ieguve.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Purvu un purvaino mežu biotopus var negatīvi ietekmēt hidroloģiskās pārmaiņas. Pašreiz blakus notiekošā kūdras ieguve nerada būtisku ietekmi, jo to no purva dabas liegumā dabiski norobežo reljefa paaugstinājums.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Mākslīgi veidoto egļu vienvecuma mežaudžu dažādošana, veidojot atvērumus un neviendabīgu struktūru, kas veicinās bioloģiski vērtīgu meža biotopu veidošanos nākotnē. Šādās vietās paredzama attīstība ES nozīmes biotopa 9010* *Veci vai dabiski boreāli meži* virzienā.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	74,6	10,9	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		74,6
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	10,0	1,5	-	Dažādot mežaudzes struktūru vidēja vecuma egļu stādījumos.	10,0	
9020*	Veci jaukti platlapju meži	2,7	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		2,7
9100*	Purvaini meži	200,3	29,3	Laba.	Neiejaukšanās.		200,3
7110*	Aktīvi augstie purvi	162,7	23,8	Laba.	Neiejaukšanās.		162,7
7120	Degradēti augstie purvi	111,7	16,3	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		111,7

Dabas liegums „Garkalnes meži” (LV0527400)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

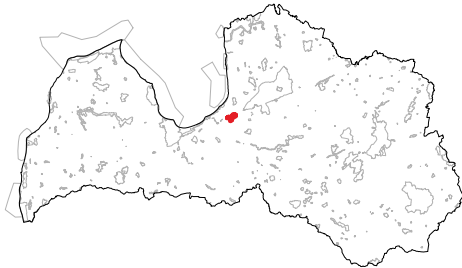
ATRAŠANĀS VIETA: Garkalnes novads, Inčukalna novads.

PLATĪBA: 1819 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2005. gadā (2005–2009), darbības termiņš pagarināts līdz 2019. gadam.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI:

Ministru kabineta 2011. gada 6. decembra noteikumi Nr.930 "Dabas lieguma "Garkalnes meži" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi".

Dabas liegums atrodas starp Gauju un Krievupi, ietverot vilņotu mežaino kāpu masīvu un Krievupes palieni. Daļa dabas lieguma atrodas uz dienvidaustrumiem, daļa – uz ziemeļrietumiem no Garkalnes. Teritoriju šķērso dzelzceļš Rīga–Valka un automaģistrāle Rīga–Veclaicene, kas ievērojami fragmentē biotopus. Dabas liegums ietver 13 mikroliegumus, kas izveidoti zaļās vārnas *Coracias garrulus* un meža baloža *Columba oenas* aizsardzībai.

Teritorija ir nozīmīga aizsargājamo putnu koncentrēšanās vieta un ir svarīga putnu sugu daudzveidības saglabāšanai. Putnu sugu daudzveidību noteikusi apkārtnē sastopamo biotopu dažādība. Šeit vienkopus atrodas gan lielas vecu boreālu skujkoku mežu platības, gan staignāju meži, gan palieņu zālāji un sausi virsāji. Dominē sausi priežu meži uz kāpām un pārpūtes līdzenumiem. Biotopu veida 2320 *Piejūras zemienes smiltāju līdzenumu sausi virsāji* aizsardzībai šī ir valsts mērogā otrā nozīmīgākā teritorija pēc biotopa kopējās platības Natura 2000 teritorijās.

Te konstatētas daudzas retas un aizsargājamas sugas – vismaz 16 putnu sugas, sešas bezmugurkaulnieku un vairākas vaskulāro augu sugas. Dabas liegums ir nozīmīga īpaši reti sastopamās zaļās vārnas *Coracias garrulus* ligzdošanas vieta Latvijā – četri ligzdojoši pāri jeb 27% no visas Latvijas populācijas (2016. gada dati). Zaļo vārnu ligzdošanu nodrošina Latvijā izzūdoša retu apstākļu kombinācija – daudzi veci koki ar lieliem dobumiem sausu kļajumu tiešā tuvumā. Būtiskas barošanās vietas bija 1992. gada lielais degums un bijušās militārās bāzes teritorijas. Dabiskas sukcesijas rezultātā atklātās teritorijas ar viršiem pakāpeniski pārveidojas par priežu jaunaudzēm.

Liels vecu priežu skaits ar melnās dzilnas *Dryocopus martius* veidotiem dobumiem ligzdošanai īpaši piemērots meža balodim *Columba oenas*. Citas nozīmīgas teritorijā sastopamās putnu sugas ir bikšainais apogs *Aegolius funereus*, sila cirulis *Lullula arborea*, stepes čipste *Anthus campestris*, vakarlēpis *Caprimulgus europaeus* u. c. Mežos aug meža silpurene *Pulsatilla patens* un parastais plakanstaipeknis *Diphysiastrum complanatum*.

Krievupe noteikta kā lašveidīgo zivju ūdeņi.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Vecu, lielu dimensiju koku nociršana un mirušās koksnes izvākšana.
- Virsāju un dabisko zālāju biotopu aizaugšana.
- Apbūve un dabisko biotopu pārveidošana citiem zemes lietošanas mērķiem.
- Zaļajai vārnai piemērotu ligzdošanas un barošanās biotopu platības samazināšanās un kvalitātes pasliktināšanās.
- Bebru aizsprosti Krievupē un to izraisītie zivju un nēģu migrācijas apgrūtinājumi.
- Vecupju krastu aizaugšana, to noēnojuma palielināšanās. Vecupju aizsērēšana ar zaru un lapu nobirām.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Ir izlikti 100 zaļo vārnu būri, rezultāti tiek vērtēti.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Zaļās vārnas raksturīgo barošanās vietu – virsāju, zālāju un degumu aizaugšanas apturēšana, veicot apsaimniekošanu; lielā deguma (zaļās vārnas barošanās vietas) aizaugšana ir galvenais iemesls ligzdojošo vārnu skaita kritumam Garkalnē. Virsāju un smiltāju platības palielināšana.
- Palieņu zālāju atjaunošana un uzturēšana. Lai gan tie nav piemērotākie barošanās biotopi zaļajai vārnai, to kopējā platība ir pietiekami liela, lai uzturētu palieņu zālājiem raksturīgu augu un dzīvnieku sugu kopumu, kas Pierīgas apkārtnē ir ļoti fragmentēti un izzūdoši.

Dabas liegums „Garkalnes meži” (LV0527400)

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Izstrādāt jaunu dabas aizsardzības plānu, kura ietvaros jāizstrādā zaļās vārnas ligzdošanas un barošanās biotopu apsaimniekošanas plāns.
- Izstrādāt teritorijas individuālos notikumus, iekļaujot tajos kontrolētas dedzināšanas kā piemērotākās apsaimniekošanas metodes izmantošanu zaļās vārnas barošanās biotopu uzturēšanai.
- Apsēkot Buļļezeru, lai konstatētu, vai ezerā ir saglabājies

lobēliju-ezereņu augāja komplekss. Gadījumā, ja lobēliju-ezereņu augājs joprojām ir sastopams, lemt par abu teritoriju apvienošanu. Gadījumā, ja šie augi ezerā vairs nav sastopami, lemt par dabas lieguma “Buļļezers” aizsardzības statusa pārmaiņām.

- Atjaunot veco degumu un nodrošināt mirušo koksni pietiekamā apjomā.

5.2. Specifiski pasākumi

5.2.1. Sugas

Izstrādāt sugas aizsardzības plānu zaļajai vārnai.

5.2.2. Biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējās vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējās vai pastāvīgas darbības (ha)
9080*	Staignāju meži	1,4	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		1,4
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	229,4	12,6	Slikta.	Neiejaukšanās.		229,4
6450	Palieņu zālāji	14,3	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	14,3	14,3
6120*	Smiltāju zālāji	0,5	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,5	0,5
3150	Eitrofi ezeri	0,1	<1	Slikta.	Izplaut saglabājušās upes un vecupes savienojuma vietas un iztīrīt sanešus zivju un ūdens organismu migrācijas nodrošināšanai (reizi 5 gados).		0,02
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	3,0	<1	Nepietiekama.	Nodrošināt ūdens caurvadi. Izvākt vai samazināt bebru aizsprostus un koku vietās, kur veidojas krastu izskalojumi, kā arī vietās, kur upes gultnē sastopami oļi vai akmeņi.	1,7 (pēc vajadzības)	
2320	Piejūras zemienes smiltāju līdzenumu sausi virsāji	91,8	5,0	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	91,8	91,8
2180	Mežainas piejūras kāpas	772,5	42,5	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		772,5

Dabas liegums „Gasparsona purvs” (LV0500200)

1. Teritorijas īss raksturojums

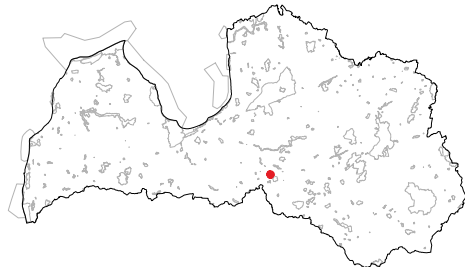
DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Jaunjelgavas novada Daudzeses pagasts.

PLATĪBA: 26 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Teritorija atrodas lielā meža masīvā starp Birzgali un Daudzesi, plaša pārmitru mežu masīva malā. Dabas liegums ietver nelielu aizaugušu augsto purviņu. Teritorija ir nozīmīga purvainu mežu aizsardzībai. Arī apkārtnē saimnieciski izmantojamās mežos ir daudz vecu, purvainu mežaudžu. Dabas liegumā sastopamas īpaši aizsargājamas sugas, piemēram, trīspirkstu dzenis *Picoides tridactylus* un dižraibais dzenis *Dendrocopos major*, no bezmugurkaulniekiem – vabole Šneidera mizmilis *Boros schneideri*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Purvaino mežu biotopu, visticamāk, ietekmējusi pagātnē veiktā nosusināšana un hidroloģiskā režīma pārmaiņas, potenciāli negatīva ietekme ir ceļu būvei un grāvju tīrīšanai lieguma pierobežā.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to

sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

- Pārmitrajiem meža biotopiem optimāla hidroloģiskā režīma saglabāšana.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	26,0	100,0	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		27,2

Dabas liegums „Gaujienas priedes” (LV0501000)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1987.

ATRAŠANĀS VIETA: Apes novada Gaujienas pagasts.

PLATĪBA: 51 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2005. gadā (2005–2015), darbības termiņš pagarināts līdz 2019. gadam.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Teritorija atrodas starp Gauju un dabas liegumu “Sloku purvs” pie Gaujienas. Daļā dabas lieguma teritorijas agrāk bijusi Gaujienas muižā dzīvojošo baronu Vulfu dzimtas apbedījumu vieta, bet muižas meža parka lielākajā daļā – pastaigu vietas. Tagad teritorija ir iecienīta vietējo iedzīvotāju atpūtas un skolēnu sporta nodarbību vieta.

Dabas liegums ir nozīmīga vieta vecu boreālu mežu aizsardzībai, jo īpaši šeit sastopamo 175–235 gadu veco priežu audžu aizsardzībai. Meži aizņem 99% no kopējās dabas lieguma teritorijas. Dabas liegumā izplatījušās invazīvās kokaugu sugas vārpainā korinte *Amelanchier spicata* un pilādžlapu sērmūkšspireja *Sorbaria sorbifolia*. Teritorijai ir raksturīgs skujkoku boreālo mežu augājs, bet ir ievērojams arī lapu koku mežiem raksturīgo elementu piemistrojums, pamežā – samērā blīvas lazdu audzes. Uz platlapju kokiem mežā aug aizsargājamais plaušķērpis *Lobaria pulmonaria*.

Teritorijā ligzdo vairākas aizsargājamas un nozīmīgas putnu sugas – pelēkā dzilna *Picus canus*, melnā dzilna *Dryocopus martius*, urālpūce *Strix uralensis*, mazais mušķērājs *Ficedula parva*. Konstatētas retas bezmugurkaulnieku sugas pelēkais pāvacis *Saturnia pavonia* un nātru lācītis *Callimorpha dominula*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Saimnieciskā darbība, kuras rezultātā tiek izzāģēti vecie vai kalstošie koki, izvāktas kritālas un sausokņi - tas negatīvi ietekmē meža biotopa kvalitāti.

- Teritorijā nav piemērotu apstākļu, lai atjaunotos priedes. Nākotnē iespējama attīstība biotopa 9050 *Lakstaugiem bagāti egļu meži* virzienā.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- 2007. gadā pēc vētras tika veikta pameža un lapu koku paaugas ciršana un atlieku dedzināšana. Pameža un paaugas izciršanai bija galvenokārt ainavas “uzlabošanas” nozīme, bet ietekme uz biotopu vērtējama kā negatīva.
- 2016. gadā ir veikta bistamo koku, kā arī vēja nogāzto koku zāģēšana taku malās – daļa izvesti, bet daudzi atstāti uz vietas. Attīrīts pamežs gar centrālo celiņu no vārtiem līdz kapličiai, koki izzāģēti apkārt kapličiai.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

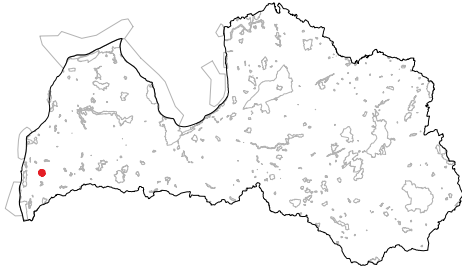
Dabisku procesu netraucēta norise biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	30,0	58,8	Slikta.	Neiejaukšanās.		30,0

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1977.
ATRAŠANĀS VIETA: Grobiņas novada Gaviezes pagasts.
PLATĪBA: 107 ha.
DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2004. gadā (2005–2015).
INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ir nozīmīgs vecu platlapju mežu un baltā āmuļa *Viscum album* aizsardzībai. Te atrodas viena no baltā āmuļa bagātīgākajām atradnēm Latvijā. Kā aizsargājamā suga baltais āmulis ir valsts aizsardzībā kopš 1957. gada, tas sastopams tikai nelielā valsts dienvidrietumu daļā. Tas aug pārsvarā uz veciem lapu kokiem, kuriem ir pietiekoši bieža miza un zaru lūzumu atstātas rētas. Kā liecina meža nogabalu konfigurācija un mežaudžu vecums, līdz 20. gs. 60. gadiem notikusi samērā intensīva meža izmantošana, nogabali veido šauras, izstieptas slejas, un dabiskās atjaunošanās rezultātā izveidojušās mistrotas lapu koku audzes ar izteiktu platlapju paaugu. Daļā teritorijas ir veci jaukti platlapju un ozolu meži. Dabas lieguma dienvidu daļā ir vairāki nelieli strautiņi.

Teritorijā konstatētas 11 retas augu un ķērpju sugas, piemēram, meža auzene *Festuca altissima*, Benekena zaķauza *Bromopsis benekenii*, lielā raganzālite *Circaea lutetiana*, ķērpis caurumainā pertuzārija *Pertusaria pertusa* u. c.

Dabas lieguma teritorijā bagātīgi sastopami vārpstiņgliemeži un citi bezmugurkaulnieki. Konstatētas 10 retas bezmugurkaulnieku sugas, piemēram, bez vārpstiņgliemežiem jāmin arī marmora rožvabole *Liocola marmorata* un sausseržu raibenis *Limenitis camilla*. Liegumā sastopama kokvarde *Hyla arborea* un vēl vairākas aizsargājamās abinieku sugas.

Dabas liegumā nav konstatēts liels skaits aizsargājamo putnu sugu, jo teritorija nav liela, bet svarīga vairākām ligzdojošām sugām, piemēram, vidējam dzenim *Dendrocopus medius*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Saimnieciskā darbība, kuras rezultātā samazinās mirušās koksnes apjoms un pieaugušo, bioloģiski veco vai lielu dimensiju koku īpatsvars audzē, tā negatīvi ietekmējot reto sugu dzīvotnes.
- Stigu aizaugšana potenciāli apdraud retās taureņu sugas.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Nodrošināt dabisku procesu netraucētu norisi dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Mazināt meža biotopu fragmentāciju, palielināt aizsargājamo biotopu platību un integritāti, paredzot neiejaukšanos mežaudzēs, kas vēl nav sasniegušas aizsargājamo biotopu kvalitāti. Attīstība paredzama aizsargājamo biotopu 9050 *Lakstaugiem bagāti egļu meži* vai 9020* *Veci jaukti platlapju meži* virzienā.
- Piemērotu apstākļu nodrošināšana aizsargājamām bezmugurkaulnieku sugām un baltajam āmulim.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Izstrādāt jaunu dabas aizsardzības plānu, ņemot vērā jaunāko informāciju par aizsargājamo meža biotopu apsaimniekošanu.

5.2. Specifiski pasākumi

5.2.1. Sugas

- Baltā āmuļa *Viscum album* atradnes apsaimniekošanai veikt vienreizējas cirtes jaunākas un vidēja vecuma mežaudzēs platlapju piemistrojuma veicināšanai 25,0 ha platībā.
- Aizsargājamo tauriņu sugu dzīvotņu saglabāšanai pēc nepieciešamības uzturēt atklātas kvartālstigas, izcirst krūmus grāvju malās.

5.2.2. Biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9160	Ozolu meži	2,5	2,3	Laba.	Neiejaukšanās.		2,5
9020*	Veci jaukti platlapju meži	14,7	13,7	Laba.	Neiejaukšanās.		14,7
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	60,5	56,5	-	Neiejaukšanās. Veikt speciālas cirtes platlapju piemistrojuma palielināšanai.	25,0	35,5

1. Teritorijas īss raksturojums

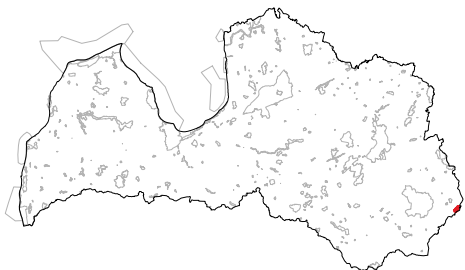
DIBINĀŠANAS GADS: 1957.

ATRAŠANĀS VIETA: Zilupes novada Pasienes pagasts.

PLATĪBA: 237 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2001. gadā (2001–2007).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ietver vienu no izteiksmīgākajiem osiem Latvijā – Grebļukalnu – un tā pakājē esošos ezerus – Pintu un Šešku ezeru. Apkārtne ir apdzīvota un senāk bijusi izmantota lauksaimniecībā, mūsdienās teritorijas austrumu daļa aizaugusi ar mežu. Osa pakājē izveidojušies staignāju meži un purvaini meži. Teritorija ir nozīmīga priežu mežu uz osiem un eitrofu ezeru saglabāšanai un vairāku reto augu sugu aizsardzībai.

Nozīmīgākās sugas ir vaskulārie augi meža silpurene *Pulsatilla patens*, dziedniecības cietsēkle *Lithospermum officinale*, melnā klintene *Cotoneaster nigra*, kārpainais segliņš *Euonymus verrucosa*, smiltāja esparsete *Onobrychis arenaria*, tauriņš esparsetu zilenītis *Agrodiaetus damon*, no putniem – mežirbe *Bonasa bonasia*.

Senāk dabas lieguma apkārtne bijusi blīvāk apdzīvota, arī oss tīcis vairāk izmantots, t.sk. lopu ganišanai, kas nodrošināja skrajāku mežaudzi un labākus gaismas apstākļus. Šodien mežos raksturīgs samērā blīvs krūmu stāvs, kas rada noēnojumu un veido nepiemērotus apstākļus osu mežiem raksturīgajām gaismas prasīgajām sugām. Dabas lieguma dienvidu daļā priežu audzēs izveidojies izteikts egļu otrais stāvs un skujkoku sausieņu mežiem raksturīgā zemsedze.

20. gs. 60. gados osa dienvidu un ziemeļu galos ierikoti karjeri. To tālākā izmantošana laikus apturēta, un 1975. gadā jau konstatēta karjeru lēna aizaugšana. Mūsdienās aizaugušie karjeri ir nozīmīgs dabas daudzveidības elements. Abiem aizaugušajiem karjeriem ir svarīga loma smiltāju esparsetes un ar to saistītā kukaiņu kompleksa, kā arī dažu citu meža lakstaugu sugu genofonda saglabāšanā.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Dabiskās sukcesijas rezultātā, iztrūkstot zemsedzes un krūmu stāva traucējumiem, mežs kļūst biežāks un ēnaināks, tāpēc izzūd gaismas prasīgās, tostarp retās un aizsargājamās augu sugas.
- Eitrofikācijas dēļ Pintu ezers un Šešku ezers pastiprināti aizaug, kas rada abu ezeru ekoloģiskā stāvokļa pasliktināšanos.
- Plusona upes regulēšana pārveidojusi ne tikai hidroloģisko režimu, bet arī iznīcinājusi dabisko slapjo

plāvu veģētāciju un tās ir zaudējušas savu botānisko vērtību. Regulētā upe joprojām paātrina ūdens noteci un pastiprināti nosusina bijušās palienes.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- 2010. gadā skujkoku mežā uz osa izcirsts pamežs 1,9 ha platībā. 2012. gadā te veikta atkārtota pameža krūmu ciršana, kā arī papildus 2,4 ha platībā gar taku. Izcirstie krūmi strauji ataug. Retās, osiem raksturīgās augu sugas saglabājušās tikai vietām, norādot uz to, ka ir nepieciešami aktīvāki apsaimniekošanas pasākumi plašākā teritorijā, kas ir jāatkārto ar dažu gadu intervālu.
- 2013. gadā veikta pameža krūmu (galvenokārt lazdu) un to atvašu, kā arī paaugas egļu izciršana gar taku un divos laukumos – kopā 2 ha platībā. Krūmi savākti kaudzēs un sadedzināti. Lazdas ātri ataug no celmiem, tāpēc ataugušās atvases pēc dažiem gadiem atkal atkārtoti jāizcērt.
- 2017. gadā LVAF finansēta projekta ietvaros veikta esparsetu zilenītim un smiltāju esparsetei piemērotu dzīvotņu apzināšana un kartēšana, saskaņotas biotopu apsaimniekošanas vietas un platības. Veikta dzīvotņu atbrīvošana no apauguma 0,4 ha platībā, izveidoti atklāti laukumi, kur iesētas esparsetes sēklas, kā arī, kur tās potenciāli varētu iesēties (ap 100 m² platībā).

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Osu mežiem raksturīgās struktūras un apgaismojuma apstākļu atjaunošana un uzturēšana, samazinot pameža aizaugumu un radot zemsedzes traucējumus (atklātu augsni).
- Dabisku procesu netraucēta norise mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Šešku ezera pastiprinātas aizaugšanas un ūdens kvalitātes pasliktināšanās samazināšana, veicinot ezera caurteci.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Izstrādāt jaunu dabas aizsardzības plānu, īpašu uzmanību pievēršot piemērotāko pasākumu izvērtēšanai un ieplānošanai osu mežu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9080*	Staignāju meži	4,3	1,8	Laba.	Neiejaukšanās.		4,3
9060	Skujkoku meži uz osveida reljefa formām	72,6	30,6	Slikta.	Izcirst egļu paaugu un otro stāvu, krūmus, ciršanas atliekas izvēkt no audzes vai sadedzināt uz vietas. Neiejaukšanās līdz jaunā DA plāna izstrādei.	3	69,6
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	4,2	1,8	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		3,6
91E0*	Aluviāli meži	3,6	1,5	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		3,6
6430	Eitrofas augsto lakstaugu audzes	0,1	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,1
3150	Eitrofi ezeri	76,0	32,1	Nepietiekama. (Pintu ezers) Slikta. (Šešku ezers)	Pintu ezers – reizi 3 gados izplaut virsūdens ūdensaugāju un atklāt seklūdens zonu labiekārtotās atpūtas vietas rajonā. Šešku ezers – reizi 5 gados izplaut ūdensaugus Patmalīšu upes iztekas rajonā, lai veicinātu eitrofikācijas procesu palēnināšanu.	0,4	0,1

1. Teritorijas īss raksturojums

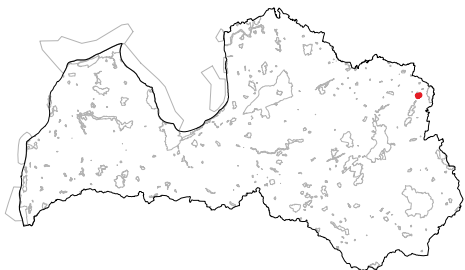
DIBINĀŠANAS GADS: 1999.

ATRAŠANĀS VIETA: Viļakas novada Susāju pagasts.

PLATĪBA: 618 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2003.gadā (2003–2008).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas plaša meža masīva dienvidu malā, ietverot maz ietekmētus, pārmitrus egļu un lapu koku mežus, teritorijā nav veikta meža meliorācija. Dienvidos dabas liegums robežojas ar dzelzceļa uzbērumu (dzelzceļa līnija Rīga–Pitalova), kas ierikots 20. gs. sākumā, ietekmējot hidroloģisko režīmu – tika samazināta lēnā ūdens notece līdzenumā, veicinot pārpurvošanos un pārmitru biotopu veidošanos. Vēlāk uz ziemeļiem no dzelzceļa līnijas meži tika nosusināti.

Teritorija ir nozīmīga purvainu mežu, boreālu mežu un staignāju mežu aizsardzībai. Šeit sastopamas bioloģisko daudzveidību vairojošas struktūras – kritālas, trupoša koksnē, dobumaini koki u. c., kas ir izcili piemēroti biotops dzeņiem un pūcēm. Dabas liegumā atrodas trīs mikroliegumi, kas izveidoti mednim, melnajam stārķim un trīspirkstu dzenim. Arī piegulošajā meža masīvā ir nodibināti mikroliegumi retu putnu sugu aizsardzībai. Latvijā 20. gs. beigās šī bija vienīgā lidvāveres *Pteromys cinereus* atradne, bet pašlaik suga no teritorijas ir izzudusi.

Mežos aug daudzas retas, aizsargājamas augu sugas, nozīmīgākās ir platlapu cinna *Cinna latifolia*, Lietuvas ūdenszāle *Glyceria lithuanica*, mellenāju kārkls *Salix myrtilloides*. Mitrajos mežos sastopamas vairākas retas grīšļu sugas, kā arī retas sūnu, sēņu un ķērpju sugas, piemēram, sūna trejdaivu bacānija *Bazzania trilobata*, ķērpis zvīņainā telotrēma *Thelotrema lepadinum*, rožainā piepe *Fomitopsis rosea* u. c.

Konstatētas 15 retas un aizsargājamas putnu sugas, piemēram, mežirbe *Bonasa bonasia*, melnais stārķis *Ciconia nigra*, jūras ērglis *Haliaeetus albicilla*, ķīķis *Pernis apivorus*, mednis *Tetrao urogallus*, urālpūce *Strix uralensis* u. c.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Hidroloģiskā režīma iespējamās pārmaiņas dabas liegumam piegulošajā teritorijā, kas var atstāt negatīvu ietekmi uz biotopiem.
- Saimnieciskā darbība, kuras dēļ samazinās mirušās koksnes un bioloģiski veco koku apjoms mežaudzēs.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Meža biotopu fragmentācijas mazināšana, palielinot aizsargājamo biotopu platību un integritāti, paredzot neiejaukšanos mežaudzēs, kas vēl nav sasniegušas aizsargājamo biotopu kvalitāti.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

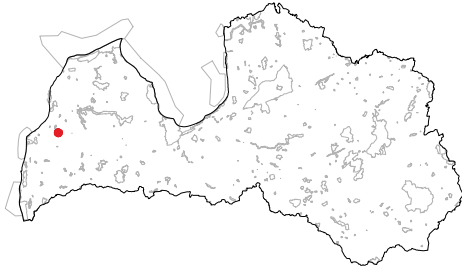
Izstrādāt jaunu dabas aizsardzības plānu un aktualizēt aizsargājamo biotopu kartējumu atbilstoši jaunākajai metodikai.

5.2. Specifiski pasākumi-biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9080*	Staignāju meži	38,0	6,1	Laba.	Neiejaukšanās.		38,0
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	62,0	10,0	Laba.	Neiejaukšanās.		62,0
9100*	Purvaini meži	290,0	47,0	Laba.	Neiejaukšanās.		290,0
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	35,0	5,7	-	Neiejaukšanās.		35,0

1. Teritorijas īss raksturojums

- DIBINĀŠANAS GADS: 1999.
- ATRAŠANĀS VIETA: Kuldīgas novada Gudenieku pagasts.
- PLATĪBA: 106 ha.
- DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2001.gadā (2002–2006).
- INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Teritorija dibināta Latvijai specifiska biotopa – Zviedrijas kadiķa *Juniperus communis* audžu saglabāšanai. Pēc biotopa aizņemtās platības tā ir otra nozīmīgākā Natura 2000 teritorija Latvijā šī biotopu veida aizsardzībai. Kadiķu audzes ir izveidojušās pirms tam lauksaimniecībā izmantotās zemēs. Tas ir biotops, kura uzturēšanā liela loma ir cilvēku saimnieciskajai darbībai – mājlopu ganišanai, pļaušanai, koku un krūmu izciršanai. Pārmitrajās vietās izveidojušies purvaini meži, kuros aug vairākas orhideju sugas, piemēram, Baltijas dzegužpirkstīte *Dactylorhiza Baltica*, plankumainā dzegužpirkstīte *Dactylorhiza maculata*, stāvlapu dzegužpirkstīte *Dactylorhiza incarnata*. Virsājos konstatēta krāsu zeltlape *Serratula tinctoria*, ligzdo griezē *Crex crex*. Tā ir sena dabisko zālāju teritorija, kas pat lauksaimniecības intensifikācijas periodā 20. gs. otrajā pusē nav nozīmīgi pārveidota, tādēļ tai ir liela kultūrvēsturiska un zinātniska vērtība.

Dabas liegums ir nozīmīgs posms zālāju koncentrēšanās joslā starp Užavas upes ielejas zālājiem visā tās garumā (šķērso Ventavas un Piemāres līdzenumu un vidustecē tai pieklaujas lieguma “Diļļu pļavas” zālāji) un Rivas un Tebras ielejas zālājiem (abās ielejās šie zālāji atrodas ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām).

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Dabisko zālāju un kadiķu audžu pārkrūmošanās un aizaugšana ar kokiem. Bebru darbība, kā dēļ pārveidojies hidroloģiskais režīms, radot uzplūdinājumu, kas nelabvēlīgi ietekmē gan kadiķu audžu, gan dabisko zālāju un virsāju pastāvēšanu un izraisa kadiķu kalšanu. Seklo grāvju sistēmas nedarbojas, tādēļ vietām palielināta mitruma dēļ apsaimniekošana nav iespējama.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Lieguma lielākajā daļā apsaimniekošana nav veikta. Tikai neliels vilkakūlas zālājs tiek regulāri

apsaimniekots. Aptuveni 40 ha platībā ar pašvaldības atbalstu 21. gs. sākumā bija nodrošināta ganišana. Kopš 2016. gada tā vairs neturpinās, bija daļēji sekmīga un kopumā neveicināja kadiķu vitalitātes uzlabošanos, kas skaidrojams ar šai teritorijai raksturīgo dabas vērtību saglabāšanai nepiemērotu ganišanas režīmu.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

Atjaunot un uzturēt kadiķu audzes un dabiskos zālājus maksimāli iespējamā platībā (vēsturiski 20. gs. vidū lieguma teritorijā bija tikai nelieli mežu puduri), arī pašreizējās sekundāro mežu teritorijās. Nelielā platībā liegumā sastopams biotopu veids 6510 *Mēreni mitras pļavas*. Tā saglabāšana ar pļaušanu (kas ir vienīgais optimālais šī biotopa saglabāšanas veids) nav prioritāra. Ja visā teritorijā ievieš ganišanu, arī šajā biotopā to drikst darīt. Mežu kā neskartu biotopu saglabāšana teritorijā nav prioritāra, tādēļ pieļaujama ganību ierīkošana arī mežu teritorijās.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

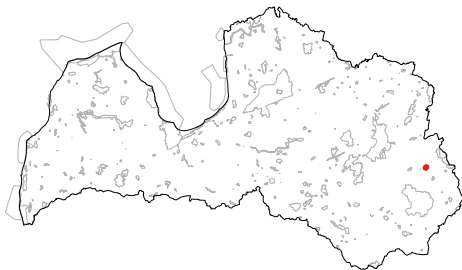
Izstrādāt zālāju atjaunošanas un aizsardzības plānu (iekļaujot arī ilgstoši ar krūmiem un mežu aizaugušās platības). Izskatīt iespēju nodot zemi Pārvaldes pārraudzībā. Dabas lieguma teritorijā ieviest vienotu apsaimniekošanu, nodrošinot visas teritorijas kompleksu uzraudzību, kas vērsta uz klaju dabisko zālāju un kadiķu audžu atjaunošanu un uzturēšanu. Piemērotākā ir aitu ganišana, tomēr arī ar liellopu ganišanu ir iespējams atjaunot dabas vērtību aizsardzības labvēlīgu stāvokli. Ja ganību ierīkošana nav iespējama sociālekonomisko apsvērumu dēļ, tad jāizvērtē pļaušanas ieviešana. Tā ir suboptimāla metode gan no biotopa uzturēšanas aspekta, gan no ekonomiskā aspekta.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējās vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	3,2	3,0	Slikta.	Neiejaukšanās.		3,2
6270*	Sugām bagātas ganiņas un ganiņas pļavas	7,3	6,9	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	7,3	7,3
6230*	Vilkakūlas zālāji	2,5	2,4	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	2,5	2,5
5130	Kadiķu audzes zālājos un virsājos	6,1	5,8	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	6,1	6,1
6510	Mēreni mitras pļavas	2,6	2,5	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	2,6	2,6
4030	Sausi virsāji	0,5	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,5	0,5
6000	Atjaunojami zālāji	80	75,5		Atjaunošana. Uzturēšana.	80	80

1. Teritorijas īss raksturojums

- DIBINĀŠANAS GADS: 1977.
- ATRAŠANĀS VIETA: Ciblas novada Zvirgzdenes pagasts.
- PLATĪBA: 114 ha.
- DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
- INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ietver nelielu pārejas purvu un apkārtējos mežus, ko veido pieaugušas bērzu audzes. Teritorija ir nozīmīga pārejas purvu, sliksņu un purvainu mežu aizsardzībai. Liegumu aptver kontūrgrāvis, kas radijis būtisku nosusinošu ietekmi uz pārmitrajiem biotopiem dabas liegumā. Ap dabas liegumu atrodas meliorētas lauksaimniecības zemes, bet netālu ir Cirma ezers, uz kuru tiek novadīti meliorācijas grāvju ūdeņi. Pēdējos 20 gados notikusi krūmu īpatsvara palielināšanās atklātajā purva platībā, ko sekmējusi nosusināšana.

Nozīmīgākās sugas dabas liegumā ir sūna spīdīgā āķīte *Hamatocaulis vernicosus*, pārejas purvā – purva sūnene *Hammarbya paludosa*. Purvu aptverošajos mežos ir bagātīgas gada staipekņa *Lycopodium annotinum* un apdziras *Huperzia selago* audzes, kuru masveidīga izplatīšanās, visticamāk, saistāma ar nosusināšanas ietekmi. Mežos konstatēta spožā skudra *Lasius fuliginosus*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Hidroloģiskā režīma pārmaiņas gan dabas liegumā, gan tam piegulošajā teritorijā, tostarp dabas liegumu atverošā kontūrgrāvja padziļināšana.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

Nosusināšanas ietekmes mazināšana.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Atjaunojot dabas liegumu aptverošo kontūrgrāvi vai tā atsevišķus posmus, grunts (piesērējuma) izņemšana jāveic minimālā apjomā, grāvim jāveido minimāls kritums, kas nepieciešams ūdens novadišanai. Kontūrgrāvja atbērtne jāveido dabas liegumam pretējā pusē, grunts jāizlīdzina.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	11,76	10,3	Nepietiekama.	Mazināt nosusināšanas ietekmi, aizberot grāvi D daļā (pirms ietekas kontūrgrāvi), izmantojot uz vietas iegūtu grunti – saskaņā ar eksperta ieteikumiem.	11,76	
7140	Pārejas purvi un sliksņas	33,0	28,9	Nepietiekama.	Izcirst krūmus (atkārtoti izcirst atvases vismaz reizi 3 gados), gredzenot lielākus lapu kokus (melnalkšņu, bērzu). Mazināt nosusināšanas ietekmi, aizberot grāvi D daļā (pirms ietekas kontūrgrāvi), izmantojot uz vietas iegūtu grunti – saskaņā ar eksperta ieteikumiem.	33,0	33,0

1. Teritorijas īss raksturojums

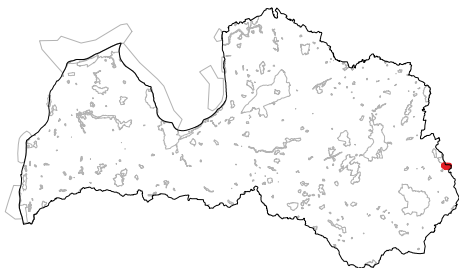
DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Ciblas novada Līdumnieku pagasts.

PLATĪBA: 1612 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas pie Latvijas un Krievijas robežas, plaša pārrobežu purvu un mežu masīva dienvidrietumu malā, ietver divus purvus un Lebednicas ezeru. Teritorija ir nozīmīga augsto un pārejas purvu, slišķņu un purvainu mežu, kā arī distrofu ezeru aizsardzībai. No aizsargājamām sugām purvos konstatēts pundurbērzs *Betula nana*, pārejas purvos sastopamas vairākas orhideju sugas un palu grīslis *Carex paupercula*. Ši ir īpaši piemērota dzīvotne un ligzdošanas vieta dzērvei *Grus grus*, mežirbei *Bonasa bonasia*, rubenim *Tetrao tetrix*, mednim *Tetrao urogallus* u. c. retām putnu sugām. Purvs ir dabisks un cilvēka darbības gandrīz neietekmēts.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Nav zināmi.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Dabisko zālāju biotopi aizņem nenozīmīgu platību, tādēļ to atjaunošana un uzturēšana šajā teritorijā nav prioritāra.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

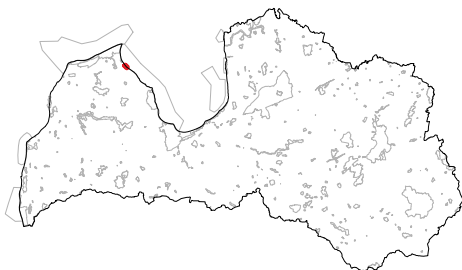
Precizēt ES nozīmes biotopu kartējumu atbilstoši jaunākajai metodikai.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	307,5	19	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		307,5
9080*	Staignāju meži	5,9	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		5,9
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	15,8	1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		15,8
7150	<i>Rhynchosporion albae</i> pioniersabiedrības	7,1	<1	Labā.	Neiejaukšanās.		7,1
7140	Pārejas purvi un slišķņas	3,25	<1	Labā.	Neiejaukšanās.		3,25
7110*	Aktīvi augstie purvi	1198,1	74,3	Labā.	Neiejaukšanās.		1198,1
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	1,7	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	1,7	1,7
6230*	Vilkakūlas zālāji	0,3	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,3	0,3
3160	Distrofi ezeri	7,6	<1	Labā.	Neiejaukšanās.		7,6

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2004.
ATRAŠANĀS VIETA: Rojas novada Rojas pagasts.
PLATĪBA: 161 ha.
DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2004. gadā (2004–2014).
INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Teritorija dibināta Latvijā ļoti reti sastopamas augu sugas brūnganā baltmeldra *Rhynchospora fusca* aizsardzībai, kā arī savdabīgas Rīgas līča piekrastes mežu teritorijas ar vecām priežu audzēm saglabāšanai. Lieguma teritoriju veido kontrastaina dažādu piekrastes biotopu ainava: kangaru-vīgu komplekss ar starpkāpu ieplakām, kurās izveidojušies pārejas purvi ar ļoti retām augu sugām, t. sk. bagātīgām parastās purvmirtes *Myrica gale* audzēm, mežainās kāpas, pelēkās kāpas, priekškāpas un pludmale, kas ir nozīmīga smilšu krupja *Bufo calamita* dzīvotne. Pelēkajās un mežainajās kāpās aug smiltāja nelķe *Dianthus arenarius* subsp. *arenarius*. Pārējas purvos sastopama īpaši aizsargājamā orhideja Lēzela lipare *Liparis loeselii*, kā arī citas retas sugas kā sīpoliņu donis *Juncus bulbosus* un Baltijas donis *Juncus balticus*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Pelēko kāpu un priekškāpu aizaugšana ar kokiem un krūmiem dabiskās sukcesijas gaitā samazina šo biotopu kvalitāti un platību.
- Starpkāpu ieplakām kļūstot sausākām, atklātās purvu platības aizaug ar parasto priedi, tādējādi ir apdraudēta Latvijā ļoti retu augu sugu eksistence.
- Antropogēnā ietekme saistībā ar uzbūvēto auto stāvlaukumu un ierīkoto publisko pludmali dabas lieguma ziemeļu daļā periodiski rada pārmērīgu pludmales, embrionālo kāpu un priekškāpu izbradāšanu, īpaši nelabvēlīgi ietekmējot pludmales biotopus un sugas.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Antropogēnās slodzes mazināšanai ir izveidota un pastāvīgi tiek uzturēta atpūtniekiem nepieciešamā infrastruktūra (laipas, barjeras, tualetes, ugunsgrūka vietas u. c.), kas ļauj samazināt cilvēku radīto ietekmi uz piekrastes ekosistēmām.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Nodrošināt brūnganajam baltmeldram optimālus augšanas apstākļus un populācijas stabilitāti, nepieciešamības gadījumā izcērtot kokus starpkāpu ieplaku biotopos.
- Atjaunot un uzturēt pelēko kāpu biotopus labā kvalitātē un nodrošināt smiltāja nelķes populācijas saglabāšanos.
- Noteikt piekrastes posmus, kuros būtu minimāla cilvēka iejaukšanās dabiskajos procesos un tiktu saglabāti mazskarti pludmaļu, lagūnu un embrionālo kāpu biotopi.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Izstrādāt jaunu dabas aizsardzības plānu.
- Izstrādāt un apstiprināt dabas lieguma funkcionālo zonējumu un individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus.
- Paplašināt dabas liegumu Žocenes virzienā, kur koncentrējas bioloģiski augstvērtīgas starpkāpu ieplakas.
- Regulāri veikt brūnganā baltmeldra populācijas stāvokļa monitoringu, izvērtējot hidroloģisko režīmu un gruntsūdens līmeņa pārmaiņas starpkāpu ieplakās.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	34,7	21,5	Labā.	Neiejaukšanās.		34,7
2190	Mitras starpkāpu ieplakas	28,6	17,8	Nepietiekama.	Izcirst un izvēkt kokus brūnganā baltmeldra dzīvotņu optimālā hidroloģiskā režīma atjaunošanai un uzturēšanai, kā arī vietām parastās purvmirtes populācijas saglabāšanai.	28,6	
2180	Mežainas piejūras kāpas	79,3	49,2	Labā.	Neiejaukšanās, izņemot vietas, kur saglabājami sili un kur tie dabiskās sukcesijas gaitā pārveidojas (saskaņā ar eksperta atzinumu).		79,3
2140*	Pelēkās kāpas ar sīkrūmu audzēm	0,1	<1	Nepietiekama.	Atjaunot un uzturēt pelēkās kāpas (izcirst un aizvēkt kokus/krūmus, veidot atklātas smilts laukumus, ravēt priedītes u.c.).	0,1	
2130*	Ar lakstaugiem klātas pelēkās kāpas	0,3	<1	Nepietiekama.	Atjaunot un uzturēt pelēkās kāpas (izcirst un aizvēkt kokus/krūmus, veidot atklātas smilts laukumus, ravēt priedītes u.c.).	0,3	
2120	Priekškāpas	6,0	3,7	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		6,0
2110	Embrionālās kāpas	13,8	8,6	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		13,8
1210	Viengadīgu augu sabiedrības uz sanesumu joslām	0,2	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		0,2
1310	Viengadīgu augu sabiedrības dūņainās un zemās smilšainās pludmalēs	0,5	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		0,5

Dabas liegums „Ģipkas lankas” (LV0528400)

1. Teritorijas īss raksturojums

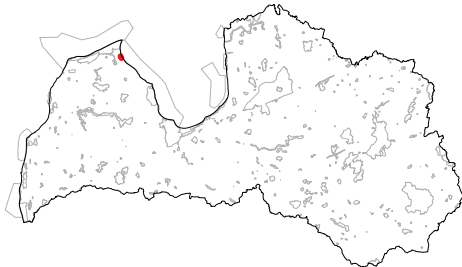
DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Rojas novada Rojas pagasts; Dundagas novada Dundagas pagasts.

PLATĪBA: 111 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas garenā pārmitrā reljefa pazeminājumā starp Rīgas līča mūsdienu piekrastes kāpu valni un Baltijas ledusezera robežas krasta valni Lieksupes palienē. Lieguma teritorijā Lieksupes paliene ir meliorēta, daļēji aizaugusi ar sekundāriem lapu koku mežiem. Uz dienvidiem no lieguma upei saglabājusies neregulēta gultne ar meandriem. Grāvjos darbojas bebri, uzbūvēti aizsprosti un izveidoti uzplūdinājumi (bebraines), liela daļa koku mežaudzēs palienē ir nokaltuši.

Teritorija ir nozīmīga putnu ligzdošanas vietu aizsardzībai. Nozīmīgākās šeit sastopamās putnu sugas ir mazais ormanītis *Porzana parva*, baltmugurdzenis *Dendrocopos leucotos*, trīspirkstu dzenis *Picoides tridactylus*, mērkaziņa *Gallinago gallinago*, sloka *Scolopax rusticola* u. c.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Bebra darbība ir iznīcinājusi un apdraud vēl palikušos palienē sastopamos dabiskos zālājus, kā arī slapjos melnalkšņu mežu biotopus. Tomēr bebra darbība radījusi bridējputniem, dzeņveidīgajiem u. c. labvēlīgus apstākļus. Palieņu zālāju atjaunošana nav iespējama bez meliorācijas sistēmas sakārtošanas un pielāgošanas zālāju apsaimniekošanas vajadzībām.

Taču šādā gadījumā tiktu apdraudētas mitraines un bebraines, kas nodrošina pašlaik lieguma nozīmīgāko dabas vērtību saglabāšanu. Ir iespējams atjaunot un apsaimniekot reljefā relatīvi augstāk pacelto vietu dabiskos zālājus, taču to platība ir tik maza, ka ilgtermiņā nevar nodrošināt labvēlīgu aizsardzības stāvokli.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucētas norises nodrošināšana dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos biotopos.
- Lai mazinātu lieguma zālāju izzušanas ietekmi uz dabisko zālāju daudzveidību un kultūrvēsturisko mantojumu reģionā, nepieciešams nodrošināt līdzvērtīgas dabisko zālāju platības aizsardzību. Aizsardzībai perspektīvi ir zālāji posmā no Pilsupes ietekas jūrā (Pūrciems) virzienā uz dienvidiem Vecupes palienē līdz Laužu mājām.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9080*	Staignāju meži	21,0	18,9	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		21,0
6450	Palieņu zālāji	10,2	9,2	Slikta.	Neiejaukšanās.		10,2
2180	Mežainas piejūras kāpas	10,7	9,6	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		10,7

Dabas liegums „Indzera ezera salas” (LV0500900)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1926.

ATRAŠANĀS VIETA: Alūksnes novada Alsviķu pagasts.

PLATĪBA: 7 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Teritorija dibināta Indzera ezera trīs salu aizsardzībai. Salu lielāko daļu klāj boreāli meži, pārsvarā bagātīgi dažādvecuma egļu meži. Cepurītes salā aug baltalkšņu meži, vietām sastopami arī ozoli. Ezerā aug īpaši aizsargājama suga sikā lēpe *Nuphar pumila*. Mežos sastopami staipekņi, piemēram, apdzira *Huperzia selago*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Jūraskraukļu *Phalacrocorax carbo* kolonija Cepurītes salā izraisa augsnes eitrofikāciju un augāja pārveidošanos (ruderalizāciju).

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Jūraskraukļu populācijas ierobežošana.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Ierobežot jūraskraukļu populāciju nepieciešamās darbības saskaņojot ar nozares ekspertu.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9160	Ozolu meži	2,0	28,6	Laba.	Neiejaukšanās.		2,0
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	3,1	44,3	Ne pietiekama.	Neiejaukšanās.		3,1

Dabas liegums „Istras ezers” (LV0510200)

Dabas liegums „Istras ezers” (LV0510200)

1. Teritorijas īss raksturojums

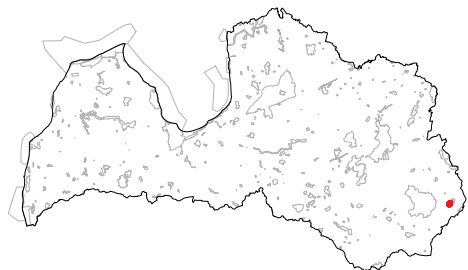
DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Ludzas novada Istras pagasts.

PLATĪBA: 316 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas ainaviskā, ezeriem bagātā apvidū, ietver Istras ezeru ar vairākām dažāda lieluma salām, izteiksmīgām pussalām un piekrastes zonu. Ezerā četras salas: Panu (platība 8,2 ha), Pabērzu (0,54 ha), Liepu (0,11 ha) un Mazā sala (0,001 ha). Teritorija ir ainaviska un nozīmīga eitrofa ezera un tā apkārtnē esošo staigāju mežu, dabisko zālāju un boreālo mežu aizsardzībai. Nozīmīgākās teritorijā sastopamās retās un aizsargājamās sugas ir ūdrs *Lutra lutra*, lapkoku praulgrauzis *Osmoderma barnabita*, kā arī diķu naktssikspārnis *Myotis dasycneme*. Mežos aug staipekņi, piemēram, pareti sastopamā apdzira *Huperzia selago*. Salās veikta sēklausu un paparžaugu uzskaitē. Panu salā konstatētas 154 sugas, Pabērzu – 97, Liepu – 57, Mazajā salā – 17 sugas.

Teritorija kopā ar dabas liegumu “Istras pauguraine” ir ļoti nozīmīga biotopu veida 6210 *Sausi zālāji kaļķainās augsnēs* tikai Austrumlatvijai raksturīgā varianta saglabāšanai. Abi liegumi kopā ar dabiskajiem zālājiem, kas izvietojušies ārpus aizsargājamām teritorijām starp abiem liegumiem, veido nozīmīgu dabisko zālāju koncentrēšanās vietu Latgales augstienes austrumu daļā.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Ezerā notiek strauja piekrastes seklūdēns daļas pāraugšana ar virsūdens augāju (niedres *Phragmites australis*, ezermeldri *Scirpus lacustris*) un ūdensaugiem ar peldošām un iegremdētām lapām (dzeltenā lēpe *Nuphar lutea*, ūdensrozes *Nymphaea* spp., glīvenes *Potamogeton* spp.), ko izraisa difūzā piesārņojuma radītās biogēno elementu piesārņojuma slodzes no individuālajām dzīvojamām mājām.
- Panu salā izveidojusies zivju gārņu *Ardea cinerea* kolonija, kurā šobrīd mīt arī jūraskraukļi *Phalacrocorax carbo*. Gārņu un jūraskraukļu ekskrementi veicina ligzdu koku kalšanu un zemsedzes eitrofikāciju.
- Neatbilstoša dabisko zālāju apsaimniekošana, to pamešana un aizaugšana ar krūmiem, kas rada biotopu fragmentāciju un samazina sugu dzīvotņu platību un kvalitāti.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- Līdz šim ir veikti tikai atsevišķi netieši aizsargājamo biotopu apsaimniekošanas pasākumi kā piekrastes daļas atbrīvošana no aizauguma, peldvietu un brīvas pieejas veidošana ezeram, vienlaikus nodrošinot arī nelielu izsilstošu un produktīvu piekrastes zonu, kas labvēlīga zivju resursu atražošanai un putnu ligzdošanas sekmju uzlabošanai.
- 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka tikai 60% no biotopu veida 6270* *Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas* bija apsaimniekoti, bet pārējie biotopi nebija apsaimniekoti.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Eitrofikācijas procesu palēnināšana ezerā.
- Dabisko zālāju atjaunošana un uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī.
- Dabisko zālāju platības palielināšana un biotopu savienotības veicināšana.
- Dabisku procesu netraucētas norises nodrošināšana dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Samazināt punktveida un difūzā piesārņojuma avotu radīto biogēno elementu piesārņojuma slodzi no ezera piekrastes zonā esošās apbūves.
- Atjaunot un uzturēt dabiskos zālājus to vēsturiskajās vietās, kur tie pašlaik daļēji vai pilnībā aizauguši ar mežu (tie nav līdz šim kartēti kā ES nozīmes zālāju biotopi).

- Iekļaut liegumam tieši piegulošās dabisko zālāju platības dabas liegumā, lai veicinātu to labvēlīga aizsardzības stāvokļa nodrošināšanu, īpašu uzmanību pievēršot valstī ārkārtīgi retā un prioritāri aizsargājamā biotopu veida 6120* *Smiltāju zālāji* zālājiem, kas atrodas pie lieguma ziemeļu un ziemeļaustrumu robežas.

- Izvērtēt iespēju iekļaut lieguma teritorijā dabiskos zālājus, kas pašlaik atrodas starp diviem liegumiem – “Istras ezers” un “Istras pauguraine” (vai apvienot abus liegumus vienā liegumā, kas veicinātu vienotu pieeju šo teritoriju dabisko zālāju apsaimniekošanas un atjaunošanas plānošanā un veikšanā). Tie ir nozīmīgi zālāju fragmentācijas mazināšanai un ainavekoloģiskās integritātes nodrošināšanai.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9080*	Staignāju meži	4,0	1,3	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		4,0
9020*	Veci jaukti platlapju meži	2,5	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		2,5
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	7,3	2,3	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		7,3
91E0*	Aluviāli meži	10,5	3,3	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		10,5
6510	Mēreni mitras pļavas	0,8	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,8	0,8
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	10,8	3,4	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	6,8	10,8
6210	Sausi zālāji kaļķainās augsnēs	0,3	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,3	0,3
3150	Eitrofi ezeri	137,0	43,3	Nepietiekama.	Pļaut ūdensaugus un atklāt piekrastes zonu (plānoto apbūves teritoriju robežās, atbilstoši teritorijas plānojumam), reizi 2–3 gados. Veidot atvērumus ezera piekrastē ainavas pārskatāmības uzlabošanai un vilņošanās efekta pastiprināšanai, reizi 5–10 gados.	3 0,3	

Dabas liegums „Īslīce” (LV0502900)

1. Teritorijas īss raksturojums

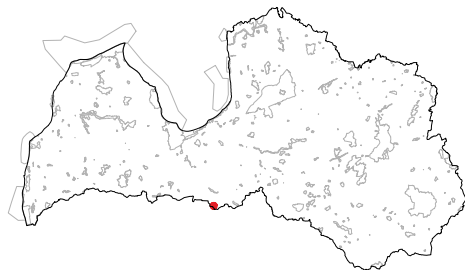
DIBINĀŠANAS GADS: 1987.

ATRAŠANĀS VIETA: Bauskas novada Īslīces pagasts.

PLATĪBA: 2 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2008. gadā (2008–2023).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums izveidots, lai aizsargātu vienu no nedaudzajām sarkanvēdera ugunskrupja *Bombina bombina* atradnēm Latvijā. Liegums atrodas viensētas teritorijā Lietuvas pierobežā, ietverot vairākus nelielus diķus. Lieguma teritorijā nav veikta nosusināšana, bet to aptver plašas meliorētas lauksaimniecības zemes. Liegumā nav konstatēti īpaši aizsargājami biotopi vai īpaši aizsargājamas augu sugas, galvenā dabas vērtība te ir lielā abinieku fauna. Šeit sastopamas trīs Latvijā īpaši aizsargājamās abinieku sugas – sarkanvēdera ugunskrupis, zaļais krupis *Bufo viridis* un lielais tritons *Triturus cristatus*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Diķu aizaugšana, ko papildus veicina no blakus esošās kūts iepļūstošais organiskais mēslojums.
- Vietējo un invazīvo zivju ieviešanās diķos. Zivis ir sarkanvēdera ugunskrupju kurkuļu plēsēji un barības konkurenti. Īpaši bīstama ugunskrupjiem Latvijā ir invazīva suga rotans *Perccottus glenii*.
- Invazīvās parazitiskās sēnītes. *Batrachochytrium dendrobatidis* un *B. salamandrivorans* ir abinieku invazīvie parazīti, kas varētu būt letāli ugunskrupju populācijām.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- 2006. gadā LIFE programmas projekta "Apsaimniekošanas pasākumi sarkanvēdera ugunskrupim Baltijas reģionā" (LIFE04 NAT/DE/000028) ietvaros veikta biotopu apsaimniekošana, padziļināti un attīrīti divi diķi, izstrādāts sarkanvēdera ugunskrupja sugas aizsardzības plāns.
- 2007. gadā diķi ievietoti trīs auduma būri ugunskrupju nārstam. Daļa ikru ievietota akvārijā, būtiski palielinot izdzīvojušo kurkuļu daudzumu – pēc metamorfozes 11 sarkanvēdera ugunskrupju mazuļi izlaisti atpakaļ lieguma teritorijā.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

Saglabātas vai palielinātas esošo ūdenstilpju un pļavu platības, saglabājot dabas liegumu kā sarkanvēdera ugunskrupjiem nozīmīgu teritoriju.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

- Novērst diķu un pļavu aizaugšanu, izcērtot krūmus, atjaunojot abiniekiem piemērotas ūdenstilpes (sekli diķi ar lēzeniem krastiem), pļaujot vai noganot pļavas un izbūvējot vircas/mēslu krātuvi.
- Veikt regulāru (reizi trijos gados) zivju kontroli diķos, izmantojot murdus un tīkliņus, kā arī aptaujājot iedzīvotājus. Zivju atrašanas gadījumā – veikt pasākumus to izskaušanai ugunskrupju diķos (vēlams, nosusināšana uz ziemu un uzpildīšana ar ūdeni pavasari).
- Izglītēt iedzīvotājus par zivju neizplatīšanu diķos, kā arī par substrāta un abinieku nepārņemšanu no viena diķa uz otru diķi (informatīvais stends pie diķiem, informācija internetā, seminārs, bukleti).
- Regulāri (reizi trijos gados) veikt sēnīšu kontroli ugunskrupjiem, izmantojot DNS analīzi. Atrašanas gadījumā veikt populācijas stāvokļa ikgadēju kontroli pavasārī, nepieciešamības gadījumā – papildināt populāciju no zookultūras, veicot sēnīšu pārbaudi izlaižamajiem ugunskrupjiem. Visām manipulācijām ar ugunskrupjiem vai to vides komponentiem katrā diķī izmantot individuālos gumijas cimdus un bahilas un pēc tam tos utilizēt.
- Aizliegt izlaist dabā terārijos audzētus dzīvniekus.

Dabas liegums „Jaša” (LV0536400)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Preiļu novada Aizkalnes un Pelēču pagasts.

PLATĪBA: 69 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2007. gadā (2007 – 2020).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ietver likumotu Jašas upes vidusteces posmu ar izciliem gravu un nogāžu mežiem tās krastos. Teritorija uzskatāma par īpaši nozīmīgu Austrumlatvijas reģiona meža biotopu, kā arī avoksnāju, upju straujteču un akmeņu sakopojumu upēs saglabāšanai. Jašas upes kanjonveidīgajā gravā veidojas specifisks mikroklimats – paaugstināts gaisa mitrums, kas nodrošina lielu epifītisko sūnu, vārpstīngliemežu un citu gliemju daudzveidību. Jašas upes garums lieguma teritorijā ir 3,4 km. Uz Jašas upes ir uzceltas divas mazās hidroelektrostacijas (Korna dzirnavu hidroelektrostacija upes augštecē un Pelēču hidroelektrostacija dabas lieguma dienvidrietumu stūrī, daļa uzplūdinājuma atrodas dabas lieguma teritorijā). Tā dēļ upes caurtece ir pārveidota, augšpus Pelēču hidroelektrostācijas ir izveidots dzirnavezers. Ūdens caurplūdums upē atkarīgs no Kastīres aizsprosta-regulatora stāvokļa, kā arī Korna un Pelēču hidroelektrostaciju garantētās caurplūdes.

Dabas liegumā konstatētas 35 aizsargājamas un retas sugas. Nozīmīgākās augu sugas ir villainā gundega *Ranunculus lanuginosus*, spožais suņburkšķis *Anthriscus nitida*, lāksis *Allium ursinum*, sūna smaržīgā zemessomenīte *Geocalyx graveolens*. Sastopams lielais torņgliemezis *Ena montana*, upē barojas melnais stārķis *Ciconia nigra*. Teritorijā konstatēta Latvijā jauna spārņeņu ģints sūna – *Fissidens gracilifolius*. Straujtecēm ir raksturīgs ūdens organismu komplekss, kuru pārstāv sānpeldes *Gammarus* spp., strautenes *Plecoptera* spp. un brīvi dzīvojošās makstenes *Trichoptera* spp. No spārēm dabas lieguma teritorijā biežāk sastopamas ir divas zilspāru sugas: upju zilspāre *Calopteryx splendens* un strautu zilspāre *Calopteryx virgo*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Straujas ūdens līmeņa svārstības Jašas upē ir galvenais apdraudējums teritorijas dabas vērtībām. Šo procesu lielā mērā sekmē Korna hidroelektrostācijas darbība, kas vasaras mazūdens periodā funkcionē kā hidroakumulācijas

hidroelektrostacija, kad ūdens uzkrāšanas posmā upes gultnē ir novērojama minimāla caurtece vai tās vispār nav, bet slūžu atvēršanas brīdī ūdens līmenis upē ceļas par 0,3–0,5 m un upē novērojama pavasara palu periodam raksturīgā caurtece.

- Straujas ūdens svārstības upē, ko rada hidroelektrostaciju darbība, negatīvi ietekmē sugas (sevišķi ūdens bezmugurkaulniekus), kuru eksistence atkarīga no nemainīgiem mitruma un ūdens līmeņa apstākļiem.
- Korna hidroelektrostācijas darbība negatīvi ietekmē nogāžu mežus – vasarā mazūdens periodā, atverot slūžas un strauji ceļot ūdens līmeni upē, notiek piekrastes grunts piesātināšanās ar ūdeni, bet, slūžas aizverot un ūdens līmenim kritoties, hidrodinamiskā spiediena pieaugums izskalo tās nogāzes apakšējā daļā izraisa noslīdeņu un noplūdeņu veidošanos, koku izgāšanos.
- Jašas upē sakritušie koki veicina krastu eroziju, jaunu koku un augsnes daļiņu nokļūšanu upē. Augsnes ieskalotā, savukārt, veicina straujteču posmu piesērēšanu un pārklāšanos ar vāji saistīgajiem un viegli izskalojamiem smilšu substrātiem un straujteču posmu fizisku izžušanu.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Hidroelektrostaciju darbības nodrošināšanai regulāri tiek veikta ūdenskrātuvē ieskaloto koku izvākšana. To veic īpašnieki atbilstoši elektrostācijas ekspluatācijas noteikumiem.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Jašas upes funkcionalitātes nodrošināšana.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Nodrošināt garantētu caurplūdumu dabas liegumā esošajās hidroelektrostacijās.
- Regulāri izvākt kokus no Korna un Pelēču hidroelektrostaciju ūdenskrātuvēm un to lejasbjefiem, lai neveicinātu krastu eroziju.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9180*	Nogāžu un gravu meži	59,4	86,1	Laba.	Neiejaukšanās.		59,4
7220*	Avoti, kas izguļsnē avotkalņus	0,28	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,28
7160	Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi	0,15	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,15
3260	Upju straujteses un dabiski upju posmi	3,4	4,9	Nepietiekama.	Regulāri izvākt izskalošanas vai bebru darbības rezultātā upē un ūdenskrātuvēs iekritušos kokus. Veidot krastus stabilizējošus un eroziju mazinošus akmens krāvumus lejpus hidroelektrostacijām.	0,1	0,4

Dabas liegums „Jašas-Bicānu ezers” (LV0530900)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Riebiņu novada Rušonas pagasts.

PLATĪBA: 311 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2017.gadā (2017–2027).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums aptver Jašas un Bicānu ezerus ar tos atdalošo Zeinišķu pussalu un salām, kurās augošie ozolu meži un jauktie platlapju meži ir vieni no bagātākajiem Dienvidlatvijā. Lielākās platības liegumā aizņem Jašas un Bicānu ezeri – kopā 83%, meži aizņem ap 17% un zālāji 0,28%. Dabas liegumā konstatēti pieci ES nozīmes aizsargājami biotopu veidi un vairākas retas un aizsargājamas augu, sēņu un ķērpju sugas. Nozīmīgākās sastopamās aizsargājamās sugas ir zaļā divzobe *Dicranum viride*, arī parastais plaušķērpis *Lobaria pulmonaria*, sēne zarainā dižadatene *Hericium coralloides*, lielziedu uzpirkstīte *Digitalis grandiflora*, spilgtā purvuspāre *Leucorrhinia pectoralis*. Bicānu ezerā konstatētas bagātīgas mieturu hidrillas *Hydrilla verticillata* audzes.

Ezeru ūdens kvalitāti nosaka galvenokārt noteces no sateces baseina. Bicānu un Jašas ezerā sateces baseinā dominē lauksaimniecībā izmantojamās zemes, galvenokārt ganības un pļavas. Kvalitāti negatīvi ietekmē piesārņojošo organisko vielu iekļūšana ūdenstīpēs no kūtim, viensētām un viesu mājām. Uz Jašas upes Kastīres ciemā 20. gs. 50. gados tika izveidots ūdens līmeņa regulators, 1962. gadā regulators tika izskalots, pēc tam vairākas reizes daļēji atjaunots. Regulatora ietekmes zonā atrodas arī Jašas un Bicānu ezers, izmantotie tehniskie risinājumi ir nodrošinājuši nemainīgu ūdens līmeni ezeros.

Teritoriju iecienījuši atpūtnieki un makšķernieki, bet to uzturēšanās vietās ezeru krastos (Gelenovas parkā, Zeinišķu pussalā u. c.), kā arī uz ezera salām konstatētas ugunsкура vietas, iemītas takas, iebraukti ceļi un atkritumi.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Dabisko zālāju biotopus negatīvi ietekmē apsaimniekošanas pārtraukšana.
- Negatīvu ietekmi rada ezera krastu apbūvēšana (privāti atpūtas objekti), kas veicina ezeru un to apkārtnes piesārņošanu ar sadzīves atkritumiem. Biogēno barības vielu pieplūde veicina ezera eitrofikāciju.

- Nepabeigtā Kastīres aizsprosta-regulatora rekonstrukcija rada risku ūdens līmeņa pazemināšanai ezeros, kas negatīvi ietekmētu ezera biotopu kvalitāti.
- Meža biotopu strukturālo kvalitāti negatīvi ietekmē atpūtas vietās ugunskueros sadedzinātā mirusi koksne.
- Ezeru ūdens kvalitāti nosaka galvenokārt noteces no sateces baseina, kas veido saikni starp apkārtējām zemes teritorijām un ūdenstilpi, tādēļ lielā mērā ir atkarīga no šīs teritorijas fiziogēogrāfiskajām īpatnībām un izmantošanas. Bicānu un Jašas ezera sateces baseinā dominē lauksaimniecībā izmantojamās zemes, galvenokārt ganības un pļavas. Līdz ar to par apdraudējumu ir uzskatāma intensīvas lauksaimniecības attīstīšana, nenodrošinot aizsargjoslu atbilstošu funkcionēšanu, kā arī ūdeni patērējošu struktūru (ar rekreāciju saistīti uzņēmumi, pārtikas produktu ražotnes) veidošana bez atbilstošas notekūdeņu attīrīšanas un novadišanas virszemes ūdeņos.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Krūmu izciršana lielziedu uzpirkstītes *Digitalis grandiflora* atradņu saglabāšanai Zeinišķu pussalā.
- Nodrošināt nosacījumu izpildi uz Jašas upes izveidotā Kastīres aizsprosta-regulatora pieņemšanai ekspluatācijā un nosacījumu izpildi tā turpmākajā izmantošanā.
- Ezeru krastu aizauguma mazināšana, uzlabojot biotopa kvalitāti un veidojot labvēlīgus apstākļus

normatīvi attīrītu notekūdeņu ievadīšanu ezeros. Veidot vīrsūdens augāja joslas mozaiku, ezeru piekrastē veidojot atklātas seklūdens zonas, kurās vienlaikus izskalojas ezera piekrastes zonā uzkrātās vīrsūdens "cieta" augāja (niedru) atmirušās daļas.

5.1. Vispārīgi pasākumi

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1999.

ATRAŠANĀS VIETA: Alūksnes novada Jaunannas pagasts.

PLATĪBA: 1325 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2016.gadā (2016–2028).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEKUMI:

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Jaunannas hidroelektrostacijas aizsprosta darbības radītās ūdens svārstības.
- Bebru darbībai īpaši negatīva ietekme Pededzes straujteces posmā, kur upē sastopamas retas bezmugurkaulnieku sugas.
- Dabisko zālāju apsaimniekošanas pārtraukšana; aizaugšana.
- Krasiku purvu negatīvi ilgstoši ir ietekmējusi nosusināšana, purva malās izveidojies blīvs priežu aizaugums.
- Saimnieciskā darbība, kuras rezultātā samazinās mirušās koksnes un bioloģiski veco koku apjoms mežaudzēs.

- Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

- Nodrošināt dabisku procesu netraucētu norisi dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Saldūnēs biotopiem optimālu apstākļu atjaunošana un kvalitātes uzlabošana (bebru skaita regulēšana, koku sagāzumu izvākšana).
- Aizsargājamo putnu sugām piemērotu dzīvotņu apsaimniekošana.
- Mirušās koksnes apjoma palielināšana mežos.
- Hidroloģiskā režīma atjaunošana medņa mikroliegumā.

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējās vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9160	Ozolu meži	27,6	8,8	Laba.	Neiejaukšanās.		27,6
9020*	Veci jaukti platlapju meži	14,3	4,6	Laba.	Neiejaukšanās.		14,3
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	0,9	0,3	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,9	0,9
3150	Eitrofi ezeri	260,5	83,7	Nepietiekama.	Izplaut ezeru piekrastes virsūdens augāju joslās un atjaunot piekrastes seklūdens zonu, tā palēninot ezeru eitrofikācijas ātrumu, kopumā 10 ha platībā. Darbība atkārtojama 1–2 reizes gadā, ik gadu mainot izplaujamās vietas. Izplaut un "atvērt" piekrastes joslas, tā vienlaikus veicinot arī ezera ūdens masas aerāciju un ezera piekrastes daļā uzkrātā atmirušā un vāji sadalītā ūdensaugu materiāla izskalošanu krastā vilņošanās ietekmē. Nodrošināt nelielā "kanāla" (no Zeinišķu pussalas uz Z, ZR) neaizaugšanu, lai starp ezeriem varētu notikt ūdens apmaiņa.		1,0 Pēc nepieciešamības, konsultējoties ar ekspertiem
91E0*	Aluviāli meži	1,3	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		1,3

- Dabisko zālāju biotopu savienotības palielināšana, kvalitātes uzlabošana, atjaunošana un uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī maksimāli iespējamā platībā, atjaunojot arī pēdējos gadu desmitos apmežojušos dabiskos zālājus. Lai gan dabiskie zālāji kā teritorijas dibināšanas kvalificējošā pazīme nav bijusi, un tie netiek īpaši izcelti arī 2016. gada dabas aizsardzības plānā, tomēr, ņemot vērā dabisko zālāju fragmentētību teritorijā un vienlaicīgi Pededzes upes kā sugu izplatīšanās ekoloģiskā koridora nozīmi Ziemeļaustrumu ģeobotāniskajā rajonā, dabisko zālāju atjaunošana un uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī ir līdzvērtīga citām lieguma dabas vērtību saglabāšanas prioritātēm.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Jāizvērtē dabas lieguma paplašināšana, iekļaujot tajā Pededzes palieņu zālājus no pašreizējā lieguma ziemeļu robežas virzienā uz Pededzes augštecī līdz Mālupeš tiltam.

5.2.2. Biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	196,9	14,9	Nepietiekama.	Palielināt mirušās koksnes apjomu. Neiejaukšanās. Atjaunot hidroloģisko režīmu medņa riesta vietās.	39,8 Saskaņā ar izpētes rezultātiem	110,8
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	299,3	22,6	Nepietiekama.	Palielināt mirušās koksnes apjomu. Neiejaukšanās.	8,0	291,3
91F0	Jaukti ozolu, gobu, ošu meži gar lielām upēm	5,6	<1	Laba.	Palielināt mirušās koksnes daudzumu. Neiejaukšanās.	3,0	2,7
9080	Staignāju meži	21,3	1,6	Laba.	Neiejaukšanās.		21,3
9160	Ozolu meži	2,3	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		2,3

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9020*	Veci jaukti platlapju meži	0,6	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		0,6
9050	Lakstaugiem bagāti egļu meži	45,4	3,4	Nepietiekama.	Palielināt mirušās koksnes apjomu. Neiejaukšanās.	4,0	34,9
7120	Degradēti augstie purvi	70,0	5,3	Slikta.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (aizbērt vai aizsprostot grāvjus) – kompleksi ar purvainajiem mežiem.	70,0	
7160	Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi	0,8	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,8
6510	Mēreni mitras pļavas	2,3	<1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	2,3	2,3
6450	Palieņu zālāji	15,3	1,1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	15,3	15,3
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	3,7	<1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	3,7	3,7
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	15,3	1,1	Nepietiekama.	Nodrošināt ūdens caurvadi. Izvēkt vai samazināt bebru aizsprostus un koku sagāzumus vietās, kur veidojas krastu izskalojumi, kā arī vietās, kur upes gultnē sastopami oļi vai akmeņi.	12,9	15,3
3150	Eitrofi ezeri	0,8	<1	Nepietiekama.	Savienot vecupes ar Pededzes upi. Darbību atkārtot reizi 10 gados. Izplaut esošos savienojamos kanālus un iztīrīt sanešus zivju un ūdens organismu migrācijas nodrošināšanai.	0,8	0,8

Vienreizēji zālāju atjaunošanas pasākumi nepieciešami vismaz 15,3 ha zālāju biotopu. Tie ir pirms 2016. gada atzīti par ES nozīmes biotopiem, bet 2016. gada dabas aizsardzības plānā definēti kā izzuduši. Spriežot pēc kartogrāfiskās informācijas, šie zālāji nav pilnībā aizauguši ar mežu un joprojām ir atjaunojami kā ES nozīmes biotopi.

Dabas liegums „Jaunciems” (LV0524600)

Dabas liegums „Jaunciems” (LV0524600)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1999.

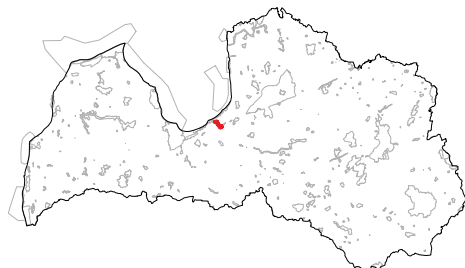
ATRAŠANĀS VIETA: Rīgas pilsēta.

PLATĪBA: 353 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2016. gadā (2016–2026).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI:

Ministru kabineta 2012. gada 21. februāra noteikumi Nr.125 "Dabas lieguma "Jaunciems" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi".

Dabas liegums atrodas Rīgas pilsētas Ziemeļu rajonā, Ķīšezera ziemeļu un austrumu krastā, un to veido trīs savstarpēji nesaistītas teritorijas (saskaņā ar dabas lieguma individuālajiem aizsardzības un izmantošanas noteikumiem – I, II un III teritorija). No dabas lieguma platības 58% aizņem sauszeme, bet 42% Ķīšezera ūdeņi.

Dabas liegums ir nozīmīgs Ķīšezera piekrastes un tās tuvumā esošo mēreni mitru un slapju dabisko zālāju, kā arī mežu aizsardzībā. Teritorijai ir liela nozīme Rīgas pilsētas dabas daudzveidības saglabāšanā un ekosistēmu pakalpojumu nodrošināšanā pilsētas iedzīvotājiem. Dabas liegumā konstatēti 10 ES nozīmes aizsargājami biotopu veidi, kuri aizņem 57,5% no dabas lieguma kopējās platības. Kopumā konstatētas 12 aizsargājamas augu, 10 zivju, viena nēgu un 18 putnu sugas.

Bioloģiski vērtīga un putniem nozīmīga dzīvotne ir Ķīšezera akvatorija ar virsūdens augāja joslu, kas tiek izmantota arī nekomerciālajai zvejai. Saistībā ar jūras tuvumu un pēc Gaujas–Daugavas kanāla izbūves ezers ir nozīmīgs ceļotājiņviju migrācijas koridors uz Juglas baseina upēm. Tenārsto noliča ienākušās lidakas, asari un zandarti. Ķīšezers ir zivsaimnieciski produktīvākais Latvijas ezers, nodrošinot barības bāzi putniem, kas barojas ar zivīm. Ķīšezers Daugavas upju baseina apsaimniekošanas plānā novērtēts kā ezers ar sliktu ekoloģisko potenciālu. Tā stāvokli būtiski pasliktinājis notekūdeņu piesārņojums no apdzīvotām vietām, piemēram, Sužiem.

Ezera krastos un uz sliktākām aug vairākas retas augu sugas, piemēram, maigā sūrene *Polygonum mite*. Dabas liegums ir nozīmīga teritorija daudzām retām putnu sugām, piemēram, lielajam dumpim *Botaurus stellaris*, griezei *Crex crex*, ragainajam dūkurim *Podiceps auritus*, somzilītei *Remiz pendulinus* u. c.

Lieguma dabiskie zālāji ir ļoti nozīmīgi soļveida (dzīvības salīņu) izplatīšanās iespējai dabisko zālāju sugām Rīgā un tās aglomerācijā, kas ir barjera sugu apmaiņā starp Rietumlatviju un Austrumlatviju un starp Rīgas līča rietumu un austrumu krastu. Mitrajās un applūstošajās pļavās aug jumstiņu gladiola *Gladiolus imbricatus*, jūrmalas āžloks *Triglochin maritimum*, Baltijas

dzegužpirkstīte *Dactylorhiza baltica*, niedru lapsaste *Alopecurus arundinacea*. Šī ir viena no nedaudzām teritorijām Latvijā, kur aug jūrmalas armērija *Armeria maritima*, kas veido šīs sugas izplatības Latvijas areāla nozīmīgu daļu. Piejūras zālājā diemžēl strauji un plaši izplatās parastā niedre *Phragmites australis*. Bioloģiski vērtīgās sauszemes teritorijas ir sadrumstalotas, pieder dažādiem īpašniekiem, kas apgrūtina to apsaimniekošanu.

Ozolu mežā (bijušajā Mangaļu parkā) konstatēta aizsargājamā sēne parastā aknene *Fistulina hepatica*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Visa dabas lieguma teritorija ietilpst nacionālās nozīmes plūdu apdraudētajā teritorijā, kurā visām darbībām jābūt saskaņotām ar plūdu riska ietekmju mazināšanu. Teritorijai izstrādāts Plūdu riska pārvaldības plāns, kurā paredzēts daļu dabas lieguma teritorijas nākotnē norobežot ar pretplūdu dambjiem, kas mainīs hidroloģisko režīmu – zālāji neapplūdis un teritorija nosusināsies; tātad paredzama negatīva ietekme uz applūstošajiem zālājiem un pļavu putniem. Tāpat, ņemot vērā teritorijas tuvumu pilsētai, potenciāli var paaugstināties interese par apbūvi.
- Neatbilstoša dabisko zālāju apsaimniekošana, to pamešana un aizaugšana ar krūmiem, kas rada biotopu fragmentāciju, samazina sugu dzīvotņu platību un kvalitāti, kā arī aizsargājamo putnu sugu ligzdošanas vietu izzušanu.
- Meža eutrofikācija, mežiem aizaugot ar vārpaino korinti *Amelanchier spicata* un parasto kļavu *Acer platanoides*.
- Dabiskiem mežiem raksturīgu struktūras elementu apjoma samazināšanās vecu koku izciršanas un kritālu izvākšanas dēļ.
- Invazīvo augu sugu (Sosnovska latvānis *Heracleum sosnowskyi*, puķu sprigane *Impatiens glandulifera*, Kanādas zeltgalvīte *Solidago canadensis* u. c.) izplatīšanās.

- Ezera eutrofikācija.
- Sadzīves atkritumu piesārņojums, nesankcionētas izgāztuves dārziņu teritorijās, ezera niedrājos.
- Rekreācija, makšķerēšana un motorizētā ūdenstransporta kustība pa kuģošanas trasēm Ķīšezērā ligzdošanas sezonā, kas negatīvi ietekmē putnu ligzdošanas sekmes.
- Virsūdens augāja, it īpaši niedrāju joslas paplašināšanās un atklātas piekrastes seklūdens zonas izzušana.
- Regulārie jūras vējuzplūdi ezerā (vidēji gadā 14 reizes) maina līmeni līdz 0,7 m diapazonā un veicina piesārņojuma ieskalosanos ezerā un piekrastes zālāju pārklāšanu ar lēni sadalošos atmirušā virsūdens augāja masu.
- Smago metālu (Cd, Pb, Hg, Ni, Cr, Cu, Zn, As) saturs Ķīšezera gultnes nogulumos. Tas šobrīd nepārsniedz B vērtību jeb piesardzības robežlielumu, kas rada apdraudējumu ūdens organismu eksistencei.
- Plānotās ostas ezera ziemeļaustrumu krastā izbūve un izmantošana putnu ligzdošanas laikā var atstāt būtisku ietekmi uz ligzdošanas sekmēm un perējumu izvešanu.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- Pirmajā dabas aizsardzības plānā (1998–2003) bija paredzēta dabisko zālāju atjaunošana un apsaimniekošana. 2016. gada plāna izstrādes laikā pasākumi vērtēti kā daļēji izpildīti:
 - bija paredzēts atjaunot pļavas 3,7 ha – I teritorijā veikta krūmu ciršana; pļautas pļavas I un II teritorijā – Liepu pussalā;
 - bija paredzēts uzturēt pļavas 96 ha – veikts daļēji dažos īpašumos;
 - bija paredzēts nopļaut niedru audzes 61 ha Ķīšezera piekrastē – veikts daļēji, daži privāto zemju īpašnieki, Rīgas dome.
- Regulāri tiek veikta Sosnovska latvāņu iznīcināšana.
- Daži īpašnieki izpļauj un iztīra saviem īpašumiem pieguļošo ezera daļu, radot vēlamās atklātas ezera piekrastes laukumus.
- 2011. gadā izstrādāti Ķīšezera ekspluatācijas noteikumi, pamatojot un ietverot darbības teritorijas apsaimniekošanai.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisko zālāju atjaunošana un uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī vismaz pašreizējā platībā.
- Eutrofikācijas procesu palēnināšana ezerā, samazinot vai pārtraucot neattīrītu vai daļēji attīrītu ūdeņu ieplūšanu ezerā.

- Virsūdens augāja pļaušana un piekrastes seklūdens zonas atklāšana zivju nārsta sekmju palielināšanai un bridējputnu piesaistīšanai.
- Putnu populāciju aizsardzības pasākumi.
- Mehāniskā piesārņojuma likvidēšana, īpaši III teritorijā.
- Invazīvo sugu ierobežošana.
- Lielajam dumpim labvēlīgas dzīvotnes struktūras izveide I un III teritorijā.
- Būtisku traucējumu novēršana lielākajai ornitoloģiskajai vērtībai lieguma III teritorijā – lielo ķiru *Chroicocephalus ridibundus* kolonijai Pils kaktā. Mikroliegumu izveide lielo ķiru koloniju vietās, lai aizsargātu šo sugu un piesaistītu arī citas retās kaijas, zīriņus un pīles un palielinātu to ligzdošanas sekmes.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Jāizvērtē biotopu veida 6430 *Eitrofas lakstaugu audzes* stāvoklis un izcelsme. Spriežot pēc nesamērīgi lielās platības un biotopa apraksta 2016. gada dabas aizsardzības plānā, tās, iespējams, veidojušās pamestos palieņu un mēreni mitros zālajos, tādēļ daļā no pašreizējās tā platības biotopa saglabāšana nav prioritāte, bet to vietā jāatjauno iepriekšējie biotopu veidi.
- Pārskatīt dabas lieguma robežas, izvērtējot lieguma blakus teritoriju dabas vērtības un to aizsardzības nodrošināšanas nepieciešamību.
- Izstrādāt un īstenot dabas lieguma labiekārtojuma projektu, kas nodrošinātu gan dabas aizsardzību, gan apmeklētāju izglītošanu un atpūtu.
- Putnu ligzdošanas un uzturēšanās vietu, zivju nārsta vietu, plūdu apdraudēto piekrastes platību, peldlīdzekļu maršrutu, rekreācijas zonu, esošo un potenciāli piesārņoto vietu izpēti un sanācijas plānu izstrāde un to prasību savstarpēja saskaņošana un integrēšana Ķīšezera ekspluatācijas noteikumos.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9080*	Staignāju meži	1,4	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Iznīcināt invazīvo sugu puķu sprigani (pēc nepieciešamības).		1,4
9020*	Veci jaukti platlapju meži	3,5	1,0	Slikta.	Ap dižkokiem izcirst kokus un krūmus. Iznīcināt invazīvo sugu (puķu sprigani un Sosnovska latvāni).	0,37	1,22
9160	Ozolu meži	2,0	<1	Slikta.	Iznīcināt invazīvo sugu (puķu sprigani).		2,0
1630*	Piejūras zālāji	1,6	<1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	1,6	1,6
6430	Eitrofas augsto lakstaugu audzes	13,26	4,0	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	13,26	13,26
6450	Palieņu zālāji	30,39	9,2	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	8,6	8,6
6230*	Vilkakūlas zālāji	1,14	<1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,32	0,32
6120*	Smiltāju zālāji	3,94	1,2	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	3,94	3,94
2180	Mežainas piejūras kāpas	4,0	1,2	Nepietiekama.	Izcirst kokus un krūmus (kļavas). Iznīcināt invazīvo sugu (vārpaino korinti).	4,0	4,0
3150	Eitrofi ezeri	143	43,1	Slikta.	Izplaut virsūdens augāju fragmentārās joslās 61 ha platībā un atjaunot piekrastes seklūdens zonu zivju nārsta sekmju uzlabošanai un bridējputnu piesaistei. Reizi gadā, mainot plaušanas vietas.	61,0	1,0 –5,0

Vienreizēji zālāju atjaunošanas pasākumi nepieciešami līdz 69,4 ha zālāju biotopu. Pirms 2016. gada dabas aizsardzības plāna izstrādes lieguma bija zināmi 69,4 ha zālāju, bet plānā norādītā platība ir 50 ha. Par 19,4 ha zālāju nav informācijas, vai tie ir neatgriezeniski iznīcināti vai tos iespējams atjaunot.

Dabas liegums „Ječu purvs” (LV0530400)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Nicas novada Nicas pagasts.

PLATĪBA: 282 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas mežainā un purvainā teritorijā, netālu no vairākām citām aizsargājamām dabas teritorijām. Teritorija ir nozīmīga kaļķainu zāļu purvu un purvainu mežu aizsardzībai. Ječu purvs ir viens no četriem lielākajiem kaļķainajiem zāļu purviem Latvijā. Te nozīmīgas audzes veido parastā purvmirte *Myrica gale*, visā atklātā purva teritorijā sastopama rūsganā melncere *Schoenus ferrugineus* un ciņu mazmeldrs *Trichophorum cespitosum*. Senāk purvs, iespējams, izmantots siena ieguvei, saglabājušies vairāki sen izrakti sekli grāvji. Ziemeļu daļā purvs ir vairāk nosusināts, arī dabas liegumam piegulošajā teritorijā, kur ir regulēta Vārnupītes izteka. Daļa purva intensīvi aizaug ar priedītēm, aizaugšana notiek jau ilgu laika periodu, iespējams, daļēji tas ir dabisks process, daļēji – nosusināšanas veicināts.

Šeit konstatētas retas un aizsargājamas augu sugas, piemēram, rūsganā melncere, stāvlapu dzegužpīrkstīte *Dactylorhiza incarnata*, iedzeltenā dzegužpīrkstīte *Dactylorhiza ochroleuca*, Buksbauma grīslis *Carex buxbaumii*, parastā kreimule *Pinguicula vulgaris* u. c. Purva ziemeļu daļā konstatēta avotainās vietās augošā sūna tūbainā bārkstāpe *Trichocolea tomentella*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Teritorijas biotopu pastāvēšanu nelabvēlīgi ietekmējuši grāvji, tiem dabiski aizaugot, ietekme mazinājusies, taču ir joprojām aktuāla – tas sekmējis purva aizaugšanu.
- Nesankcionēta izbraukāšana ar motorizētiem transporta līdzekļiem (kvadricikliem).

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo purvu un mežu biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Nodrošināt dabisku procesu netraucētu norisi dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Ziemeļu daļā novērst vai mazināt nosusināšanas ietekmi.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Veikt hidroloģiskā režīma izpēti dabas liegumā un piegulošajā teritorijā. Nepieciešama kompleksa visu blakus esošo teritoriju – dabas lieguma “Ķirbas purvs”, “Ječu purvs” un “Rucavas īvju audze” izpēte, t.sk. izvērtējot ūdens līmeņa atjaunošanas potenciālās ietekmes uz apkārtni. Secinājumi jābalsta uz pētījumiem par ūdens līmeņa svārstībām gada griezumā.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	56,9	20,2	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		56,9
9080*	Staigņāju meži	2,5	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		2,5
9010	Veci vai dabiski boreāli meži	1,4	<1	Laba	Neiejaukšanās		1,4
7230	Kaļķaini zāļu purvi	134,2	47,6	Nepietiekama.	Būvēt aizsprostus uz grāvjiem purva Z daļā.	Saskaņā ar hidroloģiskā izpētes rezultātiem.	

Dabas liegums „Jumurdas ezers” (LV0511300)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1957.

ATRAŠANĀS VIETA: Ērgļu novada Jumurdas pagasts.

PLATĪBA: 353 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ietver Jumurdas ezeru ar trīs salām, tam piegulošās mežaudzes un lauksaimniecībā izmantojamās zemes. Teritorija ir nozīmīga eitrofā Jumurdas ezera un tā savdabīgās apkārtnes – Vidzemes augstienes ainavas un ezera salu – aizsardzībai. Mežos dominē skujuoku un pārmitru bērzu audzes. Štutēnu purva un Bezdībeņa purva teritorijās senāk ir veikta nosusināšana, kā dēļ purva biotopi aizaug ar kokiem. Dabas liegumā saglabājušās tikai nelielas atklātu purvu platības, t. sk. pārejas purvi Jumurdas ezerā ietekošās Sārtupītes apkārtnē.

Nozīmīgākie biotopi ir salās esošie vecie platlapju meži, kā arī purvaini un jauktu koku meži ezera krastos. Sastopamas retas, aizsargājamas sugas – ūdrs *Lutra lutra*, akmengrauzis *Cobitis taenia*, diķu naktssikspārni *Myotis dasycneme* un pikste *Misgurnus fossilis*. Purvainajos mežos konstatētas retas un aizsargājamas sūnas ēnāja stāvaine *Hylocomium umbratum* un plūksnainā spuraine *Rhytidiadelphus subpinnatus*.

Jumurdas ezera rietumu malā Jumurdas muižā atrodas atpūtas komplekss.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Hidroloģiskā režīma pārmaiņas var negatīvi ietekmēt pārmitros biotopus, pagātnē notikušās meliorācijas dēļ turpinās purvu biotopu degradācija.
- Saimnieciskā darbība, kuras dēļ samazinās mirušās koksnes un bioloģiski veco koku apjoms mežaudzēs.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- Jumurdas muižai piegulošajā ezera daļā un citviet ezera krastā veikta virsūdens augāja izplaušana. Apsaimniekošanas rezultātā izplautajās piekrastes seklūdens joslās veidojas labvēlīgi apstākļi ūdens bezmugurkaulnieku un tos barībā izmantojošo zivju mazuļu attīstībai.
- Citu aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Veicināt ezera atklātās seklūdens zonas uzturēšanu un tās paplašināšanu, lai veidotu izsilstošas piekrastes seklūdens zonas ūdens bezmugurkaulnieku un tos barībā izmantojošo zivju mazuļu attīstībai, kā arī vēžu populācijas palielināšanai. Šādas aktivitātes veicinās arī pīļu un bridējputnu piesaistišanu.
- Nodrošināt netraucētu dabisku procesu norisi dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kam nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Mazināt meža biotopu fragmentāciju, palielināt aizsargājamo biotopu platību un integritāti, paredzot neiejaukšanos mežaudzēs, kas vēl nav sasniegušas aizsargājamo biotopu kvalitāti. Attīstība paredzama aizsargājamo biotopu 9010* *Veci vai dabiski boreāli meži* un 91D0* *Purvaini meži* virzienā.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Kartēt aizsargājamus biotopus atbilstoši jaunākajai metodikai.
- Izstrādāt un apstiprināt teritorijas individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus, paredzot neiejaukšanās režīmu mežaudzēs, kas nav vēl sasniegušas aizsargājamo biotopu kvalitātes nosacījumus.
- Veidot un uzturēt skatu atvērumus uz ezeru tā dienvidu daļā autoceļa V839 Lautere–Jumurda posmā starp Andrupītes grīvu un ceļu uz Aizbetnēm. Minētajai rīcībai ir nozīme Jumurdas ezera ūdeņu aerācijas un tā pašattīrīšanās spēju veicināšanai.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9020*	Veci jaukti platlapju meži	2,2	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		2,2
91D0*	Purvaini meži	24,9	7,1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		24,9
9080*	Staigņāju meži	0,2	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		0,2
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	1,1	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		1,1
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	18,7	5,3	-	Neiejaukšanās.		18,7
7140	Pārejas purvi un sliekšņas	1,1	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		1,1
7110*	Aktīvi augstie purvi	0,3	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		0,3
3150	Eitrofi ezeri	169,8	48,1	Nepietiekama.	Izplaut virsūdens ūdensaugus piekrastes sekļūdens zonā (reizi 1-3 gados).		1,0

Dabas liegums „Kadājs” (LV0527700)

1. Teritorijas īss raksturojums

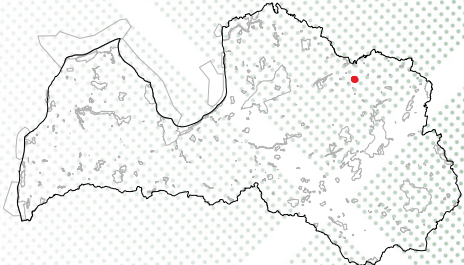
DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Gulbenes novada Lejasciema pagasts.

PLATĪBA: 329 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2005. gadā (2005–2015).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: Ministru kabineta 2009. gada 24. marta noteikumi Nr. 253 "Dabas lieguma "Kadājs" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi".

Dabas liegums ietver pārmitrus un vecus mežus pie Pilupes. Teritorija ir nozīmīga boreālu un purvainu mežu masīva aizsardzībai. Dabiskuma un īpaši aizsargājamo sugu lielā skaita galvenais nosacījums ir teritorijas attīstības vēsture – meži savulaik ir nodeguši lielā vienlaidus ugunsgrēkā un vēlāk ilgstoši (~100 līdz 140 gadus) attīstījušies bez nozīmīgas cilvēka saimnieciskās darbības. Daļā teritorijas 20. gs. 70. gados veikta meliorācija, bet tās ietekme vērtējama kā nebūtiska, jo grāvji ir aizauguši un nepilda savas funkcijas. Pīlupe dabas lieguma teritorijā nav regulēta, tai ir dabisks tecējums.

Dabas liegums ir ievērojama bioloģiski vērtīgu mežu teritorija ar ļoti retu sēņu, sūnu, ķērpju un vaskulāro augu atradnēm un aizsargājamo sugu lielu skaitu, kopumā vismaz 35 sugas. Vairākām sevišķi apdraudētām sugām šeit ir nozīmīga atradne ne vien Latvijā, bet arī Baltijas un Skandināvijas reģionā. Tādas ir, piemēram, reto un aizsargājamo ķērpju – koraļļveida parmēlijas *Parmeliella triptophylla* un lentveida hipogimnijas *Hypogymnia vittata* – atradnes. Dabas lieguma teritorijā konstatēta platlapu cinna *Cinna latifolia*, sirdsveida divlape *Listera cordata*, divsēkļu grīslis *Carex disperma*, rožainā piepe *Fomitopsis rosea*, melnsvītras cietpiepe *Phellinus nigrolimitatus*, kā arī 13 retas un aizsargājamas bezmugurkaulnieku sugas.

Mežu masīva teritorija ir arī viena no nedaudzajām lidvāverei *Pteromys volans* potenciāli piemērotajām vietām Latvijā.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Fragmentācija dabas lieguma teritorijā, jo 20.gs. beigās mežs daudzviet nocirsts kailcirtē.
- Bioloģiski veco apšu samazināšanās nākotnē, kas var radīt dzīvotņu pieejamības pārtraukumu daudzām retām, ar apsēm saistītajām sugām.
- Bebru aizsprosti paaugstina gruntsūdens līmeni dabas liegumam piegulošajās platībās.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Mazināt meža biotopu fragmentāciju, palielinot aizsargājamo biotopu platību un integritāti, paredzot neiejaukšanos lapu koku un mistrotās mežaudzēs, kas vēl nav sasniegušas aizsargājamo biotopu kvalitāti, vai veicot speciālas kopšanas cirtes lapu koku, īpaši apšu, piemistrojuma palielināšanai egļu stādījumos. Attīstība paredzama aizsargājamo biotopu veidu 9050 *Lakstaugiem bagāti egļu meži* vai 9010* *Veci vai dabiski boreāli meži* virzienā.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Paplašināt dabas lieguma teritoriju, tajā iekļaujot abus Pilupes krastus. Upes ielejā ir labvēlīgi apstākļi retām vaskulāro augu sugām un bezmugurkaulniekiem (piemēram, lielajam torņgliemezim *Ena montana*). Upes ieleja kalpo kā sēklu un sporu izplatīšanās ekoloģiskais koridors.
- Regulāri uzraudzīt bebru darbības ietekmi uz dabiskā meža biotopa statusam atbilstošajām mežaudzēm. Ierobežot bebru darbību, tostarp regulējot bebru skaitu.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	86,6	26,3	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		86,6
9080*	Staignāju meži	3,5	1,1	Laba.	Neiejaukšanās.		3,5
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	100,5	30,5	Laba.	Neiejaukšanās.		100,5
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	66,0	20,1	-	Neiejaukšanās. Dabiskot egļu stādījumus ar speciālām kopšanas cirtēm, palielināt lapu koku, īpaši apšu, īpatsvaru audzes sastāvā.	36,0	30,0
3260	Upju straujteces un dabiski upju posmi	0,3	<1	Laba.	Ierobežot bebru darbību Pilupē gadījumos, ja tiek appludinātas platības tās krastos.		0,3

Dabas liegums „Kadiķu nora” (LV0513900)

1. Teritorijas īss raksturojums

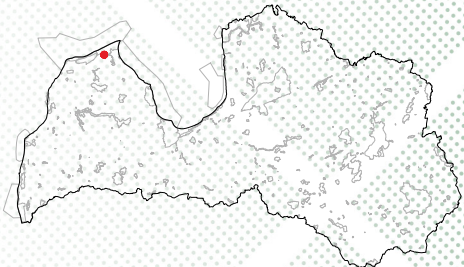
DIBINĀŠANAS GADS: 1987.

ATRAŠANĀS VIETA: Dundagas novada Dundagas pagasts.

PLATĪBA: 4 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2005. gadā (2005–2015).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas Baltijas ledus ezera senkrasta augšdaļā Slīteres Nacionālā parka pierobežā. Teritorija dibināta Latvijā reti sastopamu, savdabīgu biotopu – kadiķu audžu zālajos un virsajos un sugām bagātu ganību un ganītu pļavu – saglabāšanai. Biotopi vēsturiski veidojušies ilgstošas cilvēku saimnieciskās darbības – pļavu pļaušanas un lopu ganišanas ietekmē, kas ir arī viens no būtiskākajiem nosacījumiem to turpmākai pastāvēšanai.

Teritorija kopš 20. gs. 30. gadiem izmantota kā pļava un ganības, bet pēc apsaimniekošanas pārtraukšanās sākusi aizaugt. Kadiķu audzes cieš no konkurences ar koku un krūmu radītā apēnojums, kā arī no savvaļas dzīvnieku apgrauzumiem.

Liegums atrodas ar dabiskiem zālājiem nabadzīgā ainavā, tādēļ ir nozīmīgs dabisko zālāju augu un dzīvnieku sugu solņveida (dzīvības saliņas) izplatīšanās nodrošināšanai.

No retajām, aizsargājamām sugām dabas liegumā un apkārtnējos mežos sastopama sipoliņu zobainīte *Dentaria bulbifera*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Piemērotas apsaimniekošanas trūkums, kas rada kadiķu audžu aizaugšanu.
- Meža dzīvnieku bojājumi kadiķiem, kas pasliktina to vitalitāti.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Dabas aizsardzības pasākumi liegumā veikti fragmentāri – 21. gs. sākumā kadiķu audzē izcirsti koki, bet uzturoša pļaušana vai ganišana nav veikta, tādēļ nav rezultātu. 2014. gadā veikts teritorijas dabas aizsardzības statusa izvērtējums no bezmugurkaulnieku daudzveidības saglabāšanas viedokļa. Secināts, ka lieguma nozīme reto un aizsargājamo bezmugurkaulnieku sugu saglabāšanā ir neliela, un ar kadiķiem specifiski saistītas retas bezmugurkaulnieku sugas dabas liegumā nav konstatētas (LVAF projekts Nr. 1-08/169/2013).

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Pašreizējā stāvoklī liegums savu dabas aizsardzības vērtību ir zaudējis. Ņemot vērā, ka kadiķu audzes ir sastopamas tikai 14 Natura 2000 teritorijās un šis biotops ir viens no apdraudētākajiem Latvijā, lieguma vienkārša likvidēšana nav pieļaujama. Kadiķu audzes veidojas ilglaicīgas ganišanas rezultātā, tādēļ lieguma teritorijā, ieviešot atbilstošu apsaimniekošanu, kadiķu audze var atjaunoties. Kadiķu audžu otra nozīmīga aizsardzības vērtība ir zālājs, kurā audze veidojas.
- 1. alternatīva. Atjaunot dabisko zālāju un kadiķu audžu biotopus visā lieguma teritorijā un paplašināt lieguma platību, lai kopējā atklātā dabisko zālāju platība pēc atjaunošanas būtu vismaz 10 ha. Atjaunošanai atbilstošas platības pieguļ lieguma dienvidu robežai un atrodas uz dienvidiem no Gružu mājām. Tur vēl saglabājušās dažas lauces un senā seklo grāvju sistēma (ar kultūrvēsturisku nozīmi).
- 2. alternatīva. Likvidēt liegumu pēc tam, kad atbilstošā dabisko zālāju platībā tiek izveidots jauns liegums ar mērķi saglabāt biotopu veidu 6270* *Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas* nabadzīgu augšņu variantu (vai 6230* *Vilkakūlas (tukšaiņu) zālāji*) un 5130 *Kadiķu audzes zālajos un virsajos*. Izvēloties šo alternatīvu, nav garantijas, ka pēc lieguma izveides zālājus īpašnieki turpinās apsaimniekot un jauno liegumu nepiemeklēs tāds pats liktenis. Tādēļ jauna lieguma izveides pamatnosacījums ir sakārtotas īpašumtiesības tādā veidā, lai nodrošinātu dabisko zālāju atbilstošu apsaimniekošanu ilgtermiņā.
- 3. alternatīva. Atstāt teritoriju dabisku procesu attīstībai, ilgākā laikā nodrošinot dabisku meža biotopu attīstību. Alternatīva realizējama tikai ar nosacījumu, ka zaudēto dabisko zālāju un kadiķu audžu platības kompensācijai vienlaicīgi tiek veidots jauns liegums (skat. 2. alternatīvu).
- Tas, kuru alternatīvu izvēlēties, atkarīgs no turpmākās dabas aizsardzības politikas virzības daļēji dabisko biotopu (dabisko zālāju, virsāju, smiltāju, kadiķu audžu un parkveida biotopu) aizsardzības jomā. Pašreizējā situācijā piemērotākā būtu 1. alternatīva.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- 1. alternatīva: atjaunot biotopus, izmantojot 2005. gada DA plānā izstrādāto rīcību plānu, to aktualizējot atbilstoši situācijai dabā.
- Remontēt piekļuves ceļu, lai tas būtu lietojams visu gadu.
- 2. un 3. alternatīva: pirmais solis ir atrast atbilstošu teritoriju, kurā veidot jaunu liegumu un lieguma izveides procesā nodrošināt tā paredzamu ilglaicīgu dabas vērtībām atbilstošu apsaimniekošanu. Tikai pēc tam, kad liegums, izveidots, var likvidēt esošo liegumu (2. alternatīva) vai atstāt to dabiskiem procesiem (3. alternatīva).

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	1,3	32,5	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	1,3	1,3
5130	Kadiķu audzes zālājos un virsājos	1,7	42,5	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	1,7	1,7

Dabas liegums „Kaigu purvs” (LV0528500)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Jelgavas novada Livbērzes pagasts un Kalnciema pagasts.

PLATĪBA: 583 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas mežiem un purviem bagātā apvidū starp Jelgavu un Jūrmalu. Dabas liegumā ietverta Kaigu purva ziemeļu daļa, bet purva lielākajā daļā (dienvidu daļā) notiek kūdras ieguve. Liegums dienvidu daļā robežojas ar izstrādātiem kūdras laukiem, bet austrumu daļā – gan ar izstrādāto Kaigu purva daļu, gan izstrādātiem māla karjeriem. No visām pusēm dabas liegumu ietver nosusināti meži un lauksaimniecības zemes, kā arī senāk izstrādei sagatavoti kūdras lauki. Vairāki nosusināšanas grāvji ir arī dabas lieguma teritorijā. Lielāko teritorijas daļu aizņem augstais purvs ar lāmām, vietām tas ir aizaudzis ar purviem neraksturīgām priedēm, īpaši purva malās.

Teritorija ir ļoti nozīmīga purva tilbītes *Tringa glareola* un dzeltenā tārtiņa *Pluvialis apricaria* ligzdošanas vietu aizsardzībai. Purva klajākā daļa un purvainie meži ir piemērotas atpūtas vietas sējas zosīm *Anser fabalis* un baltpieres zosīm *Anser albifrons* rudens migrāciju laikā purvā, kā arī uzturēšanās vietas rubenim *Tetrao tetrix* un mednim *Tetrao urogallus*. Te aug pundurbērzs *Betula nana*, ciņu mazmeldrs *Trichophorum cespitosum*, dažādas orhidejas u. c. retas, aizsargājamas augu sugas.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Teritorijas pārmitro biotopu pastāvēšanu nelabvēlīgi ietekmē nosusināšana.
- Potenciāli reto putnu sugu ligzdošanu purvā var ietekmēt kūdras ieguve dabas lieguma tiešā tuvumā (troksnis, traucējums).

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Hidroloģiskā režīma atjaunošana un pārmitrajiem biotopiem optimāla režīma uzturēšana.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Veikt hidroloģiskā režīma izpēti dabas liegumā un piegulošajā teritorijā, izvērtējot ūdens līmeņa atjaunošanas iespējas un potenciālās ietekmes uz apkārtni. Atjaunot hidroloģisko režīmu purvos un purvainajos mežos, atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	26,8	4,5	Laba.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (aizbērt vai aizsprostot grāvjus) kompleksi ar purvu biotopiem.	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	
7120	Degradēti augstie purvi	120,6	20,7	Slikta.	Atjaunot hidroloģisko režīmu, aizsprostojot grāvi purva ZA daļā. Izcirst kokus.	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	
7110*	Aktīvi augstie purvi	421,4	72,3	Slikta.	Atjaunot hidroloģisko režīmu, aizsprostojot grāvi purva ZA daļā. Izcirst kokus vairāk aizaugušās purva daļās.	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	

Dabas liegums „Kalēju tīrelis” (LV0503000)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1977.
ATRAŠANĀS VIETA: Vecumnieku novada Vecumnieku pagasts.
PLATĪBA: 41 ha.
DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas starp Vecumniekiem un Baldoni, plaša meža masīva dienvidu malā. Teritorija dibināta purvainu mežu, kas aizņem 60% no lieguma platības, un pārejas purvu aizsardzībai. Teritorijā konstatētas aizsargājamās orhideju sugas – stāvlapu dzegužpirkstīte *Dactylorhiza incarnata* un plankumainā dzegužpirkstīte *Dactylorhiza maculata*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Teritorijas pārmitro biotopu pastāvēšanu nelabvēlīgi ietekmējusi nosusināšana (grāvji, visticamāk, izrakti 20. gs. pirmajā pusē).

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Hidroloģiskā režīma uzlabošana un pārmitrajiem biotopiem optimāla režīma uzturēšana.
- Atklāta purva atjaunošana.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Dabisko zālāju biotopi aizņem nenožīmīgu platību, tādēļ to atjaunošana un uzturēšana šajā teritorijā nav prioritāra.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Veikt hidroloģiskā režīma izpēti dabas liegumā un piegulošajā teritorijā, izvērtējot tā saglabāšanas iespējas un potenciālās ietekmes uz apkārtni. Uzlabot hidroloģisko režīmu purvos un purvainajos mežos, atbilstoši pētījuma rezultātiem un normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	25,1	61,2	Nepietiekama.	Izpētīt hidroloģisko režīmu kompleksi ar purva biotopiem; veikt pasākumus saskaņā ar izpētes rezultātiem.	25,1	
9080*	Staignāju meži	0,6	1,5	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		0,6
7140	Pārejas purvi un slīkšņas	2,9	7,1	Nepietiekama.	Izcirst kokus. Uzlabot hidroloģisko režīmu, mazinot grāvju ietekmi (izvērtēt aizsprostu būves iespējas purva R daļā).	2,9	
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	0,4	1,0	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,4	0,4

1. Teritorijas īss raksturojums

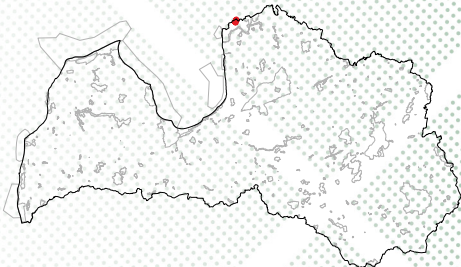
DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Salacgrīvas novads; Ainažu pilsētas lauku teritorija; Alojas novads; Staiceles pilsētas lauku teritorija. Dabas liegums atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā.

PLATĪBA: 352,8 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ir daļa no plaša pārrobežu mežu un purvu kompleksa Ziemeļlatvijā. Teritorija dibināta augsto purvu un to tuvumā esošu purvaino mežu aizsardzībai. Mazākās platībās sastopami staignāju meži un veci vai dabiski boreāli meži. Nozīmīgākā aizsargājamā suga ir mednis *Tetrao urogallus*, kura aizsardzībai šeit izveidots mikroliegums. Purvos un pārmitrajos mežos sastopamas retas un aizsargājamas augu un sūnu sugas, piemēram, dūkstu vijolīte *Viola uliginosa*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Teritorijas pārmitros biotopus nelabvēlīgi ietekmējusi nosusināšana. Teritorijas apkārtnē senāk ierikoti meliorācijas grāvji, kas joprojām funkcionē, degradē purvu un purvainos mežu, kā arī veicina medņu riestu aizaugšanu.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Hidroloģiskā režīma atjaunošana un pārmitrajiem biotopiem optimāla režīma uzturēšana.
- Medņu riestu kvalitātes izvērtējums nogabalu limenī un nepieciešamo apsaimniekošanas pasākumu veikšana.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Izpētīt hidroloģisko režīmu visā purva kompleksa teritorijā, izvērtējot ūdens līmeņa atjaunošanas potenciālās ietekmes uz apkārtni. Hidroloģiskā režīma atjaunošanu un stabilizēšanu nosusināšanas ietekmētajās purva daļās un purvainajos mežos veikt atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām.
- Sagatavot un ieviest apsaimniekošanas sekmju monitoringa programmu.

5.2. Specifiski pasākumi

5.2.1. Sugas

Medņu riestu aizsardzībai izvērtēt nepieciešamos apsaimniekošanas darbus nogabalu limenī aptuveni 210 ha platībā un nodrošināt atbilstošu apsaimniekošanu.

5.2.2. Biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	118,5	33,5	Nepietiekama.	Neiejaukšanās, izņemot hidroloģiskā režīma atjaunošana kompleksi ar purviem.		118,5
9080*	Staignāju meži	9,0	2,5	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		9,0
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	25,1	7,1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		25,1
7150	<i>Rhynchosporion albae</i> pioniersa-biedrības	8,9	2,5	Laba.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (grāvju aizsprostošana vai aizbēršana).	8,9	
7120	Degradēti augstie purvi	19,5	5,5	Slikta.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (grāvju aizsprostošana vai aizbēršana).	19,5	
7110*	Aktīvi augstie purvi	153,3	43,5	Laba, nepietiekama.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (grāvju aizsprostošana vai aizbēršana).	153,3	

Dabas liegums „Kalnciema pļavas” (LV0528600)

1. Teritorijas īss raksturojums

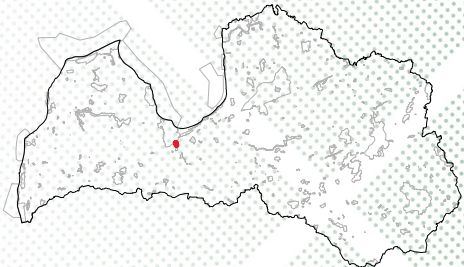
DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Jelgavas novada Valgundes pagasts un Kalnciema pilsēta ar lauku teritoriju.

PLATĪBA: 170 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2005. gadā (2005–2015), darbības termiņš pagarināts līdz 2019. gadam.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Kalnciema pļavas ir viens no nedaudziem nepārveidotiem Lielupes palienes pļavu posmiem ar raksturīgo dabisko reljefu – pieupes vaļņiem un mitrām ieplakām, kur saglabājušies dabiskie, ar paliem saistītie procesi. Dabas lieguma robeža ar Lielupi ir 2,7 km gara. Zālajos ir izveidotas nosusināšanas grāvju sistēmas, daļa lieguma ietilpst Vecbērzes polderi, kurš ir iekļauts Nacionālas nozīmes plūdu riska teritoriju sarakstā. Dabiskā palienes daļa pavasaros applūst, bet ar Kaļķa–Kalnciema ceļa uzbērums atdalītā teritorija neapplūst, un te izveidojies niedrājs, ko savulaik būtiski ietekmējusi bebru darbība.

Ekoloģiski teritorija ietilpst vienā kompleksā ar Ķemeru Nacionālā parka teritorijā esošajām Lielupes palienes pļavām, un ir nozīmīgs putnu pulcēšanās un ligzdošanas apvidus. Teritorijai ir būtiska nozīme zālāju biotopu fragmentācijas mazināšanai kā vienam no posmiem Lielupes ielejā, kas ir sugu izplatīšanās ekoloģiskais koridors starp Zemgales un Piejūras ģeobotānisko rajonu. Tajos konstatētas piecas aizsargājamās augu sugas, no kurām jumstiņu gladiolai *Gladiolus imbricatus* te ir ļoti daudzskaitlīga atradne.

Dabas liegums ir putnu aizsardzībai starptautiski nozīmīga vieta. Te sastopamas gan tipiskas pļavu un atklātu vietu sugas, piemēram, grieze *Crex crex*, gan vairākas krūmājiem raksturīgas aizsargājamas putnu sugas kā somzīlīte *Remiz pendulinus*. Vairākas sugas saistītas ar mitrājiem un niedrājiem, piemēram, niedru lija *Circus aeruginosus*. Kopumā te konstatētas 23 aizsargājamās putnu sugas, ligzdo arī pļavas tilbītes *Tringa totanus*, purva tilbīte *Tringa glareola*, gūgatnis *Philomachus pugnax* u. c. Putnu sugas ietekmē tie paši faktori, kas zālājus – to aizaugšana un mitruma režīms. Vairumu putnu sugu negatīvi ietekmē zālāju aizaugšana un zelmeņa augstuma palielināšanās, labvēlīgi vērtējama palu ietekme un pastiprināts mitrums ligzdošanas laikā.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Neatbilstoša dabisko zālāju apsaimniekošana, to pamešana un aizaugšana ar niedri un krūmiem, kas rada biotopu fragmentāciju, samazina sugu dzīvotņu platību un kvalitāti.
- Palieņu zālāju eutrofikācija ar biogēniem bagātu palu ūdeņu ietekmē.
- Bebru darbība, kuras ietekmē pamitrinās zālāji, veidojas īslaicīgas bebraines, kurām vēlāk izzūstot, mainās augu sabiedrības un zālājs bez speciālas apsaimniekošanas neatjaunojas.
- Teritorijas apmeklētāji (makšķernieki) agrajā ligzdošanas sezonas laikā rada traucējumu putniem.
- Lielupes krasta joslas aizaugšana ar niedrēm, tā kļūst nepiemērota pīļu un bridējputnu ligzdošanai.
- Lielupes piekrastes pāraugšana ar blīvu virsūdens augāju apgrūtina vai pat padara neiespējamu zivju (lidaku *Esox lucius*, plaužu *Abramis brama*) nārstu.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- 2006. gadā EK LIFE programmas projekta “Palieņu pļavu atjaunošana ES sugām un biotopiem” (LIFE04 NAT/LV/000198) ietvaros teritorijā veikta dabisko zālāju atjaunošana aptuveni 90 ha platībā, plaujot un izcērtot krūmus.
- 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka aptuveni 65% no zālāju biotopu kopējās platības ir bijusi apsaimniekota. Iepriekšējos gados veikta galvenokārt pļaušana ar zāles atstāšanu, kas, iespējams, atstājusī negatīvu ietekmi, veicinot eutrofikāciju. Kopš 2015. gada apsaimniekotā platība stipri sarukusi, un palieņu zālajos pļaušana nav veikta pārliedā mitruma dēļ.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabas lieguma lielākā vērtība ir dabisko zālāju augu sabiedrības, pļavu bridējputni un retās augu sugas, tāpēc svarīgākā prioritāte ir zālāju biotopu apsaimniekošana un to atjaunošana līdz maksimāli iespējamai platībai, kā arī uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī, izmantojot apsaimniekošanas metodes, kas ir labvēlīgas pļavu bridējputnu un griezes populāciju saglabāšanai. Prioritāri atjaunojams biotops 6450 *Palieņu zālāji*.
- Tāda hidroloģiskā režīma uzturēšana un atjaunošana, kas nepieciešams zālāju biotopu un putnu sugu populāciju labvēlīga aizsardzības stāvokļa nodrošināšanai.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Izstrādāt jaunu dabas aizsardzības plānu, izvērtējot dabisko zālāju aktuālo stāvokli. Jāveic teritorijas hidroloģiskā režīma izpēte un jānoskaidro nepieciešamība uzlabot mitruma apstākļus biotopu saglabāšanai (ieskaitot caurteku izbūvi un grāvju tīrīšanu). Jāizvērtē optimālais niedrāja apsaimniekošanas scenārijs – uzturēt mitrāju vai, veicot nosusināšanu, atjaunot dabisku zālāju. Šī uzdevuma veikšanai jāpiesaista ornitologs. Mitrāja uzturēšana jāplāno tā, lai nodrošinātu pārējās teritorijas zālāju atjaunošanas un apsaimniekošanas iespējas un pļavu bridējputnu populāciju uzturēšanu labvēlīgā aizsardzības stāvoklī. Jāveic dabisko zālāju atjaunošana starp upi un ceļu, izveidojot bridējputniem piemērotu ūdensmalu.
- Atbildīgajām institūcijām saskaņot dabas aizsardzības un plūdu riska mazināšanas vajadzības.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
6510	Mēreni mitras pļavas	3,9	2,3	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana. Optimizēt grāvju sistēmu (caurtekas, grāvju tīrīšana u. c.) dabisko zālāju apsaimniekošanas nodrošināšanai – pēc nepieciešamības.	2,0	3,9
6450	Palieņu zālāji	85,7	50,4	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana. Optimizēt grāvju sistēmu (caurtekas, grāvju tīrīšana u. c.) dabisko zālāju apsaimniekošanas nodrošināšanai – pēc nepieciešamības.	56,0	85,7
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	3,7	2,2	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	1,3	3,7

Vienreizēji zālāju atjaunošanas pasākumi nepieciešami vismaz 60 ha zālāju biotopu. Platība ir jāprecizē dabā, jo kopš 2005. gada dabas aizsardzības plāna ir mainījusies hidroloģiskā situācija saistībā ar bebru darbību, kā arī zālāju apsaimniekošanas situācija.

Dabas liegums „Kaļķu gārša” (LV0533600)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Alūksnes novada Alsviķu pagasts.

PLATĪBA: 13 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas paugurainā teritorijā starp vairākiem ezeriem, ietver vecas mežaudzes, kā arī aizaugošus dabiskus zālājus nelielās platībās. Dabas liegums ir nozīmīgs Ziemeļaustrumlatvijā reti sastopamu ozolu mežu saglabāšanai. Iespējams, agrāk teritorija tikusi izmantota lopu ganišanai. Kokaudzes struktūra liecina, ka arī senāk te dominējuši ozoli, to vecums pašreiz ir robežās no 91 līdz 160 gadiem. Ozolu mežu biotops vismaz daļā teritorijas veidojies, aizaugot parkveida ainavai, bet pakāpeniski palielinās citu koku sugu īpatsvars. Paredzams, ka dabiskās sukcesijas gaitā nākotnē veidosies mistrots lapu koku un egļu mežs.

Nozīmīgākās teritorijā sastopamās retās un aizsargājamās sugas ir kalnu grīslis *Carex montana* un piepe plaisājošā rūtainē *Xylobolus frustulatus*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Saimnieciskā darbība, kas samazina mirušās koksnes un bioloģiski veco koku apjomu mežaudzēs.
- Dabiskās sukcesijas ceļā nenotiek ozolu audžu atjaunošanās, nākotnē iespējama biotopa 9160 *Ozolu meži* pārveidošanās par citu aizsargājama meža biotopa veidu.
- Zālāju aizaugšana.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Ozolu mežu un tiem raksturīgā sugu sastāva saglabāšana.
- Zālāju atjaunošana nav prioritāra, jo to platība neliela un tiem nepieklaujas citu dabisko zālāju biotopu platības. Tomēr zālāju uzturēšana var palielināt lieguma kopējo bioloģisko daudzveidību.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Aktualizēt aizsargājamo biotopu kartējumu atbilstoši jaunākajai metodikai.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9160	Ozolu meži	7,7	59,2	Slikta.	Neiejaukšanās. Egļu paaugas izciršana.	1,0	6,7
9080*	Staignāju meži	0,3	2,3	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		0,3
6510	Mēreni mitras pļavas	1,7	13,1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	1,7	1,7

1. Teritorijas īss raksturojums

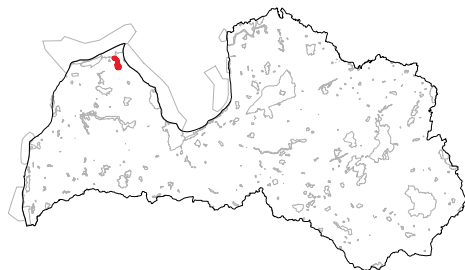
DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Dundagas novada Dundagas pagasts.

PLATĪBA: 740 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2009.gadā (2009–2019).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas mežainā apvidū uz robežas starp Kursas augstieni un Piejūras zemieni. Tas ietver Baltijas ledus ezera senkrasta nogāzi ar sāngrāvām, kā arī Lorumupes, Pilsupes, Kaļķupes un citu nelielu upiņu ielejas. Teritorija ir ļoti nozīmīga vecu boreālu mežu, nogāžu un gravu mežu, smilšakmens atsegumu un alu aizsardzībai. Dabas liegumā konstatēti 10 ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidi.

Sastopamas daudzas retas un aizsargājamas augu un dzīvnieku sugas, kopumā tādas konstatētas 94, t.sk. 35 retas sūnaugu sugas, 20 putnu, 15 bezmugurkaulnieku un 17 vaskulāro augu sugas, kā arī zivis, zīdītāji un apaļmutnieki. Dabas liegums ir viena no nedaudzajām teritorijām Latvijā, kur sastopama ogu īve *Taxus baccata*. Te aug tādas retas augu sugas kā lielā raganzāļīte *Circaea lutetiana*, meža auzene *Festuca altissima*, Eiropas kāpumiēzis *Hordelymus europaeus*, viru dzegužpuķe *Orchis mascula* vidējais cirulītis *Corydalis intermedia*, sūnas – mēlveida lāpstīte *Scapania lingulata*, mazā ķīļlape *Anastrophyllum minutum* u. c. No retām bezmugurkaulnieku sugām sastopama četrpunktu liķvabole *Dendroxena quadrimaculata*, mazais torņgliemezis *Ena obscura*, lapkoku praulgrauzis *Osmoderma barnabita*, skabiozu pļavraibenis *Euphydryas aurinia*.

Dabas liegums ir viena no Latvijā lielākajām mazā mušķērāja *Ficedula parva* koncentrācijas vietām ligzdošanas periodā, zālājos dzīvo griezies *Crex crex*. Citas nozīmīgākās putnu sugas ir mežirbe *Bonasa bonasia*, melnais stārķis *Ciconia nigra*, ķīķis *Pernis apivorus*, apodziņš *Glaucidium passerinum* u. c. Upē sastopams straute nēģis *Lampetra planeri*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Koku sagāzumi upītēs pasliktina upju straujteču biotopu kvalitāti. Bebru aizsprosti un koku sagāzumi upē veicina straumes palēnināšanos, ūdens temperatūras paaugstināšanos, ūdeni izšķīdušā skābekļa daudzuma samazināšanos, atkarībā no upes posma garenprofila krastu izskalošanos vai pārpurvošanos, oļaino un akmeņaino posmu pārklāšanos ar sanešiem, upes nēģim, lašveidīgajām zivīm piemērotu dzīvotņu izzušanu.

- Dabisko zālāju biotopus negatīvi ietekmē pamešana un neapsaimniekošana, kā arī nepareiza apsaimniekošana, kas rada biotopu fragmentāciju, it īpaši teritorijas ziemeļu daļā (kopumā pašreizējā ES nozīmes zālāju biotopu platība nevar nodrošināt ilgtspējīgu šo biotopu un sugu pastāvēšanu).
- Meža biotopus var negatīvi ietekmēt saimnieciskā darbība, t. sk. mirušās koksnes izvākšana.
- Mazskartu atsegumu dabas vērtības apdraud apmeklētāju izraisītā nomidišana un atstātie skrāpējumi.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka dabiskie zālāji šīs programmas ietvaros bija apsaimniekoti tikai nelielā daļā no platības.
- Pārējo aizsargājamo biotopu apsaimniekošana līdz šim nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu un iežu atsegumu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Dabisko zālāju biotopu saglabāšana palielina kopējo teritorijas daudzveidību, tādēļ tos vēlams saglabāt.
- Bebraiņu vai bebru aizsprostu veidošanas novēršana oļainajos un akmeņainajos upes posmos, lai nodrošinātu labvēlīgus apstākļus straute nēģu un lašveidīgo zivju sugu migrācijai un nārstošanai.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Aktualizēt aizsargājamo biotopu kartējumu atbilstoši jaunākajai metodikai, īpaši nogāžu un gravu mežus, no kuriem daļa visdrīzāk var kvalificēties kā cits aizsargājams biotops – 9010* *Veci vai dabiskiem boreāli meži* vai 9050 *Lakstaugiem bagāti egļu meži*.
- Pārskatīt funkcionālo zonējumu, izstrādāt un apstiprināt individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus.
- Lai nodrošinātu ilgtspējīgu dabisko zālāju biotopu saglabāšanu liegumā, jāizvērtē zālāju biotopu kopējās platības palielināšanas iespējas, atjaunojot aizaugošos zālājus un veidojot dabisko zālāju biotopus agrāko kultivēto zālāju un atmatu teritorijās, kā arī jāizvērtē iespējas iekļaut lieguma teritorijā tai pieguļošās dabisko zālāju platības.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91E0*	Aluviāli meži	0,6	<1	Labā.	Neiejaukšanās.		0,6
91D0*	Purvaini meži	13,8	1,8	Labā.	Neiejaukšanās.		13,8
9180*	Nogāžu un gravu meži	505,7	68,3	Labā.	Neiejaukšanās.		505,7
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	150,5	20,3	Labā.	Neiejaukšanās.		150,5
8310	Netraucētas alas	<0,1	<1	Labā.	Neiejaukšanās.		<0,1
8220	Smilšakmens atsegumi	0,5	<1	Labā.	Neiejaukšanās.		0,5
6510	Mēreni mitras pļavas	4,9	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	1,3	4,9
6410	Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs	3,0	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	1,7	3,0
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	7,1	1,0	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	7,1	7,1
7220*	Avoti, kas izguļsnē avotkaļķus	0,03	<1	Labā.	Neiejaukšanās.		0,03
7160	Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi	0,09	<1	Labā.	Neiejaukšanās.		0,09
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	14,0	1,9	Nepietiekama.	Izvākt koku sagāzumus un bebru aizsprostus oļainajos un akmeņainajos upes posmos, lai nodrošinātu migrācijas iespējas un dzīvotņu kvalitātes nepasliktināšanos te sastopamajai strauta nēģu <i>Lampetra planeri</i> populācijai un lašveidīgajām zivīm (regulāri – pēc nepieciešamības).		0,5

Dabas liegums „Kapu ezers” (LV0530700)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Lubānas novada Indrānu pagasts.

PLATĪBA: 17 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2006. gadā (2007–2017).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ir nozīmīgs oligotrofa ezera un tajā sastopamās gludsporu ezerenes *Isoetes lacustris*, zālainās ežgalvītes *Sparganium gramineum* un sikās lēpes *Nuphar pumila* audžu saglabāšanai. Dabas lieguma lielāko daļu aizņem Kapu ezers un meža zemes. Ezera apkārtnē ir vizuāli izteiksmīga ar mežainiem krastiem, krasti ir gan lēzeni, gan purvaini, gan stāvi. Lielākā daļa ezera piekrastes ir dūņaina. Lai gan ezers ir iecienīta peldvieta, šis ir viens no retajiem dzidrūdēns ezeriem Latvijas teritorijā, kur nav izteiktas rekreācijas ietekmes. Senāk pie ezera bijusi piļu ferma, kuras radītā notece, iespējams, atstājusi nelabvēlīgu ietekmi uz ezera kvalitāti.

Ezers barojas no gruntsūdeņiem, nav caurtekošs, bet ir savienots ar blakus esošo Salas ezeru. Savienošais grāvis rakts 20. gs. sākumā vai senāk. Starp abiem ezeriem atkarībā no vēja virziena notiek ūdens apmaiņa. Vēsturiski Kapu ezera ūdens līmenis ir bijis zemāks nekā Salas ezerā, bet pašlaik nav vajadzības to atjaunot.

Ezerā ir bagātīgas gludsporu ezerenes un zālainās ežgalvītes audzes, ezera piekrastē aug arī mazā lēpe. Priežu mežaudzēs nē daudz sastopama Latvijas austrumdaļā samērā retā sūna zilganā baltsamtīte *Leucobrium glaucum*. Bioloģiski vecākajās mežaudzēs konstatētas aizsargājamas putnu sugas, piemēram, melnā dzilna *Dryocopus martius*, mazais mušķērājs *Ficedula parva*. Teritorijā novērotas trīs sikspārņu sugas, starp tām arī diķu naktssikspārnis *Myotis dasycneme*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Rekreācijas un antropogēnās slodzes iespējamā palielināšanās, jo 200 m attālumā no Kapu ezera Salas ezera krastā atrodas atpūtas un tūrisma centrs „Ezernieki” ar ietilpību līdz 90 viesiem, taču kompleksa infrastruktūra ir piemērota līdz pat diviem tūkstošiem viesu. Nelielais attālums var radīt papildus atpūtnieku pieplūdumu arī Kapu ezeram. Ezeru samērā intensīvi izmanto atpūtnieki no tuvākajām apdzīvotajām pilsētām, kā arī makšķernieki, radot slodzi uz dabas lieguma biotopiem (krastu izbraukāšana, nomīdīšana, sausokņu izvākšana, atkritumu atstāšana u. c.).

- Krūmu un koku (kārkļu *Salix sp*, krūkļu *Frangula alnus*, ievu *Padus avium*) attīstība tiešā ezera krastā un to lapu un sīkzaru nokļūšana ezerā veicina organikas uzkrāšanos ezerā un eitrofikācijas procesu pastiprināšanos.
- Zivju krājumu mākslīga papildināšana ar zivju sugām, kas barību iegūst, uzirdinot gultni (plauži *Arabis brama*, karpas *Cyprinus carpio*, karūsas *Carrasius carrasius*, liņi *Tinca tinca*), tādā veidā veicinot ezera gultnē fiksētā nešķīstošā fosfora savienojumu šķīšanu, atgriešanos ūdens vidē un eitrofikācijas procesu pastiprināšanu. Šī tipa ezeros eitrofikācijas procesu novēršanai nav ieteicama makšķerešana ar iebarošanu.
- Bioloģiski vērtīgu struktūru (mirušās koksnes, nokaltušu koku u. tml.) izvākšana no mežaudzēm samazina iespēju uzlaboties mežaudžu strukturālajai kvalitātei un aizsargājamam biotopam nepieciešamo kvalitāšu sasniegšanu.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Kapu ezera ekoloģiskās kvalitātes saglabāšana.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Izstrādāt dabas lieguma individuālos aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumus, lai nodrošinātu ezera biotopa aizsardzību un rekreācijas slodzes ierobežošanu.
- Ezera ekoloģiskās kvalitātes saglabāšanai nepieciešams veikt darbības, lai nepalielinātos rekreācijas slodze ezera krastos. Tas ietver gan nepieciešamību ierobežot laivu skaitu ezerā, nepieļaut jaunu laipu un peldētavu izveidi, kā arī automašīnu kustību liegumā, neveidot papildus labiekārtojuma elementus. Esošo atpūtas vietu ezera dienvidrietumu stūrī nodrošināt ar hermētisku tualeti. Nav pieļaujamas darbības, kas var piesaistīt lielu apmeklētāju skaitu, t. sk. no blakus esošā atpūtas kompleksa.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	2,7	15,9	-	Neiejaukšanās.		2,7
7140	Pārejas purvi un sliksņas	0,2	1,2	Laba.	Neiejaukšanās.		0,2
3130	Ezeri ar oligotrofām līdz mezotrofām augu sabiedrībām	8,2	48,2	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Izzāgēt pār ezera gultni pārlikušos kokus. Kontrolēt bebru darbību Kapu un Salas ezerus savienojušajā grāvī, nepieļaujot ūdens līmeņa paaugstināšanos Kapu ezerā. Retināt piekrastes niedrāju joslas un izvākt niedru nobiras pēc tam, kad ir ieviesti priekšnoteikumi apmeklētāju plūsmas ierobežošanai.	Pēc nepieciešamības.	8,2

Dabas liegums „Katlēšu meži” (LV0522100)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1999.

ATRAŠANĀS VIETA: Alūksnes novada Liepnas pagasts.

PLATĪBA: 151 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas plašā mežu masīvā pie Liepnas upes un ietver pārmitrus skujkoku mežus. Teritorija ir nozīmīga bagātīgu apšu un jauktu koku mežu, pārmitru melnalkšņu mežu, kā arī purvainu priežu un egļu mežu saglabāšanai. Liegums ir purvainu mežu etalonteritorija Latvijas ziemeļaustrumu daļā, teritorija ir ļoti nozīmīga biotopu fragmentācijas mazināšanai valstī kopumā. Dabas lieguma teritorijā un tā tiešā tuvumā atrodas vairāki mikroliegumi, kas izveidoti putnu sugu aizsardzībai.

Teritorijā konstatētas daudzas retas un aizsargājamas sugas, piemēram, platlapu cinna *Cinna latifolia*, divsēkļu grīslis *Carex disperma*, kā arī vienīgā bezlapu epipogijas *Epipogium aphyllum* atradne Latvijā. Sastopams rubenis *Tetrao tetrix* un mednis *Tetrao urogallus*, vairākas retu vārpstīngliemežu sugas kā pelēkais vārpstīngliemezis *Bulgarica cana*, taisnmutes vārpstīngliemezis *Cochlodina orthostoma* un asribu vārpstīngliemezis *Clausilia cruciata*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Saimnieciskā darbība, kuras rezultātā var samazināties mirušās koksnes apjoms un pieaugušo, bioloģiski veco vai lielu dimensiju koku īpatsvars audzē.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Mazināt meža biotopu fragmentāciju, palielināt to platību un integritāti, paredzot neiejaukšanos mežaudzēs, kuras vēl nav sasniegušas aizsargājamu biotopu kvalitāti.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Aktualizēt aizsargājamo biotopu kartējumu atbilstoši jaunākajai metodikai.
- Izstrādāt teritorijas individuālos aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumus, lai uzlabotu biotopu agregāciju.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	43,7	28,9	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		43,7
9080*	Staignāju meži	48,9	32,4	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		48,9
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	12,0	7,9	Laba.	Neiejaukšanās.		12,0
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	15,5	10,3	-	Neiejaukšanās.		15,5
7140	Pārejas purvi un slišķšņas	1,0	᠒	Laba.	Neiejaukšanās.		1,0

Dabas liegums „Kaušņu purvs” (LV0505900)

1. Teritorijas īss raksturojums

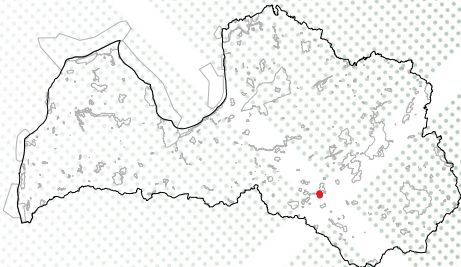
DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Jēkabpils novada Kalna pagasts.

PLATĪBA: 221 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas mežiem un purviem bagātā apvidū, kurā sastopamas daudzas retas augu, putnu un bezmugurkaulnieku sugas.

Teritorija atrodas pie Ērmites upes un ietver Ērmites (Aklo) ezeru ar apkārt esošām daudzveidīgām mežaudzēm – gan purvainiem un susinātiem priežu mežiem, gan vecām apšu un egļu audzēm. Dabas liegums ir nozīmīgs purvainu mežu, distrofa ezera un pārejas purva aizsardzībai. Meži ir būtiskas dzīvotnes retām putnu sugām – mežirbei *Bonasa bonasia*, baltmugurdzenim *Dendrocopos leucotos*, pelēkajai dzilnai *Picus canus*. Teritorija robežojas ar mikroliegumu melnajam stārķim *Ciconia nigra*, un tuvumā ir vairāki citi mikroliegumi putnu sugu aizsardzībai. Dabas lieguma apvidus ir īpaši labvēlīga barošanās un dzīves vide lielajiem zīdītājiem – vilkiem *Canis lupus* un lūšiem *Lynx lynx*. Te sastopama zaļganā zaigspāre *Lestes virens*, mežos aug retas ķērpju un sūnu sugas, piemēram, dakšveida mecgērija *Metzgeria furcata* un doblapu leženeja *Lejeunea cavifolia*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Biotopu pastāvēšanu nelabvēlīgi ietekmē senāk veiktā meliorācija dabas liegumā (grāvji meža 137., 138. kvartālos) un tam piegulošajās mežaudzēs.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Atjaunot hidroloģisko režīmu nosusinātajās dabas lieguma daļās (purvainajos mežos).
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Aktualizēt biotopu kartējumu, iespējams, ka aizsargājamo meža biotopu platības ir lielākas, īpaši 9010* *Veci vai dabiski boreālie meži*.
- Veikt hidroloģiskā režīma izpēti dabas liegumā un piegulošajā teritorijā, izvērtējot ūdens līmeņa atjaunošanas iespējas un potenciālās ietekmes uz apkārtni. Atjaunot hidroloģisko režīmu purvos un purvainajos mežos, atbilstoši pētījuma rezultātiem un normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	43,8	19,8	Slikta.	Atjaunot hidroloģisko režīmu, novākt apaugumu no atbērtnēm, būvēt aizsprostus, aizbērt grāvjus.	43,8	
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	11,5	5,2	Laba.	Neiejaukšanās.		11,5
7140	Pārejas purvi un sliekšņas	1,1	1	Laba.	Atjaunot hidroloģisko režīmu, būvēt aizsprostus vai aizbērt grāvjus.	1,1	
7120	Degradēti augstie purvi	4,1	1,8	Slikta.	Atjaunot hidroloģisko režīmu, novākt apaugumu no atbērtnēm, būvēt aizsprostus vai aizbērt grāvjus.	4,1	
7110*	Aktīvi augstie purvi	5,6	2,5	Slikta.	Atjaunot hidroloģisko režīmu, būvēt aizsprostus vai aizbērt grāvjus.	5,6	
3160	Distrofi ezeri	2,3	1,0	Nepietiekama.	Samazināt ūdens noteci no Ērmitēs ezera.		2,3

Dabas liegums „Kārķu purvs” (LV0515300)

1. Teritorijas īss raksturojums

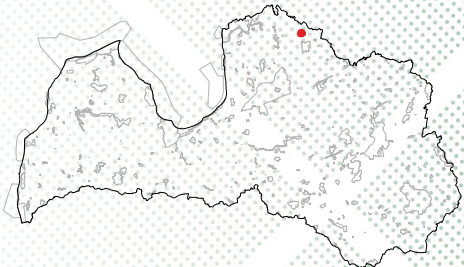
DIBINĀŠANAS GADS: 1997.

ATRAŠANĀS VIETA: Valkas novada Kārķu pagasts. Dabas liegums atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā.

PLATĪBA: 309,3 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ietver Bezdibeņa ezeru un tam apkārt esošo purvu un mežus. Teritorija ir nozīmīga augstā purva, purvainu mežu un distrofa ezera aizsardzībai. Dabas lieguma teritorijā nav ietverta visa purva teritorija. Purva daļā senāk ierikoti grāvji.

Purvā konstatētas retas un aizsargājamas augu sugas, piemēram, pundurbērzs *Betula nana* un vidējā rasene *Drosera intermedia*. Šī ir nozīmīga teritorija daudzām putnu sugām, kā piemēram, mežirbei *Bonasa bonasia*, rubenim *Tetrao tetrix*, mednim *Tetrao urogallus*, mazajai gaurai *Mergus albellus*, dzērvei *Grus grus*, dzeltenajam tārtiņam *Pluvialis apricaria*, kuitalai *Numenius arquata*, purva tilbītei *Tringa glareola*, melnajai dzilnai *Dryocopus martius*, lielajai čakstei *Lanius excubitor*. Dabas liegumā un tam piegulošajā teritorijā medņu aizsardzībai izveidoti divi mikroliegumi.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Teritorijas pārmitro biotopu pastāvēšanu nelabvēlīgi ietekmē hidroloģiskā režīma pārmaiņas. Purva viena daļa ir sagrāvjeta.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Atjaunot hidroloģisko režīmu purvos un purvainajos mežos, atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām un uzturēt pārmitrajiem biotopiem optimālu režīmu. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti.
- Nodrošināt dabisku procesu netraucētu norisi dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	67,4	21,8	Laba.	Atjaunot hidroloģisko režīmu kompleksi ar purvu biotopiem (aizsprostot vai aizbērt grāvjus).	67,4	
7150	<i>Rhynchosporion albae</i> pioniersa-biedrības	11,1	3,6	Laba.	Neiejaukšanās.		11,1
7120	Degradēti augstie purvi	15,2	4,9	Slikta.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (aizsprostot vai aizbērt grāvjus). Izcirst kokus stipri nosusinātajā purva daļā.	15,2	
7110*	Aktīvi augstie purvi	183,1	59,2	Nepietiekama.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (aizsprostot vai aizbērt grāvjus).	183,1	
3160	Distrofi ezeri	16,6	5,4	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		16,6

Dabas liegums „Kinkausku meži” (LV0533800)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Ilūkstes novada Dvietes pagasts.

PLATĪBA: 231 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas mežiem un purviem bagātā apvidū starp Daugavu un Dvieti, tajā ietilpst mazā ērgļa *Aquila pomarina* mikroliegums. Teritorija atrodas reljefa pazeminājumā starp sīkpaugurainiem paaugstinājumiem. Dabas lieguma rietumu daļu šķērso Viesītes upe, kas šajā posmā ir regulēta. Arī citur dabas lieguma teritorijā ir meliorācijas grāvji, novadot ūdeņus prom no lieguma teritorijas. Teritorija ir nozīmīga purvainu un staigņāju mežu saglabāšanai. Nedaudz klajākajās vietās konstatētas bioloģiski vērtīgas augu sabiedrības ar mazziedu grīslī *Carex pauciflora*, divmāju grīslī *Carex dioica*, zvīņaugļu grīslī *Carex lepidocarpa*, sfagniem. Grāvji daļēji aizauguši, vietām vairs nefunkcionē, kas pozitīvi ietekmē pārmitru mežu biotopu stāvokli.

Šeit konstatēta arī viena no nozīmīgākajām pundurbērza *Betula nana* audzēm Latvijā, kā arī retas un aizsargājamas augu sugas, piemēram, palu grīslis *Carex paupercula*, Hellera ķīļlape *Anastrophyllum hellerianum*, orhidejas.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Teritorijas pārmitro biotopu pastāvēšanu nelabvēlīgi ietekmējušas hidroloģiskā režīma pārmaiņas.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Pārmitrajiem biotopiem optimāla režīma uzturēšana un, ja nepieciešams, hidroloģiskā režīma atjaunošana.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Izvērtēt hidroloģiskā režīma atjaunošanas (uzlabošanas) nepieciešamību.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	224,4	97,2	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Hidroloģiskā režīma atjaunošana, ja nepieciešams.	Saskaņā ar izpētes rezultātiem	224,4
9080*	Staigņāju meži	2,4	1,0	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		2,4

1. Teritorijas īss raksturojums

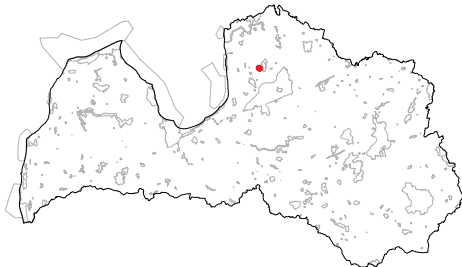
DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Limbažu novada Umurgas pagasts. Dabas liegums atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā.

PLATĪBA: 152 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ietver divus purvus ar nelielām minerālzemes salām un apkārtējām mežaudzēm. Teritorija nozīmīga augsto purvu, pārejas purvu un sliķšņu un purvainu mežu aizsardzībai. Ļoti nozīmīga vieta Ziemeļvidzemē, kurā sastopamas šim reģionam salīdzinoši lielas vienlaidus ozolu mežaudžu platības. Pārejas purvā konstatēta izcila Lēzela lipares *Liparis loeselii* populācija, sastopamas arī citas orhidejas, piemēram, stāvlapu dzegužpirkstīte *Dactylorhiza incarnata*, plankumainā dzegužpirkstīte *Dactylorhiza maculata*, purva sūnene *Hammarbya paludosa*. Mežaudzēs konstatētas retas un aizsargājamas ķērpju sugas, piemēram, kastaņbrūnā artonija *Arthonia spadicea*. Dabas liegumā izveidoti divi mikroliegumi melnā stārķa *Ciconia nigra* un zivju ērgļa *Pandion haliaetus* aizsardzībai, sastopams mednis *Tetrao urogallus*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Dabiskā sukcesijas rezultātā ozolu mežos notiek attīstība citu aizsargājamu meža biotopu virzienā.
- Meliorācijas un dabiskās sukcesijas rezultātā samazinās atklātu, purva putniem piemērotu platību īpatsvars.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.
- Teritorijā ir uzbūvētas vairākas mākslīgas ligzdas dienas plēsīgajiem putniem.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Nosusināšanas ietekmes mazināšana augstajā purvā un purvainajos mežos.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Izpētīt hidroloģisko režīmu dabas liegumā un piegulošajā teritorijā, izvērtējot ūdens līmeņa atjaunošanas potenciālās ietekmes uz apkārtni. Atjaunot hidroloģisko režīmu purvos un purvainajos mežos atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	37,6	24,7	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Atjaunot hidroloģisko režīmu (grāvju aizsprostošana vai aizbēršana).	Saskaņā ar izpētes rezultātiem.	37,6
9160	Ozolu meži	11,2	7,4	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.	2,8	11,2
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	2,8	1,8	-	Veikt specializētas kopšanas cirtes platlapju piemistrojuma vecināšanai.		
9080*	Staignāju meži	4,7	3,1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		4,7
7140	Pārejas purvi un sliķšņas	34,9	22,9	Labā.	Neiejaukšanās.		34,9
7110*	Aktīvi augstie purvi	44,9	29,5	Nepietiekama.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (grāvju aizsprostošana vai aizbēršana). Izcirst kokus nosusināšanas ietekmētajās purva daļās.	Saskaņā ar izpētes rezultātiem.	44,9

Dabas liegums „Klaucānu un Priekulānu ezeri” (LV0505700)

Dabas liegums „Klaucānu un Priekulānu ezeri” (LV0505700)

1. Teritorijas īss raksturojums

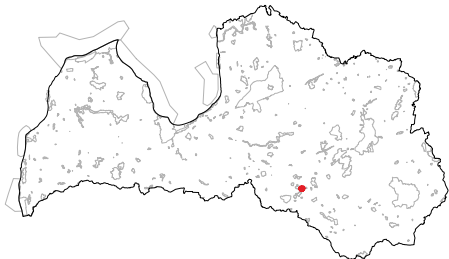
DIBINĀŠANAS GADS: 1957.

ATRAŠANĀS VIETA: Jēkabpils novada Kalna pagasts.

PLATĪBA: 200 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2006.gadā (2006–2013).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas samērā mežainā apvidū, ietver Klaucānu un Priekulānu ezerus un tiem piegulošās teritorijas, galvenokārt mežus, kas aizņem apmēram pusi no lieguma teritorijas. Mežiem raksturīga augšanas apstākļu liela daudzveidība un intensīva izmantošana pagātnē.

Teritorija ir nozīmīga peldošā ezerieksta *Trapa natans* aizsardzībai. Tas ir atlantiskā perioda floras relikts, kas Latvijā sasniedz izplatības areāla ziemeļu robežu. Klaucānu ezerā ezerieksts aug peldlapu joslā gandrīz visapkārt ezeram, Priekulānu ezerā tas sastopams bagātīgās audzēs ezera ličos, vietām arī piekrastē. Augs Latvijā atrodams tikai vēl Pokratas ezerā. Klaucānu un Priekulānu ezeri ir samērā sekli un caurtekoši, atbilst aizsargājama ezera biotopu kritērijiem, hidroloģisko režīmu atsevišķās vietās ietekmē bebru darbība. Lielākā daļa ezeru piekrastes ir dūņaina, ezeros ir 2–6 m biezs sapropēja slānis. Lielāko ietekmi uz Priekulānu ezeru rada sateces baseina atnestie notekūdeņi, īpaši Podvāzes atnestie ūdeņi, kas sekmē eutrofikāciju, dziļuma samazināšanos un nākotnē var novest pie pilnīgas aizaugšanas. Klaucānu ezeram būtiskas ietekmes no sateces baseina nav konstatētas.

Dabas lieguma sauszemes daļa ir daudzveidīga, ar dažādiem meža augšanas apstākļu tiptiem, tāpēc konstatēta visai bagāta ornitofauna, kas nosaka teritorijas nozīmīgumu putnu sugu aizsardzībā. Kopumā atzīmētas 24 ES nozīmes aizsargājamas putnu sugas, piemēram, mežirbe *Bonasa bonasia*, niedru lija *Circus aeruginosus*, sloka *Scolopax rusticola*, baltmugurdzenis *Picoides leucotos* u. c. No bezmugurkaulniekiem konstatētas piecas dabisko meža biotopu indikatorsugas un piecas retas un aizsargājamas sugas, piemēram, resnvēdera purvspāre *Leucorrhinia caudalis*. Bez peldošā ezerieksta konstatētas vēl četras retas un aizsargājamas augu sugas, tostarp ūdeņu ērkšķuzāle *Scolochloa festuacea* un spilvainais ancītis *Agrimonia pilosa*. 20. gs. 60. gados liegumā ievāka retā sūna Lapzemes āķīte *Hamatocaulis lapponicus*, bet jaunāku ziņu par atradni nav. Dabiskie zālāji pašlaik ir gandrīz pilnībā aizauguši, nelielas lauces vēl saglabājušās galvenokārt starp abiem ezeriem.

Teritorija atrodas dienvidaustrumu ģeobotāniskā rajona dienvidrietumu malā, kur dabiskie zālāji ir stipri fragmentēti un ļoti mazās platībās, tādēļ, lai arī teritorija nav starp dabisko zālāju saglabāšanai nozīmīgākajām

nacionālajā mērogā, tomēr to saglabāšana ir svarīga reģiona un dabas lieguma biodaudzveidības saglabāšanai. Aizaugošo zālāju sugu sastāvs liecina, ka biotopu atjaunošanai ir liels potenciāls, un atjaunotie dabiskie zālāji varētu būt nozīmīgi ainavekoloģiskās integritātes nodrošināšanai un palielinātu lieguma bioloģisko daudzveidību.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Nelabvēlīgu ietekmi uz peldošo ezeriekstu rada nekontrolēta pārvietošanās ezerā ar dažāda veida peldlīdzekļiem. Negatīvu ietekmi var radīt pat vienreizēja pārvietošanās ezerā ar motorlaivu vai ūdens motociklu, kas var radīt stipru viļņošanos. Tas izraisa ezeriekstu sakņu izskalošanos, kā arī mehāniski pārrauj auga stumbru.
- Tā kā piekļuve ezeram apgrūtināta, makšķernieku aktivitātes koncentrējas atsevišķās vietās, kas šajās vietās rada arī lielāku ietekmi uz ezeriekstu – ar spinningiem vai tīkliem tiek izrauti augi.
- Abos ezeros ir veikti mērījumi iespējamai sapropēja ieguvei. Ieceres īstenošanas gadījumā abos ezeros augus var gan mehāniski iznīcināt, gan, radot uzduļķojumu, novājināt augu augtspēju.
- Ezeri nav jutīgi pret nelielām biogēnu ieplūdēm (no sateces baseina), taču liela biogēnu daudzuma ieplūde varētu pasliktināt ezeriekstu augšanas apstākļus – ūdens “ziedēšanas” ietekmē ūdens reakcija kļūtu bāziska, pasliktinātos apgaismojuma apstākļi veģetācijas sezonas laikā, kā arī paātrinātos dūņu uzkrāšanās, un ezeru aizaugšana notiktu īsākā laika periodā. Šobrīd tāda veida apdraudējumu nav.
- Nelielu, bet tomēr iespējami novēršamu ietekmi Priekulānu ezeram rada sateces baseina atnestie notekūdeņi (tai skaitā no Kalna pagasta Dubultiem) un Vidsalas. Notekūdeņu izplūdes vieta Podvāzē atrodas 5 km no Priekulānu ezera. Ņemot vērā Priekulānu ezera ūdens apmaiņu – vienu reizi mēnesī, un Podvāzes ietekas-iztekas novietojumu, veģetācijas periodā praktiski viss pa Podvāzi pienākošais fosfors akumulējas ezerā, pārējā laikā daļēji caurplūst.

- Saimnieciskā darbība, kuras rezultātā samazinās mirušās koksnes un bioloģiski veco koku apjoms mežaudzēs.
- Dabisko zālāju aizaugšana un pārpurvošanās to pamešanas dēļ.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- Laika gaitā liegumā ir veikti pasākumi, kas saistījušies ar dažādiem aizliegumiem ezeros – makšķerēšanas vai braukšanas ar laivu, gan visā ezeru platībā, gan tikai atsevišķās vietās. Pašreiz nekādi apsaimniekošanas pasākumi ezeros netiek veikti.
- 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka dabiskie zālāji šī pasākuma ietvaros nav bijuši apsaimniekoti.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabas lieguma ekosistēmu struktūras saglabāšana, vecinot biotopu, īpaši ezeru, kvalitātes rādītāju uzlabošanas un nodrošinot piemērotus apstākļus ar tiem saistītajām sugām. Īpaši nozīmīgi ir pasākumi ezerieksta populācijas aizsardzībai un saglabāšanai.
- Biogēnu ieplūdes samazināšana ezeros.
- Dabisko zālāju biotopu atjaunošana maksimālajā iespējamā platībā (līdz 32 ha) un uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī.

- Meža biotopu fragmentācijas mazināšana valsts mērogā un aizsargājamo meža biotopu integritātes palielināšana, dabas liegumā paredzot neiejaukšanos mežaudzēs, kas vēl nav sasniegušas aizsargājamo biotopu kvalitāti. Attīstība paredzama aizsargājamo biotopu 9050 *Lakstaugiem bagāti egļu meži* vai 91E0 *Aluviāli krastmalu un palieņu meži*, vai 9010* *Veci dabiski boreāli meži* virzienā.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Kartēt aizsargājamus biotopus atbilstoši jaunākajai metodikai.
- Ierobežot ūdenstransporta pārvietošanos un makšķerēšanu, aizliedzot jebkādu peldlīdzekļu pārvietošanos ezeros caur ezeriekstu audzēm, izņemot ar atbildīgo dabas aizsardzības institūciju saskaņoto izpēti un apsaimniekošanu.
- Mainīt dabas lieguma robežu vietās, kur robeža ir gar ezera malu, to atvīrzt no ezera 50 m, lai novērstu potenciālās ietekmes no krasta uz ūdens biotopiem. Dabas liegumā iekļaut arī aluviālos mežus, kas šobrīd atrodas ārpus teritorijas (Klaucānu ezera dienvidu liča galā).
- Uzturēt esošo infrastruktūru, neveicināt un papildus nepopularizēt ezera apmeklētību.
- Izstrādāt un ieviest zālāju atjaunošanas un aizsardzības plānu, izvērtējot dabisko zālāju biotopu izveidošanu vēsturisko zālāju teritorijas (aptuveni 32 ha), kā arī izvērtēt seklo meliorācijas grāvju atjaunošanas iespējas.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
3150	Eitrofi ezeri	41,0	20,5	Nepietiekama.	Ierobežot dzelteno lēpju, glīveņu un vārpainās daudzlapas izplatīšanos, tās izplaujot no laivas un neļaujot tām pāraugt un noēnot ezeriekstu audzes.		Pēc nepieciešamības.
91E0*	Aluviāli meži	7,4	3,7	Nepietiekama	Neiejaukšanās.		7,4
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	25,5	12,6	-	Neiejaukšanās.		25,5
6000	Atjaunojami zālāji	32,0	16,0	-	Atjaunošana. Uzturēšana.	32,0	32,0

Dabas liegums „Klāņu purvs” (LV0517000)

Dabas liegums „Klāņu purvs” (LV0517000)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

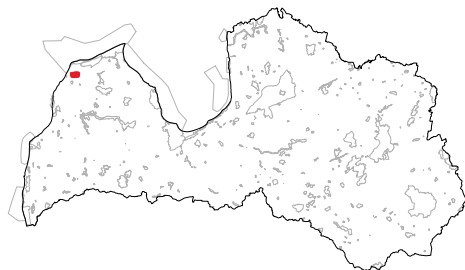
ATRAŠANĀS VIETA: Ventspils novada Popes un Tārgales pagasts.

PLATĪBA: 1615 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2006. gadā (2006–2016).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI:

Ministru kabineta 2009. gada 12. maija noteikumi Nr. 427 "Dabas lieguma "Klāņu purvs" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi".

Dabas liegums ietver Klāņu, Pūņu (Stāvu) un Dziru purvus, kā arī mezotrofo ezeru Klāņezeru. Teritorija ir nozīmīga augsto purvu, kas aizņem gandrīz trešo daļu teritorijas, kā arī purvaino un pārmitro lapu koku mežu aizsardzībai. Ezera krasti ir gan mežaini un purvaini, gan atklāti, slapji un kūdraini – rietumu pusē ezeram piekļaujas purvs, bet ziemeļu krasts ir smilšains, vietām akmeņains.

Teritorijā konstatēti deviņi ES nozīmes aizsargājami biotopu veidi. Konstatētas vairāk nekā 80 retas un aizsargājamas augu un dzīvnieku sugas. No tām nozīmīgākās ir dzeltenā dzegužkurpīte *Cypripedium calceolus*, brūnganais baltmeldrs *Rhynchospora fusca*, daudzstublāja pameldrs *Eleocharis multicaulis*, Lēzela lipare *Liparis loeselii* un trejdaivu koraļšakne *Corallorhiza trifida*. Konstatētas daudzas retas sūnu sugas, piemēram, dobuļu fosombrija *Fossombronina foveolata*, kvadrātiskā preisiņa *Preisia quadrata*, jomainā rikardija *Riccardia chamaedryfolia* u. c. Te sastopamas nozīmīgas bezmugurkaulnieku sugas, piemēram, skabiozu pļavraibenis *Euphydryas aurinia* un brūnā ezerspāre *Orthetrum brunneum*, slapjajos melnalkšņu mežos atrastas četras aizsargājamas gliemežu sugas. Dabas liegumā un tā tiešā tuvumā ir izveidoti vairāki mikroliegumi putnu sugu aizsardzībai. Nozīmīgākās teritorijā sastopamās putnu sugas ir mežirbe *Bonasa bonasia*, jūras ērglis *Haliaeetus albicilla*, rubenis *Tetrao tetrax* un mednis *Tetrao urogallus*.

Dabas liegums ir svarīgs biotopa 6410 *Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs* saglabāšanai reģionālā mērogā – tas ir ainavekoloģiski nozīmīgs kā "dzīvības saliņa" sugu izplatīšanās procesā Kurzemes ģeobotāniskā rajona ziemeļu daļā, kur dabiskie zālāji ir stipri fragmentēti. Tuvākās īpaši aizsargājamās teritorijas, kurās arī sastopams biotops *Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs*, ir Platenes purvs un Popes zāļu purvs. Lai nodrošinātu bioloģisko daudzveidību šajās teritorijās, jānodrošina sugu izplatīšanās iespējas starp tām.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Viena no lielākajām problēmām ir hidroloģiskā režīma pārveidošana dažādos laikos. 20. gs. 20. līdz 30. gados izrakts Klāņu-Būšnieku kanāls, par 30–40 cm pazeminot ūdens līmeni Klāņezērā. Vēlāk notika apkārtējo mežu nosusināšana, tostarp izrakti nosusināšanas grāvji abu purvu dienvidu daļā, negatīvi ietekmējot purvu. Dziru purvs kā aktīvs augstais purvs ir iznīcināts.
- Neatbilstoša dabisko zālāju apsaimniekošana, to pamešana un aizaugšana ar krūmiem, kas rada biotopu fragmentāciju, samazina sugu dzīvotņu platību un kvalitāti. Dabisko zālāju mazā platība un piebraucamo ceļu iztrūkums ir ierobežojošs faktors to apsaimniekošanai.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- 2006. gadā LIFE projekta "Purva biotopu aizsardzības plāna īstenošana Latvijā" (LIFE04 NAT/LV/000196) ietvaros ar labiem rezultātiem veikta ūdens līmeņa stabilizēšana augstajā purvā, uzbūvējot kūdras aizsprostus uz grāvjiem.
- 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovīdes pasākumā "BDUZ" liecina, ka šī pasākuma ietvaros zālāji nav bijuši apsaimniekoti.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Novērst purva un pārmitro mežu biotopu tālāku degradēšanos, veicināt hidroloģiskā režīma stabilizēšanos un dabisko biotopu atjaunošanos.
- Saglabāt un atjaunot piemērotus biotopus atsevišķām retām augu sugām.

- Uzlabot biotopu kvalitāti medņu riesta vietās.
- Saglabāt optimālu ūdens līmeni Klāņezērā.
- Nodrošināt dabisku procesu netraucētu norisi dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Saglabāt dabisko zālāju biotopus maksimālajā iespējamā platībā (ieskaitot vēsturiskos zālājus) un uzturēt tos labvēlīgā aizsardzības stāvoklī. Zālāju platība liegumā, ja atjaunotu vēsturiskos zālājus, būtu pietiekama ilglaicīgai dabisko zālāju bioloģiskās daudzveidības uzturēšanai liegumā.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Mainīt dabas lieguma robežu, ietverot visu hidroloģiski saistīto purvu teritorijas uz austrumiem no dabas lieguma robežas.
- Izvērtēt hidroloģiskā režīma atjaunošanas iespēju purvu biotopos, kur nav veikta grāvju aizsprostošana (ziemeļu daļā).
- Izpētīt regulatora izbūves iespēju Dižgrāvī un tā potenciālo ietekmi uz aizsargājamajiem biotopiem ezerā un tā apkārtnē.
- Paaugstināt noteces sliekšni gar Riesta dambja dienvidu galu, iepriekš veicot izpēti un novērtējumu.
- Iepriekš veikto purva atjaunošanas darbu (aizsprostu būves) ietekmes novērtēšana – turpināt LIFE projekta laikā 2005. gadā uzsākto veģetācijas un ūdens līmeņa monitoringu.
- Nav pieļaujama Klāņu-Būšnieku kanāla tīrīšana lieguma teritorijā (iekļaujot arī kanāla posmu pa kuru ir noteikta dabas lieguma robeža) tādā apmērā, ka pārtīrīšanas darbu rezultātā varētu pazemināties ezera līmenis.
- Veikt vēsturisko zālāju (lauču) inventarizāciju, izstrādāt dabisko zālāju atjaunošanas un aizsardzības plānu, veikt to atjaunošanu maksimāli lielā platībā.

5.2. Specifiski pasākumi

5.2.1. Sugas

Kopt medņa *Tetrao urogallus* riesta vietas vismaz 10 ha platībā. 2006. gadā ir veikta mežaudžu kopšana 29,9 ha platībā, lai nodrošinātu medņiem piemērotu dzīvotni.

5.2.2. Biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	154,7	9,6	Nepietiekama.	Neiejaukšanās, izņemot pasākumus hidroloģiskā režīma atjaunošanai kompleksi ar purviem.		154,7
9080*	Staignāju meži	254,4	15,8	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		254,4
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	26,9	1,7	Laba.	Neiejaukšanās.		26,9
7140	Pārejas purvi un slikšņas	16,4	1,0	Laba.	Neiejaukšanās.		16,4
7120	Degradēti augstie purvi	19,2	1,2	Slikta.	Atjaunot hidroloģisko režīmu, aizsprostojot vai aizberot grāvjus.	19,2	
7110*	Aktīvi augstie purvi	422,4	26,2	Laba.	Neiejaukšanās.		422,4
6410	Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs	14,4	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	14,4	14,4
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	1,5	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	1,5	1,5
6210	Sausi zālāji kaļķainās augsnēs	1,4	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	1,4	1,4
6000	Atjaunojami zālāji (ar krūmiem un mežu aizauguši zālāji)	10,0	<1	-	Atjaunošana. Uzturēšana.	10,0	10,0
3260	Upju straujteses un dabiski upju posmi	0,3	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās (līdz izpētes par optimālu ezera ūdens līmeni pabeigšanai).		0,3
3130	Ezeri ar oligotrofām līdz mezotrofām augu sabiedrībām	59,6	3,7	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		59,6

Dabiskie zālāji jāatjauno maksimāli iespējamā platībā, kas ir vismaz 25 ha, ieskaitot vēsturiskās zālāju teritorijas, kur pašlaik ir krūmāji un jauni meži. Atjaunošanas pasākumi ietver krūmu un koku ciršanu, to sakņu un celmu frēzēšanu, atjaunojošu pļaušanu un / vai ganišanu. Atjaunojamās vietas ir jāapzina, izstrādājot zālāju atjaunošanas plānu.

Dabas liegums „Klešniku purvs” (LV0510300)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1957.

ATRAŠANĀS VIETA: Ciblas novada Līdumnieku pagasts.

PLATĪBA: 3345 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas pie Latvijas un Krievijas robežas, plaša pārrobežu purvu un mežu masīva rietumu malā. Teritorija ir nozīmīga augsto purvu, purvainu mežu un distrofu ezeru aizsardzībai, ietver Klešniku purvu un daļu Pīteļa ezera Latvijas robežās. Gan purvs, gan ezers turpinās aiz valsts robežas Krievijas teritorijā. Dabas liegumā aug pundurbērzs *Betula nana*, purvainajos mežos - dzeltenā dzegužkurpīte *Cypripedium calceolus*, sastopama purvāju skrejvabole *Carabus menethriesi*. Plašais atklātais purvs ir piemērota ligzdošanas vieta bridējputniem, kas šeit sastopami lielā blīvumā un daudzveidībā. Izveidoti trīs mikroliegumi medņa *Tetrao urogallus* aizsardzībai, taču purva apkārtnē veiktās nosusināšanas dēļ ietekmēts hidroloģiskais režīms, riastos veidojas aizaugums ar eglēm. Citas nozīmīgas putnu sugas ir mežirbe *Bonasa bonasia*, pļavu līja *Circus pygargus*, melnais stārķis *Ciconia nigra*, rubenis *Tetrao tetrix*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Teritorijas pārmitro biotopu pastāvēšanu nelabvēlīgi ietekmē hidroloģiskā režīma izmaiņas, t. sk. meliorācijas sistēmu atjaunošana, uzturēšana un izbūve dabas liegumam piegulošajā teritorijā.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Pārmitrajiem purvu un mežu biotopiem optimāla hidroloģiskā režīma nodrošināšana.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Precizēt biotopu platības un stāvokli.
- Izpētīt hidroloģisko režīmu dabas liegumā un piegulošajā teritorijā, izvērtējot ūdens līmeņa atjaunošanas potenciālās ietekmes uz apkārtni. Atjaunot hidroloģisko režīmu atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	438,8	13,1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās, izņemot hidroloģiskā režīma atjaunošanu kompleksā ar purviem.		438,8
9080*	Staignāju meži	94,0	2,8	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		94,0
7150	<i>Rhynchosporion albae</i> pioniersabiedrības	66,9	2,0	Laba.	Neiejaukšanās.		66,9
7120	Degradēti augstie purvi	20,8	᠒	Slikta.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (aizsprostojot vai aizberot grāvjus) – mērķbiotops, visticamāk, ir purvaini meži.	20,8	
7110*	Aktīvi augstie purvi	1244,9	37,2	Laba.	Neiejaukšanās.		1244,9
3160	Distrofi ezeri	132,7	4,0	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		132,7

Dabas liegums „Klintaine” (LV0529300)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Pļaviņu novada Klintaines pagasts.

PLATĪBA: 83 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

IETVER CITAS ĪPAŠI AIZSARGĀJAMĀS DABAS TERITORIJAS: daļēji ietver ģeoloģisko un ģeomorfoloģisko dabas pieminekli "Klintaines saugultne un karsta kriteres".

Dabas liegums atrodas pie Daugavas, ietverot mežus, zālājus un dolomīta atsegumus starp Daugavu, Plešupīti un Maltupīti jeb Klintaines (arī Būdas) upīti. Klintaines upītē skaidri izteiktā gravā pavasara ūdeņi plūst pa dolomīta gultni un nozūd vairākās karsta piltuvēs, virszemes gultnē nesasniedzot Daugavu. Daļa ūdeņu izplūst pa dolomīta plaisām dolomīta lauztuvēs blakus teritorijai Daugavas malā.

Dabas liegums ir nozīmīgs kaļķiežu (dolomītu) atsegumu, kā arī mēreni mitru pļavu un sausu zālāju kaļķainās augsnēs aizsardzībai. Visā lieguma teritorijā robežjoslu ar Daugavu veido 2–4 m augsts dolomīta atsegums. Daļa dabisko zālāju nav bijuši uzarti, tie ir regulāri apsaimniekoti. Tā ir viena no piecām Natura 2000 teritorijām, kurā ir sastopams biotopu veids 6110* *Lakstaugu pioniersabiedrības seklās kaļķainās augsnēs*. Teritorija ir nozīmīgs posms Daugavas ielejas sugu izplatīšanās ekoloģiskajā koridorā. Tā atrodas Daugavas posmā, kur ir maz Natura 2000 teritoriju, tādēļ sugām nodrošina saulveida izplatīšanos starp dabas liegumiem “Ābeļi” un “Daugavas ieleja”. Dabas liegumā konstatētas vairākas retas un aizsargājamas augu sugas, piemēram, meža silpurene *Pulsatilla patens*, Ženēvas cekuliņš *Ajuga genevensis*, krustlapu drudzene *Gentiana cruciata*, krāsu miešķis *Asperula tinctoria*, prūšu bezgale *Laserpitium prutenicum*, meža vizbulis *Anemone sylvestris* u.c. No bezmugurkaulniekiem – zilā eļļasvabole *Meloe violaceus*, cīrulišu dižtauriņš *Parnassius mnemosyne*, spožā skudra *Lasius fuliginosus*. Novērota zivju dzenišu *Alcedo atthis* ligzdošana.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Dabisko zālāju apsaimniekošanas pārtraukšana, fragmentācija, eitrofikācija no piegulošajām intensīvi apsaimniekotajām lauksaimniecības zemēm.
- Daugavas stāvkrastu visa dabas lieguma garumā apdraud noslīdeņi, nobrukumi, erozija.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka no visiem zālāju biotopiem daļēji apsaimniekots bija biotops 6510 *Mēreni mitras pļavas* (aptuveni 40% no tā kopējās platības).

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisko zālāju biotopu atjaunošana maksimāli iespējamā platībā un uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī.
- Aizsargājamo augu sugu populāciju uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos karbonātisko pamatiežu atsegumos un karsta kriterēs.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Jāizstrādā dabas aizsardzības plāns, ietverot tajā dabisko zālāju biotopu atjaunošanas un uzturēšanas iespēju izvērtējumu, novērtējot arī biotopu veida 6110* *Lakstaugu pioniersabiedrības seklās kaļķainās augsnēs* aizsardzības stāvokli un nepieciešamos apsaimniekošanas pasākumus.
- Jāizvērtē dabas lieguma paplašināšanas iespējas, iekļaujot liegumā dabiskos zālājus, kas pieguļ lieguma ziemeļaustrumu robežai pie mājām “Trumbaltgalvji”, un dabiskos zālājus, kas pieguļ lieguma ziemeļu robežai tā centrālajā daļā pie mājām “Mucenieki” un stiepjas līdz mājām “Mežākas”. Paplašināšanas mērķis ir palielināt dabisko zālāju aizsargājamo platību, lai palielinātu zālāju ainavekoloģisko stabilitāti un savienotību, tādējādi nodrošinot aizsardzības ilgtspēju.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
8210	Karbonātisku pamatiežu atsegumi	0,17	⟨1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,17
6510	Mēreni mitras pļavas	18,5	22,3	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	7,4	18,5
6210	Sausi zālāji kaļķainās augsnēs	0,7	⟨1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,7	0,7
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	0,1	⟨1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,1	0,1
6110*	Lakstaugu pioniērsabiedrības seklās kaļķainās augsnēs	0,02	⟨1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,02	0,02
3190	Karsta kritenes	0,2	⟨1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,2

Dabas liegums „Krapas gārša” (LV0533900)

1. Teritorijas īss raksturojums

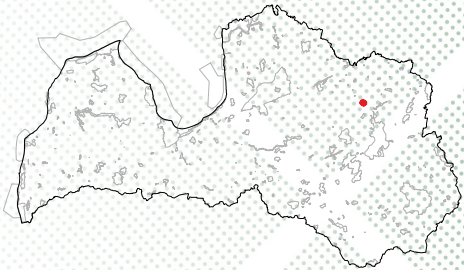
DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Gulbenes novada Daukstu pagasts.

PLATĪBA: 207 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums aizņem daļu no neliela meža masīva pie Gulbenes, netālu no Valmes ezera. Tuvu dabas liegumam atrodas vairāki mikroliegumi meža biotopu aizsardzībai un bioloģiski augstvērtīgas mežaudzes, kurās konstatēta vairākas retu sūnu, ķērpju un sēņu sugas, bet bez juridiskas aizsardzības. Dabas liegumu šķērso Krustalīces upe.

Dabas liegums ir nozīmīgs boreālu mežu, pārmitru platlapju mežu, melnalkšņu staignāju un aluviālu krastmalu un palieņu mežu aizsardzībai. Te konstatētas daudzas retas, aizsargājamas vaskulāro augu, sūnu un ķērpju sugas, piemēram, Lietuvas ūdenszāle *Glyceria lithuanica*, zviņainā telotrēma *Thelotrema lepadinum*, parastais plaušķķērpis *Lobaria pulmonaria* u. c.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Saimnieciskā darbība (sanitārās, kopšanas vai izlases cirtes, u. tml.), kuras dēļ samazinās mirušās koksnes un bioloģiski veco koku apjoms mežaudzēs.
- Bebru aizsprosti un koku sagāzumi upē veicina straumes palēnināšanos, ūdens temperatūras paaugstināšanos, ūdenī izšķīdušā skābekļa daudzuma samazināšanos, krastu izskalošanos vai pārpurvošanos, oļaino un akmeņaino posmu pārklāšanos ar sanešiem un dzīvotnes izzušanu.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

- Meža biotopu fragmentācijas mazināšana, aizsargājamo biotopu platību un integritātes palielināšana, paredzot neiejaukšanos mežaudzēs, kas vēl nav sasniegušas aizsargājamo biotopu kvalitāti; attīstība paredzama aizsargājamo biotopu 9050 *Lakstaugi*em bagāti eglu meži vai 9020* *Veci jaukti platlapju meži* virzienā.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Mainīt dabas lieguma robežu, iekļaujot piegulošos mikroliegumus, bioloģiski augstvērtīgos meža biotopus un reto sugu atradnes.
- Nodrošināt neiejaukšanās režīmu audzēs, izstrādājot teritorijas dabas aizsardzības plānu un individuālos noteikumus.
- Koku sagāzumu izvākšana ūdens caurvades nodrošināšanai un krastu erozijas samazināšanai.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9020*	Veci jaukti platlapju meži	4,2	2,0	Laba.	Neiejaukšanās.		4,2
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	29,6	14,3	Laba.	Neiejaukšanās.		29,6
91E0*	Aluviāli meži	7,7	3,7	Laba.	Neiejaukšanās.		7,7
9080	Staignāju meži	92,3	44,6	Laba	Neiejaukšanās.		92,3
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	5,3	2,6	-	Neiejaukšanās.		5,3
3260	Upju straujteses un dabiski upju posmi	0,5	᠙1	Nepietiekama.	Nodrošināt ūdens caurvadi upē. Izvākt vai samazināt koku sagāzumus, nojaukt bebru aizsprostus vietās, kur upes gultnē sastopami oļi vai akmeņi kā kvalitatīvu straujteču posmu pazīme (reizi piecos gados).	0,3	

Dabas liegums „Kreiču purvs” (LV0519100)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1999.

ATRAŠANĀS VIETA: Kārsavas novada Goliševas pagasts; Ciblas novada Blontu pagasts.

PLATĪBA: 2273 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas netālu no Latvijas un Krievijas robežas, plaša pārrobežu purvu un mežu masīva rietumu malā. Teritorija ir nozīmīga augsto purvu, purvainu mežu un distrofu ezeru aizsardzībai, ietver Kreiču purvu ar minerālzemes salām un Rajevkas ezeru. Dabas lieguma rietumu daļa ir piemērota dzīvotne dzeņiem un kā uzskavēšanās vieta vilkiem. Teritorijā izveidoti trīs mikroliegumi medņu *Tetrao urogallus* aizsardzībai. Nosusināšana rezultātā nelabvēlīgi ietekmēts hidroloģiskais režīms, kā dēļ medņu riestos palielinās aizaugums ar eglēm. Citas nozīmīgas dabas liegumā sastopamās sugas ir mežirbe *Bonasa bonasia*, rubenis *Tetrao tetrix*, vakarlēpis *Caprimulgus europaeus*. Dabas liegumā aug pundurbērzs *Betula nana* un citas retas, aizsargājamas augu sugas, piemēram, sūna smalkā pumpurzarīte *Cephaloziella elachista*.

- 2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi**
- Teritorijas pārmitro biotopu pastāvēšanu nelabvēlīgi ietekmē hidroloģiskā režīma izmaiņas, t. sk. meliorācijas sistēmu atjaunošanas, uzturēšanas un izbūves pasākumi dabas liegumam piegulošajā teritorijā.
 - Plānotā dolomīta un kūdras ieguve Mērdzenes pagastā var negatīvi ietekmēt dabas lieguma hidroloģisko režīmu.

- 3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums**
- Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.
 - Tiek veikts gruntsūdens monitorings, ierīkoti urbumi, lai pētītu iespējamo blakus teritoriju nosusināšanas ietekmi sakarā ar blakus paredzamo dolomīta un kūdras izstrādi Mērdzenes pagastā.

- 4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes**
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
 - Pārmitrajiem purvu un mežu biotopiem optimāla hidroloģiskā režīma atjaunošana un uzturēšana.
 - 5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

- 5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi**
- 5.1. Vispārīgi pasākumi**
- Izstrādāt dabas aizsardzības plānu, kā arī aktualizēt biotopu kartējumu, īpaši meža biotopiem.
 - Izpētīt hidroloģisko režīmu dabas liegumā un piegulošajā teritorijā, izvērtējot ūdens līmeņa atjaunošanas potenciālās ietekmes uz apkārtni. Atjaunot hidroloģisko režīmu purvos un purvainajos mežos atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti. Precizēt dabas lieguma robežas pa purvu biotopu dabiskajām robežām.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	348,5	15,3	Nepietiekama.	Atjaunot hidroloģisko režīmu kompleksā ar purvu biotopiem. Neiejaukšanās.	~150 (saskaņā ar izpētes rezultātiem)	198
9160	Ozolu meži	1,9	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		1,9
9080*	Staignāju meži	6,5	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		6,5
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	4,9	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		4,9
7120	Degradēti augstie purvi	88,3	3,9	Slikta.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (aizsprostojot vai aizberot grāvjus).	88,3	
7110*	Aktīvi augstie purvi	1509,2	66,4	Nepietiekama.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (aizsprostojot vai aizberot grāvjus).	1509,2	
3160	Distrofi ezeri	42,9	1,9	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		42,9

Dabas liegums „Krojas meži” (LV0534000)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Ventspils novada Ugāles pagasts.

PLATĪBA: 19 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ietver Krojas upes lejteces posmu un tai piegulošās mežaudzes uz stāvām upes ielejas nogāzēm abos upes krastos. Teritorija izstiepta ziemeļu-dienvidu virzienā, dienvidos robežojas ar dabas parku “Abavas senleja”, bet uz austrumiem puskilometra attālumā atrodas dabas liegums “Pluču tīrelis”.

Teritorijā ir nozīmīga vecu boreālu egļu mežu aizsardzībai, būtiska vērtība ir arī dabiskā, neregulētā Krojas upe. Dabas liegumā sastopama bagātīga gāršu mežiem raksturīga zemsedze un lakšu *Allium ursinum* audzes, dabiskiem mežiem raksturīgas retās sūnas un ķērpji, kā arī daudz mirušās koksnes un bioloģiski vecu koku. Mežos ir avoksnāji.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Saimnieciskā darbība, kuras rezultātā samazinās mirušās koksnes un bioloģiski veco koku apjoms mežaudzēs.
- Meža biotopu fragmentācija mežsaimnieciskās darbības dēļ.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Meža biotopu fragmentācijas mazināšana, aizsargājamo biotopu platības un integritātes palielināšana, paredzot neiejaukšanos mežaudzēs, kas vēl nav sasniegušas aizsargājamo biotopu kvalitāti. Attīstība paredzama aizsargājamo biotopu 9050 *Lakstaugiem bagāti egļu meži* vai 9020* *Veci jaukti platlapju meži* virzienā.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Kopā ar dabas parku “Abavas senleja” un tam piegulošajiem dabas liegumiem izveidot vienotu aizsargājamo dabas teritoriju.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	14,1	74,2	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		14,1
7160	Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi	0,08	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,013
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	0,7	<1	Nepietiekama.	Nodrošināt ūdens caurvadi. Izvēkt vai samazināt koku sagāzumus, nojaukt bebru aizsprostus vietās, kur upes gultnē sastopami oļi vai akmeņi kā kvalitatīvu straujteču posmu pazīme.		0,7
91E0*	Aluviāli meži	1,3	6,8	Laba.	Neiejaukšanās.		1,3

Dabas liegums „Kupravas liepu audze” (LV0501500)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Alūksnes novada Liepnas pagasts.

PLATĪBA: 33 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas plašā mežu masīvā. Tas izveidots vecu platlapju mežu aizsardzībai. Mežaudzes veido dažāda vecuma liepas mistrojumā ar ošiem, ozoliem, kļāvām, gobām un eglēm. Dabas liegumā sastopamas daudzas retas vaskulāro augu sugas, tostarp platlapu cinna *Cinna latifolia*, meža auzene *Festuca altissima*, sīpoliņu zobainīte *Dentaria bulbifera*, kā arī vairākas aizsargājamas sūnu sugas, piemēram, doblapu leženeja *Lejeunea cavifolia*, un ķērpju sugas, piemēram, dāsnā usneja *Usnea florida*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Potenciāli saimnieciskā darbība, kas var samazināt mirušās koksnes apjomu un pieaugušo, bioloģiski veco vai lielu dimensiju koku īpatsvaru audzē.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Veicināt platlapju koku sugu īpatsvara pieaugumu stādītajās egļu audzēs.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

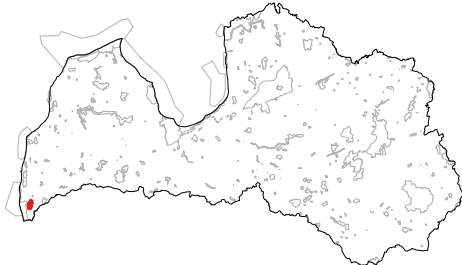
Aktualizēt aizsargājamo biotopu kartējumu atbilstoši jaunākajai metodikai.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9020*	Veci jaukti platlapju meži	8,8	26,7	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		8,8
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	2,9	8,7	-	Speciālas cirtes platlapju īpatsvara palielināšanai.	2,9	

1. Teritorijas īss raksturojums

- DIBINĀŠANAS GADS: 1999.
- ATRAŠANĀS VIETA: Rucavas novada Rucavas pagasts.
- PLATĪBA: 1095 ha.
- DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
- INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas mežainā un purvainā teritorijā, netālu no vairākām citām īpaši aizsargājamām dabas teritorijām. Dabas liegums ir nozīmīgs kaļķainu zāļu purvu, augsto purvu, purvainu mežu un staigņāju mežu aizsardzībai. Šeit sastopamas daudzas retas, aizsargājamas augu sugas – Buksbauma grīslis *Carex buxbaumii*, Devela grīslis *Carex davalliana*, dižā aslake *Cladium mariscus*, Baltijas efeja *Hedera helix*, rūsganā melncere *Schoenus ferrugineus*, ciņu mazmeldrs *Trichophorum caespitosum*, parastā vairoglape *Hydrocotyle vulgaris*, Baltijas dzegužpirkstīte *Dactylorhiza baltica*, sirdsveida divlape *Listera cordata*, iedzeltenā dzegužpirkstīte *Dactylorhiza ochroleuca* u. c. Kaļķainajos purvos sastopamas retas bezmugurkaulnieku sugas, piemēram, četrzobu pumpurgliemezis *Vertigo geyeri*, spožais pumpurgliemezis *Vertigo genesii* u. c. Teritorija ir nozīmīga kā mežzirbes *Bonasa bonasia*, pļavu lijas *Circus pygargus* un rubeņa *Tetrao tetrix* uzturēšanās un ligzdošanas vieta.

Dabas liegums austrumos robežojas ar kūdras frēzlaukiem, daļā dabas lieguma teritorijas vērojama nosusināšanas ietekme.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Kūdras ieguve un ar to saistītā nosusināšana piegulošajā teritorijā nelabvēlīgi ietekmē pārmitros biotopus (purvus, mežus).

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Purvu un mežu biotopiem optimāla hidroloģiskā režīma atjaunošana un uzturēšana.

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Veikt hidroloģiskā režīma izpēti dabas liegumā un piegulošajā teritorijā. Nepieciešama kompleksa visu blakus esošo teritoriju – dabas lieguma “Ķirbas purvs”, “Ječu purvs” un “Rucavas īvju audze” izpēte, t.sk. izvērtējot ūdenslīmeņa atjaunošanas potenciālās ietekmes uz apkārtni. Hidroloģisko režīmu purvos un purvainajos mežos atjaunot atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējās vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	158,0	14,4	Nepietiekama.	Neiejaukšanās, izņemot grāvju ietekmes mazināšana robežzonā ar kūdras ieguves vietu.	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	
9080*	Staignāju meži	30,6	2,8	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		30,6
7230	Kaļķaini zāļu purvi	149,8	13,7	Slikta līdz laba.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (grāvju aizbēršana vai aizsprostošana). Izcirst kokus un krūmus (kompleksi ar hidroloģiskā režīma atjaunošanu) dabas lieguma Z daļā. Krūmu un lapu koku atvases izcirst vismaz reizi 5 gados.	12,0 12,0	12,0
7210*	Dižās aslapes audzes	0,2	<1	Laba	Neiejaukšanās.	0,2	
7120	Degradēti augstie purvi	20,3	1,9	Nepietiekama.	Mazināt grāvju ietekmi robežzonā ar kūdras ieguves vietu.	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	
7110*	Aktīvi augstie purvi	172,2	15,7	Laba	Mazināt grāvju ietekmi robežzonā ar kūdras ieguves vietu.	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	

Dabas liegums „Lapiņu ezers” (LV0531500)

1. Teritorijas īss raksturojums

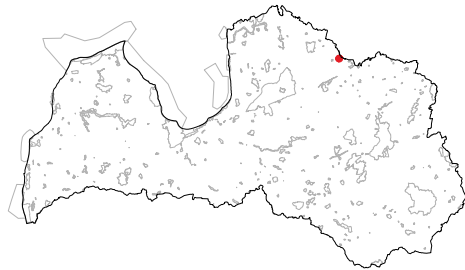
DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Valkas novada Zvārtavas pagasts.

PLATĪBA: 1 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas reljefa pazeminājumā mežainā iekšzemes kāpu masīvā netālu no Gaujas. Tas ietver nelielo Lapiņu ezeru, tam apkārt esošos pārejas purvus un sliksņas un nelielu mežu joslu. Ezers ir aizaugošs, gandrīz nepieejams apmeklētājiem. Savulaik tajā ievērojami pazemināts ūdens līmenis. Ezerā ietek divi grāvji, iztek viena agrākos laikos regulēta straute noteka, kas tagad atkal dabiskojusies. Teritorija ir nozīmīga retu sūnu – Lapzemes āķītes *Hamatocaulis lapponicus* un spīdīgās āķītes *Hamatocaulis vernicosus* aizsardzībai. Te sastopamas arī citas retas un aizsargājamas augu sugas, piemēram, aireņu grīslis *Carex loliacea* un plankumainā dzegužpīrkstīte *Dactylorhiza maculata*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Purvaino mežu biotopus negatīvi ietekmējusi nosusināšana.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	0,6	60,0	Laba.	Neiejaukšanās.		0,6
7140	Pārejas purvi un sliksņas	0,4	40,0	Laba.	Neiejaukšanās.		0,4
3160	Distrofi ezeri	0,13	13,0	Laba.	Neiejaukšanās.		0,13

Dabas liegums „Laugas purvs” (LV0518700)

1. Teritorijas īss raksturojums

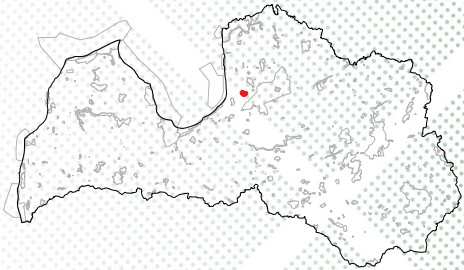
DIBINĀŠANAS GADS: 1999.

ATRAŠANĀS VIETA: Krimuldas novada Lēdurgas pagasts; Limbažu novada Vidrižu pagasts.

PLATĪBA: 755 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2017.gadā (2017–2029).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegumā ietverta centrālā daļa no Laugas purva, kā arī purvam apkārt esošie pārmitrie meži. Ziemeļos purvs robežojas ar Vidrižu purvu. Purvā ir divi nelieli ezeri – Višezers (10,5 ha) un Lodes ezers (4,7 ha), kā arī daudz lāmu, akaču un mazāku purva ezeriņu (kopā 6,4 ha). No Višezera iztek neliela upīte – Viršupe, kas lejtecē tiek saukta par Ķišupi. Laugas purva rietumu malā 20. gs. 60. gadu sākumā ierīkoti meliorācijas grāvji, lai nosusinātu purvu un iegūtu kūdru, kā dēļ vienam no purva ezeriem – Višezeram – ūdens līmenis ir bijis pazemināts par gandrīz 1,5 m, kas būtiski ietekmējis ezera ekoloģisko stāvokli. Frēzkūdras ieguve notiek arī mūsdienās. Laugas purva dienvidu daļā ārpus dabas lieguma izstrādātajos kūdras laukos ir ierīkota Amerikas lielogu dzērveņu (dižbrūkleņu) *Vaccinium macrocarpon* plantācija.

Dabas liegumā konstatēti seši ES aizsargājамie biotopu veidi, no kuriem lielāko daļu veido augstais purvs. Kopumā visi purvu biotopi aizņem 85% no teritorijas platības.

Sastopamas 34 aizsargājamas sugas: 20 putnu, trīs vaskulāro augu, septiņas zīdītāju, četras bezmugurkaulnieku un viena zivju suga. Teritorija ir nozīmīga daudzu retu putnu sugu aizsardzībai. Te ligzdo dzeltenais tārtiņš *Pluvialis apricaria*, rubenis *Tetrao tetrix*, purva tilbite *Tringa glareola*, bet caurceļošanas laikā sastopamas zosis, pīles un dzērves. Dabas liegumā aug aizsargājamais ciņu mazmeldrs *Trichophorum cespitosum*, kas Latvijā ir reti sastopams, gandrīz tikai valsts rietumu un ziemeļu daļā.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Dabas liegumu aptverošais grāvju tīkls un negatīvās ietekmes no blakus esošajiem kūdras frēzlaukiem, kas nosusina purvu un izraisa tā degradāciju, tostarp pastiprinātu aizaugšanu ar priedēm, kā arī Višezera ūdens līmeņa pazemināšos.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Laika posmā no 2000. līdz 2004. gadam izveidoti pieci kūdras un koka aizsprosti ārpus lieguma teritorijas, pie lieguma robežas, kas aiztur ūdeni purvā un paaugstina Višezera ūdens līmeni. Aizsprosti ir būvēti, lai nodrošinātu nepieciešamo mitruma režīmu pētnieciskās jaunsaimniecības „Gundegas” apsaimniekotajos lielogu dzērveņu laukos. Aizsprostu uzbūvēšanas rezultātā ir atjaunojies Višezera ūdens līmenis un daļēji atjaunojies arī purva hidroloģiskais režīms Višezera apkārtnē, tātad kopumā aizsprostu ietekme vērtējama pozitīvi. Tomēr aizsprostu tehniskais stāvoklis un to ilgnoturība vērtējama kā neapmierinoša.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

Aizsprostu sistēmas izveide ūdens līmeņa uzturēšanai un atjaunošanai dabas liegumā un tam pieguļošajā teritorijā.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Pārskatīt un precizēt dabas lieguma robežu, ietverot aizsargājamās biotopus, kas robežojas ar dabas liegumu un ietilpst vienotā Laugas purva ekosistēmā.
- Noslēgt ilgtermiņa līgumu vai vienošanos par papildus aizsprostu izveidošanu un to turpmākas uzturēšanas garantijām blakus jau esošajiem pētnieciskās jaunsaimniecības “Gundegas” izveidotajiem aizsprostiem, kas vienlaikus veicinātu mitruma režīma uzturēšanu Natura 2000 teritorijā.
- Aizsprostot 114 grāvjus hidroloģiskā režīma stabilizēšanai un degradēto purva biotopu atjaunošanai.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9010	Veci vai dabiski boreāli meži	6,2	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		6,2
91D0*	Purvaini meži	79,9	10,6	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Uzlabot hidroloģisko režīmu Laugas purva austrumu malas mežos.	9,9	70,0
7140	Pārejas purvi un slišķīgas	0,79	<1	Laba.	Neiejaukšanās. Atjaunot hidroloģisko režīmu kompleksi ar augsto purvu (aizsprostu būve).	0,58	0,21
7120	Degradēti augstie purvi	61,5	8,1	Slikta.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (aizsprostu būve). Novākt koku apaugumu.	22,79 3,45	
7110*	Aktīvi augstie purvi	551,45	73,0	Laba.	Neiejaukšanās. Atjaunot hidroloģisko režīmu (aizsprostu būve).	73,84	477,6
7150	<i>Rhynchosporion albae</i> pioniersa-biedrības	13,6	1,8	Laba.	Neiejaukšanās.		13,6
3160	Distrofi ezeri	10,01	1,3	Nepietiekama.	Stabilizēt Višežera hidroloģisko režīmu (optimālais līmenis – 58,3 līdz 58,5m v.j.l.) – pagaidu aizsprostus aizvietot ar stabiliem aizsprostiem uz grāvjiem, atbilstoši DA plānam. Neiejaukšanās (Lodes ezers).	10,01	4,7
3260	Upju straujteses un dabiski upju posmi	2,86	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		2,23

Dabas liegums „Launkalne” (LV0528200)

1. Teritorijas īss raksturojums

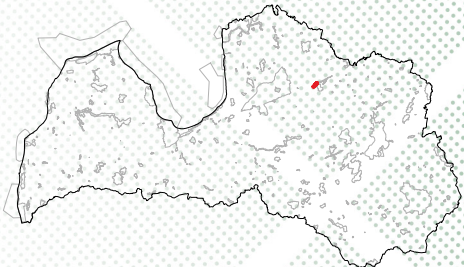
DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Smiltenes novada Launkalnes pagasts.

PLATĪBA: 172 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2007.gadā (2007–2013).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ietver Rauzas upes augšteces posmu un tam piegulošās teritorijas abos upes krastos, teritorija ir izvietota ziemeļaustrumu-dienvidrietumu virzienā.

Teritorijas nozīmīgākā vērtība ir dabiskās upju straujteses un tajās mītošās bezmugurkaulnieku sugas – ziemeļu upespērle *Margaritifera margaritifera* un biezā perlamutrene *Unio crassus*. Konstatētas arī citas retas bezmugurkaulnieku sugas, piemēram, tauriņš ošu ordeņpūcīte *Catocala fraxini* un milzu trauslķājods *Pedicia rivosa*. Ihtiocenozēs dominē tipiskas mazo aukstūdens upju zivju sugas – mailīte *Phoxinus phoxinus*, bārdainais akmengrauzis *Noemacheilus barbatulus*, straute forele *Salmo trutta*, grundulis *Gobio gobio* un platgalve *Cottus gobio*. Rauza ir nozīmīga dzīvotne ūdram *Lutra lutra* un straute nēģim *Lampetra planeri*.

Teritorija ainavekoloģiski varētu kļūt nozīmīga Ziemeļvidzemes ģeobotāniskā rajona dabisko zālāju aizsardzībai. Pašlaik zināmā ES nozīmes zālāju biotopu platība ir neliela. Tomēr, atjaunojot dabiskos zālājus pašlaik mazvērtīgo ilggadīgo zālāju vietā, teritorija kopā ar vēl diviem liegumiem “Šepka” un “Rauza” veidotu vienotu ekoloģisku koridoru zālāju biodaudzveidības saglabāšanai un sugu izplatīšanās nodrošināšanai. Dabiskajos zālajos aug orhidejas, piemēram, plankumainā dzegužpirkstīte *Dactylorhiza maculata*. Upē uz akmeņiem konstatēts ļoti rets ķērpis brūnganais dermatokarpons *Dermatocarpon luridum*.

Ārpus lieguma teritorijas, bet tiešā upes tuvumā, atrodas ražojoša cūku ferma, kas nozīmīgi ietekmē dabas lieguma ekosistēmas. Tieši pie lieguma robežas upes augštecē ir mazā hidroelektrostacija – Jeiskas dzirnavas.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Bebru aizsprosti un koku sagāzumi upē veicina straumes palēnināšanos, oļaino un akmeņaino posmu pārklāšanos ar sanešiem un ziemeļu upespērlei un biezajai perlamutrenei piemērotu dzīvotņu izzušanu. Bebru aizsprostu uzstādīnājumos

uzsiliušais ūdens un ūdenī izšķīdušā skābekļa daudzuma samazināšanās novājina upespērles. Bebru aizsprosti un koku sagāzumi upē kavē zivju, tostarp foreļu migrāciju, kas ir glohīdiju izplatītājas un ziemeļu upespērļu populācijas izplatīšanās nodrošinātājas.

- Biogēnu piesārņojums no SIA “Sprīdītis” cūku fermas “Kalna Eķītes” apdraud ziemeļu upespērles un biezās perlamutrenes pastāvēšanu.
- Augšpus lieguma esošās Jeiskas dzirnavu hidroelektrostācijas darbība izraisa ūdens līmeņa izmaiņas. Vasaras mazūdens periodā Jeiskas ūdenskrātuvē uzkrātais ūdens uzsilst, tas izraisa ūdenī izšķīdušā skābekļa daudzuma samazināšanos un novājina upespērles.
- Nepietiekami liela foreļu populācija upē, kas varētu nodrošināt ziemeļu upespērli atražojošas populācijas veidošanos upē.
- Stihiski veidoti akmens krāvumi upē kavē zivju pārvietošanos.
- Dabisko zālāju aizaugšana ar krūmiem un kokiem, to fragmentācija.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- Dabas liegumā LVAF projekta „Upespērļu biotopu aizsardzība” ietvaros 2005. un 2006. gadā veikta bebru ierobežošana (bebru medības un bebru aizsprostu nojaukšana) un straute foreļu ielaišana, taču līdz ar aktivitāšu finansēšanas pārtraukšanu bebru negatīvā ietekme atjaunojusies un pastiprinājusies.
- Upju straujteču apsaimniekošanas pasākumi ir epizodiski un lielākoties balstīti uz projektiem, tiem beidzoties, biotopu kvalitāte un reto sugu populāciju stāvoklis atkal pasliktinās.
- 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka 97% no apzinātās biotopa 6210, 6450 un 6510 platības ir bijusi apsaimniekota.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumu īstenošana kompleksi ar dabas liegumiem „Rauza” un „Šepka”.
- Ziemeļu upespērleņu, biezo perlamutrenņu un to mazuļu vajadzībām atbilstošas straujteču biotopu kvalitātes nodrošināšana.
- Upes brīvas caurteces nodrošināšana, bebru darbības ierobežošana, nepieļaujot upespērlenēm piemēroto upes posmu piesērēšanu un pašu upespērleņu apbēršanu ar sanešiem.
- Upes caurplūduma nodrošināšana arī vasaras mazūdens periodā, samazinātas limeņa un caurteces svārstības Jeiskas hidroelektrostacijas lejas bjefā.
- Ūdeņu piesārņojuma samazināšana un novēršana.
- Ziemeļu upespērleņi atražojošas populācijas veidošana un saglabāšana upē.
- Dabisko zālāju atjaunošana un uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī vismaz 50 ha platībā, atjaunojot dabisko zālāju biotopus pašreizējos ilggadīgajos zālājos un atmatās. Zālāji prioritāri atjaunojami tad, ja notiek kopīgi plānota un organizēta dabisko zālāju atjaunošana un fragmentācijas mazināšana visā Rauzas un tās pieteku teritorijā (liegumos “Šepka” un “Rauza”), pretējā gadījumā atjaunošanas efektivitāte būs zema.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Veikt regulāru upes apsekošanu un bebru aizsprostu nojaukšanu. Veidot sadarbību ar Valsts meža dienesta speciālistiem un medību kolektīviem bebru skaita ierobežošanā. Ir pieļaujama bebru populācijas regulēšana un tās likvidēšana.
- Izvērtēt trīs dabas liegumu – “Rauza”, “Šepka” un “Launkalne” – apvienošanu vienā Natura 2000 teritorijā. Rauzas ieleja, kur atrodas divi liegumi, un Rauzas pietekas Ludzes ieleja ir vienota ģeogrāfiska teritorija.
- Izstrādāt jaunu dabas aizsardzības plānu.
- Izstrādāt teritorijas individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus.

- Veikt dabisko zālāju inventarizāciju, izstrādāt un ieviest zālāju atjaunošanas un aizsardzības plānu. Pašlaik zināmi tikai 5,5 ha ES nozīmes aizsargājamo zālāju biotopu, taču kopējā zālāju platība ir lielāka par 50 ha. Kartogrāfiskais materiāls liecina, ka tie ir atjaunojami/izveidojami par dabisko zālāju biotopiem. Lai palielinātu zālāju biotopu savienotību, jāizvērtē dabisko zālāju izveidošana vēsturiskajās zālāju teritorijās, kas tagad aizaugušas ar krūmiem un mežu.
- Izvērtēt ziemeļu upespērleņu upju baseinu teritorijā esošās meliorācijas sistēmas un no tām upē ieplūstošo piesārņojumu, izstrādāt rīcības plānu tā samazināšanai vai novēršanai.
- Organizēt regulāru monitoringu ziemeļu upespērlenes populācijas stāvokļa un populācijas uzlabošanas pasākumu efektivitātes novērtēšanai.
- Nodrošināt Jeiskas hidroelektrostacijas darbību atbilstoši ekspluatācijas noteikumiem, nodrošinot upē caurplūdumu arī vasaras mazūdens periodā un pēc iespējas samazināt limeņa un caurteces svārstības Jeiskas hidroelektrostacijas lejas bjefā.
- Veikt apsekojumu, izvērtējot SIA “Sprīdītis” cūku kompleksa ietekmi uz Rauzas upi. Sadarbībā ar cūku kompleksa īpašniekiem izstrādāt un ieviest pasākumus piesārņojuma mazināšanai un turpmākai novēršanai.
- Sakārtot vai likvidēt meniķi Rauziņas centrā (saskaņā ar speciālistu slēdzienu).

5.2. Specifiski pasākumi

5.2.1. Sugas

- Ziemeļu upespērlenes populācijas stāvoklis dabas liegumā vērtējams kā slikts. Lai to uzlabotu:
- atjaunot dažāda vecuma strauta foreļu populāciju upē, regulāri (reizi gadā) papildināt strauta foreļu skaitu;
- mākslīgi inficēt foreles ar glohīdijām;
- ierobežot bebru darbību upes posmos, kuros ir sastopamas upespērlenes, lai potenciāli varētu veidoties upespērlenēm piemēroti apstākļi;
- veikt visu darbību monitoringu.

5.2.2. Biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējās vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9180*	Nogāžu un gravu meži	3,0	1,7	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		3,0
9160	Ozolu meži	0,6	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		0,6
91E0*	Aluviāli meži	1,4	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		1,4
6510	Mēreni mitras pļavas	0,3	<1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0	0,3
6450	Palieņu zālāji	4,4	2,6	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0	4,4
6270*	Sugām bagātas ganiņas un ganiņas pļavas	0,8	<1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0	0,8
6000	Atjaunojami zālāji	Vismaz 50	29,1	-	Atjaunošana. Uzturēšana.	50	50
3260	Upju straujteces un dabiski upju posmi	7,0	4,1	Slikta.	Nojaukt bebru aizsprostus. Izveidot straujteces kā ziemeļu upespērleņu mazuļu mikrodzīvotnes un kā upes pašattīrīšanos veicinošus elementus piesārņojuma attīrīšanai lejpus Jeiskas dzīrnāvām, lejpus Zadiņu mājām bebra ietekmētajā teritorijā un grāvī, kas ietek Rauzā iepreti Lejas Eķītēm.	0,1	Ikgadējas visā liegumā esošajā 7 km garajā upes posmā.

2007. gada DA plānā nav sniegta informācija par zālāju biotopu atjaunošanas vajadzībām, tomēr uzsvērts, ka putnu ligzdošanai (grieze) un kā plēsīgo putnu barošanās vietām ir nozīmīgi saglabāt maksimāli lielu klajo zālāju platību. Lai palielinātu zālāju biodaudzveidību, nepieciešama ne vien to uzturēšana klajā stāvoklī, bet arī augu sugu un veģetācijas daudzveidības atjaunošana. Tādēļ jāveic visu lieguma zālāju inventarizācija ar mērķi novērtēt to atjaunošanas par dabiskiem zālājiem iespējas. Paredzams, ka zālāji jāatjauno vismaz 50 ha platībā.

Dabas liegums „Lāču purvs” (LV0505200)

1. Teritorijas īss raksturojums

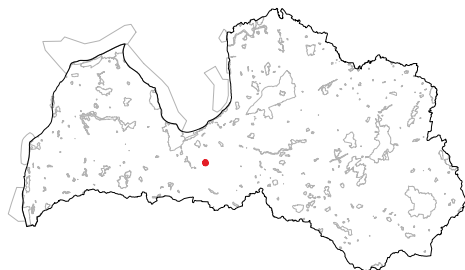
DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Ozolnieku novada Sidrabenes pagasts.

PLATĪBA: 206 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas mežainā apvidū starp Jelgavu un Baldoni. Teritorija dibināta purvainu mežu, pārejas purvu un sliksņu aizsardzībai. Apkārtne susināti meži un regulētas ūdensteces. Purva atklātā platība neliela, tas aizaudzis ar priedēm, bet pārejas purvs aizaudzis ar niedrēm. Teritorijā konstatētas vairākas aizsargājamas putnu sugas, piemēram, mežirbe *Bonasa bonasia* un rubenis *Tetrao tetrix*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Purvaino mežu biotopus negatīvi ietekmējusi pagātnē veiktā nosusināšana un hidroloģiskā režīma izmaiņas.
- Meliorācijas sistēmu renovācija dabas liegumam piegulošajos mežos.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējās vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	145,6	70,7	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		145,6
9080*	Staignāju meži	19,9	9,7	Laba.	Neiejaukšanās.		19,9
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	6,2	3,0	Slikta.	Neiejaukšanās.		6,2
7140	Pārejas purvi un sliksņas	1,3	<1	Slikta.	Neiejaukšanās.		1,3
7110*	Aktīvi augstie purvi	29,0	14,1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		29,0

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

Nodrošināt dabisku procesu netraucētu norisi dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

Dabas liegums „Lepuru purvs” (LV0501100)

1. Teritorijas īss raksturojums

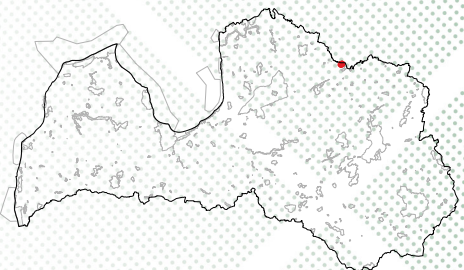
DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Apes novada Gaujienas pagasts.

PLATĪBA: 325 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas mežiem un purviem bagātā teritorijā Igaunijas pierobežā līdzās Gaujas upei. Purvs izveidojies starppauguru ieplakā. Agrāk pārmitrais mežu masivs ziemeļos no purva senāk nosusināts, tostarp arī Lepuru purva ziemeļu malas purvainie meži.

Teritorija ir nozīmīga austrumu tipa augstā purva, pārejas purvu, purvainu priežu mežu un minerālzemes salās esošu vecu priežu mežu aizsardzībai. Tā ir nozīmīga dzīvotne vairākām putnu sugām, tostarp ķīķim *Pernis apivorus*. Purvā konstatēts Latvijā reti sastopamais mellenāju kārkls *Salix myrtilloides*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Hidroloģiskā režīma izmaiņas purva apkārtnē - meliorācijas sistēmu atjaunošana un jaunu grāvju izrakšana apkārtnē.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

Dabisku procesu netraucētas norises nodrošināšana dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu un purvu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Izpētīt hidroloģisko režīmu dabas liegumā un piegulošajā teritorijā, izvērtējot ūdens līmeņa atjaunošanas potenciālās ietekmes uz apkārtni. Atjaunot hidroloģisko režīmu purvos un purvainajos mežos atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	50,4	15,5	Laba līdz nepietiekama.	Neiejaukšanās. Atjaunot hidroloģisko režīmu kompleksi ar purvu.	9	41,4
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	2,8	<1	Laba.	Neiejaukšanās. Atjaunot hidroloģisko režīmu kompleksi ar mežiem.	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	2,8
7140	Pārejas purvi un sliķšņās	3,7	1,1	Laba.	Neiejaukšanās.		3,7
7110*	Aktīvi augstie purvi	150,2	46,2	Laba.	Neiejaukšanās.		150,2

Dabas liegums „Lielais Mārku purvs” (LV0518600)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1999.

ATRAŠANĀS VIETA: Gulbenes novada Daukstu pagasts.

PLATĪBA: 929 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ietver augsto purvu ar lāmām un nelieliem purva ezeriņiem, kā arī purvainiem un nosusinātiem mežiem purva malās. Rietumu malā blakus atrodas Ušura ezers, bet dienvidrietumos purvs robežojas ar kūdras ieguves laukiem. No purva iztek divas regulētas upītes (Nidrupīte un Grūžupīte), bet purva ziemeļu un rietumu daļa, kā arī piegulošās teritorijas, ir nosusinātas. Dabas lieguma ziemeļu daļā purvs ir senāk dedzis, aizaug ar priedēm.

Teritorija ir īpaši piemērota dažādu ūdensputnu un brīdējputnu ligzdošanai. Te ligzdo un migrācijas laikā uzturas sējas zoss *Anser fabalis*, sastopama melnā klija *Milvus migrans*, rubenis *Tetrao tetrix*, dzeltenais tārtiņš *Pluvialis apricaria*, priekške *Anas querquedula*, kuitala *Numenius arquata* u. c. Pie ezeriņiem konstatēta siksipāre *Nehalennia speciosa* un spilgtā purvuspāre *Leucorrhinia pectoralis*.

Šī ir viena no nedaudzām galvenokārt Rietumlatvijai raksturīgās augu sugas ciņu mazmeldra *Trichophorum cespitosum* atradnēm valsts austrumu daļā. Teritorijā sastopamas arī vairākas aizsargājamas orhideju sugas, piemēram, vīru dzegužpuķe *Orchis mascula*. Dabas liegums ir nozīmīga lielo zidītāju atpūtas un barošanās vieta.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Teritorijas purvu un purvainos mežus nelabvēlīgi ietekmējusi nosusināšana, tostarp grāvju uzturēšana robežjoslā ar dabas liegumu, kā arī kūdras ieguve un ar to saistītā nosusināšana piegulošajā teritorijā (ārpus dabas lieguma).

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo purvu un mežu biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Hidroloģiskā režīma atjaunošana un pārmitrajiem biotopiem (purvam un mežiem) optimālu apstākļu saglabāšana.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Veikt hidroloģiskā režīma izpēti dabas liegumā un piegulošajā teritorijā, izvērtējot ūdens līmeņa atjaunošanas iespējas un potenciālās ietekmes uz apkārtni. Atjaunot hidroloģisko režīmu purvos un purvainajos mežos, atbilstoši pētījuma rezultātiem un normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti.
- Precizēt lieguma robežu, iekļaujot ārpus lieguma ziemeļu un austrumu daļā esošās purva daļas.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	127,4	13,7	Nepietiekama.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (aizbērt vai aizsprostot grāvjus).	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	2,6	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		2,6
7150	<i>Rhynchosporion albae</i> pioniersabiedrības	16,3	1,7	Laba.	Neiejaukšanās.		16,3
7120	Degradēti augstie purvi	8,7	<1	Slikta.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (aizbērt vai aizsprostot grāvjus). Izcirst kokus.	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	
7110*	Aktivi augstie purvi	593,7	64,0	Laba.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (aizbērt vai aizsprostot grāvjus).	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	
3160	Distrofi ezeri	1,2	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		1,2

Dabas liegums „Lielais Pelečāres purvs” (LV0512200)

1. Teritorijas īss raksturojums

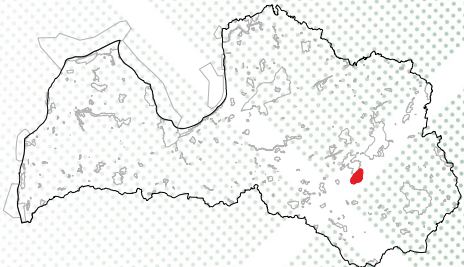
DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Krustpils novada Atašienes pagasts; Līvānu novada Rudzātu pagasts; Riebiņu novada Sīļukalna pagasts un Varakļānu novada Varakļānu pagasts.

PLATĪBA: 5684 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2016. gadā (2017–2027).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas liela purvu masīva, kura lielāko daļu dienvidaustrumu malā aizņem Teiču purvs. Kopā ar Teiču purvu tas iekļauts starptautiski nozīmīgo Ramsāres konvencijas mitrāju sarakstā. Teritorijas lielāko daļu aizņem Lielais purvs, kā arī vairāki platības ziņā mazāki purvi, dienvidrietumu daļā ir Pelečāres (Deguma jeb Daguma) ezers, kā arī sastopami daudzi mazi purva ezeriņi. No ezera iztek vairākas dabiskas ūdensteces un meliorācijas grāvji. Purvā ir vairākas savdabīgas minerālzemes salas.

Dabas liegums ir ļoti nozīmīgs augsto purvu, pārejas purvu un slišķīgu un purvainu mežu aizsardzībai. Dabas liegumā konstatēti desmit ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidi, kas aizņem gandrīz 90% no kopējās teritorijas platības. Šeit konstatētas 55 retas, aizsargājamas sugas – no tām septiņas vaskulāro augu, sešas ķērpju, viena sūnu, viena sēņu, divas zīdītājdzīvnieku, deviņas bezmugurkaulnieku, viena abinieku un 28 putnu sugas. No vaskulārajiem augiem īpaši jāatzīmē pūkainā asinszāle *Hypericum hirsutum* un parastais plakanstaipeknis *Diphasium complanatum*. No konstatētajiem ķērpjiem reti sastopama ir parazitiskā kladonija *Cladonia parasitica*, bet teritorijas dienvidu daļā konstatētas divas, Latvijā nesen pirmoreiz atklātas, sugas – ķērpis *Peltigera extenuata* un sēne *Pronectria robergei*. Purva klajā daļa ir īpaši nozīmīga ligzdošanas vieta bridējputniem, bet apkārtnes meži – dzeņiem un pūcēm. Dabas liegums ir viena no nedaudzajām vietām Latvijā, kur konstatēta regulāra klinšu ērgļa *Aquila chrysaetos* ligzdošana. Nozīmīgākās teritorijā sastopamās putnu sugas ir mežzirbe *Bonasa bonasia*, urālpūce *Strix uralensis*, bikšainais apogs *Aegolius funereus*, mednis *Tetrao urogallus*, mazais ērglis *Aquila pomarina* u. c. No zīdītājiem teritorijā sastopama meža sicista *Sicista betulina*, vilks *Canis lupus* un lācis *Ursus arctos*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Purvu un pārmitros mežus nelabvēlīgi ietekmē senāk veiktā nosusināšana, kā arī grāvju uzturēšana robežjoslā ar liegumu un piegulošajos mežos ārpus dabas lieguma.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo purvu un mežu biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Hidroloģiskā režīma atjaunošana un pārmitrajiem biotopiem optimālu apstākļu uzturēšana.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Veikt hidroloģiskā režīma izpēti dabas liegumā un piegulošajā teritorijā, izvērtējot ūdens līmeņa atjaunošanas iespējas un potenciālās ietekmes uz apkārtni. Hidroloģisko režīmu purvos un purvainajos mežos atjaunot atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti.
- Plānojot meliorācijas sistēmu uzturēšanu vai renovēšanu dabas liegumam piegulošajos saimnieciskajos mežos, nedrīkst pieļaut plānoto darbību negatīvu ietekmi uz dabas lieguma vērtībām.
- Dabas lieguma teritorijā iekļautajās mikroliegumu platībās veikt apsaimniekošanu saskaņā ar ornitologa izvērtējumu, jo tajās bez medņa *Tetrao urogallus* (7–21 gaiļi) uzturas arī citas putnu sugas, kurām jāveido mikroliegumi, piemēram, apodziņš *Glaucidium passerinum*.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	1042,6	18,3	Nepietiekama.	Atjaunot hidroloģisko režīmu kompleksi ar purvu biotopiem.	1042,6	
9080*	Staignāju meži	0,9	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		0,9
9020*	Veci jaukti platlapju meži	14,4	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		14,4
9160	Ozolu meži	24,6	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		24,6
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	23,4	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		23,4
7160	Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi	7,8	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		7,8
7140	Pārejas purvi un sliķšņas	10,8	<1	Laba.	Atjaunot hidroloģisko režīmu-aizbērt grāvjus, veidot aizsprostus, nocirst kokus. Pasākumi veicami kompleksi ar 7120.	10,8	
7120	Degradēti augstie purvi	25,6	<1	Slikta.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (aizbērt grāvjus, veidot aizsprostus), atsevišķās stipri aizaugušajās purva daļās izcirst kokus.	25,6	
7110*	Aktivi augstie purvi	3810,2	67,0	Laba.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (aizbērt grāvjus, veidot aizsprostus), atsevišķās stipri aizaugušajās purva daļās izcirst kokus.	3810,2	
3160	Distrofi ezeri	54,9	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		54,9

Dabas liegums „Lielais purvs” (LV0504800)

1. Teritorijas īss raksturojums

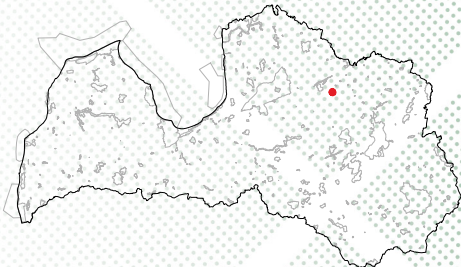
DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Gulbenes novada Rankas pagasts; Smiltenes novada Variņu pagasts.

PLATĪBA: 150 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas plašā meža masīvā. Purvā savu tecējumu sāk Vizlas upe. Dabisko ūdensteču regulēšana un pārmitro mežu nosusināšana ietekmējusi arī purvu, kas senāk bijis lielāks, veicinot tā aizaugšanu. Teritorija ir nozīmīga purvainu mežu aizsardzībai, kā arī ir medņa *Tetrao urogallus* riesta vietu saglabāšanai. Te sastopamas vairākas retas, aizsargājamas augu sugas, piemēram, purva sūnene *Hammarbya paludosa* un mellenāju kārkls *Salix myrtilloides*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Teritorijas biotopu pastāvēšanu var nelabvēlīgi ietekmēt hidroloģiskā režīma pārmaiņas, piemēram, grāvju uzturēšana piegulošajās teritorijās.
- Nosusināšanas dēļ medņu riesta vietas nelabvēlīgi ietekmē purvaino mežu aizaugšana ar eglēm un blīva sīkkrūmu stāva izveidošanās.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Medņu riesta vietās 2007. gada veikta apstākļu uzlabošana un eglu aizauguma mazināšana.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Nodrošināt dabisku procesu netraucētu norisi dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Uzlabot hidroloģisko režīmu, mazinot grāvju ietekmi.
- Atjaunot un kopt medņu rieta vietas.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Veikt hidroloģiskā režīma izpēti dabas liegumā un piegulošajā teritorijā, izvērtējot ūdens līmeņa atjaunošanas iespējas un potenciālās ietekmes uz apkārtni. Atjaunot hidroloģisko režīmu purvos un purvainajos mežos, atbilstoši pētījuma rezultātiem un normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	91,3	60,8	Nepietiekama.	Neiejaukšanās, izņemot hidroloģiskā režīma atjaunošana (aizbērt vai aizsprostot grāvjus), izvērtējot arī atjaunošanas ietekmi uz pārejas purvu. Atjaunot un kopt medņu rieta vietas, izcērtot egles.	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	6,6	4,4	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		6,6
7140	Pārejas purvi un slišķīgas	5,4	3,6	Nepietiekama.	Izcirst kokus.		5,4

Dabas liegums „Lielais un Pemmes purvs” (LV0518500)

1. Teritorijas īss raksturojums

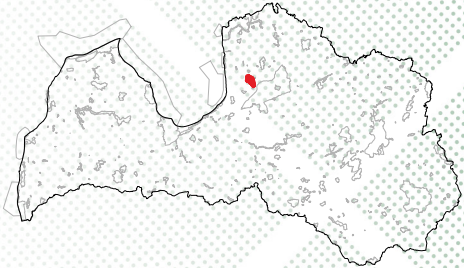
DIBINĀŠANAS GADS: 1999.

ATRAŠANĀS VIETA: Limbažu novada Limbažu pagasts; Krimuldas novada Lēdurgas pagasts.

PLATĪBA: 2625 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegumā atrodas augstais purvs, tā ziemeļu daļa tiek saukta par Lielo purvu, bet dienvidu daļa – par Pemmes purvu. Purvā ir vairāki distrofi ezeri (lielākie – Melnezers, Linezers), akači un lāmas, vietām sastopams pārejas purva augājs (Lielā purva rietumu daļā un Linezera krastos), minerālgrunts pacēlumi, meža ceļi un grāvji. Uz purva salām 19. gs. un 20. gs. sākumā bijušas viensētas, aramzemes, turklāt salu virknes purvā bija savienotas ar ceļiem, kuru ierīkošanai abpus tiem izrakti grāvji. Mūsdienās visas purva salas apaugušas ar mežu.

Teritorija ir nozīmīga augstā purva aizsardzībai. Purva klajā daļa, kā arī mežiem klātās pussalas un purva salas ir piemērotas reto plēsīgo putnu ligzdošanai – šeit ir viena no nedaudzajām čūskērgļa *Circaetus gallicus* ligzdošanas vietām Latvijā. Atklātās ūdeņu platības (ezeri, akači un lāmas), kā arī pārmitrās un dūkstainās vietas ir piemērotas purva bridējputniem un ūdensputniem. Nozīmīgākās teritorijā sastopamās sugas ir mežirbe *Bonasa bonasia*, melnais stārķis *Ciconia nigra*, rubenis *Tetrao tetrix*. No retām augu sugām sastopams ciņu mazmeldrs *Trichophorum cespitosum*.

Purva ziemeļu daļa senāk, domājams, jau 19. gs., nosusināta. Sastopami grāvji, kas sniedzas arī tālu iekšā purvā. Domājams, ka to ietekme zināmā mērā sekmējusi purva aizaugšanu ar priedēm. Linezera limenis ir pazemināts, tādēļ palielinājušās pārejas purvu un slišķīgu platības. Apkārtņē esošās upes iztaisnotas un padziļinātas, ietekmējot arī dabas lieguma hidroloģisko režīmu.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Purvu un pārmitro mežu biotopus nelabvēlīgi ietekmē nosusināšanas grāvji, bet nākotnē teritorijas

hidroloģisko režīmu var pasliktināt grāvju uzturēšana (atjaunošana) teritorijās blakus dabas liegumam.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- Purvu un mežu biotopos apsaimniekošana nav veikta.
- Uzbūvētas vairākas mākslīgās ligzdas dienas plēsīgajiem putniem.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Hidroloģiskā režīma atjaunošana un pārmitrajiem biotopiem optimālu apstākļu uzturēšana.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Izpētīt hidroloģisko režīmu dabas liegumā un piegulošajā teritorijā, izvērtējot ūdens līmeņa atjaunošanas potenciālās ietekmes uz apkārtni. Hidroloģisko režīmu purvos un purvainajos mežos atjaunot atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti.
- Aktualizēt aizsargājamo meža biotopu kartējumu un precizēt aizsargājamo biotopu platības.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	506,4	19,3	Nepietiekama.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (grāvju aizbēršana vai aizsprostošana) kompleksi ar augsto purvu.	506,4	
9160	Ozolu meži	0,03	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		0,03
9020*	Veci jaukti platlapju meži	3,2	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		3,2
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	97,2	3,7	Laba.	Neiejaukšanās.		97,2
7150	<i>Rhynchosporion albae</i> pioniersa- biedrības	0,4	<1	Laba.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (grāvju aizbēršana vai aizsprostošana) kompleksi ar augsto purvu.	0,4	
7140	Pārejas purvi un sliķšņas	45,7	1,7	Laba.	Neiejaukšanās.	45,7	
7120	Degradēti augstie purvi	36,2	1,4	Slikta.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (grāvju aizbēršana vai aizsprostošana). Izcirst kokus, īpaši purva A daļā.	Saskaņā ar hidroloģiskā režīma izpētes rezultātiem.	
7110*	Aktīvi augstie purvi	2207,9	84,1	Nepietiekama.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (grāvju aizbēršana vai aizsprostošana).	Saskaņā ar hidroloģiskā režīma izpētes rezultātiem.	
3160	Distrofi ezeri	30,3	1,1	Laba.	Neiejaukšanās.	9,0	21,3

Dabas liegums „Lielā Baltezera salas” (LV0513000)

1. Teritorijas īss raksturojums

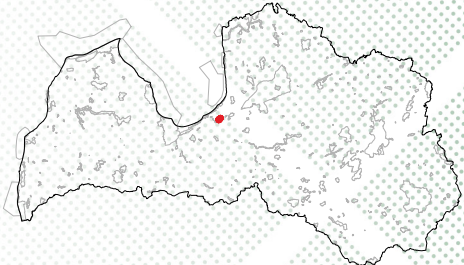
DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Ādažu un Garkalnes novads

PLATĪBA: 20 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2003. gadā (2004–2014).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Lielā Baltezera salām jau 1924. gadā ticis piešķirts dabas pieminekļa statuss. Mūsdienās dabas liegums ietver ezera piecas salas, kas ir nozīmīgas meža biotopu aizsardzībai. Uz salām atkarībā no augstuma virs ezera līmeņa atrodami dažādi biotopu veidi – augstākās vietās sastopams sauss priežu mežs, reljefa pazeminājumos – platlapju mežs un ezera piekrastē – melnalkšņu audzes. Krūmu stāvā sastopamas savvaļā pārgājušas svešzemju sugas, piemēram, mājas ābeles *Malus domestica* un ērkšķogas *Grossularia* spp. Negatīvi vērtējama invazīvo sugu izplatība krūmu stāvā – te aug vārpainā korinte *Amelanchier spicata*, sarkanais plūškoks *Sambucus racemosa*, ošlapu kļava *Acer negundo*, krokainā roze *Rosa rugosa*.

Ezera un salu krasti ir smilšaini. Salas, kā atpūtas vietas, regulāri ir piesaistījušas apkārtējos iedzīvotājus. Lielākā slodze ir Ropažu, Liepu un Priežu salai.

Konstatētas vairākas retas, aizsargājamas augu sugas, piemēram, ārstniecības indaine *Vincetoxicum hirundinaria*. Salas savulaik ir bijušas lapkoku praulgrauža *Osmoderma barnabita* nozīmīga atradne, te konstatēta arī marmora rožvabole *Liocola marmorata* un resnvēdera purvspāre *Leucorrhinia caudalis*. No zīdītājiem te mitinās ūdrs *Lutra lutra*. Dabas liegumā un ezerā sastopamas dažādas putnu sugas – gan tādas, kurām dzīvotne ir meži uz salām, gan sugas, kas ligzdo salu piekrastē.

Lielajam Baltezeram 2003. gadā izstrādāti ezera apsaimniekošanas noteikumi, kuros iekļauti makšķerēšanas ierobežojumi no 15. marta līdz 30. jūnijam, lai 20 m platā joslā ap salām nodrošinātu netraucētu putnu ligzdošanu.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Atpūtnieku radītā antropogēnā slodze (atkritumi, nomīdījums, ugunsgrābi u. tml.).
- Mīrās koksnes izvākšana, izmantošana ugunsgrābiem.
- Invazīvo sugu izplatīšanās un meža zemsedzes eutrofikācija.
- Ornitofaunai negatīvi ietekmē atpūtnieki un makšķernieki, kas regulāri apmeklē salas, radot traucējumu ligzdošanas sezonā

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta. Talku veidā uz salām ir vākti atpūtnieku atstātie atkritumi.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Invazīvo sugu izplatības ierobežošana.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Dabas lieguma teritorijā būtu lietderīgi iekļaut arī Meldru salu (2,6 ha), tā ir pilnībā dabiski veidojusies un cilvēka maz ietekmēta teritorija.
- Uzlabot skābekļa režīmu, zivju u. c. ūdens organismu dzīves apstākļus, samazinot ūdensaugu aizaugumu starp Ropažu un Liepu salām.
- Izvērtēt uzkrāto atmirušo niedru masu vai dedzināt ziemā uz salu minerālaugsnes un ūdensvides robežas, lai uzlabotu ūdens novadišanu no salām. Novērst sausāko salu daļu pārpurvošanu un veicināt tur sastopamo dzīvotņu saglabāšanu.
- Aktualizēt aizsargājamo biotopu kartējumu atbilstoši jaunākajai metodikai.
- Precizēt invazīvo sugu izplatību un izcērtamo invazīvo koku un krūmu sugu apjomus.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9080*	Staignāju meži	7,45	37,2	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Izcirst invazīvo sugu krūmus.		7,45
9020*	Veci jaukti platlapju meži	8,97	44,8	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Izcirst invazīvo sugu krūmus.		8,97
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	5,5	27,5	-	Izcirst invazīvo sugu krūmus.		5,5

Dabas liegums „Lielie Kangari” (LV0513400)

1. Teritorijas īss raksturojums

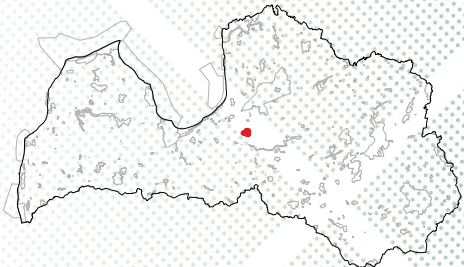
DIBINĀŠANAS GADS: 1957.

ATRAŠANĀS VIETA: Ogres novada Suntažu pagasts; Ropažu novada Ropažu pagasts.

PLATĪBA: 1972 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2007.gadā (2007–2017).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ietver Latvijas lielāko osu grēdu – Lielos Kangarus, kā arī Kangaru ezeru, Lielkangaru purvu un pārmitros mežus ap purvu. Osu grēdas maksimālais augstums ir 78 m v. j. l., relatīvais augstums – 27 m, nogāžu slīpums – līdz 30°. Dabas liegumu veido divas nosacīti dažādas daļas, kas savā starpā ekoloģiski ir cieši saistītas. Osu grēdu klāj mežs, kas dabiskas sukcesijas rezultātā no skujkoku meža pārveidojies par platlapju un egļu mežu. Lielkangaru purvs ir relatīvi maz ietekmēts purvs.

Teritorijā konstatēti deviņi ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidi un liels skaits īpaši aizsargājamo sugu: 20 vaskulāro augu, trīs sūnu, divas sēņu, sešas ķērpju, 15 bezmugurkaulnieku, 19 putnu, divas zīdītāju sugas. To starpā ir dzeltenā dzegužkurpīte *Cypripedium calceolus*, pundurbērzs *Betula nana*, mellenāju kārkls *Salix myrtilloides*, palu grīslis *Carex paupercula*, ciņu mazmeldrs *Trichophorum cespitosum*, zarainā dižadatene *Hericum coralloides*, trauzlā ramalīna *Ramalina thrausta*, mežirbe *Bonasa bonasia*, ķīķis *Pernis apivorus*, rubenis *Tetrao tetrix*, mednis *Tetrao urogallus*, purva tilbīte *Tringa glareola*, lapkoku praulgrauzis *Osmoderma barnabita*, vītolu slaidkoksngrauzis *Necydalis major*, Šrenka kamene *Bombus schrencki*, lielais torņgliemezis *Ena montana* u. c.

Lielkangaru purvā un tā apkārtnē izrakti vairāki grāvji, tā dēļ Lielajā Kangaru ezerā pazemināts ūdens līmenis un nosusinātas atsevišķas purva daļas. Pašreiz grāvji pakāpeniski aizaug un funkcionē tikai daļēji.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Nosusināšana negatīvi ietekmē purva biotopus.
- Dabas lieguma tuvumā atrodas trīs karjeri, kuros tiek iegūts dolomīts un grants, pazemes ūdens līmeņa pazemināšana var atstāt nelabvēlīgu ietekmi arī uz purvu. Karjeru tiešais tuvums atstāj negatīvu ietekmi uz putnu faunu - troksnis.
- Potenciāls apdraudējums ir atpūtnieku radītā slodze pie Lielā Kangaru ezera un autoceļa Rīga–Ērgļi malās.

- Sauso priežu mežaudžu eutrofikācija, kā dēļ pieaug egļu un lapu koku īpatsvars kokaudzē, izzūd biotopam 9060 *Skujkoku meži uz osveida reljefa formām* raksturīgā veģetācija.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Ir veikta vairāku vecu ozolu atēnošana uz osa gar autoceļu, lai uzlabotu lapkoku praulgrauža dzīvotnes apstākļus. Atēnoto koku dzīvotspēja ir uzlabojusies.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Hidroloģiskā režīma atjaunošana un pārmitrajiem biotopiem optimāla režīma uzturēšana.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Osu meža un balto ķērpju silu uz kāpām pie Kangarišiem saglabāšana.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Aktualizēt aizsargājamo biotopu kartējumu atbilstoši jaunākajai metodikai.
- Saglabāt dzeltenās dzegužkurpītes atradni sugai optimālā stāvoklī.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	496,6	25,20	Nepietiekama.	Uzlabot hidroloģisko režīmu optimālā stāvoklī vismaz daļā mežu platības.	160	
9180*	Nogāžu un gravu meži	1,6	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		1,6
9080*	Staignāju meži	8,6	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		8,6
9060	Skujkoku meži uz os-veida reljefa formām	44,5	2,3	Slikta.	Mazināt aizaugumu, izcērtot egļu paaugu un krūmus. Neiejaukšanās.	1,0	43,5
9010*	Veci vai da-biski boreāli meži	100,7	5,1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		100,7
7140	Pārejas purvi un slīkšņas	18,6	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		18,6
7110*	Aktivi augstie purvi	605,8	30,7	Nepietiekama.	Hidroloģiskā režīma atjaunošana, aizsprostojot vai aizberot grāvjus teritorijas ZR un DR daļā.	40	565,8
3160	Distrofi ezeri	2,0	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		2,0
3150	Eitrofi ezeri	3,5	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		3,5

Dabas liegums „Lielpurvs” (LV0509700)

1. Teritorijas īss raksturojums

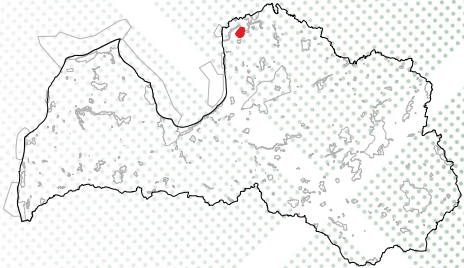
DIBINĀŠANAS GADS: 1987.

ATRAŠANĀS VIETA: Alojas novada Staiceles pilsēta ar lauku teritoriju; Salacgrīvas novada Salacgrīvas pilsēta ar lauku teritoriju. Dabas liegums atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā.

PLATĪBA: 1024,4 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas mežainā teritorijā netālu no Salacas. Tajā iekļauts Lielpurvs jeb Zābaku purvs ar apkārtnes mežiem, cauri plūst Puršēnupe. Meži ir nosusināti, grāvji sastopami arī dabas lieguma mežos un purva perifērijā. Purvā ir divi lieli lāmu kompleksi. Teritorija ir nozīmīga augsto purvu aizsardzībai, šeit sastopama reta augu sabiedrība ar ciņu mazmeldru *Trichophorum cespitosum*, kā arī vairākas retas un aizsargājamas augu un bezmugurkaulnieku sugas, piemēram, spilgtā purvuspāre *Leucorrhinia pectoralis* un ošu pļavraibenis *Euphydryas maturna*. Nozīmīgākās teritorijā sastopamās putnu sugas ir mežirbe *Bonasa bonasia*, rubenis *Tetrao tetrix*, vecajos apšu mežos konstatēts vidējais dzenis *Dendrocopos medius*. Dabas liegumā un tam piegulošajās teritorijās izveidoti četri mikroliegumi medņa *Tetrao urogallus* riesta vietu un trīspirkstu dzeņa *Picoides tridactylus* dzīvotnes aizsardzībai. Teritorijā novērots arī brūnais lācis *Ursus arctos*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Teritorijas pārmitros biotopus nelabvēlīgi ietekmē senāk veiktā susināšana, kā arī iespējamās hidroloģiskā režīma izmaiņas, t. sk. grāvju uzturēšana robežjoslā ar liegumu un piegulošajos mežos.
- Medņu riesta vietas nosusināšanas un dabiskās sukcesijas rezultātā ir stipri aizaugušas, un samazinās mednim piemērotas platības.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.
- Uzbūvētas vairākas mākslīgas ligzdas dienas plēsīgajiem putniem.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Hidroloģiskā režīma atjaunošana un pārmitrajiem biotopiem optimālu apstākļu uzturēšana.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Mednim potenciālo platību apsekošana un nepieciešamo apsaimniekošanas pasākumu izvērtēšana meža nogabalu līmenī.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Izpētīt hidroloģisko režīmu dabas liegumā un piegulošajā teritorijā, izvērtējot ūdens līmeņa atjaunošanas potenciālās iespējas un ietekmes uz apkārtni. Hidroloģisko režīmu atjaunot purvos un purvainajos mežos atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām.

5.2. Specifiski pasākumi

5.2.1. Sugas

Medņu riestu aizsardzībai jāizvērtē nepieciešamos apsaimniekošanas darbus meža nogabalu līmenī un jāveic attiecīgus biotehniskos pasākumus, saskaņā ar eksperta norādēm pirms darbu veikšanas.

5.2.2. Biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	131,6	12,8	Slikta.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (grāvju aizbēršana vai aizsprostošana).	131,6	
9080*	Staignāju meži	11,83	1,1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		11,83
9020*	Veci jaukti platlapju meži	10,77	1,1	Laba.	Neiejaukšanās.		10,77
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	44,29	4,3	Laba.	Neiejaukšanās.		44,29
7150	<i>Rhynchosporion albae</i> pioniersa-biedrības	99,16	9,6	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		99,16
7120	Degradēti augstie purvi	251,31	24,5	Slikta.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (grāvju aizbēršana vai aizsprostošana).	251,31	
7110*	Aktīvi augstie purvi	360,27	35,2	Nepietiekama.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (grāvju aizbēršana vai aizsprostošana).	360,27	
3160	Distrofi ezeri	10,0	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		10,0
3260	Dabiski upju posmi un upju straujteses	1,0	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		1,0

Dabas liegums „Lielsalas purvs” (LV0511600)

1. Teritorijas īss raksturojums

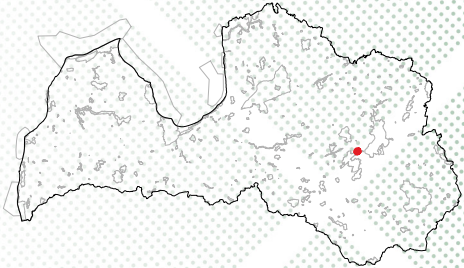
DIBINĀŠANAS GADS: 1999.

ATRAŠANĀS VIETA: Madonas novada Barkavas pagasts.

PLATĪBA: 204 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Teritorija ir nozīmīga augsto purvu un purvainu mežu aizsardzībai. Nozīmīgākās teritorijā sastopamās putnu sugas ir rubenis *Tetrao tetrix* un mednis *Tetrao urogallus*. Dabas liegums ir piemērota barošanās un uzturēšanās vieta vilkiem, kas pārvietojas starp Lubāna mitrājiem un Teiču purvu. Uz kritālām mežos sastopama reta, aizsargājama sūnu suga Hellera ķīllape *Anastrophyllum hellerianum*.

Purvs ir nosusināšanas ietekmēts un aizaudzis ar nelielu dimensiju priedēm, lai gan izklaidus sastopamas arī vecas, lēni augušas priedes, tā rietumu mala senāk degusi. Purvam pieguļošie meži ir nosusināti.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Teritorijas pārmitros biotopus nelabvēlīgi ietekmē senāk veiktā nosusināšana, kā arī turpmākas iespējamās hidroloģiskā režīma izmaiņas, t. sk. grāvju uzturēšana robežjoslā ar liegumu un pieguļošajos mežos.
- Invazīvās sugas Sosnovska latvāņa *Heracleum sosnowskyi* izplatīšanās gar lieguma dienvidu daļu.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Veikt hidroloģiskā režīma atjaunošanu un pārmitrajiem biotopiem optimālu hidroloģisko apstākļu uzturēšanu.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5.Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Veikt hidroloģiskā režīma izpēti dabas liegumā un pieguļošajā teritorijā, izvērtējot ūdens līmeņa atjaunošanas iespējas un potenciālās ietekmes uz apkārtni. Atjaunot hidroloģisko režīmu purvos un purvainajos mežos, atbilstoši pētījuma rezultātiem un normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti.
- Ierobežot invazīvās sugas Sosnovska latvāņa izplatīšanos, izrokot, pļaujot un nepieļaujot izziedēšanu.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	32,4	15,9	Slikta.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (aizbērt vai aizsprostot grāvjus).	32,4	
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	10,5	5,2	Laba.	Neiejaukšanās.	10,5	
7110*	Aktivi augstie purvi	163,1	79,9		Atjaunot hidroloģisko režīmu (aizbērt vai aizsprostot grāvjus).	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	

Dabas liegums „Lielupes grīvas pļavas” (LV0530800)

1. Teritorijas īss raksturojums

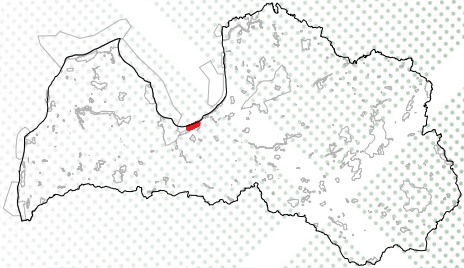
DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Jūrmalas pilsēta.

PLATĪBA: 277 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2004. gadā (2005–2009).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas abos Lielupes krastos Jūrmalas pilsētas robežās. Liegumu veido sešas atsevišķas teritorijas (saskaņā ar Ministru kabineta 1999. gada 15. jūnija noteikumiem Nr. 212 “Noteikumi par dabas liegumiem” – I, II, III, IV, V un VI teritorija). Pilsētas attīstības gaitā liela daļa pļavu Lielupes krastos ir apbūvētas vai tajās ierikoti mazdārziņi, tāpēc dabiskie zālāji sastopami tikai izolētās teritorijās. Nozīmīgākās dabas lieguma vērtības ir saistītas tieši ar Lielupes palienes zālājiem, no kuriem retākais biotops ir 1630* *Piejūras zālāji*, kas veidojies iesālās augsnēs. Liegums ir viena no septiņām Natura 2000 teritorijām, kur šis biotopu veids Latvijā ir sastopams. Valsts mērogā tas nozīmīgs arī zālāju biotopiem 6410 *Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnes*, 6430 *Eitrofas augsto lakstaugu audzes* un 6210 *Sausi zālāji kalķainās augsnēs* (atrodas starp pirmajām 15–20 Natura 2000 teritorijām Latvijā ar lielāko biotopa īpatsvaru no kopējās biotopa platības Natura 2000 tīklā). Teritorijai ir būtiska nozīme zālāju biotopu fragmentācijas mazināšanā kā vienam no nozīmīgākajiem posmiem Lielupes ielejā, kas ir sugu izplatīšanās ekoloģiskais koridors starp Zemgales un Piejūras ģeobotānisko rajonu. Unikālo dabas apstākļu dēļ liegumam ir būtiska nozīme bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā ne tikai Jūrmalas pilsētā, bet visas valsts mērogā, īpaši kā kultūrvēstures un dabas vēstures objektiem, kas ir relikti no kādreiz plašajiem Lielupes palieņu zālājiem, pirms tie tika apbūvēti un citādi iznīcināti.

Dabas liegumā nelielās platībās sastopami slapjie meži, kuru dabas aizsardzības vērtība līdz ar gadiem, nostabilizējoties biotopu struktūrai, palielināsies. Liegumā ietilpstošā Lielupes un tās attekū akvatorijas daļa ir neatņemama palienes kompleksa sastāvdaļa.

Dabiskajos zālajos sastopamas 16 īpaši aizsargājamas augu sugas. Šeit konstatēta Latvijā bagātākā ļoti retās, aizsargājamās purva mātsaknes *Angelica palustris* atradne. Teritorijā sastopamās citas retas un aizsargājamas augu sugas, piemēram, jumstiņu gladiola *Gladiolus imbricatus*, Baltijas dzegužpirkstīte *Dactylorhiza baltica*, plankumainā dzegužpirkstīte *Dactylorhiza maculata*, stāvlapu dzegužpirkstīte *Dactylorhiza incarnata*, jūrmalas augstīņš *Centaurium*

littorale, vienguma herminija *Herminium monorchis*, zemeņu āboliņš *Trifolium fragiferum* u. c. Vissavdabīgākā sugu grupa ir iesālajām jūrmalas augsnēm raksturīgās sugas jūrmalas āžloks *Triglochin maritimum*, jūrmalas pienzāle *Glaux maritima*, Žerāra donis *Juncus gerardii*.

Liegumā konstatētas septiņas aizsargājamas putnu sugas. Dabas liegums ir nozīmīga vieta, piemēram, griezei *Crex crex*, mazajam ziriņam *Sterna albifrons* un mazajam ormanītim *Porzana parva*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Neatbilstoša dabisko zālāju apsaimniekošana (zāles smalcināšana un atstāšana zālājā, ikgadēja kūlas dedzināšana), to pamešana un aizaugšana ar niedri un krūmiem rada biotopu fragmentāciju, samazina sugu dzīvotņu platību un kvalitāti.
- Palieņu zālāju eitrofikācija ar biogēniem bagātu palu ūdeņu ietekmē un apsaimniekošanas trūkuma dēļ.
- Seklo grāvju sistēmu degradācija un aizaugšana, kas maina hidroloģisko režīmu un sekmē niedru ekspansiju.
- Upes eitrofikācija, sadzīves atkritumi un ietekme no mazdārziņiem sekmējusi slāpekli mīlošo sugu ekspansiju, īpaši upes krastos biotopa 6430 *Eitrofas augsto lakstaugu audzes* izplatības joslā, pasliktinot šī biotopa stāvokli.
- Ar virsūdens augāju pāraugusi Lielupes un tās attekū un ūdenstilpju piekrastes daļa kļūst nepieejama un nepiemērota piļu un bridējputnu ligzdošanai.
- Teritorijā esošo attekū un nelielo ūdenstilpju krastu pāraugšana ar blīvu virsūdens augāju apgrūtina vai pat padara neiespējamu zivju (lidaku *Esox lucius*, plaužu *Abramis brama*) nārstu.
- Vecupju niedrājos izveidojušos ūdenstilpju un Lielupes veidoto attekū ūdens caurvades samazināšanās, veidojot aizsērējumus no uzkrātajām atmirušo augu, galvenokārt niedru, daļām vai nosprostojot ūdens apmaiņas kanālus. Applūdušo teritoriju platību un palieņu pāraugšana ar vienveidīgu niedrāju vai pāreju pastāvīgā applūduma stāvokli, samazinoties sugu daudzveidībai.

- Bijušo attīrīšanas iekārtu palieku teritorija (dienvidos no VI teritorijas), kurā atsevišķās vietās uzkrāti arī būvgruži, kas kalpo par uzturēšanās vietu putnus apdraudošajām lapsām, kā arī veido vides piegružojumu.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Kopš aptuveni 2007. gada Jūrmalas pilsētas dome pašvaldības īpašumā esošos zālājus pļāvusi aptuveni 27 ha kopplatībā, tos pļaujot ar smalcināšanu. Smalcināšanas dēļ šo gadu laikā notiek zālāja struktūras vienkāršošanās, kas ilgākā laikā, visticamāk, novedīs pie daudzu tipisko sugu izzušanas un ekspansīvo sugu izplatīšanās.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisko zālāju biotopu daudzveidības saglabāšana, dabisko zālāju atjaunošana līdz maksimāli iespējamai platībai, to uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī. Ar niedrēm aizaugušo pļavu iekopšana. Prioritāri atjaunojami biotopi ir 1630* *Piejūras zālāji*, 6410 *Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs*.
- Tāda hidroloģiskā režīma uzturēšana un atjaunošana, kas nodrošina zālāju biotopu un putnu dzīvotņu labvēlīgu aizsardzības stāvokli.
- Vecupju niedrājos izveidojušos ūdenstilpju un Lielupes veidoto atteku ūdens caurvades nodrošināšana, nepieļaujot aizsērējumu veidošanos, niedrājos izveidoto ūdenstilpju savienošana ar Lielupi.
- Teritorijā esošo atteku un nelielo ūdenstilpju krastu apsaimniekošana, lai nodrošinātu to piemērotību ūdensputniem, zivju nārsta apstākļu atjaunošana.
- Dabisku procesu netraucēta norise staignāju mežos.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Izstrādāt jaunu dabas aizsardzības plānu, izvērtējot aktuālo zālāju biotopu un aizsargājamo sugu populāciju stāvokli. Plāna ietvaros izstrādāt dabisko zālāju atjaunošanas un aizsardzības plānu, izvērtējot nopļautās zāles biomasas alternatīvas izmantošanas risinājumus (vēlams izstrādāt šim jautājumam veltītu projektu). Vēlamais risinājums – vismaz daļā dabas lieguma izveidot ganības.
- Pamesto mazdārziņu rekultivācija un palieņu zālāju atjaunošana šajā teritorijā (IV teritorija).

- Dabas liegums kā applūstoša teritorija ir iekļauta Lielupes upju baseinu apgabala plūdu riska pārvaldības plānā 2016.–2021. gadam. Lai samazinātu plūdu risku teritorijā, kas iekļauj arī dabas liegumu, Plūdu pārvaldības plānā kā augsta prioritāte ir minēta Lielupes gultnes pārtīrīšana no smilšu sanešiem posmā no grīvas līdz dzelzceļa tiltam (V un VI teritorija).
- Veidot atklātus, pilēm un bridējputniem izmantojamus koridorus pieejai pie atklāta ūdens un tiem piemērotas ūdensmalas (I, II, III un VI teritorijā).

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējās vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējās vai pastāvīgas darbības (ha)
9080*	Staignāju meži	3,2	1,2	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		3,2
91E0*	Aluviāli meži	3,7	1,3	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		3,7
6410	Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs	6,7	2,4	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	6,7	6,7
6210	Sausi zālāji kaļķainās augsnēs	10,5	3,8	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	10,5	10,5
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	1,4	<1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	1,4	1,4
6430	Eitrofas augsto lakstaugu audzes	14,9	5,4	Labā līdz nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	līdz 14,9	līdz 14,9
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi (Lielupe, tās ārējais akvatorijs un attekas)	29,0	10,5	Slikta.	Retināt blīvās piekrastes virsūdens augāja joslas Lielupes un tās atteku krastos. Reizi 3 gados.	3,0	
3150	Eitrofi ezeri	10	3,6	Nepietiekama.	Retināt piekrastes virsūdens augāja blīvo joslu, veidojot atklātas, pīļu un bridējputnu ligzdošanai izmantojamās platības un pieejas pie atklāta ūdens. Reizi 5 gados.	1,0	
1630*	Piejūras zālāji	1,4	<1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	1,4	1,4

Vienreizēji zālāju atjaunošanas pasākumi nepieciešami gan dabisko zālāju biotopos, gan arī bijušajās mazdārziņu platībās, kur tie jāatjauno vai jāizveido, vietām likvidējot grunts uzbērumus. Ņemot vērā, ka daudzviet vairākus gadus zāle pļauta ar smalcināšanu, atjaunošanas pasākumi varētu būt vajadzīgi arī līdz šim apsaimniekotajās platībās. Jāinventarizē visa platība, kas līdz šim kartēta kā biotops 6430 *Eitrofas augsto lakstaugu audzes*, jo kopš tā nokartēšanas laika (2000. gadu sākums) ir mainījusies šī biotopa interpretācija, un daļa no platības iespējams pieder biotopam 6450 *Palieņu zālāji*, bet ir sliktā aizsardzības stāvoklī. 2004. gada dabas aizsardzības plānā ir minēta vajadzība veikt meliorācijas sistēmu atjaunošanas iespēju un nepieciešamības analīzi, kas joprojām nav veikta.

Dabas liegums „Lielupes palienes pļavas” (LV0523100)

1. Teritorijas īss raksturojums

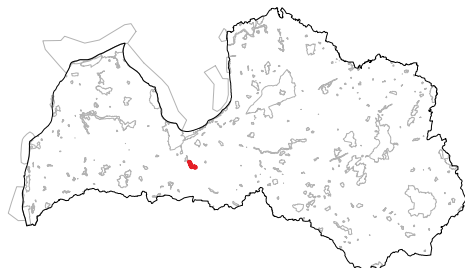
DIBINĀŠANAS GADS: 1999.

ATRAŠANĀS VIETA: Jelgavas novada Jaunsvirlaukas pagasts; Ozolnieku novada Cenu pagasts; Jelgavas pilsēta.

PLATĪBA: 352 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2006. gadā (2007–2017).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: Ministru kabineta 2008. gada 13. maija noteikumi Nr. 326 "Dabas lieguma "Lielupes palienes pļavas" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi".

Dabas liegums dibināts dabisku palieņu zālāju Lielupes krastos saglabāšanai, te konstatēti četri ES nozīmes aizsargājamo zālāju biotopu veidi. Dabas lieguma teritoriju veido četras palieņu zālāju teritorijas (saskaņā ar dabas lieguma individuālajiem aizsardzības un izmantošanas noteikumiem – I, II, III un IV teritorija), kas veido “zaļas” salas intensīvi lauksaimniecībā un apbūvē izmantotās platībās, paaugstinot Jelgavas pilsētas un tās apkārtnes vides kvalitāti. Teritorija ir viendabīga – vairāk nekā 95% veido dabiski palieņu zālāji. Regulārie pali ilgtermiņā nodrošina palieņu zālājiem nepieciešamos ekoloģiskos apstākļus. Lieguma teritorija daļēji tiek nosusināta ar novadgrāvju palīdzību, bet mazo kritumu dēļ meliorācijas sistēmas rada nebūtisku ietekmi.

Regulāri applūstošie dabiskie zālāji ir nozīmīgi kā viena no pēdējām neregulētajām Lielupes palienes daļām. Teritorijai ir būtiska nozīme zālāju biotopu fragmentācijas mazināšanai, kā vienam no nozīmīgākajiem posmiem Lielupes ielejā, kas ir sugu izplatīšanās ekoloģiskais koridors starp Zemgales un Piejūras ģeobotānisko rajonu.

Dabas liegumā konstatētas 27 retas un aizsargājamas augu un dzīvnieku sugas. Palieņu zālāji, tos pareizi apsaimniekojot, ir piemēroti pļavu bridējputniem un citām pļavu putnu ekoloģiskajām grupām. Liegums ir nozīmīga tārtiņveidīgo putnu ligzdošanas vieta un migrējošo ūdensputnu atpūtas vieta. Nozīmīgākās putnu sugas ir grieze *Crex crex*, melnā puskuitala *Limosa limosa*, pļavas tilbīte *Tringa totanus*, melnais stārķis *Ciconia nigra*, gūgatnis *Philomachus pugnax*, mazais ormanītis *Porzana parva*, ķikuts *Gallinago media*.

No retiemi, aizsargājamiem augiem konstatētas plankumainā dzegužpirkstīte *Dactylorhiza maculata*, Baltijas dzegužpirkstīte *Dactylorhiza baltica*, rudens vēlziede *Colchicum autumnale*, meža tulpe *Tulipa sylvestris*, rūtainā fritilārija *Fritillaria meleagris*, ķiploku sīpols *Allium scorodoprasum*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Negatīva ietekme var būt Jelgavas pilsētas teritorijas plānojumā paredzētajam Jelgavas apvedceļam, kurš šķērsotu lieguma teritoriju, samazinot dabisko zālāju platības.
- Neatbilstoša dabisko zālāju apsaimniekošana (zāles smalcināšana un atstāšana zālājā, augsta pļaušana, atstājot augstu nenopļauto zelmeni, dabiskās ganišanas teritorijās brīvas ganišanās apstākļos dažviet zālājs ir pārganīts, bet citviet noganišana ir nepietiekama), to pamešana un aizaugšana ar niedri un krūmiem, rada biotopu fragmentāciju, samazina sugu dzīvotņu platību un kvalitāti, īpaši, pļavu bridējputniem.
- Palieņu zālāju un upju krastu eitrofikācija, ko izraisa ar biogēniem bagāti palu ūdeņi, kā arī apsaimniekošanas iztrūkums. Sieramuižas teritorijā privātmāju notekūdeņu iespējama iekļūšana zālājā palu laikā, veicinot tā strauju eitrofikāciju un niedru ekspansiju.
- Seklo grāvju sistēmu degradācija un aizaugšana, kas maina hidroloģisko režīmu un sekmē niedru ekspansiju.
- Invazīvo augu sugu (Kanādas zeltgalvītes *Solidago canadensis*, vītoliņi *Aster salignus*, dzeloņainā gurķa *Echinocystis lobata*, ošlapu kļavas *Acer negundo* u. c.) izplatīšanās.
- Upes eitrofikācija, sadzīves atkritumi un ietekme no bijušajiem mazdārziņiem sekmējusi slāpekli mīlošo sugu ekspansiju, īpaši upes krastos biotopa 6340 *Eitrofas augsto lakstaugu audzes* izplatības joslā, pasliktinot šī biotopa aizsardzības stāvokli.
- Apmeklētāji rada traucējumu ligzdojošajiem putniem.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- 2006. gadā LIFE programmas projekta “Palieņu pļavu atjaunošana Eiropas Savienības sugām un biotopiem” (LIFE04 NAT/LV/000198) ietvaros veikta dabisko zālāju atjaunošana aptuveni 200 ha platībā, Pilssalā ierīkotas pussavvaļas zālējumu ganiņas, kur ganišanās notiek joprojām. Līdzšinējā pieeja atļaut ganību dzīvniekiem brīvi pārvietoties un izvēlēties uzturēšanās vietas pa visu ganību teritoriju, veicinot nevienmērīgu noganišanu.
- 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka aptuveni 180 ha zālāju bijuši apsaimniekoti šī pasākuma ietvaros.
- 2015. gadā Latvijas Dabas fonds veicis I un II teritorijas inventarizāciju, rezultāti apkopoti atskaitē. Secināts, ka visā inventarizētajā teritorijā zālāju apsaimniekošana nav bijusi optimāla, kas radījis gan veģetācijas, gan pļavu putnu daudzveidības samazināšanos, tādēļ nepieciešama apsaimniekošanas pasākumu pielāgošana atbilstoši dabas daudzveidības uzturēšanas prasībām.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Zālāju biotopu daudzveidība un sugu piesātinājums ir ļoti augsts, tādēļ dabas lieguma prioritāte ir gan biotopu, gan augu un putnu sugu dzīvotņu saglabāšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī.
- Zālāju biotopu apsaimniekošana un atjaunošana līdz maksimāli iespējamai platībai; to uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī, nodrošinot arī atbilstošus apstākļus pļavu putnu aizsardzībai. Prioritāri atjaunojami biotopi ir 6450 *Palieņu zālāji* un 6510 *Mēreni mitras pļavas*.
- Pašlaik pārganīto un nepietiekami noganīto, kā arī bijušo mazdārziņu teritoriju un ilgstoši pamesto zālāju (pašlaik ES zālāju biotopu kritērijiem neatbilstošās teritorijas) atjaunošana par ES nozīmes zālāju biotopiem un uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī.
- Tāda hidroloģiskā režīma uzturēšana un atjaunošana, kas nodrošina zālāju biotopu un putnu dzīvotņu labvēlīgu aizsardzības stāvokli (prioritāra ir Sieramuižas teritorija).

Dabas liegums „Lielupes palienes pļavas” (LV0523100)

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Lieguma I un II teritorijā jāievieš Latvijas Dabas fonda 2015. gadā veiktās inventarizācijas laikā ieteiktie apsaimniekošanas pasākumi.
- Lieguma III un IV teritorijā jāveic zālāju biotopu inventarizācija, sniedzot apsaimniekošanas izvērtējumu un ieteikumus.
- Jāizvērtē lieguma paplašināšanas iespējas, iekļaujot liegumam piegulošos zālājus (piemēram, liegumam I teritorijā pie tā ziemeļaustrumu un austrumu robežas piekļaujas ilggadīgi zālāji, kas ir potenciāli ES nozīmes zālāju biotopi).
- Jāizstrādā un jāievieš hidroloģiskā režīma atjaunošanas plāns (prioritāri lieguma II teritorijai un I teritorijas ziemeļu daļai), ietverot II teritorijā nesen izveidojušos mitrāja, kas nozīmīgs aizsargājamām putnu sugām niedru līnijai *Circus aeruginosus* un lielajam dumpim *Botaurus stellaris*, saglabāšanas un nepieciešamās uzturēšanas izvērtējumu.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
6120	Smiltāju zālāji	0,9	<1	Laba.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,9	0,9
6210	Sausi zālāji kalņainās augsnēs	1,2	<1	Laba.	Atjaunošana. Uzturēšana.	1,2	1,2
6510	Mēreni mitras pļavas	40,4	11,5	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	40,4	40,4
6450	Palieņu zālāji	170,0	48,3	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	170,0	170,0
6430	Eitrofas augsto lakstaugu audzes	8,2	2,3	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,0	8,2
6530*	Parkveida pļavas un ganības	5,1	1,4	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,0	5,1
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	8,4	2,4	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	8,4	8,4

Dabas lieguma I un II teritorijas zālāju biotopu atjaunošanas un uzturēšanas pasākumi detāli aprakstīti Latvijas Dabas fonda veiktajā inventarizācijā 2015. gadā (Sniedze-Kretalova R. 2015. Dabas lieguma "Lielupes palienes pļavas" I un II teritorijas 2015. gada zālāju inventarizācijas pārskats. Ietekmju un apsaimniekošanas novērtējums. Latvijas Dabas fonds, Rīga.). Līdzīga inventarizācija nepieciešama lieguma III un IV teritorijā. Tabulā zālāju platība precizēta, izmantojot jaunāko informāciju par lieguma I un II teritoriju.

Dabas liegums „Liepājas ezers” (LV0507800)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Liepājas pilsēta, Nīcas novada Otaņķu un Nīcas pagasti, Grobiņas novada Grobiņas pagasts.

PLATĪBA: 4544 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2008. gadā (2008–2023).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: Ministru kabineta 2013. gada 3. janvāra noteikumi Nr. 5 "Dabas lieguma "Liepājas ezers" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi".

Liepājas ezers ir viens no lielākajiem un nozīmīgākajiem lagūnas tipa ezeriem ar iesāļiem ūdeņiem raksturīgām augu sugām. Ezers un tā apkārtnē jau ilgstoši ir bijusi nozīmīga cilvēku saimnieciskajai darbībai – ezers izmantots kuģošanai no Bārtas upes uz jūru un zvejniecībai, bet piekrastes pļavas – siena ieguvei un lopu ganišanai. Liepājas ezeram, kas ir lagūnas tipa ezers, ir būtiska nozīme upju nesto sedimentu izgulsnēšanai. Lai nodrošinātu šīs funkcijas ilglaiību, jau 20. gs. 30. gados tika ieteikti risinājumi tā atklāto platību uzturēšanai (aizaugšanas regulēšana, sedimentu uzkrāšanās mazināšana).

Dabas liegums nodrošina vairāk nekā 100 ligzdojošo un caurceļojošo, kā arī ziemojošo, putnu sugu aizsardzību un ir iekļauts putnu aizsardzībai starptautiski nozīmīgo vietu sarakstā. Te konstatētas vismaz 46 Latvijā īpaši aizsargājamas putnu sugas, piemēram, melnais zīriņš *Chlidonias niger*, pļavu lija *Circus pygargus*, jūras ērglis *Haliaeetus albicilla*, gūgatnis *Philomachus pugnax*, mazais ormanītis *Porzana parva*. Teritorija ir nozīmīga arī īpaši aizsargājamo bezmugurkaulnieku aizsardzībai – te sastopams slaidais pumpurgliemezis *Vertigo angustior*, četrzobu pumpurgliemezis *Vertigo geyeri*, spožais pumpurgliemezis *Vertigo genesii*, spilgtā purvuspāre *Leucorrhinia pectoralis*, skabiozu pļavraibenis *Euphydryas aurinia*, brūnvālišu zilenītis *Maculinea teleius*, zirgskābeņu zilenītis *Lycaena dispar* u. c. Teritorija ir nozīmīga zivju migrācijai: Bārtas upe–Liepājas ezers, Otaņķe–Liepājas ezers, kanāli–Liepājas ostas akvatorija–Baltijas jūras piekrastes ūdeņi. Migrācijas laikā te caurceļo zutis *Anguilla anguilla*, taimiņš *Salmo trutta*. Dabas liegumā konstatēta 41 aizsargājama augu suga.

Dabas liegumā konstatēti 11 ES nozīmes aizsargājama biotopu veidi. Ezera atklātajā zonā lielās platībās sastopamas jūras najādas Najas marina un mieturalģu audzes, bet austrumu un dienvidu krastā ir

vērtīgi dabiskie zālāji. Teritorija valsts līmenī ir prioritāri nozīmīga biotopu 6410 *Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs* (pirmā nozīmīgākā valstī pēc platības īpatsvara no kopējās platības Natura 2000 teritorijās) un 1630* *Piejūras zālāji* (ceturtā nozīmīgākā) aizsardzībai.

Lieguma dabiskie zālāji ir nozīmīgi daudzām retām, aizsargājamām sugām. Teritorija valsts līmenī ir prioritāra Šinca šņibiša *Calidris alpina schinzii* populācijas atjaunošanai Latvijā un pļavu bridējputnu aizsardzībai. Šī ir viena no nedaudzajām teritorijām Latvijā, kur iespējama globāli apdraudētās putnu sugas grīšļu kauķa *Acrocephalus paludicola* ligzdošana. Nozīmīgākās augu sugas ir rūsganā melncere *Schoenus ferrugineus*, purva dievkršēliņš *Euphorbia palustris*, krāsu zeltlape *Serratula tinctoria*, zemeņu āboliņš *Trifolium fragiferum*, Buksbauma grīslis *Carex buxbaumii*, ārstniecības brūnvālite *Sanguisorba officinalis*. Liepājas ezera piekraste ir vienīgā noturīgā jūrmalas miķelītes *Aster tripolium* atradne Latvijā. Teritorija ir prioritāra kā kompakta nefragmentēta dabisko zālāju biodaudzveidības ilgtspējīgas saglabāšanas vieta Piejūras ģeobotāniskajā rajonā.

Atbilstoši Ventas upju baseina Plūdu pārvaldības plānam, Bārtas, Otaņķes un Ālandes lejteces posmu platības ir iekļautas nacionālas nozīmes plūdu riska teritorijā, kur prioritāte ir cilvēku drošības un infrastruktūras saglabāšana pār citu veidu darbībām.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Liepājas ezera seklūdens daļas aizaugšana ar ūdensaugiem. Iemesli – fosfora un slāpekļa savienojumu nokļūšana ezerā no sateces baseina (no lauksaimniecības zemēm, dažādām ražotnēm, mežsaimnieciskās darbības (Otaņķes notece) un mājsaimniecībām).

- Bārtas upes grīvā un ezera dienviddaļā izveidojies blīvs ūdensaugu aizaugums, kas mazūdens periodā traucē ūdens apmaiņu un izraisa pastiprinātu eitrofikāciju šajā ezera daļā.
- Neatbilstoša dabisko zālāju apsaimniekošana, to pamešana un aizaugšana ar krūmiem, kas rada biotopu fragmentāciju, samazina sugu dzīvotņu platību un kvalitāti, kā arī veicina aizsargājamo putnu sugu ligzdošanas vietu izzušanu.
- Vitiņu pļavās noganišanas intensitāte ir pārāk liela, tāpēc tā nelabvēlīgi ietekmē apdraudētas zālāju bezmugurkaulnieku sugas, īpaši, pumpurgliemežus un zāles stāva kukaiņus.
- Rekreācijas ietekme uz ezera putnu populāciju – laivu plūsmas traucējums, ezera izmantošana ar tam neatbilstošas jaudas peldlīdzekļiem.
- Ūdensputnu populācijas ir relatīvi stabilas, to stāvokli galvenokārt ietekmē plēsēji – Amerikas ūdele un ligzdošanai piemērotu biotopu izmaiņas.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- Kopš 2002. gada ar Nīderlandes fonda “ARK Nature” atbalstu veikta dabisko zālāju apsaimniekošana – ierīkotas ganības pussavvaļas govīm un zirgiem. Ganišanās intensitāte netiek regulēta, tādēļ dzīvnieki vairāk ganās salīdzinoši sausākajā zālājā, kur notiek pārganišana, bet zāļu purva daļā tie uzturas neregulāri, tādēļ tur veidojas ciņi un niedru aizaugums. Vitiņu pļavās konstatēta retu bezmugurkaulnieku sugu populāciju sarūkšana pārganišanas ietekmē.
- 2004. aprīlī Liepājas un Tosmares ezeru apsaimniekošanas nolūkā ir dibināta pašvaldību pilnvarota biedrība “Liepājas ezeri”. Ik gadus tiek izpļauti ūdensaugi vairāku desmitu hektāru platībā, uzlabojot ūdens cirkulāciju, zivju migrāciju, kā arī laivu pārvietošanās iespējas.
- 2017. gadā veikta Bārtas lejteces daļas tīrīšana, uzlabojot ūdens apmaiņu un zivju migrācijas apstākļus, kā arī samazinot piekrastes pārpurvošanos.
- 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka 1630* *Piejūras zālāji* pasākuma ietvaros apsaimniekoti mazāk nekā 5%, lielākā platībā apsaimniekoti biotopi 6270* *Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas* un 6410 *Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs* (līdz 70% no to kopējās platības).
- LIFE programmas projekta “Ilgtspējīgas lauksaimniecības nodrošinājums pasaulē apdraudēto

putnu sugu aizsardzībai lauku ainavā” LIFE09 NAT/LT/000233 (2010–2015) ietvaros veikta krūmu ciršana un atjaunojoša pļaušana 120 ha platībā Aizraķes pļavās ezera dienvidu galā.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisko zālāju daudzveidība un sugu piesātinājums ir ļoti augsts, tādēļ dabas lieguma prioritāte ir gan biotopu, gan augu un putnu sugu dzīvotņu saglabāšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī.
- Dabisko zālāju atjaunošana maksimālajā iespējamā platībā un uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī. Nacionālā mērogā prioritāri atjaunojami 1630* *Piejūras zālāji*, 6210 *Sausi zālāji kalķainās augsnēs*, 6410 *Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs* un 6450 *Palieņu zālāji*.
- Šinai šnibiša populācijas atjaunošana un pļavu bridējputnu populāciju uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī.
- Grišļu ļauķa ligzdošanai piemērotu biotopu saglabāšana un sugai piemērota apsaimniekošana.
- Bez mugurkaulnieku sugu brūnvālišu zileniša *Maculinea teleius*, lielā skābeņu zeltainiša *Lycaena dispar*, skabiozu pļavraibeņa *Euphydryas aurinia*, pumpurgliemežu *Vertigo* spp. populāciju uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī.
- Augu sugu jūrmalas miķelītes, purva dievkrēsliņa, krāsu zeltlapes, zemeņu āboliņa, Buksbauma grišļa, rūsganās melnceres un ārstniecības brūnvālītes populāciju uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Izstrādāt jaunu dabas aizsardzības plānu.
- Veikt dabisko zālāju kartēšanu atbilstoši jaunākajai metodikai. 2008. gada dabas aizsardzības plāns ir balstīts uz novecojušiem datiem, ir lielas nesakritības starp biotopu kartējumu un to platību statistiku dažādos avotos. Inventarizācijā jāiekļauj floras un veģetācijas, zālāju putnu un bezmugurkaulnieku aizsardzības stāvokļa un nepieciešamo atjaunošanas un apsaimniekošanas pasākumu izvērtējums.
- Izvērtēt hidroloģisko režīmu, lai varētu plānot atbilstošu zālāju apsaimniekošanu. Īpaši aktuāli tas ir Vitiņu pļavās, kur kādreiz ir bijušas sekas grāvju sistēmas, bet tagad novērota zālāju pārpurvošanās.

- Izvērtēt lieguma teritorijai piegulošo dabisko zālāju platību iekļaušanu liegumā, lai palielinātu biotopu savienotību un kopējo platību, kas nodrošinātu labāku dabisko zālāju aizsardzību ilgtermiņā. Tie ir ES nozīmes aizsargājamie zālāju biotopi līdz pat 100 ha platībā lieguma ziemeļu un ziemeļaustrumu robežai piegulošajās teritorijās, kā arī polderu zālāji (nozīmīgi putnu aizsardzībai), kas pieguļ lieguma dienvidu un rietumu robežai.
- Nodrošināt ezera funkcionalitāti, veicot regulāru ūdensaugu izpļaušanu, vienlaidus niedru un ezermeldra *Scirpus lacustris* masīvu fragmentāciju un ūdensapmaiņas kanālu (t. s. “taku”) uzturēšanu.
- Izpļaut galveno laivu ceļu pa ezera centrālo asi no ziemeļdaļas līdz Bārtas ietekai.
- Attīrīt laivu ceļu no laivu kooperatīviem līdz ezera atklātajai daļai.
- Izveidot transektu tīklu ezera dienviddaļā ūdens apmaiņas veicināšanai.
- Pļaut meldru un niedru vienlaidus lielo masīvu.
- Pļaut laivu ceļus, transektu tīklos (t. s. “takās”) un Bārtas ietekas rajonā ne mazāk kā četras reizes gadā.
- Veidot atklātas pieejas zonas ezera ziemeļrietumu krastā “Laumas” rajonā.
- Veikt Ālandes, Otaņķes un Bārtas gultnes pārtīrīšanu no sanešiem un pārlietu ūdensaugu aizauguma plūdu riska mazināšanai, ūdens caurvades un iepriekšējos punktos uzskaitīto vajadzību nodrošināšanai.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
7230	Kaļķaini zāļu purvi	4,9	<1	Nepietiekama.	Plaut vai ganīt (var abas metodes kombinēt).		4,9
7210*	Dižās aslapes audzes	0,03	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,03
6450	Paliņu zālāji	159,8	3,5	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	līdz 159,8	159,8
6430	Eitrofas augsto lakstaugu audzes	0,8	<1	Laba.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,0	0,0
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	34,7	<1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	līdz 34,7	34,7
6210	Sausi zālāji kaļķainās augsnēs	199,8	4,4	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	Līdz 199,8	199,8
6410	Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs	265,9	5,8	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	Līdz 265,9	265,9
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	5,0	<1	Nepietiekama.	Attīrīt grīvas posmus no sanešiem Otaņķē, Ālandē – ūdens caurtecēs un ceļotājzivju (taimiņš) un nēģu migrācijas nodrošināšanai.	Pēc nepieciešamības.	
3150	Eitrofi ezeri	3715,0	81,7	Nepietiekama.	Plaut ūdensaugus ezera piekrastes seklūdens un upju grīvu zonās, galvenajos laivu ceļos galvenās straumes plūsmas kanāla uzturēšanai, zivju migrācijai un peldlīdzekļu drošībai, veicot sezonā trīs reizes (pirmo reizi maijā līdz jūnijā).		30,0
1630*	Piejūras zālāji	19,0	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	līdz 19,0	19,0
1310	Viengadīgu augu sabiedrības dūņainās un zemās smilšainās pludmalēs	1,1	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		1,1

Dabas liegums „Liepnas niedrāji” (LV0534100)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Alūksnes novada Liepnas pagasts.

PLATĪBA: 159 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ietver pārmitrus mežus un ir nozīmīgs vecu purvainu mežu (niedrāju un purvāju) un vaskulāro augu sugas platlapu cinnas *Cinna latifolia* saglabāšanai. Šeit konstatētas vairākas retas, aizsargājamas augu sugas – palu grīslis *Carex paupercula*, stāvlapu dzegužpirkstīte *Dactylorhiza incarnata*, trejziedu madara *Galium triflorum*. Dabas liegums un tā apkārtnē ir nozīmīga medņa *Tetrao urogallus* riesta vieta. Teritorijā sastopams meža siksamtenis *Coenonympha hero*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Medņa riesta vietu aizaugšana.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu un purvu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

- Pārmitro mežu saglabāšanai optimāla hidroloģiskā režīma uzturēšana un/vai atjaunošana.
- Medņa riesta vietu aizauguma mazināšana.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Izpētīt hidroloģisko režīmu dabas liegumā un piegulošajā teritorijā, izvērtējot ūdens līmeņa atjaunošanas iespējas un potenciālās ietekmes uz apkārtni. Atjaunot hidroloģisko režīmu purvos un purvainajos mežos atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti

5.2. Specifiski pasākumi

5.2.1. Sugas

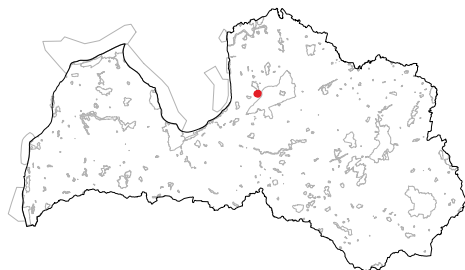
Medņa riesta vietas apsaimniekošanai jāveic egļu, bērzu paaugas un otrā stāva koku izciršana – dažādas intensitātes kopšana aptuveni 114 ha platībā, tostarp koku apauguma novākšana no grāvju malām.

5.2.2. Biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	134,7	84,7	Nepietiekama	Neiejaukšanās. Saskaņā ar izvērtējumu atjaunot hidroloģisko režīmu.		137,1

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1999.
ATRAŠANĀS VIETA: Krimuldas novada Lēdurgas pagasts.
PLATĪBA: 130 ha.
DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas pārmitriem mežiem, purviem un ezeriem bagātā teritorijā, ietverot Linezeru un daļu no tam piegulošā Sāra purva. Teritorija ir nozīmīga eitrofa ezera, augstā purva un purvainu priežu mežu aizsardzībai. Dabas liegumam piekļaujas mikroliegums zivju ērgļa *Pandion haliaetus* aizsardzībai. Sāra purva malās ir reljefa paaugstinājumi un arī purvā ir vairākas salas. Purvam piegulošās lauksaimniecības zemes ir nosusinātas, kā arī zivju ērgļa mikrolieguma un tā buferzonas teritorijā ir vairāki grāvji, kas, iespējams, ietekmē mitrāju biotopus dabas liegumā. Linezera (7,4 ha) limenis pazemināts, izrokot grāvi tā ziemeļu piekrastes daļā.

Dabas liegumā ir viens no dažiem purviem Latvijā, kur aug gan Rietumlatvijas purviem raksturīgais ciņu mazmeldrs *Trichophorum cespitosum*, gan Latvijas austrumu un ziemeļu augstajos purvos sastopamais pundurbērzs *Betula nana*, kā arī atrodama aizsargājama suga Lēzela lipare *Liparis loeselii*. Pārejas purvos un purvainajos mežos aug purva sūnene *Hammarbya paludosa* un stāvlapu dzegužpirkstīte *Dactylorhiza incarnata*. Teritorijā konstatēta alu spulgsūna *Schistostega pennata*. Linezerā sastopama medicīnas dēle *Hirudo medicinalis* un konstatēta viena no nedaudzām Latvijā zināmajām sūnas peldošās ričijvācelītes *Ricciocarpus natans* atradnēm.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Ezera līmeņa pazemināšana ir veicinājusi tā pāraugšanu un pārejas purvu joslas veidošanos. Vienlaikus ezera līmeņa paaugstināšanas iespēju ir rūpīgi jāizvērtē, jo, nosprostojot no ezera iztekošo grāvi, notiktu pārejas purviņu ilgstoša applūšana.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Pārmitrajiem biotopiem optimāla hidroloģiskā režīma saglabāšana.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Medicīnas dēlei piemērotas dzīvotnes saglabāšana Linezerā.
- Atklātas ezera piekrastes daļas uzturēšana.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Optimizēt dabas lieguma robežu, ietverot visu ekoloģiski vienoto purva teritoriju līdz Aģes ezeram (uz dienvidiem) un autoceļam V82 (uz austrumiem).

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējās vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	34,3	26,4	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		34,3
7140	Pārejas purvi un sliksnēs	6,7	5,2	Laba.	Neiejaukšanās.		6,7
7120	Degradēti augstie purvi	5,7	4,4	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Izvērtēt dabas liegumam piegulošo teritoriju meliorācijas sistēmu ietekmes un veikt atbilstošas darbības šajās teritorijās, t.sk. grāvju aizsprostošanu vai aizbēršanu.	Saskaņā ar izvērtējumu.	5,7
7110*	Aktīvi augstie purvi	59,5	45,8	Laba.	Neiejaukšanās.		59,5
3150	Eitrofi ezeri	7,4	5,7	Slikta.	Neiejaukšanās. Paplašināt pieejas ezeram ap 15 m platā joslā ZA stūrī, kur saglabājusies atklāta pieeja ezeram, lai piesaistītu lielos ziditājdzīvniekus kā medicīniskās dēles saimniekorganismus atbilstoši sugas aizsardzības plānam. Reizi 3-5 gados.	0,1	7,4

1. Teritorijas īss raksturojums

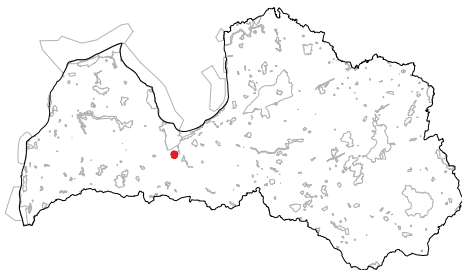
DIBINĀŠANAS GADS: 1999.

ATRAŠANĀS VIETA: Dobeles novada Jaunbērzes pagasts;
Jelgavas novada Līv bērzes pagasts.

PLATĪBA: 144 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2010. gadā (2010–2020).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas Tīreļu līdzenumā, dienvidos robežojoties ar plašām lauksaimniecības zemēm, ziemeļos un rietumos – ar nosusinātu mežu masīvu, austrumos ar baltalkšņiem aizaugušu Vecbērzes palieni. Teritorija ir nozīmīga pārmitru platlapju mežu saglabāšanai. Mežaudzes veido oši un apes ar melnalkšņu un ozolu piemistrojumu.

Dabas liegumā un tā apkārtnē ir pārveidots hidroloģiskais režīms, 20. gs. 60. gados ierīkojot Vecbērzes polderi un Vecbērzes poldera apvadkanālu un nosusinot visu plašo mežu masīvu. Vecbērze vairs nepārplūst, tādējādi ir zaudēts dabiskai upes palienei raksturīgais palu režīms. Arī Vecslampes upe dabas lieguma ziemeļos novirzīta citā gultnē. Šie pasākumi ir sekmējušu pārmitro mežu pārkrūmošanos, negatīvi ietekmējot biotopu strukturālo kvalitāti un augu sugu sastāvu. Tomēr, neraugoties uz plašajiem meliorācijas darbiem, lieguma teritorijā ir saglabājušies pietiekami mitri augšanas apstākļi un vietām pat vasaras laikā sastopami virsūdeņi.

Ši uzskatāma par Latvijā nozīmīgāko pārmitro ošu mežu teritoriju ar izteikti lielu bioloģisko daudzveidību, pēdējais relatīvi vismazāk skartais iecirknis savā laikā vienlaidus kailcirtēs izcirstā Latvijā lielākajā slapjo gāršu un liekņu meža masīvā. Dabas liegumā ir liels vecu mežaudžu īpatsvars un liels daudzums mirušās koksnes. Konstatētas 27 retas un aizsargājamas sugas: trīs vaskulāro augu, viena sūnu, divas ķērpju, piecas zīdītāju, 10 putnu, sešas bezmugurkaulnieku sugas. Konstatēta īpaši aizsargājamā sīkspārņu suga – brūnais garausainis *Plecotus auritus*. Te dzīvo daudz retu un aizsargājamo putnu sugu, no kurām nozīmīgākās ir vidējais dzenis *Dendrocopos medius*, trīspirkstu dzenis *Picoidea tridactylus* un baltmugurdzenis *Dendrocopos leucotos*, kā arī melnā dzilna *Dryocopus martius* un pelēkā dzilna *Picus canus*. Dabas liegumā aug aizsargājamā pūkainā asinszāle *Hypericum hirsutum* un reti sastopamā sūna zaļā divzobe *Dicranum viride*. Dabas liegums ir viena no Latvijā vistālāk uz rietumiem atrodamajām spilvainā ancīša *Agrimonia pilosa* atradnēm.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Izmaiņas hidroloģiskajā režīmā esošo grāvju apsaimniekošanas rezultātā, kas var veicināt teritorijas mitruma režīma samazināšanos.
- Saimnieciskā darbība, kuras rezultātā samazinās mirušās koksnes un bioloģiski veco koku apjoms mežaudzēs.
- Invazīvās sugas Kanādas zeltslotiņas *Solidago canadensis* ieviešanās uz meža stīgām, kur ir spilvainā ancīša atradnes.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Biotopiem optimālu hidroloģisko apstākļu nodrošināšana.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Neuzturēt un neatjaunot grāvjus lieguma teritorijā.
- Veikt izpēti par biotopiem optimālo hidroloģisko režīmu un tā uzturēšanas vai izveidošanas iespējām. Izvērtēt piegulošo teritoriju meliorācijas sistēmu renovācijas un uzturēšanas pasākumus, to ietekmi uz dabas lieguma hidroloģisko režīmu un biotopiem.
- Paplašināt dabas liegumu, iekļaujot tajā blakus (ZA malā) esošos pārmitros mežus, kuros atrodas aizsargājami meža biotopi un vairāku aizsargājamo augu sugu atradnes.
- Ierobežot Kanādas zeltslotiņas izplatību pie lieguma robežas – uz stigas starp 85. un 100. kvartāliem.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9020*	Veci jaukti platlapju meži	8,9	6,2	Nepietiekama.	Neiejaukšanās, t.sk. meliorācijas sistēmu neuzturēšana.		8,9
91E0*	Aluviāli meži	132,6	92,1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās, t.sk. meliorācijas sistēmu neuzturēšana.		132,6

Dabas liegums „Lubāna mitrājs” (LV0536600)

Dabas liegums „Lubāna mitrājs” (LV0536600)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2009.

ATRAŠANĀS VIETA: Rēzeknes novada Nagļu un Gaigalavas pagasts; Balvu novada Bērzpils un Krišjāņu pagasts; Madonas novada Barkavas un Ošupes pagasts; Rugāju novada Lazdukalna un Rugāju pagasts; Viļānu novada Dekšāres pagasts; Varakļānu novada Varakļānu pagasts; Lubānas novada Indrānu pagasts; Gulbenes novada Daukstu un Stradu pagasts.

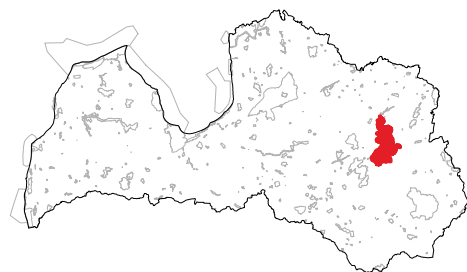
PLATĪBA: 51 351 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI:

Ministru kabineta 2009. gada 10. februāra noteikumi Nr. 135

"Dabas lieguma "Lubāna mitrājs" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi".

Dabas liegums ietver Latvijas lielāko ezeru Lubānu un tā apkārtnē esošos purvus un Pededzes upes lejteces apkārtni. Teritorija ir nozīmīga Latvijā lielākā iekšzemes mitrāju kompleksa aizsardzībai, kas ir ļoti svarīgs daudzūdens aizsargājamo sugu populāciju un biotopu saglabāšanai. Teritorija aptver lielu aizsargājamo biotopu daudzveidību – upju palieņu zālājus, augstos purvus, purvainus mežus, boreālos mežus, melnalkšņu staigņājus, parkveida pļavas un ganības u. c.

Dabas liegums „Lubāna mitrājs” ir izveidots, apvienojot 12 dabas liegumus – Bērzpils purvu, Idiņu purvu, Īdeņas un Kvapānu diķus, Lagažas-Šnitku purvu, Lubānas ieplakas, Lubānas un Sūļagala purvu, Pārabaini, Pededzes lejteci, Salas purvu, Tīrumnieku purvu, Seldžu ozolu audzi un Audīles mežu, papildus iekļaujot Lubāna ezeru un bioloģiski vērtīgas ezeram piegulošas teritorijas.

Lubāns un tuvējie zivju diķi ir viena no svarīgākajām caurceļojošo ūdensputnu atpūtas un barošanās vietām Latvijā, kā arī viena no dažām labākajām ligzdošanas vietām tādām pasaulē apdraudētām putnu sugām kā mazais ērglis *Aquila pomarina*, jūras ērglis *Haliaetus albicilla*, mazais gulbis *Cygnus columbianus*, ķikuts *Gallinago media* u. c. Kopumā teritorijā novērotas 224 putnu sugas, no tām 185 šeit arī ligzdo.

Lubāna ezeram piegulošajā teritorijā izveidoti polderi – meliorācijas sistēmas, lai aizsargātu cilvēku apdzīvotās teritorijas no applūšanas pavasara palu vai plūdu laikā. Viena no meliorācijas ietekmētajām teritorijām Lubāna mitrāja kompleksā ir Salas purvs.

Visa dabas lieguma teritorija atrodas nacionālās nozīmes plūdu riska teritorijā. Plūdu apdraudētās teritorijas ar lielu varbūtību pavasara plūdu laikā ietekmē vairāk nekā 500 cilvēkus. Atbilstoši plūdu varbūtībai (10% vai reizi 10 gados) plūdos applūst vairāk nekā 3600 ha no

dabas lieguma. Tas nosaka dabas aizsardzības vajadzību un cilvēku, kā arī to veidoto infrastruktūru, drošības jautājumu saskaņošanu. Lubānas ezers ir publiskais ezers.

Teritorija ir viena no valstī nozīmīgākajām dabisko zālāju biotopu saglabāšanā pēc to kopējās platības – tajā koncentrējas aptuveni 3000 ha ES nozīmes aizsargājamo zālāju biotopu, kas ir lielākā platība starp visām Natura 2000 teritorijām Latvijā. Tā ir pirmā nozīmīgākā Natura 2000 teritorija biotopa 6230* *Vilkakūlas (tukšaiņu) zālāji* un 6450 *Palieņu zālāji*, otrā nozīmīgākā biotopa 6530* *Parkveida pļavas un ganības* un ceturtā nozīmīgākā biotopa 6120* *Smiltāju zālāji* un biotopa 6270* *Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas* saglabāšanā Latvijā (attiecīgi, 43,8 %, 23,6 %, 11,9 %, 5,9 % un 6,5% no biotopa kopējās platības Latvijas Natura 2000 teritorijās).

Nozīmīgākās aizsargājamās vaskulāro augu sugas ir jumstiņu gladiola *Gladiolus imbricatus*, mēnīgā knīdija *Cnidium dubium*, ūdeņu grīslis *Carex aquatilis*, dumbrāja vijolīte *Viola stagnina*. Lielā mežu biotopu daudzveidība ir pamats daudzveidīgai dažādu retu sūnu, ķērpju un bezmugurkaulnieku sugu pastāvēšanai, kas dabas liegumā sastopamas lielā skaitā.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Meliorācijas sistēmu izraisītās dabiskā hidroloģiskā režīma pārmaiņas negatīvi ietekmē pārmitros mežu un purvu biotopus.
- Pārveidots palu režīms, veicot upju taisnošanu un palieņu nosusināšanu, kas apdraud aizsargājamus mežu biotopus pie Pededzes (aluviālus mežus, jauktus ozolu, gobu, ošu mežus gar lielām upēm) un palieņu zālāju biotopus.

- Dabisko meža biotopu sadrumstalotība – nelieli un tālu viens no otra esoši dabiskie mežu biotopi ir ļoti jutīgi pret traucējumiem, un lokāla sugu izmiršana tajos nozīmē lielu varbūtību, ka suga šajā vietā var neatgriezties.
- Mežsaimnieciskā darbība aizsargājamajos mežu biotopos, izvēcot daļu pieaugušo koku un mirušo koksni, būtiski negatīvi ietekmē to pastāvēšanu.
- Dabisko zālāju un putnu dzīvotņu pastāvēšanu apdraud apsaimniekošanas pārtraukšana, ko izraisa gan sociālekonomiskie faktori, gan ļoti sarežģītie hidroloģiskie apstākļi. Pievadceļi ir sliktā stāvoklī, pļavu piebraucamie ceļi – daudzviet neizbraucami.
- Invazīvās sugas Sosnovska latvāņa *Heracleum sosnowskyi* izplatīšanās – gar ūdensnotekām, uz dambjiem ap Lubāna ezeru ir izveidojušās lielas audzes, kas izplatās tālāk.
- Lubāna ezera eutrofikācija. Ezera atsevišķas daļas strauji aizaug. Samazinās atklātā ūdens daļas.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- Ezera piekrastē pie Īdeņas un Kvāpānu ciemiem ik gadus tiek veikta niedru ieguve 3–6 ha platībā un niedru kontrolēta dedzināšana putnu ligzdošanas vietās, izveidotas 106 mākslīgas salas un četri migrācijas kanāli. Pasākumi veikti ar labiem rezultātiem, taču to nepieciešams darīt lielākās platībās un nodrošināt salu neaizaugšanu. Savukārt mākslīgajām salām nepieciešama rekonstrukcija, jo šobrīd tikai uz atsevišķām ligzdo putni. Pēc pašreizējā salu veidošanas risinājuma salas ir piemērotas plēsīgajiem zīdītājdzīvniekiem, tostarp Amerikas ūdelei, kas izposta perējumus. 2015., 2016. gadā veikta niedru un krūmu pļaušana uz šīm salām, lai nodrošinātu salu neaizaugšanu. 2017. gadā kontrolēta niedru dedzināšana veikta arī Zvejsalas diķos.
- LIFE programmas projekta “Lubāna mitrāja vides apsaimniekošana, Latvija” (LIFE03 NAT/LV/000083) ietvaros atjaunoti dabisko zālāju biotopi aptuveni 1000 ha platībā – nocirsti krūmi 341 ha, uzsākta pļavu pļaušana, aizbērti grāvji (61 aizsprosts), lai palielinātu mitrumu. Veģetācijas monitorings pirmajos gados (2005.–2007. gads) pēc atjaunošanas pasākumu veikšanas liecināja tikai par nelielām pārmaiņām sugu sastāvā – tas kļuva daudzveidīgāks, bet pamitrināšanās ietekme nebija novērojama. Atkārtotot monitoringu 2015. gadā (Vijas Kreiles neregulāri dati), noskaidrots, ka notikusi pamitrināšanās – palielinājies mitru vietu sugu, galvenokārt, grišļu, īpatsvars veģetācijā, tomēr pārpurvošanās pazīmes nebija novērotas.

Zālajos, kuros ilgstoši smalcināta vai pēc pļaušanas atstāta nenovākta zāle, palielinājies ekspansīvu sugu – parastās vigriezes *Filipendula ulmaria* un lielās nātres *Urtica dioica* segums.

- Šī paša projekta ietvaros 2006. gadā četros purvos veikta hidroloģiskā režīma atjaunošana, kopumā izbūvēti 58 koka aizsprosti, taču nepieciešams veikt līdzīgas aktivitātes arī turpmāk, kā arī izcirst kokus stipri nosusinātajās, aizaugušajās purvu daļās.
- 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka vairums mitro zālāju biotopu ir bijuši apsaimniekoti. Atbalstu saņēma 70–90% no biotopu veidu 6450 *Palieņu zālāji*, 6510 *Mēreni mitras pļavas* un 6270* *Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas* kopējās platības. Daudz mazāk apsaimniekoti biotopu veidi 6210 *Sausi zālāji kalnainās augsnēs*, 6230* *Vilkakūlas (tukšaiņu) zālāji* un 6120* *Smiltāju zālāji* – tikai 22–48% no šo biotopu platības.
- LIFE programmas projekta “Parkveida pļavu un divu prioritāri aizsargājamo vaboļu sugu apsaimniekošana: plānošana, sabiedrības iesaistīšana, inovācija” (LIFE09 NAT/LV/000240) ietvaros atjaunotas parkveida pļavas 17 ha platībā.
- 2016.–2021. gadā īstenojot LIFE programmas projektu “Mazā ērgļa aizsardzības nodrošināšana Latvijā”, dažas aktivitātes kā pļavu atjaunošana un nogaišana tiek īstenotas arī daļā no Lubāna Klānu pļavām.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Sugu un biotopu aizsardzības un plūdu novēršanas prasību līdzsvarošana.
- Hidroloģiskā režīma atjaunošana purvainajos mežos un purvu biotopos, kopumā atjaunojot ~2000 ha.
- Dabisko zālāju atjaunošana maksimāli iespējamā platībā un uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī. Dabisko zālāju biotopu daudzveidība un sugu piesātinājums ir ļoti augsts, tādēļ dabas lieguma prioritāte ir gan biotopu, gan augu un putnu sugu dzīvotņu saglabāšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī.
- Saistošo noteikumu un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas prasību saskaņošana attiecībā uz pieļaujamām mežsaimnieciskajām darbībām.
- Meža biotopu fragmentācijas mazināšana, aizsargājamo biotopu platību un integritātes palielināšana, paredzot neiejaucšanos mežaudzēs, kas vēl nav sasniegušas aizsargājamo biotopu kvalitāti vai nākotnes biotopu attīstības veicināšana ar speciālām cirtēm potenciāli vērtīgajās teritorijās, piemēram, veicinot platlapju piemistrojuma palielināšanos.

- Dabisku procesu netraucētas norises nodrošināšana dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Invazīvās sugas Sosnovska latvāņa izplatīšanās ierobežošana.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Kartēt aizsargājamus biotopus atbilstoši jaunākajai metodikai. Gandrīz visu aizsargājamo biotopu veidu platības (arī apsaimniekošanas mērķplatības), visticamāk, ir lielākas nekā norādīts Natura 2000 programmā.
- Izstrādāt dabas aizsardzības plānu, precizēt funkcionālo zonējumu un teritorijas individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus saskaņā ar dabas aizsardzības plāna ietvaros veiktās izpētes rezultātiem.
- Hidroloģiskā režīma izpēte dabas liegumā, izvērtējot ūdens limeņa atjaunošanas potenciālās ietekmes uz apkārtni un saskaņojot dabas aizsardzības un plūdu novēršanas un to seku mazināšanas intereses. Hidroloģiskā režīma atjaunošanu veikt atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti.
- Hidroloģiskā režīma atjaunošanas iespēju izpēte palieņu mežu un zālāju biotopu saglabāšanai.
- Nodrošināt ūdens caurvadi ūdensnotekās, nepieļaujot pārlieku ūdensaugu aizaugumu un

aizsērējumu attīstību, kas veicina plūdu situāciju rašanos, kā arī nepieļaut applūdušo teritoriju un palieņu pāraugšanu ar vienlaidus niedrāju.

- Veikt detalizētu zālāju izvērtējumu un izstrādāt zālāju atjaunošanas un aizsardzības plānu: prioritizēt zālājos esošo dabas vērtību saglabāšanu Lubāna mitrājā, reģionālā un valsts mērogā; atkarībā no izvirzītajām prioritātēm modelēt zālāju apsaimniekošanas iespējas dažādos teritorijas hidroloģiskā režīma scenārijos; veikt zāles biomasas izmantošanas iespēju analīzi; izvērtēt apsaimniekošanai nepieciešamo pievadceļu izbūves un remonta vajadzības.
- Izstrādāt zālāju apsaimniekošanas ieteikumus saskaņā ar teritorijas sociālekonomiskajām un dabas resursu izmantošanas iespējām: ES nozīmes aizsargājamo zālāju biotopu vai putnu dzīvotņu saglabāšana i konkrētās vietās norādīt nepieciešamos atjaunošanas pasākumus (ieskaitot hidroloģiskā režīma regulēšanu) un laika periodu to veikšanai, un pēc to veikšanas ieteicamo, pieļaujamo un nepiemēroto apsaimniekošanu. Apsaimniekošanas ieteikumiem jābūt balstītiem hidroloģiskā režīma izvērtējumā, iesakot arī atbilstošu pļaušanas tehniku, ar kuru dabiskos zālājus var apsaimniekot. Ja nepieciešama hidroloģiskā režīma atjaunošana, tad apsaimniekošanas ieteikumi jānorāda arī līdz brīdim, kad notiek hidroloģiskā režīma atjaunošana.
- Ierobežot invazīvās sugas Sosnovska latvāņa izplatīšanos un intensīvi un regulāri apkarot tā audzes.
- Uzturēt zivju migrācijas kanālus starp seklūdens zonu ezera dienvidaustrumu daļā un karjeru pie Rēzeknes upes ietekas Lubāna ezerā.
- Veikt Ziemeļu dambja nostiprināšanu.

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējās vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	2636,0	5,1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās, izņemot atjaunot hidroloģisko režīmu kompleksi ar purviem.	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	
9160	Ozolu meži	82,6	<1	Nepietiekama līdz laba.	Neiejaukšanās. Izcirst egļu paaugu un 2.stāvu, ciršanas atliekas izvācot no audzes.	2	80,6
9080*	Staignāju meži	722,3	1,4	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Atjaunot hidroloģisko režīmu kompleksi ar purviem.	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	722,3
9020*	Veci jaukti platlapju meži	12,3	<1	Nepietiekama līdz laba.	Neiejaukšanās.		12,3
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	436,2	<1	Slikta līdz laba.	Neiejaukšanās. Uzlabot strukturālo kvalitāti zemākas kvalitātes biotopos, veidojot atvērumus, palielinot mirušās koksnes daudzumu.	Saskaņā ar eksperta norādījumiem.	436,2
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	1250,0	2,4	-	Neiejaukšanās. Veikt specializētas kopšanas cirtes platlapju piemistrojuma palielināšanai.	45,5	1204,5
7150	<i>Rhynchosporion albae</i> pioniersa-biedrības	5,1	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		5,1
7140	Pārejas purvi un slišķņas	1083,3	2,1	Nepietiekama.	Atjaunot hidroloģisko režīmu kompleksi ar augstajiem purviem un pārmitrajiem mežiem (grāvju aizbēršana vai aizsprostošana).	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	
7120	Degradēti augstie purvi	416,7	<1	Slikta.	Atjaunot hidroloģisko režīmu kompleksi ar pārmitrajiem mežiem (grāvju aizbēršana vai aizsprostošana).	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	
7110*	Aktīvi augstie purvi	5823,1	11,3	Nepietiekama.	Atjaunot hidroloģisko režīmu kompleksi ar augstajiem purviem un pārmitrajiem mežiem (grāvju aizbēršana vai aizsprostošana, koku apauguma izciršana).	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	
6530*	Parkveida pļavas un ganības	56,7	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	56,7	56,7

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
6510	Mēreni mitras pļavas	90,3	<1	Labā.	Atjaunošana. Uzturēšana.	10,0	90,3
6450	Palieņu zālāji	2368,5	4,6	Labā.	Atjaunošana. Uzturēšana.	307	2368,5
6430	Eitrofas augsto lakstaugu audzes	Jāprecizē.		Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	Jāprecizē.	Jāprecizē.
6410	Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs	4,7	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	3,4	4,7
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	257,0	<1	Labā.	Atjaunošana. Uzturēšana.	68,0	257,0
6230*	Vilkakūlas zālāji	66,4	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	34,6	66,4
6210	Sausi zālāji kaļķainās augsnēs	0,8	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,34	0,8
6120*	Smiltāju zālāji	23,3	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	18,0	23,3
5130	Kadiķu audzes zālājos un virsājos	3,7	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	3,7	3,7
6000	Atjaunojami zālāji	1700,0	3,0	-	Atjaunošana. Uzturēšana.	1700,0	1700,0
3260	Upju straujteces un dabiski upju posmi	40,0		Nepietiekama.	Nodrošināt ūdens caurvadi ūdensnotekās, nepieļaujot pārlietu ūdensaugu aizaugumu un aizsērējumu attīstību plūdu situāciju veidošanai	20,0	
3160	Distrofi ezeri	10,8	<1	Labā.	Neiejaukšanās.		10,8
3150	Eitrofi ezeri	8166,0	15,90	Nepietiekama.	Apsaimniekot piekrasti, kas novērš aizsargbūvju izskalojumu veidošanos. Izvēkt izskalatās augu atliekas no ezera eitrofikācijas procesu palēnināšanai. Uzturēt salu neaizaugšanu – niedru ieguve un dedzināšana. Reizi 1 – 3 gados.	5,0	40,0

Dabas liegums „Lubasts” (LV0534300)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Daugavpils novada Liksnas pagasts.

PLATĪBA: 110 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2016. gadā (2016–2028).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas meža masīva malā netālu no Daugavas, Daugavpils tuvumā. Tas ietver Lubasta ezeru ar piegulošo meža joslu. Rietumu malā dabas liegums robežojas ar plašu mazdārziņu rajonu.

Ezers ir sekls, tā vidējais dziļums 0,3 m, ezerā ietek Šaltupe. Mazdārziņu rajonā 20. gs. 60. gados veikta nosusināšana, kā arī aizbērta dabiskā ezera izteka, novadot ezera ūdeņus pa meliorācijas grāvi uz Liksnas upi un ezera ūdens līmeni pazeminot par 1 metru. Ezera krasti ir slikšņaini, ezers grūti pieejams, gandrīz pilnībā aizaudzis, ir palikuši atsevišķi klaja ūdens lauki, kas aizauguši ar iegrimušo ūdensaugu veģetāciju, galvenokārt elšiem *Stratiotes aloides*. Pavasari palu laikā Daugavas ūdeņi pa Liksnas upi ietek ezerā, appludinot ezera krastus un zemākās apbūvētās teritorijas. Palu ūdens līmenim kritot, ezerā notiek ieplūdušo ūdeņu atcece, bet ezera attīrīšanās nenotiek. Turpinās strauja ezera aizaugšana, ko veicinājusi gan dabiskā hidrogrāfiskā tīkla pārveidošana, gan ezera apkārtnes susināšanas darbi, gan antropogēnais piesārņojums un nepietiekamā caurtece mazūdens periodos.

Dabas liegums izveidots melnā zīriņa *Chlidonias niger* koloniju ligzdošanas vietas aizsardzībai. Liegumā novērotas 27 retas un aizsargājamas putnu sugas, piemēram, niedru lija *Circus aeruginosus* un pļavu lija *Circus pygargus*, lielais dumpis *Botaurus stellaris*, lielais ķiris *Chroicocephalus ridibundus*, ormanītis *Porzana porzana* u. c. Pārmitrajos mežos konstatētas aizsargājamas augu sugas, piemēram, trejdaļu madara *Galium trifidum* un Sibīrijas skalbe *Iris sibirica*. Tāpat dabas liegums ir nozīmīga dzīvotne retiem un aizsargājamiem bezmugurkaulniekiem, te konstatētas 17 sugas, piemēram, platā airvabole *Dytiscus latissimus*, spilgtā purvspāre *Leucorrhinia pectoralis*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Ezera dabiskās iztekas aizbēršana un noteces novadīšana pa jaunizraktu grāvi ir nozīmīgi pazeminājusi ezera ūdens līmeni par 60–70 cm, tādēļ būtiski samazinājusies ūdens virsmas platība un ezera dziļums, strauji pastiprinājies aizaugšanas process.

- Daugavas pavasara palos Liksnas upē ceļas ūdens un applūst Lubasta ciema zemākās platības. Tā kā vasarnīcu ciematā nav centralizēta notekūdeņu savākšana, tad applūšanas gadījumos Lubasta ezerā nonāk organiskais piesārņojums.
- Palu laikā ūdeņu atplūde notiek lēnāk nekā pieplūde, līdz ar to notiek sanešu nogulsnešanās ezera gultnē, radot biogēno piesārņojumu.
- Aizaugot ezeram, reto zīriņu sugu ligzdošanai piemērotas platības sarūk.
- Eitrofikācijas rezultātā, aizaugot ar niedrēm, izzūd zāļainiem ezeru krastiem raksturīgās putnu sugas.
- Lubasta ezera atklātās daļas aizaugšanas pastiprināšanās (galvenokārt ar parasto elsi) liecina, ka ezera ekosistēma ir degradācijas fāzē, un steidzami jāveic ezera atjaunošanas un atveseļošanas pasākumi.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Ezera un apkārtnes hidroloģiskā režīma uzlabošana, veicot pasākumus ezera ekosistēmas atjaunošanai un atveseļošanai.
- Putnu ligzdošanai nepieciešamo biotopu kvalitātes uzlabošana.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Pārmitrajiem meža biotopiem optimāla hidroloģiskā režīma saglabāšana.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Izstrādāt detalizētu ezera ekosistēmas atjaunošanas un atveseļošanas plānu.
- Veikt ezera iztekas regulāru kopšanu. Lai varētu veikt meliorācijas grāvja uzturēšanas un kopšanas pasākumus, ir jāatbrīvo tā aizsargjosla no nelikumīgām būvēm (malkas novietnēm, žogiem u. c. būvēm).
- Uzturēt meliorācijas sistēmas vasarnīcu ciematā.
- Izveidot atsevišķas brīvas pieejas (zonas/koridorus) ezeram pie Ļubastu vasarnīcu centra, lai cilvēkiem radītu interesi par piekļuvi ezeram, kas, savukārt, veicinātu no aizauguma brīvu ūdens joslu uzturēšanu.
- Mazināt ezera piekrastes ekspansīvo sugu aizaugumu, to regulāri pļaujot.
- Paplašināt dabas lieguma teritoriju, iekļaujot 9,12 ha aizsargājamā zālāju biotopa – 6450 *Palieņu zālāji* un 1,2 ha aizsargājamā meža biotopa – 9080* *Staignāju meži*.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9080*	Staignāju meži	16,9	15,4	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		16,9
3150	Eitrofi ezeri	42,6	38,7	Slikta.	Veidot atklātas piekrastes zonas, izvācot no ezera iespējami lielāku piekrastes apauguma daļu (parastā niedre, platlapu vilkvāļīte, elši) vasaras sezonā pie: (a) vasarnīcu rajona, (b) pie M1 iztekas. Veikt ezera piekrastes virsūdens augāja (parastā niedre, platlapu vilkvāļīte) kontrolētu dedzināšanu ziemas sasaluma apstākļos (vasarnīcu rajonā). Izpļaut Ļubasta iztekas grāvi reizi gadā. Veikt augāja fragmentēšanu, veidojot nosacītus "dīķus" un kanālus. Realizēt dabas aizsardzības plānā iekļauto ezera atjaunošanas un atveseļošanas plānu.	42,00	1,0

Dabas liegums „Maizezers” (LV0510000)

1. Teritorijas īss raksturojums

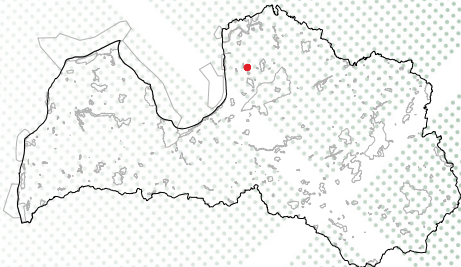
DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Limbažu novada Umurgas pagasts. Dabas liegums atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā.

PLATĪBA: 45,6 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas pie Limbažiem un ietver reljefa pazeminājumu, kurā izveidojies nelielais Maizezers un tam piegulošās pārmitrās teritorijas, veidojot vienotu ezera un purvu biotopu kompleksu. Uz ziemeļiem no dabas lieguma atrodas Rātes purvs.

Dabas liegums ir nozīmīgs vairāku biotopu – ezera ar oligotrofām līdz mezotrofām augu sabiedrībām, augsto purvu, pārejas purvu un sliksņņu, kā arī purvainu mežu – aizsardzībai. Ezera krasti sliksņņaini, grūti pieejami. Ezera dienvidaustrumu stūrī ir aizsērējis, nefunkcionējošs grāvis, kas kādreiz novadījis ūdeņus no ezera uz Braslas upi.

Viens no aptuveni 10 ezeriem Latvijā, kurā sastopama dzeloņsporū ezerene *Isoētes echinospora*. Maizezerā konstatēta reta augu sabiedrība ar Dortmana lobēliju *Lobelia dortmanna*, zāļaino ežgalvīti *Sparganium gramineum* un šaurlapu ežgalvīti *Sparganium angustifolium*. Teritorijā ir nozīmīga spilgtās purvuspāres *Leucorrhinia pectoralis* dzīvotne.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Teritorijas pastāvēšanu nelabvēlīgi var ietekmēt hidroloģiskā režīma pārmaiņas.
- Ezera austrumu krastā izveidojusies stihiska peldētava ar minimālu labiekārtojumu. Peldētavas rajonā ezera gultne smilšaina ar retu niedru joslu, kurā sastopami lobēliju-ezereņu grupas augi. Ezera atklātajā daļā izklaidus aug šaurlapu ežgalvītes. Uz peldētavu ved vairāki meža ceļi.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- Līdz šim purvu un mežu biotopos apsaimniekošana nav veikta.
- Peldētavas rajonā ap 15–20 m platā piekrastes joslā, izbradājot un, iespējams, arī izpļaujot, ir iznīcināts virsūdens augājs. Vienlaikus tā ir vienīgā vieta, kur līdz pat ezera atklātajai daļai ārpus niedru joslas, ir atklājusies smilšaina minerālgrunts, kas vērtējama

pozitīvi. Gar peldētavas centrālo eju nedrājs izretināts, veidojas "kabatas", kur sastopamas atsevišķas ezerenes un lobēlijas.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Nodrošināt apstākļus dzeloņsporū ezerenes saglabāšanai un dzīvotnes iespējamai paplašināšanai.
- Nodrošināt dabisku procesu netraucētu norisi dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Precizēt dabas lieguma robežas, iekļaujot pārmitros biotopus lieguma pierobežā, kas veido kompleksu ezera, purvu un pārmitro mežu ekosistēmu, lai nodrošinātu efektīvu to aizsardzību.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	12,7	27,9	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		12,7
7140	Pārejas purvi un slīkšņas	10,7	23,5	Laba.	Neiejaukšanās.		10,7
7110*	Aktīvi augstie purvi	11,2	24,6	Laba.	Neiejaukšanās.		11,2
3130	Ezeri ar oligotrofām līdz mezotrofām augu sabiedrībām	5,7	12,5	Slikta.	Retināt piekrastes niedrāju joslu un izvākt niedru nobiras, lai samazinātu niedru pārklājošo ietekmi uz te sastopamajiem lobēlīju-ezereņu grupas augiem, īpaši uz dzeloņsporu ezereni. Veicot retināšanas pasākumus, to veikt atstatus no esošās peldētavas. Atstāt augošus atsevišķus niedru pudurus, lai nepaliecinātu šādu piekrastes daļu pievilcību rekreācijai. Izplauto materiālu izvākt no ūdens. Retinot niedrāju ezera ZA piekrastē, to orientēt tā, lai veicinātu vīlņošanās efektu, kas labvēlīgi ietekmē grunts pārskalošanu un atmirušo augu daļu izskalošanu krastā.		0,2

Dabas liegums „Maņģenes meži” (LV0525000)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1999.

ATRAŠANĀS VIETA: Kuldīgas novada Rumbas pagasts.

PLATĪBA: 1657 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2016. gadā (2016–2028).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI:

Ministru kabineta 2003.gada 20.janvāra noteikumi Nr. 23

"Dabas lieguma "Maņģenes meži" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi".

Dabas liegums ietver mežu teritoriju starp Abavas un Ventas upju ielejām, kuru šķērso nelielu upiņu (Bebrupīte, Kazuvalks u.c.) ielejas un gravas ar bebru uzpludinājumiem, kā arī ieplakas ar nelieliem sūnu purviem. Raksturīgs viļņots reljefs. Dabas liegums dienvidu daļā robežojas ar dabas parku “Abavas senleja”, bet rietumos – ar dabas liegumu “Ventas ieleja”. Teritorijā izveidoti astoņi mikroliegumi putnu un augu sugu aizsardzībai. Kopā ar citām tuvumā esošajām īpaši aizsargājamajām dabas teritorijām reģions ir nozīmīgs kā vienots un nepārtraukts relatīvi maz ietekmētu ekosistēmu komplekss.

Dabas liegums ir nozīmīgs dažādu aizsargājamo meža biotopu – nogāžu un gravu mežu, staigājamo mežu, vecu boreālu mežu un purvainu mežu – aizsardzībai. Kopumā konstatēti 16 ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidi. Nosusināšanas maz ietekmētie skujkoku meži ir vairāku retu sugu mājvieta. Dabas liegumā sastopamas septiņas bezmugurkaulnieku, divas zīdītāju, četras ķērpju, četras sūnu, viena sēņu, trīs abinieku un deviņas vaskulāro augu sugas.

Te konstatēta 21 reta un aizsargājama putnu suga – sastopamas mežzirbe *Bonasa bonasia*, bīkšainais apogs *Aegolius funereus*, meža balodis *Columba oenas*, jūras ērglis *Haliaeetus albicilla*, ir samērā augsts medņu *Tetrao urogallus* riesta vietu blīvums. No abiniekiem sastopams lielais tritons *Triturus cristatus*, no kukaiņiem – divjoslu airvabole *Graphoderus bilineatus*, priežu sveķotājkoksngrauzis *Nothorhina punctata* un spilgtā purvuspāre *Leucorrhinia pectoralis*. Pie retajām sūnām jāmin Hellera ķīllape *Anastrophyllum hellerianum* un trejdaivu bacānija *Bazzania trilobata*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Mežsaimnieciskā darbība ir būtiski samazinājusi mežu biotopu kvalitāti, kā arī veicinājusi meža biotopu fragmentāciju.

- Pagātnē veiktā nosusināšana un hidroloģiskā režīma pārmaiņas sekmējušas medņu riesta vietu aizaugšanu.
- Zālāju, atmatu un lauču aizaugšana samazina teritorijas bioloģisko daudzveidību.
- Bebru aizsprosti un koku sagāzumi upēs veicina straumes palēnināšanos, ūdens temperatūras paaugstināšanos, ūdenī izšķīdušā skābekļa daudzuma samazināšanos, atkarībā no upes posma garenprofila krastu izskalošanos vai pārpurvošanos, oļaino un akmeņaino posmu pārklāšanos ar sanešiem un pret skābekļa deficītu jutīgajiem ūdens bezmugurkaulniekiem piemērotu dzīvotņu, kā arī strauta nēģim *Lampetra planeri* un lašveidīgajām zivīm piemērotu nārsta vietu izzušanu
- Potenciālu draudu meža biotopiem nākotnē varētu radīt bebru aktivitātes palielināšanās, kuras ietekmē upiņu krastos esošajām vērtīgajām mežaudzēm draudētu nokalšana.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- Līdz šim aizsargājamo mežu un purvu biotopu apsaimniekošana nav veikta.
- 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka dabas liegumā zālāji nav bijuši apsaimniekoti šī pasākuma ietvaros. Daļa no zālājiem ir apsekota 2014. gadā un novērtēta kā ES nozīmes zālāju biotopu kritērijiem neatbilstoša.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

- Meža biotopu fragmentācijas mazināšana, aizsargājamo biotopu platības un integritātes palielināšana, paredzot neiejaukšanos mežaudzēs, kuras vēl nav sasniegušas aizsargājamo biotopu kvalitāti.
- Medņu riestu vietu un dzīvotņu kopšana un uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Izvērtēt dabas lieguma “Maņģenes meži” apvienošanu ar dabas parku “Abavas senleja”.
- Izvērtēt esošo lauksaimniecības zemju, īpaši, pamesto atmatu un zālāju, atjaunošanas iespēju par dabiskiem zālājiem. 2016. gada dabas aizsardzības plānā nav dots vērtējums par lieguma lauksaimniecības zemju (aptuveni 177 ha) nozīmi lieguma bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai. Parasti zālāju klātbūtne arī mežainās ainavās ir nozīmīga sugu daudzveidības palielināšanai un kā barošanās vietas meža bezmugurkaulniekiem, putniem un zīdītājiem.
- Pēc teritorijas biotopu kartējuma iegūšanas sagatavot meža biotopu fragmentācijas mazināšanas un agregācijas pasākumu shēmu.
- Grozīt teritorijas individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus, nosakot mežsaimnieciskās darbības ierobežošanu, lai samazinātu meža biotopu fragmentāciju nākotnē.
- Izpētīt dabas lieguma hidroloģisko režīmu visā dabas liegumā, koncentrējoties uz meža nogabaliem, kuros plānota hidroloģiskā režīma atjaunošana, kā arī purvu biotopiem, lai mazinātu nosusināšanas ietekmi purvos.

5.2. Specifiski pasākumi - biotopi

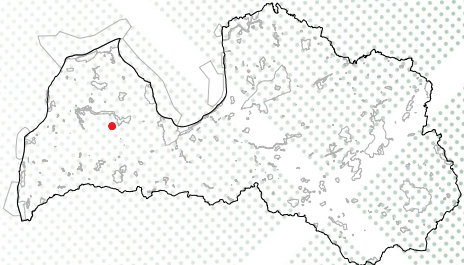
Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91E0*	Aluviāli meži	1,6	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		1,6
91D0*	Purvaini meži	257,6	15,5	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Atjaunot hidroloģisko režīmu. Apsaimniekot medņu riesta vietas.	45,1 Saskaņā ar eksperta ieteikumiem.	212,5
9080*	Staignāju meži	58,5	3,5	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Atjaunot hidroloģisko režīmu.	1,96	56,6
9050	Lakstaugiem bagāti egļu meži	6,5	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Atjaunot hidroloģisko režīmu.	0,4	6,2
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	416,1	25,1	Laba.	Neiejaukšanās. Mazināt egļu apaugumu. Palielināt mirušās koksnes daudzumu, veikt kontrolētu dedzināšanu. Kontrolētā dedzināšana. Medņu riesta vietu apsaimniekošana.	20,4 2,2 10,9 3,0 Saskaņā ar eksperta ieteikumiem.	379,6
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	75	4,5	-	Neiejaukšanās. Pasākumi struktūras uzlabošanai.	20	65
8220	Smilšakmens atsegumi	0,2	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,2
6000	Atjaunojami zālāji	līdz 177,0	10,7		Atjaunošana. Uzturēšana.	līdz 177,0	līdz 177,0
7220*	Avoti, kas izgulsnē avotkalņus	0,03	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,03

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
7160	Minerālvie- lām bagāti avoti un avotu purvi	4,0	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		4,0
7140	Pārejas purvi un slišķas	1,5	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		1,5
7120	Degradēti augstie purvi	7,3	<1	Slikta.	Neiejaukšanās. Atjaunot hidroloģisko režīmu.	4,1	3,3
7110*	Aktīvi augstie purvi	6,3	<1	Slikta.	Neiejaukšanās.		6,3
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	1,9	<1	Nepietiekama.	Ierobežot bebru darbību (samazināt skaitu, regulāri nojaukt aizsprostus), izvākt koku sagāzumus (reizi 1-3 gados).	1,9	
2180	Mežainas piejūras kāpas	54,0	3,3	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Samazināt egles apaugumu, veikt kontrolētu dedzināšanu. Palielināt mirušās koksnes daudzumu, veikt kontrolētu dedzināšanu.	0,9 25,1	28,0

Dabas liegums „Matkules meži” (LV0534400)

1. Teritorijas īss raksturojums

- DIBINĀŠANAS GADS: 2004.
- ATRAŠANĀS VIETA: Kandavas novada Matkules pagasts.
- PLATĪBA: 80 ha.
- DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
- INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas nelielā meža masīvā un ietver gan pārmitras un nosusinātas mežaudzes, gan sausieņu mežus uz reljefa paaugstinājuma. Teritorija dibināta vairāku meža biotopu aizsardzībai. Lai gan dabas lieguma platība ir neliela, te sastopami trīs ES nozīmes aizsargājamo meža biotopu veidi – purvaini meži, staigāju meži un veci, dabiski boreāli meži. Apvidus ir nozīmīgs kā melnā stārķa *Ciconia nigra* ligzdošanas vieta, dabas liegumā izveidots mikroliegums tā aizsardzībai.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Teritorijas pārmitro biotopu pastāvēšanu nelabvēlīgi var ietekmēt hidroloģiskā režīma pārmaiņas (piemēram, grāvju pārtīrīšana piegulošajās meža platībās).
- Saimnieciskā darbība, kuras rezultātā samazinās mirušās koksnes un bioloģiski veco koku apjoms mežaudzēs var pasliktināt biotopu strukturālo kvalitāti un negatīvi ietekmēt no struktūrām atkarīgo sugu stāvokli.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Izstrādāt teritorijas aizsardzības un izmantošanas individuālos noteikumus, lai nodrošinātu neiejaukšanos mežaudzēs (nav pieļaujamas sanitārās vai kopšanas circes).
- Aktualizēt aizsargājamo biotopu kartējumu atbilstoši jaunākajai metodikai.

5.2. Specifiski pasākumi - biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	27,5	34,4	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		27,5
9080*	Staigāju meži	27,2	34,1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		27,2
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	16,5	20,6	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		16,5

1. Teritorijas īss raksturojums

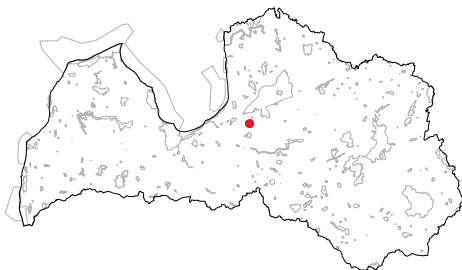
DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Siguldas novada Allažu pagasts.

PLATĪBA: 348 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2003.gadā (2004–2009), darbības termiņš pagarināts līdz 2019. gadam.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ietver Mazo Kangaru osu grēdu un Buļļu purvu ar piegulošajām teritorijām. Jauktie meži uz reljefa pacēlumiem mijas ar kangara pakājē esošiem purvainiem mežiem. Dabas liegumā sastopamas 16 augu sugas, kuru atradnes ir tuvu izplatības areāla robežām. Konstatētas vairākas retas, aizsargājamas sugas, piemēram, Ruiša pūķgalve *Dracocephalum ruyschiana*, smiltāja esparsete *Onobrychis arenaria*, parastais plaušķērpis *Lobaria pulmonaria*, čemurziežu dižtauriņš *Papilio machaon*, kārkļu zaigraibenis *Apatura iris* un sausseržu raibenis *Limenitis camilla*. Buļļu purvā riesto rubeņi *Tetrao tetrix*, bet kopumā dabas liegumā konstatētas 14 aizsargājamās putnu sugas. Aizsargājamo augu sugu smiltāja esparsetes un meža silpuresnes *Pulsatilla patens* nozīmīgas atradnes ir arī ārpus dabas lieguma, tā tiešā tuvumā.

Buļļu purva ziemeļu daļa ir nosusināta, notece novadīta uz Krievupi. Rietumu malā ir nelielas 20. gs. 50. gadu kūdras ieguves vietas, kuru apkārtne vērojama nosusināšanas ietekme. Purva centrālajā daļā purvs saglabājies relatīvi dabisks.

Mežaudzēs dabiskās sukcesijas dēļ skujkoku audzēs uz osa notiek skujkoku nomaiņa ar lapu kokiem, izveidojies bagātīgs lakstaugu stāvs. Dabas liegumā gandrīz nav sastopamas mežaudzes, kas atbilstu 9060 *Skujkoku meži uz osveida reljefa formām* kritērijiem, jo tajos nav minimālā raksturīgo sugu skaita, zemsedzes veģetācijā un krūmu stāvā ir daudz platlapju mežiem raksturīgo sugu.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Purvu un pārmitro mežu biotopus nelabvēlīgi ietekmējusi nosusināšana.
- Mirušās koksnes un bioloģiski veco koku izvākšana no mežaudzēm pasliktina biotopu kvalitāti.
- Rekreācijas ietekme, purva izbraukāšana ar kvadricikliem.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- Līdz šim aizsargājamo purvu un mežu biotopu apsaimniekošana nav veikta.
- Veikta dažu bioloģiski vecu koku (augošu gar vecā autoceļa malu) atēnošana, atsedzot koku dienvidu pusi un uzlabojot vaboļu sugu dzīvotnes apstākļus.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucētas norises nodrošināšana dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Hidroloģiskā režīma atjaunošana un uzturēšana.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Kartēt aizsargājamās biotopus atbilstoši jaunākajai metodikai.
- Veikt hidroloģiskā režīma izpēti dabas liegumā un piegulošajā teritorijā, izvērtējot ūdens limeņa atjaunošanas iespējas un potenciālās ietekmes uz apkārtni. Atjaunot hidroloģisko režīmu ietekmētajās purva daļās, atbilstoši pētījuma rezultātiem un normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	51,8	14,9	Nepietiekama.	Atjaunot hidroloģisko režīmu kompleksi ar purvu.	Saskaņā ar izpētes rezultātiem.	
9060	Skujkoku meži uz osveida reljefa formām	39,3	11,3	Slikta.	Neiejaukšanās.		
91E0*	Aluviāli meži	4,05	1,2	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		4,05
7120	Degradēti augstie purvi	8,7	2,5	Slikta.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (aizbērt vai aizsprostot grāvjus), izcirst kokus meliorācijas ietekmētajās, stipri aizaugušajās vietās (Buļļu purva ZR daļā, R daļā). Nepieciešamās darbības jāprecizē hidroloģiskā izpētes laikā.	8,7	
7110*	Aktīvi augstie purvi	105,7	30,3	Nepietiekama.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (aizbērt vai aizsprostot grāvjus), izcirst kokus nosusināšanas stipri ietekmētajās vietās (ZR daļā).	30	
6430	Eitrofas augsto lakstaugu audzes	3,3	<1	Labā, nepietiekama.	Atjaunošana. (Izvērtēt atbilstību biotopu veidam 6450). Uzturēšana.	3,3	3,3
6210	Sausi zālāji kaļķainās augsnēs	0,2	<1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,2	0,2
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	3,9	1,1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	3,9	3,9

Dabas liegums „Mazzalvītes purvs” (LV0500800)

Dabas liegums „Mazzalvītes purvs” (LV0500800)

1. Teritorijas īss raksturojums

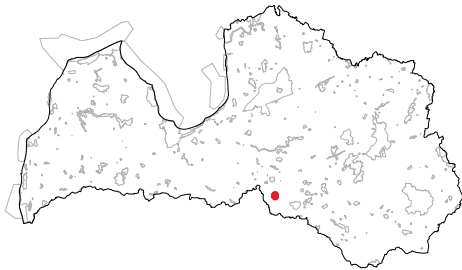
DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Neretas novada Zalves pagasts.

PLATĪBA: 267 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2010. gadā (2011–2021).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas plašā meža masīvā, lēzenā ieplakā starp Viesītes un Zalvītes upēm, tajā iekļauta daļa no Lielā Sūnākļa purva. Teritorija ir nozīmīga dzīvotne retām un aizsargājamām putnu, bezmugurkaulnieku un augu sugām. Dabas lieguma teritorijā izveidoti mikroliegumi medņa *Tetrao urogallus* rieta vietās un melnā stārķa *Ciconia nigra* aizsardzībai. Nelielas šo mikroliegumu daļas un to buferzonas atrodas ārpus dabas lieguma.

Dabas liegumā konstatēti seši ES nozīmes aizsargājami biotopu veidi. Sastopamas 22 aizsargājamas un retas sugas, piemēram, mežirbe *Bonasa bonasia*, rubenis *Tetrao tetrix*, mednis *Tetrao urogallus*, vakarlēpis *Caprimulgus europaeus*, zivju ērglis *Pandion haliaetus*, sūna gludkausiņa *Jungermannia leiantha*, ļoti reti sastopamā vabole mazais asmalis *Thymalus limbatus* u. c.

Purvaino mežu un purvu biotopi ir samērā ietekmēti. Purva hidroloģisko režīmu negatīvi ietekmējusi apkārtnes un daļēji arī dabas lieguma nosusināšana – gandrīz 30% no kokaudzēm aug nosusinātās kūdras augsnēs. Dabas lieguma nelielā daļā ir notikusi kūdras ieguve.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Purvu un mežu biotopus negatīvi ietekmē dabas liegumā un tā apkārtnē izveidotā meliorācijas sistēma. Tās radīto hidroloģiskā režīma pārmaiņu dēļ purvā ir palielinājies aizaugums ar kokiem, mainījies zemsedzes sugu sastāvs.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim purvu un mežu biotopos apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

- Hidroloģiskā režīma atjaunošana, kas uzlabotu stāvokli ne tikai aizsargājamiem mitrāju biotopiem, bet arī veicinātu purvainā meža veidošanos degradētajā purvā daļā, kas patlaban neatbilst aizsargājama biotopa kritērijiem.
- Uzlabot augstā purva biotopa struktūru.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

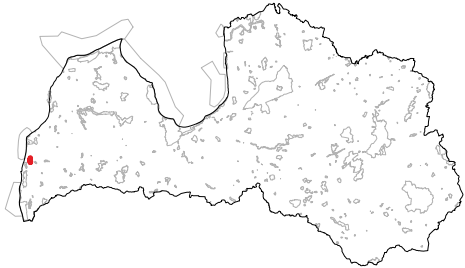
Izpētīt hidroloģisko režīmu dabas liegumā un piegulošajā teritorijā, izvērtējot ūdens līmeņa atjaunošanas iespējas, paredzamo ietekmi uz aizsargājamo putnu (medņa un melnā stārķa) dzīvotnēm un atjaunošanas potenciālās ietekmes uz apkārtni. Atjaunot hidroloģisko režīmu purvos un purvainajos mežos atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	163,8	61,4	Slikta.	Neiejaukšanās, izņemot pasākumus hidroloģiskā režīma atjaunošanai.	Saskaņā ar būvprojektu.	163,8
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	12,9	4,8	Laba.	Neiejaukšanās.		12,9
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	35,5		-	Atjaunot hidroloģisko režīmu.	Saskaņā ar būvprojektu.	35,5
7140	Pārejas purvi un sliekšņas	0,7	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,7
7120	Degradēti augstie purvi	21,2	7,9	Slikta.	Neiejaukšanās, izņemot pasākumus hidroloģiskā režīma atjaunošanai. Samazināt noteci rietumu un ziemeļu virzienā pa grāvjiem no 110. kvartāla, daļēji aizberot susinātājgrāvjus un netirot novadgrāvjus. Samazināt apaugumu augstā purva klajuma perifērijā, daļēji izcērtot priedes 50-100 m platā joslā ap klajumu 111. un 112. kvartālā.	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	21,2
7110*	Aktīvi augstie purvi	65,6	24,6	Slikta.	Neiejaukšanās, izņemot pasākumus hidroloģiskā režīma atjaunošanai. Izvērtēt, kāda ir notece no 111. kvartāla un kā to iespējams samazināt, izmantojot esošo atbērtni 110. kvartāla austrumu malā.	Saskaņā ar būvprojektu.	65,6

1. Teritorijas īss raksturojums

- DIBINĀŠANAS GADS: 1962.
- ATRAŠANĀS VIETA: Grobiņas novada Medzes pagasts.
- PLATĪBA: 95 ha.
- DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
- INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums sākotnēji dibināts Baltijas ledus ezera senkrasta veidojumu saglabāšanai. Teritorija ir izstiepta ziemeļu–dienvidu virzienā gandrīz 12 km garumā gar Ventspils–Liepājas autoceļu P111. Dabas liegums ietver senkrasta nogāzes un sāngravas, kas klātas ar sausām un mēreni mitrām pļavām, meža fragmentiem un lauksaimniecības zemēm. Nogāžu augstums sasniedz 30 m, augstākā vieta ir Spicais kalns.

Sastopami četri ES nozīmes aizsargājami biotopu veidi. Lai gan dabisko zālāju kopējā platība nav liela, tie ir ļoti nozīmīgi fragmentācijas mazināšanai Piejūras ģeobotāniskā rajona dienvidu daļā uz robežas ar Kurzemes ģeobotānisko rajonu. Dabiskie zālāji ir nozīmīgi arī kā kultūrvēsturiskais mantojums, jo tie ir seni dabiski zālāji, kas saglabājušies līdz mūsdienām un nav pieredzējuši ielabošanu vai uzaršanu. Tie ir svarīgi raksturīgās ainavas saglabāšanai un ļauj labāk saskatīt ģeomorfoloģisko objektu. Liegumā sastopamas daudzas retas un aizsargājamas augu un bezmugurkaulnieku sugas. Nozīmīgākās ir viru dzegužpuķe *Orchis mascula*, dūkstu drudzenīte *Gentianella uliginosa*, sīkziedu žibulītis *Euphrasia micrantha*, Lēzela vīrcle *Linaria loeseli*, linu starenīte *Radiola linoides*, galvainais donis *Juncus capitatus*, sīpoliņu gundega *Ranunculus bulbosus*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Dabikso zālāju neapsaimniekošana, aizaugšana ar krūmiem, kas veicina biotopu fragmentāciju un atklātas ainavas izzušanu.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- Nozīmīgi dabisko zālāju apsaimniekošanas pasākumi nav veikti.
- 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka lieguma teritorijā nav zālāju, kas būtu apsaimniekoti šī pasākuma ietvaros.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

Dabisko zālāju biotopu apsaimniekošana un atjaunošana līdz maksimāli iespējamai platībai; to uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī, nodrošinot piemērotus apstākļus aizsargājamām augu sugām.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Izstrādāt un ieviest zālāju atjaunošanas un aizsardzības plānu. Lai palielinātu zālāju biotopu savienotību un zālājiem raksturīgās sugu daudzveidības noturību ilgtermiņā, izvērtēt dabisko zālāju izveidošanas iespējas vēsturiskajās zālāju teritorijās. Dabiskie zālāji atjaunojami un izveidojami lieguma teritorijā iekļautajos iepriekš sētajos zālajos un atmatās.

5.2. Specifiski pasākumi - biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējās vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9180*	Nogāžu un gravu meži	5,7	6,0	Laba.	Neiejaukšanās.		5,7
6510	Mēreni mitras pļavas	3,5	3,7	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	3,5	3,5
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	5,6	5,9	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	5,6	5,6
6210	Sausi zālāji kaļķainās augsnēs	4,5	4,7	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	4,5	4,5

Dabas liegums „Melnais purvs” (LV0506600)

1. Teritorijas īss raksturojums

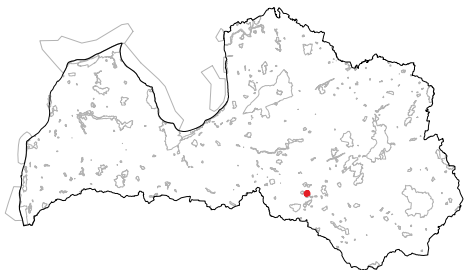
DIBINĀŠANAS GADS: 1987.

ATRAŠANĀS VIETA: Salas novada Salas pagasts.

PLATĪBA: 151 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas mežiem un purviem bagātā teritorijā. Dabas liegumā ietverta daļa no Melnā purva ar vairākām minerālzemes salām un purvu aptverošās vecās mežaudzes. Teritorija ir nozīmīga austrumu tipa augstā purva ar ārkausa kasandru *Chamaedaphne calyculata* un purvainā meža aizsardzībai. Purva malās sastopami pārejas purva fragmenti un sausi skujkoku meži. Purvs gandrīz visā tā platībā aizaudzis ar relatīvi jaunām priedēm, konstatēti atsevišķi veci, gandrīz pilnībā aizauguši grāvji.

Nozīmīgākās aizsargājamās putnu sugas ir mežirbe *Bonasa bonasia*, rubenis *Tetrao tetrix*, mednis *Tetrao urogallus*, melnā dzilna *Dryocopus martius*. Mežos konstatēts Šneidera mizmilis *Boros schneideri*, zarainā dižadatene *Hericum coralloides*, apšu vēros ar platlapju piemistrojumu konstatēti vārpstīngliemeži, piemēram, margainais vārpstīngliemezis *Clausilia dubia* un pelēkais vārpstīngliemezis *Bulgarica cana*. No aizsargājamiem augiem te konstatēta, piemēram, stāvlapu dzegužpirkstīte *Dactylorhiza incarnata*, melnā dedestiņa *Lathyrus niger*, kalnu grīslis *Carex montana*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Hidroloģiskā režīma pārmaiņas dabas liegumā vai tam piegulošajās teritorijās.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo purvu un mežu biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

Dabas liegums „Melnā ezera purvs” (LV0528700)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Olaines novada Olaines pagasts.

PLATĪBA: 317 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2011.gadā (2011–2021).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums aizņem daļu no plašā Cenas tīreļa, kurš vēl 20. gs. pirmajā pusē bija otrs lielākais purvs Latvijā. Pašreiz liela daļa purva ir izmantota kūdras ieguvei un lauksaimniecības zemju ierīkošanai, bet neskartākās daļas ietvertas divos dabas liegumos.

Melnā ezera purva centrālajā daļā atrodas Melnais ezers, kā arī daudzi nelieli ezeriņi, akači un lāmas. Teritorija ir saistošais ekoloģiskā koridora posms uz rietumiem esošajam dabas liegumam “Cenas tīrelis” un Ķemeru Nacionālajam parkam. Dabas liegumā konstatēti seši ES nozīmes aizsargājami biotopu veidi, no kuriem nozīmīgākie ir augstā purva biotopi.

Sastopamas vairāk kā 25 aizsargājamās sugas, teritorija ir īpaši nozīmīga retu putnu sugu daudzveidības saglabāšanai. Nozīmīgākās sugas ir purva tilbīte *Tringa glareola*, gugatnis *Philomachus pugnax*, ormanītis *Porzana porzana*, mazais ormanītis *Porzana parva*, rubenis *Tetrao tetrix*, lielais dumpis *Botaurus stellaris*. Ligzdošanas sezonā šeit novērota arī mazā gaura *Mergellus albellus*, bet rudens migrāciju laikā purvā atpūšas sējas zosis *Anser fabalis* un baltpiers zosis *Anser albifrons*.

Teritoriju gandrīz no visām pusēm ietver kūdras izstrādes lauki un kontūrgrāvji, apmēram 12% no dabas lieguma platības aizņem izstrādāti kūdras lauki, lielākā daļa no tiem applūduši un tajos atjaunojas purva augājs. Applūdušie kūdras lauki ir bridējputniem un ūdensputniem piemērota dzīvotne, kā arī nozīmīga ūdensputnu atpūtas vieta migrācijas laikā.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Cilvēka darbības rezultātā stipri pārveidots hidroloģiskais režīms. Galvenā negatīvā ietekme ir dabas liegumu aptverošajiem maģistrālajiem grāvjiem, kas novada ūdeni ne tikai no apkārtnējiem kūdras laukiem, bet arī no dabas lieguma teritorijas. Melnā ezera apkārtnē lieguma teritorijā esošais lokālo grāvju tīkls susina lieguma vidusdaļu.
- Teritorijas rietumu malā izrakto grāvju dēļ notikusi vairāku nelielu ezeriņu nosusināšanās. Tā rezultātā ir notikusi kūdras nosēšanās, ūdens līmenis ir

ievērojami pazeminājies, vietām ūdens spogulis ir izzudis, ezeriņi aizauguši ar sfagniem un grīšļiem

- Melnā ezera ūdens līmeņa pazemināšanās izraisījusi augšējā kūdras slāņa mineralizāciju.
- Jaunu kūdras ieguves teritoriju veidošana piegulošajās dabiskā purva platībās var negatīvi ietekmēt hidroloģisko režīmu un purva biotopus dabas liegumā.
- Purva izbrazkāšana ar kvadricikliem bojā purva veģetāciju.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

2011. gadā LIFE programmas projekta “Augstie purvi” (LIFE08 NAT/LV/000449) ietvaros veikta hidroloģiskā režīma atjaunošana purvā, uzbūvējot kūdras aizsprostus uz grāvjiem. Lai arī meliorācijas ietekmes pilnībā nav iespējams novērst apkārt esošo kūdras ieguves lauku un kontūrgrāvju dēļ, hidroloģiskā režīma atjaunošana purva stāvokli ir uzlabojusi – ir stabilizējies ūdens līmenis un lēnām atjaunojas ūdens līmenis lāmās.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

2012. gadā uzbūvēto kūdras aizsprostu uz grāvjiem kontrole un uzturēšana.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Turpināt 2010. gadā uzsāktā ūdens līmeņa un veģetācijas monitoringu. Izvērtēt hidroloģiskās atjaunošanas ietekmi uz purvainajiem mežiem.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	31,2	9,8	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		31,2
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	5,1	1,6	Laba.	Neiejaukšanās.		5,1
7140	Pārejas purvi un slišķņas	3,7	1,2	Slikta.	Neiejaukšanās.		3,7
7120	Degradēti augstie purvi	82,5	26,0	Slikta.	Kontrolēt un uzturēt uz grāvjiem izveidotos aizsprostus.		Pēc nepieciešamības.
7110*	Aktīvi augstie purvi	125,6	39,6	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		125,6
3160	Distrofi ezeri	18,4	5,8	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		18,4

Dabas liegums „Melnasalas purvs” (LV0527000)

1. Teritorijas īss raksturojums

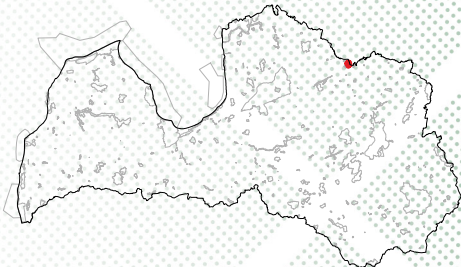
DIBINĀŠANAS GADS: 1999.

ATRAŠANĀS VIETA: Apes novada Gaujienas pagasts.

PLATĪBA: 618 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas mežiem bagātā teritorijā starp Gauju un Igaunijas robežu. Daļa no purva atrodas ārpus dabas lieguma teritorijas, Igaunijā. Tuvumā atrodas vairāki citi augstie purvi.

Dabas liegums ir nozīmīgs austrumu tipa augstā purva ar ārkausa kasandru *Chamaedaphne calyculata* un purvainu mežu aizsardzībai. Purva malās ir pārejas purvu fragmenti, bet purva minerālsalās – vecu liepu un ošu meži. Konstatēta viena no nedauzām svītrainās ūdenszāles *Glyceria striata* atradnēm Latvijā, kā arī citas retas un aizsargājamas augu sugas – kalnu grīslis *Carex montana*, trejziedu madara *Galium triflorum*, pundurbērzs *Betula nana* un mellenāju kārkls *Salix myrtilloides*. Nozīmīgākās putnu sugas ir rubenis *Tetrao tetrix* un mednis *Tetrao urogallus*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Teritorijā esošo purvu un mežu biotopus ietekmē dabas liegumā un tā apkārtnē izveidotā meliorācijas sistēma un tās radītās hidroloģiskā režīma pārmaiņas. Ietekme uz purvu neliela, tomēr purva malas, visticamāk, nosusināšanas dēļ pastiprināti aizaugušas ar priedēm.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- Līdz šim purvu un mežu biotopu apsaimniekošana nav veikta.
- Ir uzstādīta mākslīgā ligzdas vieta dienas plēsīgajiem putniem.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Izpētīt hidroloģisko režīmu, lai novērtētu nosusināšanas ietekmes mazināšanas iespējas.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	63,5	10,2	Laba.	Neiejaukšanās. Izpētīt hidroloģiskā režīma un atsevišķu grāvju aizsprostošanas iespēju.	Saskaņā ar izpētes rezultātiem.	63,5
9020*	Veci jaukti platlapju meži	25,1	4,1	Laba.	Neiejaukšanās.		25,1
7140	Pārejas purvi un slišķīgas	0,5	⟨1	Laba.	Neiejaukšanās.		
7150	<i>Rhynchosporion albae</i> pioniersa- biedrības	19,7	3,2	Laba.	Neiejaukšanās.		19,7
7110*	Aktivi augstie purvi	489,1	79,1	Laba.	Neiejaukšanās. Izpētīt hidroloģiskā režīma un atsevišķu grāvju aizsprostošanas iespēju.	50	439,1
3160	Distrofi ezeri	0,6	⟨1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,6

Dabas liegums „Melnupes meži” (LV0534500)

1. Teritorijas īss raksturojums

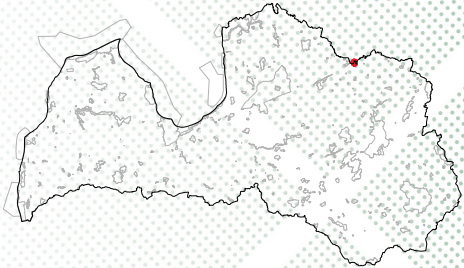
DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Apes novada Trapenes pagasts.

PLATĪBA: 66 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas plašā Melnupes ielokā pie Igaunijas robežas. Teritorija ir nozīmīga vecu vai dabisku boreālo mežu (skujkoku un jauktu mežu) un purvainu mežu aizsardzībai. Šeit sastopami purvaini priežu, priežu-bērzu-egļu meži, sausi un mitri egļu-apšu-priežu meži. Dabas lieguma teritorijā izveidots mikroliegums melnā stārķa *Ciconia nigra* aizsardzībai. Konstatēta svitrainā ūdenszāle *Glyceria striata* (viena no nedaudzām atradnēm Latvijā), spilvainais ancītis *Agrimonia pilosa*, kalnu grīslis *Carex montana*. Vecajos apšu mežos uz koku stumbriem aug parastais plaušķērpis *Lobaria pulmonaria*. Dabas liegumā un tam blakus Melnupes krastos sastopams gāršas samtenis *Lopinga achine*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Nav zināmi.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo purvu un mežu biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	19,8	30,0	Laba.	Neiejaukšanās.		19,8
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	43,7	66,2	Laba.	Neiejaukšanās.		43,7

1. Teritorijas īss raksturojums

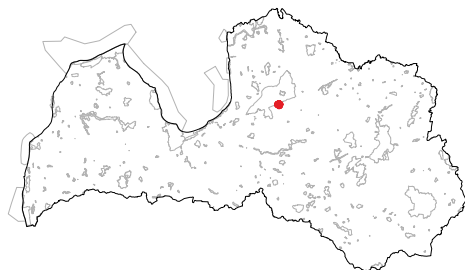
DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Amatas novada Drabešu pagasts.

PLATĪBA: 288 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2004. gadā (2005–2015).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ietver priežu un egļu mežiem bagātu teritoriju ap likumotu Pērļupes posmu Amatas kreisajā krastā. Teritorijā sastopamas upju straujtecēs, veci boreāli un purvaini meži, kā arī sugām bagātas pļavas. Teritorija ir nozīmīga Pērļupes sateces baseinā atrodamās ziemeļu upespērlenes *Margaritifera margaritifera* aizsardzībai. Ziemeļu upespērlenes inventarizācija, kas veikta četras reizes kopš 1977. gada, rāda to skaita strauju samazināšanos, dabiskais atjaunošanās process nenotiek.

Teritorija ir arī nozīmīga kā mežirbes *Bonasa bonasia* uzturēšanās vieta un dzīvotne upes nēģim *Lampetra fluviatilis*, te konstatēts strautes nēģis *Lampetra planeri*, strautes forele *Salmo trutta fario* un taimiņš *Salmo trutta m. trutta*. No putniem jāatzīmē bezdelīgu piekūns *Falco subbuteo*, mērkaziņa *Gallinago gallinago*, no augu sugām – orhidejas Baltijas dzegužpuķe *Orchis mascula*, no bezmugurkaulniekiem – taisnmates vārpstingliemezis *Cochlodina orthostoma* un graciozais vārpstingliemezis *Ruthenica filograna*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Slikta ūdens kvalitāte antropogēnā piesārņojuma (Spāres komunālie notekūdeņi, lauksaimniecības notece, dzelzceļa notece) dēļ. Upespērlenes, īpaši to mazuļi ir jutīgi pret paaugstinātu slāpekļa u. c. vielu saturu ūdenī.
- Bebru darbība Pērļupē un tās pietiekās. Bebru aizsprosti, izraktie kanāli un barības krājumi pazemina upespērleņu, lašveidīgo zivju un nēģu, kā arī ar tekošiem ūdeņiem saistīto bezmugurkaulnieku dzīvotņu kvalitāti. Ietekmes ir samazināts straumes ātrums un līdz ar to samazināts skābekļa daudzums un palielināta sedimentācija; upē papildus ienesta augsne un augu daļas, kas nosedz oļainos un akmeņainos posmus – iepriekš minēto sugu dzīvotnes.
- Palieņu un citu zālāju aizaugšana. Zālāju (gan ES nozīmes biotopu, gan ilggadīgu sētu zālāju)

aizaugšana neapsaimniekošanas rezultātā palielina to fragmentāciju, samazina zālāju augu sugu un līdz ar to arī tajos esošo bezmugurkaulnieku sugu daudzveidību. Samazinoties zālāju kvalitātei un platībai, samazinās to nozīme reto augu un dzīvnieku sugu aizsardzībā, palielinās ūdensteču noēnojums, kas savukārt samazina bezmugurkaulnieku un ar tiem saistīto zivju (upespērleņu mazuļu starpsaimnieku) daudzumu.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- Bebru dambju nojaukšana Pērļupē uzsākta jau 2002. gadā Latvijas Dabas fonda administrēto ziemeļu upespērleņu aizsardzības projektu ietvaros. Vēlāk bebru dambju nojaukšanu uzraudzīja Pārvalde. Kopš 2014. gada bebru dambju nojaukšanu organizē AS “Latvijas valsts meži”, jo Pērļupes posmā no A2 šosejas līdz dzelzceļam tika uzskaitīti 8 bebru dambji. Sākotnēji dambji nojaukti 1-2 reizes sezonā, bet kopš 2016. gada Pērļupes posms no A2 šosejas līdz dzelzceļam ir brīvs no bebru dambjiem. Bebru mēģinājumi dambjus atjaunot konstatēti neregulāri, 1-2 vietās. Augšpus dzelzceļam Pērļupē un tās pietiekās 2015./2016. gadā uzskaitīti 40-50 bebru dambji, kuri jaukti neregulāri.
- Kopš 2014. gada periodiski (reizi 1-2 gados) veikta upē iekritušo koku un to sanesumu izvākšana Pērļupes posmā no A2 šosejas līdz dzelzceļam.
- 2015. gadā uzsākta zālāju atjaunošana gar Pērļupi no A2 šosejas līdz dzelzceļam. Zālāju atjaunošanas ietvaros izzāģēti krūmi, daļēji arī baltalkšņi un atsevišķas egles. Zālāji tiek pļauti, taču pa gadiem atšķiras nopļautās platības un nopļautā materiāla savākšanas platības. Kopējā pašlaik apsaimniekoto zālāju platība ir 3 ha. Zālāju monitorings līdz šim nav veikts, taču apsaimniekošanas rezultātā ir samazinājies kūlas slānis un ciņu daudzums. Zālāju apsaimniekošanas sākotnējais mērķis bija samazināt piekrastes biotopu piemērotību bebriem un uzlabot bebru darbības uzraudzības iespējas.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Pērļupes un tās pieteku ūdens ekoloģiskā stāvokļa uzlabošana. Pērļupes un to pieteku kā ziemeļu upespērlenes un lašveidīgo zivju dzīvotņu struktūras (grunts sastāvs, straumes ātrums, noēnojums) uzlabošana.
- Ziemeļu upespērlenes populācijas sarūkšanas ātruma palēnināšana un/vai apturēšana, populācijas atjaunošana.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Meža biotopu fragmentācijas mazināšana, aizsargājamo biotopu platības un integritātes palielināšana, paredzot neiejaukšanos mežaudzēs, kas vēl nav sasniegušas aizsargājamo biotopu kvalitāti. Attīstība paredzama aizsargājamo biotopu 9050 *Lakstaugiem bagāti egļu meži*, 9010* *Veci vai dabiski boreāli meži* vai 9080* *Stagnāju meži* virzienā.
- Dabisko zālāju atjaunošana un apsaimniekošana ir ļoti vēlama gan tādēļ, lai saglabātu optimālu ziemeļu upespērlenes un lašveidīgo zivju dzīvotņu struktūru (noēnojumu -(to panāk ar parkveida ainavas veidošanu), gan tādēļ, ka teritorija pieguļ Gaujas Nacionālajam parkam, kas ir valsts mērogā nozīmīga teritorija dabisko zālāju saglabāšanai. Tādēļ, atjaunojot dabiskos zālājus, tie kalpos ne vien “Melturu sila” dabas lieguma bioloģiskās daudzveidības palielināšanai, bet arī plašākā reģionā mazinās dabisko zālāju fragmentāciju.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Identificēt no dabas liegumam blakus esošajām teritorijām ieplūstošā Pērļupes un to pieteku piesārņojuma vai potenciālā piesārņojuma avotus konkrētu (dabā identificējamu) objektu – grāvju un tml. limenī un noteikt ietekmi mazinošus pasākumus.
- Izstrādāt Pērļupes un to pieteku, kā arī piekrastes zālāju augšpus dzelzceļam kompleksu apsaimniekošanas plānu, kurā būtu ietverti ūdensteču apsaimniekošanas pasākumi un to veidi, atjaunojamās zālāju platības un veidi (piemēram, saglabājamie vai nākotnes koki optimāla ūdensteču noēnojuma veidošanai), kā arī zālāju apsaimniekošanai un uzturēšanai nepieciešamā infrastruktūra (brauktuves, ūdensteču šķērsojumi).

- Dabas lieguma un tai blakus esošās teritorijas dabas vērtību inventarizācija pa biotopu veidiem un organismu grupām meža nogabalu vai konkrētu atradņu limenī.
- Teritorijas robežu precizēšana atbilstoši ūdensguves teritorijai, dabā atpazīstamām robežām un identificētajām dabas vērtībām.

5.2. Specifiski pasākumi

5.2.1. Sugas

Ziemeļu upespērlenes *Margaritifera margaritifera* populācijas stāvoklis teritorijā vērtējams kā slikts. Sugas saglabāšanai ik gadus jānojauc bebru aizsprostus un uzplūdinājumus, jāizvāc koku sagāzumi. Regulāri jāielaiž strautes foreļu un taimiņu mazuļus, lai nodrošinātu starpniekorganisma funkcijas ziemeļu upespērleņu glohidiju iznēsāšanai un to populācijas stabilizēšanai un/vai palielināšanai. Dzīvotnes nodrošināšanai pēc nepieciešamības jāierīko mākslīgās straujtecēs un akmeņu krāvumi.

5.2.2. Biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	12,9	4,5	Labā.	Neiejaukšanās.		12,3
91D0*	Purvaini meži	6,4	2,2	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		13,6
6430	Eitrofas augsto lakstaugu audzes	2,0	1	Slikta.	Neiejaukšanās.	0,0	2,0
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	6,5	2,2	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	6,5	6,5
6000	Atjaunojami zālāji	7,5	2,6	-	Atjaunošana. Uzturēšana.	7,5	7,5
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	2,0	1	Slikta.	Nojaukt bebru aizsprostus un izvākt koku sagāzumus. Izvākt uzkrāto sedimentu. Ierīkot straujtecēs un akmens krājumus piecās vietās III. kvartālā, to kopgarums ir 100 metri.	0,1	Regulāri, pēc nepieciešamības.

Vienreizēji atjaunošanas pasākumi nepieciešami gan pašreiz zināmajos ES nozīmes aizsargājamajos zālāju biotopos, gan aizsargājamajos zālajos, kas neatbilst aizsargājamo biotopu statusam (kopā vismaz 14 ha). Zālāju biotopu atjaunošanas rīcības ietver krūmu un koku ciršanu, sakņu frēzēšanu, atjaunojošu pļaušanu vai ganīšanu, gar upi veidojot parkveida struktūru, kas nodrošina ziemēju upespērlenei atbilstošu upes noēnojumu.

Dabas liegums „Mežmuižas avoti” (LV0512800)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Siguldas novada Allažu pagasts.

PLATĪBA: 27 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2003. gadā (2004 –2009).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI:

Ministru kabineta 2008. gada 21. aprīļa noteikumi Nr.297 "Dabas lieguma "Mežmuižas avoti" individuālie aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi".

Dabas liegums atrodas Allažu pagastā 5 km uz ziemeļrietumiem no pagasta centra. Dabas liegums ir nozīmīgs viena no lielākajiem avotu kompleksiem Latvijā aizsardzībai. Tā teritoriju šķērso Kaļķugrava, kurā izplūst septiņi avoti, kuri tek pa izteiktām gravām. Avoti satek dzirnavdīķī ar ļoti dziļiem ūdeņiem un zilo mālu pamatni, no kura ūdens tālāk pa Eglupi plūst prom. Uz stāvajām gravām nogāzēm ūdens plūsmas iedarbībā vietām veidojas nelieli noslīdeņi. Agrāk avoti izmantoti kaļķu ieguvei, iegūtais kaļķis malts ūdensdzirnavās.

Dabas liegumā konstatēti pieci ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidi, nozīmīgākie ir nogāžu un gravu meži, minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi un sausi zālāji kaļķainās augsnēs. Sastopamas retas un aizsargājamas sugas – septiņas putnu sugas, viena zīdītāja suga, septiņas gliemežu sugas, četras bezmugurkaulnieku sugas. Nozīmīgākās te sastopamās dzīvnieku sugas ir lapkoku praulgrauzis *Osmoderma barnabita* un strauta nēģis *Lampetra planieri*. Nogāžu mežos atrastas vairākas retās gliemežu sugas, piemēram, pelēkais vārpstiņgliemezis *Bulgarica cana*, blāvā kristālspolīte *Vitrea contracta*, mazais torņgliemezis *Ena obscura* u. c.

Kopumā lieguma nelielajā teritorijā ir sastopamas ap 300 vaskulāro augu sugu, tostarp Latvijā reti sastopamas sugas, kas mūsu valstī aug tuvu to izplatības areāla robežām, no tām gandrīz 30 vaskulāro augu sugu ir retas un aizsargājamas, piemēram, Benekena zaķauza *Bromopsis benekenii* un sīpoliņu zobainīte *Dentaria bulbifera*.

Teritorijā tiek aktīvi izmantota kā tūrisma objekts, te izveidota tūrisma infrastruktūra, kas palīdz apmeklētāju plūsmas regulēšanai, aizsargājot jutīgākos nogāžu un avotu biotopus.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Antropogēnā slodze, ko rada apmeklētāji.

- Dabisko zālāju aizsargāšana, kas samazina kopējo floras un bezmugurkaulnieku sugu daudzveidību liegumā.
- Nepietiekama platība zālāju biotopa ilgtspējīgai saglabāšanai situācijā, ja netiek palielināta dabisko zālāju platība vai ārpus lieguma zālāji tiek iznīcināti vai pārveidoti.
- Invazīvo sugu Sosnovska latvāņa *Heracleum sosnowskyi* un puķu spriganes *Impatiens glandulifera* izplatīšanās teritorijā.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- Ir izveidota un atjaunota infrastruktūra – koka laipas un kāpnes ap avotu. Tas koncentrē apmeklētāju plūsmu, novirzot no jutīgākajām teritorijām.
- 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka dabas liegumā dabiskie zālāji nav bijuši apsaimniekoti šī pasākuma ietvaros.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide (meži, avoti).
- Dabisko zālāju biotopu atjaunošana un apsaimniekošana to vēsturiskajās robežās, kā arī dabiskojot pašreizējos kultivētos zālājus un atmatas.
- Invazīvo sugu – puķu spriganes un Sosnovska latvāņa – izplatīšanās ierobežošana visā teritorijā, kur tie tiek konstatēti.
- Lapkoku praulgrauzim *Osmoderma barnabita* piemērotu dzīvotņu uzturēšana.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Ierobežot invazīvās sugas puķu spriganes izplatīšanos, izravējot un izplaujot augus no diķa krastiem un apkārtnes dārziem pirms ziedēšanas.
- Ierobežot invazīvās sugas Sosnovska latvāņa izplatīšanos, nepieļaujot augu izziedēšanu.
- Veģetācijas periodā daļēji izvākt ūdensaugus no avotu dobes un no dzirnavdiķa, lai atsegtu atsevišķās spēcīgākās ūdens plūsmas avotos un pamatiežus, pār kuriem tek ūdens.
- Palielināt dabisko zālāju platību, lai nodrošinātu to bioloģiskās daudzveidības ilgtspējību. Zālāju kartējums ir novecojis un nesniedz priekšstatu par to pašreizējo stāvokli. 2005. gada dabas aizsardzības plānā nav sniegts pamatots vērtējums par minimālo dabisko zālāju platību to ilgtspējīgai saglabāšanai. Pašreizējā platība (mazāka par 1 ha) nevar nodrošināt

zālāju biotopu labvēlīgu aizsardzības stāvokli ilgtermiņā. Lai palielinātu zālāju biotopu platību un savienotību, jāizvērtē to izveidošana vēsturisko zālāju teritorijās, kā arī prioritāri atjaunojami pašlaik vēl saglabājušies dabiskie zālāji.

5.2. Specifiski pasākumi

5.2.1. Sugas

Ir zināmi 1 – 2 lapkoku praulgraužu *Osmoderma eremita* apdzīvoti koki, bet citi potenciālie koki ir iesauguši mežā. Dzīvotņu uzturēšanai nepieciešams, pirmkārt, uzkartēt sugai potenciāli piemērotos kokus (ozolus, liepas) gan dabas lieguma teritorijā, gan iespēju robežās arī piegulošajā teritorijā (piemēram, liepu rindu gar ceļu). Kartogrāfiski izveidojot 150 m rādiusa buferzonas ap uzkartētajiem kokiem un, tos apvienojot, iezīmēt potenciālo sugas dzīvotnes (ainavas) teritoriju. Sugas potenciālajā dzīvotnē (ainavā) veikt koku atēnošanu.

5.2.2. Biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9180*	Nogāžu un gravu meži	3,2	11,8	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		3,2
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	3,0	11,1	Slikta.	Neiejaukšanās.		3,0
7160	Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi	0,05	<1	Laba.	Ierobežot puķu spriganes izplatīšanos, izravējot augus no diķa krastiem un apkārtnes dārziem pirms ziedēšanas. Uzturēt tūrisma infrastruktūru.		0,05
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	0,2	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.		0,2
6210	Sausi zālāji kaļķainās augsnēs	0,2	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.		0,2
6000	Atjaunojami zālāji	līdz 6,0	22,2	-	Atjaunošana. Uzturēšana.		līdz 6,0

Vienreizēji zālāju atjaunošanas pasākumi nepieciešami, tomēr nav zināma kopējā atjaunojamā platība, jo dabas aizsardzības plāna dati ir novecojuši.

Dabas liegums „Mežole” (LV0524100)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1999.

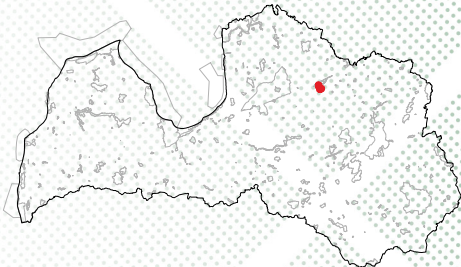
ATRAŠANĀS VIETA: Smiltenes novada Launkalnes pagasts.

PLATĪBA: 2832 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI:

Ministru kabineta 2003. gada 21. janvāra noteikumi Nr. 45 "Dabas lieguma "Mežole" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi".

Dabas liegums ietver plašu mežu un purvu masīvu ap Ludzes un Lipsas upītēm. Teritorija ir nozīmīga purvu, purvaino un vecu un dabisku boreālo mežu aizsardzībai. Dominē skujkoku audzes gan sausās, gan pārmitrās augsnēs, vietām ar platlapju piemistrojumu. Te atrodas vairāki purvi – Apiņu, Baltais un Krievu purvs, sastopami gan augsto un pārejas purvu biotopi, gan avotu purvi un avoksnāji.

Dabas liegumā atrodamas daudzas retas un aizsargājamas sugas, piemēram, platlapu cinna *Cinna latifolia*, divsēkļu grīslis *Carex disperma*, dzeltenā akmeņlauzīte *Saxifraga hirculus*, no bezmugurkaulniekiem – lielais skābeņu zeltainītis *Lycaena dispar*, divjoslu airvabole *Graphoderus bilineatus*, biezā perlamutrene *Unio crassus* un vairāku sugu vārpstingliemeži. Vecajos mežos aug daudz retu sūnu un ķērpju, piemēram, doblapu leženeja *Lejeunea cavifolia* un asinssārtais mikoblasts *Mycoblastus sanguinarius*, purvos sastopama Lapzemes āķīte *Hamatocaulis lapponicus* un spurainā dzīparene *Paludella squarrosa*. No putnu sugām nozīmīgākās ir mežirbe *Bonasa bonasia*, melnais stārķis *Ciconia nigra*, ķīķis *Pernis apivorus*, mednis *Tetrao urogallus*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Visos purvos, kā arī slapajos mežos ir nosusināšanas grāvji, ierīkoti gan 20. gs. sākumā, gan vēlāk. Daļa no grāvjiem ir iztaisnoti avotstrauti (Baltajā purvā) vai strauti, kas iztek no purva (Apiņu purvā). Krievu purvā distrofajā ezerā pazemināts ūdens līmenis, iztaisnojot un padziļinot ezera izteku. Šajā purvā 20. gs. sākumā iegūta kūdra ar karjeru metodi, saglabājušies kūdras žāvēšanas šķūniši.
- Nosusināšanas ietekmē Baltais purvs ir samērā aizaudzis ar kokiem un sīkkrūmiem.
- Dabiskie zālāji atrodami Lipsas palienē, tie ilgstoši nav apsaimniekoti, kā rezultātā tie degradējušies un aizauguši ar krūmiem.

- Bebru aizsprosti un koku sagāzumi upēs veicina straumes palēnināšanos, ūdens temperatūras paaugstināšanos, ūdenī izšķīdušā skābekļa daudzuma samazināšanos, atkarībā no upes posma garenprofila krastu izskalošanos vai pārpurvošanos, oļaino un akmeņaino posmu pārklāšanos ar sanešiem, upes nēģim, forelēm, un te potenciāli sastopamajām biežajai perlamutrenei, ziemeļu upespērlenei piemērotu dzīvotņu izzušanu.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Pārmitrajiem biotopiem optimāla hidroloģiskā režīma uzturēšana.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Bebraiņu vai bebru aizsprostu novākšana oļainajos, granšainajos un akmeņainajos upes posmos, lai nodrošinātu labvēlīgus apstākļus strauta nēģu *Lampetra planeri* populācijai, forelēm, biežajām perlamutrenēm *Unio crassus* un ziemeļu upespērlenei *Margaritifera margaritifera*.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Izstrādāt dabas aizsardzības plānu un teritorijas individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projektu, pārskatot esošo zonējumu un tā piemērotību dabas vērtību aizsardzībai.
- Izpētīt hidroloģisko režīmu dabas liegumā un piegulošajā teritorijā, izvērtējot ūdens līmeņa atjaunošanas potenciālās ietekmes uz apkārtni. Atjaunot hidroloģisko režīmu purvos un purvainajos mežos atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti. Atjaunot nelielo tiltu pāri Lipsas upītei, lai nodrošinātu piekļuvi ar tehniku atjaunojamiem un apsaimniekojamiem zālājiem.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	389,0	13,7	Laba.	Neiejaukšanās, izņemot hidroloģiskā režīma atjaunošanu.	Saskaņā ar izpētes rezultātiem.	389,0
91E0*	Aluviāli meži	44,9	1,6	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		44,9
9180*	Nogāžu un gravu meži	0,6	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,6
9080*	Staignāju meži	49,6	1,8	Laba.	Neiejaukšanās.		49,6
9020*	Veci jaukti platlapju meži	17,1	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		17,1
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	499,5	17,6	Laba.	Neiejaukšanās.		499,5
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	85,0	3,0		Neiejaukšanās		85,0

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
7220*	Avoti, kas izguļsnē avotkalņus	<0,1		Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		<0,1
7160	Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi	82,1	2,9	Laba.	Neiejaukšanās.		82,1
7140	Pārejas purvi un slišķīgas	5,1	<1	Laba.	Niedru pļaušana (tās savācot). Neiejaukšanās.	1	4,1
7110*	Aktivi augstie purvi	75,2	2,7	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Atjaunot hidroloģisko režīmu (nepieciešama iepriekšēja hidroloģiskā izpēte).	Saskaņā ar izpētes rezultātiem.	50
7120	Degradēti augstie purvi	12,2	<1	Slikta.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (nepieciešama iepriekšēja hidroloģiskā izpēte).	12,2	
6450	Palieņu zālāji	2,1	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	2,1	2,1
6270*	Sugām bagātas ganība sun ganītas pļavas	0,9	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,9	0,9
3160	Distrofi ezeri	0,3	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,3
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	9,5	<1	Nepietiekama.	Izvākt vai samazināt koku sagāzumus, nojaukt bebru aizsprostus oļainajos, granšainajos un akmeņainajos upes posmos. Darbus atkārtot pēc nepieciešamības.	3,0	

1. Teritorijas īss raksturojums

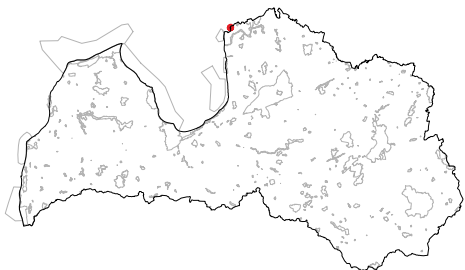
DIBINĀŠANAS GADS: 1999.

ATRAŠANĀS VIETA: Salacgrīvas novads Ainažu lauku teritorija. Dabas liegums atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā.

PLATĪBA: 61 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas mežainā apvidū pie Latvijas–Igaunijas robežas un ietver galvenokārt pārmitrus mežus. Teritorija ir nozīmīga cilvēku saimnieciskās darbības maz ietekmētu slapjo lapu koku mežu un vecu boreālu mežu aizsardzībai. Blakus atrodas mikroliegums, kas izveidots mazā ērgļa *Aquila pomarina* aizsardzībai. Citi apkārtējie meži ir nosusināti un aktīvi apsaimniekoti.

Ši ir nozīmīga retu bezmugurkaulnieku dzīvotne un putnu ligzdošanas vieta, sastopamas retas sūnas un vaskulārie augi. Dzīvo mežirbe *Bonasa bonasia*, melnais stārķis *Ciconia nigra*, baltmugurdenis *Dendrocopos leucotos*, lapu koku mežos aug platlapu cinna *Cinna latifolia* un Lietuvas ūdenszāle *Glyceria lithuanica*, konstatēts apšu zaigraibenis *Apatura ilia*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Dabas liegumam piegulošajā teritorijā ir veikti meliorācijas sistēmu un meža ceļu atjaunošanas pasākumi, ietverot veco grāvju padziļināšanu un jaunu grāvju izbūvi, rezultātā uzlabojusies ūdens notece ne tikai no saimnieciski izmantojamajiem mežiem, bet paaugstinājies arī risks pasliktināties hidroloģiskajam režīmam pārmitrajos meža biotopos lieguma teritorijā.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucētas norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

- Meža biotopu fragmentācijas mazināšana, aizsargājamo biotopu platības un integritātes palielināšana, paredzot neiejaukšanos mežaudzēs, kas vēl nav sasniegušas aizsargājamu biotopu kvalitāti. Attīstība paredzama aizsargājamu biotopu 9050 *Lakstaugiem bagāti egļu meži*, 9010* *Veci vai dabiski boreāli meži* vai 9080* *Staignāju meži* virzienā.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Aktualizēt aizsargājamo biotopu kartējumu atbilstoši jaunākajai metodikai.

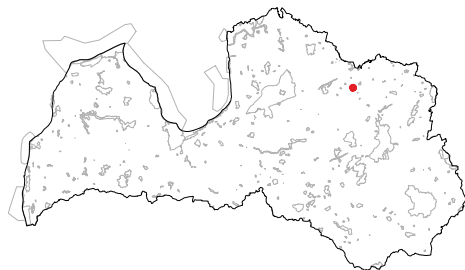
5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	24,0	39,3	Laba.	Neiejaukšanās.		24,0
9080*	Staignāju meži	22,3	36,5	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		22,3
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	9,7	15,9	-	Neiejaukšanās.		9,7

Dabas liegums „Mētru mežs” (LV0534600)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2004.
ATRAŠANĀS VIETA: Gulbenes novada Lejasciema pagasts.
PLATĪBA: 74 ha.
DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas mežainā un nelielām upītēm bagātā teritorijā netālu no Gaujas upes, ietverot daļu no Klajā purva pie Klinča ezera. Teritorija ir nozīmīga vecu vai dabisku boreālu un purvainu mežu aizsardzībai. Daļā dabas lieguma noteikts mikroliegums medņa *Tetrao urogallus* riesta vietas aizsardzībai ar plašu buferzonu, kas ietver visu dabas liegumu.

Mežaudzes veido purvaini priežu, egļu un bērzu meži ar divsēkļu grīslī *Carex disperma*, te sastopamas aizsargājamas sūnu un ķērpju sugas. Īpaši jāatzīmē Latvijā retāk sastopamie purvaini bērzu meži. Dabas lieguma teritorijā ir plaša vējgāze.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Nav zināmi.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Aktualizēt biotopu kartējumu atbilstoši jaunākajai metodikai.
- Izvērtēt hidroloģisko režīmu, nosusināšanas ietekmes mazināšanas un optimāla purvaino mežu biotopu hidroloģiskā stāvokļa saglabāšanas iespējas.
- Apsekot medņu riestus un izvērtēt apsaimniekošanas pasākumus katrā meža nogabalā.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	16,1	21,8	Laba.	Neiejaukšanās.		16,1
91D0*	Purvaini meži	56,8	76,8	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		56,8

Dabas liegums „Motrines ezers” (LV0530600)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2004.
ATRAŠANĀS VIETA: Baltnavas novada Baltnavas pagasts.
PLATĪBA: 46 ha.
DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ietver Motrines ezeru un tam piegulošos purvus un sliktākas, kā arī apkārt esošās pārmitrās mežaudzes. Ezera krasti sliktāki, grūti pieejami, iztek grāvis, kurš tālāk ietek Kūkovā. Ziemeļos dabas liegums robežojas ar mikroliegumu medņa *Tetrao urogallus* riesta vietas aizsardzībai.

Teritorija ir nozīmīga Austrumlatvijā ļoti reta biotopa – kaļķaina zāļu purva ar dižo aslapi aizsardzībai. Nelielajā teritorijā sastopami pieci ES nozīmes aizsargājami biotopu veidi un nozīmīgākās sastopamās sugas ir sūna spīdīgā āķīte *Hamatocaulis vernicosus*, meža silpurene *Pulsatilla patens*, dzeltenā akmeņlauzīte *Saxifraga hirculus*, Lēzela lipare *Liparis loeselii* un slaidais pumpurgliemezis *Vertigo angustior*.

Te konstatētas arī citas retas un aizsargājamas sūnu sugas – smaržīgā zemessomenīte *Geocalyx graveolens*, tūbainā bārkstlape *Trichocolea tomentella* un trīsindu mēzija *Meesia triquetra*. Ezerā aug mieturu hidrilla *Hydrilla verticillata*, pārejas purvos – vairākas orhideju sugas, piemēram, purva sūnene *Hammarbya paludosa* un trejdaivu koraļšakne *Corallorhiza trifida*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Ap ezeru ir vairāku desmitu līdz simtu metru plata meža josla, kas novērš biogēnu ieskalošanās iespējas no mežsaimnieciskās vai lauksaimnieciskās darbības. Ezera dienvidaustrumu krastā ap 70 m no ezera ārpus meža buferjoslas atrodas meliorētas lauksaimniecības platības. Apdraudējums var rasties situācijā, ja tiek pārtirita meliorācijas sistēma, pārtirīšanas darbos ietverot arī grāvja posmu dabas lieguma meža platībā un to ievērojami padziļinot. Šāda rīcība var atstāt būtisku negatīvu iespaidu uz teritorijas pārmitro biotopu pastāvēšanu.
- Bebru intensīvā darbība var veicināt jaunu meža platību applūšanu un pārpurvošanos ārpus jau esošajām pārmitrajām platībām.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Pārmitrajiem biotopiem optimāla hidroloģiskā režīma uzturēšana.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos ūdeņu, purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Ierobežot bebru darbību gadījumos, ja tā veicina meža platību applūšanu un pārpurvošanos ārpus jau esošajām pārmitrajām platībām.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	7,4	16,1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		7,4
9080*	Staignāju meži	5,5	11,7	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		5,5
7210*	Dižās aslapes audzes	0,03	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,03
7140	Pārejas purvi un sliksņas	1,3	2,8	Laba.	Neiejaukšanās.		1,3
3150	Eitrofi ezeri	11,8	25,6	Laba.	Neiejaukšanās.		11,8

Dabas liegums „Mugurves pļavas” (LV0528800)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Gulbenes novada Stradu un Litenes pagasts.

PLATĪBA: 317 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2005. gadā (2005–2015).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI:

Ministru kabineta 2007.gada 10.aprīļa noteikumi Nr.245 "Dabas lieguma "Mugurves pļavas" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi".

Dabas liegums ietver daļu no Pededzes upes meandrējošās lejteces ar vecupēm un nelielu Mugurves upes posmu, ko ietver plaši meži. Dabisko zālāju platības aizņem 50% no lieguma teritorijas. Kopā ar dabas liegumu „Sitas un Pededzes paliene” tas veido vienotu hidroloģisko sistēmu, kur notiekošie procesi vislielākā mērā ir atkarīgi no Pededzes un tās pieteku funkcionēšanas. Nozīmīgākais hidroloģiskais process, kas ietekmē dabas vērtības teritorijā, ir pali, to ilgums un aptvertā platība.

Dabas liegumā konstatēti septiņi ES nozīmes aizsargājami biotopu veidi, sastopama 31 reta un aizsargājama suga, t. sk. piecas augu, sēņu un ķērpju, septiņas bezmugurkaulnieku, 18 putnu un viena zidītāju.

Teritorija ir nozīmīga putnu ligzdošanas apvidus aizsardzībai. Dabas liegums ir sestā nozīmīgākā biotopu veida 6530* *Parkveida pļavas un ganības* un četrpadsmitā nozīmīgākā biotopu veida 6450 *Paliņu zālāji* aizsardzībai Latvijā, tā ietver attiecīgi 1,5% un 1,7% no kopējās biotopa platības Natura 2000 tīklā. Pašlaik tajā zālāju biotopu ainavekoloģiskā savienotība ir ļoti augsta, un tas ir labs priekšnoteikums teritorijas stabilitātei nākotnē. Dabas liegums kopā ar Natura 2000 teritorijām “Lubāna mitrājs” un “Jaunanna” ir nozīmīgs ainavekoloģiskās integritātes nodrošināšanai kā sugu izplatīšanās ekoloģiskais koridors un kodolteritorija Ziemeļaustrumu ģeobotāniskajā rajonā.

Nozīmīgākās teritorijā sastopamās sugas ir ķikuts *Gallinago media*, grieze *Crex crex*, mežzirbe *Bonasa bonasia*, ormanītis *Porzana porzana*, niedru lija *Circus aeruginosus*, rubenis *Tetrao tetrix* u. c. Teritorija ir viena no desmit nozīmīgākajām Natura 2000 teritorijām valstī ķikuta aizsardzībai.

Vairākas retas putnu sugas dabas lieguma zālājus izmanto kā barošanās teritoriju, bet ligzdo piegulošajās mežaudzēs. Dabas liegums ir viena no nedaudzajām ķērpja krokainās flavoparmēlijas *Flavoparmelia caperata* atradnēm Latvijā. Pļāvās aug Sibīrijas skalbe *Iris sibirica*. Sastopamas vairākas spāru sugas, piemēram, zaļā

upjuspāre *Ophiogomphus cecilia*, raibgalvas purvuspāre *Leucorrhinia albifrons*, spilgtā purvuspāre *Leucorrhinia pectoralis*. Ar bioloģiski veciem platlapjiem saistītas vaboles ir lapkoku praulgrauzis *Osmoderma barnabita* un marmora rožvabole *Liocola marmorata*. Pededzes upē sastopams ūdrs *Lutra lutra* un biezā perlamutrene *Unio crassus*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Teritorijas hidroloģisko režīmu un līdz ar to dabas vērtību saglabāšanu negatīvi ietekmējusi Mugurves iztaisnošana un meliorācija dabas lieguma teritorijā.
- Teritoriju ietekmē hidroelektrostacijas darbība, kas atrodas uz Pededzes upes Jaunannas pagastā. Tās darbība kopš 2001. gada samazinājusi Pededzes caurplūdumus lejpus hidroelektrostacijas dabas lieguma teritorijā.
- Neatbilstoša dabisko zālāju apsaimniekošana, to pamešana un aizaugšana ar krūmiem, kas rada biotopu fragmentāciju, samazina sugu dzīvotņu platību un kvalitāti, kā arī veicina aizsargājamo putnu sugu ligzdošanas vietu izzušanu.
- Dabisko zālāju pārāk intensīva apsaimniekošana (ielabošana) un uzāršana.
- Bebru veidotie grāvji un alas traucē krūmāju novākšanu palienē un zālāju apsaimniekošanu, kā arī bebru aizsprosti var radīt applūdinājumus vietās, kur tas ir postoši gan bioloģiskajām, gan saimnieciskajām vērtībām, kā arī aizkavēt palu ūdeņu aizplūšanu no pļāvām vasarā.
- Vecupju krastu aizaugšana, to noēnojuma palielināšanās; to aizsērēšana ar zaru lapu nobirām patērē skābekli un samazina iespējamo ūdens organismu daudzveidību.
- Lapkoku praulgrauzim piemēroto dzīvotņu samazināšanās – veco, dobumaino koku ieaugšana mežaudzēs, stumbru noēnojums un koku bojāeja, t.sk. bebru darbības rezultātā.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- LIFE Nature programmas projekta “Palieņu pļavu atjaunošana Eiropas Savienības sugām un biotopiem” (LIFE04 NAT/LV/000198) ietvaros 2004.–2008. gadā parkveida pļavās ozoli tika atbrīvoti no krūmiem (5,5 ha), tomēr veiktā pasākuma rezultāti nebija apmierinoši. Palieņu zālajos cirsti krūmi (16,85 ha) un veikta pirmreizēja pļaušana (31,15 ha). Zālāju apsaimniekošanas sekmju vērtējums nav veikts.
- 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka 50–70% no zālāju platības bija apsaimniekoti.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisko zālāju biotopu daudzveidība un sugu piesātinājums ir ļoti augsts, tādēļ prioritāte ir gan biotopu, gan augu un putnu sugu dzīvotņu saglabāšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī.
- Zālāju biotopu atjaunošana maksimāli iespējamā platībā un uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī. Nacionālā mērogā prioritāra ir biotopu 6530* *Parkveida pļavas* un 6450 *Palieņu zālāji* atjaunošana un apsaimniekošana.
- Bebru darbības ierobežošana un optimāla hidroloģiskā režīma uzturēšana upē, lai nepieļautu ilgstošu pļavu applūšanu un nodrošinātu to pļaušanu.
- Ķikuta populācijas atjaunošana un pļavu bridējputnu populāciju uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī.
- Lapkoku praulgrauzim piemērotu dzīvotņu saglabāšana un kontinuitātes nodrošināšana.
- Vecupju uzturēšana, neļaujot tām aizaugt un aizpildīties ar organiskas izcelsmes sanešiem.
- Ūdens caurvades nodrošināšana Mugurvē, bebru aizsprostu likvidēšana un koku sagāzumu izvākšana vai samazināšana.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Jāveic dabas aizsardzības plāna aktualizācija, īpaši, attiecībā uz biotopu veida 6530* *Parkveida pļavas un ganības* pašreizējo un atjaunojamo platību, to atjaunošanu un uzturēšanu saskaņā ar biotopa aizsardzības plāna norādījumiem.

- Jāveic dabisko zālāju hidroloģiskā režīma izvērtējums, lai varētu plānot atbilstošu zālāju apsaimniekošanu.
- Nemot par pamatu upju sateces baseinus, no dabas lieguma “Lubāna mitrājs” izdalīt Pededzes upes baseina teritoriju un izveidot jaunu dabas liegumu “Pededze”, kurā ietilptu daļa no pašreizējā dabas lieguma “Lubāna mitrājs”, dabas liegumi “Mugurves pļavas”, “Sitas un Pededzes paliene”, kā arī pašlaik ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām esošās lapkoku praulgrauža un citu sugu un biotopu atradnes. Nozīmīgas zālāju teritorijas, kas iekļaujas vienā biotopu agregācijā ar lieguma “Sitas un Pededzes paliene” zālājiem, atrodas gar Pededzi posmā no lieguma ziemeļu robežas līdz pat vietai, kur Pededze atrodas vistuvāk P43 autoceļam, – pie mājām “Sprukuļi”. Izveidojot atsevišķu Pededzes upes baseina īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, tiktu apvienotas funkcionāli līdzīgas teritorijas, kas sekmētu to aizsardzību un apsaimniekošanu.

5.2. Specifiski pasākumi

5.2.1. Sugas

Lapkoku praulgrauža *Osmoderma barnabita* aizsardzībai izcirst kokus un krūmus ap vecajiem kokiem, kā arī marķēt un apsaimniekot nākotnes kokus.

5.2.2. Biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
6530*	Parkveida pļavas un ganības	14,6	4,6	Slikta.	Atkrūmot ozolus. Atjaunošana. Uzturēšana.	Jāprecizē. Jāprecizē.	14,6
91F0	Jaukti ozolu, gobu, ošu meži gar lielām upēm	46,2	14,6	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		46,2
6510	Mēreni mitras pļavas	9,5	3,0	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	Līdz 4.	9,5
6450	Palieņu zālāji	168,8	53,2	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	Vismaz 50.	168,8
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	7,2	2,3	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	Vismaz 4,5.	7,2
6000	Atjaunojami zālāji	60,0	18,9	-	Atjaunošana. Uzturēšana.	60,0	60,0
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	18,0	5,7	Nepietiekama.	Likvidēt bebru aizsprostus Mugurvē un Mugurupē, nodrošināt ūdens caurvadi. Izvēkt koku sagāzumus vai samazināt vietās, kur veidojas krastu izskalojumi, kā arī vietās, kur upju gultnē sastopami oļi vai akmeņi.	Pēc nepieciešamības. 0,1–0,5	
3150	Eitrofi ezeri	6,1	1,9	Nepietiekama.	Izcirst krūmus un daļu koku vecupēs un ap tām, it īpaši izžūstošajās, lai samazinātu organisko nobiru (lapu, sīkzaru) uzkrāšanos un vecupju aizpildīšanos ar organiskajām vielām. Veidot atklātas piekrastes joslas ūdens bezmugurkaulnieku (spāru) ekzūviju maiņai.		Pēc nepieciešamības.

2005. gada dabas aizsardzības plāna informācija ir novecojusi, tādēļ zālāju atjaunošanas vietas jāapzina, veicot atkārtotu inventarizāciju. Dabisko zālāju atjaunošana veicama aptuveni 60 ha platībā (pašreizējie krūmāji, kas veidojušies zālāju vietā).

Dabas liegums „Nagļu un Ansiņu purvs” (LV0517300)

Dabas liegums „Nagļu un Ansiņu purvs” (LV0517300)

1. Teritorijas īss raksturojums

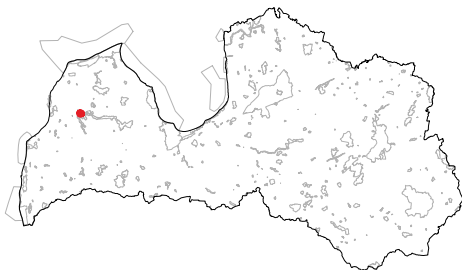
DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Ventspils novada Zlēku pagasts.

PLATĪBA: 277 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2016. gadā (2016–2028).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas mežiem un purviem bagātā apvidū Abavas lejtecē. Teritorijas dabas aizsardzības vērtību nosaka tās savdabīgais reljefs – iekšzemes kāpa dabas lieguma vidusdaļā, kas atdala Nagļu un Ansiņu purvus, un pārmitrus mežus purvu perifērijā. Dabas liegums robežojas ar dabas parku “Abavas senleja”, tuvumā atrodas vairāki citi dabas liegumi un divi mikroliegumi, kas izveidoti putnu sugu aizsardzībai. Viens no mikroliegumiem ar tā buferzonu aizņem aptuveni pusi no dabas lieguma teritorijas. Dabas liegums un ap to esošie mikroliegumi un bioloģiski vērtīgās mežaudzes ir savstarpēji saistīti ne tikai ģeogrāfiski, bet arī ekoloģiski kā sugu izplatīšanās koridori un vienlaidus meža ekosistēma. Teritorija ir nozīmīga augsto purvu, purvainu mežu un vecu vai dabisku boreālu mežu aizsardzībai. Te konstatēti pieci ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidi, kas aizņem 46% no teritorijas.

Konstatētas 20 aizsargājamas un retas sugas – astoņas putnu, sešas vaskulāro augu, divas sūnu, divas zīdītāju un pa vienai bezmugurkaulnieku un abinieku sugai. Purvos aug Rietumlatvijai raksturīgais aizsargājamais ciņu mazmeldrs *Trichophorum cespitosum* un sūna sfagnu apaļlape *Odontoschisma sphagni*. Teritorija nozīmīga vairākām retām putnu sugām, tajā skaitā mežirbei *Bonasa bonasia*, rubenim *Tetrao tetrix* un mednim *Tetrao urogallus*. Teritorijā ligzdo vakarlēpis *Caprimulgus europaeus* un mazais mušķērājs *Ficedula parva*. Lielākā ornitoloģiskā vērtība ir medņu riests ar vismaz četriem gaiļiem.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Viens no nozīmīgākajiem ietekmējošajiem faktoriem ir pārmaiņas purva hidroloģiskajā režīmā. Pārveidojot Nagļu valku, pazemināts ūdens līmenis Nagļu purvā un veikti citi dabisko ūdensteču pārveidošanas darbi – to ietekme ir ilglaicīga, pārveidošana ietekmējusi purvu un pārmitro mežu biotopu kvalitāti.
- Mežsaimnieciskā darbība dabas liegumā un tā tiešā tuvumā (kopšanas un sanitārās cirtes, nokaltušo koku izvākšana, ciršanas laiks putnu ligzdošanas sezonā un ciršana mitrajās meža tipos).
- Meža dzīvnieku mākslīga piebarošana var negatīvi ietekmēt zemsedzi un uz zemes ligzdojošos putnus.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Purvu un mežu biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Hidroloģiskā režīma izpēte un atjaunošana purvos un purvainajos mežos atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti.
- Medņa riesta vietu saglabāšana un labvēlīga aizsardzības stāvokļa uzturēšana.
- Mazināt meža biotopu fragmentāciju, palielināt pārmitro mežu biotopu platību un integritāti, paredzot neiejaukšanos mežaudzēs, kuras vēl nav sasniegušas aizsargājamo biotopu kvalitāti.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Izpētīt purvu un pārmitro mežu hidroloģisko režīmu un, ja ietekme ir būtiska, atjaunot hidroloģisko režīmu atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām..
- Apstiprināt teritorijas individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus.
- Izvērtēt dabas lieguma apvienošanu ar dabas parku “Abavas senleja”.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	60,9	22,0	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Atbilstoši medņu ekoloģiskajām prasībām, kopt mežaudzes to riesta vietās. Atjaunot hidroloģisko režīmu kompleksi ar purviem (grāvju aizsprostošana vai aizbēršana).	10,0 Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	46,1
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	26,9	9,7	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		26,9
9080*	Staigņāju meži	2,7	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		2,7
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	6,5	2,4	-	Neiejaukšanās		6,5
7120	Degradēti augstie purvi	18,8	6,8	Slikta.	Atjaunot hidroloģisko režīmu kompleksi ar purvainajiem mežiem (grāvju aizsprostošana vai aizbēršana).	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	
7110*	Aktīvi augstie purvi	18,4	6,6	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		18,4

Dabas liegums „Nesaules kalns” (LV0511000)

1. Teritorijas īss raksturojums

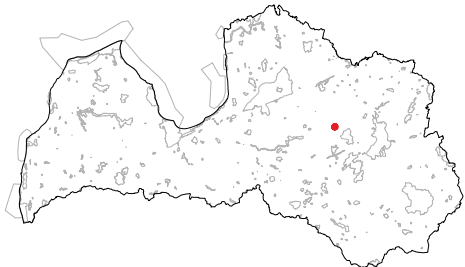
DIBINĀŠANAS GADS: 1957.

ATRAŠANĀS VIETA: Madonas novada Aronas pagasts.

PLATĪBA: 66 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ietver vienu no augstākajām un vizuāli izteiksmīgākajām Vidzemes augstienes virsotnēm – Nesaules kalnu. Paugura nogāzēs pie Nesaules ezera un tā piekāpē aug boreāli egļu meži ar biezu lazdu pamežu. Meža biotopiem ir cilvēka darbības maz ietekmētiem mežiem raksturīgā struktūra ar bioloģiski veciem kokiem, atvērumiem mežaudzes klājā un mirušo koksni dažādās sadalīšanās pakāpēs. Nozīmīga teritorijā sastopamā suga ir mežzirbe *Bonasa bonasia*, meža avoksnājos aug orhidejas, piemēram, Fuksa dzegužpirkstīte *Dactylorhiza fuchsii* un plankumainā dzegužpirkstīte *Dactylorhiza maculata*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Saimnieciskā darbība, kuras rezultātā samazinās mirušās koksnes un bioloģiski veco koku apjoms mežaudzēs.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo mežu biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	45,1	68,3	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		45,1
7160	Minerālvielām bagāti avoti un avoksnāji	0,003	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,003

Dabas liegums „Niedrāju-Pilkas purvs” (LV0509800)

1. Teritorijas īss raksturojums

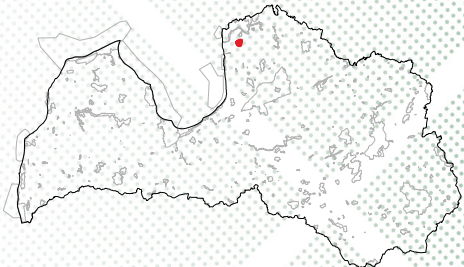
DIBINĀŠANAS GADS: 1987.

ATRAŠANĀS VIETA: Salacgrīvas novada Salacgrīvas pilsēta ar lauku teritoriju; Limbažu novada Pāles pagasts. Dabas liegums atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā.

PLATĪBA: 1029,8 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ietver augsto purvu un tam piegulošos mežus. Teritoriju aptver lauksaimniecības zemes, bet netālu atrodas plaši meži. Dabas liegumu ziemeļu–dienvidu virzienā šķērso nefunkcionējoša šaursliežu dzelzceļa uzbērums, sadalot purvu divās daļās. Austrumu daļā purvam raksturīgs izteiksmīgs akaču un lāmu mikoreljefs un nelieli purva ezeriņi. Rietumu daļa ir sausāka, purva malas samērā aizaugušas ar priedēm.

Teritorija ir nozīmīga augsto purvu un purvainu mežu aizsardzībai. Šeit sastopams liels skaits aizsargājamu putnu sugu, tostarp mežzirbe *Bonasa bonasia*, rubenis *Tetrao tetrix*, dzeltenais tārtiņš *Pluvialis apricaria* u. c. Pavasara un rudens migrāciju laikā purvā uzturas sējas zosis *Anser fabalis* un baltpieres zosis *Anser albifrons*. Distrofo purva ezeru tuvumā uzturas raibgalvas purvuspāres *Leucorhina albifrons*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Lai gan lielākoties purva biotopi ir labā stāvoklī, teritorijas pastāvēšanu nelabvēlīgi var ietekmēt hidroloģiskā režīma izmaiņas. Purva malās ir vairāki grāvji, kas nelabvēlīgi ietekmējuši purvu.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise mežu un purvu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Hidroloģiskā režīma atjaunošana nosusināšanas nelabvēlīgi ietekmētajās purva daļās (dienvidrietumu, ziemeļaustrumu, austrumu malas).

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Izstrādāt dabas aizsardzības plānu, obligāti ietverot purva hidroloģiskā režīma izpēti un biotopu atjaunošanas sekmju monitoringa programmas izstrādi.
- Izpētīt hidroloģisko režīmu dabas liegumā un tam piegulošajā teritorijā, izvērtējot ūdens līmeņa atjaunošanas potenciālās ietekmes uz apkārtni. Atjaunot hidroloģisko režīmu purvos un purvainajos mežos atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām, ja purva un purvaino mežu biotopu uzlabošana pēc izpētes tiek atzīta par lietderīgu un tehniski iespējamu. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	319,0	31,0	Laba.	Neiejaukšanās. Atjaunot hidroloģisko režīmu kompleksi ar purvu.	Saskaņā ar izpētes rezultātiem.	319,0
9080*	Staignāju meži	10,2	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		10,2
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	43,1	4,2	Laba.	Neiejaukšanās.		43,1
7150	<i>Rhynchosporion albae</i> pioniersabiedrības	37,4	3,6	Laba.	Neiejaukšanās.		37,4
7120	Degradēti augstie purvi	65,5	6,4	Slikta.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (aizbērt vai aizsprostot grāvjus).		
7110*	Aktivi augstie purvi	394,3	38,3	Nepietiekama.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (aizbērt vai aizsprostot grāvjus).	Saskaņā ar izpētes rezultātiem.	
3160	Distrofi ezeri	1,7	<1	Laba.	Neiejaukšanās.	Saskaņā ar izpētes rezultātiem.	1,7

Dabas liegums „Nīcas īvju audze” (LV0507700)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1987.

ATRAŠANĀS VIETA: Rucavas novada Dunikas pagasts.

PLATĪBA: 108 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2005. gadā (2005–2015).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas Piejūras zemienē starp Nicu un Bārtu, ietverot mežus Ječupes labajā krastā. Apvidus ir mežains, dominē pārmitri mazietekmēti un nosusināti meži. Dabas liegumam raksturīgi pārmitri egļu un bērzu meži ar platlapju piemistrojumu, kā arī melnalkšņu un bērzu staignāji. Te sastopami atsevišķi aizaugošu pļavu, zāļu purvu un avoksnāju fragmenti. Blakus atrodas vasarnīcu ciemats Ječi.

Dabas liegums izveidots Latvijā retās parastās īves *Taxus baccata* aizsardzībai. Kopumā te konstatētas 38 retas un aizsargājamas sugas – 18 vaskulāro augu, sešas putnu, četras bezmugurkaulnieku, piecas sūnu un piecas ķērpju sugas. No aizsargājamām augu sugām te sastopama, piemēram, sirdsveida divlape *Listera cordata*, meža auzene *Festuca altissima*, aireņu grīslis *Carex loliacea*, krāsu zeltlape *Serratula tinctoria*, tamarisku frulānija *Frullania tamarisci*, trejdaivu bacānija *Bazzania trilobata* u. c. Nozīmīgākās putnu sugas ir vairāku sugu dzeņi un mežirbe *Bonasa bonasia*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Īves populāciju nelabvēlīgi ietekmē noēnojums, ko rada blīvs pamežs, negatīvi ietekmējot apputeksnēšanās iespējas un dabisko atjaunošanos.
- Mežus visvairāk ir ietekmējusi senāk veikta nosusināšana un Ječupes iztaisnošana, radot izmaiņas hidroloģiskajā režīmā, kas izraisījis mežu pārkrūmošanos un egles ekspansiju.
- Putnu sugām būtiska nozīme ir saimnieciskās darbības intensitātei apkārtnes mežos un tajos sastopamajiem vecajiem kokiem un sausokņiem, jo dabas lieguma platība ir neliela.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Mežos veikta īvju atēnošana, kā rezultātā uzlabojušies apgaismojuma apstākļi, palielinājies platlapju īpatsvars.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Saglabāt un papildināt parastās īves populāciju un nodrošināt tās ilgtspējīgu pastāvēšanu.
- Nodrošināt dabisku procesu netraucētu norisi dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Izstrādāt monitoringa programmu, lai novērtētu iestādīto īvju vitalitāti.

5.2. Specifiski pasākumi

5.2.1. Sugas

Parastās īves *Taxus baccata* populācijas stāvoklis teritorijā vērtējams kā slikts, populāciju veidojošu īpatņu skaits ir mazāks par 10. Populācijas palielināšanai jāstāda jauno īvju spraudņus (vismaz 30-40 īpatņi). Īvju spraudņi jāievāc no apkārtnē un dabas liegumā augošām īvēm.

5.2.2. Biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9080*	Staignāju meži	18,2	16,8	Laba.	Neiejaukšanās.		18,2
9020*	Veci jaukti platlapju meži	11,2	10,4	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		11,2
7230	Kaļķaini zāļu purvi	0,1	<1	Slikta.	Ierobežot bebru darbību (aizsprostu nojaukšana, dzīvnieku skaita samazināšana). Izvērtēt atklātu purvu atjaunošanu (kompleksi ar līdzīgiem biotopiem ārpus dabas lieguma tā tuvumā).		0,1
7160	Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi	0,06	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,06
91E0*	Aluviāli meži	2,8	2,6	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		2,8

Dabas liegums „Nīgrandes meži” (LV0531000)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Saldus novada Nīgrandes pagasts.

PLATĪBA: 62 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas meža masīvā pie Zvērupes ietekas Loša upē, teritorijas dienvidu robežu veido dzelzceļa līnija no Vaiņodes uz Mažeikiem. Teritorija ir nozīmīga melnalkšņu staignāju saglabāšanai. Šeit konstatētas tādas retas augu sugas kā mieturu mugurene *Polygonatum verticillatum* un tamarisku frulānija *Frullania tamarisci*, kā arī reti, aizsargājami ķērpji zviņainā telotrēma *Thelotrema lepadinum* un kastaņbrūnā artonija *Arthonia spadicea*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Bebru darbība, kas izraisa teritorijas mežaudžu kalšanu.
- Potenciāli iespējama intensīva mežsaimnieciskā darbība.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucētas norises nodrošināšana dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Mazināt meža biotopu fragmentāciju, palielināt aizsargājamo biotopu platību un integritāti, paredzot neiejaukšanos mežaudzēs, kas vēl nav sasniegušas aizsargājamo biotopu kvalitāti. Attīstība paredzama aizsargājamo biotopu 9050 *Lakstaugiem bagāti egļu meži*, 9010* *Veci vai dabiski boreāli meži* vai 9080* *Staignāju meži* virzienā.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Aktualizēt aizsargājamo biotopu kartējumu atbilstoši jaunākajai metodikai.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9080*	Staignāju meži	22,1	35,6	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		22,1
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	2,6	4,2	Laba.	Neiejaukšanās.		2,6
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	15,4	24,8	-	Neiejaukšanās.		15,4
7160	Minerālvielām bagāti avoti un avoksnāji	3,3	5,3	Laba.	Neiejaukšanās.		3,3

1. Teritorijas īss raksturojums

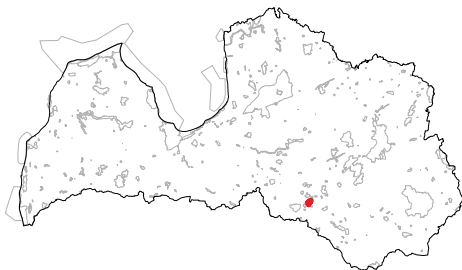
DIBINĀŠANAS GADS: 1987.

ATRAŠANĀS VIETA: Jēkabpils novada Kalna pagasts; Viesītes novada Viesītes pilsēta ar lauku teritoriju.

PLATĪBA: 1285 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2010. gadā (2011–2021).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas mežiem un purviem bagātā apvidū, ietverot Nomavas purvu, distrofo Nomavas ezeru un Balto ezeru, vairākus mazus purva ezeriņus, kā arī meža teritorijas purva apkārtnē. Teritorijas galveno dabas aizsardzības vērtību veido purvs un meži, kas nodrošina dzīvotni retām un aizsargājamām sugām. Konstatēti septiņi ES nozīmes aizsargājami biotopu veidi.

Dabas liegumā konstatētas retās un aizsargājamās sugas, piemēram, sūnas kailā apaļlape *Odontoschisma denudatum* un Hellera ķīļlape *Anastrophyllum hellerianum*. Īpaši bagāta ir lieguma putnu fauna. Nozīmīgākās sastopamās putnu sugas ir mežirbe *Bonasa bonasia*, dzeltenais tārtiņš *Pluvialis apricaria*, purva tilbīte *Tringa glareola*, rubenis *Tetrao tetrrix*, mednis *Tetrao urogallus* u. c. Purva ezeros sastopamas aizsargājamās spāres, piemēram, raibgalvas purvuspāre *Leucorrhinia albifrons*. Mežos atrasta reti sastopamā sēne vainagotā zemeszvaigzne *Geastrum quadrifidum*, ķērpis dakšveida mecgērija *Metzgeria furcata*, no bezmugurkaulniekiem – graciozais vārpstiņgliemezis *Ruthenica filograna*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Teritorijas pārmitro biotopu pastāvēšanu nelabvēlīgi ietekmē nosusināšana, kā rezultātā purvā ir palielinājies aizaugums ar kokiem un notikušas pārmaiņas zemsedzes sugu sastāvā.
- Nomavas ezers tiek izmantots makšķerēšanai, tā krastos konstatēti gan atkritumi, gan ugunsgrāku vietas.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Purviem un pārmitrajiem mežu biotopiem optimāla hidroloģiskā režīma atjaunošana un uzturēšana.
- Dabisku procesu netraucētas norises nodrošināšana dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Nomavas ezera makšķernieku atstāto sadzīves atkritumu savākšana.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Izpētīt hidroloģisko režīmu dabas liegumā un tam piegulošajās platībās. Izstrādāt purva un meža biotopu atjaunošanas programmu. Atjaunot hidroloģisko režīmu purvos un purvainajos mežos atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	298,4	23,2	Laba.	Neiejaukšanās, izņemot hidroloģiskā režīma atjaunošanu kompleksā ar purviem.		298,4
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	3,6	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		3,6
9000*	Potenciāls aizsargājams meža biotops	45,0	3,5		Neiejaukšanās.		45,0
7150	<i>Rhynchosporion albae</i> pioniersa-biedrības	10,5	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		10,5
7140	Pārejas purvi un slīkšņas	1,4	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		1,4
7120	Degradēti augstie purvi	549,2	42,7	Slikta.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (grāvju aizsprostošana vai aizbēršana). Izcirst koku apaugumu.	549,2	
7110*	Aktīvi augstie purvi	217,3	16,9	Nepietiekama.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (grāvju aizsprostošana vai aizbēršana).		217,3
3160	Distrofi ezeri	26,5	2,1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		26,5

1. Teritorijas īss raksturojums

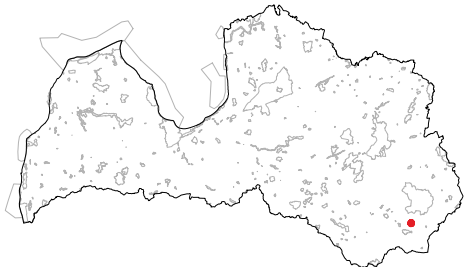
DIBINĀŠANAS GADS: 1999.

ATRAŠANĀS VIETA: Dagdas novada Konstantīnovas pagasts.

PLATĪBA: 121 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas ezeriem bagātā un ainaviski pievilcīgā Latgales reģionā, ietverot Ojatu (Ojotniku) ezeru un tam apkārt esošo mozaikveida lauksaimniecības un mežu zemju ainavu. Ojatu ezers ir viens no dziļākajiem ezeriem Latvijā, tā maksimālais dziļums ir 40,5 metri. Iztekošā Dubnas upe savieno ezeru ar netālu esošo Sivera ezeru. 20. gs. sākumā veiktie iztekas regulēšanas darbi pazeminājuši ezera ūdens līmeni.

Teritorija ir nozīmīga oligotrofu līdz mezotrofu augu sabiedrību aizsardzībai. Ezerā ir sastopamas aizsargājamās Dortmana lobēlijas *Lobelia dortmanna*, gludsporu ezerenes *Isoetes lacustris* un pamišziedu daudzlapes *Myriophyllum alterniflorum* audzes. Vietām aug iesārtā glivene *Potamogeton rutilus* un ūdeņu subulārija *Subularia aquatica*. Konstatēta resnvēdera purvspāre *Leucorrhinia caudalis*. Ezers ir piemērota dzīvotne akmeņgrauzim *Cobitis taenia*.

Reljefa paaugstinājumos un nogāzēs aug mistrotu egļu meži, bet Ojatu ezera rietumu krastā izveidojies pārejas purvs. Apkārtnes mežos ir sastopama mežirbe *Bonasa bonasia*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Ezera kvalitāte strauji pazeminās, ko izraisa vairāki faktori:

- Ojatu un Siveru savienošās ūdensteces aizsērēšana. Tas veicina piekrastes daļas samitrināšanos un augsnē esošo barības vielu ieskalošanos Ojatu ezerā. Paplašinoties samitrinātajām zonām, lobēliju-ezereņu kompleksa augi tiek noēnoti un nomākti vai pat iznīkst.
- Sadzīves notekūdeņu piesārņojums no ezera krastos esošajām mājām.
- Virszemes noteces piesārņojums no lauksaimniecības zemēm.
- Atpūtnieku plūsmas pieaugums nelabiekārtotā teritorijā.
- Nesankcionēta motorizēto peldlīdzekļu izmantošana, kas rada pastiprinātu lokālu viļņošanos ezerā, apdraudot aizsargājamās augus.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

2006. gadā izplauta ezera piekrastes daļa un izvāktas augu saknes ar augšējo sedimentu slāni atsevišķu peldētavu uzturēšanai. Rezultātā ir novērsta lobēlijām piemērotu augtņu apbēršana ar atmirušajām virsūdens augāja daļām. Taču trūkst informācijas, vai vienlaikus tika saglabāti lobēliju-ezereņu kompleksa augi.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Ezera biotopa kvalitātes saglabāšana un eitrofikācijas novēršana
- Notekas atjaunošana no Ojatu ezera uz Sivera ezeru.
- Dabisku procesu netraucēta norise mežu un purvu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Ievērot aizsargjoslu nosacījumus un samazināt ar barības vielām bagātu ūdeņu ievadišanu Ojatu ezerā no privātās apbūves.
- Apsaimniekot ezera aizsargjoslu. Sadarbojoties ar vietējiem apsaimniekotājiem, veicināt zālāju apsaimniekošanu ezera krastos, neļaujot tām aizaugt (labvēlīgi ezera saglabāšanai).
- Pašvaldību teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos iekļaut nosacījumu, ka gadījumos, kad tiek veikta notekūdeņu un kanalizācijas sistēmas pārbūve/izveide, tā tiek paredzēta hermētiska, bez novadišanas grunti.
- Izveidot minimālu tūrisma infrastruktūru atpūtnieku plūsmas organizēšanai un koncentrēšanai, samazinot to radīto ietekmi.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	0,7	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		0,7
7140	Pārejas purvi un slīkšņas	0,5	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,5
3130	Ezeri ar oligotrofām līdz mezotrofām augu sabiedrībām	28,0	23,1	Slikta.	Novērst lobēlijām un ezerenēm piemērotu augtņu pāraugšanu ar virsūdens augāju un augtņu apbēršanu ar atmirušo lapu un niedru atlieku slāni, regulāri izvākt niedres no piekrastes zonas. Veikt uz piesardzības principa balstītu virsūdens augāja samazināšanu piekrastes zonās nelielās platībās, kur sastopami lobēliju-ezereņu kompleksa augi.		0,5

Dabas liegums „Oleru purvs” (LV0516000)

1. Teritorijas īss raksturojums

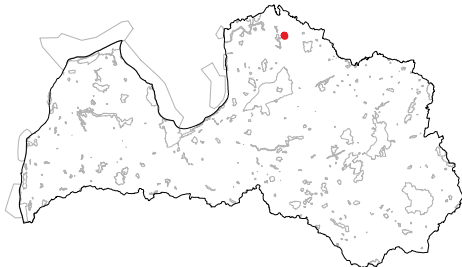
DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Rūjienas novada Jeru pagasts.
Dabas liegums atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā.

PLATĪBA: 105 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ietilpst Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā. Tas atrodas pie bijušās Oleru muižas, kur senāk nolaistā un aizaugušā Oleru ezera vietā izveidojies pārejas purvs ar sliksnām. Ezera līmenis pazemināts ap 1860. gadu, kad izrakts grāvis no ezera uz Oļas upi, pēc tam ezers sācis strauji aizaugt. Oleru purva kļajums vēlāk ir uzturēts mākslīgi, jo tur kādreiz ir audzētas dzērvenes. Dabas liegums ietver arī purvam apkārt augošās mežaudzes un sīkpaugurainu meža teritoriju dienvidos, kur starp sausiem priežu mežiem iepakās izvietotie purvaini meži.

Teritorija ir nozīmīga purvainu mežu un pārejas purvu aizsardzībai. Šeit sastopama liela augu sugu daudzveidība, purvā aug aizsargājamā orhideja purva sūnene *Hammarbya paludosa*, te konstatēts arī reti sastopams taurenis zirgskābeņu zilenītis *Lycaena dispar*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Hidroloģiskā režīma izmaiņas.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu un purvu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	19,1	18,2	Laba.	Neiejaukšanās.		19,1
7140	Pārejas purvi un sliksnās	53,0	50,5	Laba.	Neiejaukšanās.		53,0
7110*	Aktīvi augstie purvi	1,3	1,2	Laba.	Neiejaukšanās.		1,3

Dabas liegums „Orlovas (Ērgļu) purvs” (LV0502200)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Balvu novada Lazdulejas un Vectilžas pagasts.

PLATĪBA: 2791 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegumu ieskauj mozaīkveida mežu, purvu un zālāju ainava. Dabas lieguma apkārtnē izveidoti mikroliegumi mednim *Tetrao urogallus* un mazajam ērglim *Aquila pomarina*. Teritorijā ir viens mikroliegums medņa *Tetrao urogallus* aizsardzībai.

Dabas liegums ir nozīmīgs augsto purvu un purvainu mežu, nelielu pārejas purvu un distrofu ezeru aizsardzībai. Orlovas purvs ir maz ietekmēts liekņains un akačains augstais purvs, apaudzis ar retām priedītēm, visapkārt purvam ir šaura meža josla. Purvs ir samērā slapjš, līdzens, ar plašiem kļajumiem. Purva austrumu malā atrodas Orlovas ezers, ko no visām pusēm ieskauj pārejas purvi un sliksnās.

Teritorijā sastopami samērā maz ietekmēti purvaini meži, kuros nav daudz meliorācijas grāvju. Nosusināšanas ietekme uz Orlovas purvu ir neliela, galvenokārt ietekmēts ir ezers, no kura ziemeļu gala iztek grāvis. Nosusināšanas dēļ ūdens līmenis Orlovas ezerā ir pazeminājies. Daļa no meliorācijas grāvjiem ir aizauguši, bet uz iztekošā grāvja ezera ziemeļu galā ir izveidots aizsprosts, kas daļēji palīdz noturēt ūdens līmeni purvā.

Dabas lieguma teritorijā sastopamas daudzas retas, aizsargājamas sugas, īpaši putnu sugas, piemēram, brūnkakla gārgale *Gavia stellata*, mazais ērglis *Clanga pomarina*, mežirbe *Bonasa bonasia*, pļavu lija *Circus pygargus*, melnais stārķis *Ciconia nigra*, rubenis *Tetrao tetrix*, mednis *Tetrao urogallus*. Sastopami arī reti bezmugurkaulnieki, piemēram, zirgskābeņu zilenītis *Lycaena dispar*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Purva un mežu nosusināšana.
- Makšķernieku un mednieku atstātais sadzīves piesārņojums ezera ZA krastā.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Veikt teritorijas kompleksu hidroloģiskā režīma izpēti, īpašu uzmanību pievēršot purvainajiem mežiem un to hidroloģiskās atjaunošanas iespējām. Orlovas ezerā jānovērtē ezera optimālo ūdens līmeni un tā nodrošināšanai nepieciešamo aizsprosta augstumu.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	420,8	15,1	Slikta.	Saskaņā ar izpētes rezultātiem atjaunot hidroloģisko režimu: novākt no atbērtnēm apaugumu, uzbūvēt aizsprostus un/vai aizbērt grāvjus.		420,8
9080*	Staignāju meži	1,2	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		1,2
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	27	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		27
7140	Pārejas purvi un slišķņas	24,2	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		24,2
7120	Degradēti augstie purvi	7,2	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		144,9
7110*	Aktīvi augstie purvi	1956,9	70,1	Laba.	Neiejaukšanās.		1956,9
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	0,2	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās Rikas upes posmā dabas lieguma robežās.		0,2
3160	Distrofi ezeri	77,5	2,8	Nepietiekama.	Nodrošināt ezera ūdens optimālo līmeni, novēršot tā pazemināšanas ietekmi (atbilstoši hidroloģiskās izpētes rezultātiem).		77,5

Dabas liegums „Oviši” (LV0521500)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1999.

ATRAŠANĀS VIETA: Ventspils novada Tārgales un Ances pagasts.

PLATĪBA: 5078 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2014. gadā (2015–2025).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI:

Ministru kabineta 2005. gada 29. marta noteikumi Nr. 213 "Dabas lieguma "Oviši" individuālie aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi".

Dabas liegums atrodas Baltijas jūras Irbes šauruma piekrastē un robežojas ar aizsargājamo jūras teritoriju “Irbes šaurums”. Apvidum raksturīgs vīgu-kangaru reljefs – jūras krastam paralēli izveidojušies kāpu vaļņi, klāti pārsvarā ar sausiem priežu mežiem, kas mijas ar mitrām ieplakām, kurās dominē zaļu purvi vai melnalkšņu staignāji. Teritorijā konstatēti 19 ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidi. Dabas liegums ir nozīmīgs piekrastes kāpu kompleksa aizsardzībai, t. sk. te sastopamas vairāku veidu pelēkās kāpas un plašas, daudzveidīgas embrionālās kāpas, priekškāpas un starpkāpu ieplakas. Jūras piekraste starp Ovišiem un Lielirbi ir viens no lībiešu visilgāk apdzīvotajiem apvidiem ar kultūrvēsturiski nozīmīgo Kurzemes piekrastes zvejniekciemu apbūvi un saimniekošanas vēsturi, tostarp apkārtnes mitro starpkāpu ieplaku pļaušanu un ganišanu, kā arī grāvišu rakšanu pārmitro ieplaku nosusināšanai.

Kādreizējās lauksaimnieciskās un militārās darbības ietekmē dabas liegumā izveidojušās un saglabājušās atklātas ainavas ar dabiskajiem zālājiem un smiltājiem. Tā ir sestā nozīmīgākā Natura 2000 teritorija biotopa 6230* *Vilkakūlas (tukšaiņu) zālāji* un piecpadsmitā nozīmīgākā biotopa 6120* *Smiltāju zālāji* saglabāšanā Latvijā (attiecīgi, 4,7% un 1,9% no biotopa kopējās platības Natura 2000 teritorijās). Ainavekoloģiski teritorija ir viena no nozīmīgākajām šo zālāju biotopu sugu kodolteritorijām Piejūras ģeobotāniskā rajona ziemeļu daļā.

Dabas liegumā konstatētas daudzas retas, aizsargājamas sugas – sešas zidītāju, 22 putnu, 15 bezmugurkaulnieku, divas abinieku un viena rāpuļu suga, piecas sēņu, astoņas sūnu, viena ķērpju un 50 vaskulāro augu sugas. Teritorijai ir liela nozīme litorālo sugu un ar Piejūras zemieni saistīto sugu aizsardzībā. Te ir lielākā sarkanās cefalantēras *Cephalanthera rubra* un vienīgā kauslapu tofīeldijas *Tofieldia calyculata* atradne Latvijā. Dabas liegumā aug smiltāja nelķe *Dianthus arenarius* ssp. *arenarius*, Lēzela vīrcele *Linaria loeselii* un Lēzela lipare *Liparis loeselii*, Gmelina alise *Alyssum*

gmelinii, jūrmalas augstiņš *Centaurium littorale*, jūrmalas dedestiņa *Lathyrus maritimus* u. c. retas augu sugas. Teritorija nozīmīga boreālo mežu biotopu aizsardzībai, kuros sastopama mežirbe *Bonasa bonasia*, mednis *Tetrao urogallus*, sila cīrulis *Lullula arborea*, vakarlēpis *Caprimulgus europaeus*, smiltājos dzīvo īsspārnu sisenis *Podisma pedestris* un smilšu krupis *Bufo calamita*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Pelēko kāpu biotopu aizaugšana ar kokiem un krūmiem.
- Neatbilstoša dabisko zālāju apsaimniekošana, to pamešana un aizaugšana ar krūmiem, kas rada biotopu fragmentāciju, samazina sugu dzīvotņu platību un kvalitāti.
- Dabisko zālāju pārpurvošanās seklo lokālo grāvju sistēmu aizsērēšanas dēļ.
- Dabisko zālāju pārveidošana zālienos ciemos un viensētu apkārtnē.
- Pieaugoša un nekontrolēta rekreācijas slodze, kāpu augāja pārmērīga izmīdīšana. Rekreācija visvairāk skar piekrastes kāpu joslu, sevišķi ciemu apkaimē un vietās, kur izveidotas pieejas uz jūru.
- Saimnieciskā darbība, kuras rezultātā samazinās mirušās koksnes un bioloģiski veco koku apjoms mežaudzēs.
- Bebru darbība, upes grīvas piesērēšana, kas kavē zivju un nēģu sekmīgu migrāciju.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- 2011. gadā mitrās starpkāpu ieplakās Lēzela lipares atradnē kalķainā zaļu purvā izcirsti krūmi 0,3 ha platībā, šo platību nepieciešams pārplaut. Lai atbrīvotu no aizauguma visu dabas aizsardzības plānā paredzēto platību – 11 ha – nepieciešams veikt krūmu un koku izcīršanu.

- 2012. gadā attīrīta Olderupītes gultne, lai novērstu kauslapu tofīeldijas applūdināšanu, tomēr nepietiekami.
- 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovīdēs pasākumā “BDUZ” liecina, ka lielākā daļa dabisko zālāju nav apsaimniekoti. Atbalstu saņēma tikai 20–30% no biotopu kopējās platības. Apsaimniekotos zālājus negatīvi ietekmējusi pļaušana ar zāles atstāšanu (vai smalcināšanu), tādēļ vērojama izteikta eitrofikācijas veicināta ekspansīvo sugu, īpaši liektās ciņusmilgas *Deschampsia flexuosa*, izplatīšanās.
- 2014.– 2016. gadā Pārvalde īstenojusi pelēko kāpu apsaimniekošanu – koku un krūmu cīršanu Irbes grīvas rajonā.
- 2015. gadā AS “Latvijas valsts meži” veikusi krūmu un koku cīršanu, lai atjaunotu pelēko kāpu biotopus. Mērķis netika sasniegts, jo tika atstātas priedes augstumā virs 2 m.
- Kopš 2015. gada Pārvalde ik gadus veic pelēko kāpu attīrīšanu no aizauguma, kopumā attīrot pelēkas kāpas 2 ha platībā pie Irbes upes grīvas.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise tajos biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Mežaino piejūras kāpu biotopu kvalitātes uzlabošana, neiejaucoties pieaugušās mežaudzēs, kuras nav sasniegušas dabiska meža biotopa kvalitāti, vai veicot izlases veida cīršanu vidēja vecuma audzēs struktūras dabiskošanai.
- Piekrastes biotopu, īpaši pelēko kāpu, platību atjaunošana un uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī.
- Jutīgāko sugu un biotopu aizsardzība no pārlieku lielas antropogēnās slodzes.
- Dabisko zālāju atjaunošana maksimālajā iespējamā platībā un uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī, nacionālā mērogā prioritāri atjaunojami 6230* *Vilkakūlas (tukšaiņu) zālāji* un 6120* *Smiltāju zālāji*.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Saskaņā ar dabas aizsardzības plānu izveidot laipas un citu infrastruktūru, kas novirzītu apmeklētājus uz liedagu, mazinot traucējumu putniem līgздоšanas sezonas laikā un vienlaicīgi ierobežojot vēja eroziju. Vietās, kur priekškāpas valnī regulāras izmīdīšanas

dēļ izveidojušies pārrāvumi, vēlams izveidot vieglas konstrukcijas laipas, lai ierobežotu tālāku smilšu izpūšanu.

- Lai nepieļautu invazīvās sugas krokainās rozes *Rosa rugosa* izplatīšanos, tā jāierobežo – jāveic ikgadēja pļaušana (lai gan neiznīcina atradni, tomēr neļauj tai palielināties), krūmu izrakšana ar visām saknēm vai nopļaušana, apklāšana ar melnu plēvi un apbēršana ar smiltīm vienas sezonas garumā.
- Izpētīt hidroloģisko režīmu, lai izstrādātu inženiertehnisko risinājumus meliorācijas sistēmu atjaunošanai, uzturēšanai un upju grīvu tīrīšanai.
- Vadoties no apsvērumiem par krasta procesu dinamiku dabas lieguma teritorijā, ieteicams veicināt smilšu akumulāciju krasta zonās, kas ir pakļautas dabiskajai vai antropogēnajai erozijai, veidojot sētiņas no nedzīviem kokmateriāliem vai izklāt ar priežu un kadiķu zariem.
- Izstrādāt un ieviest dabisko zālāju atjaunošanas plānu, tajā ietverot lokālo grāvju sistēmu atjaunošanas vajadzību izvērtējumu un inovatīvus risinājumus zālāju apsaimniekošanai un izmantošanai, jo konvencionālas lauksaimnieciskās darbības attīstība un zālāju izmantošana dabas liegumā nav paredzama. 2015. gada dabas aizsardzības plānā nav sniegts pamatots vērtējums par minimālo dabisko zālāju platību to ilgtspējīgai saglabāšanai. Stiprā sadrumstalotība liecina, ka pašreizējā neaizaugusi platība nevar nodrošināt biotopu labvēlīgu aizsardzības stāvokli ilgtermiņā. Lai palielinātu biotopu savienotību, jāizvērtē dabisko zālāju biotopu izveidošana vēsturisko zālāju teritorijās un ilggadīgo zālāju un atmatu vietā, kā arī prioritāri atjaunojami pašlaik vēl saglabājušies dabiskie zālāji.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējās vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91E0*	Aluviāli meži	3,0	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		3,0
91D0*	Purvaini meži	53,9	1,1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		53,0
9080*	Staignāju meži	446,7	8,8	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		446,7
7230	Kaļķaini zāļu purvi	0,1	<1	Nepietiekama.	Krūmu izcīršana.		0,1
7210*	Dižās aslapes audzes	1,0	<1	Nepietiekama.	Krūmu izcīršana. Neiejaukšanās.		0,1 0,9
6270*	Sugām bagātas ganiņas un ganiņas pļavas	16,3	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	16,3	16,3
6230*	Vilkakūlas zālāji	5,5	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	5,5	5,5
6120*	Smiltāju zālāji	14,8	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	14,8	14,8
6000	Atjaunojami zālāji	37,0	<1	-	Atjaunošana. Uzturēšana.	37,0	37,0
3260	Upju straujteces un dabiski upju posmi	1,8	<1		Attīrīt un uzturēt ūdens noteku grīvas.		Uzturamo posmu garums 500 m
2190	Mitras starpkāpu ieplakas	340,0	6,7	Slikta.	Izcirst kokus, krūmus, pļaut parastās niedres, tās izvēcot vai sadedzinot uz vietas.	5,1	16
2180	Mežainas piejūras kāpas	3548,6	58,4	Laba līdz nepietiekama.	Neiejaukšanās. Dažādot audzes struktūras ar izlases veida cirtēm.	154,0	583,0
2170	Pelēkās kāpas ar ložņu kārklu	0,3	<1	Slikta.	Izcirst kokus un krūmus. Novākt krūmu atvases.		0,3
2140*	Pelēkās kāpas ar sīkrūmu audzēm	1,3	<1	Nepietiekama.	Izcirst kokus un krūmus. Novākt krūmu atvases.		1,3
2130*	Ar lakstaugiem klātas pelēkās kāpas	188,5	3,7	Nepietiekama.	Izcirst kokus un krūmus. Novākt krūmu atvases.	30	140
2120	Priekškāpas	109,9	2,2	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Izveidot laipas, zaru klājienu, sētiņu un citas barjeras.	2	
2110	Embrionālās kāpas	48,4	1,0	Laba.	Neiejaukšanās.		48,4

Dabiskie zālāji jāatjauno maksimāli iespējamā platībā, kas ir vismaz 74 ha, ieskaitot vēsturiskās zālāju teritorijas, kur pašlaik ir krūmāji un jauni meži, un ilggadīgos zālājus un atmatas, kā arī aizaugošās vīgas. Atjaunošanas pasākumi ietver krūmu un koku cīršanu, to sakņu un celmu frēzēšanu, atjaunojošu pļaušanu un / vai ganišanu, kā arī seklo lokālo grāvju sistēmu atjaunošanu. 2015. gada dabas aizsardzības plānā kā prioritāri atjaunojami norādīti 16,2 ha zālāju, bet pārējā platība pašlaik nav apzināta (atjaunojamās vietas jāapzina, izstrādājot zālāju atjaunošanas plānu).

1. Teritorijas īss raksturojums

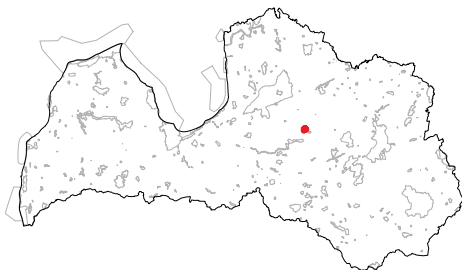
DIBINĀŠANAS GADS: 1999.

ATRAŠANĀS VIETA: Vecpiebalgas novada Kaives pagasts; Ērgļu novada Jumurdas pagasts.

PLATĪBA: 633 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2004.gadā (2004–2014), darbības termiņš pagarināts līdz 2019.gadam.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ietver vienu no lielākajiem augstajiem purviem Vidzemes augstienē – Palšu purvu. Tā tuvumā atrodas vairāki mikroliegumi, kas izveidoti retu putnu sugu un meža biotopu aizsardzībai. Dabas liegums ir nozīmīgs augsto purvu ar ciņu mazmeldru *Trichophorum cespitosum*, distrofu ezeru un purvainu priežu mežu aizsardzībai, tajā ir daudz lāmu. Daļā purva blakus dabas liegumam kopš 20. gs. 60. gadu beigām iegūst kūdru, galvenokārt izmantojot frēzkūdras metodi. Purva austrumu daļa padomju laikā tika sagatavota kūdras ieguves paplašināšanai, izveidojot blīvu grāvju tīklu.

Teritorijā konstatēti seši ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidi, kā arī vairākas retas, aizsargājamās augu un dzīvnieku sugas. Dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā konstatēta viena īpaši aizsargājamā zīdītāju, divas bezmugurkaulnieku, 21 putnu, četras sūnu, piecu vaskulāro augu sugas, bet vēlākie apsekojumi aizsargājamo sugu sarakstu ir papildinājuši. No aizsargājamām sugām te sastopama Baltijas dzegužpirkstīte *Dactylorhiza incarnata*, sfagnu somenīte *Calypogeia sphagnicola*, Hellera ķīļlape *Anastrophyllum hellerianum*, astīšu smaillape *Lophozia ascendens* u. c., no bezmugurkaulniekiem – zaļā upjuspāre *Ophiogomphus cecilia*.

Daļa purva ir nozīmīga dzīvotne un uzturēšanās vieta migrācijas laikā daudzām aizsargājamām putnu sugām – mežirbei *Bonasa bonasia*, rubenim *Tetrao tetrix*, mednim *Tetrao urogallus*, baltpieres zosij *Anser albifrons*, dzērvei *Grus grus*, ķivītei *Vanellus vanellus*, dzeltenajam tārtiņam *Pluvialis apricaria*, upes tārtiņam *Charadrius dubius*, lietuvainim *Numenius phaeopus* u. c.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Daļa purva ir nosusināta. Vairākiem nelielajiem purva ezeriem un lāmām purva austrumu daļā ar pioniergrāvju palīdzību pazemināts ūdens līmenis.

- Kūdras izstrāde piegulošajā teritorijā uz austrumiem no dabas lieguma rada nosusināšanas ietekmi, kuru nevar novērst, kamēr notiek kūdras ieguve. Nosusinātajā daļā notiek pastiprināta kūdras nosešanās un mineralizācija, kā arī purva biotopa degradācija.
- Dabas liegumam piegulošās mežu teritorijas nosusinātas.
- Purva perifērijā notiek medņu riestu aizaugšana – nosusināšanas rezultātā izveidojušās blīvas priežu audzes un vaivariņu audzes, sausākās vietās purvainais priežu mežs aizaug ar eglēm.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.
- Ir uzbūvētas vairākas mākslīgas ligzdas zivju ērglim *Pandion haliaetus*.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Hidroloģiskā režīma atjaunošana purvā.
- Dabisku procesu netraucēta norise biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Izstrādāto kūdras lauku rekultivācijas projekta izstrāde un īstenošana, pēc kūdras ieguves pabeigšanas nosusinātajās kūdras ieguves platībās atjaunojot purvu.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

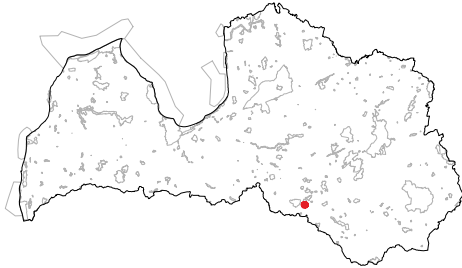
- Jāizvērtē purva hidroloģiskais režīms, ietekmju apmērs un iespējas tās novērst.
- Atjaunot hidroloģisko režīmu purvos un purvainajos mežos atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti.
- Atjaunot biotopu kartējumu (īpaši svarīgi 91D0*).
- Apsekot medņu riestus un novērtēt nepieciešamās apsaimniekošanas darbības katram meža nogabalam.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	65,2	10,3	Nepietiekama.	Atjaunot hidroloģisko režīmu kompleksi ar augsto purvu.		65,2
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	13,7	2,2	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		13,7
7120	Degradēti augstie purvi	210,6	33,3	Slikta.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (aizbērt vai aizsprostot grāvjus, izvietot hidroizolējošas membrānas robežzonā ar kūdras frēzlaukiem), kompleksi ar mežiem. Izcirst kokus daļā no purva.	210,6	
7110*	Aktivi augstie purvi	326,6	51,6	Nepietiekama.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (aizbērt vai aizsprostot grāvjus) kompleksi ar mežiem. Izcirst kokus daļā no purva.	326,6	
3160	Distrofi ezeri	5,0	<1	Nepietiekama.	Stabilizēt ūdens līmeni kompleksi ar augsto purvu.	5,0	
7150	<i>Rhynchosporion albae</i> pioniersabiedrības	0,03	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		0,3

1. Teritorijas īss raksturojums

- DIBINĀŠANAS GADS: 2004.
- ATRAŠANĀS VIETA: Viesītes novada Elkšņu pagasts.
- PLATĪBA: 157 ha.
- DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
- INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas plašā mežu masīvā, ietverot platlapju un melnalkšņu mežus. Teritorija ir nozīmīga melnalkšņu staigāju, vecu vai dabisku jauktu platlapju mežu un pārmitru lapu koku mežu aizsardzībai. Dabas lieguma austrumu daļā un piegulošajās mežu platībās veikta nosusināšana, bet daļā teritorijas saglabāties dabisks hidroloģiskais režīms, t. sk. neregulētā Patrupe rietumu daļā.

Meži ir dzīvotne daudzām retām un īpaši aizsargājamām sugām, te konstatēti, piemēram, parastais plaušķērpis *Lobaria pulmonaria*, dakšveida mecgērija *Metzgeria furcata*, doblapu leženeja *Lejeunea cavifolia*, skrajziedu skarene *Poa remota*, dažādas vārpstīngliemežu sugas – asribu vārpstīngliemezis *Clausilia cruciata*, taisnmutes vārpstīngliemezis *Cochlodina orthostoma*. Patrupes krastos aug lielas lakšu *Allium ursinum* audzes.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Saimnieciskā darbība, kuras rezultātā samazinās mirušās koksnes un bioloģiski veco koku apjoms mežaudzēs.
- Apkārtnes nosusināšana ietekmējusi teritorijas hidroloģisko režīmu, novērojama bijušo pārmitro melnalkšņu mežu sukcesija sausāku meža tipu virzienā. Iespējas atjaunot hidroloģisko režīmu vērtējamās ļoti piesardzīgi.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Nodrošināt dabisku procesu netraucētu norisi dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta un dabiska vide.
- Mazināt meža biotopu fragmentāciju, palielināt platlapju biotopu platību un integritāti, paredzot neiejaukšanos mežaudzēs, kuras vēl nav sasniegušas aizsargājamu biotopu kvalitāti; attīstība paredzama aizsargājamu biotopu 9020* *Veci jaukti platlapju meži* vai 9050 *Lakstaugiem bagāti egļu meži* virzienā.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

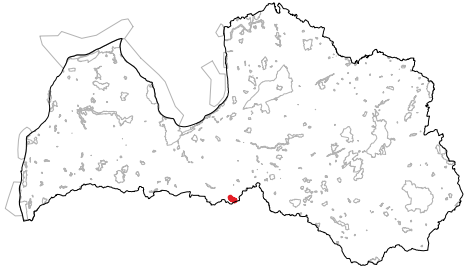
Aktualizēt biotopu kartējumu atbilstoši jaunākajai metodikai.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9080*	Staignāju meži	34,8	22,2	Slikta.	Neiejaukšanās.		34,8
9020*	Veci jaukti platlapju meži	28,4	18,1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		28,4
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	2,4	1,5	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		2,4
91E0*	Aluviāli meži	2,6	1,7	Slikta.	Neiejaukšanās.		2,6
9000*	Potenciāls aizsargājams meža biotops	50,0	31,8	-	Neiejaukšanās.		50,0
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	0,2	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		0,2

1. Teritorijas īss raksturojums

- DIBINĀŠANAS GADS: 2004.
- ATRAŠANĀS VIETA: Bauskas novada Brunavas pagasts.
- PLATĪBA: 800 ha.
- DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2005. gadā (2006–2020).
- INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas Zemgales līdzenumā Latvijas–Lietuvas pierobežā, uz dienvidaustrumiem no Brunavas pagasta Ērgļiem, ietverot Zemgales augligajam apvidum tipisku meža masīvu ar platlapju piemistrojumu un blīvu krūmu stāvu.

Dabas liegumam raksturīga dabiska mežaudžu struktūra ar dažāda vecuma kokiem. Teritorija un tai piegulošie meži ir ļoti būtiski bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai ainavā, kurā jau izsenis dominē intensīvas lauksaimniecības zemes.

Teritorijā konstatēti pieci ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidi, nozīmīgākie ir staignāju meži un mitri līdz pārmitri jauktie platlapju meži, arī ozolu meži. Dabas lieguma raksturīga iezīme – visā teritorijā ir veci ozoli, kas nelielā skaitā sastopami teritorijas sausākajā daļā, kā arī atsevišķās mitrākās vietās. Konstatētas daudzas retas, aizsargājamas sugas – 24 bezmugurkaulnieku, septiņas putnu, viena zīdītāju, viena ķērpju, viena sēņu un četras vaskulāro augu sugas. No retajām, aizsargājamām augu sugām sastopama jumstiņu gladiola *Gladiolus imbricatus*, zaļziedu naktsvijole *Platanthera chlorantha* un spilvainais ancītis *Agrimonia pilosa*. Nozīmīgākās putnu sugas ir mežirbe *Bonasa bonasia*, melnais stārķis *Ciconia nigra*, baltmugurdzenis *Dendrocopos leucotos*, vidējais dzenis *Dendrocopos medius* un mazais ērglis *Aquila pomarina*. No retām bezmugurkaulnieku sugām sastopams Šneidera mizmilis *Boros schneideri*, lielais skābeņu zeltainītis *Lycaena dispar*, apšu krāšņvabole *Poecilonota variolosa* un spilgtā purvuspāre *Leucorrhinia pectoralis*. Dabas liegumā konstatēts mazais jeb lazdu susuris *Muscardinus avellanarius*.

20. gs. 60. gados tagadējā lieguma teritorijā uzbūvēti meža ceļi un izrakti grāvji. Vairāki grāvji ir izveidoti kādreizējo strautu un upīšu vietās. Strautu gultņu iztaisnošana iesākta jau 20. un 30. gados, par ko liecina 1938. gada mežaudžu plāns.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Dabas lieguma teritoriju gar tās dienvidu malu apmēram 2 km kopgarumā šķērso naftas produktu cauruļvada Polocka–Ventspils trase, tai līdztekus

arī maģistrālais sakaru kabelis. Teritorijai risku rada iespējamais piesārņojums, kas nonāktu augsnē un ūdeņos naftas vada avāriju vai nelegālo pieslēgumu rezultātā.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

2014. gadā LIFE programmas projekta “Natura 2000 teritoriju nacionālā aizsardzības un apsaimniekošanas programma” (LIFE11 NAT/LV/371) ietvaros veikta otrā stāva un paaugas egļu izciršana ozolu mežā 2 ha platībā, izvēcot ciršanas atliekas. Mērķis bija mazināt egļu radīto apēnojumu un augsnes paskābināšanos, ko izraisa egļu nobiras, un veicināt platlapju atjaunošanos. Rezultātus varēs novērtēt ilgākā laika periodā.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise meža biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Mazināt meža biotopu fragmentāciju, palielināt aizsargājamo biotopu platību un integritāti, paredzot neiejaukšanos mežaudzēs, kas vēl nav sasniegušas aizsargājamo biotopu kvalitāti. Attīstība paredzama aizsargājamā biotopa 9020* *Veci jaukti platlapju meži* virzienā.
- Veicināt teritorijai raksturīgo platlapju mežu un biotopu attīstību, ar tiem saistīto reto sugu aizsardzību, veicot specializētas kopšanas cirtes egļu stādījumos, tā veicinot platlapju piemistrojumu.
- Nodrošināt vecajiem ozoliem tādus vides apstākļus, kas labvēlīgi ietekmē pašus kokus un ar tiem saistītās retās kukaiņu, ķērpju, piepju un putnu sugas.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Veikt veco ozolu uzskaiti, kartēšanu un atēnošanu.
- Uzturēt lauces kā atklātu platību savvaļas dzīvnieku un putnu barības bāzes nodrošināšanai.

5.2. Specifiski pasākumi

5.2.1. Sugas

- Augu sugu populāciju (jumstiņu gladiola un spilvainais ancītis) apdraudošais faktors ir to atradņu aizaugšana, tāpēc regulāri reizi gadā jānopļauj un jāsavāc zāle ceļmalās un no šķēršļiem brīvās kvartālstīgās. Apsaimniekojamā platība – 2,5 ha.
- Mazā susura saglabāšanai jāveic piemēroto biotopu saglabāšana atbilstoši dabas aizsardzības plānā paredzētajiem biotopu aizsardzības pasākumiem.

5.2.2. Biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91E0*	Aluviāli meži	57,5	7,1	Slikta.	Neiejaukšanās.		57,5
91D0*	Purvaini meži	99,1	12,4	Slikta.	Neiejaukšanās.		99,1
9160	Ozolu meži	6,7	<1	Slikta.	Neiejaukšanās.		6,7
9080*	Staignāju meži	106,8	13,4	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		106,8
9020*	Veci jaukti platlapju meži	36,3	4,5	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		36,3
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	208,7	26,1	-	Neiejaukšanās. Egļu kultūrās ar kopšanas cirtēm palielināt platlapju piemistrojumu.	105,2	103,5

1. Teritorijas īss raksturojums

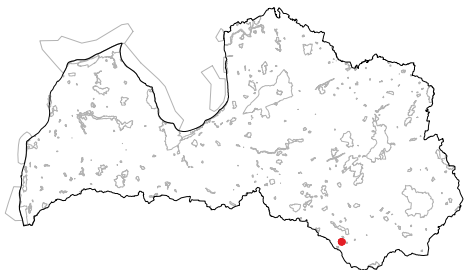
DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Ilūkstes novada Šēderes pagasts.

PLATĪBA: 106 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2005. gadā (2005–2020).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums „Pašulienes mežs” ir daļa no neliela, nošķirta meža masīva, kas ziemeļos robežojas ar Daugavpils–Paņevēžas dzelzceļa līniju un rietumos – ar naftas pārsūkņēšanas uzņēmuma SIA „LatRosTrans” teritoriju. Netālu no dabas lieguma „Pašulienes mežs” atrodas dabas liegumi “Raudas meži”, “Sasaļu mežs”, “Pilskalnes Siguldiņa” un daži mikroliegumi putnu sugu aizsardzībai, veidojot nozīmīgu īpaši aizsargājamo dabas teritoriju kompleksu Latvijas dienvidaustrumu daļā. Dabas liegumā sastopamie meži ir saimnieciski maz traucēti, teritorija nav nosusināta. Līdz īpaši aizsargājamas dabas teritorijas statusa piešķiršanai ir notikusi plānota mežizstrāde, kā dēļ izveidojušās jaunaudzes, kurās ir notikusi dabiskā meža atjaunošanās, sugu sastāvā raksturīgs liels ošu īpatsvars. Lieguma teritorija nav apdzīvota. Lai gan tās tuvumā atrodas Pašulienes ciemats, kā arī vairākas viensētas, teritorija ir maz apmeklēta.

Dabas liegums ir nozīmīgs boreālo mežu, vecu platlapju, staigņāju un palieņu mežu biotopu aizsardzībai, kas ir dzīvotnes daudzām tipiskām, retām un aizsargājamām augu un dzīvnieku sugām. Vairāk kā 60% no teritorijas mežiem atbilst dabisku mežu biotopu kvalitātei, un vairāk kā trešā daļa mežaudžu ir vecākas par 100 gadiem.

No konstatētajām retajām sugām četras ir sūnu, viena ķērpju un piecas vaskulāro augu sugas. Nozīmīgākās no tām ir plankumainā dzegužpirkstīte *Dactylorhiza maculata*, apdzīra *Huperzia selago*, Lietuvas ūdenszāle *Glyceria lithuanica*, sūnas – trejdaivu bacānija *Bazzania trilobata*, doblapu leženeja *Lejeunea cavifolia*, Arnolda spārnene *Fissidens arnoldii*, parastais plaušķērpis *Lobaria pulmonaria*. Lielā skaitā sastopama Fuksa dzegužpirkstīte *Dactylorhiza fuchsii*.

Dabas liegumā ir konstatētas piecas aizsargājamās putnu sugas – baltmugurdzenis *Picoides leucotos*, trīspirkstu dzenis *Picoides tridactylus*, sila cīrulis *Lullula arborea*, melnā dzilna *Dryocopus martius*, mežirbe *Bonasa bonasia*. Īpaši nozīmīga šī teritorija ir dzeņiem.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Līdz šim nav konstatēti būtiski dabas lieguma teritoriju negatīvi ietekmējošie faktori. Iespējama nelabvēlīga ietekme ir dzelzceļa un naftas pārsūkņēšanas

stacijas SIA „LatRosTrans” tiešais tuvums, to radītais troksnis. SIA „LatRosTrans” potenciāli var apdraudēt dabas liegumu tehnisku avāriju gadījumā.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Aizsargājamo biotopu kvalitātes un integritātes palielināšana, paredzot neiejaukšanos mežaudzēs, kas nav sasniegušas aizsargājamo biotopu kvalitāti, vai veicot kopšanas ciertes jaunaudzēs, palielinot platlapju piemistrojumu kokaudzes sastāvā. Ar laiku paredzama mežu attīstība aizsargājamo biotopu 9050 *Lakstaugiem bagāti egļu meži*, 9020* *Veci jaukti platlapju meži* vai 9080* *Staigņāju meži* virzienā.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Aktualizēt biotopu kartējumu atbilstoši jaunākajai metodikai.
- Kopt jaunaudzes, palielinot platlapju īpatsvaru un tā veidojot īpaši aizsargājamām sugām potenciālas dzīvotnes. Veicot kopšanu, jāizcērt egles un bērzi, bet jāatstāj oši, apses, ozoli, kā arī citas platlapju koku sugas.

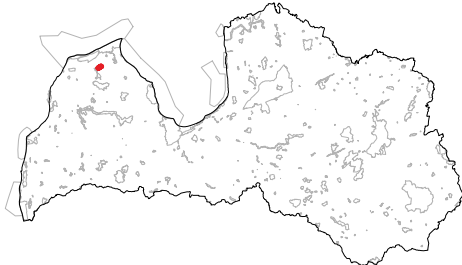
5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējās vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9080*	Staigņāju meži	3,6	3,4	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		3,6
9020*	Veci jaukti platlapju meži	5,6	5,3	Slikta.	Neiejaukšanās.		5,6
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	2,5	2,4	Slikta.	Neiejaukšanās.		2,5
91E0*	Aluviāli meži	10,7	10,1	Slikta.	Neiejaukšanās.		10,7
9000*	Potenciāls aizsargājams meža biotops	55,0	51,9	-	Neiejaukšanās. Veikt kopšanas ciertes, palielinot platlapju un apšu īpatsvaru kokaudzes sastāvā.	19,4	35,6

Dabas liegums „Pāces pļavas” (LV0531300)

1. Teritorijas īss raksturojums

- DIBINĀŠANAS GADS: 2004.
- ATRAŠANĀS VIETA: Dundagas novada Dundagas pagasts.
- PLATĪBA: 83 ha.
- DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
- INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas plašā vienlaidus meža masīvā Kurzemes ziemeļu daļā, ietverot Pāces upi ar tās palieni un mežus uz upes ielejas nogāzēm. Teritorija dienvidrietumu daļā robežojas ar dabas liegumu „Raķupes ieleja”, kurā ietverta pārējā Pāces upes daļa.

Dabas liegums ir nozīmīgs dabisko zālāju, upju straujteču, kā arī mežu biotopu aizsardzībai. Vairāk nekā pusi no teritorijas aizņem nogāžu un gravu meži, nogāzēs atrodamī arī minerālvielām bagāti avoksnāji. Teritorija atrodas reģionā, kur dabiskie zālāji ir stipri fragmentēti, tādēļ tā kopā ar dabas liegumu “Raķupes ieleja” ir ļoti nozīmīga Kurzemes ģeobotāniskā rajona dabisko zālāju saglabāšanai.

No aizsargājamām augu sugām nozīmīgākās ir laksis *Allium ursinum*, plankumainā dzegužpirstīte *Dactylorhiza maculata*, vīru dzegužpuķe *Orchis mascula*. Teritorijā konstatēti aizsargājami bezmugurkaulnieki – lapkoku praulgrauzis *Osmoderma barnabita*, marmora rožvabole *Liocola marmorata*, biežā perlamutrene *Unio crassus*, upes mīcīšgliemzis *Ancylus fluviatilis*, divjoslu airvabole *Graphoderus bilineatus*, zaļā upjuspāre *Ophiogomphus cecilia* u. c. Pāces upe ir nozīmīga lašveidīgajām zivīm, upes un strautes nēģim. Dabas lieguma „Pāces pļavas” teritorija ir svarīga putnu sugu daudzveidības saglabāšanai – “Pāces pļavas” kopā ar dabas liegumu “Raķupes ieleja” ir putnu aizsardzībai starptautiski nozīmīga vieta Latvijā (“Raķupe un Pāce,” vietas kods LV073), tuvākajā apkārtnē izveidoti mikroliegumi mednim *Tetrao urogallus* un melnajam stārķim *Ciconia nigra*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Dabisko zālāju aizaugšana apsaimniekošanas pārtraukšanas dēļ; pamesto zālāju atjaunošanu apgrūtina iepriekšējos gados notikuši mežacūku intensīvā rakšanās. Zālāju apsaimniekošanu ierobežo piekļuves ceļu trūkums un nomaļā atrašanās vieta. Ganītos zālajos iespējams apdraudējums ir pārganišana.
- Pāces hidroelektrostacijas darbība negatīvi ietekmē Pāces upes ekosistēmu, veicinot krastu eroziju. Bebru aizsprosti un koku sagāzumi upē veicina straumes palēnināšanos, ūdens temperatūras paaugstināšanos, ūdeni izšķīdušā skābekļa daudzuma samazināšanos,

atkarībā no upes posma garenprofila krastu izskalošanos vai pārpurvošanos, oļaino un akmeņaino posmu pārklāšanos ar sanešiem un biežajai perlamutrenei, strautes nēģim piemērotu dzīvotņu un nārsta vietu izzušanu, kas kopumā uzskatāma kā biotopa kvalitātes pasliktināšanās.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka pasākuma ietvaros bija apsaimniekoti tikai dabisko zālāju biotopi lieguma dienvidu daļā. Tur dabisko zālāju aizsardzības stāvoklis ir labs. Pārējā lieguma teritorijā dabiskie zālāji ir ļoti stipri aizauguši un mežacūku sarakti.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisko zālāju biotopu atjaunošana un uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī maksimāli iespējamā platībā, saglabājot arī parkveida zālāju elementus.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnēs, kam nepieciešama netraucēta un dabiska vide.
- Bebru radīto koku sagāzumu ietekmes mazināšana piekrastes pļavu biotopu kvalitātes uzlabošanai. Bebraiņu vai bebru aizsprostu veidošanas novēršana oļainajos un akmeņainajos upes posmos.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Veikt dabisko zālāju inventarizāciju, īpašu uzmanību veltot parkveida zālāju (t.sk. meža ganību) identifikēšanai (izmantojot arī vēsturisko informāciju – kartogrāfiskos materiālus un vietējo iedzīvotāju atmiņas par agrāko apsaimniekošanu).

- Izstrādāt un ieviest dabisko zālāju atjaunošanas un aizsardzības plānu. Tajā jāietver: pašlaik zināmo dabisko zālāju stāvokļa novērtējums (t.sk. optimālas ganišanas slodzes ieteikumi, ganību žogu efektivitāte ganību dzīvnieku piekļuves ierobežošanai teritorijās, kur to ietekme ir nevēlama) un atjaunošanas un uzturēšanas plānojums;

seno pļavu masīvu atjaunošanas potenciāla izvērtējumu un atjaunošanas un uzturēšanas plānojumu.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9180*	Nogāžu un gravu meži	35,2	42,4	Laba.	Neiejaukšanās.		35,2
9080*	Staignāju meži	1,95	2,3	Laba.	Neiejaukšanās.		1,95
9020*	Veci jaukti platlapju meži	0,8	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,8
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	0,04	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,04
91E0*	Aluviāli meži	3,1	3,7	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		3,1
8220	Smilšakmens atsegumi	0,12	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,12
7160	Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi	0,3	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,3
6410	Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs	2,0	2,4	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,0	2,0
6450	Palieņu zālāji	4,1	4,9	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	3,1	4,1
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	0,8	<1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,0	0,8
6210	Sausi zālāji kalņainās augsnēs	5,5	6,6	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	4,5	5,5
3260	Upju straujteces un dabiski upju posmi	7,2	8,7	Nepietiekama.	Nodrošināt ūdens caurvadi, lai mazinātu ar Pāces hidroelektrostacijas ekspluatāciju saistīto plūdu riska atkārtosanos. Izvērtēt koku sagāzumus vai samazināt tos vietās, kur veidojas krastu izskalojumi, kā arī vietās, kur upes gultnē sastopami oļi vai akmeņi	Pēc nepieciešamības.	

Vienreizēji zālāju atjaunošanas pasākumi nepieciešami vismaz 8 ha patlaban zināmo ES nozīmes dabisko zālāju biotopu, kā arī aptuveni 10 ha zālāju, kas pilnībā iesaistīti sekundārajā mežā, bet ar saskatāmiem parkveida zālāju (iespējams, arī senu meža ganību) elementiem. Piekļuves ceļu trūkums, sarežģītais reljefs un zālāju konfigurācija (lielākoties šauras joslas gar upi, ar lielākiem zālāju poligoniem palienes nosacīti plašākajās daļās) liecina, ka piemērotākais zālāju atjaunošanas un uzturēšanas veids varētu būt noganišana (t.sk. mobilā ganišana).

1. Teritorijas īss raksturojums

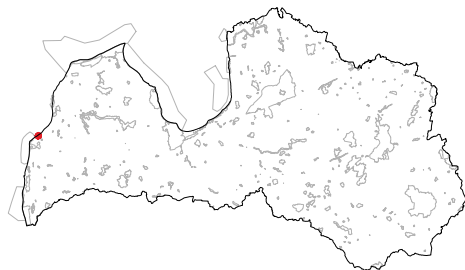
DIBINĀŠANAS GADS: 2007.

ATRAŠANĀS VIETA: Pāvilostas novada Sakas pagasts, Pāvilostas pilsēta.

PLATĪBA: 42,04 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2009. gadā (2009–2019).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: Ministru kabineta 2010. gada 27. aprīļa noteikumi Nr. 394 "Dabas lieguma "Pāvilostas pelēkā kāpa" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi".

Dabas liegums atrodas Baltijas jūras krastā Pāvilostas ziemeļdaļā, ir nozīmīgs plašu atklāto pelēko kāpu aizsardzībai, kas, vietām sasniedzot 818 m, ir platākā pelēkā kāpa Latvijā. Lielāko daļu teritorijas (89%) aizņem divi Latvijā un Eiropas Savienībā prioritāri īpaši aizsargājami biotopi – ar lakstaugiem klātas pelēkās kāpas un pelēkās kāpas ar sīkkrūmu audzēm, vispār dabas liegumā konstatēti četri ES nozīmes biotopi. Teritorija ir arī nozīmīga rekreācijai, un tai ir augsta ainaviskā vērtība. Jūras krasts pie dabas lieguma robežas tiek noskalots, ilglaicīgā skatījumā (50 gadu laikā) var tikt zaudēta daļa teritorijas (~ 2 ha).

Jutīgie pelēko kāpu biotopi ir īpaši augstvērtīga dzīvotne ar jūras piekrasti saistītām sugām un to sabiedrībām. Liegumā konstatētas 19 retas, to skaitā 10 aizsargājamas augu sugas, no kurām lielas atradnes veido smiltāja nelīķe *Dianthus arenarius* ssp. *arenarius* un pļavas silpūrene *Pulsatilla pratensis*. Zemesdzes veidošanā liela nozīme ir ķērpjiem, kuriem raksturīga augsta sugu daudzveidība. Kāpu biotopos konstatētas arī citu organismu grupu aizsargājamās sugas, tajā skaitā trīs sēņu, septiņas bezmugurkaulnieku, četras putnu un viena abinieku suga. Gan sīkā zemeszvaigzne *Gastrum minimum*, gan garlūpas racējlapsene *Bembix rostrata* un raibspārnu sisenis *Oedipoda caerulea*, gan stepes čipste *Anthus campestris* un sila cīrulis *Lullula arborea* ir indikatori daudzveidīgiem pelēko kāpu biotopiem. Ekoloģiski nozīmīga ir veģetācijas mozaikveida struktūras dažādība, kurā ir pioniersabiedrības ar iesirmo kāpsmildzeni *Corynephorus canescens*, pļavveidīgas augu sabiedrības un sīkkrūmu audzes.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Nepietiekamas dabas lieguma apsaimniekošanas dēļ pelēkās kāpas aizaug ar kokiem un krūmiem.
- Vietām tiek pārmērīgi izbradātas kāpas, nomidita un bojāta zemesdze, reljefa paaugstinājumos notiek augsnes erozija, pastiprināti tiek izpūstas smiltis pie galvenajām takām.

- Eitroficētajās vietās ieviešas lapu koki, rezultātā mainās apgaismojuma un mitruma apstākļi, palielinās barības vielu daudzums augsnē, kas apdraud kserofītiskos atklāto kāpu biotopus.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Pelēkajās kāpās vietām izcirstas vai izrautas un no lieguma teritorijas aizvāktas priedes, taču nepietiekamā apjomā un ir nepieciešami papildus pasākumi pelēko kāpu atjaunošanai.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

Aizaugušo pelēko kāpu atjaunošana un atklāto pelēko kāpu uzturēšana, tajā skaitā specifiski pasākumi ar pelēkajām kāpām saistīto sugu dzīvotņu kvalitātes optimālai nodrošināšanai.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Zemes īpašumu atpirkšana no privātpašniekiem un nodošana VARAM valdījumā, lai efektīvāk varētu organizēt lieguma apsaimniekošanu.
- Atpūtas infrastruktūras iekārtošana lieguma rietumu malā un liegumam piegulošajās teritorijās, kā arī apskates un izziņas infrastruktūras ierīkošana, autostāvvietas uzturēšana, lai mazinātu rekreācijas intensitāti jutīgākajās vietās.
- Pasākumu efektivitātes novērtēšanas monitorings, lai atbilstoši rezultātiem piemērotu nepieciešamās turpmākās apsaimniekošanas darbības (tostarp attīstot sabiedrisko monitoringu).
- Ļoti svarīgi turpināt piekrastes monitoringu valsts vides monitoringa programmas ietvaros.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējās vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
2180	Mežainas piejūras kāpas	2	4,8	Laba.	Retināt priežu audzes, novākt nobiru slāni zem priedēm.	2	
2170	Pelēkās kāpas ar ložņu kārklu	0,4	<1	Laba.	Novākt koku un krūmu apaugumu, vietām augsnes virskārtu. Ierobežot invazīvo un ekspansīvo augu sugas (izcērtot, pļaujot, noganot, uzīdinot augsni).	20,2	10
2140*	Pelēkās kāpas ar sīkkrūmu audzēm	19,6	46,7	Laba.	Novākt koku un krūmu apaugumu, vietām augsnes virskārtu. Ierobežot invazīvo un ekspansīvo augu sugas (izcērtot, pļaujot, noganot, uzīdinot augsni).	20,2	10
2130*	Ar lakstaugiem klātas pelēkās kāpas	18,2	43,3	Laba.	Novākt koku un krūmu apaugumu, vietām augsnes virskārtu. Ierobežot invazīvo un ekspansīvo augu sugas (izcērtot, pļaujot, noganot, uzīdinot augsni).	20,2	10

Dabas liegums „Pelcišu purvs” (LV0531800)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2004.
ATRAŠANĀS VIETA: Ventspils novada Usmas pagasts.
PLATĪBA: 56 ha.
DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ietver aizaugošo Pelcenes ezeru ar pārejas purvu tam apkārt un piegulošajām mežaudzēm. Teritorija ir nozīmīga viena no bioloģiskās daudzveidības ziņā vērtīgākajiem pārejas purviem Latvijā aizsardzībai. Šeit sastopamas savdabīgas sugām bagātas augu sabiedrības, kā arī dižās aslapes *Cladium mariscus* audzes. Purvā aug aizsargājamās orhidejas Lēzela lipare *Liparis loeselii* un purva sūnene *Hammarbya paludosa*, reti sastopamais kūdrāju grīslis *Carex heleonastes*, sūna spurainā dzīparene *Paludella squarrosa* u. c. Lieguma rietumu malai# piekļaujas bioloģiski daudzveidīgas dabisko zālāju platības, kas susinātas ar sekliem grāvjiem. No aizsargājamām bezmugurkaulnieku sugām teritorijā sastopama divjoslu airvabole *Graphoderus bilineatus*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Nav zināmi.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un ūdeņu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Inventarizēt un izvērtēt dabisko zālāju, kas piekļaujas lieguma rietumu robežai, iekļaušanu dabas liegumā, atjaunošanu un uzturēšanu labvēlīgā aizsardzības stāvoklī.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	4,4	7,8	Laba.	Neiejaukšanās.		4,4
9080*	Staignāju meži	18,8	3,3	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		18,8
7210*	Dižās aslapes audzes	14,1	25,2	Laba.	Neiejaukšanās.		14,1
7140	Pārejas purvi un sliksņas	9,1	16,3	Laba.	Neiejaukšanās.		9,1
7110*	Aktīvi augstie purvi	4,4	7,8	Laba.	Neiejaukšanās.		4,4
3160	Distrofi ezeri	2,2	3,9	Laba.	Neiejaukšanās.		2,2

Dabas liegums „Pelēču ezera purvs” (LV0526700)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1999.
ATRAŠANĀS VIETA: Preiļu novada Pelēču pagasts.
PLATĪBA: 12 ha.
DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas Pelēču ezera krastā un ietver purvu, kas veidojies, aizaugot ezeram. Teritorijas platība ir neliela, taču nozīmīga pārejas purvu un sliksņu aizsardzībai. Dabisku procesu dēļ purvs lēni aizaug. Nozīmīgākās sugas ir spilgtā purvuspāre *Leucorrhinia pectoralis*, Lēzela lipare *Liparis loeselii*, asinssarkanā dzegužpirkstīte *Dactylorhiza cruenta* u. c. sugas.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Nav zināmi.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo purvu biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

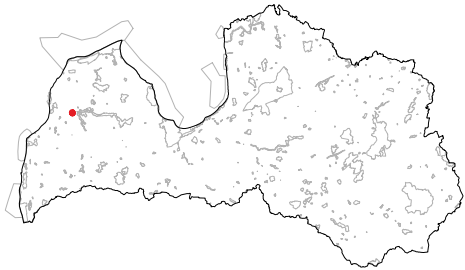
Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
7140	Pārejas purvi un sliksņas	11,0	91,7	Laba.	Neiejaukšanās.		11,0

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1977.
ATRAŠANĀS VIETA: Ventspils novada Usmas pagasts.
PLATĪBA: 10 ha.
DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas Ventas labajā krastā, ietverot stāvu, mežiem apaugušu nogāzi un upes krastu. Teritorija dibināta lielās kosas *Equisetum telmateia* vienīgās atradnes Latvijā aizsardzībai. Lielā kosa šajā atradnē ir ļoti vitāla. Uz stāvā krasta izveidojušies nogāžu un gravu meži un izplūst minerālvielām bagāti avoti. Vairāk nekā 20 avotu izplūdes vietas atrodas stāvā kraujā, te nav avoksnāju vai avotu purvu augu sabiedrību, bet gan augājs, kas raksturīgs mežiem un eitrofām augsto lakstaugu audzēm.

Dabas liegumā sastopama ļoti retā spārnainā cūknātre *Scrophularia umbrosa* un zirņveida dedestiņa *Lathyrus pisiformis*, kas ir Latvijā kritiski apdraudēta suga. Sastopamas arī citas aizsargājamas augu sugas – Baltijas dzegužpirkstīte *Dactylorhiza baltica*, stāvlapu dzegužpirkstīte *Dactylorhiza incarnata*, parastais plakanstaipeknis *Diphasiastrum complanatum* u. c.

Lieguma tiešā tuvumā atrodas dabiskie zālāji, kuru iekļaušana liegumā palielinātu tā vērtību un nozīmi Ventas ielejas kā sugu izplatīšanās koridora funkcionalitātes nodrošināšanā.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Piešdangas terases augšmalas izciršana var izraisīt augsnes nogrūvumus no kraujas, kas var apbērt avotu izplūdes un aizsargājamo augu sugu atradnes.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Lielās kosas atradnes saglabāšana, nodrošinot sugai optimālus apstākļus.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

- Veicināt lieguma nozīmi Ventas ielejas sugu izplatīšanās ekoloģiskā koridora funkcionalitātes nodrošināšanā, iekļaujot lieguma teritorijā tam piegulošos dabiskos zālājus.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Precizēt un nokartēt lielās kosas augšanas vietas, izvērtējot apdraudošos faktorus un nepieciešamos apsaimniekošanas pasākumus.
- Izskatīt robežu maiņas iespēju, dabas liegumā iekļaujot dabisko zālāju platības un izstrādājot to atjaunošanas un aizsardzības plānu.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9180*	Nogāžu un gravu meži	0,5	5,0	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		0,5
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	2,9	29,0	Laba.	Neiejaukšanās.		2,9
7160	Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi	0,007	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,007
6430	Eitrofās augsto lakstaugu audzes	0,4	4,0	Laba.	Neiejaukšanās.		0,4

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Ludzas novada Ļukšu un Isnaudas pagasts.

PLATĪBA: 611 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegumā ietverts Pildas ezers ar deviņām salām un ezeram apkārt esošās mežaudzes un zālāji. Teritorija ir nozīmīga izcila eitrofa ezera un meža biotopu aizsardzībai. Bioloģiski veci, ainaviski izcili platlapju meži aug uz ezeram salām. Salu veģetācija ir pētīta Vidussalā, Pildas, Ozolu un Liepu salā, kur aug platlapju (ozolu un liepu) meži. Tajos ir bagāts lakstaugu stāvs, biezu pamežu veido ievas, sausserži, pilādži un apiņi. Gar piekrasti sastopamas slišķņainas melnalkšņu audzes. Ir liela ligzdojošo ūdensputnu dažādība. Apvidus ir īpaši piemērota barošanās vieta vairākām sikspārņu sugām, tostarp diķu naktssikspārņim *Myotis dasycneme*. Nozīmīgākās teritorijā sastopamās dzīvnieku sugas ir plāvu lija *Circus pygargus*, ūdrs *Lutra lutra*, ezerā – aizsargājamā zivju suga akmeņgrauzis *Cobitis taenia*, bet bioloģiski vecos kokos atrodama spožā skudra *Lasius fuliginosus*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Lieguma ziemeļu daļā ezera piekrastē saimnieciskā darbība ir intensīvāka, tur apsaimnieko zālājus. Nelielas ezeram piegulošās platības ar segtu drenāžu un to izvadi Pildas ezerā var negatīvi ietekmēt ezera ūdens kvalitāti.
- Pildas upes izteka aizsērējusi, notece apgrūtināta, un tas veicina piekrastes pārpurvošanos. Ezera agrāk atklātā daļa starp salām strauji aizaug ar virsūdens augāju. Krastu josla aizaug ar virsūdens augāju un kļūst nepieejama pilēm un bridējputniem, tā samazinot te iespējamo putnu sugu daudzveidību. Ezera krastu pāraugšana ar blīvu virsūdens augāju apgrūtina vai pat padara neiespējamu zivju (lidakas, plauži) nārstu.
- Jūraskraukļu *Phalacrocorax carbo* kolonija, kas izveidojusies uz Pildas salas, var veicināt lielo dimensiju koku nokalšanu un radīt zemsedzes eitrofikāciju un ruderālu sugu ieviešanos.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Ūdensaugu aizauguma samazināšana ezerā starp Pildas salu un Pildas upes izteku, kā arī starp Ozolu salu un Vidussalu ūdens cirkulācijas un zivju migrācijas nodrošināšanai, vienlaikus atmirušo ūdensaugu piesērējuma samazināšanai un aizaugšanas (eitrofikācijas) procesu palēnināšanai.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Likvidēt bebru aizsprostus, ja tie izveidoti, un dabiski veidojušos straumes pieskaloto atmirušo augu aizsērējumus, lai saglabātu brīvu ūdens caurvadi un nepaātrinātu piekrastes daļas pārpurvošanos un eitrofikācijas procesu paātrināšanos Pildas upē un Leidiukšņas upē, (kas savieno Pildas ezeru ar Vidusezeru).
- Izvākt vai sadedzināt ziemā uzkrāto atmirušo niedru masu uz salu minerālaugsnes un ūdensvides robežas ar mērķi uzlabot ūdens novadišanu no salām, atsevišķu krasta posmu saglabāšanai, kur iespējama smilšaino piekrastes dzīvotņu atjaunošana, novērst sausāko salu daļu pārpurvošanos un veicināt tur sastopamo dzīvotņu saglabāšanu.
- Jūraskraukļu kolonijas ierobežošanas pasākumi saskaņā ar nozares ekspertu ieteikumiem.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

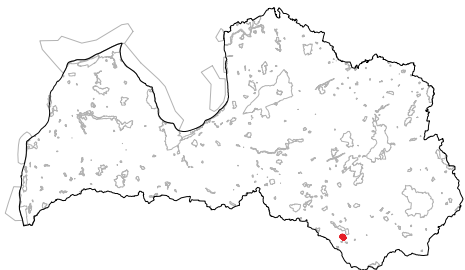
Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9160	Ozolu meži	8,1	1,3	Laba.	Neiejaukšanās.		8,1
9080*	Staignāju meži	9,1	1,5	Laba.	Neiejaukšanās.		9,1
9020*	Veci jaukti platlapju meži	19,5	3,2	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		19,5
3150	Eitrofi ezeri	268,4	43,9	Nepietiekama.	Samazināt ūdensaugu aizaugumu to izplaujot starp Pildas salu un Pildas upes izteku; starp Ūzūlu un Vidus salu, starp Capļu un Ozolu salām ūdens cirkulācijas un zivju migrācijas nodrošināšanai un atmirušo ūdensaugu piesērējuma samazināšanai (reizi 5 gados).	3,0	
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	1,0	<1	Nepietiekama.	Izplaut Ilžas (Pildas) upes, Pildas ezeru un Vidusezeru savienošā Leidiukšņas upi, Ilžas un Leidiukšņas ieteku un Pildas upes izteku rajonus (reizi 5 gados).	1,0	

Dabas liegums „Pilskalnes Siguldiņa” (LV0524900)

Dabas liegums „Pilskalnes Siguldiņa” (LV0524900)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1999.
ATRAŠANĀS VIETA: Ilūkstes novada Pilskalnes pagasts.
PLATĪBA: 71 ha.
DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2016. gadā (2016–2028).
INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums izvietots Pilskalnes subglaciālās iegultnes dienvidrietumu daļā un aptver Dubupītes ieleju, kas veidojusies ledāja kušanas ūdeņu noteces ietekmē. Dubezeru, Pastarīti un Tartaka ūdenskrātuvi vienu no otra nodala subglaciālās iegultnes reljefā labi izteikti sašaurinājumi. Visiem trim ezeriem ir caurteces režīms, jo tos savieno Dubupīte.

Dabas liegums ir nozīmīgs ģeomorfoloģiski savdabīga reljefa un izcilu nogāžu un gravu mežu saglabāšanai. Tā arī ir liecība šim Latvijas apgabalam kādreiz raksturīgo un plaši sastopamo platlapju un platlapju-egļu mežu reliktā saglabāšanās un koncentrācijas vieta. Sākotnēji, 1983. gadā, “Pilskalnes Siguldiņa” nodibināta kā dendroloģiskais liegums. Teritoriju jau izsenis izmanto rekreācijai, galvenokārt pastaigām un izziņai, jo liegumā izveidotas vairākas tūristu dabas takas un velomaršruti.

Teritorijā konstatēti deviņi ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidi, kā arī daudzas retas, aizsargājamas sugas, no tām septiņas sīkspārņu, četras putnu, 24 bezmugurkaulnieku, septiņas ķērpju, 10 sūnu, viena sēņu un 11 vaskulāro augu sugas. No tām nozīmīgākās sugas ir lapkoku praulgrauzis *Osmoderma barnabita* un sūna zaļā divzobe *Dicranum viride*. Lieguma atrašanās Latvijas sezonāli vissiltākajā apgabalā nosaka meža dienvidniecisko sugu bagātīgu sastopamību. Mežos aug mataināis grīslis *Carex pilosa* un pūkainā asinszāle *Hypericum hirsutum*. Dubezera krastā konstatēti reti sastopamais sakņojošais mēdris *Scirpus radicans*, smilšu sērē – ļoti retā sūna spurainā apaļvācelīte *Aphanorhegma patens*. Vecajos nogāžu mežos – plaušķērpis *Lobaria pulmonaria*, dakšveida mecgērija *Metzgeria furcata*, zvīņainā telotrēma *Thelotrema lepadinum* u. c. retas sugas. Dabas liegumā sastopams baltmugurdzenis *Dendrocopos leucotos*, mazais mušķērājs Ficedula parva, vairākas sīkspārņu sugas, piemēram, diķa naktsīkspārnis *Myotis dasycneme* un pundursīkspārnis *Pipistrellus pipistrellus*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Dabiskie eksogēnie procesi – virszemes ūdeņu noteces izraisīta erozija un noslīdeņu veidošanās – ietekmē nogāžu mežus.
- Notece no lauksaimniecības zemēm un apdzīvotām vietām (Tartaka ūdenskrātuvē ir novērojams pastiprināts aizaugšanas process, ko ietekmē notekūdeņi, kas ietek pa strautu no reljefa paaugstinājumā esošās fermas).
- Apmeklētāju plūsma teritorijā, it sevišķi vasaras sezonā – rada zemsedzes izmīdīšanu un negatīvi ietekmē biotopu kvalitāti. Kopumā ietekme nav kritiska.
- Pie atpūtas mājas “Dubezers” esošo slūžu sabrukuma gadījumā pastāv risks par ūdenslīmeņa pazemināšanos Tartaka ezerā, kas izraisītu strauju ezera aizaugšanu un biotopa 3150 *Eitrofi ezeri ar iegrimušu ūdensaugu un peldaugu augāju* kvalitātes pasliktināšanos.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Organizētas talkas takas uzturēšanai un atjaunošanai. Tas nodrošinājis apmeklētāju plūsmu pa taku, samazinot slodzes uz apkārtējiem biotopiem.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Saglabāts daudzveidīgs un ainavisku pievilcīgs gravu, dabisko mežu un saldūdens biotopu komplekss.
- Nodrošināti optimāli pastāvēšanas apstākļi aizsargajamajām sugām.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Izstrādāt teritorijas individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus.
- Uzturēt takas un atjaunot bojātos posmus, nodrošinot tās pret nogāzes izskalojumiem un noslīdeņiem.
- Lainovērstuslūžusabrukšanasunkrastuizskalošanas riskus, atbilstoši normatīvo aktu prasībām atjaunot slūžas pie atpūtas mājas “Dubezers”.

5.2. Specifiski pasākumi

5.2.1. Sugas

- Lai saglabātu pūkainās asinszāles *Hypericum hirsutum* dzīvotni, daļēji izcirst krūmus un atēnot atradni 0,05 ha platībā.
- Atēnot lielu dimensiju kokus, lai uzlabotu lapkoku praulgrauža *Osmoderma barnabita* dzīvotnes meža biotopos.

5.2.2. Biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējās vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91E0	Aluviāli meži	0,9	1,2	Laba.	Neiejaukšanās.		0,9
9180*	Nogāžu un gravu meži	43,2	60,8	Laba.	Neiejaukšanās. Krūmu ciršana. Ainavu cirtes.	0,8 0,057	42,3
9160	Ozolu meži	1,8	2,5	Laba.	Neiejaukšanās. Krūmu ciršana	0,1	1,7
9080*	Staignāju meži	0,6	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		0,6
9050	Lakstaugiem bagāti egļu meži	2,7	3,8	Laba.	Neiejaukšanās.		2,7
7220*	Avoti, kas izguļsnē avotkalņus	0,1	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,1
7160	Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi	0,2	<1	Laba.	Neiejaukšanās. Izvākt sadzīves atkritumus no avotiem (pēc nepieciešamības).		0,2
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	0,16	<1	Slikta.	Likvidēt bebru aizsprostus. Izvākt sadzīves atkritumus no upes.	0,16	0,16
3150	Eitrofi ezeri	2,2	3,1	Nepietiekama.	Izvākt iekritušos kokus un sīkzarus no Dubezera, atstājot atsevišķus ainaviski izteiksmīgākos kokus (Dubezerā un Tartakā vēlams atstāt aptuveni 10 lielos iekritušos kokus). Likvidēt bebru aizsprostus. Daļēji izcirst krūmus un neliela izmēra kokus ezeru 10 m piekrastes joslā (pēc nepieciešamības).	2,2	

1. Teritorijas īss raksturojums

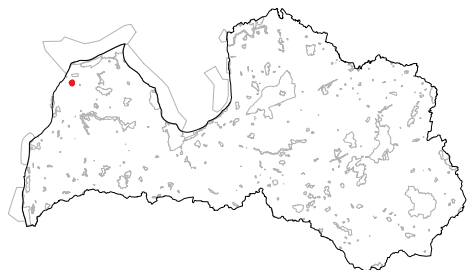
DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Ventspils novada Tārgales pagasts.

PLATĪBA: 455 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas pie Ventspils, tas ietver Platenes purvu un robežojas ar Rīgas–Ventspils šoseju un nosusinātām lauksaimniecības zemēm un jaunaudzēm. Uz ziemeļiem un ziemeļrietumiem no Platenes purva, ārpus dabas lieguma robežas, atrodas ar nosusinātas lauksaimniecības zemes, kurās izvietots vēja elektrostaciju parks. Teritoriju ietekmē arī ārpus dabas lieguma blakus esošajos mežos izraktie grāvji, tostarp nesen izraktie un renovētie, kā arī iztaisnotā Platenes upe. Nelielā platībā dabas lieguma dienvidu daļā un ārpus lieguma, 20. gs. pirmajā pusē iegūta kūdra.

Teritorija ir nozīmīga kaļķaina zāļu purva saglabāšanai. Platenes purvs ir viena no lielākajām šī biotopa platībām Latvijā. Liegumā konstatēti vairāki ES nozīmes aizsargājami meža biotopu veidi: staignāju meži, purvaini meži un veci vai dabiski boreālie meži.

Nozīmīgākās dabas liegumā sastopamās retās, aizsargājamās augu sugas liegumā ir bezdelīgactiņa *Primula farinosa*, asinssarkanā dzegužpirkstīte *Dactylorhiza cruenta*, Devela grīslis *Carex davalliana*, Lēzela lipare *Liparis loeselii*, odu gimnadēnija *Gymnadenia conopsea* un parastā kreimule *Pinguicula vulgaris*. Citas nozīmīgas aizsargājamās sugas ir mežirbe *Bonasa bonasia*, rubenis *Tetrao tetrix*, no bezmugurkaulniekiem – četrzobu pumpurgliemezis *Vertigo geyeri*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Ārpus lieguma veiktās nosusināšanas ietekmē mainās Platenes purva hidroloģiskais režīms, purva perifērajā daļā notiek strauja aizaugšana ar kokiem (galvenokārt bērzi, mazāk priedes).
- Zemes īpašnieku iniciatīva transformēt purvus uz meža zemēm, lai saņemtu LAD atbalsta maksājumus.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Veikt hidroloģiskā režīma atjaunošanu un pārmitrajiem biotopiem optimālu apstākļu uzturēšanu.
- Nodrošināt dabisku procesu netraucētu norisi dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Precizēt un kartēt aizsargājamo biotopu platības atbilstoši jaunākajai metodikai.
- Izpētīt teritorijas hidroloģisko režīmu un izvērtēt iespējas to uzlabot, mazinot aizaugšanu ar kokiem un līdz ar to atklātā purva fragmentāciju.
- Īstenojot apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumus, vietās, kas ir ar sekundāru mežu aizaudzis purvs, prioritāri saglabājami ir purva biotopi.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	36,1	7,9	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Hidroloģiskā režīma atjaunošana kompleksi ar purviem.	Saskaņā ar izpētes rezultātiem.	36,1
9080*	Staignāju meži	14,2	3,1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		14,2
9010*	Veci vai dabiski boreālie meži	2,1	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		2,1
7230	Kaļķaini zāļu purvi	101,5	22,3	Laba līdz nepietiekama.	Veikt detalizētu hidroloģiskā režīma izpēti un, ja nepieciešams, atjaunot ūdens līmeni. Vietām izcirst kokus un krūmus purva fragmentācijas mazināšanai.	Saskaņā ar izpētes rezultātiem.	

Dabas liegums „Plieņciema kāpa” (LV0514800)

Dabas liegums „Plieņciema kāpa” (LV0514800)

1. Teritorijas īss raksturojums

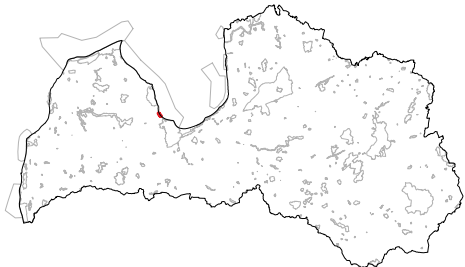
DIBINĀŠANAS GADS: 1987.

ATRAŠANĀS VIETA: Engures novada Engures pagasts.

PLATĪBA: 56,60 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2005. gadā (2005–2015), darbības termiņš pagarināts līdz 2019. gadam.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ietver izteiksmīgu Rīgas līča piekrastes kāpu valni (augstums 5,2 līdz 16,3 m v. j. l.), kurš klāts ar vecu priežu mežu un Latvijā pēdējo kāpu deflācijas ieplaku – Vabu laukumu jeb Balto kāpu pie Plieņciema. Teritorijā vērojamas izteiktas dinamiskam jūras krastam raksturīgas reljefa formas, bet augāju veido sausieņu un smiltāju augu sabiedrības. Plieņciema un jūras līča tiešais tuvums padara šo teritoriju par vasaras sezonā noslogotu atpūtas zonu, kas ir pievilcīga gan vietējiem iedzīvotājiem, gan iebraucējiem.

Nozīmīgākie biotopi ir embrionālās kāpas, mežainas piejūras kāpas un priekškāpas. Te sastopamās retās un aizsargājamās sugas ir saistītas ar gaišiem, skrajiem priežu sausieņu mežiem. Lieguma teritorijā sastopamas piecas retas, aizsargājamas augu sugas, nozīmīgākās no tām ir smiltāja nelķe *Dianthus arenarius* ssp. *arenarius*, meža silpurene *Pulsatilla patens*, atvašu saulrietenis *Jovibarba sobolifera*. Dabas liegumā konstatētas septiņas retas, aizsargājamas putnu sugas (piemēram, titiņš *Jynx torquilla*, sila cirulis *Lullula arborea*, meža balodis *Columba oenas*) un divas aizsargājamas bezmugurkaulnieku sugas. Nozīmīga dabas lieguma vērtība ir bagāta priežu sveķotājkoksngrauža *Nothorhina punctata* populācija.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Tā kā vietējo iedzīvotāju, tūristu un vasaras atpūtnieku ietekmē tiek pārmērīgi izbradātas kāpas, nomidīta un bojāta zemsedze, veidojas smilšu erozija reljefa paaugstinājumos, pastiprināti tiek izpūstas smiltis pie galvenajām takām.
- Teritorijas piesārņojums veicina eitrofikāciju, kuras ietekmē raksturīgās augu sabiedrības pakāpeniski mainās – ieviešas lapu koki un krūmi.
- Braukšana ar motorizētu transportu veicina smilšu eroziju, bojā zemsedzi.
- Mežainu piejūras kāpu biotopu kvalitāti ietekmē kritalu un zaru izvākšana, kas samazina teritorijas bioloģisko daudzveidību, īpaši negatīvi ietekmējot reto bezmugurkaulnieku sugu sastopamību.
- Sukcesijas gaitā atklātās kāpas aizaug ar kokiem un krūmiem, samazinot pelēko kāpu un priekškāpu kvalitāti un platību.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Apsaimniekošanas pasākumi konkretizēti Kurzemes plānošanas reģiona projekta „Piekrastes un jūras plānošana Pērnavas līcī Igaunijā un Latvijas piekrastes pašvaldībās” ietvaros un veikti ar lakstaugiem klātās pelēkajās kāpās, priekškāpās un embrionālajās kāpās – 2014. gadā atjaunoti kārkļu pinumi gar taku malām un pārmērīgi izbradāto kāpu vietās. Pašlaik vērtējama kā pietiekama.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Saglabāt liegumā esošo biotopu kvalitāti, samazinot augsto rekreācijas slodzi uz liegumā sastopamajām dabas vērtībām, novirzot atpūtniekus no jutīgākajām vietām.
- Nodrošināt līdzsvaru starp regulāriem traucējumiem kāpu biotopu veģetācijai, kas kavē teritorijas aizaugšanu ar kokaugiem, un neiejaukšanos, kas nodrošina zemsedzes veģetācijas saglabāšanos.
- Nodrošināt dabisku procesu netraucētu norisi dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Izveidot atpūtas un izziņas infrastruktūru – marķētas un labiekārtotas takas, kāpnes, barjeras, norādes, vietām arī laipas, tualetes. Veidojot infrastruktūru, cilvēku plūsmu maksimāli novirzīt uz atpūtas vietām ārpus dabas lieguma.
- Izveidot autostāvvietu ārpus dabas lieguma un uzstādīt barjeras autotransporta negatīvās ietekmes mazināšanai.

- Ieteikums paplašināt lieguma teritoriju par 24,3 ha līdz kāpu vaļņa dabiskajai robežai (iekļaujot arī priekškāpas, ar lakstaugiem klātas pelēkās kāpas, mežainas piejūras kāpas un melnalkšņu staignājus).
- Izstrādāt Engures novada piekrastes integrēto aizsardzības un apsaimniekošanas plānojumu vai piekrastes tematisko plānojumu, paredzot atpūtniekus koncentrēt ārpus dabas lieguma, tādējādi samazinot antropogēno slodzi liegumā.

5.2. Specifiski pasākumi - biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējās vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējās vai pastāvīgas darbības (ha)
9080*	Staignāju meži	1,9	3,3	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		1,9
91E0*	Aluviāli meži	0,03	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		0,1
2180	Mežainas piejūras kāpas	47,9	84,6	Nepietiekama.	Vietām izcirst lapu kokus, krūmus. Neiejaukšanās pārējā teritorijā.	0,5	47,9
2130*	Ar lakstaugiem klātas pelēkās kāpas	6,1	10,8	Laba.	Veidot vai atjaunot stiprinājumu – zaru pinumu, žogu, priežu vai kadiķu zaru klājienu. Izzāgēt kokus un krūmus. Neiejaukšanās.	1 1,5	3,6
2120	Priekškāpas	0,4	<1	Slikta.	Veidot vai atjaunot kāpu stiprinājumu – zaru pinumu, žogu, priežu vai kadiķu zaru klājienu. Neiejaukšanās.	0,1	0,3
2110	Embrionālās kāpas	0,11	<1	Slikta.	Krītiskās situācijās ierīkot zaru pinumu (zemu žodziņu) vai atsevišķus kāpu posmus periodiski norobežot ar žogu (slēgšana apmeklētājiem). Neiejaukšanās.	0,05	0,06

Dabas liegums „Pluču tīrelis” (LV0517100)

Dabas liegums „Pluču tīrelis” (LV0517100)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Ventspils novada Usmas pagasts un Ugāles pagasts.

PLATĪBA: 737,72 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2016. gadā (2016–2028).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas mežainā, cilvēka darbības mazskartā apvidū starp Usmas ezeru un Abavas lejteci. Lieguma teritorija ekoloģiski ir saistīta ar blakus esošo dabas liegumu „Druviņu tīrelis” un dabas parku „Abavas senleja” un to dabas vērtībām. Dabas lieguma teritorijā un tā pierobežā izveidoti vairāki mikroliegumi putnu sugu aizsardzībai. Apvidus ir nozīmīgs kā vienots un nepārtraukts dabas vērtību komplekss.

Dabas liegums ir svarīgs augsto purvu un purvainu mežu aizsardzībai, tajā atrodas vairāki medņu *Tetrao urogallus* riesti un ir konstatēta viena no lielākajām rubežu *Tetrao tetrix* populācijām Kurzemē. Tā centrālo daļu veido rietumu tipa augstais purvs – Pluču tīrelis, kas aizņem gandrīz pusi no visas teritorijas un kura ainavu veido ciņu-lāmu komplekss. Dabas lieguma perifērijā atrodas bioloģiski vērtīgi meži, kuros sastopamas retas, aizsargājamas augu un dzīvnieku sugas.

Sugu ziņā lielākā nozīme un vērtība ir putnu sugām – konstatētas deviņas retas, aizsargājamas sugas. Klajā purva daļa ir dzeltenā tārtiņa *Pluvialis apricaria* ligzdošanas vieta, ir konstatēti vismaz divi aktīvi rubežu riesti. Dabas liegumā izvietojies aktīvs medņu riests ar vismaz trim riestojošiem gaiļiem. Īpaši jāatzīmē vakarlēpis *Caprimulgus europaeus*, mazais mušķērājs *Ficedula parva* un dzeņu sugas, kā arī lielo plēsīgo putnu klātbūtne.

Dabas liegumā ir konstatēta viena reta sūnaugu (sfagnuapaļlape *Odontoschisma sphagni*) un trīs vaskulāro augu sugas. Ciņu mazmeldrs *Trichophorum cespitosum* ir plaši sastopams un ir viena no dominējošajām augu sugām uz ciņiem visā lielā purvā. Konstatētas divas aizsargājamās bezmugurkaulnieku sugas (lielā krāšņvabole *Chalcophora mariana* un kuprainā celmmuša *Laphria gibbosa*).

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Dabas lieguma hidroloģiskais režīms ir pārveidots – Pluču tīreli notikusi kūdras ieguve, ap purvu izveidots apvadkanāls (Seržu valks), blakus dabas liegumam uzbūvēta naftas cauruļvada trase, kā arī izveidoti

novadgrāvji un citas mākslīgās ūdensteces. Patlaban teritorijas dabas vērtību galvenais ietekmējošais faktors ir nosusināšana. Meliorācija būtiski samazina ūdens daudzumu purvā un tā perifērajā daļā, kā arī purvam piegulošajās meža teritorijās. Tādēļ notiek pastiprināta aizaugšana ar priedēm un sikkrūmiem, vietām zemsedzē izzuduši sfagni, kas norāda uz purva un meža biotopu degradāciju.

- Naftas produktu cauruļvada „Polocka–Ventspils” ietekmē pārveidots hidroloģiskais režīms dabas lieguma pierobežā, kā arī cauruļvads rada avārijas risku.
- Purvu aizaugšana veicina īpaši aizsargājamo putnu sugu (piemēram, dzeltenā tārtiņa un rubeža) dzīvotņu izzušanu.
- Mežsaimnieciskā darbība tiešā dabas lieguma tuvumā veicina meža biotopu fragmentāciju un negatīvi ietekmē putnus to vairošanās periodā.
- Bebru aizsprosti un koku sagāzumi Seržu valka lejtecē un Ostupes posmos ar granšaini oļainu gultni veicina straumes palēnināšanos, ūdens temperatūras paaugstināšanos, ūdeni izšķīdušā skābekļa daudzuma samazināšanos, oļaino posmu pārklāšanos ar sanešiem un pret skābekļa deficītu jutīgo ūdens bezmugurkaulnieku sugu īpatņiem piemērotu dzīvotņu izzušanu.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo mežu un purvu biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Purvu biotopu kvalitātes uzlabošana, atjaunojot Pluču tīreļa un piegulošos purvaino mežu hidroloģisko režīmu.
- Dabisku procesu netraucēta norise biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

- Mazināt meža biotopu fragmentāciju, palielināt aizsargājamo biotopu platību un integritāti, paredzot neiejaukšanos mežaudzēs, kuras vēl nav sasniegušas aizsargājamo biotopu kvalitāti.
- Medņu riestu vietu un dzīvotņu kopšana un uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Izpētīt hidroloģisko režīmu dabas liegumā un piegulošajā teritorijā, izvērtējot ūdens limeņa atjaunošanas iespējas un potenciālās ietekmes uz apkārtni. Atjaunot hidroloģisko režīmu purvos un purvainajos mežos atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām.
- Veikt izmaiņas likumdošanā, nosakot Natura 2000 teritorijai C tipa teritorijas statusu, jo teritorijā konstatēts augsts ES nozīmes putnu sugu blīvums.
- Optimizēt teritorijas robežas – nav veikts kartējums visā lieguma teritorijā; potenciāla divu blakus esošo un viena daļēji liegumā esošā mikrolieguma iekļaušana dabas liegumā „Pluču tīrelis”.
- Izvērtēt dabas lieguma apvienošanu ar dabas parku “Abavas senleja”.

5.2. Specifiski pasākumi

5.2.1. Sugas

Lieguma teritorijā ir vidēji liels, aktīvs medņu *Tetrao urogallus* riests ar vismaz trīs riestojošiem gaiļiem. Riesta vietas uzturēšanai nepieciešams veikt apsaimniekošanu saskaņā ar eksperta atzinumu, pārējā laikā nodrošinot neiejaukšanos.

5.2.2. Biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	155,2	21,0	Laba.	Neiejaukšanās. Apsaimniekot medņu riesta vietas. Atjaunot hidroloģisko režīmu kompleksi ar augsto purvu.	Saskaņā ar eksperta atzinumu. Saskaņā ar izpētes rezultātiem.	155,2
9080*	Stagnāju meži	0,6	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.	Neiejaukšanās.	0,6
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	79,5	10,8	Laba.	Neiejaukšanās. Apsaimniekot medņu riesta vietas.	Saskaņā ar eksperta atzinumu.	79,5
7140	Pārejas purvi un sliķšņas	0,7	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		
7120	Degradēti augstie purvi	93,2	12,6	Slikta.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (aizsprostu būve vai grāvju aizbēršana).	93,2	
7110*	Aktīvi augstie purvi	235,1	31,9	Laba.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (grāvju aizsprostošana vai aizbēršana).	235,1	
3260	Upju straujteces un dabiski upju posmi	0,5	<1	Nepietiekama.	Nodrošināt ūdens caurvadi. Izvēkt bebru aizsprostus un koku sagāzumus vai samazināt to apjomu vietās, kur upes gultnē veidojas oļainas vai granšainas platības vai atrodas akmeņi kā kvalitatīvu straujteču posmu pazīme, strauta nēģim piemērota nārsta vieta.	0,5	
3160	Distrofi ezeri	0,13	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		0,13

Dabas liegums „Plunču ezera meži” (LV0535100)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Talsu novada Ģibuļu pagasts.

PLATĪBA: 83 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas Kurzemes vidienē, robežojoties ar Plunču ezeru un mozaīkveida mežu un atklātu platību ainavu. Lieguma dienvidrietumu robežu veido kādreiz iztaisnota Briežupe.

Dabas liegumā ietverti bioloģiski vērtīgi pārmitri meži reljefa pazeminājumā ezera krastā, neliela minerālzemes sala pazeminājuma vidū un pārejas purvi un sliķšņas, kas izveidojušās ap Briežupes ieteku ezerā. Teritorija ir nozīmīga purvainu mežu, stagnāju mežu un vecu vai dabisku boreālu mežu aizsardzībai, tā ir īpaša kā dabisko meža biotopu koncentrācijas vieta. Šeit konstatētas vairākas retās un aizsargājamās sūnu sugas, piemēram, lāpsītes *Scapania* spp., daudzزارu rikardija *Riccardia multifida*, gludkausiņa jungermannija *Jungermannia leiantha*, Hellera ķīllape *Anastrophyllum hellerianum*, kailā apaļlape *Odontoschisma denudatum*, kā arī aizsargājamās vaskulāro augu sugas – apdzira *Huperzia selago*, palu grīslis *Carex paupercula*, stāvlapu dzegužpīrkstīte *Dactylorhiza incarnata* u. c.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Nav zināmi.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Virzīt jautājumu par Plunču ezera iekļaušanu dabas liegumā.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	11,4	13,7	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		11,4
9080*	Stagnāju meži	15,4	18,5	Laba.	Neiejaukšanās.		15,4
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	11,4	13,7	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		11,4
7140	Pārejas purvi un sliķšņas	1,7	2,0	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		1,7

1. Teritorijas īss raksturojums

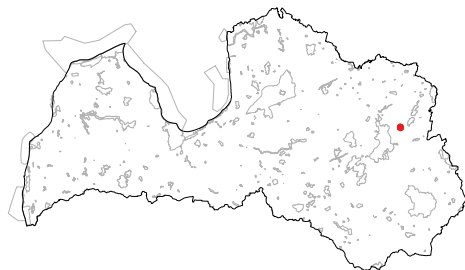
DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Rugāju novada Rugāju pagasts.

PLATĪBA: 53 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas viegli viļņotā teritorijā, ietverot Pokratas (Pokrotas) ezeru un tam piegulošo teritoriju. Ezera vidējais dziļums 1,1 m, tā krasti ir purvaini un grūti pieejami. Ezers ir stipri eitrofs.

Teritorija ir īpaši nozīmīga reliktas sugas peldošā ezerrieksta *Trapa natans* aizsardzībai. Pokratas ezers ir viens no trim ezeriem Latvijā, kur tas sastopams. Latvijā peldošais ezerrieksts sastopams uz ziemeļiem no šīs sugas izplatības pamatareāla. Tiek lēsts, ka Pokratas ezera ezerriekstu populāciju varētu veidot ap 23 000 augu.

Ap ezeru nelielās platībās konstatēti purvaini meži un staignāju meži.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Teritorijas apmeklēšana, rekreācijas pasākumi apdraud mežu dabiskās struktūras – sausos kokus un kritalas, ko sadedzina ugunsuros.
- Nav atbilstošas infrastruktūras, tāpēc rekreācijas slodze (atkritumi u. c.) ezera krastā negatīvi ietekmē arī ezera biotopu.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Esošais aizsardzības (aizliegums izmantot laivas un makšķerēt) un apsaimniekošanas režīms līdz šim ir veicinājis ezerrieksta populācijas pastāvēšanu un tā aizņemto platību nelielu paplašināšanos.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

Peldošā ezerrieksta un tam piemērotu apstākļu saglabāšana vai uzturēšana.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Mazināt antropogēno slodzi uz ezera biotopu un tā piekrasti, izveidojot atpūtnieku vajadzībām atbilstošu infrastruktūru (tualetes ar hermētisku bedri, malkas nodrošināšana); neveicināt un papildus nepopularizēt ezera masveida apmeklētību. Ezerriekstu apskati organizēt no viena vai nedaudziem labiekārtotiem skatu punktiem.
- Uzturēt ezera ekosistēmu labvēlīgā aizsardzības stāvoklī, mazinot augu un koku atlieku nokļūšanu ūdenī. Ezerriekstu augtenes apdraudošos ūdensaugus selektīvi izplaut gadījumos, ja noēnojuma dēļ samazinās ar ezerriekstu aizaugušās platības.
- Ierobežot jebkādu peldlīdzekļu pārvietošanās ezerā caur ezerriekstu audzēm, izņemot ar atbildīgo dabas aizsardzības institūciju saskaņotos pasākumos ezeru pētniecībai un apsaimniekošanas pasākumiem.
- Informēt Pokratas ezera sateces baseinu apsaimniekojošos lauksaimniekus un mežsaimniekus par Labas lauksaimniecības prakses nozīmi zemju un aizsargjoslu apsaimniekošanā ar mērķi samazināt augu barības vielu iekļūšanu Pokratas ezerā un tā eitrofikācijas gaitas palēnināšanu.
- Veikt peldošā ezerrieksta augteņu monitoringu (regulāra fotografēšana ar noteiktiem skatu punktiem).

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	3,7	7,0	Laba.	Neiejaukšanās.		3,7
9080*	Staignāju meži	0,6	1,1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		0,6
3150	Eitrofi ezeri	10,4	19,6	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Ierobežot dzelteno lēpju <i>Nuphar lutea</i> , glīveņu <i>Potamogeton</i> spp. un vārpainās daudzslāpes <i>Myriophyllum spicatum</i> izplatību, ūdensaugus izplaujot no laivas, izvācot no ezera un neļaujot tiem pāraugt un noēnot ezerriekstu audzes.		10,3 0,1

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Ventspils novada Popes pagasts.

PLATĪBA: 78 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ir nozīmīgs kaļķainu avotu un kaļķainu zāļu purvu un zālāju periodiski izzūstošās augsnēs, kā arī purvainu un avotainu mežu aizsardzībai. Avotainie zāļu purvi un pļavas senāk pļautas siena ieguvei, bet patlaban lielā mērā aizaugušas ar kokiem un krūmiem.

Popes zāļu purvs ir viena no divām Igaunijas rūgtlapes *Saussurea alpina* ssp. *esthonica* atradnēm Latvijā. Te sastopamas arī citas retas, aizsargājamas augu sugas, piemēram, kalnu dedestīņa *Lathyrus linifolius*, Devela grīslis *Carex davalliana*, parastā kreimule *Pinguicula vulgaris* u. c. Teritorija nozīmīga retu gliemežu sugu – slaidā pumpurgliemeža *Vertigo angustior* un četrzobu pumpurgliemeža *Vertigo geyeri* saglabāšanai.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Hidroloģiskā režīma pārmaiņas – svarīgi saglabāt avotu darbību un nodrošināt gruntsūdens līmeņa nepazemināšanos. Dabas lieguma hidroloģiski režīmu potenciāli apdraud jaunu derīgo izrakteņu karjeru veidošana apkārtnē.
- Dabiskā sukcesija – atklāto zāļu purvu un dabisko zālāju aizaugšana, kas apdraud retās augu sugas, tostarp ļoti reti sastopamo Igaunijas rūgtlapi.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Pārmitrajiem purvu, zālāju un meža biotopiem optimāla hidroloģiskā režīma saglabāšana.
- Avotaino zāļu purvu un pārmitro zālāju biotopu atjaunošana un apsaimniekošana maksimāli iespējamā platībā un saglabāšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī, saglabājot biotopiem raksturīgo sugu daudzveidību, tostarp aizsargājamās

sugas, un nodrošinot neaizaugšanu ar kokiem un krūmiem. Prioritāri atjaunojami biotopi ir 6410 *Mitri zālāji periodiski izzūstošās augsnēs* (jāizvērtē to izveidošana vēsturisko zālāju teritorijās) un 7230 *Kaļķaini zāļu purvi*.

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Kartēt aizsargājamās biotopus atbilstoši jaunākajai metodikai.
- Izvērtēt teritorijas paplašināšanu, iekļaujot ziemeļrietumu daļā piegulošo dabisko zālāju masīvu ar biotopa 6410 *Mitri zālāji periodiski izzūstošās augsnēs* lielu platību pie Vecumu un Ošu mājām, kas ir daļēji aizaudzis un daļēji iznīcināts, izrokot diķus, tomēr ar labu atjaunošanas potenciālu.
- Veikt hidroloģiskā režīma monitoringu, lai novērtētu potenciālās pārmaiņas gruntsūdens līmenī, ko var radīt smilts un grants ieguve karjeros dabas lieguma tuvumā (potenciāli – arī jaunu karjeru veidošana).
- Veikt apsaimniekošanas ietekmes monitoringu – pārmaiņas zāļu purvā un zālājos, kā arī Igaunijas rūgtlapes populācijā.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	5,7	7,3	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		3,4
7230	Kaļķaini zāļu purvi	8,6	11,3	Nepietiekama.	Izcirst kokus un krūmus aizaugošajā purva daļā. Pļaut ar siena savākšanu. Apsaimniekošanu plānot, obligāti ņemot vērā Igaunijas rūgtlapes ekoloģiskās prasības!	8,6	Katru gadu vai vismaz reizi 2–3 gados.
7160	Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi	1,2	1,5	Laba.	Neiejaukšanās.		1,2
6410	Mitri zālāji periodiski izzūstošās augsnēs	3,4	4,4	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana. Apsaimniekošanu plānot, obligāti ņemot vērā Igaunijas rūgtlapes ekoloģiskās prasības!	3,4	3,4
6000	Atjaunojami zālāji	līdz 6,0	7,7	-	Atjaunošana. Uzturēšana.	līdz 6,0	līdz 6,0

1. Teritorijas īss raksturojums

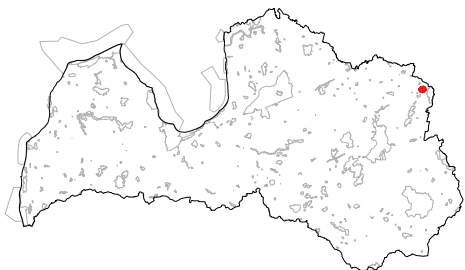
DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Viļakas novada Žīguru pagasts.

PLATĪBA: 63,7 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2005. gadā (2005–2015).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas plašā mežu masīvā, tā teritoriju veido rietumu-austrumu virzienā izstiepts osveida valnis jeb Posolnīcas kalni. Grēdas garums ir 1,5 km, relatīvais augstums 15 m, bet lielākais absolūtais augstums 137,8 m v. j. l. Valni ietver senāk pārmitras un purvainas mežu platības, kas padomju gados ir nosusinātas. Koku stāvā valdošās sugas ir parastā priede *Pinus sylvestris* un parastā egļu *Picea abies*, bet sugu sastāvs kokaudzē dažādās vaļņa vietās ir stipri atšķirīgs. Vaļņu austrumu un rietumu pusēs galvenokārt sastopamas priežu audzes, bet ziemeļu nogāzēs – egļu audzes.

Teritorija ir nozīmīga Eiropā un Latvijā reti sastopama un aizsargājama biotopa – skujkoku meži uz osiem un osveida reljefa formām – saglabāšanai. Nozīmīgākās labi apgaismotajās priežu mežu nogāzēs sastopamās augu sugas ir Ruiša pūķgalve *Dracocephalum ruyschiana*, smiltāja esparsete *Onobrychis arenaria*, parastais plakanstaipeknis *Diphasiastrum complanatum*, meža silpurene *Pulsatilla patens*. Ar lielām, nokaltušām stāvošām vai nokritušām priedēm saistīta te konstatētā aizsargājamā suga lielā krāšņvabole *Buprestis mariana*. Kopumā te konstatētas deviņas aizsargājamas vaskulāro augu sugas, viena vaboļu suga un piecas putnu sugas.

Visa dabas lieguma teritorija ietverta divos medņu mikroliegumos, to buferzonas atrodas liegumam piegulošajā teritorijā. Tuvumā atrodas mikroliegumi arī citu putnu sugu aizsardzībai. Apvidus ir labvēlīgs kā mežzirbes *Bonasa bonasia* uzturēšanās vieta. Konstatēts vakarlēpis *Caprimulgus europaeus* un bikšainais apogs *Aegolius funereus*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Vēsturiskā informācija liecina, ka 20. gs. sākumā mežs dedzis un pēc tam mākslīgi atjaunots. 20. gs. 70. gados teritorija mēslota ar kālija un slāpekļa minerālmēsliem. Mēslošana veicinājusi eutrofikāciju, teritorijā iznīkuši kadiķi un vērojama laba egļu augšana.

- Sausajos priežu mežos dabiskā traucējuma faktora – uguns – darbības iztrūkuma dēļ un vides eutrofikācijas rezultātā veidojas egļu paauga, kas samazina apgaismojumu un maina vides apstākļus, ietekmējot raksturīgo sugu sastāvu.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Atbilstoši dabas aizsardzības plānā ieteiktajām rīcībām 2016. gadā AS “Latvijas valsts meži” bija plānojusi uzsākt priežu stāva retināšanu, daļēji izvēcot egļu un bērzu, un izvēcot arī ciršanas atliekas. Darbi 2017. gada rudenī vēl nebija veikti.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Priežu mežiem uz osveida reljefa formām raksturīgo tipisko un aizsargājamo sugu dzīvotspējīgu sabiedrību saglabāšana.
- Teritorijai raksturīgo priežu sausieņu mežu daļēja atjaunošana.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Kartēt aizsargājamās biotopus atbilstoši jaunākajai metodikai.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9060	Skujkoku meži uz osveida reljefa formām	63,7	100,0	Slikta.	Izcirst egļu paaugu un 2. stāvu. Sagatavot kontrolētas dedzināšanas taktisko plānu un veikt kontrolēto dedzināšanu.	10, 0	3,0

1. Teritorijas īss raksturojums

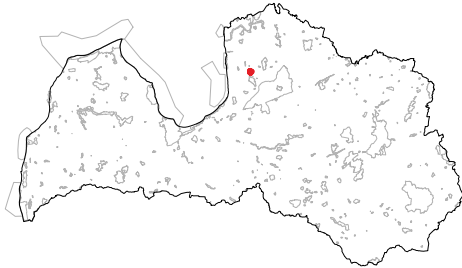
DIBINĀŠANAS GADS: 1987.

ATRAŠANĀS VIETA: Limbažu novada Limbažu un Umurgas pagasts. Dabas liegums atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā.

PLATĪBA: 340 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Teritorijas galvenā vērtība ir rietumu tipa augstais purvs ar ciņu mazmeldru *Trichophorum cespitosum* un purvainie meži. Purvā atrodami tipiski ciņu-lāmu kompleksi. Teritorija ir nozīmīga kā ūdensputnu ligzdošanas vieta. Te sastopams, piemēram, krikļis *Anas crecca*, rubenis *Tetrao tetrix*, dzērve *Grus grus*, dzeltenais tārtiņš *Pluvialis apricaria*, purva tilbīte *Tringa glareola*, kajaks *Larus canus*, sudrabkaija *Larus argentatus*. No aizsargājamām ziditāju sugām sastopams ūdrs *Lutra lutra*. Purvainie meži ir dzīvotne arī divām īpaši aizsargājamām sūnu sugām – alu spulgsūnai *Schistostega pennata* un kailajai apaļlapei *Odontoschisma denudatum*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Augstā purva biotopa kvalitātes pasliktināšanās nosusināšanas ietekmē.
- Parkveida pļavu un ganību biotopa pilnīga aizaugšana tuvākajā laikā.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Hidroloģisko režīma atjaunošana un ūdens limeņa stabilizēšana nosusināšanas ietekmētajās purva daļās un purvainajos mežos.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos purvu un mežu biotopos, kas ir vienlaicīgi arī ūdensputnu un citu nozīmīgu sugu dzīvotnes.
- Parkveida pļavu un ganību biotopa atjaunošana.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Izpētīt hidroloģisko režīmu dabas liegumā un piegulošajā teritorijā, izvērtējot ūdens limeņa atjaunošanas potenciālās ietekmes uz apkārtni. Hidroloģiskā režīma atjaunošanu purvos un purvainajos mežos veikt atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti. Jāprecizē dabas lieguma robežas, ietverot visu pārmitro biotopu kompleksa teritoriju (lieguma austrumu robeža).

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	57,8	17,0	Nepietiekama.	Neiejaukšanās, izņemot hidroloģiskā režīma atjaunošanu purvu biotopos kompleksi ar purvainajiem mežiem.		57,8
9160	Ozolu meži	2,0	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		2,0
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	9,1	2,7	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		9,1
7140	Pārejas purvi un slīkšņas	0,2	<1	Laba.	Neiejaukšanās.	0,1	
7120	Degradēti augstie purvi	5,9	1,7	Slikta.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (grāvju aizbēršana vai aizsprostošana) teritorijas Z un ZA daļās.	5,97	
7110*	Aktīvi augstie purvi	196,1	57,7	Laba līdz nepietiekama.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (grāvju aizbēršana vai aizsprostošana).	196,1	
6530*	Parkveida pļavas un ganības	1,9	0,6	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	1,9	1,9
3160	Distrofi ezeri	4,4	1,3	Laba.	Neiejaukšanās, izņemot hidroloģiskā režīma atjaunošanu purvu biotopos.		4,4

Dabas liegums „Raķupes ieleja” (LV0514200)

Dabas liegums „Raķupes ieleja” (LV0514200)

1. Teritorijas īss raksturojums

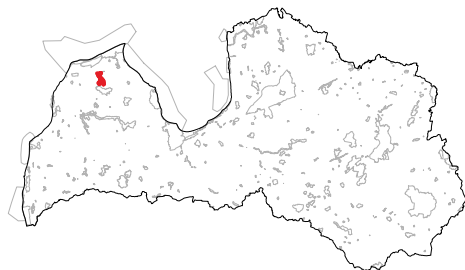
DIBINĀŠANAS GADS: 1987.

ATRAŠANĀS VIETA: Dundagas novada Dundagas pagasts; Talsu novada Valdgailes pagasts; Ventspils novada Ances pagasts, Puzes pagasts.

PLATĪBA: 2204 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2007. gadā (2007–2017).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: Ministru kabineta 2008. gada 15. janvāra noteikumi Nr. 23 "Dabas lieguma "Raķupe" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi".

Dabas liegumā ietverta viena no izcilākajām maz pārveidotas upes ielejām – Raķupe ar palieņu pļāvām, kurās atrodas lielu izmēru veci dižozoli un to grupas. Raķupe ir stipri likumaina, ar daudzām vecupēm, lēnu tecējumu. Teritorijā ietilpst arī Pāces upes posms, kas kopā ar Raķupi nodrošina palieņu pļavu regulāru applūšanu pavasaros. Teritorijā ietilpst Dūmiņpurvs – augstais purvs, kā arī mitri jaukti un priežu meži ārpus Raķupes ielejas. Dabas liegumā un tam piegulošajā teritorijā izveidoti vairāki mikroliegumi putnu sugu aizsardzībai.

Teritorijā konstatēti 17 ES nozīmes aizsargājamie biotopu veidi. "Raķupes ieleja" kopā ar dabas liegumu „Pāces pļavas” ir putnu aizsardzībai starptautiski nozīmīga vieta Latvijā ("Raķupe un Pāce," vietas kods LV073).

Dabas liegumā fragmentāri sastopami veci boreālie meži, purvaini priežu meži un melnalkšņu staigāju meži, kā arī minerālvielām bagāti avoti un smilšakmens atsegumi. Te atrodas gandrīz visi Latvijā sastopamie ES nozīmes aizsargājamie zālāju biotopi, tajā skaitā potenciāli atjaunojams parkveida zālājs. Lielākā nozīme ir 6450 *Palieņu zālājiem* un 6410 *Mitriem zālājiem periodiski izžūstošās augsnēs*, kas ir arī vairāku aizsargājamo dzīvnieku un augu dzīvotne. Teritorija atrodas reģionā, kur dabiskie zālāji ir stipri fragmentēti, tādēļ kopā ar dabas liegumu "Pāces pļavas" ir ļoti nozīmīga Kurzemes ģeobotāniskā rajona dabisko zālāju saglabāšanai.

Dabas liegums ir dzīvotne vismaz 95 putnu sugām, no tām 25 sugas ir īpaši aizsargājamās, konstatētas daudzas citas aizsargājamās sugas: 22 vaskulāro augu, divas sēņu, deviņas sūnaugu, 25 bezmugurkaulnieku un sešas zivju sugas.

Dabas lieguma zālājos ligzdošanas laikā ir liels griežu *Crex crex* blīvums, mežos konstatēta mežirbe *Bonasa bonasia*, melnais stārķis *Ciconia nigra*, jūras ērglis *Haliaeetus albicilla*, rubenis *Tetrao tetrix*, mednis *Tetrao urogallus* u. c. No aizsargājamām augu sugām atzīmējamais lāsis *Allium ursinum*, sipoliņu zobainīte *Dentaria bulbifera*, skrajais donis *Juncus squarrosus*,

trejdaivu koraļlsakne *Corallorhiza trifida*, sirdsveida divlape *Listera cordata*, avota montija *Montia fontana*, sašaurinātā bārdlape *Barbilophozia attenuata* un iegarenā apaļlape *Odontoschisma elongatum*.

No bezmugurkaulnieku sugām nozīmīgākās ir lapkoku praulgrauzis *Osmoderma barnabita*, spožā skudra *Lasius fuliginosus*, marmora rožvabole *Liocola marmorata*, biezā perlamutrene *Unio crassus*, blāvā briežvabole *Dorcus parallelipedus*, lielais skābeņu zeltainītis *Lycaena dispar* un resnvēdera purvuspāre *Leucorrhinia caudalis*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Dūmiņpurva nosusināšana un pakāpeniska aizaugšana – purva hidroloģisko režīmu būtiski ietekmē meža meliorācijas grāvji purva rietumu daļā, kas novada ūdeni no purva; gar purva dienvidu daļu izrakts dziļš kontūrgrāvis.
- Daļa purvaino mežaudžu ir meliorētas vai pakļauta meliorācijas ietekmei, kas sekmē arī medņu riesta platību pastiprinātu aizaugšanu.
- Palieņu zālāju dabisko hidroloģisko režīmu izmainījusi meliorācija – grāvju sistēmas, segtā drenāža ziemeļrietumu daļā, arī Raķupes iztaisnošana pirms sateces ar Pāci.
- Dabisko zālāju aizaugšana apsaimniekošanas pārtraukšanas dēļ; pamesto zālāju atjaunošanu apgrūtina iepriekšējos gados notikusi intensīvā mežacūku rakšanās. Ganītos zālājos iespējams apdraudējums ir pārganīšana (pārāk liela ganību slodze).
- Pāces upes lejteces ūdens līmeņa maiņas, ko izraisa Pāces hidroelektrostacijas darbība, kas atrodas ārpus dabas lieguma. Pāces upē ūdens bieži ir nepietiekami, tas apdraud zivju sugas un biezās perlamutrenes populāciju.

- Veco ozolu ieaugšana krūmos un jaunākos kokos, kas pasliktina to augšanas apstākļus un apdraud reto bezmugurkaulnieku, īpaši lapkoku praulgrauža esošās dzīvotnes un potenciālo dzīvotņu veidošanos.
- Raķupes ūdens kvalitāti nelabvēlīgi ietekmē kūdras smalkmi saturošie ūdeņi no Lielsalas purva kūdras ieguves vietas upes augštecē. Tie var aizpildīt lašveidīgo nārsta vietās esošo oļu un grants starptelpas un pasliktināt nārsta vietu kvalitāti.
- Bebru aizsprosti un koku sagāzumi upē veicina straumes palēnināšanos, krastu izskalojumus un tam sekojošu oļaino un akmeņaino posmu pārklāšanos ar sanešiem, nēģiem un taimiņiem piemērotu nārsta vietu un biežajai perlamutrenei piemērotu dzīvotņu izzušanu.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- 2012. gadā mežos kopti medņu riesti, samazinot egļu skaitu, taču tā ietekmē pasliktinājās meža biotopa kopējā struktūra.
- LIFE programmas projekta "Palieņu pļavu atjaunošana Eiropas Savienības sugām un biotopiem" (LIFE04 NAT/LV/000198) un LVAF projekta ietvaros lielās platībās atjaunoti un apsaimniekoti dabiskie zālāji, taču ietekme uz zālāju kvalitāti nav novērtēta. 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā "BDUZ" liecina, ka atbalstu saņēma mazāk nekā puse no kopējās dabisko zālāju biotopu platības teritorijā.
- 2015. gadā daļā no augstā purva, 28 ha platībā, izcirstas priedes putniem piemērotu dzīvotņu atjaunošanai.
- 2015.–2017. gadā ar Zivju fonda un LVAF finansējumu papildus dabiskajām nārsta vietām izveidota un paplašināta mākslīgi ierīkota upes un strauta nēģa nārsta vieta Raķupē dabas lieguma teritorijā. Raķupē iebērti lieli akmeņi, rupja grants-oļi un izlidzināti. Vieta tiek atzīta par piemērotu arī biežajai perlamutrenei.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisko zālāju biotopu daudzveidība un sugu piesātinājums ir ļoti augsts, tādēļ dabas lieguma prioritāte ir gan biotopu, gan augu un putnu sugu dzīvotņu saglabāšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī.
- Dabisko zālāju biotopu atjaunošana maksimālajā iespējamā platībā (palielinot esošo platību par vismaz 62 ha) un uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī. Nacionālā mērogā prioritāri atjaunojami 6410 *Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs* un 6450 *Palieņu zālāji*.
- Hidroloģiskā režīma atjaunošana Dūmiņpurvā, pārmitrajos mežos un palieņu zālājos.

- Lielo ozolu un citu platlapju koku pakāpeniska atēnošana zālājos, vienlaicīgi veidojot parkveida zālāja biotopu.
- Dabisku procesu netraucētas norises nodrošināšana dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežos, atsegumu un upju biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Apskoto prioritāro vecupju funkcionalitātes uzturēšana, neļaujot tām aizaugt un aizpildīties ar organiskās izcelsmes sanešiem.
- Reto putnu un bezmugurkaulnieku sugām optimālu apstākļu uzturēšana.
- Atklātu apstākļu uzturēšana avoksnājos.
- Nēģu un lašveidīgo zivju nārstošanai, kā arī biežajai perlamutrenei piemēroto un no jauna izveidoto upes posmu uzturēšana un paplašināšana. Atbrīvot upes posmus no koku sagāzumiem.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Kartēt aizsargājamās biotopus atbilstoši jaunākajai metodikai, īpaši izvērtējot kadiķu audžu un parkveida zālāju sastopamību.
- Izpētīt hidroloģisko režīmu un atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām, atjaunot dabisko hidroloģisko režīmu palieņu zālājos, tai skaitā Raķupes ievadišanu vecajā gultnē.
- Izstrādāt un ieviest dabisko zālāju atjaunošanas un aizsardzības plānu, iekļaujot visu zālāju, t.sk. ilggadīgos zālājus un aizaugušos dabiskos zālājus, kas neatbilst ES nozīmes aizsargājamo biotopu kritērijiem, īpašu uzmanību veltot kadiķu audzēm zālājos, inventarizāciju. Stiprā sadrumstalotība liecina, ka pašreizējā platība nevar nodrošināt biotopu labvēlīgu aizsardzības stāvokli ilgtermiņā. Lai palielinātu zālāju biotopu savienotību, jāizvērtē dabisko zālāju biotopu izveidošana (vismaz 62 ha platībā) vēsturisko zālāju teritorijās, kā arī prioritāri atjaunojami zālāji, kas vēl 21. gs. sākumā bija atzīti par ES nozīmes aizsargājamiem biotopiem, bet pašlaik aizaugšanas dēļ varētu jau neatbilst ES nozīmes aizsargājamo biotopu kritērijiem. Plānā jāietver arī pašlaik zināmo dabisko zālāju stāvokļa novērtējums (t.sk. optimālas ganišanas slodzes ieteikumi, ganību žogu efektivitāte ganību dzīvnieku piekļuves ierobežošanai teritorijās, kur to ietekme ir nevēlama) un atjaunošanas un uzturēšanas plānojums.
- Atjaunot hidroloģisko režīmu Dūmiņpurvā un purvainajos mežos atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti.

- Apsekot vecupes un novērtēt to funkcionalitāti. Daļēji atēnot atsevišķu vecupju krastus, izņemt sakritušo koku un uzkrāto organisko nobiru (lapu, sīkzaru) slāni skābekļa režīma uzlabošanai un vecupēs sastopamās bioloģiskās daudzveidības palielināšanai.

5.2. Specifiski pasākumi

5.2.1. Sugas

- Medņu populācijas stāvoklis vērtēts kā nepietiekams. Medņu riestu saglabāšanai saskaņā ar eksperta norādījumiem pēc nepieciešamības veikt apsaimniekošanu – izžāgēt paaugas egles,

lai novērstu riesta centra aizaugšanu. Samazināt ūdens noteci no medņu riestiem, izveidojot četrus aizsprostus uz grāvjiem.

- Aizsargājamo spāru dzīvotņu saglabāšanai atēnot vecupju krastus 0,2 ha platībā (saglabājot labu apgaismojumu) vietās, kas ir piemērotas retu spāru sugu populācijām. Izcirst jaunus kokus un krūmus ap vecupēm reizi trijos gados.
- Lapkoku praulgrauža, spožās skudras un marmora rožvaboles dzīvotņu saglabāšanai atēnot ozolus un citus lielos platlapju kokus, veidot parkveida zālāju biotopus, pakāpeniski vairāku gadu laikā izcērtot krūmus un jaunus kokus ap ozoliem un citiem platlapju kokiem. Pēc atēnošanas jāturpina applaut vai noganīt platības ap kokiem (pēc nepieciešamības).

5.2.2. Biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	10,6	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās, izņemot medņu riestu apsaimniekošanas pasākumus. Izvērtēt hidroloģiskā režīma atjaunošanu kompleksā ar purviem.		10,6
9080*	Staignāju meži	1,7	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		1,7
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	56,1	2,5	Nepietiekama.	Neiejaukšanās, izņemot medņu riestu apsaimniekošanas pasākumus.		56,1
2180	Mežainas piejūras kāpas	90,0	4,1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās, izņemot medņu riestu apsaimniekošanas pasākumus.		90,0
7160	Minerālvietlām bagāti avoti un avotu purvi	1,3	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās, izņemot – atbrīvot atklāto avoksnāju no kokiem un krūmiem sasaluma periodā (pēc nepieciešamības).		1,3
7120	Degradēti augstie purvi	134,4	6,1	Nepietiekama.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (aizsprostot grāvjus): veikt sešu aizsprostu uz purva grāvjiem būvi purva R un D daļās; aizstumt purva grāvi ar buldozeru purva R daļā. Izcirst priežu apaugumu putniem piemērotu dzīvotņu atjaunošanai/veidošanai.	134,1	80

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
6510	Mēreni mitras pļavas	1	<1	Laba līdz nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	1	1
6450	Palieņu zālāji	84,8	3,8	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	42,4	84,8
6410	Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs	8,3	<1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	4,7	8,3
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	23	1,0	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	5,6	23,0
6230*	Vilkakūlas zālāji	0,7	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,7	0,7
6210	Sausi zālāji kaļķainās augsnēs	5	<1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	3,0	5,0
6120*	Smiltāju zālāji	0,8	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,8	0,8
6000	Atjaunojami zālāji	62,0	2,8	-	Atjaunošana. Uzturēšana.	62,0	62,0
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	35,0	1,6	Nepietiekama.	Nodrošināt ūdens caurvadi. Izvērtēt koku sagāzumus vai tos samazināt, nojaukt bebru aizsprostus vietās, kur upes gultnē sastopami oļi vai akmeņi kā kvalitatīvu straujteču posmu pazīme, upes/straucha nēģim un lašveidīgajiem piemērota nārsta vieta, vai potenciālas biezas perlamutrenes dzīvotnes.	Pēc nepieciešamības	
3150	Eitrofi ezeri	5,0	<1	Nepietiekama.	Vecupēs un ap tām, it īpaši izžūstošajās, izcirst krūmus un mazvērtīgos kokus.	0,3	

Vienreizēji zālāju atjaunošanas pasākumi nepieciešami vismaz 62 ha zālāju biotopu. Zālāju biotopu atjaunošanas rīcības ietver hidroloģiskā režīma atjaunošanu palieņu zālājos, krūmu un koku ciršanu, sakņu frēzēšanu, atjaunojošu pļaušanu vai ganišanu, parkveida koku atgaismošanu un parkveida biotopu atjaunošanu un veidošanu. Nepieciešams izbūvēt tiltus pāri Raķupei zālāju apsaimniekotāju vajadzībām (vietas norādītas dabas aizsardzības plānā).

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1962.

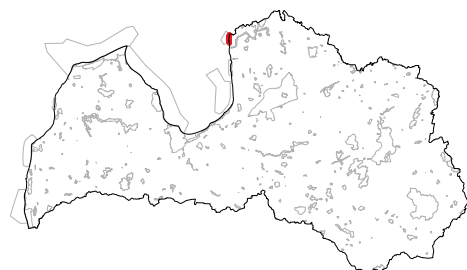
ATRAŠANĀS VIETA: Salacgrīvas novada Ainažu pilsēta ar lauku teritoriju, Salacgrīvas pilsēta ar lauku teritoriju. Dabas liegums atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā.

PLATĪBA: 290,5 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2005. gadā (2005–2014), darbības termiņš pagarināts līdz 2019. gadam.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI:

Ministru kabineta 2009. gada 10. februāra noteikumi Nr. 124 "Dabas lieguma "Randu pļavas" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi".

Dabas liegums ietver Latvijā unikālu piejūras zālāju un lagūnu kompleksu Rīgas līča Vidzemes piekrastē, te sastopami gandrīz visi piekrastes biotopu veidi. Teritoriju galvenokārt aizņem bioloģiski vērtīgi zālāji, veidojot plašas vienlaidus platības, kas nosaka lieguma augsto ainavekoloģisko vērtību dabisko zālāju biodaudzveidības ilgtspējīgai saglabāšanai Ziemeļvidzemes ģeobotāniskajā rajonā. Randu pļavas ir prioritāra teritorija Latvijā biotopa veida 1630* *Piejūras zālāji* saglabāšanā. Kopumā dabas liegumā konstatēti 16 ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidi.

Dabas liegumā ir liela reto un aizsargājamo augu sugu un sabiedrību daudzveidība. Te ir nozīmīgākā purva mātsaknes *Angelica palustris* atradne valstī. Konstatētas trīs ļoti retas sugas, kuras Latvijā sastopamas tikai Randu pļavās – Makenzija grīslis *Carex mackenziei*, sīkais pameldrs *Eleocharis parvula*, zemā mīkstpiene *Sonchus humilis*. Teritorijā ir Latvijā vislielākais iesāļajām augsnēm raksturīgo zālāju sugu skaits, kuru sastopamību ierobežo piejūras zālāju nelielā izplatība – tikai atsevišķās piekrastes teritorijās Latvijā. Sugas, kas saistītas ar piejūras zālājiem, ir jūrmalas augstiņš *Centaurium littorale*, Žerāra donis *Juncus gerardii*, jūrmalas ceļteka *Plantago maritima*, jūrmalas pienzāle *Glaux maritima*, zemeņu āboliņš *Trifolium fragiferum*, rūsganā blizme *Blysmus rufus*. Pludmales un embrionālās kāpās ir vienas no galvenajām atradnēm Latvijā Baltijas jūras krastu endēmam – jūrmalas kamieļzālei *Corispermum intermedium*.

Lieguma teritorija ir būtiska ligzdojošo bridējputnu un ūdensputnu koncentrēšanās vieta ligzdošanas, pārcelšanas un spalvu mešanas laikā. Dabas liegums ir dzīvotne vismaz 18 aizsargājamām putnu sugām, nozīmīgākās ir Šinca šņibītis *Calidris alpina schinzii* un jūras ziriņš *Sterna paradisaea*, kuru ligzdošana lieguma teritorijā ir apdraudēta, kā arī gugatnis *Philomachus pugnax*, mazais ziriņš *Sterna albifrons*, melnā puskuītala

Limosa limosa, pļavu tilbite *Tringa totanus*, stepes čipste *Anthus campestris* u. c. Teritorijā dzīvo 12 retas un aizsargājamas bezmugurkaulnieku sugas, piemēram, spilgtā purvuspāre *Leucorrhinia pectoralis* un kuprainā celmuša *Laphria gibbosa*. Šeit konstatēta arī viena no retajām smilšu krupja *Bufo calamita* dabiskajām dzīvotnēm.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Neregulāra un neatbilstoša dabisko zālāju apsaimniekošana (nopļautās zāles nesavākšana, ļoti vēla pļauja), to pamešana un aizaugšana ar niedri un krūmiem, kas rada biotopu fragmentāciju, samazina sugu dzīvotņu platību un kvalitāti, apdraud purva mātsaknes populāciju.
- Invazīvā Sosnovska latvāņa *Heracleum sosnowskyi* ieviešanās un izplatīšanās.
- Zālāju apsaimniekošanas trūkuma dēļ izzūd vairāku putnu sugu ligzdošanai piemērotās atklātās platības, turklāt ligzdošanas sekmes samazina koku un krūmu klātbūtne, kas kalpo par nosēšanās vietu plēsīgajiem putniem – ligzdu postītājiem. Jūras ziriņu un Šinca šņibīša populācijas izzušana teritorijā saistīta ar piemērotu ligzdošanas biotopu trūkumu – ziriņam atklātu smilšu sēru, šņibītim – klaju zālāju biotopu ar ļoti zemu zāli. Potenciāli vispiemērotākā – Aļģu sala – gandrīz pilnībā aizaugusi ar niedrēm. Niedres aug arī visapkārt salai lagūnas ūdenī (dziļums līdz 1 m), kas sarežģī to izpļaušanu un iznīcināšanu.
- Liedagam aizaugot ar niedrēm, samazinās smilšu krupja nārstam piemērotās platības, tādējādi apdraudot sugas populācijas saglabāšanos lieguma teritorijā.
- Biotopu stāvokli būtiski ietekmē arī piekrastes dinamiskie procesi – sanešu plūsmas akumulācijas

rezultātā lieguma teritorijā veidojas smilšu sēres, kā arī teritorijas dienvidu daļā veidojas smilšu kāpa, kas aizdambē meliorācijas grāvjus un līdz ar to veicina zālāju pārpurvošanos. Sanešu plūsmas aizpilda Vēverupītes grīvas rajonu un pārtrauc zivju un nēģu migrāciju upē.

- Dabiskās sukcesijas rezultātā pelēkās kāpas un daļēji priekškāpas aizaug ar kokiem, krūmiem un ekspansīvām graudzālēm, tādējādi samazinās šo biotopu raksturīgām sugām piemēroto dzīvotņu platības.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- LIFE programmas projekta "Piekrastes biotopu aizsardzība un apsaimniekošana Latvijā" (LIFE02 NAT/LV/8498) ietvaros 2003.–2005. gadā zālāji tika pļauti 14 ha platībā, noganīti 21 ha platībā (tika iegādātas piecas govīs). Ganišanas laikā zālāju aizsardzības stāvoklis ganībās nozīmīgi uzlabojās. Pēc projekta, pieļaujot pārlieku lielu mājlopu skaitu, zālāji tika pārganīti. Ganišana pārtraukta 2009. gadā nelabvēlīgu sociālekonomisko apstākļu dēļ. Vēlāk dažādu projektu ietvaros daļā zālāju tika veikta siena pļaušana un savākšana, taču tā kā apsaimniekošana bija epizodiska un balstīta tikai uz projektiem, zālāju stāvoklis pasliktinās. Nelielā apmērā zālāju apsaimniekošana veikta LAP agrovides pasākumā "BDUZ", taču vairums slapjo zālāju līdz 2015. gadam nebija atbalstītiesīgi, jo neatbilda labā stāvokli uzturētas lauksaimniecības zemes kritērijiem (pastāvīgs slapjums, niedru īpatsvars u.c.). 2014. un 2015. gadā pļavās nelielā platībā veikta niedru sakņu frēzēšana, kurai bija labi rezultāti.
- Piekrastes LIFE programmas projekta ietvaros (2003.–2005. gadā) veikti biotehniskie pasākumi 3 ha platībā priekškāpu atjaunošanai Ainažos. Kāpu biotopi atjaunojās sekmīgi, taču nepieciešams šādus pasākumus atkārtot, jo zemajos krastos notiek kārklu un graudzāļu sugu ekspansija. Šā projekta laikā 750 m garumā no krūmiem un niedrēm attīrīta Blusupītes grīva, tomēr eitrofikācijas dēļ upe turpina aizaugt, jo nav novērsti piesārņojuma avoti.
- 2015. gadā LIFE programmas projekta "Natura 2000 teritoriju nacionālā aizsardzības un apsaimniekošanas programma" (LIFE11 NAT/LV/000371 NAT-PROGRAMME) ietvaros tika veikta Vēverupītes grīvas posma attīrīšana no sanešiem un niedru aizauguma apmēram 300 metrus garā posmā. Rezultātā pārtīrītajā upes posmā atjaunojusies ūdens plūsma, kā arī novērota ceļotājzivju un nēģu migrācija.
- 2017. gadā veikta Aļģu saliņas attīrīšana no niedrēm saliņas sausajā daļā. Niedres nopļautas, savāktas un sadedzinātas.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Atjaunot un apsaimniekot dabisko zālāju biotopus maksimāli iespējamā platībā, nodrošinot tur sastopamo aizsargājamo augu un dzīvnieku sugu aizsardzību – galvenā prioritāte ir Šinca šņibīša ligzdošanas vietu, purva mātsaknes atradņu un iesāļu augtņu biotopu (6130* *Piejūras zālāji*) atjaunošana (starp abām prioritātēm nav pretrunu – tām nepieciešama līdzīga apsaimniekošana), kā arī biotopu 6120* *Smiltāju zālāji* un 6230* *Vilkakūlas (tukšaiņu) zālāji* atjaunošana.
- Saglabāt smilšu krupja populācijai piemērotu biotopu un nārsta vietas.
- Novērst lagūnu aizaugšanu, nodrošinot tur sastopamo aizsargājamo augu un dzīvnieku (putnu un bezmugurkaulnieku) sugu aizsardzību.
- Novērst pludmaļu un sēru pārmerīgu aizaugšanu, nodrošinot tur sastopamo aizsargājamo augu un dzīvnieku (putnu un bezmugurkaulnieku) sugu aizsardzību.
- Uzturēt Vēverupītes ūdens caurvades spējas.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Atjaunot dabas aizsardzības plānu, ietverot konceptuālu skatījumu uz teritorijas vienotu dabas un kultūrvēsturisko vērtību apsaimniekošanu.
- Izstrādāt un ieviest zālāju atjaunošanas un aizsardzības plānu, kurā jāietver sekojoši aspekti:
 - izvērtēt pļaušanas un ganišanas kā galvenās zālāju uzturēšanas metodes ieguvumus un riskus ilgtspējīgas ilgtermiņa apsaimniekošanas nodrošināšanai un prioritāro dabas vērtību saglabāšanai, īpaši saistībā ar meliorācijas sistēmu atjaunošanu. Vēlams kā labāko alternatīvu izvērtēt ganišanu, kas ir nodrošināma arī pašreizējos mitruma apstākļos un ir labvēlīgākā apsaimniekošanas pieeja prioritāro putnu sugu saglabāšanai, bet mitruma režīma atjaunošanas nepieciešamību būtu jāvērtē jau pēc ganišanas ieviešanas;
 - izstrādāt Šinca šņibīša sugas dzīvotņu atjaunošanas plānu un purva mātsaknes atradņu apsaimniekošanas plānu, ņemot vērā abu sugu atšķirīgās prasības pēc apsaimniekošanas režīma. Tādēļ jāparedz precīzas dabisko zālāju atjaunošanas un niedrāju ierobežošanas darbības un apsaimniekošanas režīms ar vietas un laika piesaisti;

- Ja teritorijā tomēr paredz veikt meliorācijas sistēmu pārtīrīšanu, pirms tam jāveic pilnīga hidroloģiskā režīma izpēte (svarīgi biotopu 1630* Piejūras zālāji un 6410 Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs un purva mātsaknes *Angelica palustris* atradņu saglabāšanai), kurā nepieciešams noskaidrot ūdens plūsmas un to režīmu (cik daudz ūdens nāk no vējuzplūdiem, cik no citiem procesiem). Jāņem vērā, ka teritorijā ir daudz seklu, senu grāvišu, kā arī padomju laikos rakti grāvji – jāizvērtē, kuri ir saglabājami un kuri likvidējami. Balstoties uz hidroloģisko izpēti un dabas vērtību prasībām, atbilstoši normatīvo aktu procedūrām atjaunot vecos meliorācijas grāvjus un novērst to atkārtotu aizsērēšanu;
- vēlams slēgt ilglaicīgus līgumus par teritorijas apsaimniekošanu ar vienu vai dažiem apsaimniekotājiem un dot konkrētas norādes par veicamajām darbībām.
- Regulēt bebru darbību – likvidēt bebru aizsprostus, kas nosprostojuši grāvjus un izraisa tuvākās apkārtnes pārpurvošanos.
- Izvērtēt iespēju atjaunot lagūnas un pozitīva slēdziena gadījumā izstrādāt un īstenot lagūnu atjaunošanas projektu.
- Apsekot un iznīcināt Sosnovska latvāņa audzes, nepieļaujot to tālāku izplatīšanos.

5.2. Specifiski pasākumi

5.2.1. Sugas

- Smilšu krupja *Bufo calamita* nārstam ierīkot piemērotus padziļinājumus smilšu liedagā, atbrīvojot dabas aizsardzības plānā norādīto teritoriju no niedrēm, nodrošinot smilšu krupim piemērotas dzīvotnes saglabāšanu un paplašināšanu. Nārsta vietas jāapseko katru gadu un jāveido jauni padziļinājumi liedagā pēc nepieciešamības. Veicot piekrastes atpūtas vietu un auto stāvlaukumu labiekārtošanu dabas aizsardzības plānā norādītajās vietās, vienlaicīgi jānodrošina smilšu krupim piemērotas dzīvotnes saglabāšanu un paplašināšanu.
- Jūras zīriņu *Sterna paradisaea* populācijas stāvoklis teritorijā vērtējams kā slikts. Izstrādāt sugas dzīvotņu atjaunošanas plānu, kur paredzētas precīzas atjaunošanas darbības. Sugas aizsardzībai jāatbrīvo no veģetācijas uz ziemeļiem vistālāk esošo Alģu salu, lai izveidotu piemērotu ligzdošanas biotopu 0,2 ha platībā. Eksperimentālā kārtā izveidot vienu mākslīgu salu jūras zīriņa ligzdošanai (10X 10m).

- Šinca šņibiša *Calidris alpina schinzii* populācijas stāvoklis teritorijā vērtējams kā slikts. Dzīvotnes nodrošināšanai atjaunot un ikgadēji uzturēt zālājus 131 ha platībā.
- Purva mātsaknes *Angelica palustris* atradņu saglabāšanai ikgadēji veikt sugai piemērotu apsaimniekošanu lielākajās tās atradnēs lieguma teritorijā (atbilstoši Natura 2000 sugu monitoringa datiem).

5.2.2. Biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9080*	Staignāju meži	5,9	2,0	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		5,9
6510	Mēreni mitras pļavas	0,93	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,93	0,93
6410	Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs	0,92	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,92	0,92
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	1,25	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	1,25	1,25
6230*	Vilkakūlas zālāji	2,1	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	2,1	2,1
6210	Sausi zālāji kaļķainās augsnēs	9,7	3,3	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	9,7	9,7
6120*	Smiltāju zālāji	4,11	1,4	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	4,11	4,11
6000	Atjaunojami zālāji	74,5	25,6	-	Atjaunošana. Uzturēšana.	74,5	74,5
2180	Mežainas piejūras kāpas	120	41,3	Laba līdz nepietiekama.	Dažādot audzes (primāri jaunākos stādījumos) – grupveidā, veidojot lauces, atvērumus. Saglabāt resnos kokus.	20	
2130*	Ar lakstaugiem klātas pelēkās kāpas	27	9,3	Laba līdz nepietiekama.	Pļaut ar zāles savākšanu vai noganīt. Novākt krūmu un koku apaugumu.	15	5
2120	Priekškāpas	16	5,5	Laba līdz nepietiekama.	Atjaunot kāpas, novācot lakstaugu un krūmu apaugumu.	5	
2110	Embrionālās kāpas	7	2,4	Laba līdz nepietiekama.	Neiejaukšanās.		7

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
1640	Smilšainas pludmales ar daudzgadīgu augāju	5,6	1,9	Laba.	Neiejaukšanās.		5,6
1630*	Piejūras zālāji	49,32	17,0	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	36,2	49,32
1310	Viengadīgu augu sabiedrības dūņainās un zemās smilšainās pludmalēs	2,9	1,0	Laba līdz nepietiekama.	Neiejaukšanās.		2,9
1210	Viengadīgu augu sabiedrības uz sanesumu joslām	2,8	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		2,8
1150*	Lagūnas	14	4,8	Nepietiekama.	Pļaut vai dedzināt niedres, atrakt ūdens ieplūdei vietu lagūnas D daļā (jārok ~ 200 m, platums vismaz 10 -15 m, lai neaizpildītos ar sanešiem, un lai nodrošinātu ūdens caurtecī un lagūnā uzkrājušos augu atlieku izskalošanu. Pieļaujama arī lagūnā uzkrāto sanešu izņemšana un lagūnas padziļināšana pēc izstrādātā projekta (kompleksi ar piejūras zālājiem).	14	
3260	Upju straujteces un dabiski upju posmi	0,5	<1	Laba.	Uzturēt Vēverupītes ūdens caurvades spējas, izpļaujot ūdensaugus (niedres). Grīvas piesērēšanas gadījumā ar sanešiem pieļaujama mehanizēta sanešu izņemšana.		Pēc vajadzības 0,2

Vienreizēji zālāju atjaunošanas pasākumi veicami gan pamestajos dabisko zālāju biotopos (70,5 ha), gan arī ar niedri aizaugušajās platībās un degradētajos zālajos (74,5 ha), kas šobrīd nav atzīstami par ES aizsargājamiem zālāju biotopiem. Veikt meliorācijas sistēmu atjaunošanas iespējas un nepieciešamības analīzi. Niedrāju platībās pirms to atjaunošanas jāizvērtē, kuri niedrāji ir atjaunojami par zālājiem, kuri atstājami kā niedrāju biotopi. Detāli atjaunošanas un uzturēšanas pasākumi aprakstīti R.Sniedzes-Kretalovas 2016. gada eksperta atzinumā (Sniedze-Kretalova R. 2016. Dabas lieguma "Randu pļavas" ES nozīmes īpaši aizsargājamo biotopu inventarizācija. Eksperta atzinums saskaņā ar Dabas aizsardzības pārvaldes iepirkuma līgumu Nr. 7.7/105/2016-P).

1. Teritorijas īss raksturojums

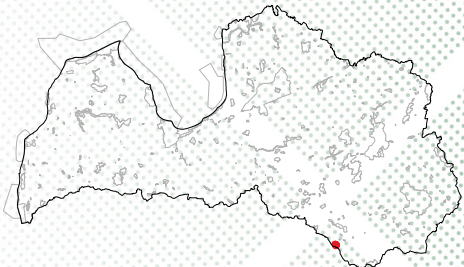
DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Ilūkstes novada Šēderes pagasts.

PLATĪBA: 211 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Teritorijas galvenā vērtība ir veci jaukti platlapju, kā arī nogāžu un gravu meži Ilūkstes upītes dziļajā ielejā un tās sāngrāvās. Mazākā platībā, tomēr vērtīgi ir šeit sastopamie veci boreālie meži, kā arī nelielās platībās augošie ozolu meži, staigāju meži un purvainie meži. Apvidus ir viena no melnā stārķa *Ciconia nigra* un mazā ērgļa *Aquila pomarina* ligzdošanas vietām. Veci un cilvēka darbības mazskartie meži ir dzīvotne daudzām retām un īpaši aizsargājamām sugām, piemēram, Benekena zaķauzai *Bromopsis benekenii*, vizuļu grīslim *Carex brizoides*, palu grīslim *Carex paupercula*, matainajam grīslim *Carex pilosa*, kā arī sūnām zaļajai divzobei *Dicranum viride*, trejdaivu bacānijai *Bazzania trilobata*, smaržīgajai zemessomenītei *Geocalyx graveolens* u. c.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Upes straujteces posmus apdraud bebru darbība.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī īpaši aizsargājamo putnu sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta un dabiska vide.
- Meža biotopu fragmentācijas mazināšana, platlapju un ozolu biotopu platības un integritātes palielināšana, veicot speciālu egļu jaunaudžu apsaimniekošanu vai paredzot neiejaukšanos mežaudzēs, kas nav vēl sasniegušas aizsargājamo biotopu kvalitāti. Attīstība paredzama aizsargājamo biotopu 9020* *Veci jaukti platlapju meži* vai 9050 *Lakstaugiem bagāti egļu meži* vai 9160 *Ozolu meži (ozolu, liepu un skābaržu meži) virzienā*.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	3,5	1,6	Slikta.	Neiejaukšanās.		3,5
9180*	Nogāžu un gravu meži	19,2	9,1	Laba.	Neiejaukšanās.		19,5
9160	Ozolu meži	5,7	2,7	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		5,7
9080*	Staignāju meži	1,6	᠙1	Laba.	Neiejaukšanās.		1,6
9020*	Veci jaukti platlapju meži	56	26,5	Laba.	Neiejaukšanās.		56
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	37,5	17,8	-	Egļu jaunaudzēs veidot lauces, kurās dabiski atjaunos platlapju koku sugas vai izcirst koridorus, kas dabiski atjaunos ar platlapju koku sugām.	37,5	
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	10	4,7	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		10
3260	Upju straujteces un dabiski upju posmi	1,5	᠙1	Nepietiekama.	Regulāri izvākt bebru sagāztos kokus.		1,5

Dabas liegums „Raunas Staburags” (LV0503300)

1. Teritorijas īss raksturojums

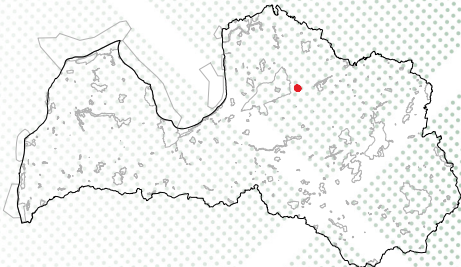
DIBINĀŠANAS GADS: 1987.

ATRAŠANĀS VIETA: Raunas novada Raunas pagasts.

PLATĪBA: 25 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Teritorija izveidota unikāla ģeoloģiska veidojuma – Raunas Staburaga – aizsardzībai. Raunas Staburags ir šūnakmens krauja, ko izveidojuši avoti, kas izgulsnē avotkalķus. Dabas liegums atrodas Raunas upes ielejā, un tas nelielā platībā ietver arī gravu un nogāžu mežus un dabisku upes posmu, nelielas dabisko zālāju platības, karbonātisku iežu atsegumus un avotus. Teritorijā bija sastopama alpu kreimule *Pinguicula alpina*, kas te iestādīta no Daugavas Staburaga, bet suga izzudusi 20. gs. beigās. Raunas Staburags bija pēdējā zināmā šīs sugas atradne Latvijā.

Teritorijā dzīvo arī retās un īpaši aizsargājamās putnu sugas, piemēram, melnā dzilna *Dryocopus martius*, zivju dzenītis *Alcedo atthis*, mazais mušķērājs *Ficedula parva*, kā arī tā ir īpaši piemērota dzīvotne ūdram *Lutra lutra*. Upes krastos dzīvo retā bezmugurkaulnieku suga lielais torņgliemezis *Ena montana*. Raunas upītē un Klampupē sastopamas retas zivju un apaļmutnieku sugas, piemēram, strauta nēģis *Lampetra planeri* un platgalve *Cottus gobio*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Pārmērīga apmeklētāju slodze, kas veicina avotu, tostarp nozīmīgākā avota – Raunas Staburaga, izmīdšanu.
- Mežizstrāde veicina avotu izmīdšanu.
- Invazīvu augu sugu Sosnovska latvāņa *Heracleum sosnowskyi* un puķu spriganes *Impatiens glandulifera* izplatīšanās.
- Dabisko zālāju biotopu izzušana pamešanas dēļ.
- Raunas upītē un Klampupē – bebru darbība.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- Biotopu aizsardzības un apsaimniekošanas pasākumi līdz šim veikti tikai izteiksmīgākajā centrālajā jeb Raunas Staburaga daļā biotopa 7220* *Avoti, kas izgulsnē avotkalķus* aizsardzībai. Teritorijā 2016. gadā LIFE programmas projekta “Prioritāro mitrāju aizsardzība un apsaimniekošana Latvijā” (LIFE13 NAT/LV/000578) ietvaros veikta Sosnovska latvāņa iznīdēšana un ap

Raunas Staburagu augošo krūmu izciršana. Arī pirms tam nelielos apmēros atsevišķi Sosnovska latvāņa eksemplāri tikuši izrakti, taču parasti tie atjaunojās jau tajā pašā gadā. 2016. gada Sosnovska latvāņu izrakšana veikta divas reizes jūnijā un augusta beigās, apsekojot teritoriju septembrī, neviens augs nav konstatēts. Krūmu ciršana (pēdējo reizi 2016. gadā) veikta atseguma ainaviskuma uzlabošanai un lai daļēji mazinātu aizaugšanu un noēnojumu, rezultātā atsegums ir labāk saskatāms, taču negatīvi vērtējama krūmu atstāšana kaudzēs avotainajās vietās un mežā uz nogāzes, jo tā nosedz zemsedzi, traucē sūnu un vaskulāro augu augšanai, samazina atseguma ainaviskumu.

- Tiek uzturēta un atjaunota dabas taka, kāpnes un informācijas stends, taču joprojām notiek Raunas Staburaga izmīdšana. Teritorijas ziemeļu daļā esošajā avotā, kur notiek avotkalķu izgulsnēšana, ir veikta pieaugušo koku un pameža izciršana koksnes ieguvei, saglabājot tikai atsevišķus lielus kokus. Darbība veicinājusi invazīvas sugas puķu spriganes izplatību apkārtnē, tā ieaug arī avotā vietās, kur mežizstrādes laikā tika bojāta zemsedze. Iespējams, ka atsevišķās vietās noēnojuma novākšana sekmējusi avotam raksturīgu sūnu saglabāšanu un izplatīšanos.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Atklātu avotu un avotkalķu atsegumu uzturēšana bez krūmu un koku apauguma.
- Invazīvo sugu Sosnovska latvāņa un puķu spriganes izplatīšanās ierobežošana.
- Avota un atseguma izbradāšanas ierobežošana.
- Ūdens brīvas caurteces nodrošināšana upē.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Nepieļaut, ka apmeklētāji šķērso upi un kāpj uz avotkalķu klints (Staburaga), atjaunot tūrisma infrastruktūru –

- kāpnes un norobežojošu barjeru, standu ar informāciju par avota jutīgumu pret nomīdišanu. Neplānot nekādu piekļuvi dabas liegumam no labā krasta, kur gar nogāzes augšmalu ved ceļš uz Ziedugravu mājām.
- Sagatavot papildus informāciju stendam par avota un atseguma apdraudējumu un aizliegumu to izbradāt.
 - Iznicināt un nepieļaut invazīvo sugu izplatīšanos. Visā teritorijā, bet īpaši avotkalņi izgulsnējošos avoksnājos katru gadu jūnija sākumā un augusta

- beigās turpināt apsekojumus (nepieciešams atzīmēt kartē, kur tieši darbi veikti un kas nākamajos gados speciāli jāapmeklē) un izravēt visus konstatētos Sosnovska latvāņa individuus, izravēto izveidot no teritorijas. Nepieciešams puķu spriganes izplatības kartējums, jāuzsāk tās izravēšana pirms ziedēšanas, izvēcot no teritorijas, prioritāri avotkalņi izgulsnējošos avoksnājos un to tiešā tuvumā.
- Atjaunot un apsaimniekot dabiskos zālājus.

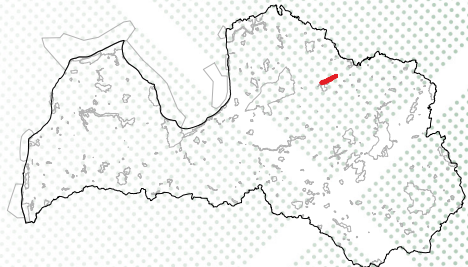
5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9180*	Nogāžu un gravu meži	0,35	1,4	Slikta.	Neiejaukšanās.		0,35
8210	Karbonātisku pamatiežu atsegumi	0,004	᠙1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		0,004
7220*	Avoti, kas izgulsnē avotkalņus	0,5	2	Nepietiekama.	lerobežot Sosnovska latvāņa izplatīšanos, izrokot. lero-bežot puķu spriganes izplatīšanos, izrokot. Izcirst atsevišķus krūmus un kokus (pēc vajadzības). lero-bežot apmeklētāju radīto izmīdījumu (barjeras, informācija, citi risinājumi). Izvērtēt Alpu kreimules populācijas atjaunošanas iespējas.		0,5 0,5 0,5 0,5
7160	Minerālvielām bagāti avoti un avoksnāji	0,1	᠙1	Laba.	Neiejaukšanās. lero-bežot Sosnovska latvāņa izplatīšanos, izrokot visus konstatētos šīs sugas augus. lero-bežot puķu spriganes izplatīšanos, izravējot visus konstatētos šīs sugas augus. Izcirst atsevišķus krūmus un kokus (pēc vajadzības, vērtējot ietekmi uz ainavu).		0,1 0,1 0,1 0,1
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	0,1	᠙1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,1	0,1
6510	Mēreni mitras pļavas	0,9	3,6	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,9	0,9
3260	Upju straujteces un dabiski upju posmi	1	4	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. lero-bežot bebru darbību un izvākt koku sagāzumus (pēc nepieciešamības).		1

Dabas liegums „Rauza” (LV0528000)

1. Teritorijas īss raksturojums

- DIBINĀŠANAS GADS:** 2004.
- ATRAŠANĀS VIETA:** Raunas novada Raunas pagasts.
- PLATĪBA:** 812 ha.
- DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS:** izstrādāts 2007. gadā (2007–2013).
- INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI:** nav.

Dabas liegums ietver Rauzas upes posmu, kā arī nelielus Šepkas un Ludzes upes posmus ar apkārtējiem zālājiem un lapu koku, galvenokārt baltalkšņu un bērzu mežu, fragmentiem. Rauzas un Šepkas upju dabiskie posmi un straujteces ir īpaši nozīmīgas dzīvotnes ziemeļu upespērlenei *Margaritifera margaritifera* un biežajai perlamutrenei *Unio crassus*, kas šajos upju posmos veido ievērojamas populācijas. Dabas liegumā nozīmīgākie aizsargājамie biotopi ir upju straujteces un mēreni mitras pļavas. Teritorija atrodas lauksaimniecībā intensīvi izmantojamu zemju reģionā, savukārt dabas liegumā ir dabiskie zālāji. Tie aizņem ievērojamu platību, īpaši Rauzas upes lejteces posmā, kaut arī daļa no tiem šobrīd ir neapsaimniekoti un aizaugoši. Vietām pārpļūstoši zālāji robežojas ar sausākiem zālājiem, veidojot daudzām retām sugām labvēlīgu biotopu kompleksu. Šeit ir piemērota dzīvesvieta četrzobu pumpurgliemežim *Vertigo geyeri*, čemurziežu dižtauriņam *Papilio machaon* un citām sugām.

Teritorija ainavekoloģiski ir nozīmīga Ziemeļvidzemes ģeobotāniskā rajona dabisko zālāju aizsardzībai. Pašlaik zināmā ES nozīmes aizsargājamo zālāju biotopu platība ir neliela, bet tas ir nepietiekamās kartēšanas dēļ, un potenciāli tā ir vismaz 350 ha platībā.

Kopumā teritorijā ir konstatētas 35 īpaši aizsargājamas sugas, no tām 11 bezmugurkaulnieku, trīs zivju, deviņas putnu, piecas zīdītājdzīvnieku, septiņas augu sugas. Vecie meži dabas liegumā ir saglabājušies mazās izklaidus platībās. No tiem vērtīgākie ir upei piegulošie meži upes ielejā un nogāzēs, kas ir piemēroti retu un aizsargājamu meža putnu ligzdošanai, piemēram, baltmugurdzenim *Dendrocopus leucotos*, trīspirkstu dzenim *Picoides tridactylus*, melnajai dzilnai *Dryocopus martius*, mazajam mušķērājam *Ficedula parva*, mazajam ērglim *Aquila pomarina*, apodziņam *Glaucidium passerinum*, vakarlēpim *Caprimulgus europaeus* un citiem. Lieguma teritorijā sastopams arī mednis *Tetrao urogallus*. Mežos sastopamas vairākas aizsargājamas augu sugas – gada staipekņi *Lycopodium annotinum*, apdzira *Huperzia selago*, zaļziedu naktsvijole *Platanthera chlorantha*, sūna tubainā bārkstlape *Trichocolea tomentella* u. c.

Rauzas un Šepkas upju dabiskie posmi un straujteces

ir nozīmīgas dzīvotnes aizsargājamām zivīm –alatai *Thymallus thymallus*, platgalvei *Cottus gobio*, taimiņam *Salmo trutta*, te mitinās upes nēģis *Lampetra fluviatilis*, arī ūdrs *Lutra lutra*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Bebru aizsprosti un koku sagāzumi upē veicina straumes palēnināšanos, oļaino un akmeņaino posmu pārklāšanos ar sanešiem un ziemeļu upespērlenei un biežajai perlamutrenei piemērotu dzīvotņu izzušanu. Bebru aizsprostu uzstādīņumos uzsilušais ūdens un ūdenī izšķīdušā skābekļa daudzuma samazināšanās novājina upespērlenes. Bebru aizsprosti un koku sagāzumi upē kavē zivju, tostarp foreļu migrāciju, kas ir glohidiju (upespērleņu kāpuru) izplatītājas un ziemeļu upespērleņu populācijas izplatīšanās nodrošinātājas.
- Nepietiekami liela strauta foreles populācija upē, lai varētu nodrošināt ziemeļu upespērleņi atražojošas populācijas veidošanos upē.
- Biogēnu ieplūde Rauzā (it sevišķi amonija slāpekļa) no Rauzas augšteces rajoniem apdraud ziemeļu upespērlenes un biežās perlamutrenes pastāvēšanu.
- Dabiskā ūdens režīma pārmaiņas – upju aizsprostošana un izveidotie dambji (Rauzas dzirnavu ūdenskrātuve (aizsprosts) uz Šepkas upes, ūdenskrātuve Mensku diķis pie Kapusila ceļa) sausā laikā kavē pietiekama ūdens daudzuma nonākšanu upē, izraisot situāciju, kur pilnībā var tikt iznīcinātas leļpus aizsprosta mītošās gliemenes.
- Izveidotie brasli upes šķērsošanai ar mehāniskiem transportlīdzekļiem potenciāli var iznīcināt atsevišķus upespērleņu individuus un radīt piesārņojumu ar naftas produktiem.
- Nelegāla zvejniecība.
- Dolomītu karjera izstrāde un tur uzkrāto gruntsūdeņu novadīšana Vecpalsas upē.
- Dabisko zālāju aizaugšana ar krūmiem un kokiem, fragmentācija; hidroloģiskā režīma izmaiņas bebru darbības dēļ.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- Dabas liegumā LVAF projekta „Upespērleņu biotopu aizsardzība” ietvaros 2005. un 2006. gadā veikta bebru ierobežošana (bebru medības un bebru aizspustu nojaukšana), kā arī foreļu inficēšana ar gliemeņu glohīdijām, upespērleņu populācijas ilglaicības nodrošināšanai. Bebru ierobežošana ir bijusi efektīva tikai projekta īstenošanas laikā, pēc tam bebru populācija atjaunojās. Lašveidīgo zivju inficēšana ar upespērleņu kāpurim tika veikta atsevišķiem lašveidīgo īpatņiem. Desmit gadus pēc eksperimenta upē nelielā skaitā ir sastopamas arī jaunās pērlgliemenes. Šobrīd to izmēri vēl ir tik niecīgi, ka apgrūtina to ievākšanu un līdz ar to pasākuma efektivitātes novērtējums vēl nevar būt objektīvs.
- Upju straujteču apsaimniekošanas pasākumi ir epizodiski un lielākoties balstīti uz projektiem. Tiem beidzoties, biotopu kvalitāte un reto sugu populāciju stāvoklis atkal pasliktinās.
- Bebru aizspustu nojaukšana organizēta arī 2008. gadā, sadarbojoties Pārvaldei un mednieku biedrībām. 2012. gadā organizēta talka – nojaukts liels koku aizdambējums un izvietoti laukakmeņi straujteces veidošanai. 2015. gadā organizēta talka, kurā izvākts viens liels koku aizdambējums „Āziti”, kā arī veidotas straujteces ar laukakmeņiem.
- 2014. gadā biedrība „Zaļā pēda” īstenojot LVAF projektu „Upju atveseļošana Vidzemes ziemeļaustrumos” (projekta Nr. 1-08/371/2014), slēdza līgumus par bebru dambju aizspustu nojaukšanu gada garumā dabas liegumā “Rauza”.
- 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka 70% no apzinātās biotopa 6510 un 6270* platības un gandrīz visa biotopa 6450 platība ir bijusi apsaimniekota (29 ha). Taču vairumam lieguma zālāju (ap 300 ha) nav bioloģiski vērtīga zālāja statusa, un tie nav apsaimniekoti LAP ietvaros, tāpēc aizaug.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumu īstenošana kompleksi ar dabas liegumiem „Launkalne” un „Šepka”.
- Ziemeļu upespērleņu, biezo perlamutrenu un to mazuļu vajadzībām atbilstoša straujteču biotopu kvalitātes nodrošināšana.
- Kvalitatīvas ziemeļu upespērleņu populācijas veidošana un saglabāšana upē.
- Dabisko zālāju atjaunošana un uzturēšana labvēlīgā

aizsardzības stāvoklī vismaz 350 ha platībā.

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Maluzvejniecības ierobežošana ne tikai liegumā, bet arī leļpusē Vecpalsā.
- Papildus pasākumi buferjoslas un mākslīgo mitrāju veidošanā (vispirms projekta skices veidā) funkcionējošās kūts rajonā.
- Dolomīta karjera “Bemberu pļavas” ekspluatācijas uzsākšanas gadījumā izveidot nosēddiķus, lai samazinātu kalciju saturoša uzduļķojuma nokļūšanu upē no dolomītu karjera darbības Vecpalsā, kas nepieciešams, lai nepasliktinātu lašveidīgo zivju kā arī ziemeļu upespērleņu populācijas stāvokli.
- Atjaunot un uzturēt labvēlīgā aizsardzības stāvoklī dabiskos zālājus vismaz 350 ha platībā.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Veikt regulāru upes apsekošanu un bebru aizspustu nojaukšanu. Veidot sadarbību ar Valsts meža dienesta speciālistiem un medību kolektīviem bebru skaita ierobežošanā. Ir pieļaujama bebru populācijas skaita regulēšana un tās likvidēšana.
- Izvērtēt trīs dabas liegumu – “Rauza”, “Šepka” un “Launkalne” – apvienošanu vienā Natura 2000 teritorijā. Rauzas ieleja, kur atrodas divi liegumi, un Rauzas pietekas Ludzes ieleja ir vienota fiziski-ģeogrāfiska teritorija.
- Izstrādāt jaunu dabas aizsardzības plānu.
- Izstrādāt un ieviest zālāju atjaunošanas un aizsardzības plānu. Pašlaik zināmi tikai 43 ha ES nozīmes zālāju biotopu, taču kopējā zālāju platība ir virs 350 ha. Kartogrāfiskais materiāls liecina, ka tie ir dabiskie zālāji, kas ir aizaugoši un, iespējams, eitroficēti ilgstošās pamešanas un nosusināšanas ietekmes dēļ, tomēr atjaunojami. Lai palielinātu zālāju biotopu savienotību, jāizvērtē dabisko zālāju izveidošana vēsturiskajās zālāju teritorijās, kas tagad aizaugušas ar krūmiem un sekundāru mežu. Jāveic zālāju kartēšana, īpaši lieguma dienvidu daļā un visā teritorijā uz ziemeļiem no mājām “Ludzītes”.
- Izvērtēt ziemeļu upespērleņu upju baseinu teritorijā esošās meliorācijas sistēmas un no tām upē ieplūstošo piesārņojumu, izstrādāt ricības plānu tā samazināšanai vai novēršanai. Nepieciešamības gadījumā sadarboties ar zemju īpašniekiem mitrāju vai sedimentācijas diķu izveidē uz galvenajiem biogēnu piesārņojumu novadošajiem grāvjiem.

- Uzlabot upes aizsargjoslu piesārņojumu aizturošo efektivitāti caur lauksaimniecības zemēm plūstošajos upes posmos, veidojot no zālāja, kokiem un krūmiem mozaikveida piekrastes apaugumu, tā nodrošinot nepārtrauktu biogēnu pārtveršanu visa gada garumā.
- Sagatavot un ieviest akmeņu krāvumu un mākslīgo krāču izveides projektu straujteču biotopu atjaunošanai.
- Vietās, kur upi piesārņo notekūdeņi, jāvienojas par mitrāju vai sedimentācijas diķu veidošanu, piemēram, sedimentācijas diķu izveide Launkalnes notekūdeņu papildus attīrīšanai.
- Sedimentācijas diķu un buferjoslas izveide cūku kompleksa “Lejas Eķītes” teritorijā, lai samazinātu biogēnu iekļūvi Rauzā.
- Taisnoto pieteku un grāvju lejtecēs jāveido nelieli aizsprosti, kas samazinātu strauju ūdeņu noplūšanu upē ūdens līmeņa sezonālo svārstību laikā, tādējādi kompensējot meliorācijas sistēmu negatīvo ietekmi (sīkāks pasākuma veikšanas apraksts ir dabas aizsardzības plānā).
- Palielināt kontroli teritorijā, lai samazinātu nelegālās zvejniecības gadījumus.
- Veikt apsekojumu par mazo hidroelektrostaciju darbības ietekmi un ietekmētajiem upju posmiem.
- Likvidēt meniķi pie Kapusila ceļa saskaņā ar speciālista slēdzienu.
- Veidot tiltus ierīkoto braslu vietā.
- Individuālas skaidrojošs darbs īpašniekiem par upespērleņiem labvēlīgu apstākļu veidošanu un uzturēšanu upēm piegulošajās zemēs.

5.2. Specifiski pasākumi

5.2.1. Sugas

- Ziemeļu upespērleņu populāciju veido 1120–3000 indivīdi, populācijas stāvoklis ir slikts.
 - Atjaunot dažāda vecuma strauta foreļu populāciju upē, regulāri (reizi gadā) papildināt strauta foreļu skaitu.
 - Reizi divos gados mākslīgi inficēt foreles ar glohīdijiem, izvērtēt gliemeņu mazuļu speciālu audzēšanu.
 - Regulēt un nepieļaut bebru darbību upes posmos, kuros ir sastopamas upespērleņu, vai potenciāli varētu veidoties upespērleņiem piemēroti apstākļi (it īpaši Rauzā leļpus Kapusila ceļa un Šepkā ~1 km augšpus grīvas).
 - Atklātajos upju posmos veidot izkliedētu ēnu radošu krasta apauguma struktūru, lai pazeminātu ūdens temperatūru upespērleņiem piemērotajos posmos.
 - Veikt visu darbību monitoringu un rezultātu kontroli.

- Veikt medņu populācijai labvēlīgus pasākumus (riesta vietas uzturēšana, paaugas vai pameža izcīršana riestam piegulošajos nogabalos).

5.2.2. Biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	8,8	1,1	1,1	Neiejaukšanās.		8,8
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	9,9	1,2	1,2	Neiejaukšanās.		9,9
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	25,5	3,1	3,1	Neiejaukšanās.		25,5
6510	Mēreni mitras pļavas	27,5	3,4	3,4	Atjaunošana. Uzturēšana.	Saskaņā ar eksperta atzinumu.	27,5
6450	Palieņu zālāji	4,3	1	1	Atjaunošana. Uzturēšana.	Saskaņā ar eksperta atzinumu.	4,3
6430	Eitrofas augsto lakstaugu audzes	2,6	1	1	Neiejaukšanās.		2,6
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	8,3	1,0	1,0	Atjaunošana. Uzturēšana.	2,5	8,3
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	2	1	1	Likvidēt koku sagāzumus, bebru darbības izraisītos aizdambējumus un bebraines (2 reizes gadā). Samazināt ūdensaugu aizaugumu Rauzas augštecē (reizi 5 gados). Samazināt bebru populāciju (it īpaši Rauzā lejpus Kapusīla ceļa un Šepkā ~1 km augšpus grīvas), reizi gadā.	1,0	2,0

1. Teritorijas īss raksturojums

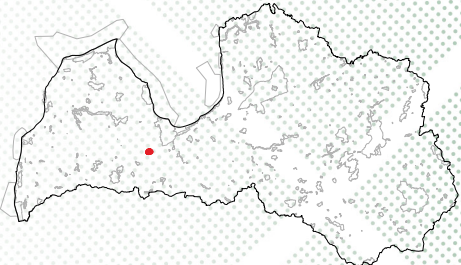
DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Tukuma novada Lestenes pagasts.

PLATĪBA: 347 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas reljefa pazeminājumā intensīvi apsaimniekotu lauksaimniecības zemju vidū. Dabas lieguma lielāko daļu aizņem augstais purvs, kuru no malām ietver purvaini meži un nosusināti lapu koku meži. Nelielu daļu teritorijas aizņem pārejas purvs. Kopā konstatēti trīs ES nozīmes aizsargājami biotopu veidi. Purvs veidojies, aizaugot ezeram, kas senāk atradies šajā iepakā. Dabas liegumā mīt vairākas īpaši aizsargājamās putnu sugas, piemēram, pļavu līja *Circus pygargus*, melnais stārķis *Ciconia nigra*, ķīķis *Pernis apivorus* u. c. Purvainajos mežos bieži sastopami īpaši aizsargājami augi – gada staipeknis *Lycopodium annotinum* un sūna sfagnu somenīte *Calypogeia sphagnicola*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

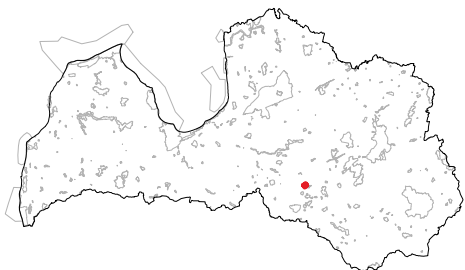
Nosusināšana gan purvā, gan plašākā apkārtnē, kā rezultātā purvs stipri aizaudzis ar kokiem. Senāk nelielā apjomā notikusi kūdras ieguve, radot lokālu nosusināšanas ietekmi.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	107,7	31,0	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		107,7
7140	Pārejas purvi un sliksnņas	41,2	11,9	Laba.	Neiejaukšanās.		41,2
7120	Degradēti augstie purvi	111	32,0	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Izcirst kokus (vietām retināt, vietām pilnīgi izcirst).	Saskaņā ar eksperta atzinumu.	111

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1987.
ATRAŠANĀS VIETA: Salas novada Salas un Sēlpils pagasti.
PLATĪBA: 1010,62 ha.
DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2011. gadā (2011–2026).
INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas mežiem un purviem bagātā apvidū. Dabas lieguma centrā atrodas augstais purvs ar lāmām un pārejas purvu fragmentiem, bet perifēro daļu veido dažādas kvalitātes mežaudzes – galvenokārt purvaini meži, kas attīstījušies gan dabiski, gan nosusināšanas rezultātā. Purva malās nelielas platības aizņem arī staigāju meži un veci boreāli meži. Teritorijā kopumā konstatēti deviņi ES nozīmes biotopu veidi un 30 retas un aizsargājamas sugas: piecas augu, septiņas zīdītāju, 15 putnu un trīs bezmugurkaulnieku sugas. Purva komplekss ir nozīmīga ligzdošanas vieta dzeltenajam tārtiņam *Pluvialis apricaria*, purva tilbītei *Tringa glareola*, dzērvei *Grus grus* un citiem putniem. Savukārt purva malās mežaudzēs uzturas zivjērglis *Pandion haliaetus*, mazais ērglis *Clanga pomarina*, mežirbe *Bonasa bonasia*, rubenis *Tetrao tetrix*, mednis *Tetrao urogallus*. No retajām bezmugurkaulnieku sugām īpaši nozīmīgas ir spilgtā purvuspāre *Leucorrhinia pectoralis* un skrajmeža vingliemezis *Euomphalia strigella*. No aizsargājamiem augiem īpaši nozīmīga ir orhideja purva sūnene *Hammarbya paludosa*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Nosusināšana 20. gs. otrajā pusē, kad teritorijas dienvidu, dienvidrietumu un rietumu malās izveidots grāvju tīkls. Pēc 2012. gadā veiktās kūdras aizsprostu būves uz grāvjiem ūdens līmeņa stabilizēšanai nosusināšanas negatīvā ietekme ir mazinājusies.
- Dabas lieguma tiešā tuvumā, ārpus tā robežām, konstatētas invazīvās sugas Sosnovska latvāņa *Heracleum sosnowskyi* audzes, kas ir vairākus simtus kvadrātmetru lielas.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

2012. gadā veikta kūdras aizsprostu būve, kas īstenota LIFE programmas projekta “Augstā purva biotopu atjaunošana īpaši aizsargājamās dabas teritorijās Latvijā” (LIFE08 NAT/LV/000449) ietvaros. Panākta ūdens līmeņa paaugstināšanās un svārstību mazināšanās purva dienvidu daļā.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Purvam optimāla hidroloģiskā režīma uzturēšana.
- Purva ūdens līmeņa un veģetācijas monitoringa turpināšana arī pēc hidroloģiskā režīma atjaunošanas.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu un purvu biotopos, kā arī īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta un dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Veikt ūdens līmeņa un veģetācijas monitoringu, lai novērotu pārmaiņas pēc grāvju aizsprostošanas (jāveic pēc dabas aizsardzības plānā aprakstītajām monitoringa metodēm).
- Ja teritorijā konstatē Sosnovska latvāni, nekavējoties jāveic tā tālākas izplatīšanās ierobežošana.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

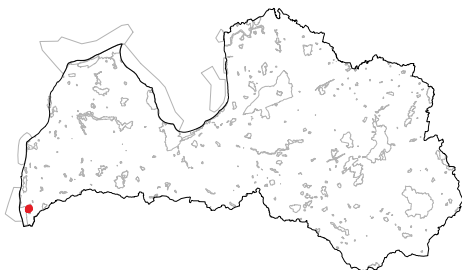
Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	334,5	33,1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās, izņemot izveidoto aizsprostu uzturēšana.		334,5
9080*	Staigāju meži	4,3	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		4,3
9020*	Veci jaukti platlapju meži	0,3	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		0,3
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	6,7	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		6,7
7160	Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi	0,03	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,03
7140	Pārejas purvi un slīkšņas	68,3	6,8	Laba.	Neiejaukšanās, izņemot izveidoto aizsprostu uzturēšana.		68,3
7120	Degradēti augstie purvi	144,1	14,3	Slikta.	Neiejaukšanās, izņemot izveidoto aizsprostu uzturēšana.		144,1
7110*	Aktīvi augstie purvi	426,4	42,2	Laba.	Neiejaukšanās, izņemot izveidoto aizsprostu uzturēšana.		426,4

Dabas liegums „Rucavas īvju audze” (LV0508000)

Dabas liegums „Rucavas īvju audze” (LV0508000)

1. Teritorijas īss raksturojums

- DIBINĀŠANAS GADS: 1987.
- ATRAŠANĀS VIETA: Nīcas novada Nīcas pagasts.
- PLATĪBA: 206 ha.
- DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2005. gadā (2005–2015).
- INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ir viena no lielākajām zināmajām parastās īves *Taxus baccata* dabiskajām atradnēm Latvijā un viena no dažām savvaļā augošas Baltijas efejas *Hedera helix* var. *baltica* vietām, kā arī viena no četrām vietām Kurzemē, kur atrodama dzeltenā dzegužkurpīte *Cypripedium calceolus*. Dabas liegumā izplatīti galvenokārt pārmitri bērzu, egļu un melnalkšņu meži, aug ir oši un liepas. Kopumā dabas liegumā sastopami četri ES nozīmes aizsargājamu biotopu veidi.

Dabas liegums ir dzīvotne vismaz 31 īpaši aizsargājamai sugai. Mežos aug tādi reti sastopami vaskulārie augi kā meža auzene *Festuca altissima*, sipoliņu zobainīte *Dentaria bulbifera*, sipoliņu gundega *Ranunculus bulbosus*, sūnas – doblapu leženeja *Lejeunea cavifolia*, gludā nekera *Neckera complanata*, trejdaivu bacānija *Bazzania trilobata*, plakanlapu porenīte *Porella platyphylla*, Hellera ķīllape *Anastrophyllum hellerianum*, tamarisku frulānija *Frullania tamarisci*, ķērpji – caurumainā pertuzārija *Pertusaria pertusa*, zviņainā telotrēma *Thelotrema lepadinum* u. c. Mitrajos platlapju mežos dzīvo divzobu vārpstiņgliemezis *Clausilia bidentata*, vēderainais vārpstiņgliemezis *Macrogastra ventricosa*, kaļķainajos zāļu purvos sastopams četrzobu pumpurgliemezis *Vertigo geyeri*. Dabas lieguma vecajos mežos mīt mežirbe *Bonasa bonasia*, melnā dzilna *Picoides martius*, rubenis *Tetrao tetrix* un brūnā čakste *Lanius collurio*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Nosusināšana un mežsaimnieciskās darbības (kopšanas ciršu) aizliegums sekmējis mežu pārkrumošanas un egles ekspansiju.
- Parastās īves un Baltijas efejas populācijas negatīvi ietekmē noēnojums un liela mežaudžu biežība.
- Potenciāli īves apdraud to izrakšana vai nociršana.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Dabas lieguma ziemeļu daļā 2006. gadā īvju un efeju atradnēs veikta atēnošana. Izcirstas egles īvju

vainagu projekcijas zonā un apkārtnē, samazinot apēnojumu. Atēnoto koku dzīvotspēja 2016. gada vasarā vērtēta kā laba.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Turpināt īvju un efeju noēnojuma mazināšanu, izcērtot kokus un krūmus.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Esošā hidroloģiskā režīma saglabāšana vai optimāla hidroloģiskā režīma atjaunošana pārmitrajos meža un purva biotopos.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Apsaimniekošanas pasākumus zāļu purvā noteikt kompleksi ar pasākumiem blakus esošajos dabas liegumos “Ječu purvs” un “Ķirbas purvs”. Veikt hidroloģiskā režīma izpēti dabas liegumā un piegulošajā teritorijā. Nepieciešama kompleksa visu blakus esošo teritoriju – dabas lieguma “Ķirbas purvs”, “Ječu purvs” un “Rucavas īvju audze” izpēte, t.sk. izvērtējot ūdens līmeņa atjaunošanas potenciālās ietekmes uz apkārtni. Hidroloģisko režīmu atjaunot atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām. Pasākums ietver monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti. Kartēt aizsargājamās biotopu atbilstoši jaunākajai metodikai. Pārskatīt dabas lieguma robežas, izvērtējot lieguma paplašināšanu, iekļaujot starp dabas liegumiem esošu teritoriju, kur sastopamas parastās īves.

5.2. Specifiski pasākumi

5.2.1. Sugas

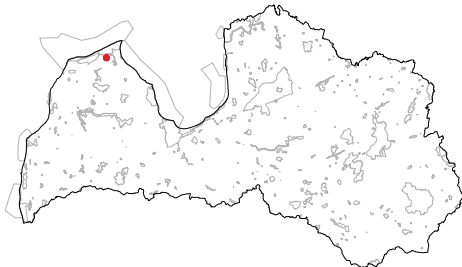
- Parastās īves *Taxus baccata* populāciju veido ap 30 indivīdi, populācijas stāvoklis vērtējams kā nepietiekams. Jāsagatavo ieteikumus pareizai cirtes veikšanai. Īvei nepieciešama atsevišķu koku un krūmu izciršana tās tiešā tuvumā, bet jāatstāj daži koki uz dienvidiem, dienvidrietumiem no īves, lai tie sniegtu daļēju noēnojumu ziemas un agra pavasara saulainajās dienās. Atradnēs izcirst kokus un krūmus, kas rada noēnojumu. Precīzu platību jānosaka, plānojot cirtes sugu atradnēs. Būtiski ir samazināt nokalšanu – rudenī aplājot īvi pie stumbra ar nobirām no apkārtnes (mulčēšana). Īvju populācijas palielināšanai jāveic īvju pavairošana ar sēklām no vietējā materiāla, ar mērķi izstādīt jaunus kociņus atpakaļ dabas liegumā.
- Baltijas efejas *Hedera helix* var. *baltica* populācijas stāvoklis vērtējams kā labs, atradne veido ap 10m². Atradnes uzturēšanai nepieciešams pastāvīgi izcirst kokus un krūmus, kas rada noēnojumu. Precīzu platību jānosaka, plānojot cirtes sugu atradnēs.

5.2.2.Biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	1,2	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās, izņemot hidroloģiskā režīma atjaunošana, ja izpētes rezultāti liecina par nepieciešamību.		1,2
9080*	Staignāju meži	9,8	4,7	Laba.	Neiejaukšanās, izņemot hidroloģiskā režīma atjaunošana, ja izpētes rezultāti liecina par nepieciešamību.		9,8
9020*	Veci jaukti platlapju meži	2,4	1,2	Laba.	Neiejaukšanās.		2,4
7230	Kaļķaini zāļu purvi	0,4	<1	Slikta.	Neiejaukšanās, izņemot hidroloģiskā režīma atjaunošana, ja izpētes rezultāti liecina par nepieciešamību.		0,4

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2004.
ATRAŠANĀS VIETA: Dundagas novada Dundagas pagasts.
PLATĪBA: 216 ha.
DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ietver rietumu tipa augsto purvu ar ciņu mazmeldru *Trichophorum cespitosum*. Šis ir viens no nedaudziem koncentriskiem purviem Latvijā, t. i., purva ciņi, akači un lāmas izkārtoti apļa veidā no purva centra uz malām. Augsto purvu ieskauj purvaini meži un nedaudz arī staignāju meži. Teritorija ir nozīmīga purvos ligzdojošiem putniem, piemēram, dzeltenajam tārtiņam *Pluvialis apricaria*, purva tilbītei *Tringa glareola*, dzērvei *Grus grus*, brūnajai čakstei *Lanius collurio* u. c.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Nosusināšana – purva austrumu malā sarakti grāvji un nelielos karjeros iegūta kūdra.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Hidroloģiskā režīma saglabāšana un optimāla hidroloģiskā režīma atjaunošana purva austrumu malā.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Veikt hidroloģiskā režīma izpēti dabas liegumā un piegulošajā teritorijā, t.sk. izvērtējot ūdens līmeņa atjaunošanas potenciālās ietekmes uz apkārtni. Atjaunot hidroloģisko režīmu purvā un purvainajos mežos atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	42,5	19,7	Laba.	Neiejaukšanās. Atjaunot hidroloģisko režīmu (aizbērt vai aizsprostot grāvjus).	42,5	Saskaņā ar izpētes rezultātiem.
9080*	Staignāju meži	0,9	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		0,9
7150	<i>Rhynchosporion albae</i> pioniersa-biedrības	100,8	46,7	Laba.	Neiejaukšanās.		100,8
7110*	Aktīvi augstie purvi	58,6	27,1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Atjaunot hidroloģisko režīmu (aizbērt vai aizsprostot grāvjus) purva A malā.	5,6	58,6
3160	Distrofi ezeri	2,16	1,0	Laba.	Neiejaukšanās.		2,16

1. Teritorijas īss raksturojums

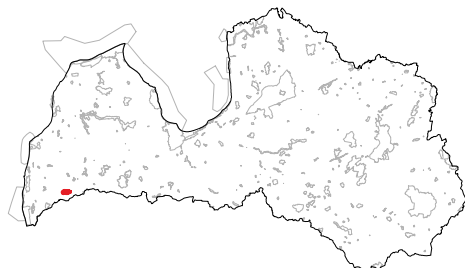
DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Priekules novada Priekules pagasts, Gramzdas pagasts; Vaiņodes novada Vaiņodes pagasts.

PLATĪBA: 605 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2016. gadā (2016–2026).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums „Ruņupes ieleja” ietver bioloģiski un ainaviski vērtīgu Ruņas upes ielejas posmu ar cilvēka darbības mazskartiem nogāžu un gravu mežiem, kā arī jauktiem platlapju mežiem upes krastos. Teritorijā atrodas intensīvi izmantotu lauksaimniecības zemju apvidū. Ruņai dabas liegumā ietilpstošajā posmā ir raksturīga dziļa ieleja un viens no lielākajiem upes kritumiem Latvijā. Upes ieleja ir arī ģeoloģiski nozīmīga – tā ir lielākā dabiski sacementējušos iežu – kvartāra kalkrētu konglomerātu – atsegumu atradne Latvijā.

Nozīmīgākās teritorijas dabas vērtības ir dabiskā Ruņas upe ar tās krastos esošajiem īpaši aizsargājamiem mežu, avoksnāju un atsegumu biotopiem, un ar tiem saistītajām reģionam tipiskajām, retajām un īpaši aizsargājamām sugām. Dabas liegumā atrodas 13 ES nozīmes aizsargājami biotopu veidi. Biotopi dabas liegumā ir augstas kvalitātes, funkcionē kā vienota sistēma un ir nozīmīgi bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai vietējā, Latvijas un Eiropas mērogā.

Dabas liegumā konstatētas vairāk kā 75 retas un aizsargājamās sugas. No tām 21 ir aizsargājamā vaskulāro augu suga, astoņas sēņu, viena ķērpju, divas aļģu, 18 sūnaugu sugas. Dabas liegums ir viena no nedaudzajām un bagātākajām dobā cīruliša *Corydalis cava* atradnēm Latvijā, te ir lielākā mieturu mugurenes *Polygonatum verticillatum* atradne, bagātīga daudzgadīgās mēnesenes *Lunaria redivia* populācija, aug Dānijas tragantzirnis *Astragalus danicus*, kalnu briežsakne *Seseli libanotis*, melnējošā dedestīņa *Lathyrus niger*, skrajziedu skarene *Poa remota*, sūna zaļā divzobe *Dicranum viride* u. c. Uz Ruņas ielejas Ozolbunču (kvartāra kalkrētu konglomerātu) atsegumiem aug sešas retas un aizsargājamās sūnu sugas, piemēram, Arnolda spārnene *Fissidens arnoldii*, slaidlapu spārnene *Fissidens gracilifolius*, platlapu porenīte *Porella platyphylla* un lapsastu krūmite *Thamnobrym alopecurum*. Dabas liegumā ir daudz vecu un bioloģiski nozīmīgu koku, īpaši ozolu, kas piemēroti lapkoku praulgrauzim *Osmoderma barnabita* un dobumu māņskorpionam *Anthrenochernes stellae*. Teritorijā aug arī parastais skābardis *Carpinus betulus*, kas Latvijā savvaļā sastopams reti, turklāt tikai valsts dienvidu-dienvidrietumu daļā, pie sugas izplatības

areāla ziemeļu robežas.

Teritorijā sastopamas 20 aizsargājamās putnu sugas, piemēram, mazais ērglis *Aquila pomarina*, ķīķis *Pernis apivorus*, ziemeļu gulbis *Cygnus cygnus*, zivju dzenītis *Alcedo atthis*, sila cīrulis *Lullula arborea*. No abiniekiem konstatēta kokvarde *Hyla arborea*.

Dabas liegumā ir konstatēta 21 reta un aizsargājama bezmugurkaulnieku suga, no kurām nozīmīgākā ir cīrulišu dižtauriņš *Parnassius mnemosyne*. Upē dzīvo biezā perlamutrene *Unio crassus*, straucha nēģis *Lampetra planeri*, platgalve *Cottus gobio* un upes nēģis *Lampetra fluviatilis*, konstatēta platspīļu vēža *Astacus astacus* ievērojama populācija. Teritorijā konstatētas 11 aizsargājamās ziditāju sugas, piemēram, septiņas sikspārņu sugas, mazais (lazdu) susuris *Musccardinus avellanarius*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Biogēno vielu notece no apkārt esošajām lauksaimniecības zemēm – netieša ietekme, kas rada draudus ar upi saistītajām sugām.
- Dabisko zālāju (lauču) aizaugšana, kas apdraud arī cīrulišu dižtauriņa *Parnassius mnemosyne* populāciju, jo izzūd pieaugušo īpatņu barošanās biotopi.
- Ruņupē lieguma teritorijā 2016.gadā uzskaitīti 60 bebru aizsprosti, kas apgrūtina vai pat padara neiespējamu lašveidīgo zivju (taimiņu *Salmo trutta*) migrāciju un nārstošanu, kā arī veicina krastu izskalošanu, upes nesto sanešu izgulsnēšanos un biežajai perlamutrenei piemērotu dzīvotņu apbērsanu.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka uz šī pasākuma atbalstu lieguma zālāji nav bijuši pieteikti. 2014. gadā zālājā izcirsta ar krūmiem aizaugusi daļa, bet 2016. gadā ir realizēts LVAF

finansēts projekts, atjaunojot daļu pļaviņu un meža lauču, taču pagaidām to ietekme uz zālāju kvalitāti nav vērtēta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Zālāju apsaimniekošana, meža lauču atjaunošana par dabisku zālāju biotopiem un uzturēšana cīrulišu dižtauriņam piemērotā stāvoklī.
- Dabisku procesu netraucētas norises nodrošināšana dabiskajās, cilvēka maz ietekmētajos mežos, atsegumu un avotu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Bebraiņu vai bebru aizsprostu veidošanas novēršana oļainajos un akmeņainajos upes posmos, lai nodrošinātu labvēlīgus apstākļus straucha nēģa un lašveidīgo zivju sugu migrācijai un nārstošanai, kā arī biežās perlamutrenes populācijas uzturēšanai.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Meža dzīvnieku piebarošanas vietas pārvietot ārpus dabas lieguma.
- Precizēt dabas lieguma robežas, ietverot ozolu meža nogabalu.
- Veikt Ruņas ūdens kvalitātes monitoringu (biogēno vielu noteces no lauksaimniecības zemēm kontrole).
- Izstrādāt dabisko zālāju un meža lauču atjaunošanas plānu, ietverot ne vien cīrulišu dižtauriņa barošanās biotopu atjaunošanu, bet arī dabisko zālāju biotopu atjaunošanu. Veikt atjaunošanas sekmju monitoringu.
- Izņemt koku sagāzumus no upes un likvidēt bebru aizsprostus oļainajos un akmeņainajos upes posmos, lai nodrošinātu migrācijas iespējas un dzīvotņu kvalitātes nepasliktināšanos te sastopamajai upes nēģa un straucha nēģa populācijai un lašveidīgajām zivīm.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91E0*	Aluviāli meži	51,3	8,5	Laba.	Neiejaukšanās.		51,3
91D0*	Purvaini meži	1,9	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		1,9
9180	Nogāžu un gravu meži	81,3	13,4	Laba.	Neiejaukšanās.		81,3
9160	Ozolu meži	10,9	1,8	Laba.	Neiejaukšanās.		10,9
9080*	Staignāju meži	0,4	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		0,4
9050	Sugām bagāti egļu meži	21,0	3,5	Laba.	Neiejaukšanās.		21,0
9020*	Veci jaukti platlapju meži	145,2	24,0	Laba.	Neiejaukšanās.		145,2
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	89,0	14,7	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		89,0
8210	Karbonātisku pamatiežu atsegumi	0,02	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		0,02
7220*	Avoti, kas izguļsnē avotkalņus	0,1	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		0,1
7160	Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi	3,1	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		3,1
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	3,7	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,0	3,7
6000	Atjaunojami zālāji	14	2,3	-	Atjaunošana. Uzturēšana.	14,0	14,0
3260	Upju straujteces un dabiski upju posmi	25,1	4,1	Nepietiekama.	Nodrošināt ūdens caurvadi. Izvēkt vai samazināt koku sagāzumus, nojaukt bebru aizsprostu vietās, kur upes gultnē sastopami oļi vai akmeņi.		25,1

Vienreizēji zālāju atjaunošanas pasākumi nepieciešami vismaz 14 ha zālāju biotopu (pašreizējās meža lauces un aizauguši zālāji). Zālāju biotopu atjaunošana detāli aprakstīta 2016. gada dabas aizsardzības plānā, kur ieteikta pļaušana no jūlija vienu reizi 3-5 gados (ganīšana nav ieteicama). Tomēr atjaunošanas pasākumi jāplāno tā, lai zālāju atjaunošanas rezultātā veidotos ne tikai piemēroti barošanās biotopi cīruļiņu dižtauriņam, bet arī dabisko zālāju biotopi. Pļaušana būtu jāveic vismaz vienu reizi 2 gados, bet ar lapukokiem aizaugušajās daļas katru gadu, līdz vairs neataug krūmu atvases.

Dabas liegums „Rušonu ezera salas” (LV0512100)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1987.

ATRAŠANĀS VIETA: Riebiņu novada Rušonas pagasts.

PLATĪBA: 38,5 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2016. gadā (2016–2026).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ietver deviņas no 18 Rušonu ezera salām. Salās lielāko daļu aizņem īpaši vērtīgi ozolu meži un veci platlapju meži, kas klāj 65,2% no kopējās dabas lieguma teritorijas. Lieguma teritorijā konstatētas 13 īpaši aizsargājamās sugas, kas raksturo teritorijas bioloģisko daudzveidību. Te sastopamas tādas aizsargājamās vaskulāro augu sugas kā lielziedu uzpirkstīte *Digitalis grandiflora*, šaurlapu lakacis *Pulmonaria obscura*, ķērpis sīkpunktainā artonija *Arthonia bysacea*. Rušona ezerā salu piekrastēs aug mieturu hidrilla *Hydrilla verticillata* un ūdeņu ēkšķuzāle *Scolochloa festuacea*.

Uz Bērzu salas jūraskraukļu *Phalacrocorax carbo* kolonijas dēļ daļa no iepriekš zināmā platlapju meža ir degradēta apmēram 1,15 ha platībā. Uz šīs salas konstatēta arī invazīvā krūmu suga sarkanais plūškoks *Sambucus racemosa*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Aizsargājamās biotopus un sugas negatīvi ietekmē Bērzu salā esošā jūraskraukļu kolonija.
- Potenciāli nelabvēlīgu ietekmi uz meža struktūru

un pārmaiņas dabisko sugu sastāvā rada sarkanā plūškoka *Sambucus racemosa* izplatīšanās lieguma teritorijā.

- Teritoriju potenciāli apdraudoši faktori ir rekreācijas aktivitātes, kas rada sadzīves atkritumu uzkrāšanos, nomidīšanu un mirušās koksnes iznīcināšanu, izmantojot to uguns kuriem.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Jūraskraukļu populācijas samazināšanas pasākumi.
- Sarkanā plūškoka izplatības ierobežošana.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9160	Ozolu meži	10,4	27,0	Laba, nepietiekama.	Neiejaukšanās.		10,4
9020*	Veci jaukti platlapju meži	14,3	37,1	Laba, nepietiekama.	Neiejaukšanās. Mazināt jūraskraukļu ietekmi Bērzu salā. Izcirst sarkano plūškoku un turpināt atvašu pļaušanu Bērzu salā (pēc nepieciešamības).	6,0	14,3

1. Teritorijas īss raksturojums

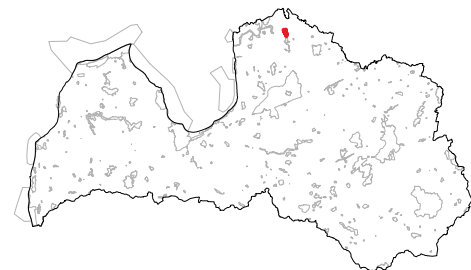
DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Mazsalacas novada Sēļu pagasts; Rūjienas novada Vīlpulkas pagasts un Jeru pagasts.
Dabas liegums atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā.

PLATĪBA: 444 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2006. gadā (2006–2016), darbības termiņš pagarināts līdz 2021. gadam.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Rūjas upe, centrālais dabas lieguma elements, izvietojusies senajā Burtnieku ezera gultnē, un teritorija ietver lielāko dabisko palieņu zālāju kompleksu Rūjas krastos.

Dažādi zālāju biotopi aizņem vairāk nekā pusi lieguma teritorijas. Upes palienēs ir slapji, palos applūstoši un daļēji aizauguši dabiskie zālāji, mazākās platībās atrodas mēreni mitri un sausi zālāji, samērā daudz ir stāvošu ūdeņu – dažāda lieluma un formas vecupes dažādās attīstības stadijās, bebraines, kā arī periodiski izžūstošas lāmas. Dabas liegumā ir vidēja vecuma bērzu, baltalkšņu, nedaudz ozolu mežaudzes, kas veidojušās aizaugot palieņu zālājiem pēc to meliorācijas un zālāju apsaimniekošanas pārtraukšanas. Dabas liegumā sastopami 11 ES nozīmes aizsargājami biotopu veidi, nozīmīgākie no tiem ir 6450 *Palieņu zālāji* (septītā nozīmīgākā teritorija valstī pēc biotopa īpatsvara no tā kopējās platības Natura 2000 teritorijās) un 6410 *Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs* (12. nozīmīgākā teritorija).

Dabiskie zālāji ainavekoloģiski saistīti ar dabas liegumu “Vidusburtnieks” un dabas liegumu “Burtnieku ezera pļavas”, un kopā veido vienotu sugu izplatīšanās ekoloģisko koridoru. Arī to apsaimniekošana un aizsardzība būtu jāplāno visām teritorijām kopā, ņemot vērā to, ka dabas liegums “Vidusburtnieks” un dabas liegums “Rūjas paliene” ir desmit nozīmīgāko Natura 2000 teritoriju vidū ķikuta aizsardzībai, bet Burtnieku ezera pļavas ir starp desmit nozīmīgākajām vietām pļavu bridējputnu saglabāšanai.

Liegumā konstatētas 26 īpaši aizsargājamas putnu sugas, no kurām 20 ir arī Putnu direktīvas I pielikuma sugas. Rūjas upes un Burtnieku ezera apkārtnē ir Ziemeļlatvijā lielākais ķikuta *Gallinago media* riesta apvidus, kā arī ievērojama griežu *Crex crex* ligzdošanas vieta. Teritorija ir iekļauta Eiropas nozīmes putniem nozīmīgas vietas “Rūjas zivju diķi” (kods LV037) sastāvā. Rūjas zivju diķi ir bijusi zivjaudzētava, kas tika izbūvēta Rūjas palienē un piegulošajā zemumā 1979. gadā un pēc 10 gadu darbības tika likvidēta. Nozīmīgas sugas teritorijā ir arī pļavu lija *Circus pygargus*, rubenis *Tetrao*

tetrix, ormanītis *Porzana porzana*, brūnā čakste *Lanius collurio*, somzīlīte *Remiz pendulinus*, barošanās laikā dabas liegumu apmeklē mazais ērglis *Aquila pomarina*, melnais stārķis *Ciconia nigra* u. c.

Teritorijā konstatētas astoņas īpaši aizsargājamas bezmugurkaulnieku sugas, piemēram, zaļā upjuspāre *Ophiogomphus cecilia*, biezā perlamutrene *Unio crassus*, kā arī sešas ļoti retas tauriņu sugas, tai skaitā zirgskābeņu zilenītis *Lycaena dispar*. Dažas no tām atrodas uz savas izplatības areāla robežas. Dabiskajos zālajos aug četras aizsargājamas vaskulāro sugas, no kurām sevišķi nozīmīga ir mānīgās knīdijas *Cnidium dubium* atradne, vēl sastopama stāvlapu dzegužpirkstīte *Dactylorhiza incarnata*, naktsvijoles *Platanthera sp.*

Dabas lieguma apkārtnē un upes palienē 20. gs. veikti plaši meliorācijas darbi. Rūja iztaisnota pirms 90–100 gadiem. Nelielā posmā iepretim Oļas ietekai ir saglabājusies likumainā dabiskā gultne Netālu no dabas lieguma esošajā Rūjas purvā notiek kūdras ieguve. Uz ziemeļiem no lieguma, iepretim Elmetēm, ir ainaviski skaista teritorija – bijušās parkveida ainavas ar ozoliem, kas iesauguši mežā.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- 20. gs. 60.–80. gados veiktā meliorācija fragmentē palienes biotopus un sekmē ūdens ātrāku aizplūšanu no dabas lieguma teritorijas, kā rezultātā palu laikā zālajos straujāk krītas ūdens limenis. Zālāju augsnes virskārta ātrāk izžūst, kas savukārt veicina zālāju aizaugšanu ar krūmiem un kokiem, gar meliorācijas grāvjiem izveidojušās krūmu joslas, kas fragmentē teritoriju, tās kļūst mazāk piemērotas ķikutam.
- Zālāju apsaimniekošanas pārtraukšanas dēļ daļa zālāju ir aizaugusi vai aizaugoša.
- Koku sagāzumi upē veicina straumes palēnināšanos, oļaino un akmeņaino posmu pārklāšanos ar sanešiem un biežajām perlamutrenēm piemērotu dzīvotņu izžušanu.

- Vecupju krastu aizaugšana, to noēnojuma palielināšanās. Vecupju aizsērēšana ar zaru lapu nobirām patērē skābekli un samazina te iespējamo ūdens organismu daudzveidību.
- Meliorācijas dēļ un Burtnieka līmeņa pazemināšanās dēļ kūdras augsnes Rūjas palienē mineralizējas, atbrīvojas barības vielas, kas nonāk upē un Burtniekā, veicinot eutrofikāciju, līdzīgi kā tas ir daudzviet citur.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- LIFE programma projektā “Palieņu pļavu atjaunošana Eiropas Savienības sugām un biotopiem” (LIFE04 NAT/LV/000198) 2005.–2006. gadā palieņu zālajos 218 ha veikta krūmu ciršana, 267 ha platībā pirmreizēja pļaušana, 14 ha kontrolēta dedzināšana.
- 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu liecina, ka aptuveni 80% no kopējās ES aizsargājamo zālāju biotopu 6510 *Mēreni mitras pļavas* platības un 54% no 6450 *Palieņu zālāji* platības bija apsaimniekoti. Pārējie zālāju biotopi apsaimniekoti mazākā platībā – biotopu veidi 6270* un 6410 attiecīgi 17% un 26%, bet 6120 un 6230* - tikai 1-2%.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Zālāju biotopu daudzveidība un sugu piesātinājums ir ļoti augsts, tādēļ dabas lieguma prioritāte ir gan biotopu (īpaši 6450 *Palieņu zālāji* un 6410 *Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs*), gan augu un putnu sugu dzīvotņu saglabāšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī, tomēr plašākajos palieņu zālajos galvenā prioritāte ir ķikutam piemērotu dzīvotņu uzturēšana.
- Dabisko zālāju atjaunošana maksimālajā to iespējamā platībā un uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī; meliorācijas grāvju ietekmes samazināšana uz palieņu zālāju hidroloģisko režīmu.
- Ķikuta dzīvotnes uzlabošana un populācijas pastāvēšanai labvēlīgu apstākļu nodrošināšana.
- Ozolu atēnošana bezmugurkaulnieku dzīvotņu apstākļu uzlabošanai.
- Upes piesērēšanas procesu nepieļaušana un biežajai perlamutrenei piemērotu dzīvotņu izzušanas novēršana.
- Dabas lieguma vērtību saglabāšanos sekmētu Rūjas upes dabiskā upes plūduma atjaunošana, kas īstenojama vai nu pilnībā pārtraucot Imantas un Ķoņu HES darbību vai palielinot to ekoloģisko caurplūdumu un ierīkojot zivju migrāciju ceļus.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Meliorācijas ietekmes samazināšanai palieņu zālajos vēlams pilnībā aizbērt atsevišķus meliorācijas grāvjus vai ierīkot uz tiem nelielus aizsprostus. Plānoto apsaimniekošanas pasākumu apraksts dots dabas aizsardzības plānā. Tomēr, pirms šo pasākumu ieviešanas, jāizvērtē zālāju apsaimniekošanas iespējas pēc pamitrināšanas. Kopš dabas aizsardzības plāna izstrādāšanas ir papildinātas zināšanas par zālāju apsaimniekošanas metožu ietekmi uz putnu un veģetācijas aizsardzības stāvokli, un atjaunošanas pasākumi jāplāno tā, lai pēc pamitrināšanas būtu iespējama zālāju noplaušana un zāles novākšana.
- Atēnot ozolus, kas ir dzīves vieta retām ķerpju un kukaiņu sugām.
- Lai veicinātu integrētu un ainavekoloģiski pamatotu zālāju apsaimniekošanu un aizsardzību, apvienot vienā aizsargājamā teritorijā dabas liegumus “Burtnieka ezera pļavas”, “Vidusburtnieks” un “Rūjas paliene”, kā arī izskatīt iespēju atjaunot un pievienot dabas liegumam iepretim Elmetēm esošās parkveida pļavas ar ozoliem, kas iesauguši mežā.
- Veikt zālāju biotopu, pļavu bridējputnu un ķikuta monitoringu.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
6510	Mēreni mitras plavas	10,21	2,3	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	10,2	10,2
6450	Palieņu zālāji	261,10	58,8	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	118	261
6410	Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs	12,49	2,8	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	9,0	12,5
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas plavas	9,06	2,0	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	7,5	9,06
6230*	Vilkakūlas zālāji	0,98	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,98	0,98
6120	Smiltāju zālāji	2,04	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	2,0	2,0
6000	Atjaunojami zālāji	30,0	6,7	-	Atjaunošana. Uzturēšana.	30,0	30,0
4030	Sausi virsāji	0,25	<1	Nepietiekama.	Atēnot kadiķus.	0,25	
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	11,0	2,5	Nepietiekama.	Nodrošināt ūdens caurvadi, izvācot vai samazinot koku sagāzumus vietās, kur veidojas krastu izskalojumi, kā arī vietās, kur upes gultnē sastopami oļi vai akmeņi. Reizi 5 gados.	0,5	
3150	Eitrofi ezeri	3,2	0,7	Nepietiekama.	Vecupes. Gadījumos, ja piekrastes koku un krūmu aizaugums ap vecupi to noēno vairāk kā 50% no virsmas, pieļaujama piekrastes zonas atēnošana, lai veicinātu spilgtās purvuspāres Leucorrhinia pectoralis piesaisti. Reizi 5 gados.	1,0	
91E0*	Aluviāli meži	9,3	2,1	Laba.	Neiejaukšanās.		9,3

Vienreizēji zālāju atjaunošanas pasākumi nepieciešami vismaz 147 ha zālāju, tas ietver krūmu ciršanu, to sakņu frēzēšanu, niedru ierobežošanu un tai sekojošu atjaunojošu pļaušanu vai ganišanu.

Dabas liegums „Sakas grīņi” (LV0535500)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Pāvilstas novada Sakas pagasts.

PLATĪBA: 170 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2004. gadā (2004–2014).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas Baltijas jūras attīstības agrāko stadiju veidotā smilšainā zemienē ar vāju virszemes un pazemes noteci. Teritorija apaugusi ar periodiski pārmitru priežu mežu (grīņi). Grīņa tipa mežaudzēs raksturīgi periodiski pārmitri apstākļi pavasaros un rudenī un pilnīgs sausums vasaras periodā, kaut gan pazemes ūdens līmenis ir augsts. Sliktie noteces apstākļi veicinājuši teritorijas pārpurvošanos reljefa zemākajās vietās.

Teritorijā iekļauti Eiropā un Latvijā ļoti reti sastopamie slapjie virsāji ar grīņa sārteni *Erica tetralix*. Šī ir viena no vitālākajām un labāk saglabātajām grīņa sārtenes atradnēm Latvijā. Biotopi ar grīņa sārteni sastopami tikai valsts rietumu piekrastē, galvenokārt Sakas un Ziemupes apkārtnē. Jūras klimats ar maigākām ziemām un ilgāku veģetācijas periodu ir piemērots atlantiskām sugām – grīņa sārtenei *Erica tetralix*, parastajai purvmirtei *Myrica gale* un ciņu mazmeldram *Trichophorum cespitosum*.

Dabas liegumā sastopami trīs ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidi, no kuriem nozīmīgākais ir 4010 *Slapji virsāji*. Salīdzinoši lielā platībā sastopami priežu purvainie meži un nedaudz arī veci un dabiski boreālie meži. Teritorijā konstatētas retas un aizsargājamas 13 augu un septiņas putnu sugas. Te aug parastā kreimule *Pinguicula vulgaris*, skrajais donis *Juncus squarrosus*, Baltijas dzegužpirstīte *Dactylorhiza baltica*. Mežu biotopi ir nozīmīga dzīvotne mežirbei *Bonasa bonasia* un rubenim *Tetrao tetrix*, lieguma teritorijā sastopams sila cīrulis *Lullula arborea* un brūnā čakste *Lanius collurio*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Nosusināšana ir viens no iemesliem virsāju aizaugšanai ar krūmiem un kokiem, un zilganās molinijas *Molinia caerulea* seguma pieaugumam, sfagnu un grīņa sārtenes izzušanai.
- Meždegu trūkums. Meždegas grīņos plašākā apkārtnē bija regulāras 20. gs. un agrāk, un tās sekmējušas virsāju, tai skaitā virsāju ar grīņa sārteni, izveidošanos.

- Apsaimniekošanas (ganišanas) trūkuma dēļ sausākās vietas grīņos aizaug ar ekspansīvu sugu – zilgano moliniju, kas izkonkurē grīņu sārteni.
- Viršu deģenerēšanās jeb novecošana.
- Potenciāla ūdens līmeņa pazemināšanās, veicot darbības ārpus dabas lieguma tā tuvumā, piemēram, meliorācijas sistēmu atjaunošana un uzturēšana.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

2006. gada decembrī slapjos virsajos selektīvi izcirsti koki un krūmi, bet 2007. gada martā citā vietā nelielās eksperimentālās platībās veikta viršu pļaušana un zemsedzes irdināšana (organizētājs AS “Latvijas valsts meži”). Veikts virsāju biotopa atjaunošanas sekmju monitorings, secinot, ka atjaunošanai bijusi labvēlīga ietekme – pļaušana bija efektīva, tomēr pētījuma īslaicīguma dēļ pašlaik secinājumi par izmaiņām ilgtermiņā nav izdarāmi¹.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Slapjo virsāju aizauguma ar kokiem un krūmiem mazināšana.
- Grīņa sārtenes dzīvotņu apsaimniekošana, paplašināšana un uzturēšana sugai labvēlīgā stāvoklī.
- Apsaimniekošanas pasākumu efektivitātes monitorings.

¹ Salmiņa, L. 2008. Mežu un slapju virsāju ar grīņa sārteni *Erica tetralix* L. Eksperimentālā apsaimniekošana dabas liegumā “Sakas grīņi”. Grām.: Auniņš A. (red.) Aktuālā savvaļas sugu un biotopu apsaimniekošanas problemātika Latvijā. Latvijas Universitāte, Rīga, 111-122.

- Hidroloģiskā režīma izpēte un monitorings virsājos.
- Hidroloģiskā režīma uzlabošana dabas liegumā, ja jaunākie dati liecina, ka situācija ir pasliktinājusies. Veicināt grīņa sārtenei optimālu hidroloģisko apstākļu izveidošanos potenciālajā biotopā 4010 *Slapjie virsāji* un arī esošajā slapjo virsāju biotopā.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Apstiprināt teritorijas individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus (dabas aizsardzības plānā sagatavots individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projekts). Dabas vērtību aizsardzības nodrošināšanai un aizsardzības režīma optimizēšanai dabas lieguma teritorija sadalīta divās zonās: regulējamā režīma (111 ha) un dabas lieguma (59 ha) zonā.
- Izpētīt hidroloģisko režīmu un ja nepieciešama hidroloģiskā režīma uzlabošana, to veikt atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām.
- Veikt atkārtotu hidroloģiskā režīma izpēti un monitoringu virsājos un dabas liegumam piegulošajā teritorijā viena gada griezumā, un datus salīdzināt ar 2007. – 2013. gada perioda novērojumiem.

5.2. Specifiski pasākumi

5.2.1.Sugas

Sekmēt grīņa sārtenes izplatību. Sausākajās vietās dabas liegumā lielu projektīvo segumu veido zilganā molinija, kas ir spēcīgs grīņa sārtenes konkurents. Šajās vietās grīņa sārtenē sastopama maz. Lai noskaidrotu vai molinijas pļaušana samazina molinijas projektīvo segumu un sekmē grīņa sārtenes izplatību, nepieciešams veikt eksperimentu. Tādēļ jāveido parauglaukumus un tajos veģetāciju jāpļauj ar trimeri maksimāli tuvu zemei. Pēc nopļaušanas visu nopļauto materiālu jānogrābj un jāizvāc no virsājiem; jāveic veģetācijas uzskaite pirms un pēc pasākuma veikšanas (pēc dabas aizsardzības plānā aprakstītās metodes).

5.2.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Izvērtēt biotopa 4010 atjaunošanu teritorijās, kurās aug periodiski pārmitras priežu audzes, t.sk. zemas kvalitātes 91D0* Purvainie meži. Tā kā slapjo virsāju biotopa ilglaicīga saglabāšana šajā teritorijā ir prioritāte, tam dodama priekšroka vietās, kurās iespējama šī biotopa atjaunošana salīdzinot ar neiejaukšanās režīmu, kurš aktuāls biotopam 91D0*

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	72,4	42,6	Slikta.	Neiejaukšanās. Stabilizēt hidroloģisko režīmu kompleksi visā dabas lieguma teritorijā.	Atbilstoši hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	72,4
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	1,5	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		1,5
4010	Slapji virsāji	35,8	21,0	Slikta.	Selektīvi izcirst kokus un krūmus vietās, kur dominē sfagni un sikkkrūmi, bet zilganās molinijas segums neliels (pakāpeniski, pēc eksperta slēdziena). Pļaut molinijas. Stabilizēt hidroloģisko režīmu visā dabas lieguma teritorijā.	Jāprecizē platības, iespējamā teritorija 88. kvartāla 1. nogabals (daļa) un 4. nogabals (daļa); vismaz 5 ha Atbilstoši hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	

Dabas liegums „Saltais purvs” (LV0506000)

1. Teritorijas īss raksturojums

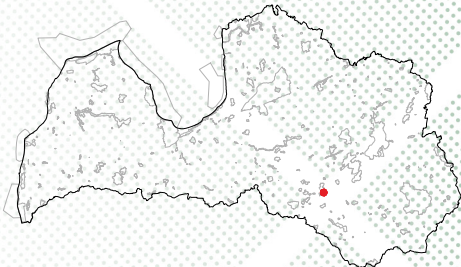
DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Jēkabpils novada Leimaņu pagasts, Kalna pagasts.

PLATĪBA: 102 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ietver ES nozīmes aizsargājamus biotopus – augsto purvu, purvainus mežus un pārejas purvus un sliksņas. Teritorija robežojas ar īpaši aizsargājamu putnu dzīvotnēm un dabas liegumu „Ābeļi”.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Apkārtne veiktā nosusināšana radījusi nelabvēlīgu ietekmi uz purvu, purvs aizaudzis ar priedēm un niedrēm.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

Hidroloģiskā režīma atjaunošana pārmitrajos meža un purva biotopos.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

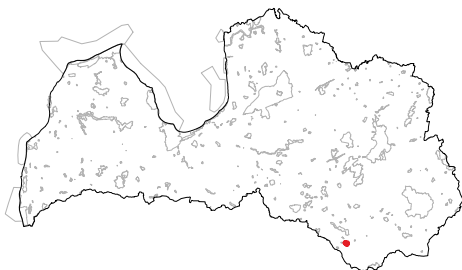
Izpētīt hidroloģisko režīmu dabas liegumā un piegulošajā teritorijā, izvērtējot ūdens līmeņa atjaunošanas iespējas un potenciālās ietekmes uz apkārtni. Hidroloģiskā režīma atjaunošanu purvos un purvainajos mežos veikt atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	31,2	30,6	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Atjaunot hidroloģisko režīmu kompleksi ar purvu biotopiem.	31,2	
7140	Pārejas purvi un sliksņas	3,4	3,3	Nepietiekama.	Atjaunot hidroloģisko režīmu, ja ir iespējams (kompleksi ar purvu biotopiem).	3,4	
7120	Degradēti augstie purvi	52, 1	51,1	Slikta.	Izcirst kokus. Atjaunot hidroloģisko režīmu, ja ir iespējams.	52,1	

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1977.
ATRAŠANĀS VIETA: Daugavpils novada Sventes pagasts.
PLATĪBA: 204 ha.
DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas meža masīva dienvidu malā, iekļaujot vizuāli izteiksmīgo Sasaļu ezeru, kā arī to ietverošās priežu un bērzu mežaudzes. Teritorijā ietilpst arī sufozijas tipa ezers – Melnezers. Dabas liegumā nelielās platībās ir sastopami arī citi ES nozīmes aizsargājami biotopu veidi, piemēram, staigņāju meži un minerālvielām bagāti avoti un avoksnāji.

Dabas liegumā sastopamas retas, aizsargājamas augu sugas – nozīmīgākās ir parastais plakanstaipeknis *Diphasium complanatum*, Sibīrijas skalbe *Iris sibirica*, sakņojošais meldrs *Scirpus radicans*. No aizsargājamām dzīvnieku sugām konstatētas, piemēram, ūdeņu naktsīkspārnis *Myotis daubentoni* un ziemeļu sikspārnis *Eptesicus nilssonii*, kā arī asribu vārpstīngliemezis *Clausilia cruciata*. Apvidus ir nozīmīga dzīvotne dažādām Putnu direktīvas sugām, jo īpaši niedru lijai *Circus aeruginosus*, mežzirbei *Bonasa bonasia*, kā arī baltmugurddenim *Dendrocopos leucotos*, melnajai dzilnai *Dryocopus martius*, pelēkajai dzilnai *Picus canus* u. c.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Teritorijā ap Sasaļu ezeru raksturīgs liels apmeklētāju, tostarp makšķernieku skaits, ierīkotas vairākas nesankcionētas makšķerēšanas vietas. Potenciāli rekreācijas slodzes var pieaugt, tai skaitā Melnezerā, negatīvi ietekmējot ezeru biotopu kvalitāti. Mežā ap ezeru ir izvākta mirusī koksne un izmantota ugunskuros.
- Dabas liegumā notiek invazīvās sugas dzeloņvaigu vēža *Orconectes limosus* izplatīšanās.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

Samazināt rekreācijas slodzi.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Izstrādāt Sasaļu ezera ekspluatācijas noteikumus, ietverot arī publiskās pieejamības infrastruktūras aspektus.
- Veikt pastiprinātu dabas lieguma kontroli peldsezonas laikā, novēršot koksnes izmantošanu ugunskuros.
- Izpētīt dzeloņvaigu vēža populācijas lielumu Sasaļu ezerā un ieteikt iespējamās risinājumus tā ierobežošanai.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9080*	Staigņāju meži	1,1	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		1,1
7160	Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi	1,8	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		1,8
3150	Eitrofi ezeri	26,9	13,2	Nepietiekama.	Neiejaukšanās, izņemot dzeloņvaigu vēža izplatīšanās ierobežošanu (atbilstoši izpētes rezultātiem).		26,9

Dabas liegums „Sārnotes purvs” (LV0517200)

Dabas liegums „Sārnotes purvs” (LV0517200)

1. Teritorijas īss raksturojums

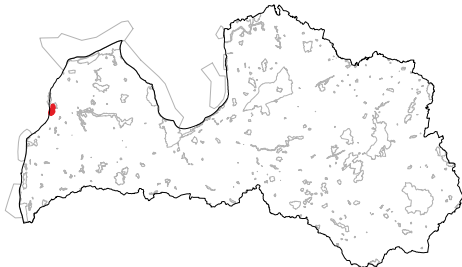
DIBINĀŠANAS GADS: 1987.

ATRAŠANĀS VIETA: Ventspils novada Užavas pagasts, Jūrkalnes pagasts.

PLATĪBA: 1423 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas lieguma nozīmīgākā vērtība ir augstie purvi, kas aizņem teritorijas lielāko daļu. Dabas lieguma vidusdaļā koncentrējas purvainie meži, bet purva malās sastopami veci un dabiski boreālie meži. Kopumā konstatēti septiņi ES nozīmes aizsargājami biotopu veidi. Dabas liegumā esošais Pāzes ezers ir dabisks eitrofs, aizaugošs ezers, bet tā krastos izveidojies pārejas purvs.

Dabas liegumā sastopamas vairākas ES nozīmes aizsargājamas putnu sugas, piemēram, mazais mušķērājs *Ficedula parva*, niedru lija *Circus aeruginosus*, baltpieres zoss *Anser albifrons*, čūsku ērglis *Circus gallicus*, dzeltenais tārtiņš *Pluvialis apricaria*, vakarlēpis *Caprimulgus europaeus*, sējas zoss *Anser fabalis*. Teritorija ir nozīmīga rubeņa *Tetrao tetrix* uzturēšanās vieta. Dabas liegumā sastopamas arī citas īpaši aizsargājamās sugas – ciņu mazmeldrs *Trichophorum cespitosum* un asribu vārpstiņgliemezis *Clausilia cruciata*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Agrāk veikta nosusināšana, sevišķi ietekmēta ir dabas lieguma dienvidu daļa, kur ir blīvs meliorācijas grāvju tīkls.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta. Liegumā esošais vienīgais dabiskais zālājs ir aizaugošs.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Hidroloģiskā režīma atjaunošana pārmitrajos meža un purva biotopos.
- Dabisku procesu netraucētu norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Veikt hidroloģiskā režīma izpēti dabas liegumā un piegulošajā teritorijā, t.sk. izvērtējot ūdens limeņa atjaunošanas potenciālās ietekmes uz apkārtni. Atjaunot hidroloģisko režīmu purvā un purvainajos mežos atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	85,8	6,0	Slikta.	Neiejaukšanās. Atjaunot hidroloģisko režīmu kompleksi ar purvu (aizbērt vai aizsprostot grāvjus).	Saskaņā ar izpētes rezultātiem.	85,8
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	16,8	1,2	Laba.	Neiejaukšanās.		16,8
9080	Staignāju meži	4,55	<1	Laba	Neiejaukšanās.		4,55
7140	Pārejas purvi un slišķīgas	15,2	1,1	Laba.	Neiejaukšanās.		15,2
7120	Degradēti augstie purvi	163,4	11,5	Slikta.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (aizbērt vai aizsprostot grāvjus). Izcirst kokus īpaši Sārnotes purva dienvidu daļā.	153,4	153,4
7110*	Aktīvi augstie purvi	774,2	54,4	Nepietiekama.	Atjaunot hidroloģisko (aizbērt vai aizsprostot grāvjus).	774,2	
3150	Eitrofi ezeri	2,4	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		2,4
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	5,4	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	5,4	5,4

1. Teritorijas īss raksturojums

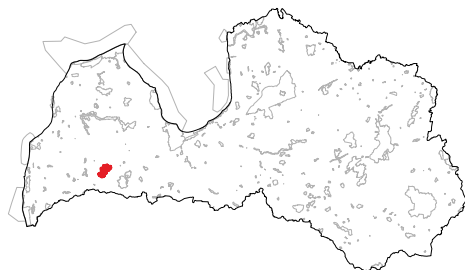
DIBINĀŠANAS GADS: 1999.

ATRAŠANĀS VIETA: Saldus novada Pampāju, Zirņu, Kursišu un Novadnieku pagasts.

PLATĪBA: 3758 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2003. gadā (2003–2008).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegumu veido divas atsevišķas, tuvu esošas teritorijas, kas ietver 20. gs. dažādos laika periodos izveidotus dīķus, pārmitrus mežus un zālājus. Teritorijā ietilpst apmēram 30 dažāda lieluma zivju dīķi, daļa no tiem pastāv kopš 20. gs. 30. gadiem. Daļa joprojām tiek izmantoti zivsaimniecībai, bet citi ir aizaugoši, tāpat ir daudz grāvju un regulētu ūdensteču. Raņķu (Zaļmuguru) purvā ap 20. gs. 30. gadiem ir iegūta kūdra, vēl redzami aizaugoši grāvji, bijušie kūdras karjeri aizauguši ar purva lāmām raksturīgu veģetāciju.

Dabas liegums ir nozīmīga ligzdojošo un migrējošo ūdensputnu uzturēšanās vieta. Neskatoties uz mākslīgo izcelsmi, dīķi nodrošina ievērojamu ligzdojošo un migrāciju laikā caurceļojošo putnu sugu koncentrāciju. Teritorija ir putnu aizsardzībai starptautiski nozīmīga vieta Latvijā, kas ieteikta arī Ramsāres konvencijas vietu sarakstam. Te izveidoti seši mikroliegumi putnu sugu aizsardzībai. Putni nodara ievērojumus zaudējumus zivsaimniecībai, barojoties ar zivīm un tām domāto barību, tāpēc svarīgi rast iespēju kompensēt nodarītos zaudējumus.

Dabas liegumā ievērojamas platības aizņem mitrāji (bebraines) un pārplūstoši klajumi (kopumā aptuveni 83 ha), kam ir liela nozīme kā putnu barošanās vietām. Neapsaimniekotie dīķi arī ir ļoti nozīmīgi kā putnu un abinieku sugu dzīvotne, tomēr paredzams, ka to platības aizaugšanas rezultātā nākotnē samazināsies, sevišķi, ja netiks nodrošināta ūdens uzturēšana dīķos.

Viena no dabas lieguma nozīmīgākajām vērtībām ir zālāji, tomēr lielākā daļa no tiem pašlaik netiek apsaimniekoti un aizaug. Teritorija atrodas Kurzemes ģeobotāniskā rajona daļā, kas ir ļoti nabadzīga ar dabiskajiem zālājiem, tādēļ ir ļoti nozīmīga zālāju daudzveidības saglabāšanai un fragmentācijas mazināšanai reģionā kā sugu izplatīšanās ekoloģiskais koridors un kodolteritorija. Pašreizējā zālāju platība, ja tajā atjaunotu dabisko zālāju biotopus, ir pietiekama ilglaicīgai dabisko zālāju bioloģiskās daudzveidības uzturēšanai.

Dabas liegumā konstatēti 12 ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidi, kas aizņem 13% no lieguma teritorijas. Lielākās platības aizņem purvaini meži, veci vai dabiski

boreāli meži un staigājumu meži. Nelielas platības aizņem citi aizsargājamo mežu un zālāju biotopi, no kuriem nozīmīgākie ir Latvijā reti sastopamie ozolu meži un parkveida pļavas un ganības.

Kopumā dabas liegumā reģistrētas 79 aizsargājamas sugas. Šeit sastopamas 67 aizsargājamās putnu sugas, no tām ligzdo vai regulāri novērotas 36 sugas, sastopamas astoņas augu, astoņas bezmugurkaulnieku, 11 zidītāju sugas. Šeit sastopama pļavu lija *Circus pygargus*, jūras ērglis *Haliaeetus albicilla*, zivju ērglis *Pandion haliaetus*, gugatnis *Philomachus pugnax*, ķīķis *Pernis apivorus*, mežirbe *Bonasa bonasia* rubenis *Tetrao tetrix*, ziemeļu gulbis *Cygnus cygnus*, ormanītis *Porzana porzana*, dzeltenais tārtiņš *Pluvialis apricaria*, grieze *Crex crex*. Nozīmīgas augu sugas ir krāsu zeltlape *Serratula tinctoria*, Baltijas dzegužpirkstīte *Dactylorhiza baltica*, vīru dzegužpuķe *Orchis mascula*, lielā noraga *Pimpinella major*, sūna peldošā ričijvācelīte *Ricciocarpos natans*. No bezmugurkaulnieku sugām – spilgtā purvuspāre *Leucorrhinia pectoralis*, zirgskābeņu zeltainītis *Lycaena dispar*, zaļā upjuspāre *Ophiogomphus cecilia*. Teritorijas dīķi un mitrāji ir barošanās vieta deviņām aizsargājamām sikspārņu sugām, nozīmīga dzīvotne ūdram *Lutra lutra* un zivju sugai spidiļķim *Rhodeus sericeus*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Neatbilstoša dabisko zālāju apsaimniekošana, to pamešana un aizaugšana ar krūmiem, kas rada biotopu fragmentāciju, samazina sugu dzīvotņu platību un kvalitāti, kā arī veicina aizsargājamo putnu sugu ligzdošanas vietu izzušanu.
- Slapjainu mežu un purvu nosusināšana, kas rada biotopu degradāciju.
- Dīķu neapsaimniekošana un ūdens līmeņa neuzturēšana, kā dēļ var notikt dīķu aizaugšana, negatīvi ietekmējot aizsargājamās putnu, abinieku un sikspārņu sugas.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- Vairākos dīķos, kas ir nozīmīgi kā putnu, bezmugurkaulnieku un sikspārņu dzīvotnes, tiek veikta niedru pļaušana, lai ierobežotu ūdensaugus. Efekts būs ilglaicīgs, ja to turpinās regulāri darīt.
- Zālāji apsaimniekoti fragmentāri, daļa no tiem vismaz līdz 2013. gadam ir pļauti ar smalcināšanu, kas negatīvi ir ietekmējis zālāju biotopu un sugu stāvokli. 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka lielākā daļa zālāju nav apsaimniekoti. Atbalstu saņēma tikai 32% no biotopu veidu 6210 *Sausi zālāji kalķainās augsnēs* un 47% no biotopu veida 6270* *Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas*.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisko zālāju atjaunošana un apsaimniekošana maksimāli iespējamā platībā, ieskaitot ilggadīgu zālāju un atmatu, kas neatbilst ES aizsargājamo biotopu statusam, atjaunošanu / izveidošanu par dabiskiem zālājiem un dabisko zālāju, kas aizauguši ar krūmiem un mežu, atjaunošanu.
- Biotopa 6530* *Parkveida pļavas un ganības* atjaunošana vietās, kur saglabājušies kādreizējie parkveida ainavas elementi.
- Dīķu apsaimniekošana un sekla ūdens līmeņa uzturēšana neapsaimniekotajos dīķos, t.sk. niedru pļaušana zivju dīķos un aizaugšanas ierobežošana, nodrošinot daudzveidīgas dzīvotnes un barošanās vietas ne tikai putniem, bet arī bezmugurkaulniekiem, sikspārņiem u.c. dzīvnieku sugām.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu un purvu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Optimāla hidroloģiskā režīma atjaunošana staigājumu un purvaino mežu biotopos, kā arī dabiska hidroloģiskā režīma atjaunošanas iespēju un nepieciešamības izvērtēšana parējos nosusinātajos mežos. Vietās, kur boreālie meži uz nosusinātām kūdras augsnēm ir veidojušies susināšanas ilgstoši ietekmētajos purvainajos mežos (piemēram, Daku purva dienvidaustrumu malā), veicot ūdens režīma dabiskošanu, biotops var attīstīties purvaino mežu virzienā.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Izvērtēt meliorācijas sistēmu funkcionalitāti (ietekmi uz aizsargājamiem biotopiem, saimnieciskais nozīmīgums) Daku purva-Dzērvītes mežu masīvā un Zaļmuguras purvā, ko ilgtermiņā paredzēts saglabāt prioritāti dabas aizsardzības mērķiem, sekmējot ES nozīmes aizsargājamo meža un purvu biotopu izveidošanos un izvērtējot ūdens līmeņa atjaunošanas potenciālās ietekmes uz apkārtni. Hidroloģiskā režīma atjaunošanu veikt atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām. Par optimālo apsaimniekošanas paņēmieni var uzskatīt pilnīgu meliorācijas sistēmu likvidēšanu (aizbēršanu) vietās, kur tās ietekmē staigājumu mežus – galvenokārt Dzērvīšu masīva rietumu daļā un Zaļmuguras masīva ziemeļu daļā (dabas aizsardzības plānā norādītas vietas).
- Nodrošināt dīķu apsaimniekošanu un sekla ūdens līmeņa uzturēšanu neapsaimniekotajos dīķos, t. sk. niedru pļaušanu zivju dīķos un aizaugšanas ierobežošana, kopējā platība 730 ha. Dīķu apsaimniekošana zivsaimnieciskās ražošanas nolūkā atbilst lieguma dabas aizsardzības interesēm un ir turpināma, tostarp arī dīķu atjaunošana, pārbūve u. c. nepieciešamie darbi.
- Dīķos, kas netiek izmantoti zivju audzēšanai vai atpūtai, nepieciešams uzturēt seklu (0,1–0,5 m dziļu) ūdeni visu gadu. Nepieciešamības gadījumā atjaunojami bojātie dambji u. c. dīķu hidrotehniskās būves, lai nodrošinātu nepieciešamā ūdens līmeņa uzturēšanu un novērstu dīķu aizaugšanu ar kokiem un krūmiem.
- Atjaunot biotopu 6530* *Parkveida pļavas un ganības* vietās, kur saglabājušies kādreizējie parkveida ainavas elementi, galvenokārt klajā ainavā auguši veci ozoli, kopējā atjaunojamā platība ir 10,9 ha.
- Atjaunot un apsaimniekot dabisko zālāju biotopus saskaņā ar 2017. gada dabas aizsardzības plāna projektu. Nepieciešama piebraucamo ceļu izbūve un remonts. Papildus nepieciešams izvērtēt ar sekliem grāvjiem nosusināto seno zālāju platību, kas pieguļ lieguma dienvidu (starp Zaņas upi un lieguma robežu) un dienvidaustrumu (Līdakas) un austrumu (Rupeikas, Priednieki) robežai, iekļaušanu lieguma teritorijā un atjaunošanu.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	156,2	4,2	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		156,2
9100*	Purvaini meži	196,3	5,2	Nepietiekama.	Neiejaukšanās, izņemot hidroloģiskā režīma atjaunošanu kompleksā ar purvu (grāvju aizbēršana vai aizsprostu izveidošana)	Saskaņā ar izpētes rezultātiem.	
9020*	Veci jaukti platlapju meži	11,2	<1	Slikta.	Neiejaukšanās.		11,2
9080*	Staignāju meži	60,8	1,6	Nepietiekama.	Neiejaukšanās, izņemot hidroloģiskā režīma atjaunošanu kompleksā ar purvu (grāvju aizbēršana vai aizsprostu izveidošana).	Saskaņā ar izpētes rezultātiem.	
9160	Ozolu meži	6,4	<1	Slikta.	Neiejaukšanās.		6,4
7110	Aktīvi augstie purvi	12,5	<1	Slikta.	Neiejaukšanās, izņemot hidroloģiskā režīma atjaunošanu (grāvju aizbēršana vai aizsprostu izveidošana).	Saskaņā ar izpētes rezultātiem.	
7120	Degradēti augstie purvi	2,6	<1	Slikta.	Neiejaukšanās, izņemot hidroloģiskā režīma atjaunošanu (grāvju aizbēršana vai aizsprostu izveidošana).	Saskaņā ar izpētes rezultātiem.	
6210	Sausi zālāji kalķainās augsnēs	4,4	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	4,4	4,4
6270	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	7,4	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	7,4	7,4
6410	Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs	14,9	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	14,9	14,9
6510	Mēreni mitras pļavas	11,6	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	11,6	11,6
6530*	Parkveida pļavas un ganības	8,6	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	8,6	10,9
6000	Atjaunojami zālāji	173	4,6	-	Atjaunošana. Uzturēšana.	173,0	173,0

Vienreizēji zālāju atjaunošanas pasākumi nepieciešami vismaz 204 ha platībā (iekļaujot 31 ha ES nozīmes aizsargājamo biotopu). Zālāju biotopu atjaunošanas rīcības un to veikšanas vietas detāli norādītas un aprakstītas dabas aizsardzības plānā.

Dabas liegums „Sedas purvs” (LV0526800)

1. Teritorijas īss raksturojums

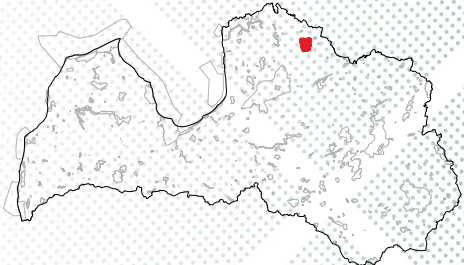
DIBINĀŠANAS GADS: 1999.

ATRAŠANĀS VIETA: Strenču novada Sedas pilsēta ar lauku teritoriju un Plāņu pagasts; Burtnieku novada Ēveles pagasts; Valkas novada Ērgemes pagasts. Dabas liegums atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā.

PLATĪBA: 7257,7 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2006. gadā (2007–2017).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: Ministru kabineta 2009. gada 26. maija noteikumi Nr. 478 "Dabas lieguma "Sedas purvs" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi".

Dabas liegums ietver plašu mitrāju kompleksu Ziemeļvidzemē, kas ir izveidojies Sedas tireli kādreizējo kūdras ieguves lauku vietā. Pirms kūdras ieguves uzsākšanas Sedas tirelis bija viens no lielākajiem Latvijas purviem. Kūdras izstrādes vajadzībām 20. gs. 50. gados teritorijā ir izveidots blīvs grāvju, kā arī ceļu un dzelzceļa tikls. Teritorijā ir izvietotas vairākas sūkņu stacijas (viena darbojas joprojām). Dabas lieguma ziemeļu daļā atrodas Sedas upe ar daļēji applūstošiem palieņu zālājiem. Purvu ieskauj purvaini priežu meži, vietām sastopami izcili boreāli meži ar vecām priedēm uz iekšzemes kāpām. Kūdras ieguve šobrīd turpinās purva centrālajā daļā.

Dabas lieguma teritoriju aizņem galvenokārt izstrādāti kūdras lauki, kuros izveidojušies diķi. Atsevišķu saliņu veidā ir saglabājušies neizstrādāti augstā purva fragmenti. Seklās ūdenstilpes un niedrāji ir izcila ūdensputnu ligzdošanas vieta, kā arī kalpo par barošanās un atpūtas vietu migrējošajiem putniem. Teritorija ir putniem starptautiski nozīmīga vieta Latvijā (LV039), un nākotnē var tikt iekļauta Ramsāres teritoriju skaitā.

Dabas liegumā konstatēti seši ES nozīmes biotopu veidi. Nozīmīgākie ir palieņu zālāji, purvaini meži, veci boreāli meži. Ar ūdeni klātās teritorijas aizņem aptuveni 25% no dabas lieguma platības, tomēr daudzas applūdušās teritorijas ir aizaugušas. Putniem vērtīgākie ir ziemeļrietumu diķi ar bagātīgu zemūdens veģētāciju un labiem barošanās apstākļiem, kur savulaik izmantotie kūdras lauki tika transformēti lauksaimniecības zemēs, bet vēlāk applūduši. Putniem nozīmīgi ir arī zālāji dabas lieguma ziemeļu daļā pie Sedas upes, kur ligzdo un barojas ķikuts *Gallinago media* un grieze *Crex crex*, un barojas mazais ērglis *Aquila pomarina*. Teritorija Latvijas mērogā ir prioritāra ķikuta aizsardzībai. Dabas liegumā kopumā konstatētas ap 140 putnu sugas, no tām ligzdo vairāk kā 100, bet 24 ir ES nozīmes aizsargājamas putnu

sugas, piemēram, mazais gulbis *Cygnus columbianus*, ziemeļu gulbis *Cygnus cygnus*, mazā gaura *Mergellus albellus*, zivju ērglis *Pandion haliaetus*, jūras ērglis *Haliaetus albicilla*, gūgatnis *Philomachus pugnax*, mazais ormanītis *Porzana parva*, ķīķis *Pernis apivorus*, rubenis *Tetrao tetrix*, lauku lija *Circus cyaneus*, ormanītis *Porzana porzana*, mērkaziņa *Gallinago gallinago*, melnā puskuitala *Limosa limosa*, kuitala *Numenius arquata*, pļavu tilbīte *Tringa totanus*, melnais ziriņš *Chlidonias niger* u. c.

Dabas liegumā konstatētas 17 aizsargājamas augu sugas, piemēram, kūdrāja grīslis *Carex heleonastes*, palu grīslis *Carex paupercula*, mellenāju kārklis *Salix myrtilloides*. No sūnām nozīmīgas ir spidīgā āķīte *Hamatocaulis vernicosus* un Rutes smaillape *Lophozia rutheana*. Teritorijā ir sastopamas 13 aizsargājamas bezmugurkaulnieku sugas, piemēram, sikā krāšņspāre *Nehalennia speciosa*, spilgtā purvuspāre *Leucorrhinia pectoralis*, zaļganā zaigspāre *Lestes virens* un zaļā dižspāre *Aeshna viridis*. Literatūrā minēts, ka teritorijā konstatēta aizsargājama abinieku suga – brūnais varžkrupis *Pelobates fuscus*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Sedas upes padziļināšana un taisnošana, kā arī nosusināto grāvju sistēma, ir samazinājusi dabisko palieņu zālāju applūšanu pavasaru palos un veicinājusi zālāju degradēšanos. Augu sabiedrību un sugu daudzveidība lielā daļā zālāju ir samazinājusies nosusināšanas ietekmē, kas izpaužas joprojām. Lielākais apdraudējums ir augsnes eitrofikācija vairāku faktoru ietekmē – kūdras mineralizācija pēc nosusināšanas, 20. un 21. gs. mijas zālāju pamešana un 21. gs. sākumā līdz 2015. gadam plaši izplatītā zāles smalcināšana bez novākšanas.
- Ķikuta ligzdošanai nozīmīgākais apdraudējums ir

- nosusināšanas ietekme – gan fragmentācija, ko rada blīvs grāvju tīkls, gan palu ilguma sarukums. Palu dabiskais režīms ir nozīmīgs sliekām. Tas nodrošina augsnē labvēlīgus apstākļus, bet sliekas ir ķikuta galvenais barošanās objekts. Ķikuta barošanās apstākļus nelabvēlīgi ietekmē zāles smalcināšana.
- Funkcionējošā meliorācijas sistēma un zemais ūdens līmenis, ko rada blīvs meliorācijas grāvju un kanālu tīkls – seklūdeņi izstrādātajos kūdras laukos pāraug ar blīvu virsūdens veģetāciju (parastā niedre *Phragmites australis*, vilkvāļītes *Typha* spp.), veicinot ūdens iztvaikošanu un applūdušo teritoriju izžūšanu. Tā dēļ zūd zivīm un citiem ūdens organismiem piemērotas vietas, kā arī putnu ligzdošanas un barošanās vietas.
 - Mežaudzes dabas liegumā un tā tuvumā cieš no ūdens līmeņa svārstībām (“izslikušas” audzes), viens no faktoriem ir ļoti aktīva bebru darbība.
 - Ūdensputnu medības putnu migrācijas laikā rudenī traucē putnu atpūtu un barošanos.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- Izstrādātā purva lielākā daļa ir applūdināta un pārveidojusies par diķiem, daļā platību ir pārāk sauss, lai notiktu purva vai mitrāju pašatjaunošanās process, bet daļa no izstrādātā purva ir apmežota. Saglabājušās arī izstrādātas purva platības, kas nav rekultivētas.
- 2004.–2006. gadā LIFE-Daba programmas projekta “Latvijas palieņu pļavu atjaunošana Eiropas Savienības sugu un biotopu saglabāšanai” (LIFE04 NAT/LV/000198) ietvaros Sedas upes palieņu zālāju daļa tika atjaunota – izcirsti krūmi un atsākta zālāju pļaušana. Pēc 2014. gada LAD statistikas datiem par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” ietvaros bijuši apsaimniekoti 84% no palieņu zālājiem. Tas nozīmē, ka LIFE-Daba projektam ir bijusi liela nozīme dabisko zālāju atjaunošanā un tālākā uzturēšanā. Veģetācijas monitorings nav veikts, tāpēc nav zināma apsaimniekošanas ietekme.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Teritorijas prioritāte ir putnu sugu daudzveidības saglabāšana un mitrāju atjaunošana, kā arī optimālu ligzdošanas vai barošanās apstākļu uzturēšana putniem. Hidroloģiskā režīma atjaunošanas pasākumi ir saistīti ar meliorācijas sistēmas neuzturēšanu – bijušo kūdras ieguves vietu applūdināšanu.
- Sedas upes palienē tāda hidroloģiskā režīma (īpaši, palu režīma) uzturēšana un atjaunošana, kas nepieciešama ķikuta un pļavu bridējputnu dzīvotnes un zālāju biotopu labvēlīga aizsardzības stāvokļa nodrošināšanai.

- Atklātas ainavas uzturēšana, novēršot teritorijas fragmentāciju ar krūmājiem un koku rindām uz dambjiem, kā arī ierobežojot un fragmentējot vienlaidus niedrājus, lai uzturētu un atjaunotu ūdensputniem optimālus apstākļus.
- Dabisko palieņu zālāju biotopu apsaimniekošana un atjaunošana līdz maksimāli iespējamai platībai; to uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī (ietver arī dabisko zālāju atjaunošanu vietās, kur tie kādreiz ir bijuši, bet šobrīd tur izveidojušies sekundāri krūmāji un meži).
- Dabisku procesu netraucētas norises nodrošināšana dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Veikt izpēti un atjaunot hidroloģisko režīmu izstrādātajos kūdras laukos (atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām), lai uzturētu optimālu ūdens līmeni, kas nepieciešams ligzdojošiem un migrējošiem putniem. Jāveic hidroloģiskā režīma izvērtējums arī Sedas upes palienē gan no dabas daudzveidības saglabāšanas un uzlabošanas, gan no apsaimniekošanas iespēju viedokļa. Pēc atjaunošanas veikt vismaz trīs gadus ilgu nepārtrauktu hidroloģiskā režīma monitoringu.
- Lai ierobežotu monodominantu niedru audžu veidošanos un veicinātu peldlapu augāja veidošanos ūdenstilpēs, regulāri pļaut un/vai dedzināt niedres sekļajās ūdenskrātuvēs. Pēc hidroloģiskā režīma izpētes veidot jaunas atklātu ūdenstilpju mozaikas. Platībās, kur tas ir iespējams, pirms perspektīvo uzplūdinājumu veidošanas veikt izstrādāto kūdras lauku uzāršanu un minerālgrunts atsegšanu, lai veicinātu kūdras slāņa mineralizēšanos. Tas veicinās barības vielu pieejamību ūdens organismiem un daudzveidīgas veģetācijas attīstību ūdenstilpēs.
- Lai nodrošinātu ūdensputniem optimālus apstākļus migrāciju laikā un melnajam zīriņam piemērotus ligzdošanas apstākļus, jāuztur pēc iespējas atklātas teritorijas un jānovērš ainavas fragmentācija – regulāri (vismaz reizi 5–10 gados) jāizcērt koki un krūmi starp ūdenstilpēm esošajos uzbērumos un ūdenstilpju krastos.
- Izvērtēt iespēju atjaunot dabiskiem zālājiem raksturīgo bioloģisko daudzveidību stipri meliorētajos un pārveidotajos zālajos kūdras augsnēs, kur novērojama stipra eitrofikācija. Sedas palienē galvenais mērķis ir palielināt ķikutam piemērotas dabisko zālāju platības un uzlabot to bioloģisko daudzveidību.

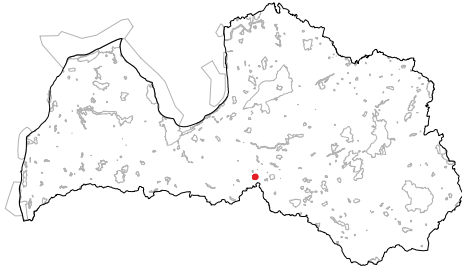
5.2. Specifiski pasākumi - biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējās vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējās vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	166,3	2,3	Nepietiekama.	Atjaunot hidroloģisko režīmu.	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	15,4	᠙1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		15,4
7140	Pārejas purvi un slikšņas	169,4	2,3	Nepietiekama.	Atjaunot hidroloģisko režīmu.	Saskaņā ar izpētes rezultātiem.	
7110*	Aktīvi augstie purvi	39,8	᠙1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		39,8
6450	Palieņu zālāji	145,8	2,0	Laba.	Atjaunošana. Uzturēšana.	42,0	145,8
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	4,00	᠙1	Nepietiekama.	Izvākt bebru sagāzumus un nodrošināt ūdens caurvadi Sedas upē.	Pēc nepieciešamī-bas.	
3150	Ezeri ar iegrimušo augāju un peldaugu augāju	500,0	6,8	Nepietiekama.	Potenciāls eitrofa ezera biotops. Veidot virsūdens augāja mozaiku, izpļaujot vai dedzinot niedres un samazinot to aizņemtās platības.	100,0	

Vienreizēji dabisko zālāju atjaunošanas pasākumi nepieciešami vismaz 40 ha zālāju Sedas palienē. Ķikuta dzīvotnes uzlabošanai plānots neuzturēt meliorācijas grāvjus un izveidot dambjus uz grāvjiem. Nebūtu pieļaujama pārpurvošanās, tādēļ grāvju aizbēršanas potenciālā ietekme jānovērtē, novērojot gruntsūdens režīmu vismaz trīs gadus. Biotopu atjaunošana paplašinās un uzlabos arī ķikuta dzīvotni. Ikgadēji zālāju pasākumi veicami visā zālāju platībā, pieskaņojot ķikuta prasībām. Vietās, kur jāierobežo ekspansīvās augu sugas, pļaušana jāveic agrāk, putnu saudzēšanai izmantojot atbaidīšanas ierīces un pakāpenisku pļaušanu. Zāles smalcināšana, to nenovācot no lauka, ķikutam ir nelabvēlīga. Smalcināšanas ietekmē zālājā sāk dominēt ekspansīvās augu sugas un veģetācija kļūst pārāk bieza un gara, un tādēļ nepiemērota arī griezei.

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1977.
ATRAŠANĀS VIETA: Vecumnieku novada Valles pagasts.
PLATĪBA: 151 ha.
DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegumā ietverti galvenokārt purvaini priežu meži un melnalkšņu staigņāji. Gar dabas lieguma ziemeļaustrumu robežu plūst Rudupīte. Purvainie meži ir nozīmīga dzīvesvieta vairākām retām un īpaši aizsargājamām putnu sugām, tādām kā mežirbe *Bonasa bonasia*, melnais stārķis *Ciconia nigra*, bikšainais apogs *Aegolius funereus*, melnā dzilna *Dryocopus martius*, zivju ērglis *Pandion haliaetus*, un tajos atrodas medņu *Tetrao urogallus* riesti.

Teritorijā sastopamas īpaši aizsargājamās augu sugas, piemēram, stāvlapu dzegužpirkstīte *Dactylorhiza incarnata*, plankumainā dzegužpirkstīte *Dactylorhiza maculata*, alu spulgsūna *Schistostega pennata*, kā arī retas bezmugurkaulnieku sugas – lielā dižmakstene *Semblis phalaenoides*, apšu raibenis *Limenitis populi*, dzeltenā laupītājmuša *Laphria flava*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Potenciāli medņa riesta vietu var apdraudēt bieza egļu paauga un pamežs. Šobrīd biotopa stāvoklis ir optimāls medņu riestošanai.
- Hidroloģiskā režīma pārmaiņas var nelabvēlīgi ietekmēt aizsargājamās dabas vērtības. Purvainajos mežos vērojamas nosusināšanas pazīmes.
- Bebru veidotie aizsprosti un koku sagāzumi veicina krastu erozijas un sedimentācijas procesus un degradē biotopu 3260 *Upju straujteses un dabiski upju posmi*.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

- Optimālu apstākļu uzturēšana medņu riesta vietā, pēc nepieciešamības veicot paaugas vai pameža izciršanu saskaņā ar vispārējiem medņu riestu kopšanas norādījumiem vai eksperta slēdzienu.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Izpētīt meliorācijas sistēmas ietekmi uz purvainajiem mežiem.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	95,5	63,2	Laba, nepietiekama.	Neiejaukšanās. Uzturēt medņa riesta vietas, izcērtot daļu paaugas vai pameža.		95,5
9080*	Staignāju meži	4,1	2,7	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		4,1
3260	Upju straujteses un dabiski upju posmi	0,5	<1	Nepietiekama.	Izvākt bebru aizsprostus un upes uzplūdinājumus un koku sanesumus (atkārtot pēc nepieciešamības).	0,5	

1. Teritorijas īss raksturojums

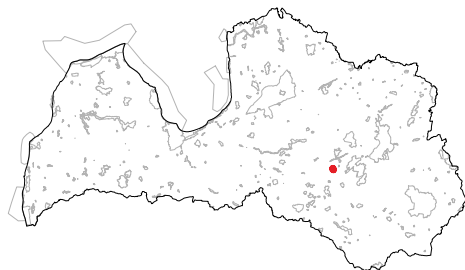
DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Krustpils novada Variešu pagasts.

PLATĪBA: 114 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas nosusinātu mežu vidū, tajā ietverts Silabebru ezers un tam piegulošie pārejas purvi ar sliksņām. Silabebru ezers ir mezotrofs ezers ar mieturaļģu augāju, kas ir Austrumlatvijā ļoti reti sastopams biotops. Ezers ir nozīmīga ūdensputnu ligzdošanas vieta, šeit ligzdo pļavu līja *Circus pygargus*, melnais zīriņš *Chlidonias niger*, lielais dumpis *Botaurus stellaris*, novērotas arī daudzas citas retas putnu sugas, piemēram, ķīķis *Pernis apivorus*, Seivi kauķis *Locustella luscinioides* niedru līja *Circus aeruginosus*, zivju ērglis *Pandion haliaeetus* u. c. Ezers ir vairošanās vieta kukaiņu sugām, piemēram, resnvēdera purvspārei *Leucorrhinia caudalis*, platajai airvabolei *Dytiscus latissimus* u. c. Savukārt pārejas purvs ir retās un īpaši aizsargājamās orhidejas Lēzela lipares *Liparis loeselii* dzīvotne. Ezerā konstatēta jūras najāda *Najas marina*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Ezera atklātās virsmas strauja aizaugšana ar virsūdens augāju un mieturaļģu aizņemto platību samazināšanās.
- Bebru aizsprosti uz pietekas traucē un samazina ūdens noteci ezerā, kā arī samazina ūdens limeni pārejas purvā.
- Lauksaimnieciskās darbības rezultātā (no tuvējās saimniecības) var tikt palielināts ezera piesārņojums ar organiskajām vielām.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos pārejas purva biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

- Lēzela lipares atradnēm optimālu dzīves apstākļu nodrošināšana.
- Mieturaļģu aizņemto platību samazināšanās novēršana, ierobežojot atklātās virsmas aizaugšanu ar monodominantu niedru audzēm.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Ziemas apstākļos, kontrolēti dedzinot, samazināt niedru masīvu saskares zonā ar atklāto ūdens platību. Izvērtēt paņēmiena efektivitāti. Ja dedzināšana dod gaidīto rezultātu, dedzināšanu nelielās platībās vēlams atkārtot, tā samazinot virsūdens augāja ekspansiju un mieturaļģu aizņemto platību samazināšanos.
- Izvērtēt Lēzela lipares dzīvotņu apsaimniekošanas nepieciešamību un metodes.
- Atjaunot ūdens cirkulāciju starp galveno ezera daļu un tā dienvidu un dienvidrietumu daļā esošajām atklātā ūdens platībām, izplaujot virsūdens augāju un veicot dabā saskatāmo ūdens plūsmu kanālu padziļināšanu, ar mērķi tajos nodrošināt ūdensputnu, it īpaši lielā dumpja eksistencei labvēlīgus apstākļus.
- Pārtīrīt un paplašināt divas makšķernieku pieejas ezeram tā ziemeļu un rietumu krastā, fragmentējot niedru masīvu un palielinot atklātā ūdens platību.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
7140	Pārejas purvi un sliksņas	20,3	17,8	Laba.	Neiejaukšanās. Nojaukt bebru aizsprostus visas pietekas garumā (atkārtot pēc nepieciešamības).	Pēc nepieciešamības	20,3
3140	Ezeri ar mieturaļģu augāju	66,1	58,0	Nepietiekama.	Samazināt ezera atklātās virsmas aizaugšanu ar monodominantu niedru audzēm, veicot ierobežotu, kontrolētu niedru audžu dedzināšanu vai plaušanu.		1,0 slejveidīgi katru gadu jaunā vietā

Dabas liegums „Sitas un Pededzes paliene” (LV0532000)

Dabas liegums „Sitas un Pededzes paliene” (LV0532000)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

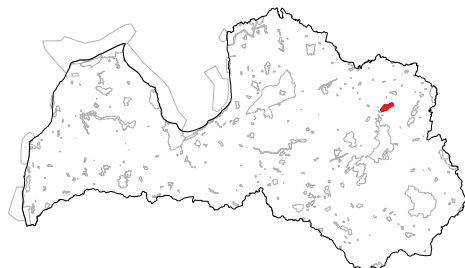
ATRAŠANĀS VIETA: Gulbenes novada Litenes pagasts, Balvu novada Kubuļu pagasts.

PLATĪBA: 870 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2005. gadā (2005–2015).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI:

Ministru kabineta 2007. gada 6. marta noteikumi Nr. 168 "Dabas lieguma "Sitas un Pededzes paliene" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi".

Dabas liegums ietver izteikti meandrējošu Pededzes upes daļu, Sitas un Pededzes upju satekas posmu un plašas dabiskas palieņu pļavas ar ozolu grupām un vecupēm. Kopā ar dabas liegumiem „Mugurves pļavas” un „Pededzes lejtece” liegums veido vienotu hidroloģisko sistēmu, kur notiekošie procesi vislielākā mērā ir atkarīgi no Pededzes un tās pieteku funkcionēšanas.

Lauksaimniecībā izmantojamās teritorijas dabas liegumā aizņem 61%. Dabiskie zālāji veidojušies pateicoties dabiskiem upes palieņu pļavas pavasaros, kā arī ilgstošas cilvēku saimnieciskās darbības – zālāju noganīšanas un krūmu augšanas ierobežošanas dēļ. Dabas liegumā sastopami septiņi ES nozīmes zālāju biotopu veidi, ļoti augsta vērtība ir parkveida pļavām un ganībām ar veciem ozoliem.

Teritorija ir septīta nozīmīgākā biotopu veida 6530* *Parkveida pļavas un ganības* un piektā nozīmīgākā biotopu veida 6450 *Palieņu zālāji* aizsardzībai Latvijā, tā ietver attiecīgi 1,2% un 4,3% no kopējās biotopa platības Natura 2000 tīklā. Pašlaik dabas liegumā zālāju biotopu savienotība ir ļoti augsta, un tas ir priekšnoteikums teritorijas stabilitātei nākotnē. Kopā ar Natura 2000 teritorijām „Lubāna mitrājs” un „Jaunanna” teritorija ir nozīmīga ainavekoloģiskās integritātes nodrošināšanai kā sugu izplatīšanās ekoloģiskais koridors un kodolteritorija Ziemeļaustrumu ģeobotāniskajā rajonā.

Palieņu pļavās īpatnējas un ļoti nozīmīgas dzīvotnes ūdens bezmugurkaulniekiem ir dabiski veidojušās vecupes, kuras šeit redzamas visās to attīstības stadijās, sākot no veidošanās līdz vecupes pilnīgai aizaugšanai. Citi nozīmīgi biotopi ir upju straujteces un dabiski upju posmi, kā arī jaukti ozolu, gobu, ošu meži upju krastos, nedaudz arī dabiski boreālie meži.

Dabas liegumā sastopamas vismaz 42 aizsargājamas sugas: septiņas augu, trīs ķērpju, astoņas bezmugurkaulnieku, 23 putnu un viena zīdītāju suga. Pļavas ir dzīvotne un barošanās vieta retām un aizsargājamām putnu sugām, piemēram, jūras ērglim *Haliaeetus albicilla*, pļavu līļai *Circus pygargus*, ķīķim *Pernis apivorus*, rubenim *Tetrao tetrix* un griezei *Crex crex*. Ķikutam *Gallinago media* šī ir

viena no labākajām ligzdošanas vietām Latvijā. Teritorija ir otra nozīmīgākā Natura 2000 teritorija ķikuta aizsardzībai. Palu laikā pavasari un rudenī pļavas kalpo par atpūtas vietu vairākiem simtiem caurceļotāju putnu.

Palieņu pļavās sastopamas retas augu sugas, piemēram, mānīgā knīdija *Cnidium dubium*, Sibīrijas skalbe *Iris sibirica* un dumbrāja vijolīte *Viola stagnina*, viru dzegužpuķe *Orchis mascula* un stāvlapu dzegužpirkstīte *Dactylorhiza incarnata*.

Vecie ozoli ir dzīves vieta lapkoku praulgrauzim *Osmoderma barnabita*, kā arī daudzām citām bezmugurkaulnieku sugām. Nozīmīgākās ūdens bezmugurkaulnieku sabiedrības veidojas tieši vecupēs, kur ir liela augāja daudzveidība, starp tām arī retās un aizsargājamās sugas – raibgalvas purvspāre *Leucorrhinia albifrons*, spilgtā purvspāre *Leucorrhinia pectoralis* u. c. Upju ielejas biotopi ir īpaši labvēlīgas dzīvotnes biežajai perlamutrenei *Unio crassus*, ūdram *Lutra lutra* un zaļajai upjuspārei *Ophiogomphus cecilia*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Dabiskos zālājus un tur sastopamās sugas negatīvi ietekmējusi apsaimniekošanas pārtraukšana 20. gs. beigās, kas veicina fragmentāciju un samazina sugu dzīvotņu platību un kvalitāti, kā arī veicina aizsargājamo putnu sugu ligzdošanas vietu izzušanu.
- Daļa no palieņu zālajos savrup stāvošajiem ozoliem ir ieauguši krūmos, to stumbri atrodas apēnojumā un tādējādi vairs nav piemēroti sugām, kuru eksistencei nepieciešami saules apspidēti ozoli.
- Dabiskās sukcesijas rezultātā platlapju mežu nogabalos dažviet ieviesusies egle, kas var palielināt zemsedzes un blakus esošo platlapju noēnojumu, izmainīt arī zemsedzes apstākļus un sugu sastāvu.
- Lieguma teritorijas hidroloģisko režīmu un līdz ar to dabas vērtību saglabāšanos negatīvi ietekmējusi Sitas gultnes pārrakšana un meliorācija liegumā un tā apkārtnē 20. gs. vidū, kas mazināja palus, sekmēja pļavu aizaugšanu ar

kokiem un krūmiem, sugu sastāva vienkāršošanos, kā arī fragmentāciju ar krūmu joslām gar grāvjiem.

- Hidroelektrostacijas darbība uz Pededzes Jaunannas pagastā kopš 2001. gada, kā dēļ būtiski samazinājušies pavasara pali.
- Bebru veidotie grāvji un alas krūmājos traucē krūmāju novākšanu aizaugušajās pļavās, kā arī bebru aizsprosti var radīt applūdinājumus vietās, kur tas ir postoši gan bioloģiskajām, gan saimnieciskajām vērtībām, kā arī aizkavēt palu ūdeņu aizplūšanu no pļavām vasarā. To darbība traucē vai var traucēt arī biotopu apsaimniekošanu. Visvairāk bebru aizsprosti ir uz Sitas upes, un daudzviet pļavās gar Situ ir paaugstināts ūdens līmenis, kā dēļ ir apgrūtināta pļavu nopļaušana.
- Vecupju krastu aizaugšana, to noēnojuma palielināšanās. Vecupju aizsērēšana ar zaru lapu nobirām, kas patērē skābekli un samazina te iespējamo ūdens organismu daudzveidību.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- 2006. gadā LIFE programmas projekta “Palieņu pļavu atjaunošana Eiropas Savienības sugām un biotopiem” (LIFE04 NAT/LV/000198) ietvaros veikta dabisko zālāju atjaunošana: krūmu ciršana 117 ha, pirmreizējā pļaušana 264 ha un ozolu atēnošana un parkveida zālāju atjaunošana 11 ha, atjaunošanas efektivitāte nav vērtēta.
- 2011.–2016. gadā saskaņā ar plānu programmas LIFE projekta “Parkveida pļavu un divu prioritāri aizsargājamo vaboļu sugu apsaimniekošana: plānošana, sabiedrības iesaistīšana, inovācija” (LIFE09 NAT/LV/000240) ietvaros veikta parkveida ganību un pļavu biotopu atjaunošana 16,4 ha h platībā.
- 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka 80–90% no zālāju platības bija apsaimniekoti. Tikai biotopu veids 6230* *Vilkakūlas (tukšaiņu) zālāji* bija apsaimniekots mazākā platībā – 58% no tā kopējās platības.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisko zālāju biotopu daudzveidība un sugu piesātinājums ir ļoti augsts, tādēļ dabas lieguma prioritāte ir gan biotopu, gan augu un putnu sugu dzīvotņu saglabāšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī.
- Zālāju biotopu atjaunošana maksimālajā iespējamā platībā un uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī. Nacionālā mērogā prioritāra ir biotopu 6530* *Parkveida pļavas*, 6450 *Palieņu zālāji* un 6510 *Mēreni mitras pļavas* atjaunošana un apsaimniekošana.
- Ķikuta populācijas atjaunošana un pļavu bridējputnu populāciju uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī.

- Lapkoku praulgrauža populāciju saglabāšana vismaz sešos ozolos un sugas izplatīšanās sekmēšana dabas liegumā.
- Vecupju uzturēšana, neļaujot tām aizaut un aizpildīties ar organiskas izcelsmes sanešiem.
- Bebru darbības ierobežošana Sitas upē, lai nepieļautu ilgstošu pļavu applūšanu un nodrošinātu to pļaušanu.
- Ūdens caurvades nodrošināšana vietās, kur veidojas krastu izskalojumi, kā arī vietās, kur upes gultnē sastopami oļi vai akmeņi.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Aktualizēt dabas aizsardzības plānu, īpaši attiecībā uz biotopu veida 6530* *Parkveida pļavas un ganības* pasreizējo un atjaunojamo platību, to atjaunošanu un uzturēšanu.
- Ņemot par pamatu upju sateces baseinus, no dabas lieguma “Lubāna mitrājs” izdalīt Pededzes upes baseina teritoriju un izveidot jaunu dabas liegumu “Pededze”, kurā ietilptu daļa no pašreizējā dabas lieguma “Lubāna mitrājs”, dabas liegumi “Mugurves pļavas”, “Sitas un Pededzes paliene”, kā arī pašlaik ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām esošās lapkoku praulgrauža un citu sugu un biotopu atradnes (nozīmīgas zālāju teritorijas, kas iekļaujas vienā biotopu agregācijā ar lieguma “Sitas un Pededzes paliene” zālājiem, atrodas gar Pededzi posmā no lieguma ziemeļu robežas līdz pat vietai, kur Pededze atrodas vistuvāk P43 autoceļam – pie mājām “Sprukuli”). Izveidojot atsevišķu Pededzes upes baseina īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, tiktu apvienotas funkcionāli līdzīgas teritorijas, kas sekmētu to aizsardzību un apsaimniekošanu. Jāveic dabisko zālāju hidroloģiskā režīma izvērtējums, lai varētu plānot atbilstošu apsaimniekošanu.
- Kartēt aizsargājamās biotopus atbilstoši jaunākajai metodika.
- Nodrošināt ozolu kontinuitāti, kas ir svarīgs faktors lapkoku praulgrauža ilglaicīgai pastāvēšanai liegumā. To var panākt, saglabājot visa vecuma ozolus gan meža, gan nemeža zemēs.
- Vecupēs (it īpaši izžūstošajās) un ap tām izcirst krūmus un kokus ar mērķi samazināt organisko nobiru (lapu, sīkzaru) uzkrāšanos vecupēs un to aizpildīšanos ar organiskajām vielām. Atklātas vecupju piekrastes joslas veidošana nepieciešama ūdens bezmugurkaulnieku, piemēram, spāru, viendienišu, maksteņu piesaistei un to attīstībai no kāpuru stadijas uz lidojošu kukaiņu stadiju.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	7,8	<1	Labā.	Neiejaukšanās.		7,8
91F0	Jaukti ozolu, gobu, ošu meži gar lielām upēm	18,8	2,1	Labā.	Neiejaukšanās.		18,8
6530*	Parkveida pļavas un ganības	Nav zināms		Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	Nav zināms	24,6
6510	Mēreni mitras pļavas	186,1	21,4	Labā.	Atjaunošana. Uzturēšana.	Vismaz 30	186,1
6450	Palieņu zālāji	433,7	50,0	Labā.	Atjaunošana. Uzturēšana.	Vismaz 90	433,7
6430	Eitrofas augsto lakstaugu audzes	1	<1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Apsaimniekošana.	Līdz 1,0	1,0
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	25,4	2,9	Labā.	Atjaunošana. Uzturēšana.	Vismaz 2,5	25,4
6230*	Vilkakūlas zālāji	1,4	<1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	Nav zināms	1,4
6120*	Smiltāju zālāji	5,7	<1	Labā.	Atjaunošana. Uzturēšana.	Nav zināms	5,7
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	10,0	1,1	Nepietiekama.	Likvidēt bebru aizsprostus, nodrošināt ūdens caurvadi. Izvākt vai samazināt koku sagāzumus vietās, kur veidojas krastu izskalojumi, kā arī vietās, kur upes gultnē sastopami oļi vai akmeņi kā kvalitatīvu straujteču posmu pazīme, strauta nēģim piemērota nārsta vieta un biežās perlamutrenes dzīvotne.	10,0	
3150	Eitrofi ezeri	3,8	<1	Nepietiekama.	Vecupēs un ap tām izcirst krūmus un mazvērtīgos kokus. Veidot atklātas piekrastes joslas ūdens bezmugurkaulnieku (spāru) ekzīviju maiņai.	3,8 Pēc nepieciešamības	

2005. gada dabas aizsardzības plāna informācija ir novecojusi, tādēļ dabisko zālāju atjaunošanas vietas jāapzina, veicot zālāju inventarizāciju.

Dabas liegums „Skrundas zivju dīķi” (LV0535600)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Skrundas novada Skrundas pilsēta ar lauku teritoriju.

PLATĪBA: 496 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ietver aktīvi apsaimniekotu, plašu zivju dīķu kompleksu pie Skrundas, palieņu zālājus starp dīķiem un nelielus mežu fragmentus. Zivsaimnieciskā darbība notiek jau kopš 1947. gada, patlaban specializējoties karpu pilna cikla audzēšanā. Vieni no galvenajiem zivju resursu apdraudētājiem ir jūraskraukļi *Phalacrocorax carbo*.

Zivju dīķi ir nozīmīga ūdensputnu barošanās un atpūtas vieta pavasara un rudens migrāciju laikā. Teritorija ir īpaši nozīmīga ziemeļu gūlbim *Cygnus cygnus* spalvu maiņas laikā un jūras ērglim *Haliaeetus albicilla* kā barošanās vieta. Šeit sastopamas daudzas bridējputnu sugas, to skaitā gūgatnis *Philomachus pugnax*, purva tilbīte *Tringa glareola*, kā arī lielā daudzumā baltpieres zoss *Anser albifrons*, sējas zoss *Anser fabalis* u. c. Dabas lieguma teritorija ir putniem starptautiski nozīmīga vieta (“Skrundas zivju dīķi”, vietas kods LV007).

Kā barošanās vietu dīķus izmanto vairākas sikspārņu sugas, piemēram, dīķu naktssikspārnis *Myotis dasycneme*, rūsganais vakarsikspārnis *Nyctalus noctula*, ziemeļu sikspārnis *Eptesicus nilssonii*, ūdeņu naktssikspārnis *Myotis daubentonii*, Natūza sikspārnis *Pipistrellus nathusii*.

Teritorija atrodas reģionā, kur dabiskie zālāji ir stipri fragmentēti, tādēļ, lai arī teritorija nav starp nozīmīgākajām zālāju saglabāšanai nacionālajā mērogā, tomēr to saglabāšana ir svarīga reģiona un dabas lieguma biodaudzveidības saglabāšanai.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Dabisko un ilggadīgo kultivēto zālāju un atmatu neapsaimniekošana un pamešana.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim biotopu apsaimniekošana nav veikta, izņemot zālāju apsaimniekošanu. 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka šī pasākuma ietvaros apsaimniekoti 78% no biotopa 6450 *Palieņu*

zālāji platības un visa biotopa 6270* *Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas* platība, taču to ietekme uz zālāju kvalitāti nav novērtēta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Saglabāt teritorijai raksturīgo putnu daudzveidību un tiem nozīmīgās dzīvotnes labā stāvoklī.
- Dabisko zālāju biotopu apsaimniekošana un atjaunošana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Zālāju biotopu kartējums ir novecojis un nav informācijas par aizsargājamo biotopu kvalitāti. Tādēļ nepieciešama zālāju atkārtota inventarizācija, ietverot atjaunošanas pasākumu nepieciešamības izvērtējumu un plānošanu (ieskaitot hidroloģiskā režīma atbilstību pļavu bridējputnu un dabisko zālāju biotopu saglabāšanai).

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
6450	Palieņu zālāji	53,9	10,9	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	11,8	53,9
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	0,4	<1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,0	0,4

Dabas liegums „Skujaines un Svētaines ieleja” (LV0530000)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Tērvetes novada Tērvetes un Bukaišu pagasti; Dobeles novada Penkules pagasts.

PLATĪBA: 130 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2011. gadā (2010–2020).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

IETVER CITAS ĪPAŠI AIZSARGĀJAMĀS DABAS TERITORIJAS: ģeoloģisko un ģeomorfoloģisko dabas pieminekli „Klūnu atsegums”.

Dabas liegums ietver neregulētus Skujaines un Svētaines upes ielejas posmus ar mežainām nogāzēm, kur izplūst avoti un vietām atsedzas pamatieži. Teritorija ir dabisko biotopu un savvaļas sugu koncentrācijas vieta reģionā ar intensīvu lauksaimniecību. Teritorijā kopumā konstatēti 10 ES nozīmes aizsargājami biotopu veidi. Dabas liegumu galvenokārt aizņem meži, liela daļa no tiem ir aizsargājami biotopi – veci boreāli meži, aluviāli krastmalu un palieņu meži, nogāžu un gravu meži, tomēr kopumā meži ir fragmentēti, daļā veco audžu pēdējo 15–20 gadu laikā bijušas kailcirtes. Teritorijas galvenā dominante ir Skujaines un Svētaines upes ieleja ar neregulētiem upju posmiem, sastopamas arī straujtecēs. Nelielās platībās sastopami aizsargājami zālāju un kaļķainu zāļu purvu biotopi. Avoti lielākā skaitā atrodas gan dabas liegumā, gan ārpus tā. Īpaši vērtīga teritorija ir kaļķains zāļu purvs 2,2 ha platībā ārpus lieguma (pie ziemeļu robežas), kas atrodas uz lēzenas nogāzes un apsaimniekošanas trūkuma dēļ aizaug ar niedrēm un krūmiem. Dabisko zālāju platība liegumā ir neliela, tomēr tiem ir liela nozīme sūļveida izplatīšanās nodrošināšanai zālāju sugām, ņemot vērā to, ka Zemgalē dabisko zālāju ir pavisam maz un tie ir ļoti fragmentēti.

Skujaines ielejas labajā pamatkrastā atrodas trīs pamatiežu (smilšakmens, dolomītmerģeļa un dolomīta) atsegumi, lielākā Klūnu atseguma augstums sasniedz 4 m, platums – 5 m. Atsegumu veidošanās ir dinamisks process, ko nosaka upes darbība. Atsegumi ir arī karjera nogāzē uz lieguma robežas, vairāki citi atsegumi atrodas uz leju pa Skujaini ārpus lieguma teritorijas.

Dabas liegumā konstatētas 29 retas, aizsargājamās sugas, piemēram, augu sugas: lielā zvaigznīte *Astrantia major*, kas atrodama tikai Zemgalē, villainā gundega *Ranunculus lanuginosus*, stāvlapu dzegužpirkstīte *Dactylorhiza incarnata*, bezdelīgactiņa *Primula farinosa*. Sastopamas vairākas retas, aizsargājamās bezmugurkaulnieku sugas – biežā perlamutrene *Unio crassus* un lapkoku praulgrauzis *Osmoderma barnabita*. Dabas liegums ir barošanās vieta melnajam stārķim *Ciconia nigra*, ūpm *Bubo bubo*, teritorijā ligzdo lielā gaura

Mergus merganser, lielais dumpis *Botaurus stellaris*, upju krastos ligzdo un upēs barojas zivju dzenītis *Alcedo atthis*, konstatēts ūdrs *Lutra lutra*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Skujaines caurplūdumu ietekmē augštecē izveidotie mākslīgie uzplūdinājumi, kuros ūdeni regulē ar slūžām, mazūdens periodā iespējams pārāk zems ūdens līmenis, kas var iznīcināt biežās perlamutrenes atradnes.
- Skujaines upes straujo tecējumu kavē daudzie bebru aizsprosti un koku sagāzumi, kas veicina straumes palēnināšanos, ūdens temperatūras paaugstināšanos, ūdenī izšķīdušā skābekļa daudzuma samazināšanos, atkarībā no upes posma garenprofila krastu izskalošanos vai pārpurvošanos, oļaino un akmeņaino posmu pārklāšanos ar sanešiem un pret skābekļa trūkumu jutīgajiem ūdens bezmugurkaulniekiem piemērotu dzīvotņu izzušanu. Uzskaitītās izpausmes negatīvi ietekmē arī biezo perlamutreni.
- Pār Skujaines augštecēs virzienā atrodošos atsegumu no ražošanas teritorijas tiek mesti un uzkrājas dažādi atkritumi.
- Uz dabas lieguma ziemeļu robežas atrodas invazīvās sugas Sosnovska latvāņa *Heracleum sosnowskyi* plašās audzes, kas draud ieviesties arī lieguma teritorijā, atsevišķi latvāņa eksemplāri un nelielas audzes ir jau dabas lieguma teritorijā.
- Egļu un priežu stādījumi palielina platlapju mežu biotopu fragmentāciju.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

2010. gadā tika veikta mitro dabisko zālāju pļaušana un zāles savākšana. Līdz šim citu aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucētas norises nodrošināšana dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu un avotu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Mazināt meža biotopu fragmentāciju, palielināt aizsargājamo biotopu platību un integritāti, paredzot neiejaukšanos mežaudzēs, kas vēl nav sasniegušas aizsargājamu biotopu kvalitāti, vai ar kopšanas cirtēm veicinot mistrotu skujkoku-platlapju mežaudžu veidošanos.
- Ūdens caurvades nodrošināšana, izvēcot koku sagāzumus un pielūžņojumu (atkritumus) no Skujaines un Svētaines upēm vietās, kur upes gultnē sastopami oļi vai akmeņi kā kvalitatīvu straujteču posmu pazīme un biežajai perlamutrenei piemērotas dzīvotnes; bebru skaita ierobežošana un bebru aizsprostu upēs nojaukšana.
- Sosnovska latvāņa iznīcināšana dabas liegumā un tā robežu tuvumā.
- Lapkoku praulgrauža populācijas saglabāšana, veicot speciālu apsaimniekošanu tā atradnēs.
- Dabisko zālāju uzturēšana visā to pašreizējā platībā un atjaunošana patlaban pamestajās zālāju platībās.
- Dabas lieguma robežu pārskatīšana, iekļaujot dabas liegumā ārpus lieguma esošo kaļķaino zāļu purvu (7230 *Kaļķaini zāļu purvi*) – atbilstoši DA plānā iekļautajiem priekšlikumiem.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Iznīcināt Sosnovska latvāni lieguma teritorijā un liegumam blakus esošajās teritorijās vismaz 3,6 ha platībā (atbilstoši situācijai dabā). Lieguma teritorijā esošos latvāņus jāiznīcina mehāniski – atkārtoti nocērtot to saknes ~20 cm dziļumā. Tāpat jāiznīcina arī ārpus lieguma esošās latvāņu audzes.
- Veikt dabas lieguma robežu izmaiņas, iekļaujot ārpus lieguma esošo ES nozīmes biotopu 7230 *Kaļķaini zāļu purvi* 2,2 ha platībā (pie dabas lieguma ziemeļu robežas). Dabas lieguma nozīme Skujaines ielejai raksturīgo kaļķaino biotopu saglabāšanā palielināsies, pievienojot kaļķaino zāļu purvu, kurā sastopamas piecas aizsargājamas augu sugas un divas aizsargājamas bezmugurkaulnieku sugas, kuras ir Biotopu direktīvas II pielikuma sugas – spožais pumpurgliemezis *Vertigo genesii* un slaidais pumpurgliemezis *Vertigo angustior*.

- Teritorijā jārēķinās ar bebrus darbību un nepieciešamības gadījumā ap vērtīgākajiem kokiem jāapliek siets, pēc tam uzraugot, lai tas netraucē koka augšanu resnumā.

5.2. Specifiski pasākumi

5.2.1. Sugas

- Lapkoku praulgrauzis *Osmoderma barnabita* (vitāla populācija no 5–25 indivīdiem). Jāveic koku atēnošana lapkoku praulgrauža apdzīvotajās liepās un jāveic tuvāko pāris simtu metru rādiusā potenciāli piemēroto koku atēnošana. Koki un krūmi izcērtami zem lielā koka vainaga un dubulta vainaga rādiusā ap to, izņemot gravā esošos kokus un krūmus. Pasākums jāveic zemes īpašumā ar kadastra Nr. 46880040045 meža 4. nogabalā (0,7 ha) un kadastra Nr. 46880040043, meža 13.nogabalā (3,5 ha). Darbība atkārtojama pēc vajadzības, gadījumos, kad lielos koku stumbrus noēno jaunie koki un krūmi vai jaunie koki sāk augt koka vainagā.
- Zivju dzenītis *Alcedo atthis* (ligzdo viens pāris). Ierobežot cilvēku klātbūtni ligzdas tuvumā.

5.2.2. Biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	31,2	24,0	Laba.	Neiejaukšanās.		31,2
9180*	Nogāžu un gravu meži	8,1	6,2	Laba.	Neiejaukšanās.		8,1
91E0*	Aluviāli meži	32,1	24,7	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		32,1
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	21,8	16,7		Neiejaukšanās. Veikt kopšanas cirtes jaunaudzēs, veicinot lapu koku un platlapju piemistrojumu.	21,8	7,0
8220	Smilšakmens atsegumi	0,02	<1	Nepietiekama.	Regulāri savākt atkritumus, novērst atkritumu izmešanu teritorijā.	0,02	
7160	Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi	0,3	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,3
7220*	Avoti, kas izgulsnē avotkalņus	0,8	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,8
7230	Kaļķaini zāļu purvi	0,33	<1	Laba.	Neiejaukšanās (dabas lieguma teritorijā). Izcirst krūmus, pļaut ar zāles savākšanu (zāļu purvā dabas liegumam piegulošajā platībā).		0,33 2,2
6210	Sausi zālāji kaļķainās augsnēs	0,1	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,1	0,1
6410	Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs	0,2	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,2	0,2
3260	Upju straujteces un dabiski upju posmi	3,0	2,3	Nepietiekama.	Nodrošināt ūdens caurvadi – izvākt kritalu un sanesu krāvumus un nojaukt bebru dambjus Skujainē, pēc tam regulāri kontrolēt straujteču stāvokli un veikt darbus pēc vajadzības. Pieļaujams braukt ar traktoru pa upes gultni, lai savāktu kokus un siekstas. Atbrīvot upes no lielgabarīta atkritumiem.	3,0	

1. Teritorijas īss raksturojums

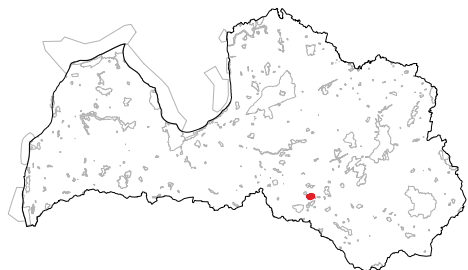
DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Salas novada Salas pagasts;
Viesītes novada Viesītes lauku teritorija.

PLATĪBA: 1052 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ietver divus austrumu tipa augstos purvus ar ārkausa kasandru *Chamaedaphne calyculata*, purvus vienu no otra atdala šaura purvainu priežu mežu josla. Purvainie meži, nedaudz arī staignāju un veci boreālie meži sastopami gar purvu malām. Augstajā purvā nav izteiktu degradācijas pazīmju, tā malās, kā arī ap purva distrofo ezeriņu, atrodas nelielas platības ar pārejas purviem un slišķņām. Purva malas aizaugušas ar ātri augošām priedēm.

Teritorijā sastopamas retās un aizsargājamās augu sugas, piemēram, melnējošā dedestiņa *Lathyrus niger*, dzeltenā dzegužkurpīte *Cypripedium calceolus*, sūna trejdaivu bacānija *Bazzania trilobata*. Teritorija ir nozīmīga vairākām aizsargājamām putnu sugām – mežirbei *Bonasa bonasia*, ķiķim *Pernis apivorus*, rubenim *Tetrao tetrix* un mednim *Tetrao urogallus*. Ūdeņu tuvumā ir sastopams aizsargājams tauriņš lielais skābeņu zeltainītis *Lycaena dispar*, bet purvainajos mežos – vālišveida vārpstingliemezis *Clausilia pumila*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Grāvju radītā nosusināšanas ietekme pie dabas lieguma dienvidu un austrumu robežām.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

- Augstā purva veģetācijas un hidroloģiskā režīma izpēte, hidroloģiskā režīma atjaunošana purva biotopos, ja tas ir iespējams.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

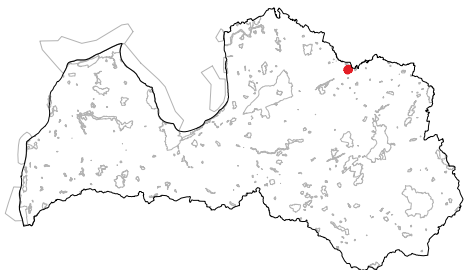
Izpētīt hidroloģisko režīmu dabas liegumā un piegulošajā teritorijā, izvērtējot ūdens limeņa atjaunošanas potenciālās ietekmes uz apkārtni. Atjaunot hidroloģisko režīmu purvos un purvainajos mežos, atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām, ja tiek secināts, ka atjaunošana ir iespējama. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējās vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	118,8	11,3	Nepietiekama.	Neiejaukšanās, izņemot hidroloģiskā režīma atjaunošanu (grāvju aizbēršana vai aizsprostošana).	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	118,8
9080*	Staignāju meži	8,1	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		8,1
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	2,4	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		2,4
7140	Pārejas purvi un slišķņas	11,2	1,1	Laba.	Neiejaukšanās.		11,2
7120	Degradēti augstie purvi	18,5	1,8	Nepietiekama.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (grāvju aizbēršana vai aizsprostošana, ja iespējamas).	18,5	
7110*	Aktivi augstie purvi	681,8	64,8	Laba.	Neiejaukšanās.		681,8
3160	Distrofi ezeri	0,5	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,5

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1977.
ATRAŠANĀS VIETA: Apes novada Gaujienas pagasts.
PLATĪBA: 528 ha.
DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums dibināts augstā purva un pārejas purvu aizsardzībai. Teritorijā konstatēti četri ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidi: aktīvi augstie purvi, purvaini meži, veci vai dabiski boreāli meži un pārejas purvi un slišķšņas. Augstajam purvam ir austrumu tipa purvam raksturīga veģetācija ar ārkausa kasandru *Chamaedaphne calyculata*, sastopamas arī dažas retas, aizsargājamas sugas, piemēram, kalnu grīslis *Carex montana* un aizsargājamā sūna sfagnu somenīte *Calypogeia sphagnicola*, purva apkārtnes mežos mīt meža sīksamtenis *Coenonympha hero*.

Teritorija ir nozīmīga aizsargājamo putnu sugām, šeit sastopami, piemēram, rubenis *Tetrao tetrix*, pelēkā dzilna *Picus canus*, konstatēti lielie zīdītāji vilks *Canis lupus* un lūsis *Lynx lynx*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Senāk veiktās nosusināšanas ietekme uz purvu un purvaino mežu biotopiem.
- Apkārtņē karjeros iegūst dolomītu, kā arī plānota jauna karjera izveide blakus dabas liegumam, pazeminot pazemes ūdens līmeni – visticamāk, tas atstāj nelabvēlīgu ietekmi uz purva hidroloģisko režīmu.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Optimāla hidroloģiskā režīma atjaunošana purva biotopos.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Izpētīt hidroloģisko režīmu dabas liegumā un piegulošajā teritorijā, izvērtējot ūdens līmeņa atjaunošanas potenciālās ietekmes uz apkārtni. Hidroloģiskā režīma atjaunošana purvos veikt atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti.
- Turpināt aizsākto dolomīta ieguves potenciālās ietekmes monitoringu purvā (aizsākts 2016. gadā).

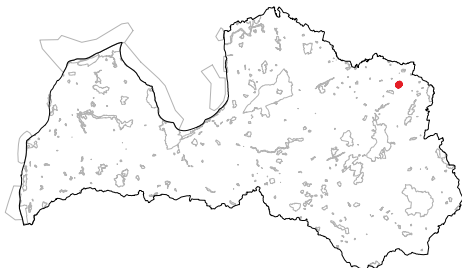
5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	85,6	16,2	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		85,6
90I0*	Veci vai dabiski boreāli meži	2,2	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		2,2
7140	Pārejas purvi un slišķšņas	11,3	2,1	Labā.	Atjaunot hidroloģisko režīmu, aizberot vai aizsprostojot grāvjus (kompleksi ar augsto purvu).	11,3	
71I0*	Aktīvi augstie purvi	387,6	73,4	Nepietiekama.	Atjaunot hidroloģisko režīmu, aizberot vai aizsprostojot grāvjus teritorijas ziemeļu, dienvidu un dienvidaustrumu daļā. Izcirst vai retināt koku apaugumu (pēc nepieciešamības).	387,6	

Dabas liegums „Sofikalna meži” (LV0535700)

1. Teritorijas īss raksturojums

- DIBINĀŠANAS GADS: 2004.
- ATRAŠANĀS VIETA: Alūksnes novada Mārupes pagasts.
- PLATĪBA: 52 ha.
- DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
- INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Teritorija atrodas meža masīvā, kur sastopamas bioloģiski vērtīgas, vecas mežaudzes. Dabas liegumā koncentrējas izcili aizsargājamu mežu biotopi – dabiski veci apšu un egļu boreālie meži. Teritoriju garenvirzienā šķērso regulēta ūdenstece, tās krastos sastopami periodiski applūstoši aluviāli krastmalu meži ar melnalkšņiem, baltalkšņiem, apsēm un ošiem.

Mežos sastopami aizsargājami augi, piemēram, divsēkļu grīslis *Carex disperma* un skrajziedu skarene *Poa remota*, kā arī retas sūnu sugas kā doblapu leženeja *Lejeunea cavifolia* uz lapu koku stumbriem un Hellera ķīļlape *Anastrophyllum hellerianum* uz skujkoku kritālām.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Nav zināmi.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	34,5	66,4	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		34,5
91E0*	Aluviāli meži	14,5	27,9	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		14,5

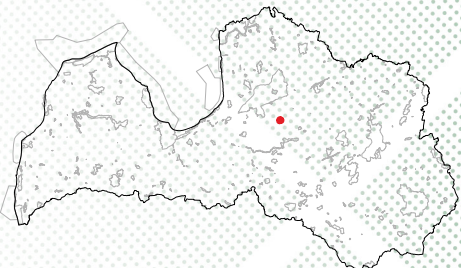
4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

Dabas liegums „Spinduļu meži” (LV0529500)

1. Teritorijas īss raksturojums

- DIBINĀŠANAS GADS: 2004.
- ATRAŠANĀS VIETA: Amatas novada Zaubes pagasts.
- PLATĪBA: 132 ha.
- DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2004. gadā (2005–2014).
- INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas paugurainā meža masīvā uz dienvidiem no Amatas upes un ietver vērtīgus mežu biotopus. Blakus atrodas vietējās nozīmes dabas liegums “Amatas paleja”, tuvumā ir vairāki mikroliegumi. Gandrīz 60% no teritorijas aizņem pieci ES nozīmes aizsargājami meža biotopu veidi. Dabas lieguma centrālās daļas pazeminājumā izvietojušies pārejas purvi un sliksņas, bet rietumdaļā – neliels distrofs ezers. Vecās mežaudzes ir nozīmīga dzīvesvieta retām augu un putnu sugām, piemēram, agrāk ir ligzdojis melnais stārķis *Ciconia nigra*, un mežaudze joprojām ir piemērota tā ligzdošanai. Sastopama mežzirbe *Bonasa bonasia*, ķīķis *Pernis apivorus*, trispirkstu dzenis *Picoides tridactylus* un baltmugurdzenis *Dendrocopus leucotos*. Mežos vairākās vietās aug retas vaskulāro augu sugas – divsēkļu grīslis *Carex disperma* un palu grīslis *Carex paupercula*. Slapjajos egļu mežos konstatētas sirdsveida divlape *Listera cordata*, trejdaivu koraļlsakne *Corallorhiza trifida*, Lietuvas ūdenszāle *Glyceria lithuanica*, nelielajos pārejas purvos aug purva sūnene *Hammarbya paludosa* un mellenāju kārkls *Salix myrtilloides*. Te atrasta Latvijā ļoti reta grīšļu suga – knābja grīslis *Carex rhynchophysa*. Uz vecām liela izmēra egļu kritālām aug ļoti reti sastopamā piepe sarainā rūsassēne *Asterodon ferruginosus*, kas atrodama tikai vecos un ļoti slapjos egļu mežos, kas ilgstoši nav bijuši nocirsti kailcirtē.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Lielais egļu jaunaudžu īpatsvars ir nelabvēlīgs tām retajām sugām, kas atkarīgas no lapu koku klātbūtnes.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu un purvu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Neiejaukšanās vidēja vecuma mežaudzēs, kas vēl neatbilst aizsargājamā biotopa kritērijiem, veicinās aizsargājamo biotopu veidošanos nākotnē un samazinās fragmentāciju. Paredzama attīstība biotopa 9010 *Veci vai dabiski boreāli meži* virzienā.
- Nākotnes lapu koku biotopu veidošana, veicot speciālu egļu jaunaudžu apsaimniekošanu, kas veicinās biotopu veidošanos nākotnē un samazinās fragmentāciju. Paredzama attīstība biotopa 9050 *Lakstaugiem bagāti egļu meži* virzienā.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	24,3	18,4	Laba.	Neiejaukšanās.		24,3
9080*	Staignāju meži	4,9	3,7	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		5
9010	Veci vai dabiski boreāli meži	34,6	26,2	Laba.	Neiejaukšanās.		34,6
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	48,0	36,4	-	Specializētas kopšanas cirtes egļu jaunaudzēs, veidojot lapu koku piemistrojumu ne mazāk kā 30% apmērā. Neiejaukšanās.	48,0	2,0
7140	Pārejas purvi un slišķņas	9,5	7,2	Laba.	Neiejaukšanās.		9,5
3160	Distrofi ezeri	0,3	᠙1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,3

Dabas liegums „Spuļģu purvs” (LV0505800)

1. Teritorijas īss raksturojums

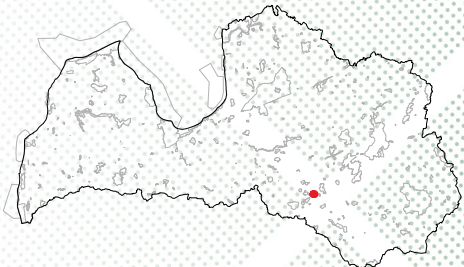
DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Jēkabpils novada Kalna pagasts.

PLATĪBA: 307 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas purviem un mežiem bagātā Sēlijas daļā starp Biržiem un Daugavu, ietver Spuļģu (Spuldzenieku) purva dienvidu daļu un tam apkārt esošās mežaudzes. Kopumā teritorijā konstatēti seši ES nozīmes aizsargājami purvu un mežu biotopu veidi. Nozīmīgākās teritorijā sastopamās putnu sugas ir mežzirbe *Bonasa bonasia*, rubenis *Tetrao tetrix*, baltmugurdzenis *Dendrocopos leucotos*, melnā dzilna *Dryocopus martius*. Mežos aug aizsargājamās sūnu sugas Hellera ķīļlape *Anastrophyllum hellerianum*, kailā apaļlape *Odontoschisma denudatum*, kā arī citas retas, aizsargājamas augu sugas.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Hidroloģiskā režīma pārmaiņas – nosusināšana dabas liegumam piegulošajā purva daļā un apkārtējās teritorijās negatīvi ietekmējusi visu purva kompleksu, negatīvā ietekme turpinās, notiek purva aizaugšana ar kokiem.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Hidroloģiskā režīma atjaunošana un ūdens limeņa stabilizēšana nosusināšanas ietekmētajās purvu daļās un pārmitrajos mežos.
- Augstā purva kvalitātes uzlabošana, novācot koku apaugumu un tādējādi nodrošinot labvēlīgus dzīves apstākļus arī purvā mītošajām īpaši aizsargājamu putnu u. c. sugām.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī īpaši aizsargājamo putnu sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta un dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Dabas liegumā iekļauta tikai purva dienvidu daļa, kas neļauj nodrošināt visas purva ekosistēmas atjaunošanu un optimālu aizsardzību. Jāpārskata un jāaktualizē robežas – optimāla būtu visas zemes kadastra vienības iekļaušana dabas liegumā.
- Izpētīt hidroloģisko režīmu dabas liegumā un piegulošajā teritorijā, izvērtējot ūdens limeņa atjaunošanas potenciālās ietekmes uz apkārtni. Atjaunot hidroloģisko režīmu purvos un purvainajos mežos atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	77,6	25,3	Nepietiekama.	Neiejaukšanās, izņemot hidroloģiskā režīma atjaunošanu kompleksā ar purvu.	77,6	
9080*	Staignāju meži	6,2	2,0	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		6,2
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	4,2	1,4	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		4,2
7110*	Aktīvi augstie purvi	71,7	23,4	Nepietiekama.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (grāvju aizbēršana vai aizsprostošana). Izcirst kokus (platību noteikt pēc izvērtēšanas dabā).	71,7	
7120	Degradēti augstie purvi	38,6	12,6	Slikta.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (grāvju aizbēršana vai aizsprostošana). Izcirst kokus (platību noteikt pēc izvērtēšanas dabā).	38,6	

Dabas liegums „Starinas mežs” (LV0530300)

1. Teritorijas īss raksturojums

- DIBINĀŠANAS GADS:** 2004.
- ATRAŠANĀS VIETA:** Krāslavas novada Indras pagasts.
- PLATĪBA:** 157 ha.
- DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS:** nav.
- INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI:** nav.

Dabas liegumā iekļauti jaukti platlapju meži un izcili nogāžu un gravu meži rietumos no Ostrovnas ezera, kur tie veido kompaktu, nelielu meža masīvu. Mežaudzēs dominē lapu koki – oši, apses, liepas, kļavas, vietām daudz ozolu. Sastopamas daudzas dabiskiem mežiem raksturīgas struktūras – kritālas, veci koki, apsūņojušas koksnes atliekas un citi bioloģisko daudzveidību vairojošie elementi. Teritorijā neilgi pirms lieguma izveidošanas bijušas kailcirtes, tāpēc daļu dabas lieguma aizņem jaunāki meži, kuros nepieciešams nodrošināt apstākļus, lai nākotnē veidotos bioloģiski vērtīgas audzes un aizsargājamām sugām piemērotas dzīvotnes.

Teritorija kopā ar blakus esošo Ostrovnas ezeru veido ļoti izteiksmīgu ainavu. Dabas lieguma īpašā vērtība ir Ostrovnas ezera rietumu krasts ar salīdzinoši augstu, sāngravām saposmotu reljefu, kur atrodas nogāžu un gravu meži, tajos sastopamas retas augu sugas, piemēram, Benekena zaķauza *Bromopsis benekenii*. Dabas liegumā iekļauta arī ezera sala, uz kuras aug liepu-apšu mežs. Jauktie platlapju meži ir nozīmīga dzīvotne retai un aizsargājamai sūnai zaļajai divzobei *Dicranum viride*, kurai šeit ir vairākas atradnes. Sastopamas vitālas un bagātīgas Šultesa madaras *Galium schultesii* audzes.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Saimnieciskā darbība, kuras rezultātā samazinās mirušās koksnes un bioloģiski veco koku apjoms mežaudzēs.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Meža biotopu fragmentācijas mazināšana, palielinot aizsargājamo biotopu platību un integritāti, paredzot neiejaukšanos mežaudzēs, kuras vēl nav sasniegušas aizsargājamo biotopu kvalitāti.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9180*	Nogāžu un gravu meži	8,1	5,2	Laba.	Neiejaukšanās.		8,1
9020*	Veci jaukti platlapju meži	97,4	62,0	Laba.	Neiejaukšanās.		97,4
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	6,9	4,4	-	Neiejaukšanās.		6,9

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

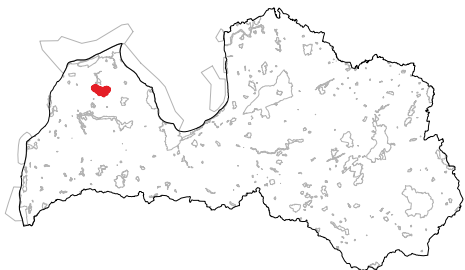
ATRAŠANĀS VIETA: Talsu novada Valdgales pagasts; Ventspils novads Usmas un Puzes pagasts.

PLATĪBA: 7245 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2006. gadā (2008–2018).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI:

Ministru kabineta 2011. gada 25. janvāra noteikumi Nr. 81 "Dabas lieguma "Stiklu purvi" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi".

Dabas liegums ir plašākais augsto purvu masīvs Rietumlatvijā, ko veido vairāki atsevišķi augstie purvi – Vasenieku, Stiklu Dižpurvs, Vanagpurvs, Zvaguļu, Pumpuru purvs un Sēmes purva kūdras ieguves neskartā daļa. 20. gs. laikā purvu apkārtne un daļēji arī pašos purvos veikta nosusināšana. Ārpus dabas lieguma dienvidrietumos no Sēmes purva esošajā Lielsalas purvā iegūst kūdru.

Dabas kompleksā ietilpst vairāki ezeri, zāļu un pārejas purvi augsto purvu apmalēs un ezeru krastos, kā arī purvaini meži, veci boreāli meži un staigņāju meži. Bioloģiskās daudzveidības ziņā nozīmīgas ir augstajos purvos sastopamās iepakas un lāmas, kas pastāvīgi pildītas ar ūdeni, sevišķi bagāts ar lāmām ir Vasenieku purvs. Purvos dominē Rietumlatvijai tipiskās augu sabiedrības ar aizsargājamo sugu ciņu mazmeldru *Trichophorum cespitosum*. Gan purvi, gan tos ietverošie meži ir īpaši piemērota dzīves vide ligzdojošiem un migrējošiem putniem. Stiklu purvi ir putniem starptautiski nozīmīga vieta Latvijā ("Stikli", vietas kods LV016).

Kopumā konstatēti 12 ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidi, nozīmīgākie ir augstie purvi un purvainie meži. Dabisko zālāju pašreiz apzinātā platība ir neliela, tomēr kartogrāfiskais materiāls liecina, ka liegumā varētu būt sastopami botāniski daudzveidīgi zālāji, kas nosusināti ar seklām lokālo grāvju sistēmām un, iespējams, atbilst biotopu veidam 6410 *Mitri zālāji periodiski izžūstošs augsnes*. Teritorija atrodas reģionā, kur dabiskie zālāji ir stipri fragmentēti, tādēļ, lai arī teritorijā nav nozīmīga zālāju saglabāšanai nacionālā mērogā, tomēr to saglabāšana ir svarīga Ziemeļkurzemes reģiona un lokāli dabas lieguma biodaudzveidības saglabāšanai.

Dabas liegums ir dzīvotne daudzām aizsargājamām un retām sugām – te sastopamas 24 vaskulāro augu, 24 sūnaugu, divas gliemju, 17 bezmugurkaulnieku, 29 putnu un astoņas zīdītāju sugas. Gan dabas liegumā, gan pieguļošajos mežos ir izveidoti vairāki mikroliegumi

putnu sugu aizsardzībai. Nozīmīgākās putnu sugas ir mežzirbe *Bonasa bonasia*, melnais stārķis *Ciconia nigra*, jūras ērglis *Haliaeetus albicilla*, ķīķis *Pernis apivorus*, rubenis *Tetrao tetrix*, mednis *Tetrao urogallus*, lielais dumpis *Botaurus stellaris*, grieze *Crex crex*, dzeltenais tārtiņš *Pluvialis apricaria*, purva tilbīte *Tringa glareola*, apodziņš *Glaucidium passerinum*, bikšainais apogs *Aegolius funereus* u. c. Dabas liegumā atrodas viena no dažām Latvijā ārpus Piejūras zemienes esošajām dižās aslapes *Cladium mariscus* atradnēm, Lindberga sfagna *Sphagnum lindbergii* un daudzstublāju pameldra *Eleocharis multicaulis* atradnes. Kā Rietumlatvijai tipiskas retās sugas jāmin izlocītā ķērsa *Cardamine flexuosa*, sīpoliņu donis *Juncus bulbosus*, skrajais donis *Juncus squarrosus*, dūkstu vijolīte *Viola uliginosa*. Teritorijā aug Buksbauma grīslis *Carex buxbaumii*, palu grīslis *Carex paupercula*, daudzas orhideju sugas, piemēram, Baltijas dzegužpirkstīte *Dactylorhiza baltica*, purva sūnene *Hammarbya paludosa* un odu gimnadēnija *Gymnadenia conopsea*.

Atsevišķos dabas lieguma sektoros sastopami vidēja vecuma un veci ozoli, kur agrāk, iespējams, bijusi parkveida ainava ar klajuma ozoliem, bet tagad aizaugusi, vietām stādītas egles un priedes. Uz ozoliem konstatēts divzobu vārpstingliemezis *Clausilia bidentata*, kā arī tuvējā apkārtne lapkoku praulgrauzis *Osmoderma barnabita*. Sastopams vītoli slaidkoksngrauzis *Necydalis major*, zaļais vītogrāuzis *Aromia moschata*, apšu raibenis *Limenitis populi*, gāršas samtenis *Lopinga achine*, krastu medniekzirneklis *Dolomedes plantarius*. Īpaša dabas lieguma vērtība ir teritorijā esošie astoņi ezeri, kuros mitinās platgalve *Cottus gobio* un ūdrs *Lutra lutra*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Purvu un purvaino mežu nosusināšana, kas nelabvēlīgi ietekmējusi gan purvu, gan mežu biotopu kvalitāti, kā arī veicinājusi medņu riesta vietu aizaugšanu ar eglēm.
- Dabisko zālāju biotopu aizaugšana apsaimniekošanas trūkuma dēļ.
- Bebru darbības rezultātā Velnezērā un Seklenes ezerā ievērojami cēlies ūdens līmenis. Tie bija bioloģiskās daudzveidības ziņā ievērojamākie lieguma ezeri, bet 21. gs. pirmajos gados tajos pilnībā izzuduši vairāki reti un ļoti reti īpaši aizsargājami ūdensaugi (no lobēliju-ezereņu kompleksa) un to bagātīgās atradnes.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- 2006. gadā programmas LIFE projekta "Purva biotopu aizsardzības plāna īstenošana Latvijā" (LIFE04 NAT/LV/000196) ietvaros Vasenieku purvā veikta ūdens līmeņa stabilizēšanas darbi – aizsprostu būve un koku apauguma novākšana grāvju tuvumā, kā rezultātā notiek sekmīga purva atjaunošanās.
- 2011. gadā mežos veikta medņu riestu kopšana un ozolu atēnošana, veiktajiem pasākumiem kopumā ir neitrāla ietekme uz biotopa kvalitāti.
- 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā "BDUZ" liecina, ka nedaudz vairāk par pusi no lieguma līdz šim apzinātajiem dabiskajiem zālājiem bija apsaimniekoti.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Mazināt meža biotopu fragmentāciju, palielināt aizsargājamo biotopu platību un integritāti, paredzot neiejaukšanos mežaudzēs, kas vēl nav sasniegušas aizsargājamo biotopu kvalitāti.
- Hidroloģiskā režīma atjaunošana nosusināšanas ietekmētajā Pumpuru purvā.
- Medņu riestu vietu un dzīvotņu kopšana un uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī.
- Dabisko zālāju biotopu atjaunošana un apsaimniekošana maksimālā iespējamā platībā to vēsturiskajās teritorijās.
- Aizsprostu funkcionēšanas regulāra kontrole un remonts (pēc nepieciešamības) Vasenieku purvā un Pumpuru purvā, ja tajā tiek veikta hidroloģiskā režīma atjaunošana.
- Biotopiem optimāla ūdens līmeņa nodrošināšana ezeros un ūdenstecēs.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Veikt teritorijas individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu grozījumus, pārskatīt funkcionālo zonējumu, ietverot 2010. gadā dabas liegumam pievienoto teritoriju – Sēmes purva daļu, un, plānojot biotopu fragmentācijas mazināšanas pasākumus, saglabāt teritorijas bez iejaukšanās dabiskajos procesos.
- Izpētīt Pumpuru purva hidroloģisko režīmu. Atjaunot purvu un purvaino mežu hidroloģisko režīmu atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti.
- Veikt pētījumus un izstrādāt priekšlikumus ūdens līmeņa pazemināšanai Seklenes ezerā un Velnezērā.
- Novērtēt hidroloģiskās atjaunošanas sekmes, turpinot 2007. gadā aizsākto veģetācijas monitoringu.
- Izstrādāt un ieviest dabisko zālāju inventarizācijas un atjaunošanas plānu. Jāizvērtē dabisko zālāju biotopu izveidošana vēsturisko zālāju teritorijās, kā arī prioritāri atjaunojami pašlaik vēl saglabājušies dabiskie zālāji.

5.2. Specifiski pasākumi

5.2.1. Sugas

Dabas liegumā ir pieci medņu riesti. To apstākļu uzlabošanai saskaņā ar eksperta norādījumiem jāizcērt egļu paauga un pamežs (riestu vietās – mikroliegumos).

5.2.2. Biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	939,4	13,0	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Izvērtēt hidroloģiskā stāvokļa atjaunošanas nepieciešamību.		935,4
9080*	Staignāju meži	4,0	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		4,0
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	71,8	1,0	Laba, nepietiekama.	Neiejaukšanās.		71,8
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	255,5	3,5	-	Neiejaukšanās.		255,5
7140	Pārejas purvi un slīkšņas	27,2	<1		Neiejaukšanās.		27,2
7120	Degradēti augstie purvi	106,1	1,5	Nepietiekama.	Pārvērtēt platības (kartēt) Pumpuru purvā un Vasenieku purvā. Atjaunot hidroloģisko režīmu Pumpuru purvā. Neiejaukšanās, veikt aizsprostu uzturēšanu un remontu, ja tāds nepieciešams (Vasenieku purvs, Pumpuru purvs).	Saskaņā ar hidroloģiskā izpētes rezultātiem.	
7110*	Aktīvi augstie purvi	1712,4	23,6	Laba, nepietiekama.	Atjaunot hidroloģisko režīmu Pumpuru purvā. Neiejaukšanās, izņemot aizsprostu uzturēšanu un remontu, ja tāds nepieciešams.	Saskaņā ar hidroloģiskā izpētes rezultātiem.	
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	9,0	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	5,0	9,0
6410	Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs	Jāprecizē.		Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	Jāprecizē.	Jāprecizē.
6510	Mēreni mitras pļavas	2,5	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	2,5	2,5
3260	Upju straujteces un dabiski upju posmi	0,3	<1	Nepietiekama.	Kontrolēt bebru darbību Vecierē.		0,3
3160	Distrofi ezeri	12,0	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās (Stūriņezers, Līdakezers).	12,0	
3150	Eitrofi ezeri	58,0	<1	Nepietiekama līdz slikta.	Uzturēt peldvietu Dižierē, Seklenē. Ierobežot bebru populāciju un pazemināt ezera esošo uzpludināto ūdens līmeni.		0,2

Vienreizēji atjaunošanas pasākumi nepieciešami vismaz 65 ha zālāju (ieskaitot vēsturiskās pašlaik aizaugošas un aizaugušās dabisko zālāju teritorijas). Zālāju biotopu atjaunošanas rīcības ietver ne vien krūmu un koku ciršanu, sakņu frēzēšanu, atjaunojošu pļaušanu vai ganišanu, bet arī hidroloģiskā režīma regulēšanu (seklo grāvju sistēmu atjaunošanu).

Dabas liegums „Stompaku purvi” (LV0502600)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Balvu novada Lazdulejas un Bērzkalnes pagasti; Vijakas novada Susāju un Medņevas pagasti.

PLATĪBA: 2978 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2005. gadā (2005–2015).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI:

Ministru kabineta 2009. gada 10. novembra noteikumi Nr.1315 "Dabas lieguma "Stompaku purvi" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi".

Dabas lieguma teritorijā atrodas Stompaku purvs un Lielais purvs, kurus aptver meži. Stompaku purvā un atsevišķās vietās Lielajā purvā izveidota grāvju sistēma, taču apkārtējie meži nav bijuši susināti. Teritorija mežsaimnieciski ir stipri ietekmēta, jo pēc meliorācijas diezgan lielos apjomos bija veikta mežu ciršana. Purva minerālsalās atrodamas labi saglabājušās vecas priežu un apšu audzes. Lieguma teritorijā konstatēti pieci ES nozīmes aizsargājami biotopu veidi, teritorija ir īpaši nozīmīga austrumu tipa augsto purvu aizsardzībai.

Dabas liegumā sastopamas Latvijā un Eiropā retas un aizsargājamās augu un dzīvnieku, galvenokārt, putnu sugas. Putnu aizsardzībai izveidoti deviņi mikroliegumi, tai skaitā seši medņa *Tetrao urogallus* riestu aizsardzībai, pārējie klinšu ērgļa *Aquila chrysaetos* un baltmugurdzeņa *Dendrocopus leucotos* aizsardzībai. Teritorija ir nozīmīga dzīvotne arī citām putnu sugām – mežirbei *Bonasa bonasia*, melnajam stārķim *Ciconia nigra*, ķīķim *Pernis apivorus*, rubenim *Tetrao tetrix*, purva piekūnam *Falco columbarius* u. c. Kopumā dabas liegumā konstatētas 25 retas putnu sugas.

Dabas liegumā sastopamas astoņas aizsargājamas augu sugas, pārejas purvos atrodamas bagātīgas mellenāju kārkla *Salix myrtilloides* audzes, kā arī dažādas orhidejas – plankumainā dzegužpirkstīte *Dactylorhiza maculata*, Baltijas dzegužpirkstīte *D. baltica*, stāvlapu dzegužpirkstīte *D. incarnata*. Teritorijā konstatētas piecas aizsargājamas bezmugurkaulnieku sugas – kārklu zaigraibenis *Apatura iris*, apšu zaigraibenis *Apatura ilia* u. c. Dabas liegums ir nozīmīga dzīvesvieta lielajiem zīdītājiem, kā caurceļotājs konstatēts brūnais lācis *Ursus arctos*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Purvus un purvainos mežus nelabvēlīgi ietekmē senāk veiktā nosusināšana.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

2012. gadā veikta hidroloģiskā režīma atjaunošana – uzbūvēti 28 koka dambji dabas aizsardzības plānā norādītajās vietās. Aizsprosti izgatavoti AS “Latvijas valsts meži” biotopu apsaimniekošanas ikgadējā plāna ietvaros. Aizsprosti pilda savu funkciju, tomēr dziļāks vērtējums nav veikts.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Purvam optimāla hidroloģiskā režīma nodrošināšana.
- Medņu riestu uzturēšana, nodrošinot sugai optimālos apstākļus.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu un purvu biotopos, kā arī īpaši aizsargājamo putnu sugu dzīvotnēs, kuriem nepieciešama netraucēta un dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Ilg gadu un sezonāli (pēc pavasara palīem vai ilgstošām lietavām) apsekot uz grāvjiem uzbūvētos aizsprostus, lai konstatētu, vai tie nav izskaloti. Novērtēt uzcelto aizsprostu ietekmi uz teritorijas hidroloģisko režīmu. Izvērtēt uzcelto aizsprostu efektivitāti un izlem, vai daļa aizsprostu ir jāatjauno, vai arī tas vairs nav nepieciešams, jo purva ekosistēma sekmīgi atjaunojas.

5.2. Specifiski pasākumi

5.2.1. Sugas

Medņa populāciju dabas liegumā veido 15–26 gaiļi. To dzīvotnes uzturēšanai nepieciešams pastāvīgi izcirst pamežu sešās riesta vietās. Konkrēti apsaimniekošanas pasākumi medņu riestos būs zināmi tikai pēc riestu apsekošanas un eksperta atzinuma sagatavošanas.

5.2.2. Biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	335,6	11,3	Nepietiekama.	Neiejaukšanās, izņemot izveidoto aizsprostu uzturēšanu.		335,6
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	107,4	3,6	Laba.	Neiejaukšanās.		107,4
7140	Pārejas purvi un sliekšņas	170,8	5,7	Laba.	Neiejaukšanās, izņemot izveidoto aizsprostu uzturēšanu.		170,8
7120	Degradēti augstie purvi	210,1	7,1	Slikta.	Neiejaukšanās, izņemot izveidoto aizsprostu uzturēšanu.		210,1
7110*	Aktivi augstie purvi	1464,3	49,2	Nepietiekama.	Neiejaukšanās, izņemot izveidoto aizsprostu uzturēšanu. Aizbērt vai aizsprostot meliorācijas grāvjus 805. kvartāla 283. un 291. nogabalos.	200,0	1264,3

Dabas liegums „Supes purvs” (LV0505500)

1. Teritorijas īss raksturojums

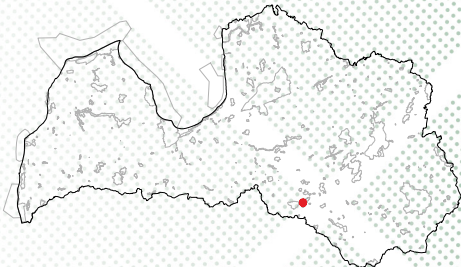
DIBINĀŠANAS GADS: 1987.

ATRAŠANĀS VIETA: Viesītes novada Viesītes pilsēta ar lauku teritoriju un Elkšņu pagasts.

PLATĪBA: 712 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegumā iekļauts augstais purvs, ko no malām aptver purvainis priežu mežs, bet purva vidū ir eitrofaiss Supes ezers. No Supes ezera iztek dziļš, strauji tekošs grāvis, saukts par Raktupīti. Lieguma teritorijā ir samērā daudz grāvju, daļa no tiem senāk rakti un aizauguši ar spīlvēm un sfagniem. Senāk veiktā nosusināšana purvu ir ietekmējusi nelabvēlīgi, purvs ir samērā aizaudzis ar kokiem – blakus purviem raksturīgajām lēni augošajām priedēm ir daudz jaunu, strauji augošu koku.

Teritorijā nelielā platībā sastopams vecs, dabisks priežu mežs. Dabas liegums dienvidaustrumos robežojas ar mikroliegumu zivjērgļa *Pandion haliaetus* aizsardzībai. Nozīmīgākās teritorijā sastopamās putnu sugas ir mežirbe *Bonasa bonasia*, rubenis *Tetrao tetrix*, mednis *Tetrao urogallus* un dzeltenais tārtiņš *Pluvialis apricaria*. Purvainajos biotopos aug retas un aizsargājamas sūnu sugas, piemēram, kailā apaļlape *Odontoschisma denudatum* un sfagnu somenīte *Calypogeia sphagnicola*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Senāk veiktā nosusināšana joprojām darbojas kā pārmitros biotopus degradējošs faktors, purvā un purva malās ir senāk rakti un joprojām funkcionējoši meliorācijas grāvji.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Regulējamu aizsprostu veidošana uz Raktupītes. Aizsprostam jānotur ūdens līmenis ezerā mazūdens periodā, bet augstā ūdens līmeni jāsamazina ūdens līmeņa izteikta celšanās. Nav pieļaujama ezera ūdens līmeņa izteikta paaugstināšana, jo krasti stingri,

kūdra ezera krastos ir mineralizējusies, ūdens nefiltrējas cauri krastiem, tāpēc ezerā var nonākt liels barības vielu daudzums, kas savukārt veicina ezera eitrofikāciju.

- Hidroloģiskā režīma atjaunošana un ūdens līmeņa stabilizēšana nosusināšanas ietekmētajās purvu daļās un pārmitrajos mežos (prioritāri – degradētajā augstā purva daļā).
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī īpaši aizsargājamo putnu sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta un dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Precizēt dabas lieguma robežas tā, lai ietvertu visu purvu un tam piegulošos purvainos mežus, kā arī mikroliegumu austrumos no dabas lieguma.
- Izpētīt hidroloģisko režīmu, t. sk. veikt hidroloģiskos mērījumus gada griezumā, lai noteiktu ezera ūdensguves veidu un ūdens līmeņa svārstības ezerā. Atjaunot hidroloģisko režīmu un stabilizēt ūdens līmeni nosusināšanas ietekmētajās purva daļās un purvainajos mežos, atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	184,3	25,9	Nepietiekama.	Neiejaukšanās, izņemot hidroloģiskā režīma atjaunošanu kompleksi ar purvu.	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	184,3
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	1,7	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		1,7
7120	Degradēti augstie purvi	58,8	8,2	Nepietiekama.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (aizbērt vai aizsprostot grāvjus).	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	
7110*	Aktīvi augstie purvi	259,4	36,4	Laba.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (aizbērt vai aizsprostot grāvjus).	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	1,0	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		1,0
3150	Eitrofi ezeri	36,9	5,2	Laba.	Neiejaukšanās.		36,9

Dabas liegums „Sventājas upes ieleja” (LV0526400)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1987.

ATRAŠANĀS VIETA: Rucavas novada Rucavas pagasts.

PLATĪBA: 413,4 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegumā iekļauts Sventājas upes ielejas posms, kas ir viena no nedaudzajām vietām Latvijā, kur sastopams ES nozīmes aizsargājamais biotops 2330 *Klajas iekšzemes kāpas*, kā arī Latvijā tikai dienvidrietumu daļā sastopamie platlapju meži ar parasto skābardi *Carpinus betulus*. Dabas liegumā sastopami nogāžu un gravu meži un nelieli avotu biotopi. Gar upi atrodas ozolu meži ar parasto skābardi un tās palienes daļā – vecupju palikšņu ezeriņi. Teritorijā lielas platības aizņem zālāju biotopu veidi 6450 *Palieņu zālāji*, 6510 *Mēreni mitras pļavas*, mazākās platībās 6120* *Smiltāju zālāji* un 6230* *Vilkakūlas (tukšaiņu) zālāji*, kā arī 4030 *Sausi virsāji*. Īpaša vērtība ir 6530* Parkveida pļavas ar parastā skābarža un citu koku grupām. Pēc patlaban zināmās šī biotopa platības, teritorija ir trešā nozīmīgākā valstī (4% no kopējās biotopa platības Natura 2000 teritorijās). Kopumā teritorija ir ļoti nozīmīga zālāju biotopu savienotības nodrošināšanai un kā sugu izplatīšanās ekoloģiskais koridors Kurzemes ģeobotāniskā rajona dienvidu daļā.

Teritorijā konstatēti 15 ES nozīmes aizsargājami biotopu veidi un daudzas Latvijā retas, aizsargājamas augu un dzīvnieku sugas, kuru izplatība saistīta ar Latvijas dienvidu un dienvidrietumu daļu. Sventājas upes ieleja ir viena no dažām šķēplapu ķiverenes *Scutellaria hastifolia* atradnēm Latvijā, sausajās iekšzemes kāpās sastopama iesirmā kāpsmildzene *Corynephorus canescens*, mazā pūtele *Filago minima*, sausās pļavās un priežu mežos – kalnu rūgtdille *Peucedanum oreoselinum*, lauka āboliņš *Trifolium campestre*, mitrajās pļavās aug krāsu zeltlape *Serratula tinctoria*, bet nogāžu mežos – mieturu mugurene *Polygonatum verticillatum* un citas sugas. Teritorijas zālāji ir nozīmīgi vairākām aizsargājamām putnu sugām, šeit ligzdo brūnā čakste *Lanius collurio*, grieze *Crex crex*. No retām un aizsargājamām bezmugurkaulnieku sugām ir sastopams slaidais pumpurgliemezis *Vertigo angustior*, kārklu zaigraibenis *Apatura iris* un pūkainais īsspārnis *Emus hirtus*, no rūpuļiem – sila ķirzaka *Lacerta agilis*. Teritorija ir nozīmīga ūdram *Lutra lutra*, kā arī zivīm, piemēram, akmeņgrauzim *Cobitis taenia*. Iespējams lašveidīgo zivju nārsts un migrācija. Sventājas upes ielejā saglabājušās daudzas vecupes un veidojas labvēlīgi apstākļi spāru daudzveidībai.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Apsaimniekošanas trūkuma dēļ zālajos, iekšzemes kāpu smiltajos un sausajos virsajos notiek strauja aizaugšana ar krūmiem un kokiem. Ap 2005. gadu ir deguši sausie virsāji, taču pašlaik notiek to strauja aizaugšana ar priedi un bērzu.
- Sventājas upes straujtecēm traucējumu rada koku sagāzumi bebru darbības un krastu erozijas dēļ.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka lielākā daļa zālāju nav apsaimniekoti šī pasākuma ietvaros. Atbalstu saņēma tikai 1-7% no biotopu veidiem 6510 *Mēreni mitras pļavas*, 6450 *Palieņu zālāji*, 6230* *Vilkakūlas (tukšaiņu) zālāji* un 6120* *Smiltāju zālāji*. Tikai biotopu veids 6270* *Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas* bija apsaimniekots nedaudz lielākā platībā – 40% no tā kopējās platības liegumā. Šī pasākuma ietekme uz zālāju kvalitāti nav vērtēta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Parastā skābarža saglabāšana, to visos gadījumos saudzējot kopšanas cirtēs; īpaša uzmanība jāpievērš cirtēm baltalkšņu audzēs Sventājas upes krastā.
- Dabisko zālāju biotopu daudzveidība un sugu piesātinājums ir ļoti augsts, tādēļ dabas lieguma prioritāte ir gan biotopu, gan augu un putnu sugu dzīvotņu saglabāšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī. Nacionālā mērogā prioritāra ir biotopu 6120* *Smiltāju zālāji*, 6230* *Vilkakūlas (tukšaiņu) zālāji*, 2330 *Klajas iekšzemes kāpas* un 4030 *Sausi virsāji* atjaunošana un apsaimniekošana.
- Griezes prasībām atbilstoša zālāju apsaimniekošana teritorijās, kur koncentrējas griezes.

- Sventājas upes straujteču uzturēšana, atsevišķu vecupju atēnošana un to savienošana ar Sventājas upi, lai radītu labvēlīgus apstākļus aizsargājamām spāru sugām un palielinātu vispārējo ūdens organismu daudzveidību.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos avotu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Izstrādāt dabas aizsardzības plānu, iekļaujot tajā detalizētu dabisko zālāju un sugu dzīvotņu atjaunošanas un apsaimniekošanas plānu, kā arī

- parkveida zālāju detaļu kartēšanu un novērtēšanu. Sagatavot pamatotu vērtējumu par minimālo dabisko zālāju platību to ilgtspējīgai saglabāšanai. Stiprā sadrumstalotība liecina, ka pašreizējā platība nevar nodrošināt zālāju biotopu labvēlīgu aizsardzības stāvokli ilgtermiņā.
- Lai palielinātu zālāju biotopu savienotību, jāizvērtē to izveidošana vēsturisko zālāju teritorijās, kā arī prioritāri atjaunojami dabiskie zālāji, kas vēl 21.gs. sākumā bija atzīti par ES nozīmes zālāju biotopiem, bet vēlāk novērtēti kā neatbilstoši ES biotopu kritērijiem.
 - Izstrādāt un apstiprināt teritorijas individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus.
 - Jāizvērtē blakus teritoriju izmantošana, piemēram, riski, kas var rasties no līdzās ierīkotā citzemju sugu dendrārija.
 - Ierobežot bebru darbību, lai nepieļautu piekrastes plāvu pārpurvošanos.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējās vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējās vai pastāvīgas darbības (ha)
9180*	Nogāžu un gravu meži	3,1	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		3,1
9160	Ozolu meži	20,6	5,0	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		20,6
9080*	Staignāju meži	0,8	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		0,8
91E0*	Aluviāli meži	1,8	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Kopšanas cirtēs vai citos gadījumos noteikti saudzēt skābaržus.		1,8
7160	Minerālvielām bagāti avoti un avoksnāji	0,2	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,2
6530*	Parkveida pļavas un ganības	19,8	4,8	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	19,8	19,8
6510	Mēreni mitras pļavas	26,7	6,5	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	24,8	26,7
6450	Palieņu zālāji	137,7	33,3	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	122,5	137,7

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējās vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējās vai pastāvīgas darbības (ha)
6270*	Sugām bagātas ganības un ganības pļavas	6,2	1,5	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	3,9	6,2
6230*	Vilkakūlas zālāji	1,7	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	1,7	1,7
6120*	Smiltāju zālāji	8,8	2,1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	8,8	8,8
6000	Atjaunojami zālāji	70,0	17,0	-	Atjaunošana. Uzturēšana.	70,0	70,0
4030	Sausi virsāji	0,8	<1	Slikta.	Atjaunošana. Gaišana.	0,8	0,8
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	40,0	9,7	Nepietiekams.	Nodrošināt ūdens caurvadi. Izvākt un samazināt koku aizbirumu vietās, kur veidojas krastu izskalojumi, kā arī vietās, kur upes gultnē sastopami oļi vai akmeņi. Izplaut ūdensaugus vietās, kur to aizaugums ir lielāks par 60% un ir veicinājis ūdens līmeņa celšanos, krastu izskalošanu vai to pārpurvošanos (reizi 5 gados).	1,0 1,0	
3150	Eitrofi ezeri	20,0	4,8	Nepietiekama.	Savienot vecupes ar Sventājas upi un izplaut savienojošās caurtekas, un iztīrīt sanešus zivju un ūdens organismu migrācijas nodrošināšanai. Reizi 5 gados. Veidot atvērumus pilnībā noēnoto vecupju krastos ar mērķi uzlabot skābekļa režīmu un palielināt bioloģisko daudzveidību tajās.	1,0 1,0	
2330	Klajas iekšzemes kāpas	4,1	1,0	Slikta.	Noganīt vai pļaut. Vietām- izcirst priedes, novākt nobiras un noņemt augsnes virskārtu.		4,1

1. Teritorijas īss raksturojums

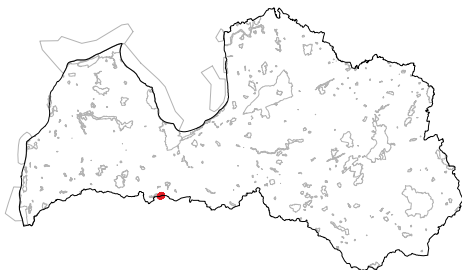
DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Tērvetes novada Augstkalnes pagasts.

PLATĪBA: 46 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2008.gadā (2008–2018).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegumā iekļauts periodiski applūstošs Svētes upes ielejas posms ar dabiskiem zālājiem un skujkoku mežiem uz ielejas nogāzes un ārpus upes ielejas. Ņemot vērā to, ka Zemgales līdzenums ir vēsturiski visvairāk atmežotais un lauksaimnieciski visintensīvāk izmantotais reģions Latvijā, teritorija ir ļoti nozīmīga meža sugu saglabāšanai.

Dabas liegums ir vizuāli izteiksmīga teritorija ar dabisku Svētes upes posmu un ielejas izteikto reljefu, kas atšķiras no Zemgalei tipiskajām līdzenajām lauksaimniecības zemēm. Agrāk veiktās mežsaimnieciskās darbības dēļ nav saglabāties daudz vecu mežu nogabalu, raksturīgs samērā liels jaunaudžu īpatsvars. Pieaugušajās priežu audzēs un jaunaudzēs vērojams liels parastā ozola *Quercus robur* piemistrojums, kas liecina, ka nākotnē meži varētu attīstīties platlapju mežu virzienā.

Dabas liegumā ir konstatēti pieci ES nozīmes aizsargājami biotopu veidi, starp tiem lielāko platību aizņem dabiskie zālāji, it īpaši 6510 *Mēreni mitras pļavas*. Teritorija atrodas reģionā, kur dabiskie zālāji ir stipri fragmentēti, tādēļ, lai arī teritorija nav starp nozīmīgākajām zālāju saglabāšanai, tomēr ir svarīga Zemgales reģiona un dabas lieguma biodaudzveidības uzturēšanai. Zilganā seslērīja *Sesleria caerulea* Zemgales ģeobotāniskajā rajonā sastopama ļoti reti, tādēļ dabas liegums ir nozīmīgs šīs sugas saglabāšanai.

No mežu biotopiem lielākā platībā ir sastopami veci platlapju meži. Mežos aug retas, aizsargājamas augu sugas, kas sastopamas tikai Zemgalē – lielā zvaigznīte *Astrantia major* un villainā gundega *Ranunculus lanuginosus*. Konstatētas vairākas samērā reti sastopamas ķērpju sugas, kas ir dabisko meža biotopu indikatorsugas. Ligzdo vairākas retas, īpaši aizsargājamas putnu sugas – mežirbe *Bonasa bonasia*, baltmugurdzenis *Dendrocopos leucotos*, vidējais dzenis *Dendrocopos medius*. Svētes upē dzīvo ūdrs *Lutra lutra*, barojas melnais stārķis *Ciconia nigra*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Dabisko zālāju aizaugšana apsaimniekošanas pārtraukšanas dēļ un uzāršana.
- Meža biotopu fragmentācija – agrāk veiktās

mežsaimnieciskās darbības dēļ nav saglabāties daudz vecu mežu nogabalu, kā arī ir samērā liels jaunaudžu īpatsvars.

- Sanitāro un kopšanas ciršu dēļ var samazināties mirušās koksnes apjoms mežaudzēs. Mirušās koksnes trūkums negatīvi ietekmē vairākas mežos ligzdojošas putnu sugas, kas barojas ar šādā koksnē atrodamiem bezmugurkaulniekiem.
- Bebru darbība var izraisīt atsevišķu pļavu pārpurvošanos un to kvalitātes pasliktināšanos.
- Bebru radītie aizsprosti un koku sagāzumi izraisa sanešu uzkrāšanos un straujteču posmu piesērēšanu, to funkcionalitātes un kvalitātes pasliktināšanos.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

2014.gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP programmas agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka šī pasākuma ietvaros nebija apsaimniekotu dabisko zālāju. 2012. gadā AS “Latvijas valsts meži” savā valdījumā esošo dabisko zālāju noplāva un zāli novāca. Natura 2000 monitoringa dati pieejami par vienu zālāju – tas nebija apsaimniekots, tā kvalitāte bija vidēja.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucētas norises nodrošināšana dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide. Īpaši dzeņveidīgo putnu sugām nepieciešams saglabāt vecas mežaudzes, kā arī dažādus struktūrelementus vidēji vecās un jaunākās audzēs (kritālas, nokaltušus kokus u. c.), tāpēc šādos meža nogabalos nepieciešams izslēgt jebkāda veida tradicionālo mežsaimniecisko darbību, nodrošinot atbilstošu struktūru saglabāšanos ilgtermiņā.
- Dabisko zālāju biotopu atjaunošana maksimāli iespējamā platībā un uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī.
- Bebru radīto koku sagāzumu ietekmes mazināšana upes palienes pļavu un upes biotopu kvalitātes uzlabošanai.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Paplašināt dabas liegumu, lai saglabātu vienotu ainavu gar vecā meža ceļa malām, kas šobrīd daļēji veido lieguma ziemeļu robežu, kā arī lai nodrošinātu dzeņveidīgo un citu meža putnu sugām pietiekošas ligzdošanas un barošanās platības.
- Izstrādāt un apstiprināt teritorijas individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus, kas nodrošinātu neiejaukšanās režīmu gan pieaugušās, gan jaunākās mežaudzēs putnu sugu aizsardzībai.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9020*	Veci jaukti platlapju meži	1,9	4,1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		1,9
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	0,34	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		0,34
6510	Mēreni mitras pļavas	4,2	9,1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	4,2	4,2
6430	Eitrofas augsto lakstaugu audzes	0,7	1,5	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,7	0,7
6410	Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs	1,1	2,4	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	1,1	1,1
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	0,3	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,3	0,3
3260	Upju straujteces un dabiski upju posmi	4,0	8,7	Nepietiekama.	Izvākt bebru koku sagāzumus vietās, kur veidojas krastu izskalojumi, piekrastes pļavu applūšana un pārpurvošanās, kā arī vietās, kur upes gultnē sastopami oļi vai akmeņi kā kvalitatīvu straujteču posmu pazīme. Neiejaukšanās.	0,5	3,5

Dabas liegums „Šepka” (LV0528100)

Dabas liegums „Šepka” (LV0528100)

1. Teritorijas īss raksturojums

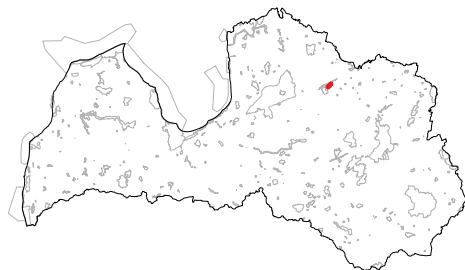
DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Smiltenes novada Palsmanes, Variņu un Launkalnes pagasti.

PLATĪBA: 375 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2007. gadā (2007–2013).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegumā ietverts dabisks Šepkas upes posms ar palieņu zālājiem un apkārtējo mežu. Upes dabiskie posmi un straujteces ir īpaši vērtīga dzīvotne divām gliemeņu sugām – ziemeļu upespērlenei *Margaritifera margaritifera* un biežajai perlamutrenei *Unio crassus*.

Teritorijā sastopami sausi priežu un bērzu, mistroti egļu un priežu meži, lieguma austrumu daļā vairāk bērzu un baltalkšņu audzes, vidusdaļā – melnalkšņu un egļu audzes. Daļa dabas lieguma lauksaimniecības zemju tiek izmantota intensīvai lauksaimniecībai. Teritorijā konstatēti pieci ES nozīmes aizsargājami biotopu veidi, nozīmīgākie no tiem – upju straujteces un dabiskie upju posmi, palieņu zālāji un veci boreālie meži.

Ainavekoloģiski teritorija ir nozīmīga Ziemeļvidzemes ģeobotāniskā rajona dabisko zālāju aizsardzībai. Pašlaik zināmā ES nozīmes aizsargājamo zālāju biotopu platība ir neliela, bet tas ir nepietiekamās kartēšanas dēļ, un potenciāli platība ir lielāka. Zālāji ir nozīmīga dzīvotne bezmugurkaulniekiem (tie nozīmīgi bagātina lieguma kukaiņu faunu), griezī *Crex crex*, te iespējama ļoti retās purva pūces *Asio flammeus* ligzdošana.

Dabas liegums ir nozīmīga dzīvotne arī citām retām un aizsargājamām sugām – šeit konstatētas piecas augu, deviņas putnu, 14 bezmugurkaulnieku, četras zivju, piecas zīdītājdzīvnieku sugas. Dabas liegumā aug plankumainā dzegužpirkstīte *Dactylorhiza maculata* un skrajziedu skarene *Poa remota*, sūna tūbainā bārkstlape *Trichocolea tomentella*. Te ligzdo brūnā čakste *Lanius collurio*, vakarlēpis *Caprimulgus europaeus*, baltmugurdzenis *Picoides leucotos*, apodziņš *Glaucidium passerinum*. No bezmugurkaulnieku sugām nozīmīgākās ir cīruļiņu dižtauriņš *Parnassius mnemosyne*, lielais gludgliemezis *Cochlicopa nitens*, asribu vārpstingliemezis *Clausilia cruciata*. Šepkā dzīvo strauta forele *Salmo trutta* f. *trutta*, alata *Thymallus thymallus*, strauta nēģis *Lampetra planeri*, upes nēģis *Lampetra fluviatilis*, sastopams arī ūdrs *Lutra lutra*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Bebru aizsprosti un koku sagāzumi upē veicina straumes palēnināšanos, oļaino un akmeņaino posmu pārklāšanos ar sanešiem un ziemeļu upespērlenei un biežajai perlamutrenei piemērotu dzīvotņu izzušanu. Bebru aizsprostu uzstādījumos uzsilušais ūdens un ūdenī izšķīdušā skābekļa daudzuma samazināšanās novājina upespērlenes. Bebru aizsprosti un koku sagāzumi upē kavē zivju, tostarp foreļu migrāciju, kas ir glohidiju izplatītājas un ziemeļu upespērlēņu populācijas izplatīšanās nodrošinātājas.
- Nav pietiekami liela strauta foreļu populācija upē, kas varētu nodrošināt ziemeļu upespērleni atražojošas populācijas veidošanos upē. Rauzas dzirnavu ūdenskrātuve (aizsprosts), kas atrodas lejup pa upi ārpus dabas lieguma teritorijas, ir iemesls, kāpēc Šepkā nenotiek dabiska lašveidīgo zivju migrācija. Strauta foreles populācijas dabiskā atjaunošanās ir nepietiekama. Pašreizējo populāciju veido mākslīgi ielaistas strauta foreles.
- Piesārņojuma ieplūde dabas lieguma teritorijā pa grāvjiem no nosusinātajām zemēm blakus liegumam apdraud ziemeļu upespērlenes un biežās perlamutrenes pastāvēšanu.
- Ūdens līmeņa svārstības leļpus hidroelektrostacijām ārpus dabas lieguma.
- Pie Dišleru mājām izveidots brasls upes šķērsošanai ar mehāniskiem transportlīdzekļiem. Šajā vietā tiek veidots akmeņu krāvums upē, kas kavē zivju pārvietošanos, aiztur ūdens straumi, veicina tā sasilšanu, veicina eitrofikāciju.
- Dabisko zālāju aizaugšana ar krūmiem un kokiem, fragmentācija.
- Vecu mežu fragmentācija.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- 2005. un 2006. gadā veikta strauta foreles mazuļu ielaišana Šepkas dabas liegumā. 2006. gada septembrī veiktajās kontrolzvejās konstatēts, ka lašveidīgo zivju mazuļu daudzums atbilst optimālajam līdzīga tipa mazajās upēs.
- Upju straujteču apsaimniekošanas pasākumi ir epizodiski un lielākoties balstīti uz projektiem, tiem beidzoties biotopu kvalitāte un reto sugu populāciju stāvoklis atkal pasliktinās.
- 2007.–2009. gadā, Pārvaldei sadarbojoties ar mednieku kolektīviem, organizēta regulāra bebru aizsprostu nojaukšana un bebru populācijas ierobežošana.
- 2016. gadā Pārvaldei sadarbībā ar biedrību “Balta daba” ir noorganizēta talka, nojaucot lielu koku sanesumu Šepkas upē.
- 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka dabas liegumā dabiskie zālāji nav bijuši apsaimniekoti šī pasākuma ietvaros.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumu īstenošana kompleksi ar dabas liegumiem „Rauza” un „Launkalne”.
- Ziemeļu upespērlēņu, biezo perlamutrenu un to mazuļu vajadzībām atbilstoša straujteču biotopu kvalitātes nodrošināšana.
- Kvalitatīvas ziemeļu upespērlenes populācijas veidošana un saglabāšana upē.
- Dabisko zālāju atjaunošana un uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī vismaz 150 ha platībā.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Veikt regulāru upes apsekošanu un bebru aizsprostu nojaukšanu un izvākšanu. Veidot sadarbību ar Valsts meža dienesta speciālistiem un medību kolektīviem

bebru skaita ierobežošanā. Ir pieļaujama bebru populācijas skaita regulēšana.

- Izvērtēt trīs dabas liegumu – “Rauza”, “Šepka” un “Launkalne” – apvienošanu vienā Natura 2000 teritorijā, jo Rauzas ieleja, kur atrodas divi liegumi, un Ludzes, Rauzas pietekas, ir vienota ģeogrāfiska teritorija.
- Izstrādāt jaunu dabas aizsardzības plānu, t.sk. izvērtējot ziemeļu upespērlēņu upju baseinu teritorijā esošās meliorācijas sistēmas un no tām upē ieplūstošo piesārņojumu, izstrādāt ricības plānu tā samazināšanai vai novēršanai.
- Veikt dabisko zālāju inventarizāciju, izstrādāt un ieviest zālāju atjaunošanas un aizsardzības plānu. Zālāju kartējums ir novecojis un nesniedz priekšstatu par to pašreizējo stāvokli. Daļa no zālājiem iepriekšējos kartējumos nav izvērtēta. 2007. gada dabas aizsardzības plānā uzsvērts, ka dabiskie zālāji jā saglabā maksimāli lielā platībā. Lai palielinātu zālāju biotopu savienotību, jāizvērtē to izveidošana vēsturiskajās zālāju teritorijās, kā arī prioritāri atjaunojami pašlaik vēl saglabājušies zālāji (atstājot neatjaunotu tikai joslu gar pašu upi, lai nodrošinātu piemērotus noēnojuma apstākļus lieguma galvenajai dabas vērtībai ziemeļu upespērlenei).
- Uzlabot upes aizsargjoslu piesārņojuma aizturošo efektivitāti caur lauksaimniecības zemēm plūstošajos upes posmos, veidojot zālāja, koku un krūmu mazaikveida piekrastes apaugumu, tā nodrošinot nepārtrauktu biogēnu pārtveršanu visa gada garumā.
- Veidot tiltus ierīkoto braslu vietā, t. sk. izvērtējot braslu pie Dišleriem.
- Šepkas labajā krastā izraktā paralēlā grāvja ietekmes likvidēšana – krasta pārrāvuma nostiprināšana un dabisko krasta līniju atjaunošana.

5.2. Specifiski pasākumi

5.2.1. Sugas

- Ziemeļu upespērlenes un biežās perlamutrenes populāciju stāvoklis dabas liegumā vērtējams kā slikts.
- Regulēt un nepieļaut bebru darbību upes posmos, kuros ir sastopamas upespērlenes, vai potenciāli varētu veidoties upespērlenēm piemēroti apstākļi.
- Reizi divos gados mākslīgi inficēt foreles ar glohidijām, izvērtēt gliemeņu mazuļu speciālas audzēšanas nepieciešamību.

- Atjaunot dažāda vecuma strauta foreļu populāciju upē, regulāri (reizi gadā) papildināt strauta foreļu skaitu.

▪ Atklātajos upju posmos veidot izkļiedētu ēnu radošu krasta apauguma struktūru ar mērķi pazemināt ūdens temperatūru upespērlenēm piemērotajos posmos.

▪ Sagatavot un īstenot akmeņu krāvumu un mākslīgo krāču projektu, lai atjaunotu ietekmētās vietas un iespējami īsā laikā radītu priekšnoteikumus straujteču biotopu atjaunošanās procesam. Ieteicama ir akmeņu

krāvumu un mākslīgo krāču veidošana augšpus pārleņu populācijām un uz pietekām. Nepieciešams arī speciāli veidot gliemeņu mazuļiem nepieciešamos mikrobiotopus, kuros grunts sastāv no granšainas smilts. Taisnotām pietekām un grāvjiem lejtecē jāveido nelieli aizsprosti, kas bremsētu strauju ūdeņu noplūšanu upē ūdens līmeņa sezonālo svārstību laikā, tādējādi kompensējot meliorācijas sistēmu negatīvo ietekmi.

▪ Veikt visu darbību monitoringu un rezultātu kontroli.

5.2.2. Biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	1,0	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		25
9080*	Staignāju meži	2,6	<1	Slikta.	Neiejaukšanās.		12
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	8,9	2,4	Slikta.	Neiejaukšanās.		120
91E0	Aluviāli meži	0,9	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās, izņemot upes posmos, kuros ir sastopamas upespērlenēs, vai potenciāli varētu veidoties upespērlenēm piemēroti apstākļi (šajos posmos prioritāte ir upespērlenēs).	Pēc nepieciešamības.	
6450	Palieņu zālāji	29,9	8,0	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	29,9	29,9
6000	Atjaunojami zālāji	120,0	32,0	-	Atjaunošana. Uzturēšana.	120,0	120,0
3260	Upju straujteces un dabiski upju posmi	17,5	4,7	Slikta.	Izvākt koku sagāzumus un bebru aizsprostus (vismaz reizi gadā).		17,5

Vienreizēji dabisko zālāju atjaunošanas pasākumi nepieciešami 150 ha platībā (gan aizaugošos zālajos un to vēsturiskajās teritorijās, kas šobrīd apaugušas ar krūmiem un sekundāru mežu, gan vecos kultivētajos zālajos un atmatās). Plānojot zālāju biotopu atjaunošanas rīcības, jāņem vērā, ka pēc iespējas jānovērš atjaunošanas darbu neaktīvā ietekme uz ziemeļu upespērleni (nedrīkst izcirst krūmus pašā upes krastā, nav vēlams ieviest ganišanu, lai notiktu upes ūdeņu eitrofikācija).

1. Teritorijas īss raksturojums

- DIBINĀŠANAS GADS:** 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Viesītes Kokneses novada Bebru pagasts.

PLATĪBA: 536 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ietver klaju, vidusdaļā sliktāpāinu augsto purvu ar pārejas purva elementiem un dažas nelielas, ar vecu priežu mežu apaugušas salas. Purvu gar malām ieskauj purvaini meži. Dabas liegumā atrodas daļa no mikrolieguma, kas izveidots medņu riesta vietas aizsardzībai. Šeit konstatēta reta austrumu tipa augsto purvu suga – pundurbērzs *Betula nana*. Teritorija ir nozīmīga dzīvotne vairākām aizsargājamām putnu sugām – mežirbei *Bonasa bonasia*, rubenim *Tetrao tetrix*, mednim *Tetrao urogallus*, zivjērglim *Pandion haliaetus*, dzeltenajam tārtiņam *Pluvialis apricaria* u. c. Mežos sastopamas aizsargājamās augu sugas, piemēram, apdzira *Huperzia selago*, plankumainā dzegužpirkstīte *Dactylorhiza maculata*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Nav zināmi.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošanas nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Apsaimniekošanas pasākumus medņa riesta vietās veikt saskaņā ar eksperta atzinumu.

1. Teritorijas īss raksturojums

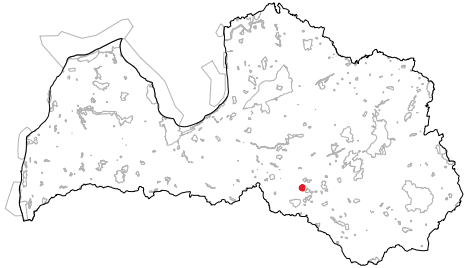
DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Viesītes novada Viesītes pilsēta ar lauku teritoriju.

PLATĪBA: 643 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas mežiem un purviem bagātā apvidū, kur sastopama virkne aizsargājamu dabas teritoriju. Tajā iekļauts augstais purvs un to aptverošie purvainie un staigājumu meži. Purva malās ir senāk rakti meliorācijas grāvji, dabas lieguma apkārtnē meži nosusināti, īpaši ziemeļu daļā.

Teritorijā ir nozīmīga dzīvotne daudzām retām un aizsargājamām putnu sugām – te dzīvo mežirbe Bonasa bonasia, rubenis *Tetrao tetrix*, mednis *Tetrao urogallus*, dzeltenais tārtiņš *Pluvialis apricaria*, purva tilbīte *Tringa glareola* u. c. Purvainajos mežos konstatētas aizsargājamās sugas – sūna Hellera ķīllape *Anastrophyllum hellerianum*, lapu koku mežos purva malā sūna doblapu leženeja *Lejeunea cavifolia*, bezmugurkaulnieki asribu vārpstīngliemezis *Clausilia cruciata* un kuprainā celmmuša *Laphria gibbosa*. Lieguma teritorijā aug arī reti sastopamais un aizsargājamais pundurbērzs *Betula nana*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Biotopus apdraud hidroloģiskā režīma izmaiņas, senāk veiktā susināšana, kā arī meliorācijas sistēmu atjaunošanas un uzlabošanas pasākumi piegulošajā teritorijā, īpaši rietumu malā.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Optimāla hidroloģiskā režīma atjaunošana purva biotopos.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Izpētīt hidroloģisko režīmu dabas liegumā un piegulošajā teritorijā, izvērtējot ūdens līmeņa atjaunošanas potenciālās ietekmes uz apkārtni. Hidroloģiskā režīma atjaunošana purvos un purvainajos mežos veikt atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti.
- Precizēt dabas lieguma robežas, iekļaujot aizsargājamās biotopus ārpusē pa to ekoloģiskajām robežām.

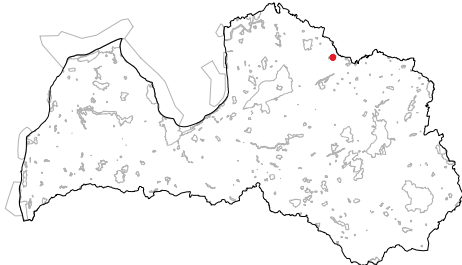
5.2. Specifiski pasākumi - biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	114,3	17,7	Nepietiekama.	Neiejaukšanās, izņemot hidroloģiskā režīma atjaunošana kompleksi ar purviem.		114,3
9080*	Staigājumu meži	4,4	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		4,4
7150	<i>Rhynchosporion albae</i> pioniersa-biedrības	70,4	10,9	Laba.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (grāvju aizbēršana vai aizsprostošana).	70,4	
7110*	Aktīvi augstie purvi	346,1	53,8	Laba.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (grāvju aizbēršana vai aizsprostošana).	346,1	

Dabas liegums „Taurīšu ezers” (LV0531600)

1. Teritorijas īss raksturojums

- DIBINĀŠANAS GADS: 2004.
- ATRAŠANĀS VIETA: Valkas novada Zvārtavas pagasts.
- PLATĪBA: 2 ha.
- DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
- INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ietver nelielo Taurīšu ezeru pārmitru un nosusinātu mežaudžu vidū reljefa pazeminājumā. Tajā atrodas retu, īpaši aizsargājamu sūnu – Lapzemes āķītes *Hamatocaulis lapponicus* un spīdīgās āķītes *Hamatocaulis vernicosus* viena no dažām atradnēm Latvijā. Teritorijā sastopami trīs ES nozīmes aizsargājami biotopu veidi – distrofs ezers, pārejas purvi un sliktā ezera krastos, kas ir nozīmīga reto sūnu dzīvotne, kā arī purvainie meži.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- No ezera iztek senāk raksts grāvis, arī apkārtējā teritorijā ir veikta nosusināšana. Tomēr hidroloģiskais režīms pārejas purva biotopā un reto sūnu atradnē ir stabils, biotopa degradācija nav novērota. Pārejas purvu – reto sugu dzīvotni – potenciāli var apdraudēt bebra darbība, paaugstinot ūdens līmeni ezerā.
- Vietām nocirsta meža šaurā josla ap ezeru 2016. gada vēlgāzes rezultātā, tā veicinot barības vielu ieskalošanos ezerā, kā dēļ var sākties ezera aizaugšana.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējās vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējās vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	0,9	45	Laba.	Neiejaukšanās.		0,9
7140	Pārejas purvi un sliktā ezera krastos	0,8	40	Laba.	Neiejaukšanās, izņemot bebra darbības regulēšanu (pēc nepieciešamības).		0,8
3160	Distrofi ezeri	0,3	15	Laba.	Neiejaukšanās, izņemot bebra darbības regulēšanu (pēc nepieciešamības).		0,4

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purva un ezera biotopos, kā arī īpaši aizsargājamo putnu sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta un dabiska vide.
- Bebru radīto ūdens līmeņa izmaiņu novēršana, ierobežojot bebru darbību pēc nepieciešamības, nojaucot aizsprostus un samazinot bebru skaitu.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Nodrošināt buferjoslu ap dabas liegumu, kurā netiktu veiktas kailcirtes, kas var izmainīt ķīmisko vielu apriti, pastiprinot organisko vielu ieskalošanos ezerā un veicinot tā aizaugšanu.

Dabas liegums „Tāšu ezers” (LV0527300)

1. Teritorijas īss raksturojums

- DIBINĀŠANAS GADS: 2004.
- ATRAŠANĀS VIETA: Grobiņas novada Medzes pagasts.
- PLATĪBA: 271 ha.
- DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
- INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas plašākā lauksaimnieciskā ainavā, ietver Tāšu ezeru ar sliktām un tā piekrastes joslu ar zālājiem un aizaugošām pārmitrām teritorijām. Pie Ālandes ietekas ezerā ir plašas bebraines un sliktā. Dabas liegums ir putniem nozīmīga vieta. Seklais un stipri aizaugušais ezers ar zemajiem un lēzenajiem krastiem, kā arī apkārt esošās bebraines un slapjie zālāji aizaugšanas dēļ pēdējos gados ir samazinājuši savu pievilcību ūdensputnu ligzdošanai un migrējošo putnu atpūtai. Pavasara migrācijas laikā ezerā pulcējas ziemeļu gulbji *Cygnus cygnus* un meža zosis *Anser anser*. Ezerā ligzdo melnais zīriņš *Chlidonias niger*, lielais dumpis *Botaurus stellaris*, Sevi ķauķis *Locustella luscinioides*, sastopams arī jūras ērglis *Haliaeetus albicilla*, gūgatnis *Philomachus pugnax* u. c.

Teritorija atrodas reģionā, kur zālāju biotopu aizsardzība ir nepietiekama – liela daļa putniem nozīmīgu zālāju un ES nozīmes zālāju biotopu atrodas ārpus aizsargājamām dabas teritorijām, piemēram, plašie zālāji Ālandes palienē no Tāšu ezera līdz Grobiņai vai Vārtājas ielejā starp Vārtāju un Paplaku, Trumpes palienē no Durbes līdz Vārvei. Tādēļ Tāšu ezera zālāji ir nozīmīgi biotopu savienotības nodrošināšanai uz Kurzemes un Piejūras ģeobotāniskā rajona robežas Dienvidrietumlatvijā.

Teritorija ir nozīmīga arī daudzām īpaši aizsargājamām bezmugurkaulnieku sugām – spilgtajai purvuspārei *Leucorrhinia pectoralis*, divjoslu airvabolei *Graphoderus bilineatus*, lielajam skābeņu zeltainītim *Lycaena dispar* u. c.

Putnu vērošanai ezera austrumu krastā izbūvēts putnu vērošanas tornis.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Strauja ezera aizaugšana, ko veicina ceļa dambis ezera dienvidu galā.
- Dabisko zālāju aizaugšana apsaimniekošanas pārtraukšanas dēļ.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka atbalstu saņēma tikai 30% no biotopu veida 6450 *Palieņu zālāji* platības, bet pārējie biotopi apsaimniekoti gandrīz visā platībā. Pasākuma ietekme uz zālāju kvalitāti nav vērtēta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Ezera aizaugšanas apturēšanas plāna izstrāde, samērojot putnu aizsardzības un ūdens resursu saglabāšanas vajadzības.
- Ālandes upes ietekas ezerā un iztekas no ezera funkcionalitātes un ūdens novades atjaunošana.
- Dabisko zālāju atjaunošana maksimāli iespējamā platībā un uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī, nodrošinot arī atbilstošas dzīvotnes plāvu brīdējputniem.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Izstrādāt dabas aizsardzības plānu, ietverot plānu ezera turpmākās aizaugšanas apturēšanai, teritorijas paplašināšanas izvērtējumu. Dabas aizsardzības plāna izstrādes ietvaros apsekot zālājus dabā, lai noteiktu precīzus atjaunošanas un apsaimniekošanas pasākumus un platības, kurās tie jāveic. Bez šobrīd apsaimniekotajiem ir vēsturiski zināmi dati arī par agrāk uzskaitītajiem bioloģiski vērtīgajiem zālājiem teritorijā, taču nav zināms, kādā stāvoklī tie ir šobrīd.
- Izvērtēt teritorijas paplašināšanu, iekļaujot zālāju teritorijas, kas pieguļ liegumam ziemeļu, dienvidu un rietumu malā.

5.2. Specifiski pasākumi - biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
6450	Palieņu zālāji	2,9	1,1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	2,0	2,9
6410	Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs	0,9	<1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,3	0,9
6270	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	0,4	<1	Laba.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,0	0,4
6000	Atjaunojami zālāji	līdz 15,0	5,5	-	Atjaunošana. Uzturēšana.	15,0	15,0
3150	Eitrofi ezeri	95	35,0	Slikta.	Izpļaut virsūdens augāju, izvākt sanešus un nokaltušos kārkļu krūmājus. Vienreizēja darbība. Dedzināt virsūdens augāju ziemas apstākļos ar mērķi samazināt atmirušo augu nobiru apjomu un to uzkrāšanās ātrumu ezera gultnē. Atjaunot ūdens plūsmu Ālandes ietekas un iztekas rajonos. Izpļaut un uzturēt laivu ceļus (reizi gadā).	3,0 3,0	0,5

Aptuvenus kartogrāfiskā materiāla vērtējums liecina, ka zālāju atjaunošana nepieciešama vismaz 15 ha platībā. Atjaunošanas vietas ir jānosaka, veicot zālāju inventarizāciju, ieskaitot krūmos iesaugušos zālājus, kas pašlaik neatbilst ES nozīmes zālāju biotopu kritērijiem. Ilgadēji apsaimniekošanas pasākumi veicami visā pašreizējā ES zālāju biotopu platībā (4,2 ha), kā arī tie būs jāveic atjaunotajā zālāju platībā. Atjaunošanas metodes un biotopiem un sugām specifisko apsaimniekošanu skat. Rūsiņa (red.) 2017.

Dabas liegums „Tebras ozolu meži” (LV0535800)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Aizputes novada Lažas pagasts.

PLATĪBA: 51 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2006. gadā (2006–2016), darbības termiņš pagarināts līdz 2021. gadam.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ietver Rietumlatvijai raksturīgu kompaktu ozolu mežu masīvu lauksaimniecības zemju vidū. Šeit sastopami augstas kvalitātes veci ozolu, liepu un jaukti platlapju meži ar egļu piemistrojumu. Ozols kā valdošā koku suga aizņem vairāk kā 90% platības un atbilst ES aizsargājamam biotopam 9160 *Ozolu meži*, kas ir augstvērtīgas mežaudzes koku sugu ģenētiskās daudzveidības un genofonda saglabāšanai.

Dabas liegumā konstatētas septiņas aizsargājamas un retas augu sugas, trīs zīdītājdzīvnieku sugas, vairākas retas ķērpju sugas un daudz aizsargājamu bezmugurkaulnieku un putnu sugu. Izklaidus visā dabas lieguma teritorijā aug lieli, bioloģiski veci ozoli ar relatīvi plašu vainagu, resniem nokaltušiem un dzīviem zariem, kas ir potenciāli nozīmīgi retām un aizsargājamām bezmugurkaulnieku sugām. Dabas liegumā ir sastopamas ar kārkliem un veciem bērziem saistītas retas kukaiņu sugas, piemēram, tumšā eļļasvabole *Meloe proscarabeus*, kārkļu zaigraibenis *Apatura iris*, vitolu slaidkoksngrauzis *Necydalis major*. No retajām augu sugām sastopama krāsu zeltlape *Serratula tinctoria*, sipoliņu zobainīte *Dentaria bulbifera*, melnā dedestiņa *Lathyrus niger* un kalnu grīslis *Carex montana*. Uz ozolu stumbriem atrodams rets ķērpis sikpunktainā artonija *Arthonia bysacea*. Dabas lieguma vecākajās ozolu audzēs ligzdo vidējais dzenis *Dendrocopos medius*, konstatēts mazais mušķērājs *Ficedula parva*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Dabiskā sukcesija, kuras rezultātā ozolu mežu ilglaicīgu saglabāšanos var negatīvi ietekmēt egļu īpatsvara palielināšanās, nomācot ozolu attīstību. Mežaudzēs egļu noēnojuma dēļ ir ļoti maz paaugas ozolu.
- Dzīvnieku nodarītie bojājumi jaunajiem ozoliņiem. Stirnas apgrauž to galotnes, samazinot jauno ozolu skaitu un vitalitāti.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Lai uzlabotu ozolu meža biotopa kvalitāti un saglabātu tipiskumu, ap lielajiem ozoliem veikta paaugas un otrā stāva egļu izciršana 2009., 2012., 2013. gadā. Lai saglabātu ozolu meža biotopu, egļu izciršana būtu jāturpina, lai egļu piemistrojumu, kas veidojas dabiskās sukcesijas gaitā, ierobežotu ilgtermiņā.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabas liegumā vairāk kā 90% aizņem ozolu mežu biotops, un tā kvalitāte ir laba, tādēļ galvenie biotopu apsaimniekošanas pasākumi saistīti ar ozolu audžu saglabāšanu un bioloģiskās daudzveidības veicināšanu tajās.
- Platlapju mežiem raksturīgas mežaudzes attīstības sekmēšana, veicot selektīvu mežaudzes pirmā un otrā stāva egles izciršanu.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Aizsargāt jaunos ozoliņus pret meža dzīvniekiem, izmantojot dabīgos repelentus (sausās asinis) vai fiziskas barjeras. Divas reizes sezonā jaunos kociņus apmīgot ar repelentu. Pasākumu jāveic vismaz piecus gadus pēc kārtas, kamēr ozoliņi sasniedz garumu, kad pārnadži tos vairs nevar apgrauzt.
- Veikt mežaudzes attīstības monitoringu pēc pirmā un otrā stāva egļu izciršanas. Monitorings nepieciešams, lai noskaidrotu, kā notiks mežaudzes attīstība – vai egļu izciršana sekmēs ozolu vitalitātes palielināšanos un platlapju mežiem raksturīgas audzes saglabāšanos.

5.2. Specifiski pasākumi

5.2.1. Sugas

Lai saglabātu meža laucē augošo krāsu zeltlapi *Serratula tinctoria*, vismaz vienu reizi trijos gados nepieciešams nopļaut lauci (platība aptuveni 0,07 ha). Ieteicamais pļaušanas laiks – augusta beigas, jo augi zied vēl jūlijā un augusta pirmajā pusē. Meža laucē ieteicams izcirst krūmus, bet jāatstāj visa vecuma ozoli un lielākie koki.

5.2.2. Biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9160	Ozolu meži	43,8	85,9	Nepietiekama.	Neiejaukšanās, izņemot selektīvu pirmā un otrā stāva egļu izciršanu. Izcirst egļu paaugu.	Pēc nepieciešamības	43,8

Dabas liegums „Tetersalas purvs” (LV0501600)

1. Teritorijas īss raksturojums

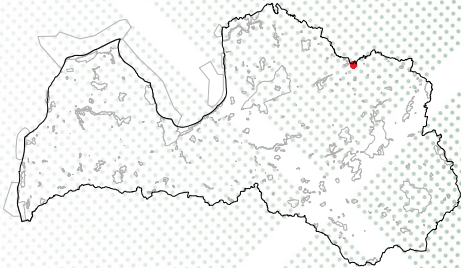
DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Apes novada Trapenes pagasts.

PLATĪBA: 348 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegumā iekļauts augstais purvs, purvaini meži un nelieli pārejas purvu un dabisku boreālo mežu fragmenti. Kopumā te konstatēti pieci ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidi. Purva minerālsala ir klāta ar vecu apšu un egļu mežu. Apvidus ir nozīmīga dzīvotne daudzām retām un aizsargājamām putnu sugām. Šeit sastopams rubenis *Tetrao tetrix*, mednis *Tetrao urogallus*, niedru lija *Circus aeruginosus*, dzeltenais tārtiņš *Pluvialis apricaria*, melnā dzilna *Dryocopus martius* un citi. Dabas liegumā ir novērots vilks *Canis lupus*. Dzīvo vairākas retas kukaiņu sugas, piemēram, sarkanā krāšņspāre *Pyrrhosoma nymphula*, dzeltenā laupitājmuša *Laphria flava*. Liegumā konstatētas vairākas kalnu grišļa *Carex montana* atradnes, purva malās konstatēts mellenāju kārkls *Salix myrtilloides*, bet purvā – aizsargājamā sūna sfagnu somenīte *Calypogeia sphagnicola*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Purvs ir neliels, maz ietekmēts, vietām nosusināti purva malas meži.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

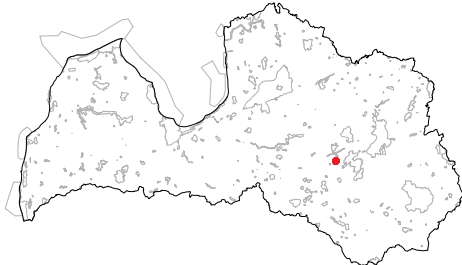
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī īpaši aizsargājamo putnu sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta un dabiska vide.
- Pārmitrajiem biotopiem optimāla hidroloģiskā režīma uzturēšana.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	68,8	19,7	Laba.	Neiejaukšanās. Aizsprostot grāvjus purva malās (DA mala, R mala paralēli ceļam).		68,8
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	2,4	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		2,4
7150	<i>Rhynchosporion albae</i> pioniersabiedrības	0,3	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,3
7140	Pārejas purvi un slikšņas	1,5	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		1,5
7110*	Aktīvi augstie purvi	216,4	62,2	Laba.	Neiejaukšanās.		216,4

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2004.
ATRAŠANĀS VIETA: Krustpils novada Variešu pagasts.
PLATĪBA: 101 ha.
DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegumā ietverts viens no izcilākajiem Latvijas dzidrūdēns ezeriem – Timsmales ezers (Baltezers) – ar maz mineralizētu ūdens sastāvu, kurā ir bagātīga īpaši aizsargājamās sugas šaurlapu ežgalvītes *Sparganium angustifolium* atradne. Ezers atbilst ES nozīmes aizsargājamam biotopam 3130 *Ezeri ar oligotrofām līdz mezotrofām augu sabiedrībām*. Pārējā teritorijā ap ezeru ir sastopami ES nozīmes aizsargājami mežu biotopi – veci boreāli priežu un egļu meži ar lapu koku piemistrojumu, kā arī nedaudz staignāju meži un purvaini meži. Teritorijā konstatēta meža silpurene *Pulsatilla patens*, no retām, aizsargājamām bezmugurkaulnieku sugām – raibgalvas purvspāre *Leucorrhinia albifrons*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Rekreācija apdraud meža dabiskās struktūras – sausos kokus un kritalas, jo tās izmanto kā malku uguns kuriem.
- Blīvu monodominantu niedru joslu attīstība, zemāko piekrastes daļu pārpurvošanās, slīkšņu veidošanās un atklātas minerālgrunts piekrastes daļu izžušana.
- Krūmu (kārķļu *Salix* sp., krūkļu *Frangula alnus*, ievu *Padus avium*) attīstība tiešā ezera krastā – to lapu un sīkzaru nokļūšana ezerā veicina organikas uzkrāšanos ezerā un eitrofikācijas procesu pastiprināšanu. Koku noēnojums neļauj attīstīties piekrastes peldlapu un virsūdens augājam, kas savukārt noēno un iznīcina izoetīdus.
- Šaurlapu ežgalvītes audžu samazināšanās pēdējo dažu gadu laikā.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Izveidota infrastruktūra rekreācijas negatīvās ietekmes mazināšanai – divas labiekārtotas atpūtas vietas, atkritumu tvertnes, ugunsкура vieta, tualete.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

Ezera ekosistēmu uzturēšana labvēlīgā stāvoklī, nepieļaujot ezera piekrastes daļas pārpurvošanos un organisko vielu ieskalošanos ezerā.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Uzturēt infrastruktūru ezera krastos, lai samazinātu apmeklētāju radīto slodzi uz ezera biotopu un tā piekrasti.
- Periodiski izvērtēt šaurlapu ežgalvītes atradnes stāvokli ezerā un to ietekmējošos faktorus.

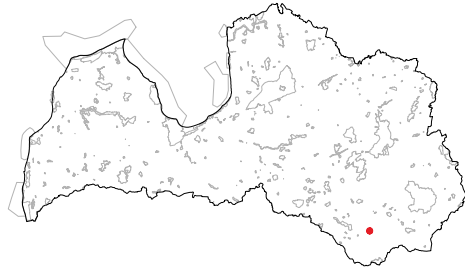
5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9080*	Staignāju meži	1,5	1,5	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		1,5
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	17	16,8	Slikta.	Neiejaukšanās.		17
91D0*	Purvaini meži	3,7	3,7	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		3,7
3130	Ezeri ar oligotrofām līdz mezotrofām augu sabiedrībām	43,1	42,7	Laba.	Izcirst pār ezera ūdensspoguļi pārlikušos kokus un izvākt ezerā iekritušos kokus, kā arī izcirst tiešā ezera krastā augošus krūmus. Izplaut virsūdens augāju un izvākt augu daļas no ezera atsevišķās vietās (pēc nepieciešamības), piemēram ezera Z un D daļas atdalošajā sašaurinājumā. Nepieļaut turpmāku grīšļu ciņu un slīkšņu veidošanos, veicot mehānisku grīšļu ciņu izvākšanu.	0,5 0,5 Pēc nepieciešamības.	

Dabas liegums „Tīrās sūnas purvs” (LV0504000)

1. Teritorijas īss raksturojums

- DIBINĀŠANAS GADS: 1977.
- ATRAŠANĀS VIETA: Daugavpils novada Maļinovas pagasts.
- PLATĪBA: 36 ha.
- DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
- INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegumā iekļauta mazāk ietekmētā daļa no Tīrās sūnas (Maļinovas) purva. Tas ir klajš pārejas purvs ar savdabīgu mikroliefu un veģetāciju. Te konstatētas lielas īpaši aizsargājamā mellenāja kārkla *Salix myrtilloides* audzes. Purva malās nelielās platībās sastopami purvaini meži un boreāli priežu meži.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Nav zināmi.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

Dabisku procesu norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	0,3	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,3
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	1,7	4,7	Laba.	Neiejaukšanās.		1,7
7140	Pārejas purvi un sliksņas	27,8	77,2	Laba.	Neiejaukšanās.		27,8

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

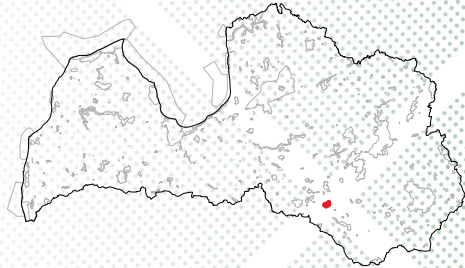
5.1. Vispārīgi pasākumi

Precizēt dabas lieguma robežas, jo pašlaik purva daļa ir ārpus īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un Natura 2000 robežām, kas nevar nodrošināt nepieciešamo aizsardzību.

Dabas liegums „Tīreļu purvs” (LV0506100)

1. Teritorijas īss raksturojums

- DIBINĀŠANAS GADS: 1977.
- ATRAŠANĀS VIETA: Jēkabpils novada Zasas un Rubenes pagasti.
- PLATĪBA: 1203 ha.
- DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
- INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegumā iekļauts Tīreļu jeb Siļu purvs un to aptverošie purvainie priežu un staigāju meži. Ārpus dabas lieguma, tā tuvumā atrodas divi nelieli, daļēji nosusināti purviņi. Dabas lieguma teritorijai cauri tek Bērzes upe, kas ir pārveidota un iztaisnota.

Dabas liegums ir nozīmīgs daudzām aizsargājamām putnu sugām, šeit sastopama mežirbe *Bonasa bonasia*, rubenis *Tetrao tetrix*, mednis *Tetrao urogallus*, dzērve *Grus grus*, dzeltenais tārtiņš *Pluvialis apricaria*, vidējais dzenis *Dendrocopos medius*, trīspirkstu dzenis *Picoides tridactylus*, melnā dzilna *Dryocopus martius*. Teritorijā sastopamas arī vairākas aizsargājamas bezmugurkaulnieku sugas, piemēram, spilgtā purvspāre *Leucorrhinia pectoralis* un mirdzošā ūdensspolīte *Segmentina nitida*. Apvidus ir piemērots vilkam *Canis lupus*. No aizsargājamām augu sugām te konstatēts skaistais sfagns *Sphagnum pulchrum*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Meliorācija – grāvji purvā un mežos, pārveidotas ūdensteces (Bērzes upe). Grāvju kopējais garums teritorijā ir 9,6 km.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Hidroloģiskā režīma atjaunošana un saglabāšana purvu un purvaino mežu biotopos.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Izpētīt hidroloģisko režīmu dabas liegumā un piegulošajā teritorijā, izvērtējot ūdens līmeņa atjaunošanas potenciālās ietekmes uz apkārtni. Hidroloģiskā režīma atjaunošanu purvos un purvainajos mežos veikt atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	263,9	21,9	Slikta.	Neiejaukšanās. Atjaunot hidroloģisko režīmu kompleksi ar augstā purva atjaunošanu (grāvju aizbēršana vai aizsprostošana), novākt koku apaugumu no atbērtnēm.	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	263,9
9080*	Staignāju meži	110,6	9,2	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		110,6
7110*	Aktīvi augstie purvi	688,4	57,2	Slikta.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (grāvju aizbēršana vai aizsprostošana). Izcirst kokus atsevišķās purva daļās.	Saskaņā ar izpētes rezultātiem.	688,4
7120	Degradēti augstie purvi	37,9	3,2	Slikta.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (grāvju aizbēršana vai aizsprostošana). Izcirst kokus atsevišķās purva daļās.	Saskaņā ar izpētes rezultātiem.	37,9
7140	Pārejas purvi un slišķņas	29,8	2,5	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		29,8
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	0,2	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		0,2

Dabas liegums „Tīšezers” (LV0517400)

1. Teritorijas īss raksturojums

- DIBINĀŠANAS GADS: 1977.
- ATRAŠANĀS VIETA: Ventspils novada Zlēku pagasts.
- PLATĪBA: 39 ha.
- DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
- INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegumā iekļauti purvaini meži Tīšezera apkārtnē, pārejas purvs ar slišķņām ezera austrumu krastā un augstais purvs ar *Rhynchosporion albae* pioniersabiedrībām purva ieplakās. Nelielajā teritorijā ir sastopami pieci ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidi. Dabas liegums ir nozīmīga dzīvotne retām un aizsargājamām augu sugām. Purvos aug trejdaivu koraļšakne *Corallorhiza trifida*, stāvlapu dzegužpirkstīte *Dactylorhiza incarnata*, purva sūnene *Hammarbya paludosa* un plankumainā dzegužpirkstīte *Dactylorhiza maculata*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Teritorijā ir daži grāvji, taču tie ir aizauguši un būtiski neietekmē pārmitro biotopu stāvokli.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	17,4	44,6	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		17,4
7150	<i>Rhynchosporion albae</i> pioniersa-biedrības	1,2	3,1	Laba.	Neiejaukšanās.		1,2
7140	Pārejas purvi un slišķņas	11,5	29,5	Laba.	Neiejaukšanās.		11,5
7110*	Aktīvi augstie purvi	3,2	8,2	Laba.	Neiejaukšanās.		3,2
3160	Distrofi ezeri	2,6	6,7	Laba.	Neiejaukšanās.		2,6

Dabas liegums „Tosmare” (LV0520900)

Dabas liegums „Tosmare” (LV0520900)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1999.

ATRAŠANĀS VIETA: Grobiņas novada Medzes pagasts, Liepājas pilsēta.

PLATĪBA: 972 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas Liepājas pilsētas un Grobiņas novada teritorijā, ietver Tosmares ezeru, kas ir eitrofs lagūnas tipa piejūras ezers, un tā apkārtnē esošos periodiski vai pastāvīgi mitros zālājus un kaļķainus zaļu purvus. Tos ietver pārmitri bērzu un melnalkšņu staignāji, purvaini bērzu un priežu meži, nelielās platībās atrodami priežu sausie boreālie meži. Sastopami nelieli augstā purva fragmenti. Ezera hidroloģiskais režīms ir pārveidots – 20. gs. 50.–60. gados ir regulēts ezera ūdens līmenis. Patlaban ezeru ar jūru ziemeļos un Ālandes upi dienvidos savieno caurtece uz Cietokšņa kanālu. Uz caurteces ierīkots regulators. Tosmares ezerā atsevišķās vietās ir atrodamas mieturalģu audzes. Tā kā ezers pēdējo 100 gadu laikā ir zaudējis ap 88% no kopplatības, tas ir uzskatāms par būtiski ietekmētu mieturalģu augāja ezeru tā pēdējā attīstības stadijā (gandrīz pilnīgi aizaudzis).

Dabas liegumā konstatēti 14 ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidi. Nozīmīgākie ir 7230 *Kaļķaini zaļu purvi* ar Lēzela lipares *Liparis loeselii* atradnēm un 6410 *Mitri zālāji periodiski izzūstošās augsnēs*.

Teritorijā ir liela purvu un zālāju augu sabiedrību daudzveidība – konstatēta viena no dažām prūšu bezgales *Laserpitium prutenicum* atradnēm Latvijā un vienīgā zināmā agrās airas *Aira praecox* atradne. Dabas liegums ir putniem nozīmīga vieta, šeit pulcējas galvenokārt niedrājos ligzdojošie putni (lielais ķiris *Larus ridibundus* un citas sugas), sastopama niedru lija *Circus aeruginosus*, lielais dumpis *Botaurus stellaris*, cekulpīle *Aythya fuligula*, brūnkaklis *Aythya ferina*. Ezers ir nozīmīga barošanās vieta sikspārņiem. Sastopams Natūza sikspārnis *Pipistrellus nathusii*, ziemeļu sikspārnis *Eptesicus nilssonii*, rūsganais vakarsikspārnis *Nyctalus noctula*, brūnais garausainis *Plecotus auritus*. No aizsargajām zivju sugām ezerā konstatēts spidiļķis *Rhodeus sericeus amarus*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Ezera aizaugšana. Šobrīd atklāta ezera platība ir tikai 12% no bijušās ezera platības, to veido divi savstarpēji nesaistīti atsevišķi atklāta ūdens laukumi.
- Ezera pamatnes ūdens plūsmas izmaiņas dolomīta karjera “Ielejas Luteri” (2,4 km uz austrumiem no Tosmares ezera) izstrādes rezultātā. Tās ietekmē paredzams ezera ūdens līmeņa samazinājums (pēc hidroģeologu vērtējuma – par 2,5 cm) un samazināta gruntsūdens ieplūde ezerā no austrumu puses, tā vēl par 0,3 cm pazeminot ezera līmeni. No karjera atsūkņētais ūdens caur Grīzupīti var tikt daļēji pārtverts monodominantajās niedru audzēs, veicinot turpmāku ezera aizaugšanu un degradāciju.
- Ezera aizaugums ar lieliem ūdensaugu masīviem ievērojami pasliktina putnu barošanās un ligzdošanas apstākļus vai arī padara Tosmares ezeru daudzām ūdensputnu, tajā skaitā niedrāju, sugām par ligzdošanai un citādi klātbūtnei nenožīmīgu vietu.
- Zaļu un augsto purvu aizaugšana, ko veicinājusi agrāk īstenotā teritorijas nosusināšana.
- Neatbilstoša dabisko zālāju apsaimniekošana, to pamešana un aizaugšana ar krūmiem, kas rada biotopu fragmentāciju, samazina sugu dzīvotņu platību un kvalitāti, kā arī veicina aizsargājamo putnu sugu ligzdošanas vietu izzušanu.
- Zālāju biotopu pastāvēšanu nelabvēlīgi var ietekmēt hidroloģiskā režīma izmaiņas, īpaši, ja pilnībā pārstāj funkcionēt seklo grāvju sistēma, kas vēsturiski nodrošinājusi zālāju pastāvēšanu un kavējusi to pārpurvošanos.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- Ezera austrumu piekrastes niedrājos no 2009. gada vairāku desmitu hektāru platībā veikta niedru pļaušana. Nopļautās un sapresētās niedres tiek izmantotas apkurei Grobiņas Dubeņu ciemata katlumājā. Aktivitāte vērtējama pozitīvi, jo tā samazina caur niedru masīvu iztvaikojošā ūdens daudzumu, tam saglabājoties ezerdobē, samazina niedrāju degšanas risku, palēnina piekrastes zālāju turpmāku degradāciju un veido atklātas teritorijas putnu piesaistei.
- 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka dabas liegumā tikai pavisam neliela daļa no dabisko zālāju platības bija apsaimniekota šī pasākuma ietvaros (2% no biotopa 6410 *Mitri zālāji periodiski izzūstošās augsnēs* platības). Natura 2000 monitoringa dati liecina, ka biotops 6410 *Mitri zālāji periodiski izzūstošās augsnēs* ir ļoti sliktā stāvoklī.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Integrēta ezera atjaunošanas plāna izstrādāšana, izmantojot hidroģeologu atziņas par ezera gruntsūdens barošanās mehānismiem.
- Niedrāju masīvu pļaušana un atklātu ūdens platību palielināšana, vienlaikus caur niedrājiem notiekošā ūdens zuduma samazināšana. Grīzupītes ietekas ezerā savienošana ar kādu no atklātajām ūdens platībām.

- Zaļu purvu atjaunošana un uzturēšana.
- Dabisko zālāju atjaunošana un uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī vismaz 150 ha platībā. Nacionālā mērogā prioritāra ir biotopu 6410 *Mitri zālāji periodiski izzūstošās augsnēs* atjaunošana un apsaimniekošana.
- Ja iespējams, optimāla hidroloģiskā režīma atjaunošana pārmitrajās meža un purva biotopos.
- Dabisku procesu netraucētas norises nodrošināšana dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Izpētīt hidroloģisko režīmu dabas liegumā un piegulošajā teritorijā, izvērtējot ūdens līmeņa atjaunošanas potenciālās ietekmes uz apkārtni. Hidroloģiskā režīma atjaunošanu veikt atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti. Niedrāju pļaušana un ezerā esošo gruntsūdens izplūdes zonu savienošana ūdens bilances uzlabošanai.
- Iekļaut dabas liegumā dabisko zālāju platības, kas pieguļ lieguma ziemeļu un ziemeļaustrumu robežai.
- Izstrādāt zālāju atjaunošanas (ieskaitot ilgstoši ar niedrēm, krūmiem un mežu aizaugušās platības) un aizsardzības plānu, iesaistot visas ieinteresētās puses un izvērtējot alternatīvas teritorijas sociālekonomisko faktoru ierobežojumu kontekstā, ieskaitot iespēju atpirkt zemi un nodot Pārvaldes pārraudzībā.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējās vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	32,0	3,3	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Atjaunot hidroloģisko režīmu (ja pēc hidroloģiskās izpētes atziņām tā ir iespējama).	Saskaņā ar izpētes rezultātiem.	32,0
9080*	Staignāju meži	111,8	11,5	Nepietiekama līdz sliktā.	Neiejaukšanās.		111,8
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	8,7	<1	Slikta.	Neiejaukšanās.		8,7

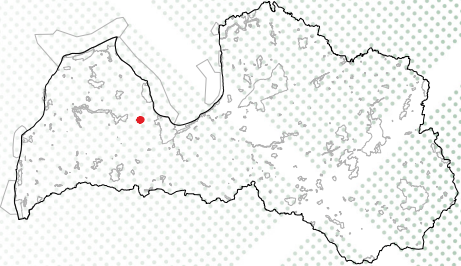
Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
7230	Kaļķaini zāļu purvi	23,3	2,4	Slikta.	Izcirst kokus, krūmus, plaut, vislabāk ekstensīvi noganīt.		30,0
7210*	Dižās aslapes audzes	0,8	<1	Labā.	Neiejaukšanās.		0,8
7140	Pārejas purvi un sliksņas	5,4	<1	Slikta.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (ja pēc hidroloģiskās izpētes atziņām tā ir iespējama).		5,4
7120	Degradēti augstie purvi	4,5	<1	Slikta.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (ja pēc hidroloģiskās izpētes atziņām tā ir iespējama).		4,5
7110*	Aktīvi augstie purvi	8,0	<1	Slikta.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (ja pēc hidroloģiskās izpētes atziņām tā ir iespējama). Novākt koku apaugumu (ja tiek veikta hidroloģiskā atjaunošana).		8,0
6530*	Parkveida pļavas un ganības	3,1	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	3,1	3,1
6510	Mēreni mitras pļavas	3,2	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	3,2	3,2
6450	Palieņu zālāji	32,0	3,3	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	32,0	32,0
6410	Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs	68,3	7,0	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	68,3	68,3
6000	Atjaunojami zālāji	46,0	4,7	-	Atjaunošana. Uzturēšana.	46,0	46,0
3140	Ezeri ar mieturalģu augāju	40,0	4,1	Slikta.	Plaut niedrājus, ik gadu mainot plaujamās vietas ezera perifērijā tā, lai atvieglotu ūdens noteci uz atklātajām ūdens platībām.		40,0
2320	Piejūras zemienes smiltāju līdzenumu sausi virsāji	0,5	<1	Nepietiekama.	Nodrošināt periodiskus zemsedzes traucējumus.		0,5

Vienreizēji zālāju atjaunošanas pasākumi nepieciešami vismaz 150 ha zālāju biotopu (maksimāli atjaunojot zālājus to vēsturiskajā platībā). Zālāju biotopu atjaunošanas rīcības ietver krūmu un koku ciršanu, sakņu frēzēšanu, atjaunojošu pļaušanu vai ganišanu, kā arī hidroloģiskā režīma izpēti un mitruma režīma atjaunošanu, atjaunojot seklās grāvju sistēmas, un piekļuves ceļu labošanu un izveidi.

Dabas liegums „Tumes meži” (LV0535900)

1. Teritorijas īss raksturojums

- DIBINĀŠANAS GADS: 2004.
- ATRAŠANĀS VIETA: Tukuma novada Tumes pagasts.
- PLATĪBA: 68 ha.
- DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
- INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ietver boreālus skujkoku mežus un pārejas purvus un sliksņas pie Vikslas ezera. Liegumu šķērso samērā plaša elektrolīnijas trase. Vietām grāvju tuvumā sastopamas bebraines ar nokaltušiem kokiem. Dabas liegumā lielas audzes veido gada staipekņi *Lycopodium annotinum*, konstatēti īpaši aizsargājamā sūna lāpstīte *Scapania* spp., kā arī dabisko meža biotopu indikatorsugas, piemēram, liesmainā eglupiepe *Pycnoporellus fulgens*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Senāk veiktas nosusināšanas rezultātā izveidojušies sausieņu meži. Vietām grāvjos notiek aktīva bebru darbība, veidojas bebraines, paaugstinot ūdens līmeni to apkārtnē, kas rada pārpurvošanos un būtiskas pārmaiņas boreālos skujkoku mežos.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucētas norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Bebru darbības ierobežošana.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Ierobežot bebru darbību, lai neveidojas lielas bebraines, kas apdraud boreālos sausieņu mežus.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	60,0	88,2	Labā.	Neiejaukšanās.		60,0
7140	Pārejas purvi un sliksņas	0,4	<1	Labā.	Neiejaukšanās.		0,4
9100*	Purvaini meži	4,7	6,9	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		4,7

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1999.

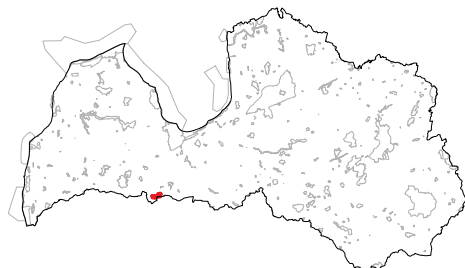
ATRAŠANĀS VIETA: Tērvetes novada Bukaišu pagasts; Auces novada Ukru pagasts.

PLATĪBA: 1115 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2016. gadā (2016–2028).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI:

Ministru kabineta 2002. gada 29. janvāra noteikumi Nr. 44 "Dabas lieguma "Ukru gārša" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi".

Dabas liegumu veido viens no nedaudziem Zemgales līdzenumā saglabātajiem meža masīviem, kas atrodas platlapju koku vēsturiskās izplatības zonā. Ukru gāršā vēl arvien sastopami platlapju, galvenokārt ošu, meži. Meži dabas liegumā aizņem 98%. Daļa teritorijas ir meliorēta – tai cauri plūst iztaisnotā Tērvetes upe, un pēc mežaudžu nociršanas tur stādītas egles, bet daļa teritorijas ir saglabāties dabisks koku sastāvs – nelieli ozolu mežu fragmenti un jauktas mežaudzes ar veciem ozoliem, tostarp dižkokiem un potenciālajiem dižkokiem, ir izteikts pamežs un bagātīga zemsedzes veģetācija ar lielu platlapju sugu īpatsvaru. Konstatēti septiņi ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidi. Nozīmīgākais ir veci dabiski platlapju meži, kas Latvijā ir reti sastopami, raksturīgi arī lakstaugiem bagāti egļu meži, nedaudz ozolu, staigājņu un aluviālie krastmalu un palieņu mežu biotopi, kā arī mēreni mitri un mitri dabiskie zālāji.

Tā kā Zemgales reģiona mežainība ir neliela, tad šis meža masīvs kalpo kā patvēruma vieta daudzām dzīvnieku (īpaši putnu) un augu sugām. Dabas liegums ir nozīmīga dzīvotne 48 aizsargājamām un retām augu un dzīvnieku sugām, tajā skaitā 13 augu, vienai sēņu, 20 putnu, septiņām bezmugurkaulnieku un septiņām zīdītāju sugām. Ukru gāršā sastopamas vairākas augu sugas, kas ir savas izplatības ziemeļu robežas tuvumā un pārējā Latvijas teritorijā ir reti vai vispār nav sastopamas, piemēram, villainā gundega *Ranunculus lanuginosus* un pūkainā asinszāle *Hypericum hirsutum*. Te tuvu izplatības areāla robežai aug arī Benekena zaķauza *Bromopsis benekenii*. Īpaši vērtīgi ir ošu meži ar lielo zvaigznīti *Astrantia major*, kas sastopami tikai Zemgalē.

Dabisko zālāju platība liegumā ir neliela, tomēr tiem ir liela nozīme solņveida izplatīšanās nodrošināšanai zālāju sugām, jo īpaši ņemot vērā to, ka Zemgalē dabisko zālāju ir pavisam maz un tie ir ļoti fragmentēti.

Ukru gāršas meža masīvā ir viens no lielākajiem mazā ērgļa *Aquila pomarina* ligzdošanas blīvumiem Latvijā. Vecie ozoli ir piemērota ligzdošanas vieta melnajam stārķim *Ciconia nigra*, bet lapu koku audzes –

retu dzeņu sugu ligzdošanai. Ukru gāršā ligzdo vidējais dzenis *Dendrocopos medius*, baltmugurdzenis *Dendrocopos leucotos*, pelēkā dzilna *Picus canus*. Teritorija ir nozīmīga dzīvotne vairākām retām un aizsargājamām bezmugurkaulnieku sugām, piemēram, lapkoku praulgrauzim *Osmoderma barnabita*. Dažos Tērvetes upes posmos atrasta biezā perlamutrene *Unio crassus*, krastmalas mežos – tumšā pūcite *Xylomoia strix*, lapkoku samtenis *Lopinga achine*. Dabas liegumā konstatētas trīs sikspārņu sugas, starp tām rūsganais vakarsikspārnis *Nyctalus noctula*, sastopams mazais susuris *Musccardinus avellanarius*, arī ūdrs *Lutra lutra*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Slapjo meža biotopu degradāciju veicinājusi meža meliorācija, kas uzsākta 20. gs. 30. gados, apdraudējumu rada arī grāvju dziļā tīrīšana teritorijai piegulošajās zemēs.
- Tērvetes upes taisnotās gultnes tīrīšana tiešā dabas lieguma tuvumā.
- Platlapju meža biotopu fragmentācija, kas notikusi izcērtot mežu 20.gs. nogalē, tādējādi sadrumstalojot vērtīgākos agrāk vienlaidus meža masīvus. Tas noticis arī atjaunojot izcirtumus ar egļu monokultūru.
- Egļu ieaugšana ozolu vainagos pasliktina to dzīvotspēju.
- Tērvetes upes krastu dabisko zālāju aizaugšana un fragmentācija.
- Invazīvās augu sugas daudzlapu lupīnas *Lupinus polyphyllus* izplatīšanās dabas liegumā.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

2013. gadā veikta ozolu atbrīvošana no egļu ieaugšanas vainagā, ilgturīgam rezultātam jāturpina pakāpeniska ozolu atēnošana.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Novērst mežu biotopu fragmentāciju, veicinot platlapju koku augšanu un mistrotu jauno mežaudžu veidošanos.
- Dabisko zālāju biotopu uzturēšana visā to pašreizējā platībā un biotopu atjaunošana pašreiz pamestajās vai intensīvi apsaimniekotajās kultivēto zālāju un atmatu platībās.
- Lapkoku praulgrauža populācijas izplatībai optimālu apstākļu veidošana.
- Invazīvās sugas daudzlapu lupīnas izplatības ierobežošana.
- Dabisku procesu netraucētas norises nodrošināšana dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Precizēt dabas lieguma robežas, atbilstoši dabas aizsardzības plāna ieteikumiem.
- Zālājos ap bijušajām Mežvidu mājām masveidīgi savairojusies daudzlapu lupīna, tās jāpļauj (meža inventarizācijas datus atzīmētas kā meža dzīvnieku lauces) – iesākumā vēlams divas reizes sezonā, lai neļautu nogatavoties un izplatīties lupīnu sēklām. Kad lupīna iznīcināta, turpina pļaut vienreiz gadā un uzturēt platību kā dabisku zālāju.
- Periodiski veikt dabas lieguma biotopu apsaimniekošanas pasākumu monitoringu, lai novērtētu apsaimniekošanas pasākumu efektivitāti un biotopu attīstības dinamiku. Monitorings uzsākams veģetācijas periodā pirms apsaimniekošanas pasākumu veikšanas. Turpmāk veicams ik pēc pieciem gadiem.

5.2. Specifiski pasākumi

5.2.1. Sugas

Lapkoku praulgrauža populācijas lielums dabas liegumā ir 60–120 indivīdi. Sugas aizsardzībai nepieciešams veikt veco ozolu, īpaši dobumaino, atbrīvošanu no koku un krūmu apauguma, veicinot lapkoku praulgrauža ieviešanos (DA plānā norādītajā veidā). Pasākumu veikt divos paņēmienos. Tāpat nepieciešams atjaunot atklātas ainavas, izcērtot baltalkšņus gar Tērvetes upi un atjaunot dabiskos zālājus, veicot turpmāku regulāru apsaimniekošanu 3 ha platībā.

5.2.2. Biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91E0*	Aluviāli meži	4,1	<1	Slikta.	Neiejaukšanās.		4,1
9160	Ozolu meži	4,4	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Atēnot ozolus, izcērtot egli.	1,5	2,9
9080*	Staignāju meži	8,6	<1	Slikta.	Neiejaukšanās. Veidot divus aizsprostus meliorācijas grāvjos un bloķēt noteci.	1,9	6,7
9050	Lakstaugiem bagāti egļu meži	136,9	12,3	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Atēnot ozolu vainagus .	10,8	124
9020*	Veci jaukti platlapju meži	340,9	30,6	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		340,9
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	122,0	10,9	-	Veidot nākotnes biotopus – platlapju mistraudzēs, veicot mērķtiecīgu jauno egļu monokultūru un bērzu mežu apsaimniekošanu (ar kopšanas vai cita veida cirtēm, saglabājot visus platlapu kokus un egles piemistrojumu līdz 20%). Pasākumu vēlams veikt divos paņēmienos (DA plānā norādītas konkrētas vietas un doti norādījumi ciršu veikšanai).	122,0	
6510	Mēreni mitras pļavas	7,5	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	7,5	7,5
6410	Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs	1,9	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	1,5	1,9

Dabas liegums „Ungurpils meži” (LV0522300)

1. Teritorijas īss raksturojums

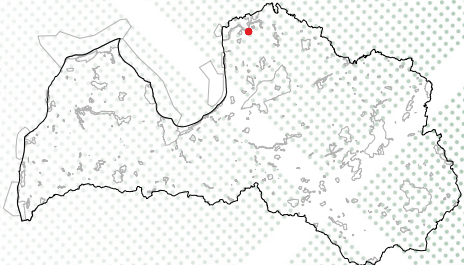
DIBINĀŠANAS GADS: 1999.

ATRAŠANĀS VIETA: Alojas novads, Staiceles pilsētas lauku teritorija. Dabas liegums atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā.

PLATĪBA: 52,7 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ietver galvenokārt melnalkšņu staignāju, aluviālu krastmalu un palieņu mežus, kā arī Karogupītes dabiskus straujtecies posmus. Teritorija robežojas ar citiem Latvijā un Eiropā aizsargājamiem biotopiem ārpus lieguma – smilšakmens atsegumiem, sikspārņiem nozīmīgām netraucētām alām, minerālvielām bagātiem avotiem un avoksnājiem.

Dabas lieguma teritorijā sastopamas aizsargājamas augu sugas, piemēram, Lietuvas ūdenszāle *Glyceria lithuanica*, kā arī alu spulgsūna *Schistostega pennata*. Teritorija ir nozīmīga mežirbes *Bonasa bonasia* mitnes vieta, te sastopamas arī dažādas dzeņveidīgo putnu sugas – baltmugurdzenis *Dendrocopos leucotos*, trīspirkstu dzenis *Picoides tridactylus*, melnā dzilna *Dryocopus martius*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Būtiskas dabas vērtības tiešā dabas lieguma tuvumā nav iekļautas īpaši aizsargājamā dabas teritorijā un nav juridiski aizsargātas.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

Dabisku procesu netraucētas norises nodrošināšana dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Mainīt dabas lieguma robežas, ietverot Karogupītes senleju un tai piegulošās gravas, kurās sastopami ES nozīmes aizsargājami biotopi – smilšakmens atsegumi, netraucētas alas un minerālvielām bagāti avoti un avoksnāji.
- Sadarbībā ar atbildīgajām institūcijām īstenot karā nesprāgušās municijas neitralizēšanu.

5.2. Specifiski pasākumi - biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9080*	Staignāju meži	24,38	46,3	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		24,38
91E0*	Aluviāli meži	4,49	8,5	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		4,49
3260	Upju straujtecies un dabiski upju posmi	0,05	<1	Nepietiekama.	Izvākt bebru sagāztos kokus.		0,05

1. Teritorijas īss raksturojums

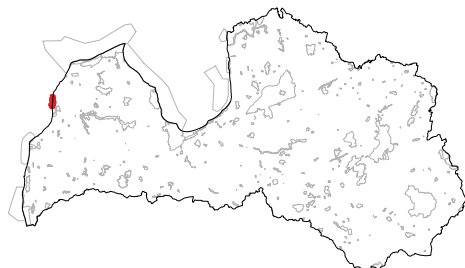
DIBINĀŠANAS GADS: 1999.

ATRAŠANĀS VIETA: Ventspils novada Užavas pagasts.

PLATĪBA: 3012 ha, t.sk. sauszemes daļas platība ir 1236 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2014. gadā (2015–2025).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas lieguma teritoriju veido Baltijas jūras un piekrastes biotopu komplekss – embrionālās kāpas, priekškāpas, pelēkās kāpas un piejūras kāpu meži. Īpaši liela vērtība ir Latvijā reti sastopamie pelēko kāpu biotopi ar sīkrūmu un ložņu kārkļu audzēm, kā arī ar lakstaugiem klātas pelēkās kāpas. Lielāko platību dabas liegumā aizņem mežainas piejūras kāpas, kas veidojušās gan dabiskā ceļā, aizaugot pelēkajām kāpām ar priedēm, gan mākslīgas apmežošanas rezultātā. Teritorijā ir sastopami 11 ES nozīmes aizsargājami biotopu veidi. Dabas liegumam ir liela nozīme ar Piejūras zemieni saistīto sugu aizsardzībā, kā arī atklāto pelēko kāpu ainavas saglabāšanā.

Dabas liegumā konstatētas 13 retas un aizsargājamas vaskulāro augu sugas, nozīmīgākās ir Lēzela vīrcele *Linaria loeselii* un smiltāja nelķe *Dianthus arenarius* ssp. *arenarius*, kā arī jūrmalas zilpodze *Eryngium maritimum*, kurai dabas liegumā ir viena no divām atradnēm Latvijā. Teritorijā sastopamas daudzas Piejūras zemieni raksturīgas aizsargājamās augu sugas: jūrmalas dedestīņa *Lathyrus maritimus*, pūkainais plostbārdis *Tragopogon heterospermus*, Gmelina alise *Alyssum gmelinii*, aug arī viena reta sūnu suga – nokarenā vīzobīte *Tortella inclinata*.

Dabas liegumā pelēkās kāpas un skujkoku meži ir nozīmīgas dzīvotnes reto un aizsargājamo ķērpju sugām, no kurām 12 sugām te ir vienīgās atradnes Latvijā.

Dabas liegumā konstatētas 19 aizsargājamas putnu sugas. Šeit dzīvo stepes čipste *Anthus campestris*, ūpis *Bubo bubo*, jūras zīriņš *Sterna paradisaea*, sila cīrulis *Lullula arborea*, meža balodis *Columba oenas*. Liegums ir dzīvesvieta Eiropas ūdram *Lutra lutra* un sila ķirzakai *Lacerta agilis*.

Teritorijā konstatētas 10 Latvijā vai Eiropā aizsargājamas zivju sugas, migrāciju laikā Užavas upē uzturas laša *Salmo salar*, taimiņa *Salmo trutta* un upes nēga *Lampetra fluviatilis* pieaugušie īpatņi, kā arī šo sugu smolti un jaunie īpatņi. Līdz ar to dabas liegumā ietilpstošais Užavas upes posms uzskatāms par nozīmīgu ceļotājzivju un nēgu migrācijas zonu. Dabas lieguma teritorijā sastopamas astoņas retas vai aizsargājamas bezmugurkaulnieku sugas, tai skaitā meža siksamtenis *Coenonympha hero* un Latvijā ļoti reta gliemežu suga – lēcveida vingliemezis *Helicigona lapicida*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Dabiskās sukcesijas rezultātā pelēkās kāpas aizaug ar priedēm – kāpu aizaugšana samazina retajām un aizsargājamajām sugām piemērotu dzīvotņu platības.
- Viens no būtiskākajiem ietekmējošiem faktoriem ir nekontrolēta cilvēku pārvietošanās pa pelēko kāpu joslu ar tehniku (kvadricikli, auto).
- Invazīvo un citzemju augu sugu (krokainā roze *Rosa rugosa*, parastais ceriņš *Syringa vulgaris* u. c.), kā arī ekspansīvas vietējās koku sugas parastās apses *Populus tremula* izplatīšanās kāpās.
- Lielākā daļa no Užavas upes gultnes ir regulēta, to iztaisnojot un padziļinot, ir samazinātas zīvīm un nēgiem piemērotas nārsta un uzturēšanās vietas.
- Nelegāla migrējošo zivju ieguve.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- LIFE programmas projekta „Natura 2000 teritoriju nacionālā aizsardzības un apsaimniekošanas programma” (LIFE11 NAT/LV/000371) ietvaros 2014. gada pavasarī uzsāka eksperimentāla biotopa 2140 *Pelēkās kāpas ar sīkrūmu audzēm* apsaimniekošana 3 ha platībā, izcērtot priedes un uzirdinot zemsedzi. Koku izciršana radīja pozitīvu ietekmi uz biotopu. Tehnikas atstātās pēdas var uzskatīt par mērenu noslodzi, radot biotopam nepieciešamos atklātas smilts laukumus.
- Antropogēnās slodzes regulēšanai teritorijā izveidota infrastruktūra LIFE projekta „Piekrastes biotopu aizsardzība un apsaimniekošana Latvijā” (LIFE02 NAT/LV/8498) un Kohēzijas fonda projekta “Antropogēno slodzi samazinošās un informatīvās infrastruktūras izveide Natura 2000 teritorijās” (3DP/3.5.1.3.0/10/IPIA/VIDM/001 un 3DP/3.5.1.3.0/12/IPIA/VARAM/001) ietvaros, daļu infrastruktūras nodrošina arī AS „Latvijas valsts meži”.
- Pasākumi, kas veikti teritorijas infrastruktūras uzlabošanai, mazinot slodzi uz dabas teritoriju:

- dabas liegumā izveidota un tiek uzturēta tūrisma infrastruktūra gan labiekārtotās atpūtas vietās pie Užavas grīvas un Užavas bākas, gan atsevišķās pieejās jūrai, kur izveidotas laipas un izlikti informācijas stendi;
- ir uzstādītas barjeras, kas ierobežo nobraukšanu no ceļiem;
- apstiprināts tehniskais projekts vairāku stāvlaukumu iekārtošanai, lai nodrošinātu pieeju pie jūras, regulējot apmeklētāju plūsmu.
- Izveidotās barjeras, stāvvietas un norādes zīmes ļauj regulēt apmeklētāju plūsmu.
- Užavas upes grīvas posmā ir veikta tās pārtīrīšana no vētru laikā izgulsnētajiem sanešiem. Dati par nozvejas apjoma izmaiņām nav pieejami. Tomēr var pieņemt, ka, nepieļaujot sanešu uzkrāšanos upes grīvas daļā, tiek nodrošināti labvēlīgāki apstākļi gan nēgu, gan migrējošo zivju piesaistei upē.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Atklātu pelēko kāpu biotopu uzturēšana un atjaunošana.
- Augāja struktūras uzlabošanas pasākumi biotopā 2180 Mežainas piejūras kāpas.
- Priekškāpas valņa pārrāvumu atjaunošana, vecinot smilšu akumulāciju.
- Invazīvo un ekspansīvo sugu izplatības ierobežošana.
- Smilšu pārpūšanas ierobežošana pie Užavas bākas un uz lieguma dienvidu robežas.
- Antropogēnās slodzes mazināšana un ierobežošana.
- Aizsardzības režīma nodrošināšana pret traucējumiem jutīgajām sugām.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Ceļotājzivju un nēgu migrācijas nodrošināšana.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Dabas lieguma individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu apstiprināšana, kas ļautu precizēt teritorijā pieļaujamos biotopu apsaimniekošanas pasākumus, kā arī noteikt nepieciešamo aizsardzības režīmu pret traucējumiem jutīgajām sugām. Vai otrā variantā – rekomendējams veidot mikroliegumu teritorijā, kas dabas aizsardzības plānā (2014. gads) norādīta kā regulējamā režīma zona.

- Infrastrukturās objektu izveide un esošo uzturēšana, samazinot negatīvo antropogēno ietekmi uz dabas pamatni.
- Divās atpūtas vietās (pie Užavas bākas un uz lieguma dienvidu robežas) jāizveido nožogojumi smilšu pārpūšanas ierobežošanai (kopgarums līdz 107 m) saskaņā ar dabas aizsardzības plānā dotajiem priekšlikumiem.
- Lai aizsargātu reto ķērpju sugu (it sevišķi izplestās evernijas *Evernia divaricata*) augtēnes no izbraukāšanas, kas var negatīvi ietekmēt ķērpju populācijas un lai maksimāli samazinātu apmeklētāju radīto ietekmi uz lēcveida vingliemeža atradni pie Užavas bākas, izveidot stabiņu rindu un barjeru (līdz 150 m).
- Apkarot dabas lieguma teritorijā atsevišķās vietās ieaugušās vaistādītās invazīvas sugas (krokainā roze), ekspansīvas sugas (parastā apse) un citzemju sugas (kalnu priede *Pinus mugo* un parastais ceriņš), lai nodrošinātu priekškāpu un pelēko kāpu biotopu labu aizsardzības stāvokli. Prioritāri apsaimniekojamās vietas ir norādītas dabas aizsardzības plānā.
- Nodrošināt ūdens resursu kontroli un uzraudzību ceļotājzivju un nēgu migrācijas laikā.
- Perspektīvā Užavas upei ir nepieciešams izstrādāt tā saucamo “laša rīcības plānu”, kas noteiktu populācijas atjaunošanas un uzturēšanas darbības. Tā kā Užavas upe dabas liegumu šķērso īsā posmā, bet pasākumi attiecināmi uz visu upes baseinu, tie jāveic atsevišķā projektā.

5.2. Specifiski pasākumi - biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9080*	Staignāju meži	6,1	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		6,1
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	424,0	34,3	Nepietiekama.	Neiejaukšanās, izņemot pasākumus biotopa struktūras uzlabošanai (jauno priežu ravēšana starp vecajām priedēm, mirušās koksnes saglabāšana).		424,0
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	2	<1	Nepietiekama.	Pārtīrīt upi gadījumos, ja spēcīgu vētru ietekmē ar smiltīm tiek aizskalota Užavas grīva, apgrūtinot migrējošo zivju un nēģu iekļūšanu upē.	Pēc nepieciešamības.	
2180	Mežainas piejūras kāpas	1013,0	33,6	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Biotehniskie pasākumi skrajās mežaudzes uzturēšanai: 1) retināt jaunās priedes; 2) ravēt jaunās priedes klajumos starp vecajām priedēm; 3) veikt specializētas kopšanas cirtes vidēja vecuma audzēs; 4) izcirst svešzemju koku sugas.	37,0	976,0
2170	Pelēkās kāpas ar ložņu kārklu	14,5	1,2	Slikta.	Retināt priedes, netraucējot zemsedzi. Aizaugušajās platībās atjaunot pelēko kāpu biotopus (2130*, 2140*, 2170), retinot priedes, atjaunojot zemsedzi.	0,4 14,1	
2140*	Pelēkās kāpas ar sikkrūmu audzēm	31,4	2,5	Nepietiekama līdz slikta.	Uzturēt atklātas kāpas. Retināt priedes, netraucējot zemsedzi. Apsargāt invazīvās un ekspanzivās sugas. Aizaugušajās platībās atjaunot pelēko kāpu biotopus (2130*, 2140*, 2170), retinot priedes, atjaunojot zemsedzi.	8,6 2,5 0,09 20,2	

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
2130*	Ar lakstaugiem klātas pelēkās kāpas	119,8	9,7	Nepietiekama līdz slikta.	Pelēko kāpu biotopos izvēkt mazās priedītes ar rokas darbarīkiem. Izcirst kokus un krūmus. Novākt krūmu atvases teritorijās ar saslēgtu augāju – zemsedzes traucēšana, to izbraukājot vai izmantojot meža un lauksaimniecības zemju šķīvošanas vai uzāršanas tehniku (pieļaujams no 1. augusta līdz 15. martam). Apsaimniekot plavveida biotopus, nogrābjot kūlu. Aizaugušajās platībās atjaunot pelēko kāpu biotopus (2130*, 2140*, 2170), retinot priedes, atjaunojot zemsedzi.	55,8 10,0 (skrajās audzes) 40,0 (biezas audzes) 46,7	20,0 2,3
2120	Priekškāpas	13,5	1,1	Nepietiekama.	Izveidot akumulāciju veicinošas sētiņas priekškāpu pārrāvumu vietās (metodes DA plānā).		850 m garums
2110	Embrionālās kāpas	0,5	<1	Nepietiekama.	Vākt sadzīves atkritumus.	Pēc nepieciešamības.	
1230	Jūras stāvkrausti	1,2	<1	Laba.			

Dabas liegums „Užavas augštece” (LV0536000)

1. Teritorijas īss raksturojums

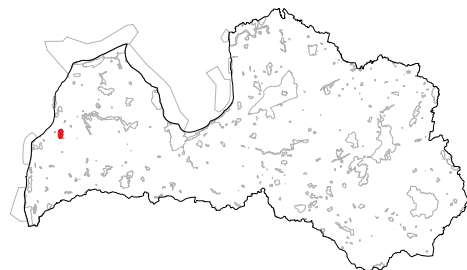
DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Alsungas novads.

PLATĪBA: 688 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2005. gadā (2006–2015).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums iekļauj maz pārveidotu Užavas upes posmu ar daļēji joprojām dabiski applūstošām plāvām upes palienē. Vairums no tām ir ES nozīmes aizsargājami zālāju biotopi. Mazāk nekā pusi lieguma teritorijas aizņem atmatas un kultivēti zālāji, kas ir Eiropas mērogā nozīmīga griezies *Crex crex* ligzdošanas vieta. Vēsturiski ilgstošā zālāju apsaimniekošana – plāvu plaušana un mājlopu ganišana gadsimtu garumā – ir uzturējusi ievērojami lielas atklātu zālāju platības, kas pēdējos gados sāk strauji aizaugt, it īpaši teritorijas stipri meliorētajā daļā dabas lieguma austrumu un ziemeļaustrumu daļā. Meži dabas lieguma teritorijā ir sekundāri un veidojušies, aizaugot zālājiem.

Dabas liegumā sastopami astoņi ES nozīmes aizsargājami zālāju biotopu veidi, no kuriem lielākās platības aizņem 6450 *Palieņu zālāji*. Augu sugu daudzveidības ziņā nozīmīgākie ir 6210 *Sausi zālāji kalķainās augsnēs*, 6230* *Vilkakūlas (tukšaiņu) zālāji*, kā arī 6410 Mitri zālāji izžūstošās augsnēs. Dabas lieguma dienviddaļā atrodas atsevišķi zālāji ar kadiķu audzēm.

Liegums ir ceturtais nozīmīgākā Natura 2000 teritorija biotopu 6410 *Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs* un 5130 *Kadiķu audzes zālājos un virsājos* saglabāšanā, kā arī astotā nozīmīgākā biotopa 6450 *Palieņu zālāji* saglabāšanā Latvijā (attiecīgi, 7,6%, 10,5% un 2,3% no biotopa kopējās platības Natura 2000 teritorijās).

Daudzveidīgie zālāji ir dzīvotne deviņām retām un aizsargājamām augu sugām, nozīmīgākās ir krūmu cietpiene *Crepis praemorsa*, krāsu zeltlape *Serratula tinctoria*, viru dzegužpuķe *Orchis mascula* un Sibīrijas skalbe *Iris sibirica*.

Kā īpaša vērtība sastopami parkveida zālāji ar koku grupām, kas šobrīd netiek apsaimniekoti un ir diezgan aizauguši. Pēc patlaban zināmās šī biotopa platības teritorija ir trešā nozīmīgākā valstī (4% no kopējās biotopa platības Natura 2000 teritorijās).

Dabas liegums “Užavas augštece” ir putnu aizsardzībai starptautiski nozīmīga vieta Latvijā. Zālāju un apkārtnes mežu mozaikveida ainava ir nozīmīga 47 retām un aizsargājamām putnu sugām. Dabas liegumā ligzdo ievērojams skaits griežu *Crex crex*, šeit satopama plāvu lija *Circus pygargus*, plāvas tilbite *Tringa totanus*, brūnā

čakste *Lanius collurio*, sila cīrulis *Lullula arborea*, melnais stārķis *Ciconia nigra*, mazais ormanītis *Porzana parva*, ķīķis *Pernis apivorus*, mazais ērglis *Aquila pomarina*, rubenis *Tetrao tetrix*, melnā klija *Milvus migrans*. Zālāji ir dzīvotne deviņām retām un aizsargājamām bezmugurkaulnieku sugām, šeit sastopami zirgskābeņu zilenitis *Lycaena dispar*, zaļā dižspāre *Aeshna viridis*, bērzu šaurspārņkrāšņvabole *Agrilus betuleti*, kurai atradne Užavas augštecē pagaidām ir vienīgā zināmā Kurzemē. Užavas upē sastopama diezgan perlamutrene *Unio crassus*.

Dabas liegumi “Užavas augštece” un “Užavas lejtece” kopā ar Užavas upes vidusteces zālājiem, kas šobrīd nav iekļauti Natura 2000 teritorijās, un dabas liegumu “Dīļļu plāvas” veido nozīmīgu sugu izplatīšanās ekoloģisko koridoru. Zālāju biotopiem un to sugām Piejūras ģeobotāniskā rajona Baltijas jūras piekrastes daļā šī ir viena no nozīmīgākajām kodolteritorijām.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Būtiskākais dabiskos zālājus apdraudošais faktors ir to apsaimniekošanas intensifikācija (plāvu ielabošana, uzarsana) vai neapsaimniekošana, kas veicina zālāju aizaugšanu un parastās vīgriezies ekspansiju, kā rezultātā zālāji kļūst nepiemēroti gan zālāju augu sugām un sabiedrībām, gan plāvu putniem.
- 20. gs. 70. gados iztaisnotā un padziļinātā Užavas upes gultne vairs neļauj pilnībā funkcionēt dabiskai upes palienei, kas sekmē neapsaimniekoto zālāju aizaugšanu. Atsevišķās vietās izraktās grunts valnis (atbērtnes), kas izveidots upes padziļināšanas rezultātā, traucē ūdens noteci, un plaušanu apgrūtina pārlieku lielais mitrums.
- Meliorācijas grāvji aizaug ar krūmiem un kokiem, kas saposmo atklāto zālāju ainavu un kļūst neizmantojami plāvu putnu sugām.
- Zālāju stipri meliorētajā daļā grāvjos izveidoti bebru aizsprosti, zālāji pārplūst un pārpurvojas, atsevišķas zālāju platības pakļautas pastāvīgam applūdumam.
- Uz Užavas upes izveidojušies bebru sagāzto koku

aizsprostojumi veicina sanešu uzkrāšanos un biežās perlamutrenes dzīvotņu apbēršanu.

- Sosnovska latvāņa *Heracleum sosnowskyi* izplatīšanās.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- LIFE Nature programmas projekta “Palieņu plāvu atjaunošana Eiropas Savienības sugām un biotopiem” (LIFE04 NAT/LV/000198) ietvaros veikta palieņu zālāju atjaunošana gan meliorētajā daļā, gan dabiskajās palienes daļās gandrīz pusē no lieguma platības. Daļa no tiem ir atkal pamesti un aizaug ar krūmiem, bet daļu apsaimnieko.
- 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka pasākuma ietvaros apsaimniekoti aptuveni 60–80 % no lieguma dabiskajiem zālājiem. Tomēr tā ir tikai neliela daļa no kopējās zālāju platības liegumā. Kultivētie zālāji lielākoties bija apsaimniekoti pasākuma ietvaros, ir arī aizaugušas teritorijas.
- Užavas labā krasta zālāji ir stipri nosusināti, tie neatbilst ES nozīmes zālāju biotopu kritērijiem, un 2013. gadā vērtēti kā neatbilstoši zālāju putnu dzīvotnēm.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisko zālāju biotopu daudzveidība un sugu piesātinājums ir ļoti augsts, tādēļ dabas lieguma prioritāte ir gan biotopu, gan augu un putnu sugu dzīvotņu saglabāšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī.
- Nepieciešama dabisko zālāju biotopu atjaunošana un uzturēšana labvēlīgā aizsardzība stāvoklī maksimāli iespējamā platībā Užavas kreisajā krastā un labā krasta dienvidu daļā, kur ir izveidoti tikai sekli grāvji (ieskaitot vēsturiskās zālāju teritorijas, kas aizaugušas ar sekundāru mežu). Nacionālā mērogā prioritāra ir biotopu 5310 *Kadiķu audzes zālājos un virsājos*, 6120* *Smiltāju zālāji*, 6230* *Vilkakūlas (tukšaiņu) zālāji*, 6410 *Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs* un 6450 *Palieņu zālāji* atjaunošana un apsaimniekošana.
- Užavas labajā krastā lieguma ziemeļu daļā, kura ir stipri meliorēta, ilggadīgie kultivētie zālāji jāuztur, lai tie būtu piemēroti griezies ligzdošanai, ilgtermiņā jāplāno meliorācijas ietekmes mazināšana, atjaunojot Užavas upes tecējumu pa veco gultni.
- Nepieļaut jaunu bebru appludinātu teritoriju veidošanos.
- Sosnovska latvāņa izplatīšanās ierobežošana.
- Zālāju apsaimniekošanai nepieciešamās infrastruktūras uzlabošana (ceļi, tilti u.c.).

Dabas liegums „Užavas augštece” (LV0536000)

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Izvērtēt dabas liegumu “Užavas augštece”, “Užavas lejtece”, “Dīļļu plāvas” apvienošanu vienā Natura 2000 teritorijā, iekļaujot tajā arī Užavas upes vidusteces zālājus, tādējādi veidojot ainavekoloģiski kompaktu zālāju teritoriju.
- Nepieciešama vispusīga lieguma teritorijas hidroloģiskā izpēte, jāizvērtē meliorācijas sistēmu (dziļo grāvju sistēma lieguma ziemeļu daļā, seklo grāvju sistēma lieguma dienvidu daļā) un upes padziļināšanas atbērtnes ietekmi uz kreisā krasta zālāju biotopiem.
- Jāizstrādā un jāievieš hidroloģiskā režīma atjaunošanas un regulēšanas plāns. Plāna izstrādes mērķis ir nodrošināt gan zālāju biotopu un augu sugām labvēlīgus apstākļus, gan griezei un citiem zālāju putniem un citām aizsargājamām putnu sugām optimālus apstākļus. Plānā jāiekļauj izvērtējums par seno nosusināšanas sistēmu saglabāšanu kā kultūrvēsturisku mantojumu (dabisko ūdensteču tikls lieguma dienvidu un rietumu daļā, kur dabiski veidojušās likumainās ūdens noteces savienotas ar grāvjiem, lai veicinātu palu ūdeņu aizplūšanu).
- Plāna ietvaros jāizvērtē 2008. gada dabas aizsardzības plānā norādīto bebru uzpludinājumu saglabāšanas iespēja un nepieciešamība, ietekme uz aizsargājamām sugām un biotopiem.
- Lieguma mitrākajās vietās, kur saglabās uzpludinājumus, regulāri jāierobežo niedru un krūmāju augšana šajās teritorijās. Ziemas periodā jānovāc niedru un krūmu apaugums ne retāk kā reizi 2–3 gados.
- Jāveic piekļuves ceļu un tiltu rekonstrukcija vai remonts (saskaņā ar hidroloģiskā režīma atjaunošanas plānu).
- Jāveic Sosnovska latvāņa audžu iznīcināšana ar agrotehniskām metodēm (ķīmiskās metodes nav pieļaujamas).
- Kultivētajos zālājos un atmatās Užavas kreisajā krastā lieguma ziemeļu daļā jāizvērtē dabisku zālāju biotopu izveidošana un jāizstrādā atjaunošanas plāns.

5.2. Specifiski pasākumi

5.2.1 Sugas

Griezies populāciju veido 22–32 pāri, populācijas stāvoklis ir nepietiekams. Griezies aizsardzībai jāatjauno bijušos putniem nozīmīgos zālājus vismaz 400 ha platībā (atmatas un kultivētos zālājus, kas nav ES nozīmes biotopi), izcērtot krūmus ap grāvjiem, plaujot pēc 20. jūlija un novācot sienu. Jāapsaimnieko pastāvīgi.

5.2.2. Biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
6510	Mēreni mitras pļavas	37,0	5,4	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	37,0	37,0
6450	Palieņu zālāji	231,1	33,6	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	77,0	231,1
6410	Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs	59,0	8,6	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	23,3	59,0
6230*	Vilkakūlas zālāji	7,3	1,1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	1,6	7,3
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	21,8	3,2	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	8,8	21,8
6210	Sausi zālāji kaļķainās augsnēs	19,1	2,8	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	6,0	19,1
6120*	Smiltāju zālāji	5,8	1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	1,5	5,8
5130	Kadiķu audzes zālājos un virsājos	4,9	1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	1,7	4,9
6000	Atjaunojami zālāji	300,0	43,6	-	Atjaunošana. Uzturēšana.	300,0	300,0
3260	Straujteces un dabiski upes posmi	1,0	1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.		0,1

Vienreizēji zālāju atjaunošanas pasākumi nepieciešami visā lieguma platībā. Atjaunošanas darbi un vietas nav apzinātas, bet 2008. gada dabas aizsardzības plāns ir novecojis, un bez atkārtotas zālāju stāvokļa inventarizācijas nav efektīvi izmantojams. Prioritāri atjaunojami dabiskie zālāji lieguma dienvidu daļā (to atjaunošana iespējama pirms hidroloģiskā režīma atjaunošanas pasākumiem). Paredzams, ka ir jāveic apjomīgi un finansiāli ietilpīgi zālāju hidroloģiskā režīma atjaunošanas darbi, infrastruktūras izbūve (piekļuves ceļi un tilti) un ar krūmiem un mežiem aizaugušu zālāju atjaunošana.

Dabas liegums „Vadaiņu purvs” (LV0515900)

1. Teritorijas īss raksturojums

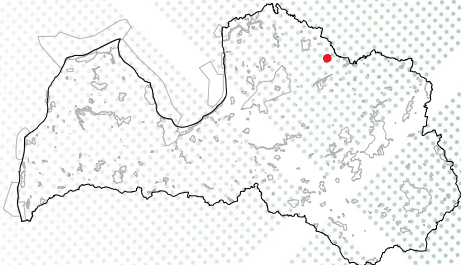
DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Valkas novada Zvārtavas pagasts.

PLATĪBA: 238 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas liela mežaina masīva dienvidu malā, iekļaujot daļu no Vadaiņa purva, purvainus mežus, nelielā platībā pārejas purvus, kā arī skujkoku mežus un ar mežu apaugušās purva minerālsalas. Dabas liegumam 1,4 km garumā piegulošais distrofais Vadaiņu ezers un tā piekrastes daļa ir atpūtas vieta migrējošajiem ūdensputniem, kā arī barības ieguves vieta bezmugurkaulnieku un putnu sugām. Teritorijā sastopamas retas, īpaši aizsargājamas putnu sugas, piemēram, zivju ērglis *Pandion haliaetus*, melnā dzilna *Dryocopus martius*, vakarlēpis *Caprimulgus europaeus* un trīspirkstu dzenis *Picoides tridactylus*. Mežos aug retas sūnu sugas Hellera ķīllape *Anastrophyllum hellerianum*, smaržīgā zemessomenīte *Geocalyx graveolens* un gludkausiņa jungermannija *Jungermannia leiantha*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Teritorijas pārmitros biotopus nelabvēlīgi ietekmē senāk (ap 20. gs. 60. gadiem) veiktā nosusināšana un kūdras ieguve purva dienvidaustrumu daļā, kas patlaban ir ārpus dabas lieguma. Purva rietuma malai piekļaujas vairāki grāvji.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.
- 2012. gadā uzlikta mākslīgā ligzda zivjērglim *Pandion haliaetus*.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Optimāla hidroloģiskā režīma atjaunošana purva un purvaino mežu biotopos.
- Dabisku procesu netraucēta norise purvu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Izvērtēt purvaino mežu un purvu kompleksa hidroloģiskā režīma atjaunošanas nepieciešamību un iespējas.
- Mainīt dabas lieguma robežas, iekļaujot visu purvu, pašlaik gan labas kvalitātes purva biotopi, gan ar grāvjiem ietekmētās purva daļas ir ārpus lieguma, kas apgrūtina biotopu aizsardzību un apsaimniekošanu.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	43,3	18,2	Laba.	Neiejaukšanās, izņemot hidroloģiskā režīma atjaunošana kompleksā ar purvu, ja ir iespējams.	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	43,3
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	1,5	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		1,5
7140	Pārejas purvi un slīkšņas	4,6	1,9	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		4,6
7110	Aktīvi augstie purvi	129,6	54,4	Nepietiekama.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (grāvju aizbēršana vai aizsprostošana), ja ir iespējams.	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	

Dabas liegums „Vāveres ezers” (LV0500700)

1. Teritorijas īss raksturojums

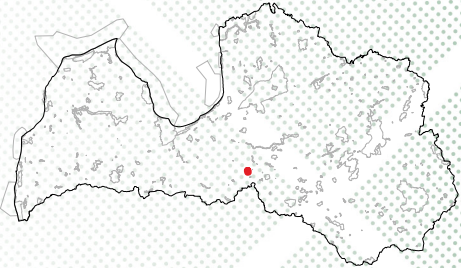
DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Vecumnieku novada Valles pagasts.

PLATĪBA: 225 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas mežainā apvidū Daugavas labajā krastā, tajā ietverts Vāveres ezers un tam apkārt esošais pārejas purvs, purvainie meži un staignāju meži. No Vāveres ezera iztek Svētupe, kas ir regulēta, un, iespējams, tās iztaisnošana izraisījusi ezera ūdens līmeņa pazemināšanos un ar to saistīto eutrofikācijas procesu paātrināšanos.

Teritorijā sastopami četri ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidi. Dabas liegumā sastopamas vairākas retas, aizsargājamas putnu sugas – bīkšainais apogs *Aegolius funereus*, melnā dzilna *Dryocopus martius*, lielais dumpis *Botaurus stellaris*, sila cīrulis *Lullula arborea*, cekulpile *Aythya fuligula* un citas. Pārejas purvs un ezers ir nozīmīga dzīvesvieta spilgtajai purvuspārei *Leucorrhinia pectoralis*, purvā aug stāvlapu dzegužpīrkstīte *Dactylorhiza incarnata*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Dabiskās sukcesijas un eutrofikācijas dēļ pārejas purvs vietām aizaug ar parasto niedri *Phragmites australis* un platlapu vilkvāli *Typha latifolia*.
- Ezera aizaugšana ar vienvēdīgu virsūdens augāju, kas izraisa iegremdēto ūdensaugu, kā arī ūdensaugu ar peldošām lapām un to veidoto mikrodzīvotņu izzušanu.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucētas norises nodrošināšana dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Lielajam dumpim piemērotas dzīvotnes veidošana un uzturēšana - nodrošināt sekmīgai ligzdošanai piemērotus apstākļus (ūdens līmeni, zivju pieejamību niedrājā un tam piegulošajā daļā, lēzenu ezera dibenu).

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	91,0	40,4	Laba.	Neiejaukšanās.		91,0
9080*	Staignāju meži	39,4	17,5	Laba.	Neiejaukšanās.		39,4
7140	Pārejas purvi un slīkšņas	15,8	7,0	Laba.	Neiejaukšanās.		15,8
3150	Eitrofi ezeri	14,3	6,4		Uzturēt vai izveidot lielajam dumpim pielidošanai un zivju ieguvei labvēlīgu augāja struktūru, ko veido augoša niedrāja josla 15–30 cm dziļā ūdenī. Reizi 5–10 gados.	0,5	
3260	Upju straujteses un dabiski upju posmi	0,1	1	Nepietiekama.	Izvākt bebru aizsprostus, lai nodrošinātu ūdens caurvadi un palēninātu piekrastes daļas pārpurvošanos un aizaugšanu ar vienveidīgu virsūdens augāju.		0,1

Dabas liegums „Vecdaugava” (LV0518300)

1. Teritorijas īss raksturojums

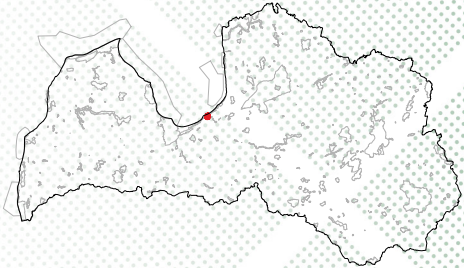
DIBINĀŠANAS GADS: 1987.

ATRAŠANĀS VIETA: Rīgas pilsēta.

PLATĪBA: 237,7 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2016. gadā (2016–2026).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ietver pussalu Vecdaugavas vecupē un to ieskaujošo akvatorija daļu, ko veido vecupes un blīvu virsūdens augāja joslu nodalītas slēgtas ūdenstilpes. Dabas liegumā sastopamas Latvijas mērogā nozīmīgas dabas vērtības – jūrmalas pļavas un lielākā jūrmalas armērijas *Armeria maritima* atradne. Teritorijā galvenokārt atrodas plaši palieņu zālāji, centrālajā daļā arī sausi zālāji, bet pie ūdeņiem atrodas plašas niedru audzes un kārkļu krūmāji. Vecdaugavas pussala ar akvatorija daļu ir nozīmīga zālāju putnu un bridējputnu sabiedrību ligzdošanas un pulcēšanās vieta.

Dabas liegumā konstatēti septiņi Eiropas nozīmes aizsargājami biotopi, 18 retas un aizsargājamas augu sugas, piemēram, pārmitrās vietās sastopama purva zirdzene *Angelica palustris*, jumstiņu gladiola *Gladiolus imbricatus*, jūrmalas āžloks *Triglochin maritimum*, ūdeņu grīslis *Carex aquatilis*, purva diedzene *Zannichellia palustris*, citos biotopos arī Baltijas dzegužpīrkstīte *Dactylorhiza baltica*, plankumainā dzegužpīrkstīte *Dactylorhiza maculata*, atvašu saulrietenis *Jovibarba globifera* un citas.

Kopumā dabas liegums ir nozīmīga Natura 2000 teritorija dabisko zālāju un piejūras biotopu savienotības nodrošināšanai, tā ir nozīmīga daļa no Austrumbaltijas sugu izplatīšanās ekoloģiskā koridora gar Baltijas jūras piekrasti. Dabas liegumam ir liela nozīme Rīgas pilsētas bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā un sabiedrības izglītošanā.

Dabas liegumā no bieži sastopamajām putnu sugām konstatēta 61 suga, no tām 35 sugas iespējams ligzdo, bet 27 ir īpaši aizsargājamas, piemēram, ziemeļu gulbis *Cygnus cygnus*, jūras ērglis *Haliaeetus albicilla*, gugatnis *Philomachus pugnax*, lauka piekūns *Falco tinnunculus*, niedru lija *Circus aeruginosus* un citas. Teritorijā ligzdo lielais dumpis *Botaurus stellaris*, grieze *Crex crex*, Seivi ķauķis *Locustella luscinioides* un brūnā čakste *Lanius collurio*.

Liegums ir nozīmīga dzīvotne vairākām zivju sugām, tostarp akmengrauzim *Cobitis taenia*, spidiļķim *Rhodeus sericeus amarus*, kazei *Pelecus cultratus*, salatei *Aspius aspius*, kā arī pikstei *Misgurnus fossilis*, kam paredzēts izstrādāt piemērotu dzīvotņu apsaimniekošanas ieteikumus.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Dabisko zālāju apsaimniekošanas trūkums vai nepietiekoša tās intensitāte un pārpurvošanās kopumā veicina plašu teritorijas aizaugšanu ar parasto niedri *Phragmites australis* un biotopu fragmentāciju. Lai gan niedrājos ligzdo arī aizsargājamas putnu sugas, tomēr niedru audžu tālāka izplatība ir uzskatāma par negatīvu faktoru.
- Zālāji applūst ar Vecdaugavas ezera ūdeņiem, kas ir ar palielinātu biogēnu koncentrāciju, un tas rada eitrofikāciju.
- Suņu vešana pastaigās bez saites rada traucējumu zālāju un niedrāju putniem.
- Brīva noganišana (vienā aplokā, neregulējot ganišanas ilgumu un intensitāti) apdraud augu sabiedrības un aizsargājamās sugas. Zālājus nogana pārāk intensīvi un ilgi – zirgi teritorijā ganās nepārtraukti visu ganību sezonu un mēdz pārvietoties arī ārpus nožogotās platības. Brīvas ganišanas rezultātā rodas platības, kuras intensīvi tiek noēstas un platības, kuras vispār netiek ietekmētas.
- Palieņu zālājos, arī ganitajā daļā ir samērā liels krūmu īpatsvars, kas palielina plēsēju (vārnu dzimtas putnu) negatīvo ietekmi uz zālājos ligzdojošajām putnu sugām.
- Invasīvu augu sugu – vārpainās korintes *Amelanchier spicata* un krokainās rozes *Rosa rugosa* izplatīšanās degradē aizsargājamās biotopus, it īpaši 6230* *Vilkakūlas (tukšaiņu) zālāji* un 6120* *Smiltāju zālāji*.
- Vecdaugavā ir izstrādāts pretplūdu aizsardzības projekts, kas paredz aizsargdambja izbūvi un slūžu-regulatora vai dambju izbūvi. Projekts, iespējams, radīs lokālas mitruma režīma pārmaiņas, kā dēļ varētu izmainīties arī dzīvotņu sugu sastāvs. Teritorija ir iekļauta nacionālās nozīmes plūdu apdraudēto teritoriju sarakstā.
- 20 m attālumā no dabas lieguma robežas sākas Rīgas brīvostas teritorija un ap 70 m attālumā - atrodas ķimisko vielu glabātuves (potenciāls ķīmiskā piesārņojuma risks).

- Vecdaugavas ezera eitrofikācija, ko veicina barības vielu pastiprināta ieplūde no Mangaļiem un Vecāķiem.
- PeldvietasatrašanāslīdzāsESnozīmesaizsargājamam biotopam veicina pastiprinātu antropogēno ietekmi uz zālāju biotopa kvalitāti.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- Daļu no dabas lieguma teritorijas jau ilggadīgi nogana ar zirgiem (individuālais komersants “Zirgu fanu klubs Īriiss”). Kopumā ganišana ir stabilizējusi dabisko zālāju stāvokli, tomēr vietām ir novērojama pārganišanas negatīvā ietekme, kā arī noganišana nav vienmērīga visā platībā.
- Ierīkojot peldētavas, ir izplauts virsūdens augājs, tāpēc ir uzlabojusies ne tikai teritorijas ainaviskā kvalitāte, bet arī piekrastes bioloģiskā funkcionalitāte. Niedru pļaušanu atsevišķās vietās ir veikusi gan pašvaldība, gan privātpersonas, un virzienā no pļavas uz ūdensmalu. Darbības ir vērtējamas pozitīvi, jo kopumā tās ir uzlabojušas dzīvotņu funkcionalitāti un palielinājušas apsaimniekoto vietu bioloģisko daudzveidību.
- Invazīvās sugas krokainās rozes audzes ir pļautas un to izplatība un vitalitāte samazinājusies, arī vārpainās korintes audzes tiek regulāri izcirstas, atvases tiek pļautas. Tas samazina šo sugu izplatīšanos, lai arī invadētājās vietās invazīvie augi pilnībā nav iznīcināti.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisko zālāju biotopu daudzveidības un esošās platības saglabāšana un palielināšana maksimāli iespējamā platībā un tiem raksturīgo reto un aizsargājamo sugu populāciju saglabāšana, īpaši jūrmalas armērijas atradnes.
- Invazīvo krūmu sugu – krokainās rozes un vārpainās korintes – izplatības ierobežošana.
- Monodominanto niedru audžu platības samazināšana (prioritāri ap Vecdaugavas centrālo ūdenstilpi, ar mērķi paplašināt posmus ar brīvu pieeju pie ūdens un palielināt dabisko zālāju platību).
- Teritorijā esošo ūdens atteku un nelielo ūdenstilpju krastu izpļaušana ar mērķi nodrošināt to piemērotību ūdensputniem un lai šādi apsaimniekotās teritorijās atjaunotos zivju nārsta apstākļi.
- Ūdenstilpju aizauguma ar virsūdens augāju (eitrofikācijas) samazināšana.
- Atpūtas vietu sakopšana, aizvācot atkritumus, kā arī degradētās teritorijas (preti Vecdaugavas ielai) sakārtošana vai rekultivācija.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Veikt vecupes, caurteku un veco novadgrāvju tīrīšanu, lai dabas lieguma teritorijā paātrinātu ūdens apmaiņu, tādējādi samazinot ūdenstilpju eitrofikāciju un plūdu risku.
- Savākt atkritumus atpūtas vietās un tos aizvest no teritorijas, nevis aprakt.
- Nodibināt sezonas liegumu liča pussalas ziemeļos, kas ir ūdensputniem piemērota ligzdošanas vieta.
- Apsaimniekot ūdenstilpi atbilstoši Vecdaugavas akvatorijas ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumiem.
- Sagatavot ieteikumus ūdens teritoriju un krastmalu tematiskajam plānojumam.
- Atjaunot ganību aploku un regulēt ganību slodzi (īslaicīgi ierobežojot zirgus teritorijās, kur jāpalielina noganišanas intensitāte, un uz laiku izslēdzot no ganībām teritorijas, kurās novērota pārganišana) atbilstoši 2016. gada plāna ieteikumiem.
- Ierobežot krūmu izplatīšanos ar regulētu ganišanu.
- Izstrādāt un ieviest zālāju atjaunošanas un aizsardzības plānu, kurā iekļaut detālu darbu aprakstu pa gadiem un mēnešiem saskaņojot ar apsaimniekotāja tehniskajām, finanšu un laika iespējām. (Dabas aizsardzības plānā ir samērā detalizēta informācija, taču nepietiekama, lai apsaimniekotājs varētu ieviest optimālus dabisko zālāju atjaunošanas un uzturēšanas pasākumus, piemēram, nav aprakstīts, kā regulēt ganišanas intensitāti, nav plāna niedru pļaušanai u. c.).
- Nodrošināt apsaimniekošanas sekmju monitoringu.

5.2. Specifiski pasākumi - biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
1630*	Piejūras zālāji	2,83	1,2	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	2,83	2,83
6120*	Smiltāju zālāji	11,84	5,0	Laba.	Atjaunošana. Uzturēšana.	11,84	11,84
6230*	Vilkakūlas zālāji	1,04	<1	Laba.	Atjaunošana. Uzturēšana.	1,04	1,04
6430	Eitrofas augsto lakstaugu audzes	0,25	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,25	0,25
6450	Palieņu zālāji	19,73	8,0	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	19,73	19,73
6410	Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs	3,68	1,6	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	3,68	3,68
3150	Eitrofi ezeri Vecupes	130,0	54,7	Laba.	Reizi gadā pļaut virsūdens veģetāciju (galvenokārt parasto niedri). Pirms pļaušanas jānoskaidro lielā dumpja ligzdošanas vietas, kur niedres ir jāatstāj. Reizi gadā retināt piekrastes blīvās virsūdens augāja joslas, veidojot atklātas platības un pieejas pie atklāta ūdens. Reizi gadā nosmelt brīvi peldošos augus lieguma DA daļā pie Airu ielas.	~42,0 2,0 10,6	

Vienreizēji dabisko zālāju atjaunošanas pasākumi nepieciešami visā lieguma teritorijā. Tur jāveic krūmu izcīršana un atjaunojoša pļaušana vai ganišana, invazīvo sugu ierobežošana, niedres ierobežošana. Nepieciešama ganību aploka atjaunošana un ganību kopšanas darbi – krūmu periodiska izcīršana un intensīvāka izganišana, lai ierobežotu atvases. Atjaunošanas pasākumi norādīti 2016. gada dabas aizsardzības plānā. Niedru pļaušana zālāju atjaunošanai dabas aizsardzības plānā aprakstīta pie niedrāju apsaimniekošanas. Dabas aizsardzības plānā rekomendētā ganišanas slodze smiltāju zālājos ir 0,5 LielV ha-l. Tā jāpielāgo apstākļiem dabā, jo tā ir stipri liela slodze tik mazražīgiem zālājiem. Dienvidu daļas palieņu zālājus pirmajos atjaunošanas gados ieteicams pļaut agri un vismaz divas reizes sezonā, lai ierobežotu niedru izplatību. Kad niedre ierobežota, tad turpināt apsaimniekošanu, kāda tā ieteikta dabas aizsardzības plānā.

Dabas liegums „Ventas ieleja” (LV0507100)

Dabas liegums „Ventas ieleja” (LV0507100)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1957.

ATRAŠANĀS VIETA: Kuldīgas novada Pelču, Padures un Rumbas pagasts, un Kuldīgas pilsēta.

PLATĪBA: 2513 ha.

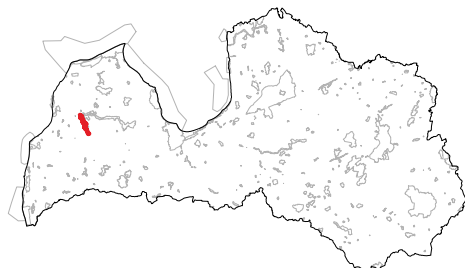
DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2010. gadā (2010–2020).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI:

Ministru kabineta 2014. gada 16. septembra noteikumi Nr. 548 "Dabas lieguma "Ventas ieleja" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi".

IETVER CITAS ĪPAŠI AIZSARGĀJAMĀS DABAS TERITORIJAS:

ģeoloģiskos un ģeomorfoloģiskos dabas pieminekļus „Ventas rumba” un "Maņgenes dendroloģiskie stādījumi".

Dabas liegums ietver Ventas upes ieleju ar virspalu terasēm un krastu nogāzēm un tās pietekas ar gravu nogāzēm, kā arī ielejai piegulošos mežus un lauksaimniecības zemes. Ventas ielejai dabas lieguma teritorijā ir stāvas nogāzes ar terasēm, tāpat arī Krāčupitei un Padures upei. Ventas upe ir nozīmīga rekreācijai, sevišķi Ventas rumbas apkārtnē Kuldīgā. Vairāk nekā pusi no dabas lieguma platības aizņem mežu teritorijas, galvenokārt uz ziemeļiem no Kuldīgas. Aptuveni trešdaļu aizņem lauksaimniecībā izmantojamās zemes, īpaši lielas vienlaidus platības ir uz dienvidiem no Kuldīgas un pilsētai tieši piegulošajās teritorijās, pārējā dabas lieguma platībā aramzemes un zālāji aizņem nelielas platības. Teritorijā ir sastopami dažāda vecuma priežu, egļu un bērzu meži. Tikai 14% no teritorijas aizņem vecas mežaudzes, lielākā daļa mežu ir samērā intensīvi apsaimniekoti. Īpaša vērtība ir teritorijā sastopamie dižkoki, tāpat arī Veckuldīgas pilskalnā atsevišķi augošie vecie koki, kas ir gan ainaviska vērtība, gan kalpo kā dzīvotne dažādām augu un dzīvnieku sugām.

Dabas liegumā konstatēti 17 ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidi, no kuriem nozīmīgākie ir 9180* *Nogāžu un gravu meži*, 9010* *Dabiski boreālie meži*, kā arī 6210 *Sausi zālāji kalķainās augsnēs*, kas Ventas ielejā ir sastopami ievērojamā platībā. Teritorija ir viena no desmit nozīmīgākajām Natura 2000 teritorijām valstī šī biotopa saglabāšanā un tajā ir 3% no kopējās biotopa platības Natura 2000 tīklā. Nozīmīgas dabas lieguma vērtības ir smilšakmens atsegumi „Sarkanās sienas” un kalķiežu atsegumi pie Ventas rumbas.

Teritorija ir daļa no Rietumlatvijas ģeobotāniskajā rajonā nozīmīgākā ekoloģiskā koridora – Ventas ielejas,

kas atrodas stipri iekultivētā Latvijas reģionā. Tā veido vienotu kompleksu ar dabas parku “Abavas senleja”, dabas liegumu “Riežupe” un dabas pieminekli “Zaņas lejtece”.

Dabas liegums ir dzīvotne lielam skaitam retu un aizsargājamo augu un dzīvnieku sugu, teritorijā sastopamas 44 vaskulāro augu, 19 sūnu, 15 putnu, sešas zīdītāju, divas rāpuļu, 12 zivju un 27 bezmugurkaulnieku sugas. Nozīmīgas augu sugas ir maurloks *Allium schoenoprasum*, mūrusikpārde *Asplenium ruta-muraria*, dobais cīrulītis *Corydalis cava*, melnējošā dedestīņa *Lathyrus niger*, vizuļu grīslis *Carex brizoides*, platlapu bezgale *Laserpitium latifolium*, mīkstā cietpiene *Crepis mollis*, Lēzela lipare *Liparis loeselii* un Latvijas rietumdaļā reti sastopamā biezlapu virza *Stellaria crassifolia*, pārejas purvā aug sūna spīdīgā āķīte *Hamatocaulis vernicosus*, bet avotu purvos tūbainā bārkstlape *Trichocolea tomentella*. No putnu sugām sastopama mežirbe *Bonasa bonasia*, jūras ērglis *Haliaeetus albicilla*, ķīķis *Pernis apivorus*, zivjērglis *Pandion haliaetus*, grieze *Crex crex*. Nozīmīgas bezmugurkaulnieku sugas ir biežā perlamutrene *Unio crassus*, cīrulišu dižtauriņš *Parnassius mnemosyne*, marmora rožvabole *Liocola marmorata*, rūsganbrūnais koksngrauzis *Stenocorus meridianus*, no rāpuļiem – lielais tritons *Triturus cristatus* un sila ķirzaka *Lacerta agilis*. Venta ir dzīvotne daudzām zivju sugām: akmeņgrauzim *Cobitis taenia*, platgalvei *Cottus gobio*, salatei *Aspius aspius*, vimbai *Vimba vimba*, spīdīlķim *Rhodeus sericeus amarus* un lasim *Salmo salar*, kā arī apaļmutniekiem – strauta nēģim *Lampetra planeri* un upes nēģim *Lampetra fluviatilis*. Kā barošanās vietu Ventu izmanto piecas sikspārņu sugas, tajā skaitā diķu naktssikspārnis *Myotis dasycneme*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Dabisko zālāju neapsaimniekošana, pamešana un aizaugšana ar krūmiem, kas rada biotopu fragmentāciju, samazina sugu dzīvotņu platību un kvalitāti; nepareiza apsaimniekošana, samazinot nopļauto zāli, kā arī pārāk intensīva saimniekošana (piesēšana, mēslošana), apbūve, zālienu ierīkošana, apmežošana.
- Plašos apjomos veiktā mežsaimnieciskā darbība, kas negatīvi ietekmējusi biotopu kvalitāti.
- Nogāžu mežu izciršana, kuras dēļ pastiprinās krastu erozija.
- Ventas upes straujteču aizaugšana un piesēršana ar sanešiem. Pret skābekli jutīgo reto un aizsargājamo bezmugurkaulnieku sugu mikrodzīvotņu platību izzušana.
- Zivju migrāciju kavējošu koku sagāzumu un bebru aizsprostu veidošanās Krāčupītē un Padures upē.
- Invazīvās sugas Sosnovska latvāņa *Heracleum sosnowskyi* izplatīšanās (sastopama Kuldīgā un uz dienvidiem no Kuldīgas, kā arī pie Riežupes ietekas Ventā).
- Tūrisma un rekreācijas radītās slodzes. Piemēram, avoksnāju augu sabiedrības ir ļoti jutīgas pret izbradāšanu, arī pie smilšakmens alām ierīkotās takas veicina tūristu nevēlamu pieplūdumu. Negatīva ietekme ir apmeklētāju atstātajiem atkritumiem nakšņošanas un atpūtas vietās, kas veicina papildus barības vielu ienesi dabiskajos biotopos un to eitrofikāciju.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- 2012., 2016. gadā veikta straujteču atjaunošana Ventas rumbas rajonā 7–10 ha platībā, izmantojot aprikotu traktoru ūdensaugu sakņu sistēmas sadalīšanai un gultnes irdināšanai, kā arī ūdensaugu izpļaušana un straujteču dzīvotņu atjaunošana (izmantojot Latvijas–Lietuvas pārrobežu programmas, kā arī Kuldīgas novada domes un LVAF finansējumu). Ir secināts, ka, nenovēršot biogēnu ieplūdi no sateces baseina, pozitīvais efekts ir īslaicīgs (2–3 gadi), tādēļ apsaimniekošanas pasākumus nepieciešams regulāri atkārtot. Atsevišķus neregulārus Ventas un tās pieteku apsaimniekošanas pasākumus (ūdensaugu pļaušanu, koku sagāzumu izvākšanu un bebru aizsprostu nojaukšanu) ir organizējušas nevalstiskās organizācijas un makšķernieku klubi bez finansējuma piesaistes.

- 2004. gadā ERAF finansēta projekta „Ekotūrisma infrastruktūras attīstība ĪADT „Ventas ielejā” Kuldīgā” ietvaros izveidotas, labiekārtotas un nodrošinātas ar nepieciešamo informāciju dabas takas 8 km garumā, kā arī pārējā infrastruktūra (autostāvlaukums, pievedceļi, atpūtas vietas u. c.).
- 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka pasākuma ietvaros bijusi apsaimniekota vairāk nekā puse (62–72%) no dabisko zālāju biotopu 6450 *Palieņu zālāji* un 6120* *Smiltāju zālāji*, bet mazāk nekā puse no biotopu 6510 *Mēreni mitras pļavas* (48%) un 6270* *Sugām bagātas ganības un ganības pļavas* kopējās platības. Nozīmīgākie bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai 6210 *Sausi zālāji kalķainās augsnēs* pasākuma ietvaros apsaimniekoti tikai 6% no tā kopējās platības. Apsaimniekošanas ietekme uz zālāju aizsardzības stāvokli nav vērtēta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisko zālāju biotopu atjaunošana un uzturēšana vismaz 130 ha platībā (prioritāri atjaunojamās vēsturiskās zālāju teritorijas, kas ir pārkrūmojušās vai aizaugušas ar sekundāru mežu, kā arī ekstenīvi apsaimniekoti kultivētie zālāji un atmatas ar labu atjaunošanās potenciālu (potenciāli ES nozīmes aizsargājamie biotopi)). Nacionālā mērogā prioritāra ir biotopu 6210 *Sausi zālāji kalķainās augsnēs* atjaunošana un apsaimniekošana.
- Straujteču atjaunošana Ventā un zivju nārstam un zivju mazuļiem piemērotu platību palielināšana īpaši aizsargājamām sugām – Baltijas lasim *Salmo salar*, upes nēģim *Lampetra fluviatilis*, vimbai *Vimba vimba*.
- Mikrodzīvotņu platību palielināšana pret skābekli jutīgajām retajām un aizsargājamajām bezmugurkaulnieku sugām, kā arī nārsta un zivju migrācijas vietu uzturēšana Ventā ietekošajās pietekās (Krāčupīte, Padure u. c.).
- Regulāra Ventas rumbai piegulošā upes posma apsaimniekošana.
- Sikspārņiem piemērotu dzīvotņu saglabāšana, ierobežojot veco koku ciršanu.
- Smilšakmens atsegumu aizsardzība, ar atbilstošu infrastruktūru apmeklētāju plūsmu novirzot pa mazāk jutīgām vietām un neatsedzot visu skatam.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežos, atsegumu, avotu un purvu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Pārskatīt dabas lieguma individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus, iestrādājot normas, kas aizliedz cirtes aizsargājamās meža biotopos.
- Dabisko zālāju biotopu atjaunošanas un aizsardzības plāna izstrāde un ieviešana. 2010. gada dabas aizsardzības plānā norādīts mērķis saglabāt dabisko zālāju biotopus 60 ha platībā, kas ir tobrīd konstatēta

platība. Taču nav sniegts pamatots vērtējums par minimālo zālāju platību zālāju ilgtspējīgai saglabāšanai gan ainavas struktūras, gan biotopu un putnu (grieze) saglabāšanai. Stiprā sadrumstalotība liecina, ka pašreizējā platība nevar nodrošināt dabisko zālāju biotopu labvēlīgu aizsardzības stāvokli ilgtermiņā. Lai palielinātu dabisko zālāju biotopu savienotību, jāizvērtē dabisko zālāju biotopu atjaunošana vismaz 130 ha platībā, ieskaitot to izveidošanu vēsturisko zālāju teritorijās un ekstensīvi apsaimniekotu kultivētu zālāju un atmatu ar labu dabiskošanās potenciālu (potenciālie ES zālāju biotopi) vietā.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	10,4	⟨1	Laba.	Neiejaukšanās.		10,4
9180*	Nogāžu un gravu meži	110,9	4,4	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		110,9
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	192,8	7,7	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		192,8
91E0*	Aluviāli meži	14,1	⟨1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		14,1
9160	Ozolu meži	0,1	⟨1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,1
8310	Netraucētas alas	0,01	⟨1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās, izņemot atbilstošas infrastruktūras izveidi un uzturēšanu.		0,01
8220	Smilšakmens atsegumi	0,16	⟨1	Laba.	Neiejaukšanās, izņemot atbilstošas infrastruktūras izveidi un uzturēšanu.		0,16
8210	Karbonātisku pamatiežu atsegumi	0,09	⟨1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās, izņemot atbilstošas infrastruktūras izveide un uzturēšana.		0,09
7160	Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi	0,1	⟨1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,1
7140	Pārejas purvi un slīkšņas	8,8	⟨1	Laba.	Neiejaukšanās.		8,8

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
6450	Palieņu zālāji	7,7	⟨1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	2,1	7,7
6510	Mēreni mitras pļavas	2,3	⟨1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	1,3	2,3
6430	Eitrofas augsto lakstaugu audzes	18,3	⟨1	Laba.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,0	18,3
6270*	Sugām bagātas ganības un ganības pļavas	7,1	⟨1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	4,5	7,1
6210	Sausi zālāji kaļķainās augsnēs	56,3	2,2	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	52,0	56,3
6120*	Smiltāju zālāji	2	⟨1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	2,0	2,0
6000	Atjaunojami zālāji	35,0	1,4	-	Atjaunošana. Uzturēšana.	35,0	35,0
3270	Dūņaini upju krasti	0,6	⟨1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		0,6
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	100,9	4,0	Nepietiekama.	Samazināt ūdensaugu aizaugumu Ventas straujteču posmos. Izpļaut ūdensaugus un izvākt to sakņu sistēmas. Irdināt upes gultni, atjaunot lašveidīgo zivju, nēģu un vimbu nārsta vietas. Tās uzturēt, paplašināt, palielinot mikrodzīvotņu platības pret skābekli jutīgajām retajām un aizsargājamajām bezmugurkaulnieku sugām Ventā un tās pietekās. Izvākt koku sagāzumus un bebru aizsprostus Ventas pietekās.		30 Pēc nepieciešamības

Dabas liegums „Ventas un Šķerveļa ieleja” (LV0507200)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1957.

ATRAŠANĀS VIETA: Skrundas novada Nīkrāces pagasts; Skrundas novada Skrundas pagasts; Saldus novada Pampāju pagasts.

PLATĪBA: 1459 ha.

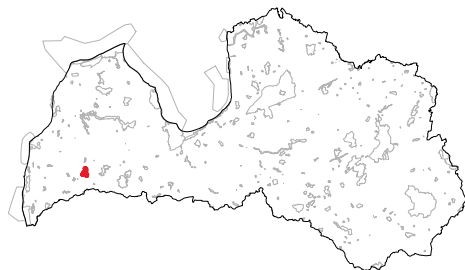
DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2002. gadā (2002–2007).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI:

Ministru kabineta 2012. gada 3. janvāra noteikumi Nr.13 "Dabas lieguma "Ventas un Šķerveļa ieleja" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi".

IETVERTAS CITAS ĪPAŠI AIZSARGĀJAMĀS DABAS TERITORIJAS:

ģeoloģiskos un ģeomorfoloģiskos dabas pieminekļus "Ātraiskalns", "Šķerveļa akmens", "Šķerveļa lejteces dolomīta atsegums", "Zoslēnu atsegumi", "Gobdziņu klintis", "Ketleru atsegums".

Dabas liegumā ietverta Ventas ieleja posmā starp Šķerveļa un Lētižas upju ietekām, kā arī Šķerveļa un Lētižas upju straujteču posmi. Abas mazākās upes ir straujas, ar lielu dabisko kritumu, tek pa dziļi izgraudzātām un platām gravām, veidojot vizuāli izteiksmīgu ainavu. Teritorijā iekļauti vairāki ģeoloģiski nozīmīgi nogulumiežu atsegumi, ievērojamākie no tiem ir Ātrās klintis un Gobdziņu klintis Ventas krastā, Šķerveļa dolomīta atsegumi.

Ventas un mazāko upīšu ieleju nogāzēs un sāngravās ir nogāžu un gravu meži. Upju tuvumā, galvenokārt ap Šķerveli, sastopami jaukti platlapju meži. Teritorijā nedaudz sastopami dabiski veci skujkoku boreālie meži. Nogāžu mežos vietām izplūst gan minerālvielām bagāti avoti, gan avoti, kas izgulsnē kaļķi. Ventas ielejā vecu mājvietu tuvumā ir zālāji, no kuriem nozīmīgākie ir 6120* *Smiltāju zālāji*, 6510 *Mēreni mitras pļavas* un 6210 *Sausi zālāji kaļķainās augsnēs*. Teritorijā ir daļa no Rietumlatvijas ģeobotāniskajā rajonā nozīmīgākā ekoloģiskā koridora – Ventas ielejas, kas atrodas stipri iekultivētā Latvijas reģionā. Tā veido vienotu kompleksu ar dabas parku “Abavas senleja”, dabas liegumu “Riežupe” un dabas pieminekli “Zaņas lejtece”.

Teritorijā konstatēti 17 ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidi, 13 putnu, trīs zīdītāju, 11 zivju un divas bezmugurkaulnieku aizsargājamās sugas. Aizsargājami augi sastopami upju ielejās, piemēram, dziedniecības cietsēkle *Lithospermum officinale*, melnējošā dedestīņa *Lathyrus niger*, mieturu mugurene *Polygonatum verticillatum*, birztalu diždadzis *Arctium nemorosum*, vīru dzegužpuķe *Orchis mascula*, platlapu bezgale *Laserpitium latifolium*. Visas dabas lieguma ūdensteces ir nozīmīgas kā putnu ligzdošanas un uzturēšanās vietas, arī kā lašveidīgo zivju upes. Mežs ir nozīmīga melnā stārķa *Ciconia nigra* un dažādu dzeņveidīgo putnu sugu dzīvotne, smilšakmens

atsegumos labprāt uzturas krasta čurkste *Riparia riparia*, zivju dzenītis *Alcedo atthis*, teritorijā ligzdo lielā gaura *Mergus serrator*, dzērve *Grus grus*, griezē *Crex crex* u. c. Dabas lieguma ūdensteces ir barošanās vieta vairākām sīkspārņu sugām, piemēram, diķu naktssīkspārņim *Myotis dasycneme*. Dabas liegumā Šķerveļu viensētas teritorijā atrodami dižozoli, tāpat kā teritorijā sastopamās platlapju koku audzes, ir potenciāli piemērotas dzīvotnes lapkoku praulgrauža *Osmoderma barnabita* un lielā ozolu koksngrauža *Cerambyx cerdo* populācijām.

Ventas upe kā dabisks sugu migrācijas ceļš ir nozīmīga nārsta vieta taimiņam *Salmo trutta*, strauta nēģim *Lampetra planeri*, alatai *Thymallus thymallu* un citām zivju sugām. Šeit dzīvo biežā perlamutrene *Unio crassus*. Upes ieleja ir ūdra *Lutra lutra* dzīvesvieta.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Dabisko zālāju neapsaimniekošana, pamešana un aizaugšana ar krūmiem, kas rada biotopu fragmentāciju, samazina sugu dzīvotņu platību un kvalitāti; nepareiza apsaimniekošana, smalcinot nopļauto zāli, kā arī pārāk intensīva apsaimniekošana (piesēšana, mēslošana), apbūve, zālienu ierīkošana, apmežošana.
- Infrastrukturās (telšu vietu, iezīmētu taku, atsegumu teritorijas norobežojumu u. c.) trūkums un nesakārtotās tūristu nakšņošanas vietas degradē ainavu un dabiskos biotopus, īpaši nozīmīgu ainavu skatu teritorijās pie Ātrajām klintīm, pie Šķerveļa ietekas Ventā. Piemērotu labiekārtošanas elementu trūkuma dēļ tiek palielināta slodze uz esošajām dabas vērtībām, īpaši mežiem upes krastā un smilšakmens un karbonātisko pamatiežu atsegumiem.

- Šķerveļa upē atsevišķās vietās ir koku aizdambējumi un bebru aizsprosti. Upes aizaugšana ar ūdensaugiem.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka pasākuma ietvaros zālāju biotopi bija apsaimniekoti fragmentāri. Nozīmīgākie bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai 6120* *Smiltāju zālāji* pasākuma ietvaros apsaimniekoti 94% no biotopa kopējās platības, bet 6210 *Sausi zālāji kaļķainās augsnēs* – tikai 36%. Apsaimniekošanas ietekme uz zālāju aizsardzības stāvokli nav vērtēta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisko zālāju biotopu atjaunošana un uzturēšana vismaz 80 ha platībā (prioritāri atjaunojamās vēsturiskās zālāju teritorijas, kas ir pārkrūmojušās vai aizaugušās ar sekundāru mežu (īpaši Lētižas un Ventas palienēs), kā arī ekstensīvi apsaimniekoti kultivētie zālāji un atmatas ar labu atjaunošanās iespēju (potenciāli ES nozīmes aizsargājamie biotopi)). Nacionālā mērogā prioritāra ir biotopu 6120* *Smiltāju zālāji* un 6210 *Sausi zālāji* kaļķainās augsnēs atjaunošana un apsaimniekošana.
- Straujteču biotopu un lašveidīgajām zivīm un nēģiem piemērotu nārsta vietu atjaunošana.

Dabas liegums „Ventas un Šķerveļa ieleja” (LV0507200)

- Apmeklētāju plūsmas novirzīšana no jutīgiem biotopiem (atsegumiem un alām), labiekārtojot atpūtas vietas (telšu un ugunsкура vietas) un izveidojot piemērotu infrastruktūru.
- Dabisku procesu netraucētas norises nodrošināšana dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu, atsegumu un avotu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Dabas liegumā jāizveido infrastruktūra, jāizstrādā iespējamo taku maršruts un jāierīko takas teritorijas apmeklētāju plūsmas organizēšanai un vienlaicīgi arī novirzīšanai no jutīgiem biotopiem (atsegumiem un alām).
- Izstrādāt un ieviest dabisko zālāju biotopu atjaunošanas un aizsardzības plānu. Stiprā sadrumstalotība liecina, ka pašreizējā platība nevar nodrošināt dabisko zālāju biotopu labvēlīgu aizsardzības stāvokli ilgtermiņā. Lai palielinātu dabisko zālāju biotopu savienotību, jāizvērtē dabisko zālāju biotopu atjaunošana vismaz 80 ha platībā, ietverot vēsturisko zālāju teritorijas un ekstensīvi apsaimniekotus kultivētus zālājus un atmatas ar labu dabiskošanās iespēju (potenciālie ES zālāju biotopi).

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējās vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējās vai pastāvīgas darbības (ha)
91F0	Jaukti ozolu, gobu, ošu meži gar lielām upēm	0,4	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		0,4
9180*	Nogāžu un gravu meži	49,3	3,3	Laba.	Neiejaukšanās.		49,3
9160	Ozolu meži	6,5	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		6,5
9020*	Veci jaukti platlapju meži	0,1	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,1
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	15,3	1,0	Laba.	Neiejaukšanās.		15,3

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
8310	Netraucētas alas	0,2	<1	Nepietiekama.	Uzstādīt norobežojumus, ja ir iestaigātas takas.		0,2
8220	Smilšakmens atsegumi	0,25	<1	Laba.	Uzstādīt norobežojumus, ja ir iestaigātas takas.		0,25
8210	Karbonātisku pamatiežu atsegumi	0,1	<1	Laba.	Uzstādīt norobežojumus, ja ir iestaigātas takas.		0,1
7220*	Avoti, kas izgulsnē avotkalņus	0,2	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,2
7160	Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi	0,1	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,1
6430	Eitrofas augsto lakstaugu audzes	0,8	<1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,8	0,8
6510	Mēreni mitras pļavas	3,8	<1	Laba.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,0	3,8
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	2,3	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	2,3	2,3
6210	Sausi zālāji kalņainās augsnēs	26,7	1,8	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	17,0	26,7
6120*	Smiltāju zālāji	12,3	<1	Laba.	Atjaunošana. Uzturēšana.	1,3	12,3
6000	Atjaunojami zālāji	34,0	2,3	-	Atjaunošana. Uzturēšana.	34,0	34,0
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	5,9	<1	Nepietiekama.	Likvidēt koku sagāzumus, nojaukt bebru dambjus. Izplaut ūdensaugus un izvākt to sakņu sistēmas. Atjaunot lašveidīgo zivju potenciālās nārsta vietas.	20,0	

Dabiskie zālāji jāatjauno vismaz 80 ha platībā (2002. gada dabas aizsardzības plāna dati ir novecojuši, tādēļ atjaunojamās platības jāapzina, izstrādājot zālāju atjaunošanas plānu).

Dabas liegums „Vesetas palienes purvs” (LV0524800)

1. Teritorijas īss raksturojums

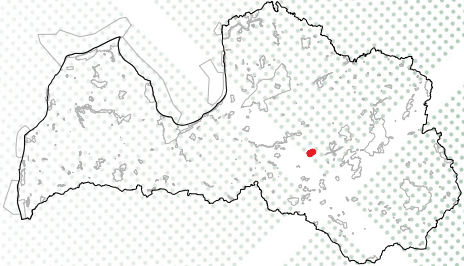
DIBINĀŠANAS GADS: 1999.

ATRAŠANĀS VIETA: Pļaviņu novada Vietalvas un Aiviekstes pagasti; Madonas novada Kalsnavas pagasts.

PLATĪBA: 424 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2005. gadā (2005–2015), darbības termiņš pagarināts līdz 2019. gadam.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ietver vienotu mitrāju kompleksu, ko veido Vesetas upes paliene, Vesetas upe un vecupes, kā arī mākslīgi veidotās gultnes posms, palieņu pļavas un pārejas purvi ar avotiem, pārmitrie meži, kā arī atsevišķi nosusinātu mežu nogabali. Teritorijā ir izveidojies īpatnējs hidroloģiskais režims – Vesetas upe dabas lieguma teritorijā veido izkliedētu virszemes ūdens plūsmu pa visu palienes teritoriju, ko veicinājusi 19. gs. beigās veiktā Vesetas upes iztaisnošana, lai atvieglotu baļķu pludināšanas darbus. Tās rezultātā apmēram 150 ha mežaudžu palikušas starp upes jauno un veco gultni, izveidojot Ezišsalu. Vesetas upe galvenokārt plūst pa iztaisnoto gultni, kurā straumes iedarbībā veidojas dabiski meandri (likumi). Saglabājusies arī vietām aizaugoša vecā gultne, kur straumes ātrums ir neliels.

Dabas liegumā ir konstatēti astoņi ES nozīmes biotopu veidi. Liegums ir viena no retajām teritorijām Centrālvidzemes ģeobotāniskajā rajonā, kur samērā lielā platībā ir sastopami palieņu zālāji. Tie nozīmīgi gan lokāli dabas lieguma bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un kā palieņu zālāju nozīmīgai teritorijai reģionā, gan arī reģionāli kā sugu izplatīšanās ekoloģiskais koridors.

Liegumā sastopamas daudzas retas un aizsargājamas sugas: 28 augu, 13 putnu, 10 zīdītājdzīvnieku, viena abinieku un 13 bezmugurkaulnieku sugas. Īpaši vērtīgs ir augu sugām bagātais pārejas purvs, kur nelielā platībā ir liela orhideju un sūnu sugu daudzveidība, kā arī viena no Latvijā lielākajām aizsargājamās dzeltenās akmeņlauzītes *Saxifraga hirculus* populācijām. Pārejas purvā aug trejdaivu koraļlsakne *Corallorhiza trifida*, Rusova dzegužpirstīte *Dactylorhiza russowii*, odu gimnadēnija *Gymnadenia conopsea*, purva sūnene *Hammarbya paludosa*, kā arī akotainais grīslis *Carex atherodes*, kas Latvijā sasniedz areāla rietumu robežu. Te sastopama sūna spīdīgā āķīte *Hamatocaulis vernicosus*, slapjajos mežos – palu grīslis *Carex paupercula* un divsēkļu grīslis *Carex disperma*. Mežos aug zilganā baltsamtīte *Leucobryum glaucum*, avoksnājos – smaržīgā zemessomenīte *Geocalyx graveolens* un tūbainā bārkstlape *Trichocolea tomentella*.

Nozīmīgākās teritorijā sastopamās putnu sugas ir mežirbe *Bonasa bonasia*, melnais stārķis *Ciconia nigra*, ķīķis *Pernis apivorus*, grieze *Crex crex*, ormanītis *Porzana porzana*, niedru līja *Circus aeruginosus*. Apvidus ir salīdzinoši nozīmīga barošanās vieta sikspārņiem, šeit sastopamas aizsargājamās sikspārņu sugas: Natūza sikspārnis *Pipistrellus nathusii*, pundursikspārnis *Plecotus auritus*, ūdeņu naktssikspārnis *Myotis daubentoni* un caurceļojot arī ziemēlu sikspārnis *Eptesicus nilssonii*. Teritorijā konstatēts ūdrs *Lutra lutra*, vilks *Canis lupus* un lūsis *Lynx lynx*. No aizsargājamiem bezmugurkaulniekiem jāatzīmē biežā perlamutrene *Unio crassus*, lielais zirgskābeņu zilenītis *Lycaena dispar*, upju biotopi ir piemēroti zaļajai upjuspārei *Ophiogomphus cecilia*, bet sausākas pļavas – meža siksantenim *Coenonympha hero*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Dabisko zālāju aizaugšana apsaimniekošanas trūkuma dēļ. Samērā lielā teritorijas daļā bioloģisko daudzveidību negatīvi ietekmē saimnieciskās darbības trūkums – tās ir palieņu pļavas, kur pļaušana nenotiek jau aptuveni 60 gadus, tādēļ turpinās aizaugšana ar kārklēm, niedrēm un citiem augstajiem lakstaugiem.
- Bebru darbība apdraud palieņu zālājus, ilgstošu applūdinājumu vietās tie strauji pārpurvojas.
- Avotainā pārejas purva – dzeltenās akmeņlauzītes *Saxifraga hirculus* un citu aizsargājamo augu atradņu – aizaugšana ar niedrēm un krūmiem.
- Pārrakuma dēļ Ezišsalas ziemeļpusē agrākajā Vesetas gultnē un vecupēs ūdens plūsma ir ļoti lēna un notiek sanešu uzkrāšanās un aizaugšana, samazinoties tajās sastopamo organismu daudzveidību.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- 2006. gadā atsevišķos pārejas purva parauglaukumos veikta niedru pļaušana, krūmu stāva izciršana, bet palieņu zālajos cirsti krūmi un pļauts ar vākšanu (atjaunojot 9 ha un 17 ha lielas platības). To veica projekta „Purva biotopu aizsardzības plāna īstenošana Latvijā” (LIFE04 NAT/LV/000196) ietvaros, taču neturpinot apsaimniekošanu, platības atkal aizaugušas.
- Palienē izveidota koka laipa un informatīvs stends. Atsevišķi laipas posmi laboti, dažiem posmiem nepieciešams remonts. Ar laipu palīdzību ir organizēta apmeklētāju plūsma un nodrošināts, ka laipas apkārtnē saglabājas dabiski un nedegradēti biotopi.
- 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka dabas liegumā dabiskie zālāji nav bijuši apsaimniekoti šī pasākuma ietvaros.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Klaja, neaizauguša pārejas purva atjaunošana, nodrošinot labvēlīgus augšanas apstākļus ar šo biotopu saistītajām retajām augu sugām, īpaši dzeltenajai akmeņplauzītei.
- Palieņu zālāju kā nozīmīgas putnu ligzdošanas un barošanās vietas un tauriņa zirgskābeņu zilenīša Lycaena dispar dzīvotnes atjaunošana un uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī.
- Dabisku procesu netraucētas norises nodrošināšana dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Uzturēt apmeklētāju infrastruktūru.
- Izvērtēt palieņu zālāju hidroloģisko režīmu un noteikt apsaimniekošanas iespējas. Pirms 50–60 gadiem, kad pļavas pļautas, ir funkcionējusi seklu grāvju sistēma. Lai atjaunotu pļavas, jāveic gan seklās grāvju sistēmas atjaunošana, gan bebru darbības ierobežošana.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	14,2	3,3	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		14,2
91D0*	Purvaini meži	51,2	12,1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		51,2
9080	Staignāju meži	11,1	2,6	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		11,1
7160	Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi	0,1	<1	Laba.	Kompleksi ar pārejas purvu veikt krūmu ciršanu, niedru un lakstaugu pļaušanu ar savākšanu. Cirst krūmus, pļaut atvases un niedres, tās izvēcot (jāveic atkārtoti, vismaz reizi 2–3 gados).		0,1
7140	Pārejas purvi un sliktņšas	4,9	1,2	Nepietiekama.	Cirst krūmus un pļaut lakstaugus visā pārejas purvu platībā ar savākšanu (jāpļauj atvases nākamajā gadā un niedres, savācot nopļauto).		4,9
6450	Palieņu zālāji	42,2	9,9	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	42,2	42,2
3260	Upju straujteses un dabiski upju posmi	4,9	1,2	Nepietiekama.	Izvākt koku sagāzumus un bebru aizsprostus upes posmā pie Ezišsalas, kur raksturīga oļaini akmeņaina gultne un atbilstošs straujtecēm raksturīgs sugu sastāvs (pēc nepieciešamības).	0,2	4,7
3150	Eitrofi ezeri ar iegrimušu ūdensaugu un peldaugu augāju	0,5	<1	Nepietiekama.	Izpļaut aizaugumu (pēc nepieciešamības).	0,5	

Vienreizēji zālāju atjaunošanas pasākumi nepieciešami vismaz 42 ha palieņu zālāju biotopu. Zālāju biotopu atjaunošanas rīcības ietver krūmu un koku ciršanu, sakņu frēzēšanu, atjaunojošu pļaušanu vai ganišanu, kā arī seklu grāvju sistēmu atjaunošanu un piekļuves ceļu remontu.

1. Teritorijas īss raksturojums

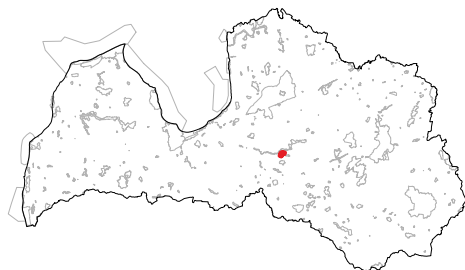
DIBINĀŠANAS GADS: 1999.

ATRAŠANĀS VIETA: Ogres novada Madlienas pagasts.

PLATĪBA: 1248 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ietver meža un purvu masīvu starp Ogres upi un tās pietekām Lobi un Mākulīti. Dabas liegumā atrodas trīs augstie purvi, kuriem centrālajās daļās raksturīgs ciņu-liekņu komplekss ar lāmām un akačiem. Tie ir Zirnaites jeb Gulbju, Sivenīcas un Jeiskas purvi, kurus vienu no otra atdala purvaini priežu meži, kā arī staignāju, jaukti platlapju un boreāli skujkoku-lapkoku meži. Dabas lieguma robežas noteiktas pa kvartālstīgām, tāpēc vairākās vietās purva daļas atrodas ārpus aizsargājamās dabas teritorijas. Grāvji atrodami gan dabas liegumā, gan ārpus tā piegulošajās teritorijās. Sivenīcas purva dienvidu daļā ir izveidots mikroliegums medņa *Tetrao urogallus* aizsardzībai.

Sivenīcas purvs aizaudzis ar purviem raksturīgām priedēm, grāvji purvā gandrīz nemanāmi, izteiktāki tie ir purva malās. Zirnaites purvs ir vismazāk ietekmētais, lielāks koku apaugums ir tā rietumu malā. Jeiskas purvs ir visvairāk ietekmēts, jo te senāk ir iegūta kūdra.

Kopumā teritorijā sastopami seši ES nozīmes aizsargājami biotopu veidi. Šeit ir nozīmīgas rubeņu *Tetrao tetrax* un medņu riesta vietas, sastopamas arī citas retas un aizsargājamas putnu sugas, piemēram, apodziņš *Glaucidium passerinum*, zivju ērglis *Pandion haliaetus*, melnā dzilna *Dryocopus martius*, vidējais dzenis *Dendrocopos medius*, dzeltenais tārtiņš *Pluvialis apricaria*, vakarlēpis *Caprimulgus europaeus* u. c. Nozīmīgākie bezmugurkaulnieki ir zaļā upjuspāre *Ophiogomphus cecilia*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Purvu un purvaino mežu biotopus nelabvēlīgi ietekmē senāk veiktā nosusināšana. Potenciāli negatīvi ar ietekmēt meliorācijas grāvju uzturēšana, renovācija vai jaunu grāvju ierīkošana dabas lieguma tuvākajā apkārtnē.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Hidroloģiskā režīma atjaunošana purvu un purvaino mežu biotopos.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Paplašināt dabas liegumu, iekļaujot visus purvus to dabiskajās robežās kā vienotas hidroloģiskas sistēmas. Esošās robežas neļauj nodrošināt purvu aizsardzību.
- Izpētīt hidroloģisko režīmu dabas liegumā un piegulošajā teritorijā, ņemot vērā, ka gandrīz visi nozīmīgie nosusinošie grāvji ir ārpus dabas lieguma; jāvērtē ūdens limeņa atjaunošanas potenciālās ietekmes uz apkārtni. Atjaunot hidroloģisko režīmu purvos un purvainajos mežos atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējās vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējās vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	194,4	15,6	Laba.	Neiejaukšanās, izņemot hidroloģiskā režīma atjaunošana kompleksi ar purva biotopiem.		194,4
9080*	Staignāju meži	36,7	2,9	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		36,7
9020*	Veci jaukti platlapju meži	6,3	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		6,3
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	16,7	1,3	Laba.	Neiejaukšanās.		16,7
7120	Degradēti augstie purvi	7,7	<1	Nepietiekama.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (grāvju aizbēršana vai aizsprostošana).	7,7	
7110*	Aktīvi augstie purvi	551,4	44,2	Nepietiekama.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (grāvju aizbēršana vai aizsprostošana).	551,4	

1. Teritorijas īss raksturojums

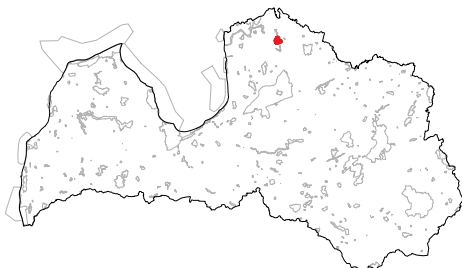
DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Burtnieku novada Burtnieku un Vecates pagasts, Rūjienas novada Jeru pagasts, Mazsalacas novada Sēļu pagasts. Dabas liegums atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā.

PLATĪBA: 812,8 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2005. gadā (2006–2015), darbības termiņš pagarināts līdz 2021. gadam.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas Burtnieka ezera krastā, tajā ir iekļauti Rūjas un Sedas upju posmi ar plašiem palieņu zālājiem. Liegums aptver lielu biotopu un sugu daudzveidību – plašas mežu platības, kurās dominē priežu, egļu un bērzu meži, sastopami arī pārmitri melnalkšņu un sausāki platlapju meži mijas ar palieņu zālājiem un upēm. Kopumā sastopami 12 ES nozīmes aizsargājамie biotopi. Daudzviet sastopami savrup augoši lielu dimensiju veci koki, pārsvarā ozoli, liepas un gobas. Atsevišķās vietās, piemēram, pie Viesturu mājām un Lukstiņu pļavā nelielās platībās ir sastopami parkveida pļavu fragmenti.

Teritorija ir putniem starptautiski nozīmīga vieta Latvijā (“Vidusburtnieks”, vietas kods LV089), te ligzdo 18 retas un aizsargājamas putnu sugas. Vecās mežaudzes un ozoli Sedas un Rūjas upju krastos ir īpaši labvēlīga ligzdošanas vieta dobumperētājiem, mežos sastopama urālpūce *Strix uralensis*, mežirbe *Bonasa bonasia*, melnais stārķis *Ciconia nigra*, jūras ērglis *Haliaeetus albicilla*, ķīķis *Pernis apivorus*, rubenis *Tetrao tetrix*. Neraugoties uz zālāju pakāpenisku aizaugšanu, tie joprojām ir nozīmīgi ķikuta *Gallinago media* un griezies *Crex crex* ligzdošanai, šeit sastopams ormanitis *Porzana porzana*, mērkaziņa *Gallinago gallinago*. Dabas liegumā konstatētas 11 retas, aizsargājamas augu sugas, piemēram, mānīgā knidija *Cnidium dubium*, Sibīrijas skalbe *Iris sibirica*, stāvlapu dzegužpīrkstīte *Dactylorhiza incarnata*, plankumainā dzegužpīrkstīte *Dactylorhiza maculata* u. c. Apvidus ir īpaši nozīmīgs arī vairākām bezmugurkaulnieku sugām, kopumā šeit ir sastopamas 15 retas un aizsargājamas bezmugurkaulnieku sugas, piemēram, lapkoku praulgrauzis *Osmoderma barnabita*, raibgalvas purvuspāre *Leucorrhinia albifrons*, spilgtā purvuspāre *Leucorrhinia pectoralis*, zaļā upjuspāre *Ophiogomphus cecilia*, bērzu briežvabole *Ceruchus chrysomelinus*. Novērojumi liecina, ka Rūjas un Sedas upēs dzīvo aizsargājama zivju suga dūņu pīkste *Misgurnus fossilis* un ūdrs *Lutra lutra*.

Dabiskie zālāji ainavekoloģiski saistīti ar dabas liegumiem “Rūjas paliene” un “Burtnieku ezera pļavas”, kopā veidojot vienotu sugu izplatīšanās ekoloģisko koridoru. To apsaimniekošana un aizsardzība arī būtu

jāplāno visām teritorijām kopā, īpaši ņemot vērā, ka dabas liegumi “Vidusburtnieks” un “Rūjas paliene” ir desmit nozīmīgāko Natura 2000 teritoriju vidū ķikuta aizsardzībai, bet Burtnieku ezera pļavas ir starp desmit nozīmīgākajām vietām pļavu bridējputnu saglabāšanai.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Apsaimniekošanas pārtraukšanas rezultātā daļa zālāju ir aizaugusi vai aizaugoša.
- Meliorēto zālāju aizaugšanas dēļ gan Rūjas labā krasta Koškeles pļavā, gan Sedas kreisā krasta Lukstiņu pļavā pēdējos gados gandrīz ir izzudis ķikuts.
- Apsaimniekošanas trūkuma dēļ ir aizaugušas parkveida pļavas, līdz ar to tās nav piemērotas kā lapkoku praulgrauža dzīvotnes.
- Invazīvas augu sugas Sosnovska latvāņa *Heracleum sosnowskyi* audze izveidojusies tiešā upes tuvumā, kas var būt cēlonis straujai latvāņa izplatībai pārējā teritorijā.
- Bebru aizsprosti un koku sagāzumi upē veicina straumes palēnināšanos, ūdens temperatūras paaugstināšanos, ūdenī izšķīdušā skābekļa daudzuma samazināšanos.
- Vecupju krastu aizaugšana, to noēnojuma palielināšanās. Zaru un lapu nobiru sadalīšanās vecupēs patērē skābekli un samazina te iespējamo ūdens organismu daudzveidību. Atklātas vecupju piekrastes joslas saglabāšanās nepieciešama ūdens bezmugurkaulnieku (piemēram, spāru, viendienišu, maksteņu) piesaistei to attīstības stadijā no kāpura uz lidojošu kukaini.
- Rūjas lejtecē nelegāli izveidotās laivu novietnes degradē ainavu, rada lokālu saimniecisko notekūdeņu un mehānisko piesārņojumu.
- Burtnieka ezera agrāk atklātās piekrastes daļas aizaugšana ar vienlaidus niedrāju pasliktina vai padara neiespējamu te potenciāli ligzdojošo bridējputnu un pīļu sugu pastāvēšanu.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- 2013. gadā ozolu mežos veikta paaugas ciršana ap ozoliem, kā dēļ uzlabots apgaismojums, taču ietekme uz biotopa kvalitāti būs vērtējama pēc dažiem gadiem. Pirmajos gados novērota aizaugšana ar avenēm un lakstaugiem. Boreālo mežu biotopā veikta kopšanas (izlases) cirte, kas negatīvi ietekmējusi biotopa struktūru.
- LIFE programmas projekta “Latvijas palieņu pļavu atjaunošana Eiropas Savienības prioritāro sugu un biotopu saglabāšanai” (2004–2008; LIFE04 NAT/LV/000198) ietvaros veikti dabisko zālāju apsaimniekošanas pasākumi. Veikta arī Rūjas ietekas attīrīšana no koku sagāzumiem.
- 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu liecina, ka aptuveni 86% no kopējās ES aizsargājamo zālāju biotopu 6510 *Mēreni mitras pļavas* platības un 33% no 6450 *Palieņu zālāji* platības bija apsaimniekoti. Pārējie zālāju biotopi apsaimniekoti mazākā platībā.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisko zālāju biotopu daudzveidība un sugu piesātinājums ir ļoti augsts, tādēļ dabas lieguma prioritāte ir gan biotopu, gan augu un putnu sugu dzīvotņu saglabāšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī, tomēr plašākajos palieņu zālājos galvenā prioritāte ir ķikutam piemērotu dzīvotņu uzturēšana.
- Dabisko zālāju biotopu (arī parkveida zālāju) atjaunošana maksimālajā to iespējamā platībā un uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī; meliorācijas grāvju ietekmes samazināšana uz palieņu zālāju hidroloģisko režīmu. Nacionālā mērogā prioritāri atjaunojami 6450 *Palieņu zālāji*.
- Tāda hidroloģiskā režīma (īpaši, palu režīma) uzturēšana un atjaunošana, kas nepieciešams ķikuta un pļavu bridējputnu dzīvotnes un dabisko zālāju biotopu labvēlīga aizsardzības stāvokļa nodrošināšanai.
- Invazīvo sugu izplatīšanās ierobežošana.
- Parkveida pļavu atjaunošana un atsevišķi augošu lielu dimensiju platlapju koku atēnošana.
- Lauču uzturēšana mežos ap platlapju kokiem – atsevišķi sastopamiem ozoliem, liepām, gobām vai viksnām, veidojot lapkoku praulgrauzim un citām sugām potenciāli vērtīgas dzīvotnes.
- Dabisku procesu netraucētas norises nodrošināšana dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

- Vecupju funkcionalitātes saglabāšana.
- Bridējputniem un zivju nārstam piemērotu atklāto seklūdens zonu atjaunošana un uzturēšana Burtnieku ezera piekrastes daļā.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Lai veicinātu integrētu un ainavekoloģiski pamatotu zālāju apsaimniekošanu un aizsardzību, izvērtēt dabas liegumu “Burtnieka ezera pļavas”, “Vidusburtnieks” un “Rūjas paliene” apvienošanu vienā aizsargājamā teritorijā.
- Paplašināt lieguma teritoriju, iekļaujot tajā Rūjas labā krasta zālājus un purvus, un veikt to atjaunošanu.
- Izstrādāt Rūjas un Sedas palieņu pļavu dabiskā hidroloģiskā režīma atjaunošanas projektu. Hidroloģiskā režīma atjaunošanas projekts ir jāizstrādā kā ricības programma. Meliorācijas ietekmes samazināšanai palieņu zālājos vēlams aizbērt atsevišķus meliorācijas grāvjus pilnībā vai ierīkot uzturēšanas pasākumus. Plānoto apsaimniekošanas pasākumu apraksts dots DA plānā, tomēr pirms to ieviešanas jāizvērtē zālāju apsaimniekošanas iespējas pēc pamitrināšanas. Kopš DA plāna izstrādāšanas ir papildinātas zināšanas par zālāju apsaimniekošanas metožu ietekmi uz putnu un veģetācijas aizsardzības stāvokli, un atjaunošanas pasākumi jāplāno tā, lai pēc pamitrināšanas būtu iespējama zālāju noplaušana un zāles novākšana. Projektam jāpievieno nepieciešamo hidrotehnisko būvju, piemēram, dambju un meniķu rasējumi un izgatavošanas instrukcijas. Hidroloģiskā režīma atjaunošanu veikt atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām.
- Veikt dabisko un kultivēto zālāju un atmatu inventarizāciju, dabisko zālāju un putnu dzīvotņu atjaunošanas plāna izstrādi un ieviešanu. Zālāju kartējums ir novecojis un nesniedz priekšstatu par to pašreizējo stāvokli. Lai uzlabotu ķikuta dzīvotnes un palielinātu zālāju biotopu savienotību, jāizvērtē dabisko zālāju biotopu izveidošana vēsturisko zālāju teritorijās, kā arī prioritāri atjaunojami pašlaik vēl saglabājušies dabiskie zālāji. Maksimāli jāatjauno Sedas palienes zālāji, kas pašlaik tikai daļēji nokartēti kā ES nozīmes zālāju biotopi. Jānovērtē piekļūšanas iespējas zālāju apsaimniekošanai un jāsniedz risinājumi piekļuves uzlabošanai.

5.2. Specifiski pasākumi

5.2.1. Sugas

- Lapkoku praulgrauža populāciju teritorijā veido 10–250 indivīdi, populācijas stāvoklis vērtējams kā nepietiekams. Sugas aizsardzībai visā lieguma teritorijā nepieciešams īstenot sekojošas darbības, tās saskaņojot ar atbilstošas jomas ekspertu:
 - atēnot lielu dimensiju kokus (ozolus) mežos, izcērtot ap koku vainagu dubultā projekcijā visus kokus un krūmus;
 - atjaunot parkveida pļavas, regulāri pļaut vai ekstensīvi noganīt parkveida pļavas un atsevišķi augošo lielu dimensiju platlapju koku apkārtni;
 - veidot nākotnes biokokus – jaunaudzēs un vidēja vecuma audzēs 5 m rādiusā, mērot no stumbra, ap jaunākiem ozoliem, liepām, gobām vai viksnām izveidot un nepārtraukti uzturēt (vismaz reizi 2–3 gados nopļaujot) meža lauces.
- Ķikuta aizsardzībai nepieciešams mazināt tam piemērotās dzīvotnes fragmentāciju – izcirst krūmus gar meliorācijas grāvjiem, atjaunot hidroloģisko režīmu meliorētajos palieņu zālajos un tos regulāri pļaut.

5.2.2. Biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9160	Ozolu meži	0,5	<1	Slikta.	Neiejaukšanās, izņemot – atbrīvot vecus ozolus no krūmiem (izcirst ap koku vainagu dubultā projekcijā visus kokus un krūmus).	Pēc nepieciešamības.	0,5
9020*	Veci jaukti platlapju meži	3,3	<1	Slikta.	Neiejaukšanās, izņemot – atbrīvot vecus ozolus no krūmiem (izcirst ap koku vainagu dubultā projekcijā visus kokus un krūmus).	Pēc nepieciešamības.	3,3
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	37,3	4,6	Slikta.	Neiejaukšanās, izņemot – atbrīvot vecus ozolus no krūmiem (izcirst ap koku vainagu dubultā projekcijā visus kokus un krūmus).	Pēc nepieciešamības.	37,3
9080*	Staignāju meži	252,0	31,0	Slikta.	Neiejaukšanās.		252,0
6530*	Parkveida pļavas un ganības	Jāprecizē.		Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	Jāprecizē.	Jāprecizē.

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
6510	Mēreni mitras pļavas	15,4	1,9	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	2,0	15,4
6450	Palieņu zālāji	212,8	26,2	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	141,8	212,8
6430	Eitrofas augsto lakstaugu audzes	3,7	<1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	3,7	3,7
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	23,3	2,9	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	16,7	23,3
6120*	Smiltāju zālāji	1,5	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	1,5	1,5
6000	Atjaunojami zālāji	100,0	12,3	-	Atjaunošana. Uzturēšana.	100,0	100,0
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	2,0	<1	Nepietiekama.	Izvākt vai samazināt koku sagāzumus vietās, kur veidojas krastu izskalojumi, tīrīt Rūjas ieteku, lai uzlabotu ūdens caurvadi un atvieglotu zivju migrāciju. Reizi gadā.		0,1
3150	Eitrofi ezeri	7,9	1,0	Nepietiekama.	Burnieka ezera krasta daļā (2,7 km) izpļaut piekrastes virsūdens augāju un izvākt to saknes, atstājot mozaikveidā atsevišķus niedrāju pudurus. Reizi 5 gados. Izcirst krūmus un mazvērtīgos kokus vecupēs (it īpaši izžūstošajās) un ap tām. Veidot atklātu piekrastes joslu. Darbības regularitāte atkarībā no nevēlamo procesu atjaunošanās ātruma.	2,7 0,2	

Dabiskie zālāji jāatjauno maksimāli iespējamā platībā, ieskaitot vēsturiskās zālāju teritorijas, kur pašlaik ir krūmāji un jauni meži. Atjaunojamās vietas jāapzina, izstrādājot zālāju atjaunošanas plānu. Atjaunošana ietver krūmu ciršanu, to sakņu frēzēšanu, niedru ierobežošanu un tai sekojošu atjaunojošu pļaušanu vai ganišanu. Apsaimniekotajos palieņu zālajos jāuzlabo aizsardzības stāvoklis, izvērtējot augsnes auglības samazināšanas iespējas un tai sekojošu atjaunojošu pļaušanu ar siena/zāles novākšanu vai ganišanu un ekspansīvu sugu, īpaši, parastās niedres, ierobežošanu. Liegumā ietilpst arī ilggadīgi zālāji, kas neatbilst ES zālāju biotopa kritērijiem, bet ir veidojami par dabiskiem zālājiem. Tā kā tie ir nosusināti zālāji, jāveic augsnes auglības samazināšana un sugu sastāva veidošana.

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1957.

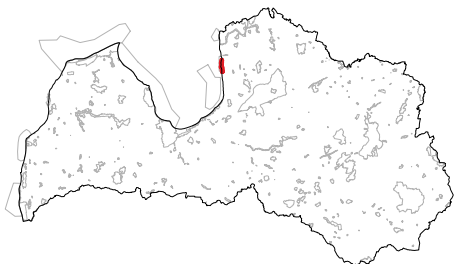
ATRAŠANĀS VIETA: Salacgrīvas novada Salacgrīvas pilsēta ar lauku teritoriju, Liepupes pagasts. Dabas liegums atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā.

PLATĪBA: 1540,5 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2004. gadā (2004–2014), darbības termiņš pagarināts līdz 2019. gadam.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: Ministru kabineta 2008. gada 7. jūlija noteikumi Nr. 512 "Dabas lieguma "Vidzemes akmeņainā jūrmala" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi".

IETVER CITAS ĪPAŠI AIZSARGĀJAMĀS DABAS TERITORIJAS: ģeoloģiskos un ģeomorfoloģiskos dabas pieminekļus "Veczemju klintis" un "Ežurgu Sarkanās klintis".

Dabas liegumā ietverts maz pārveidots Rīgas līča piekrastes posms ar Latvijā unikālu piekrastes ainavu – stāvkrašiem un akmeņainām pludmalēm. Dabas liegums atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta teritorijā, tajā ir izveidoti vairāki mikroliegumi meža biotopu aizsardzībai, jūras krasta līnijā robežojas ar aizsargājamo jūras teritoriju “Vitrupe–Tūja”.

Teritorijā ir sastopama ļoti liela piekrastes biotopu daudzveidība – konstatēti jūras, pludmales un kāpu, kā arī mežu un zālāju biotopi. Īpaši vērtīgas ir vecās (ap 250 gadu) dabiskās priežu audzes, arī slapjie un mistrotie vecu lapkoku, īpaši melnalkšņu un ošu meži. Kurliņupītes lejtecē atrodami smilšakmens atsegumu ieskausti upes posmi, arī parkveida zālāju biotopi ar vecu ozolu grupām.

Teritorijā konstatēti 25 ES nozīmes aizsargājami biotopu veidi, nozīmīgākās platības aizņem staignāju meži, boreālie meži, mežainas piejūras kāpas. Īpaši vērtīgs ir Latvijā ļoti reti sastopamais piekrastes biotops 1220 *Daudzgađīgs augājs akmeņainās pludmalēs*, kā arī biotops 1230 *Jūras stāvkraši*. Dabas liegums ir astotā nozīmīgākā Natura 2000 teritorija biotopa 6230* *Vilkakūlas (tukšaiņu) zālāji* saglabāšanā Latvijā (3,1% no biotopa kopējās platības Natura 2000 tīklā). Ainavekoloģiski teritorija ir viena no nozīmīgākajām šo zālāju biotopu sugu teritorijām Piejūras ģeobotāniskā rajona Rīgas līča Vidzemes piekrastes daļā.

Dabas liegums ir nozīmīga dzīvotne daudzām retām un aizsargājamām augu un dzīvnieku sugām, tajā skaitā 11 augu, septiņām putnu, 10 bezmugurkaulnieku, vienai zīdītāju un divām zivju sugām. Dabas lieguma mežos aug dzeltenā dzegužkurpīte *Cypripedium calceolus*, pludmalēs – skaistaugļu balodene *Atriplex calotheca*

un jūrmalas kamieļzāle *Corispermum intermedium*, zālajos – atvašu saulrietenis *Jovibarba sobolifera*, zaļziedu naktsvijole *Platanthera chlorantha*, stāvlapu dzegužpīrkstīte *Dactylorhiza incarnata*, bezdelīgactiņa *Primula farinosa*.

Pateicoties jūras biotopu ūdensaugu un gliemju bagātībai, teritorija ir viena no 10 Baltijas jūras nozīmīgākajām putnu ziemošanas un spalvu maiņas vietām. Sauszemes daļā dzīvo mežzirbe *Bonasa bonasia*, smilšakmeņos Kurliņupes lejteces nogāzēs ligzdo zivju dzenītis *Alcedo atthis*, vecajos mežos – trīspīrkstu dzenis *Picoides tridactylus*, melnā dzilna *Dryocopus martius*, baltmugurdzenis *Dendrocopus leucotos*, apodziņš *Glaucidium passerinum*. No bezmugurkaulniekiem šeit sastopams lapkoku praulgrauzis *Osmoderma barnabita*, upes micīte *Ancylus fluviatilis*. Ūdensteču tuvumā uzturas ūdrs *Lutra lutra*, ūdeņos – upes nēģis *Lampetra fluviatilis* un strautes nēģis *L. planeri*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Neregulāra un neatbilstoša dabisko zālāju apsaimniekošana (noplautās zāles nesavākšana, ļoti vēla plauja), to pamešana un aizaugšana ar krūmiem, kas rada biotopu fragmentāciju, samazina sugu dzīvotņu platību un kvalitāti.
- Seklās meliorācijas sistēmas aizsērēšanas dēļ notiek zālāju pārpurvošanās un ir apgrūtināta to apsaimniekošana.
- Dabisko zālāju pārveidošana zālienos ciemos un viensētu apkārtnē.
- Parkveida zālāju neapsaimniekošana un aizaugšana.

- Invazīvās sugas krokainā roze *Rosa rugosa* izplatība.
- Meliorācijas grāvju aizaugšanas dēļ ūdens uzkrājas pirms piekrastes vaļņa un veicina iekšzemes teritoriju pārpurvošanos.
- Sauso koku un kritalu izvākšana no meža.
- Negatīva rekreācijas ietekme uz pludmaļu, kāpu un stāvkrastru biotopiem, sauso smiltāju zālājiem, pārmērīgi nobradājot un iznīcinot augāju.
- Bebru darbība Kurliņupē un Zaķupē – bebru aizsprosti ir šķērslis lašveidīgo zivju migrācijā.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka lielākā daļa zālāju nav bijuši apsaimniekoti. Atbalstu saņēma tikai 27% no biotopa 6270* *Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas* kopējās platības un 55% no biotopa 6230* *Vilkakūlas (tukšaiņu) zālāji* platības. Apsaimniekotos zālājus negatīvi ietekmējusi pļaušana ar zāles atstāšanu (vai smalcināšanu), tādēļ vērojama izteikta eitrofikācijas veicināta ekspansīvo sugu, īpaši, liektās sariņsmilgas *Deschampsia flexuosa* izplatīšanās.
- Bebru aizsprostu nojaukšana Kurliņupītes lejtecē tiek regulāri īstenota kopš 2014. gada, tomēr vēlamais rezultāts nav sasniegts, nepieciešami citi risinājumi.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisko zālāju biotopu atjaunošana vismaz 55–100 ha platībā, ieskaitot vēsturiskās zālāju teritorijas, kas aizaugušas ar sekundāru mežu, un pamestas atmatas) un uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī; prioritāri atjaunojami 6230* *Vilkakūlas (tukšaiņu) zālāji*.
- Invazīvās krokainās rozēs iznīcināšana.
- Kurliņupītes grīvas atbrīvošana no smilšu sanešiem ar mērķi nodrošināt ūdens caurvadi un saglabāt straujteču biotopus un nodrošināt zivju migrācijas iespējas.
- Infrastruktūras objektu uzturēšana jūras stāvkrastru aizsardzībai (aizsargbarjeras, atkritumu savākšana, tualetes, noejas līdz jūrai), kā arī nepieciešams gar jūras malu esošā ceļa auto stāvlaukumu nepieciešamības izvērtējums.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Precizēt aizsargājamo biotopu kartējumu atbilstoši jaunākajai metodikai.
- Izvērtēt dabas lieguma paplašināšanu, iekļaujot liegumā vērtīgus dabisko zālāju biotopus (īpaši, vilkakūlas zālājus), kas atrodas uz ziemeļiem no teritorijas.
- Atjaunot aizsērējušās meliorācijas sistēmas, lai mazinātu ūdens uzkrāšanos un jūras stāvkrastru izskalošanos.
- Veikt izmaiņas teritorijas individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos, paredzot neiejaukšanos staignāju mežu biotopos.
- Salacgrīvas novadam vēlams izstrādāt piekrastes tematisko plānojumu, kas saskaņotu piekrastes izmantošanu un aizsardzību liegumā un ārpus tā.
- Nepieciešama efektīva akmeņaino pludmaļu un stāvkrastru teritoriju izmantošanas un aizsardzības plānošana, galvenokārt intensīvas rekreācijas vietās.
- Izstrādāt un ieviest dabisko zālāju atjaunošanas un aizsardzības plānu, tajā ietverot lokālo grāvju sistēmu atjaunošanas vajadzību izvērtējumu. Plānā jābūt inovatīviem risinājumiem zālāju apsaimniekošanai un izmantošanai, jo konvencionālas lauksaimnieciskās darbības attīstība un dabisko zālāju izmantošana teritorijā nav paredzama. 2004. gada dabas aizsardzības plānā sniegts detāls katra zālāja vērtējums no dabas aizsardzības viedokļa (izmantojams zālāju atjaunošanas plānošanā) un atjaunošanas pasākumu apraksts (jāprecizē atbilstoši aktuālajai situācijai un zināšanām). Lielā fragmentācija liecina, ka pašreizējā neaizaugusi platība nevar nodrošināt zālāju biotopu labvēlīgu aizsardzības stāvokli ilgtermiņā. Lai palielinātu zālāju biotopu savienotību, jāizvērtē dabisko zālāju izveidošana vēsturisko zālāju teritorijās un ilggadīgo zālāju un atmatu vietās, kā arī prioritāri atjaunojami pašlaik vēl saglabājušies dabiskie zālāji.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	3,5	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		3,5
9180*	Nogāžu un gravu meži	0,2	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,2
9080*	Staignāju meži	168,4	10,9	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		168,4
9020*	Veci jaukti platlapju meži	16,1	1,0	Laba.	Neiejaukšanās , izņemot sīko koku un krūmu izciršana ap ozoliem un liepām (izgaismošana).		16,1
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	71,0	4,6	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		71,0
91E0*	Aluviāli meži	32,0	2,1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		32,0
8220	Smilšakmens atsegumi	0,03	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,03
7160	Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi	0,01	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,01
6120	Smiltāju zālāji	<1,0	<1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	<1,0	<1,0
6530*	Parkveida pļavas un ganības	17,3	1,1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	17,3	17,3
6510	Mēreni mitras pļavas	6,3	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	6,3	6,3
6410	Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs	1,0	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	1,0	1,0
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	24,0	1,5	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	15,5	24,0
6230*	Vilkakūlas zālāji	4,7	<1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	2,1	4,7
6000	Atjaunojami zālāji	50,0	3,2		Atjaunošana. Uzturēšana.	50,0	50,0

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
3260	Upju straujteses un dabiski upju posmi	1,2	<1	Nepietiekama.	Nojaukt bebru aizsprostus Kurliņupes lejtecē smilšakmens atsegumu posmā, atbrīvot Kurliņupes grīvu no smilšu sanešiem ūdens caurvades, kā arī zivju un nēģu migrācijas nodrošināšanai.	Pēc nepieciešamības	
2180	Mežainas piejūras kāpas	35,6	2,3	Laba līdz nepietiekama.	Ierobežot invazīvo un ekspansīvo sugu izplatīšanos (izcirst krūmus un kokus).	Pēc nepieciešamības	
2130*	Ar lakstaugiem klātas pelēkās kāpas	3,6	<1	Nepietiekama.	Novākt koku un krūmu apaugumu.	Pēc nepieciešamības	
2120	Priekškāpas	1,3	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		1,3
2110	Embrionālās kāpas	4,1	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		4,1
1640	Smilšainas pludmales ar daudzgadīgu augāju	0,5	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		0,5
1230	Jūras stāvkrasti	0,8	<1	Nepietiekama.	Nostiprināt krastus (DA plānā norādītajās vietās). Izveidot aizsargbarjeras stāvlaukumos pie stāvkrasta. Izveidot noejas līdz jūrai.	0,1	
1220	Daudzgadīgs augājs akmeņainās pludmalēs	3,2	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		3,2
1210	Viengadīgu augu sabiedrības uz sanesumu joslām	3,4	<1	Laba līdz nepietiekama.	Neiejaukšanās.		3,4
1170	Akmeņu sēkļi jūrā	0,03	<0,01	Laba.	Neiejaukšanās.		0,03

Zālāju atjaunošanas pasākumi ietver krūmu un koku ciršanu, to sakņu un celmu frēzēšanu, atjaunojošu pļaušanu un / vai ganīšanu, kā arī seklo lokālo grāvju sistēmu atjaunošanu. 2004. gada dabas aizsardzības plānā ir norādītas prioritāri atjaunojamās teritorijas. Atjaunojamās vēsturiskās zālāju teritorijas un atmatas jāapzina, izstrādājot zālāju atjaunošanas plānu.

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Alūksnes novada Pededzes pagasts.

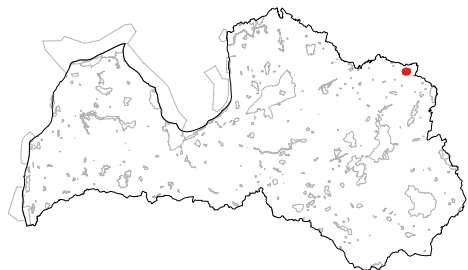
PLATĪBA: 745 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2004. gadā (2005–2012).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI:

Ministru kabineta 2007. gada 16. oktobra noteikumi Nr. 706

"Dabas lieguma "Virguļīcas meži" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi".

Dabas liegums atrodas plašā meža masīvā, ietverot vecus boreālus egļu un apšu mežus, melnalkšņu stāgnājus, purvainus mežus un pārmitrus platlapju mežus. Teritorijā ir viens no lielākajiem un vecākajiem šādu mežu masīviem Latvijā. Te atrodas divi mikroliegumi retu putnu sugu aizsardzībai. Dabas liegumu šķērso Virguļīcas (Plintaukas) upe. Publiski pieejamā informācija liecina, ka pēdējo 200–300 gadu laikā dabas lieguma teritorijā un tā apkārtnē bijis mežs, kura apsaimniekošana, pateicoties pārmitrajiem apstākļiem, bijusi apgrūtināta līdz 20. gs. otrajai pusei, kad uzsākta intensīva mežsaimnieciskā darbība.

Teritorijā konstatēti pieci ES nozīmes aizsargājami mežu un upju biotopu veidi un raksturīga samērā liela reto, aizsargājamo sugu daudzveidība: zināmas trīs ķērpju, 11 augu, 17 bezmugurkaulnieku, viena apaļmutnieku, 12 putnu un divas zidītāju sugas.

Melnalkšņu stāgnāju audzēs, galvenokārt gar Virguļīcas upīti, sastopama viena no bagātākajām platlapju cinnas *Cinna latifolia* atradnēm Latvijā. Slapjie meži ir nozīmīga dzīvotne vairākām retām un aizsargājamām augu sugām, šeit aug Lietuvas ūdenszāle *Glyceria lithuanica*, divsēkļu grīslis *Carex disperma*, skrajziedu skarene *Poa remota*, trejdaivu koraļsakne *Corallorhiza trifida*, ķērpis caurumainā menegācija *Menegazzia terebrata*, sūna tūbainā bārkstlape *Trichocolea tomentella* u. c. No retām un aizsargājamām bezmugurkaulnieku sugām konstatēts gludais adatgliemezis *Acicula polita*, pelēkais vārpstīngliemezis *Bulgarica cana*, asribu vārpstīngliemezis *Clausilia cruciata* u. c. Mežos sastopamas vairākas retas putnu sugas – mežirbe *Bonasa bonasia*, melnais stārķis *Ciconia nigra*, ķīķis *Pernis apivorus*, rubenis *Tetrao tetrix*, mednis *Tetrao urogallus*. Virguļīcas upi apdzīvo bagātīga strauta nēģa *Lampetra planeri* populācija. Egļu un apšu mežos senāk bija sastopama lidvāvere *Pteromys volans*, teritorija joprojām ir potenciāli piemērota lidvāveres dzīvotne.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Dabiskā hidroloģiskā režīma pārmaiņas. 20. gs. 60. gados veiktās nosusināšanas dēļ pazeminājies gruntsūdens līmenis un nosusināti meži pašreizējā dabas lieguma teritorijā. Nosusināšanas ietekmē turpina degradēties slapjie meži teritorijas dienvidaustrumu daļā.
- Lai gan upe ir daļēji dabiskojusies, tomēr būtisku negatīvu ietekmi atstājusi Virguļīcas upes iztaisnošana un padziļināšana. Pirms tam Virguļīcas upe bija ziemeļu upespērlenes *Margaritifera margaritifera* un foreļu dzīvotne.
- Bebru aizsprosti un koku sagāzumi upē veicina straumes palēnināšanos, ūdens temperatūras paaugstināšanos, ūdenī izšķīdušā skābekļa daudzuma samazināšanos, atkarībā no upes posma garenprofila krastu izskalošanos vai pārpurvošanos, oļaino un akmeņaino posmu pārklāšanos ar sanešiem un gliemenēm piemērotu dzīvotņu izzušanu.
- 20. gs. 90. gados līdz 2003. gadam veiktās intensīvās mežizstrādes dēļ dabas lieguma teritorijas daļu patlaban aizņem jaunaudzis. Daļa izcirtumu atjaunoti ar egli un priedi, tādēļ izveidojušās mežaudzes ar vienu izteikti dominējošu koku sugu.
- Slapjo priežu mežu nosusināšana izraisījusi medņa rieta vietu degradēšanos un aizaugšanu ar eglēm.
- Invazīvās sugas – Sosnovska latvāņa *Heracleum sosnowskyi* izplatīšanās.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

2007. gadā purvainajos mežos veikta medņu rieta vietu kopšana, uzlabojot apstākļus medņiem, bet ar neitrālu ietekmi uz biotopu.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Hidroloģiskā režīma atjaunošana nosusinātajos melnalkšņu stāgnajos un purvainajos mežos.
- Medņu riestam piemērotu apstākļu atjaunošana un uzturēšana atbilstoši sugas prasībām.
- Sosnovska latvāņa izplatīšanās ierobežošana.
- Dabisku procesu netraucētas norises nodrošināšana dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Mazināt meža biotopu fragmentāciju, palielināt aizsargājamo biotopu platību un integritāti, paredzot neiejaukšanos mežaudzēs, kas vēl nav sasniegušas aizsargājamo biotopu kvalitāti. Attīstība paredzama aizsargājamo biotopu virzienā.
- Dabisko zālāju platības dabas liegumā ir niecīgas un ir stipri fragmentētas, tādēļ to atjaunošana nav prioritāra lieguma kontekstā. Zālāju uzturēšana ir vēlama, jo tā palielina kopējo bioloģisko daudzveidību liegumā.
- Novērst bebraiņu vai bebru aizsprostu veidošanu oļainajos un grāņšainajos upes posmos, lai nodrošinātu labvēlīgus apstākļus te bagātīgi sastopamajai strauta nēģu populācijai.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Aktualizēt biotopu kartējumu atbilstoši jaunākajai metodikai.
- Hidroloģiskā režīma izpēti, izvērtējot iespējas atjaunot hidroloģisko režīmu degradētajos melnalkšņu stāgnajos un purvainajos mežos (dabas aizsardzības plānā minētajās vietās).
- Ierobežot Sosnovska latvāņa izplatīšanos (gar ceļmalām, gar Virguļīcas upi un mežā – dabas aizsardzības plānā norādītajās vietās). Ņemot vērā, ka latvāņa audzes atrodas tiešā upes tuvumā, tā iznīcināšanai nav pieļaujama ķīmisko līdzekļu izmantošana. Darbība ir jāatkārto katru gadu, līdz latvānis ir iznīcināts. Latvāņi atrodas joslā gar Virguļīcu un ceļmalām, apmēram 2 km garumā un mežā, kur ir aptuveni 0,2 ha liela audze.

5.2. Specifiski pasākumi

5.2.1. Sugas

- Veikt medņa rieta vietas apsaimniekošanu atbilstoši speciālistu norādījumiem.

5.2.2. Biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91E0*	Aluviāli meži	3,9	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		3,9
91D0*	Purvaini meži	272,2	36,5	Nepietiekama.	Neiejaukšanās, izņemot medņu riestu kopšanu un hidroloģiskā režīma atjaunošanu (grāvju aizbēršana vai aizsprostošana).	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem	272,2
9080*	Staignāju meži	84,7	11,4	Nepietiekama.	Neiejaukšanās, izņemot hidroloģiskā režīma atjaunošanu (grāvju aizbēršana vai aizsprostošana).	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem	84,7
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	52,2	7,0	Labs.	Neiejaukšanās.		52,2
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	17,5	2,4	-	Kopt nākotnes biotopus, veidojot mistrotas mežaudzes mākslīgi ieaudzētajās skujkoku audzēs, tās retinot, lai veicinātu lapu koku ienākšanu un mežaudzes dažāda vecuma struktūras veidošanos (dabas aizsardzības plānā doti norādījumi kopšanas ciršu veikšanai).	17,5	
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	1,65	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	Līdz 1,0	1,65
3260	Upju straujteses un dabiski upju posmi	1,0	<1	Nepietiekama.	Nodrošināt ūdens caurvadi. Izvākt bebru aizsprostus un koku sagāzumus vai samazināt vietās, kur veidojas krastu izskalojumi, kā arī vietās, kur upes gultnē veidojas oļainas vai granšainas platības, vai atrodas akmeņi kā kvalitatīvu straujteču posmu pazīme un strauta nēģim piemērota nārsta vieta.		1,0

Dabas liegums „Viskūžu sala” (LV0529100)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Ventspils novada Usmas pagasts.

PLATĪBA: 304 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2004. gadā (2005–2015), darbības termiņš pagarināts līdz 2019. gadam.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegumā ietverta Usmas ezera Viskūžu sala, kas ir viena no lielākajām ezeru salām Latvijā. Gandrīz visa teritorija ir klāta ar mežu, galvenokārt tās ir priežu, nedaudz arī bērzu un melnalkšņu audzes dažādos augšanas apstākļos. Teritorijā ievērojamu platību aizņem veci priežu meži. Salas vidū atrodas pārejas purvs, bet salas malā nelielā platībā ir dabisks zālājs. Salā konstatēti pieci ES nozīmes aizsargājami biotopu veidi, sastopamas 32 retas un aizsargājamas sugas: viena zīdītāju, 20 putnu, astoņas vaskulāro augu, trīs sūnu sugas. Dabas liegums ir viena no dažām reto sūnu sugu spīdīgās āķītes *Hamatocaulis vernicosus* un garsetes mēzijas *Mesia triquetra* atradnēm Latvijā. No reto un aizsargājamo augu sugu saglabāšanas viedokļa vērtīgākā teritorijas daļa ir salas centrs ar pārejas purviņu un tam piegulošajām mežaudzēm, kurās konstatētas tādas Latvijā reti sastopamas sugas kā divmāju grīslis *Carex dioica*, aireņu grīslis *Carex loliaceae*, blusu grīslis *Carex pulicaris*, palu grīslis *Carex paupercula*, kā arī Rusova dzegužpirkstīte *Dactylorhiza russowii*, sirdsveida divlape *Listera cordata*, stāvlapu dzegužpirkstīte *Dactylorhiza incarnata*, plankumainā dzegužpirkstīte *Dactylorhiza maculata* u. c.

Viskūžu sala kopā ar blakus esošo Moricsalu ir iekļauta putnu aizsardzībai starptautiski nozīmīgu vietu sarakstā (LV074 “Moricsala un Viskūžu sala”). Viskūžu salas vecie priežu meži ir nozīmīga dzīvesvieta retām un aizsargājamām putnu sugām, tajā ligzdo jūras ērglis *Haliaeetus albicilla* un zivjērglis *Pandion haliaetus*, kam barības bāzi nodrošina zivīm bagātais Usmas ezers. Salā ir konstatētas arī citas ligzdojošas putnu sugas: ūpis *Bubo bubo*, apodziņš *Glaucidium passerinum*, lielais dumpis *Botaurus stellaris*, pelēkā dzilna *Picus canus*, melnā dzilna *Dryocopus martius*, mazais mušķērājs *Ficedula parva*, dzērve *Grus grus*, mežirbe *Bonasa bonasia*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Apmeklētāju radītā ietekme ir viens no būtiskākajiem draudiem salas bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai,

galvenokārt retajām putnu sugām. Meži pielūžņoti ar atpūtnieku atstātajiem sadzīves atkritumiem, tiek nomīdīta zemsedze, daudzviet izveidotas ugunsgrāku vietas, lasot ogas ar palīgierīcēm, tiek bojāti sīkkrūmi.

- Dabiskais zālājs netiek apsaimniekots un aizaug.
- Invazīvo sugu – pilādžlapu sērmūkšspirejas *Sorbaria sorbifolia* un vietām arī daudzlapu lupīnas *Lupinus polyphyllus* – izplatīšanās sausajos priežu mežos, nomācot vietējās augu sugas.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Invazīvo sugu izplatīšanās ierobežošana – pilādžlapu sērmūkšspirejas iznīcināšana.
- Dabiskā zālāja atjaunošana un apsaimniekošana.
- Dabisku procesu netraucētas norises nodrošināšana dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Atpūtas vietās ieteicams izveidot pāris solus, galdus, iekārtot ugunsgrāku vietas, izvietot atkritumu urnas un saliekamās sausās tualetes (DA plānā norādītas vietas).
- Jānodrošina regulāra atkritumu savākšana.
- Jāizvieto stends, lai informētu potenciālos dabas lieguma apmeklētājus par teritorijas dabas vērtībām, kā arī atļautajām un aizliegtajām darbībām.

5.2. Specifiski pasākumi - biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	13,3	4,4	Laba.	Neiejaušanās.		13,3
9080*	Staignāju meži	4,3	1,4	Nepietiekama.	Neiejaušanās.		4,3
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	96,6	31,7	Nepietiekama.	Neiejaušanās dabiskajos procesos. Izņcināt pilādžlapu sērmūkšspirejas (regulāri vairākus gadus pēc kārtas plaujot, vēlams – izraut sakņu sistēmu (atkārtot vairākas reizes, līdz augs ir izņcināts).		96,6
7140	Pārejas purvi un slīkšņas	6,9	2,3	Laba.	Neiejaušanās.		6,9
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	0,3	<1	Slikta.	Atjaunot (izcirst krūmus), pļaut ar siena savākšanu vai noganīt.	0,3	0,3

Dabas liegums „Vitrupe ieleja” (LV0530500)

1. Teritorijas īss raksturojums

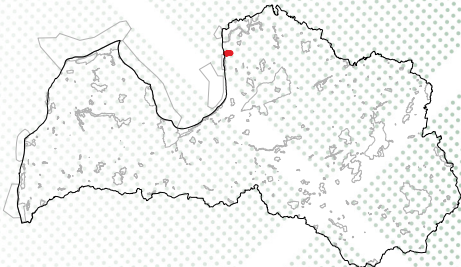
DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Salacgrīvas novada Salacgrīvas pilsēta ar lauku teritoriju; Limbažu novada Viļķenes pagasts. Dabas liegums atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā.

PLATĪBA: 126 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2005. gadā (2006–2013).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: Ministru kabineta 2009. gada noteikumi Nr. 254 "Dabas lieguma "Vitrupe ieleja" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi".

Dabas liegums ietver ainaviski izteiksmīgu Vitrupe ielejas posmu ar dabiskiem nogāžu mežiem, veciem boreāliem priežu mežiem, kā arī baltalkšņu un vietām veciem platlapju mežiem ar ozoliem, ošiem un liepām galvenokārt upes palienes daļā. Teritorijas centrālajā daļā ir sastopami smilšakmens atsegumi, avoti un sānu gravas ar strautiem, kas ietek Vitrupē. Dabas liegumā salīdzinoši nelielas platības aizņem zālāji, galvenokārt tās ir slapjas pļavas upes palienes daļā, uz augstākām terasēm sastopami mēreni mitri un sausieņu zālāji. Dabiskie zālāji ir dažādā pakāpē aizauguši ar krūmiem un neapsaimniekoti. Tomēr liegums potenciāli nozīmīgs, īpaši atjaunojot dabiskos zālājus, kā “dzīvības salīņa” dabisko zālāju sugu izplatīšanās veicināšanai Piejūras ģeobotāniskā rajona Vidzemes piekrastes daļā, jo tur dabiskie zālāji ir stipri fragmentēti, tādēļ, lai arī teritorija nav starp nozīmīgākajām dabisko zālāju saglabāšanai nacionālā mērogā, tomēr to saglabāšana ir svarīga reģiona un dabas lieguma biodaudzveidības saglabāšanai.

Dabas liegumā, neskatoties uz tā mazo platību, ir sastopama liela biotopu un sugu daudzveidība, tajā ir konstatēti 13 ES nozīmes aizsargājamie biotopi, no kuriem nozīmīgākie ir nogāžu mežu, kā arī aluviāli krastmalu un vecu jauktu platlapju mežu biotopi.

Vitrupe ielejā ir sastopams ievērojams daudzums aizsargājamo un retu sugu: 49 putnu, divas augu, deviņas bezmugurkaulnieku, piecas zivju un divas nēģu sugas. Mežos konstatēts laksis *Allium ursinum* un daudzgadīgā mēnesene *Lunaria rediviva*. Nogāžu meži dabas liegumā ir viena no dažām lēcveida vīngliemeža *Helicigona lapicida* atradnēm valstī. Konstatētas arī citas retas bezmugurkaulnieku sugas – biežā perlamutrene *Unio crassus*, lielais skābeņu zeltainitis *Lycaena dispar*.

Dabas liegumā ir konstatētas trīs aizsargājamās dzeņu sugas – baltmugurdzenis *Dendrocopos leucotos*,

vidējais dzenis *Dendrocopos medius* un trīspirkstu dzenis *Picoides tridactylus* – kā arī meža balodis *Columba oenas*, mežirbe *Bonasa bonasia*, ar upi saistītā lielā gaura *Mergus merganser* un zivju dzenītis *Alcedo atthis*, kas ligzdo gar upi sastopamajos smilšakmens atsegumos. Vitrupe ir tipiska lašupe, kas pati par sevi Baltijas jūras reģionā ir nozīmīga vērtība, te dzīvo arī ūdrs *Lutra lutra*, upes nēģis *Lampetra fluviatilis* un lasis *Salmo salar*. Upē sastopamas aļģu – *batrachospermu* *Batrachospermum* spp. un hildebrandiju *Hildenbrandia* spp. audzes.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Neregulāra un neatbilstoša dabisko zālāju apsaimniekošana (nopļautās zāles nesavākšana, ļoti vēla pļauja), to pamešana un aizaugšana ar krūmiem, kas rada biotopu fragmentāciju, samazina sugu dzīvotņu platību un kvalitāti. Vietām dabiskos zālājus apdraud apbūve un zālienu ierīkošana.
- Vitrupe krastu apbūve.
- Saimnieciskā darbība, kuras rezultātā tiek izvākta mirusi koksne un pieaugušie, bioloģiski vecie vai lielāko dimensiju koki.
- Koku sagāzumi veicina piekrastes daļas samitrināšanos, sakņu izskalošanos un koku gāšanos upē. Tā rezultātā nogāztie koki aizdambē upes tecējumu, rezultātā samazinās straumes ātrums; pārmērīgi sakritušie koki un atsevišķos gadījumos arī bebru darbība traucē lašveidīgo zivju migrācijai.
- Spontāni izveidotas atkritumu izgāztuves piekrastes joslā ārpus dabas lieguma (pie Ķirbižiem, Vidzemnieku un Upīšu apkaimē).
- RailBaltica* dzelzceļa trases un to nodrošinošās infrastruktūras novietojuma potenciālā ietekme.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka pasākuma ietvaros dabisko zālāju biotopi nav bijuši apsaimniekoti.
- 2011. un 2012. gadā Vitrupē ar LVAF finansējumu veikta sagāzumu izvākšana 3,7 km garā posmā. Šādi pasākumi veikti arī atsevišķās vietējā makšķernieku kluba un dažādu nevalstisko organizāciju rīkotajās talkās. Pasākumam ir iesaistīgi pozitīva ietekme, tas jāturpina veikt regulāri.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisko zālāju biotopu atjaunošana un uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī vismaz 32 ha platībā, ieskaitot vēsturiskās zālāju platības Vitrupe palienē un uz terasēm, kas aizaugušas ar sekundāru mežu. Prioritāri atjaunojami 6410 Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs un 6230* Vilkakūlas (tukšaiņu) zālāji.
- Koku sagāzumu izvākšana no Vitrupe lašveidīgo un upes nēga migrācijas un nārsta sekmju nodrošināšanai, kā arī krastu stabilizācijai.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu, atsegumu un avotu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Inventarizēt dabiskos un kultivētos zālājus, un atmatas, atjaunot dabisko zālāju biotopus, izstrādāt un ieviest zālāju aizsardzības plānu. Zālāju kartējums ir novecojis un nesniedz priekšstatu par to pašreizējo stāvokli. Lai palielinātu zālāju biotopu savienotību, izvērtēt dabisko zālāju izveidošanas iespēju vēsturisko zālāju teritorijās, kā arī prioritāri atjaunot vēl saglabājušos dabiskos zālājus.
- Paplašināt aizsargājamo teritoriju, pamatojoties uz 2013. gadā izstrādāto “Lašu un taimiņu pilotplānu Vitrupei”. Vitrupe no tās ietekas jūrā līdz Ķirbižiem ir atzīmēta kā lašu un taimiņu izplatības posms. Upē no ietekas jūrā līdz dabas liegumam “Vitrupe ieleja” ir uzmērītas septiņas nārsta vietas ar kopējo platību 0,665 hektāri, kas veido 21,7% no lašveidīgo nārsta platībām visā Vitrupē. Paplašināšana būs nozīmīga arī dabisko zālāju biotopu saglabāšanai un Vitrupe

ielejas kā sugu izplatīšanās ekoloģiskā koridora funkcionalitātes nodrošināšanai. Dabisko zālāju saglabāšanai dabas liegums jāpaplašina arī virzienā uz upes augšteci no Ķirbižiem līdz Blomei.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91F0	Jaukti ozolu, gobu, ošu meži gar lielām upēm	2,3	1,8	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		2,3
91E0*	Aluviāli meži	10,6	8,4	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		10,6
7160	Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi	0,04	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,04
9180*	Nogāžu un gravu meži	6,6	5,2	Laba.	Neiejaukšanās.		6,6
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	7,4	5,9	Slikta.	Neiejaukšanās.		7,4
9020*	Veci jaukti platlapju meži	4,8	3,8	Laba.	Neiejaukšanās.		4,8
9160	Ozolu meži	0,8	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		0,8
9050	Lakstaugiem bagāti egļu meži	3,0	2,4	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		3,0
8220	Smilšakmens atsegumi	0,1	<1		Neiejaukšanās.		0,1
6450	Palieņu zālāji	4,1	3,2	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	4,1	4,1
6510	Mēreni mitras pļavas	3,8	3,0	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	3,8	3,8
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	0,1	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,1	0,1
6210	Sausi zālāji kaļķainās augsnēs	<1		Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	līdz 1,0	1,0
6410	Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs	<1		Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	līdz 1,0	1,0
6000	Atjaunojami zālāji	24,0	19,0	-	Atjaunošana. Uzturēšana.	24,0	24,0
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	8,6	6,8	Nepietiekama.	Izvēkt koku sagāzumus un nojaukt bebru aizsprostus.		Regulāri pēc vajadzības upes posmos, kuros ir apgrūtināta zivju un nēgu migrācija un nārsts.

1. Teritorijas īss raksturojums

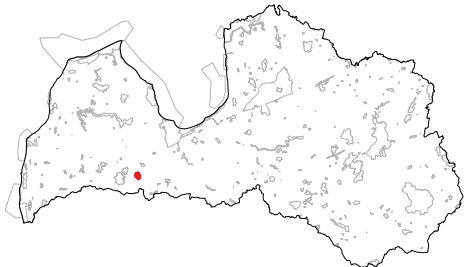
DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Auces novada Lielauces pagasts.

PLATĪBA: 876 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2004. gadā (2005–2015), darbības termiņš pagarināts līdz 2019. gadam.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ietver Lielauces ezeru ar tā pārpurvotajām piekrastes daļām, ezeram dienvidu malā piegulošo Viķu purvu un nelielu mežu joslu apkārt purvam un ezeram.

Lielauces ezers ir putnu aizsardzībai starptautiski nozīmīga vieta (kods LV025) kā migrējošo ūdensputnu atpūtas un ligzdošanas vieta. Ezeram raksturīgs dzidrs ūdens, maz izšķīdušo minerālvielu un bagātīgs zemūdens augājs, ko veido mieturalģes *Chara* spp. un *Nitella* spp. Ezera krasts 200–500 m platā joslā visapkārt ezeram ir purvainš un nepieejams, izņemot dienvidaustrumu krastu, kur izbūvētas laipas un kanāls. Sevišķi sliekšņains krasts ir Auces upes iztekas rajonā. Dabas liegumā sastopami pārejas purvi un sliekšņas ar ES nozīmes aizsargājamo augu sugu Lēzela lipari *Liparis loeselii*.

Viķu purvā raksturīgs pārejas purva un sliekšņu augājs. Meži dabas liegumā aizņem nelielu platību, galvenokārt tie ir slapji melnalkšņu un bērzu staignāji, nedaudz arī purvainie meži. Uz ezera senkrasta Raga kalna nogāzes austrumu daļā aug ozolu un citu platlapju koku mežs.

Dabas liegumā pavisam konstatētas vismaz 24 retas, aizsargājamas putnu sugas. Šeit pulcējas un uzturas sējas zosis *Anser fabalis*, ligzdo ziemeļu gulbji *Cygnus cygnus* un cekuldūkuri *Podiceps cristatus*, sastopama mežirbe *Bonasa bonasia*, jūras ērglis *Haliaeetus albicilla*, mazais ormanītis *Porzana parva*. No retiēm, aizsargājamiem augiem dabas liegumā sastopama purva sūnene *Hammarbya paludosa*, purvāju vienlape *Malaxis monophyllos*, stāvlapu dzegužpirkstīte *Dactylorhiza incarnata* u. c.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Lielauces ezera aizaugšana – lai gan ezera krasta aizaugšana un pārpurvošanās notiek dabiski, tomēr aizaugšanu paātrina iepriekšējos gados no tuvējā Lielauces ciemata novadītajos notekūdeņos esošās barības vielas.
- Purva aizaugšanai ir negatīva ietekme uz reto augu sugu atradnēm. Lai gan liela daļa purva ir klāja, slapja un sugām bagāta, vietām tas aizaug ar niedrēm un bērziem.
- Spēcīgu motorlaivu un ūdens motociklu radīta viļņošanās apdraud mieturalģu audzes.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- Ezera dienvidrietumu krastā veikta niedru pļaušana. Ietekme uz ezera krasta sliekšņu nav vērtēta.
- 20. gs. 70. gados no ezera gultnes dienvidu krastā veikta sapropeļa ieguve, rezultātā purvā izveidojušies padziļinājumi un kanāli. Sapropelis nedaudz sūknēts arī ezera dienvidu daļā, šim nolūkam izbūvējot divus sapropeļa nosēddiķus tā atūdeņošanai. Ieguves laikā izveidotie ar ezeru savienotie aptuveni 5 m dziļie kanāli kalpo par zivju ziemošanas bedrēm, kā arī par piekļuves kanālu ezeram. Pēc diķu novietojuma secināms, ka izstrāde notikusi ezera purvainajā daļā un nav būtiski ietekmējusi ezera atklāto daļu un mieturalģu audzes tajā, vai arī mieturalģu audzes ir atjaunojušās.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Nodrošināt relatīvi iespējami maz pārveidotus un dabiskai videi raksturīgus hidroloģiskos apstākļus ezerā un pārejas purvā, uzturot aizsprostu uz Auces upes iztekas.
- Dabisku procesu netraucētas norises nodrošināšana purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Uzturēt un atbilstoši apsaimniekot hidrotehnisko būvi uz Auces upes iztekas no ezera.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

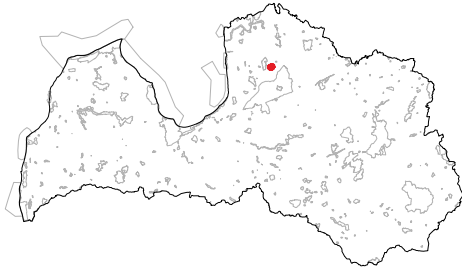
Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	11,4	1,3	Laba.	Neiejaukšanās.		11,4
9180*	Nogāžu un gravu meži	0,6	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		0,6
9080*	Staignāju meži	18,0	2,1	Laba.	Neiejaukšanās.		18,0
7140	Pārejas purvi un sliekšņas	115,3	13,2	Laba.	Neiejaukšanās. Izplaut niedres ezera DR piekrastē dabas aizsardzības plānā norādītajā teritorijā.	3,0	115,3
3140	Ezeri ar mieturalģu augāju	374,9	42,8	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Ierobežot blīvu virsūdens augāja audžu izplatību mieturalģu aizņemtajās platībās.	1,0	373,9

Dabas liegums „Viķvēnu purvs” (LV0516200)

Dabas liegums „Viķvēnu purvs” (LV0516200)

1. Teritorijas īss raksturojums

- DIBINĀŠANAS GADS: 1977.
- ATRAŠANĀS VIETA: Kocēnu novada Dikļu un Kocēnu pagasti.
- PLATĪBA: 77 ha.
- DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
- INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ietver Viķvēnu un Mazbrenguļu ezerus un to apkārtnē izveidojušos purvus, kā arī dabiskus upju posmus Briedes upītē (Grūžupītē). Teritorijā sastopami četri ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidi. No tiem īpaši nozīmīgi ir kaļķainie zāļu purvi. Nozīmīgākās teritorijā sastopamās retās un aizsargājamās sugas ir bezdelīgactiņa *Primula farinosa*, stāvlapu dzegužpirkstīte *Dactylorhiza incarnata*, spilgtā purvuspāre *Leucorrhinia pectoralis*, resnvēdera purvuspāre *Leucorrhinia caudalis*, ūdenstecē sastopams straucha nēģis *Lampetra planeri*, akmeņgrauzis *Cobitis taenia* un ūdrs *Lutra lutra*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Kaļķainais zāļu purvs pēdējos gadu desmitos lielā mērā ir aizaudzis ar bērziem. Aizaugšanu veicinājusī grāvju izrakšana gar dabas lieguma malu un apkārtējo teritoriju nosusināšana 20. gs. otrajā pusē. Pašlaik grāvjos gar dabas lieguma malu konstatēta bebra darbība, līdz ar to tie nefunkcionē.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Atklāta kaļķaina zāļu purva atjaunošana un uzturēšana.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos purvu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

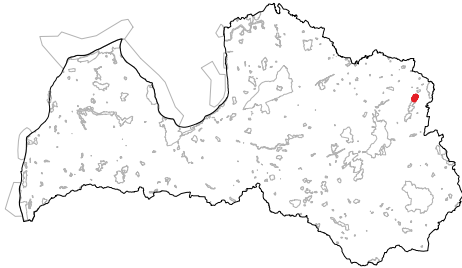
Izvērtēt hidroloģisko režīmu dabas liegumā (grāvju ietekme uz purvu un bebru ietekme uz purva biotopiem) un piegulošajā teritorijā, izvērtējot ūdens līmeņa atjaunošanas potenciālās ietekmes uz apkārtni. Izstrādāt hidroloģiskā režīma atjaunošanas plānu, atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
7230	Kaļķaini zāļu purvi	1,5	2,0	Nepietiekama.	Izcirst kokus un krūmus. Uzturēt atklātu zāļu purvu (atkārtoti izcērtot atvases, vismaz reizi 2–3 gados). Pļaut niedres.	1,5	
7140	Pārejas purvi un sliķšņas	9,7	12,6	Laba.	Neiejaukšanās.		9,7
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	0,4	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		0,4
3150	Eitrofi ezeri	11,4	14,8	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		11,4

1. Teritorijas īss raksturojums

- DIBINĀŠANAS GADS: 2004.
- ATRAŠANĀS VIETA: Vīļakas novada Susāju pagasts.
- PLATĪBA: 208 ha.
- DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
- INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ietver vecus un dabiskus boreālos mežus ap Vjadas (Vēdas) upi, krastmalu pārmitros platlapju mežus, kā arī nedaudz jauktos platlapju mežus un avotus, kas izgulsnē avotkalņus. Pārmitrajos platlapju mežos ir saglabājušās meža struktūras un elementi, kas ir raksturīgas saimnieciskās darbības netraucētiem mežiem, atsevišķi platlapju meža nogabali vērtējami kā izcili šo mežu biotopu paraugi. Vjadas upe daļā lieguma teritorijas ir regulēta, vietām bebru darbības rezultātā ir izveidojušās bebraines.

Vjadas lieguma meži ir nozīmīgas dzīvotnes aizsargājamām augu sugām, šeit aug platlapu cinna *Cinna latifolia*, meža auzene *Festuca altissima*, skrajziedu skarene *Poa remota*, Lietuvas ūdenszāle *Glyceria lithuanica*, sūnas – zaļā divzobe *Dicranum viride*, tūbainā bārkstlape *Trichocolea tomentella* u. c.

Teritorija ir nozīmīga īpaši aizsargājamām putnu un bezmugurkaulnieku sugām. Te sastopama melnā dzilna *Dryocopus martius* un mežirbe *Bonasa bonasia*. Meži ir ļoti piemēroti vārpstīngliemežiem, piemēram, te konstatēts graciozais vārpstīngliemezis *Ruthenica filograna*, asribu vārpstīngliemezis *Clausilia cruciata* un pelēkais vārpstīngliemezis *Bulgarica cana*. Vjadas upē dzīvo ūdrs *Lutra lutra*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Bebru darbības ietekme, appludinot aizsargājamus meža biotopus.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Meža biotopu fragmentācijas mazināšana, aizsargājamo biotopu platības un integritātes palielināšana, paredzot neiejaukšanos mežaudzēs, kas vēl nav sasniegušas aizsargājamu biotopu kvalitāti. Attīstība paredzama aizsargājamu biotopu 9050 *Lakstaugiem bagāti egļu meži* vai 9010* *Veci vai dabiski boreāli meži* virzienā.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Aktualizēt aizsargājamo biotopu kartējumu atbilstoši jaunākajai metodikai.

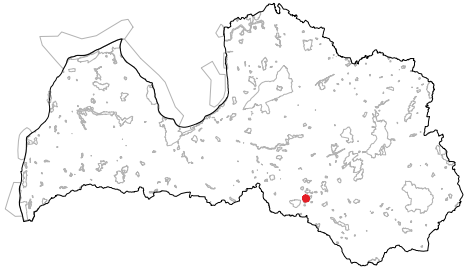
5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9080*	Staignāju meži	3,8	1,8	Laba.	Neiejaukšanās.		3,8
9020*	Veci jaukti platlapju meži	1,6	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		1,6
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	63,9	30,7	Laba.	Neiejaukšanās.		63,9
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	45,0	21,6	-	Neiejaukšanās.		45,0
7220*	Avoti, kas izgulsnē avotkalņus	0,03	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,03
91E0*	Aluviāli meži	53,3	25,6	Laba.	Neiejaukšanās.		53,3

Dabas liegums „Zaķu riests” (LV0536200)

1. Teritorijas īss raksturojums

- DIBINĀŠANAS GADS: 2004.
- ATRAŠANĀS VIETA: Viesītes novada Viesītes pilsēta ar lauku teritoriju.
- PLATĪBA: 142 ha.
- DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
- INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas mežainā apvidū starp Biržupes kanālu un Klauces upi. Teritorijā atrodas dažāda vecuma purvaini priežu meži, sevišķi vidusdaļā – īpaši vērtīgas vecas priežu audzes. Skrajās priežu audzes un sīkrūmu veģetācija ir īpaši piemērota medņu riestam.

Dabas lieguma ziemeļu daļā izveidots mikroliegums medņa *Tetrao urogallus* riesta vietas aizsardzībai, mikrolieguma buferzona ietver daļu no dabas lieguma, kā arī tam piegulošās mežaudzes.

Dabas liegumā novērotas arī tādas sugas kā mežirbe *Bonasa bonasia*, melnā dzilna *Dryocopus martius* un Šneidera mizmilis *Boros schneideri*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Sen izrakto grāvju izraisītais nosusināšanas efekts veicina medņa riesta vietas aizaugšanu ar eglēm.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

Optimālu medņu riestošanas apstākļu nodrošināšana, uzlabojot arī mikrolieguma purvaino mežu biotopu kvalitāti kopumā, ar laiku radot labvēlīgus dzīves apstākļus arī citām īpaši retām un aizsargājamām sugām. Medņa riesta vietā jāsaglabā skraja mežaudze, pēc nepieciešamības izcērtot egļu paaugu, ja tāda veidojas.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Izpētīt hidroloģisko režīmu dabas liegumā un piegulošajā teritorijā, izvērtējot ūdens līmeņa atjaunošanas potenciālās ietekmes uz apkārtni. Hidroloģiskā režīma atjaunošanu purvos un purvainajos mežos veikt atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti.

Dabas liegums „Zālezera purvs” (LV0502800)

1. Teritorijas īss raksturojums

- DIBINĀŠANAS GADS: 1977.
- ATRAŠANĀS VIETA: Vecumnieku novada Bārbeles pagasts.
- PLATĪBA: 324 ha.
- DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2010. gadā (2010–2020).
- INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums ietver Zālezera un Bārbeles ezeru, pārmitrus mežus un pārejas purvu. Teritorijā sastopami seši ES nozīmes aizsargājami biotopu veidi: vislielākās platības aizņem purvainie meži un pārejas purvi un sīkšķņas – aizaugušā Zālezera vietā un ap Bārbeles ezeru. Te sastopami arī staigāju meži un eitrofs ezers (Bārbeles ezers). Dabas liegums atrodas sulfātkarsta izplatības reģionā, un tajā sastopamas karsta kriteses, lielākajā no tām ir izveidojies Bārbeles ezers. Ap 1975. gadu tagadējā dabas liegumā veikta nosusināšana, izrokot grāvjus, un Milupītes gultnes pārveidošana, tā dēļ ūdens līmenis purvā un purvainajos mežos kritās, sekmējot purva daļēju aizaugšanu un vietām pārmitro mežu pārkrūmošanos. Purva dienvidrietumu un rietumu purvu susina vairāki mazāki novadgrāvji, kas pieder pie senākas meliorācijas sistēmas, kas pēdējos gadu desmitos vairs nav atjaunota un kopta.

Dabas liegumā konstatētas 26 retas un aizsargājamas sugas: trīs augu, viena sēņu, piecas zīdītāju, astoņas putnu un sešas bezmugurkaulnieku sugas. No vaskulārajiem augiem konstatēta smaržīgā naktsvijole *Platanthera bifolia*, plankumainā dzegužpirkstīte (abas pasugas): *Dactylorhiza maculata* ssp. *maculata* un *Dactylorhiza maculata* ssp. *elodes*, kā arī stāvlapu dzegužpirkstīte *Dactylorhiza incarnata*. Atrodama aizsargājama sēne četrstaru zemeszvaigzne *Geastrum quadrifidum*. Teritorijā sastopamas vairākas retas bezmugurkaulnieku sugas – divjoslu airvabole *Graphoderus bilineatus*, spilgtā purvspāre *Leucorrhinia pectoralis* un platā airvabole *Dytiscus latissimus*, vairākas aizsargājamas putnu sugas – mežirbe *Bonasa bonasia*, ķīķis *Pernis apivorus*, rubenis *Tetrao tetrix*, lielā gaura *Mergus merganser*, niedru lija *Circus aeruginosus*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Pārmitro mežu, purvu un ezeru biotopu stāvokli negatīvi ietekmē senāk veiktā nosusināšana.
- Bebu darbības dēļ Milupītē pacēlies līmenis, padarot mitrākus apkārtējos privāto zemju īpašnieku mežus, bet kopumā dabas liegumā bebra darbībai ir drīzāk pozitīva loma, kas mazina nosusināšanas ietekmi.

- Bārbeles ezera dienvidos sausieņu skujkoku mežos krūmu stāvā biezas audzes veido vārpainā korinte *Amelanchier spicata*.
- Ogošanas sezonā Zālezera purvs tiek stipri nomīdīts, tajā nonāk liels sadzīves atkritumu daudzums.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Mazināt grāvju nosusinošo ietekmi uz purvu un purvainajiem mežiem.
- Uzturēt ūdens plūsmu Milupītē un veikt tās renovāciju, ievērojot nosacījumus purvaino mežu un purva optimālā hidroloģiskā režīma saglabāšanai.
- Ierobežot vārpainās korintes izplatīšanos teritorijā.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Atjaunot hidroloģisko režīmu purvos un purvainajos mežos atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām. Pēc grāvju aizsprostošanas veikt hidroloģisko apstākļu un mitrāju augāja monitoringu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti (apraksts monitoringa veikšanai atrodams dabas aizsardzības plānā).
- Uzturēt brīvu ūdens plūsmu Milupītē un to renovēt, lai liegumam blakus piegulošajās saimniecībās saglabātu zemes apsaimniekošanai optimālu hidroloģisko režīmu.
- Izcirst vārpainās korintes audzes un mežos, kuros veic kopšanas cirtes, sekot tās izplatībai – pēc nepieciešamības izcirst.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	161,7	50,0	Slikta.	Neiejaukšanās.		161,7
9080*	Staignāju meži	27,1	8,4	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		27,2
7140	Pārejas purvi un sliekšņas	60,7	18,7	Nepietiekama.	Neiejaukšanās, izņemot vismaz trīs aizsprostu būvi saskaņā ar DA plānā paredzēto (ir hidrologa sākotnējais izvērtējums).	Saskaņā ar darbu projektu.	61,9
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	0,4	<1		Neiejaukšanās, izņemot bebru aizsprostu likvidēšanu (pēc nepieciešamības).		0,4
3190*	Karsta kritenes	3,7	1,1	Laba.	Neiejaukšanās.		3,7
3160	Distrofi ezeri	0,5	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,5
3150	Eitrofi ezeri	11,6	3,6	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		11,6

Dabas liegums „Zāgadu kalni” (LV0536100)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Alūksnes novada Alsīvu pagasts.

PLATĪBA: 86 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas mežainā apvidū un tajā iekļauti izcili priežu un egļu boreālie meži, purvainie priežu meži, avoti un avotu purvi. Teritorijai raksturīgs izteiksmīgs sikpaugurains reljefs, bet ziemeļu malas pazeminājumā tek regulētā Dzirnavupīte. Apkārtējās mežaudzēs veikta nosusināšana.

Meži ir ļoti nozīmīgi kā medņa *Tetrao urogallus* riesta vieta. Blakus dabas liegumam un daļēji arī tā teritorijā izveidoti mikroliegumi medņa riesta vietu aizsardzībai. Jauktie egļu un lapu koku meži ir dzeltenās dzegužkurpītes *Cypripedium calceolus* dzīvotne. Teritorijā ir sastopamas arī vairākas citas retas un aizsargājamas augu sugas, piemēram, parastais plakanstaipekņis *Diphasiastrum complanatum*, divsēkļu grīslis *Carex disperma*, sūna tūbainā bārkstlape *Trichocolea tomentella*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Teritorijas pārmitros biotopus nelabvēlīgi ietekmē senāk veiktā susināšana.
- Boreālajos mežos bezmugurkaulnieku un dzeņveidīgo putnu daudzveidību negatīvi ietekmē uguns traucējuma radītu struktūru un vides apstākļu trūkums, piemērotas mirušās koksnes (dzīvotņu) trūkums.
- Saimnieciskā darbība, kuras dēļ samazinās mirušās koksnes un bioloģiski veco koku apjoms mežaudzēs.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Esošā hidroloģiskā režīma saglabāšana vai optimāla hidroloģiskā režīma atjaunošana purvainajos meža biotopos.

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Izvērtēt hidroloģiskā režīma atjaunošanas nepieciešamību un iespējas. Hidroloģiskā atjaunošana jāvērtē kompleksi, izvērtējot situāciju arī blakus esošajos mikroliegumos un nepieciešamās rīcības medņu riesta vietu apstākļu uzlabošanai (ja nepieciešams). Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	13,4	15,6	Nepietiekama.	Neiejaukšanās, izņemot hidroloģiskā režīma atjaunošana (grāvju aizbēršana vai aizsprostošana).		13,4
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	45,2	52,6	Laba.	Neiejaukšanās, izņemot pasākumus medņa riesta vietu apsaimniekošana saskaņā ar eksperta slēdzienu.		45,2
7160	Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi	6,2	7,2	Laba.	Neiejaukšanās.		6,2

Dabas liegums „Zebrus un Svētes ezers” (LV0525800)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1957.

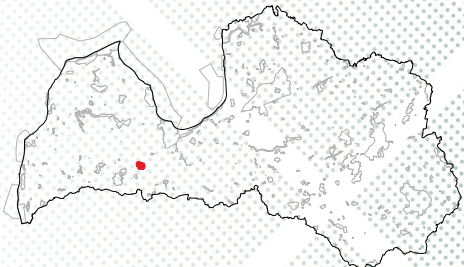
ATRAŠANĀS VIETA: Dobeles novada Zebrenes pagasts Bikstu pagasts.

PLATĪBA: 935 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2003. gadā (2004.–2014), darbības termiņš pagarināts līdz 2019. gadam.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: Ministru kabineta 2006. gada 16. maija noteikumi Nr.390 "Dabas lieguma "Zebrus un Svētes ezers" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi".

IETVER CITAS ĪPAŠI AIZSARGĀJAMAS DABAS TERITORIJAS: daļēji ietver ģeoloģisko un ģeomorfoloģisko dabas pieminekli "Zebrus avoti".

Dabas liegumā ietverti dabiski eitrofie Zebrus un Svētes ezeri, kurus ieskauj dažādas mežaudzes – veci boreāli skujkoku meži un purvaini priežu meži, staigņāju un citi meži, kā arī dabas lieguma augstākais punkts – teritorijas dienvidos esošais lielpaugurs – Elku kalns, kas apaudzis ar vecu ozolu un apšu mežu. Meža biotopu aizsardzībai ir izveidoti divi mikroliegumi. Ezeri aizņem 51% no dabas lieguma teritorijas.

20. gs. 30. gados veikta plaša meliorācija, pazeminot Zebrus ezera līmeni, kas vēlāk atkal ir paaugstinājies. Ezera dienvidaustrumu krastā ir pārejas purvi un slikšņas, kā arī nelieli augstā purva fragmenti. Teritorijā esošais Villiku purvs ir aizaudzis ar mežu.

Dabas liegumā sastopami astoņi ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidi, konstatētas retas, aizsargājamas sugas – 12 augu, 21 putnu, septiņas zīdītāju un viena īpaši aizsargājama zivju suga. Konstatēta dzeltenā dzegužkurpīte *Cypripedium calceolus*, sastopama arī Benekena zaķauze *Bromopsis benekenii* un melnējošā dedestiņa *Lathyrus niger*. Zebrus ezera ziemeļu krasta slikšņā aug Lēzela lipare *Liparis loeselii*. Sastopamas arī citas retas orhideju sugas: sirdsveida divlape *Listera cordata*, smaržīgā naktsvijole *Platanthera bifolia*, vīru dzegužpuķe *Orchis mascula*, stāvlapu dzegužpirkstīte *Dactylorhiza incarnata*, purvāja vienlape *Malaxis monophyllos*, purva sūnene *Hammarbya paludosa*, bet Zebrus ezera ziemeļu un ziemeļaustrumu piekrastē konstatētas bezdelīgactiņas *Primula farinosa* un pļavas silpurenes *Pulsatilla pratensis* nelielas atradnes.

Rudens migrāciju laikā Zebrus un Svētes ezers ir nozīmīga atpūtas vieta zosveidīgajiem putniem: baltpieres zosim *Anser albifrons*, sējas zosīm *Anser fabalis* un ziemeļu gulbjiem *Cygnus cygnus*. Dabas liegumā ir nozīmīgi ligzdošanas un barošanās biotopi retām un

aizsargājamām putnu sugām, piemēram, melnajam stārķim *Ciconia nigra*, mazajam ērglim *Aquila pomarina*. Mazskartie meži ir izcila dzīvesvieta retajiem dzeņiem – vidējam dzeņim *Dendrocopos medius*, baltmugurdzeņim *Dendrocopos leucotos* un trīspirkstu dzeņim *Picoides tridactylus*, kā arī mežirbei *Bonasa bonasia*. Teritorija ir īpaši piemērota barošanās vieta sikspārņiem, konstatētas vismaz sešas sugas, piemēram, diķu naktssikspārnis *Myotis dasycneme*, Natūza sikspārnis *Pipistrellus nathusii* u. c.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Gan Zebrus, gan Elku purvi agrāk ir nosusināti, nelielos apmēros iegūstot kūdru un izveidojot abu ezeru noteci pa grāvjiem uz Zušupīti. Purvainie meži ir daļēji nosusināti, nosusināšanas ietekme turpinās arī mūsdienās.
- Ezeru ūdens līmeņa pazemināšana un aizaugšanas procesu paātrināšanās. Pirmā zināmā ezeru ūdens līmeņa pazemināšana veikta 1937. gadā. Tā ir veicinājusi pie ezera esošo kūdras slāņu mineralizāciju. Pēc tam ezeru ūdens līmenis ir atkal paaugstināts, izraisot barības vielu ieskalošanu no kādreiz nosusinātajiem, bet tagad atkal samitrinātajiem augšnes horizontiem un mineralizētajiem kūdras slāņiem. Šobrīd ezeru ūdens līmeni uztur aizsprosts un bebru veidotais dambis uz Zušupītes, kas savieno abus ezerus. Zušupītes iztekas vietā izbūvētais aizsprosts – betona sliekšnis nepilda savas funkcijas. Augšpus mākslīgā aizsprosta ir bebru dambis, kas notur ezera līmeni apmēram par 20 cm augstāk, nekā izbūvētais betona sliekšnis.

- Dabiskā sukcesija Elku kalnā, kur paredzama ozolu mežu koku sugu nomaiņa. Pašreiz mežā ir biezs lazdu pamežs, nenotiek dabiska atjaunošanās ar ozoliem un citām platlapju koku sugām.
- Potenciāls drauds ir apmeklētāju skaita pieaugums, kas var negatīvi ietekmēt dabisko biotopu kvalitāti.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Ūdens līmeņa uzturēšana Zebrus un Svētes ezerā, atjaunojot betona sliekšni Zušupītes iztekas vietā, pamatojoties uz izpētes rezultātiem par optimālu ezera ūdens līmeni.
- Pasākumi ozolu dzīvotspējas palielināšanai un atjaunošanās veicināšana.
- Uzturēt atklātu Svētes ezera ziemeļaustrumu piekrastes posmu, kur saglabājušās smilšaini granšainas piekrastes joslas fragmenti.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Optimizēt dabas lieguma robežas, lai tajā iekļautu Zebrus ezeram piegulošo kaļķaino zāļu purvu (Lēzela lipares atradne).
- Veikt hidroloģisko izpēti un izvērtēt iespējas atjaunot hidroloģisko režīmu purvainajos mežos. Ja hidroloģiskā režīma atjaunošana ir iespējama, tostarp neapdraudot citas dabas vērtības (ezers, purvi, avoti Zebrus ezera krastā), tad hidroloģiskā režīma atjaunošanu purvos un purvainajos mežos veikt atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti.
- Papildināt dabas lieguma individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus, lai nodrošinātu neiejaukšanās režīmu ES nozīmes meža biotopos (ir spēkā noteikumi, kas pieļauj kopšanas un sanitārās cirtes).
- Pasākumi apmeklētāju plūsmas regulēšanai un ietekmes samazināšanai (piemēram, hermētiskās tualetes ierīkošana pie atpūtas vietām u. tml.).

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	71,6	7,6	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Atjaunot hidroloģisko režīmu (aizbērt vai aizsprostot grāvjus saskaņā ar izpētes rezultātiem).		71,6
9160	Ozolu meži	15,8	1,7	Nepietiekama.	Izcirst kokus ap lielākajiem ozoliem vainaga projekcijas zonā, lai veicinātu to ilgmūžību. Veikt ozolu mākslīgo atjaunošanu, stādīšanu laucītēs.	1,0	15,8
9080*	Staignāju meži	19,4	2,1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		20,2
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	163,8	17,5	Laba.	Neiejaukšanās.		165,8
7140	Pārejas purvi un slīkšņas	13,2	1,4	Nepietiekama.	Nodrošināt ezerā optimālu ūdensrežīmu (ietekmē slīkšņas ezeru krastos).		13,2
7110*	Aktīvi augstie purvi	1,73	<1	Slikta.	Neiejaukšanās.		1,73
7230	Kaļķaini zāļu purvi	0,4	<1	Nepietiekama.	Izcirst krūmus un plaut niedres (ārpus dabas lieguma piegulošajā platībā Zebrus ezera Z krastā).	0,4	
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	0,5	<1	Nepietiekama.	Uzturēt esošo ūdens līmeni Zušupītē līdz izvērtējumam par bebru darbības ietekmes sekām uz Zebrus un Svētes ezeriem. Atbilstoši izpētes rezultātiem veikt nākošās situācijai atbilstošās rīcības. Bebru aktīvu darbību nav ieteicams ierobežot, jo bebru dambji uztur ūdens līmeni ezeros.		0,5
3150	Eitrofi ezeri	469,9	50,2	Nepietiekama	Veidot atklātus piekrastes posmus apdzīvoto vietu un atpūtas bāzu tuvumā, kas vienlaikus ar cilvēku rekreācijas iespējām var kalpot arī par pīļu atpūtas vietām un zivju mazuļu barošanās zonām. Neiejaukšanās.	1,0	468,9

1. Teritorijas īss raksturojums

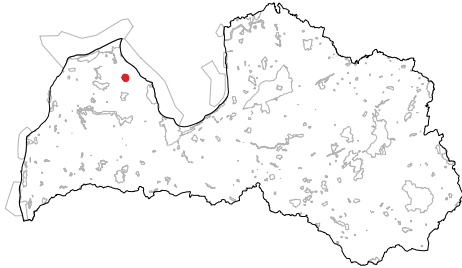
DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Talsu novada Valdemārpils lauku teritorija un Lubes pagasts.

PLATĪBA: 462 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas starp Lubezeru un nosusinātajiemPiejūraszemienu mežiem,ietver rietumu tipa augsto purvu ar ciņu mazmeldru *Trichophorum cespitosum* un purvainus mežus šaurā joslā ap purvu. Teritorijā sastopamas vairākas īpaši aizsargājamās putnu sugas, piemēram, dzērve *Grus grus*, vakarlēpis *Caprimulgus europaeus*, sila cirulis *Lullula arborea*, un tā ir īpaši piemērota dzīvotne rubenim *Tetrao tetrix*. Purvainajos mežos sastopama retā un īpaši aizsargājamā augu suga sīpoliņu donis *Juncus bulbosus*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Senāk rakto grāvju ietekmē purva ziemeļu un dienvidu daļa samērā aizaugusi. Lai gan lielākā daļa grāvju ir veci, mazi un daudzi no tiem aizauguši, to nosusinošā ietekme nelabvēlīgi ietekmējusi purvu. Purva ziemeļaustrumu daļā karjeru veidā rakta kūdra, radot lokālu nosusinošu ietekmi.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Optimāla hidroloģiskā režīma atjaunošana purvu un purvaino mežu biotopos.
- Dabisku procesu netraucēta norise biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Izpētīt hidroloģisko režīmu dabas liegumā, izvērtējot ūdens limeņa atjaunošanas potenciālās ietekmes uz apkārtni. Atjaunot hidroloģisko režīmu purvos un purvainajos mežos, atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti.

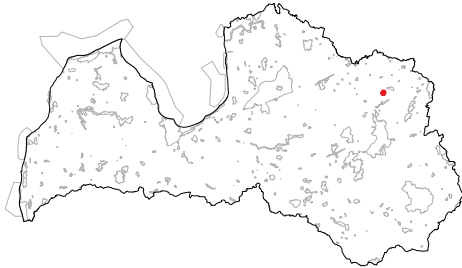
5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	74,6	16,1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās, izņemot hidroloģiskā režīma atjaunošanu kompleksā ar purva biotopiem.	74,6	
7120	Degradēti augstie purvi	36,1	7,8	Slikta.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (aizbērt vai aizsprostot grāvjus). Izcirst kokus aizaugušajās purva daļās.	36,1	
7110*	Aktīvi augstie purvi	303,2	65,6	Nepietiekama.	Hidroloģiskā režīma atjaunošana (grāvju aizbēršana vai aizsprostošana).	303,2	

Dabas liegums „Zepu mežs” (LV0534200)

1. Teritorijas īss raksturojums

- DIBINĀŠANAS GADS: 2004.
- ATRAŠANĀS VIETA: Gulbenes novada Stāmerienas pagasts.
- PLATĪBA: 65 ha.
- DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
- INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas paugurainā apvidū, kur mozaikveidā mijas lauksaimniecības zemes un meži. Tas ietver vecus un dabiskus boreālus mežus, arī staignāju mežus un pavisam nedaudz purvainus mežus. Boreālie meži atbilst augstas kvalitātes biotopiem ar daudzām struktūrām, kas raksturīgas cilvēku darbības netraucētiem mežiem, piemēram, šeit lielā daudzumā sastopamas kritālas, kas ir būtiska dzīvesvieta retām bezmugurkaulnieku sugām.

Teritorijā konstatētas vairākas retas un aizsargājamas augu sugas, piemēram, Lietuvas ūdenszāle *Glyceria lithuanica*, skrajziedu skarene *Poa remota*, divsēkļu grīslis *Carex disperma*, sirdsveida divlape *Listera cordata*, smaržīgā naktsvijole *Platanthera bifolia*. Vecajos boreālajos mežos sastopama liela sūnu daudzveidība, piemēram, gludkausiņa jungermannija *Jungermannia leiantha*, īssetas nekera *Neckera pennata* u. c.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Nav zināmi.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējās vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējās vai pastāvīgas darbības (ha)
9100*	Purvaini meži	0,5	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		0,5
9080*	Staignāju meži	6,7	10,3	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		6,7
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	52,6	80,9	Laba.	Neiejaukšanās.		52,6

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

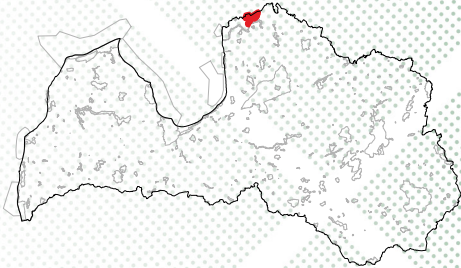
4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

Dabas liegums „Ziemeļu purvi” (LV0000130)

1. Teritorijas īss raksturojums

- DIBINĀŠANAS GADS: 2004. (kopš 1977. gada kā atsevišķi dabas liegumi).
- ATRAŠANĀS VIETA: Alojas novada Staiceles pagasts, Mazsalacas novada Ramatas pagasts. Dabas liegums atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā.
- PLATĪBA: 7703 ha.
- DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2016. gadā (2016–2026).
- INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegumā ietverts viens no lielākajiem Baltijas reģiona augsto purvu masīviem pie Latvijas un Igaunijas robežas, kurā ietilpst Sokas, Oļļas, Limšānu, Pirtsmeža un Kangaru purvi ar tiem piegulošajiem mežiem un lauksaimniecības zemēm. Dabas liegumā ietilpstošie pārrobežu purvi – Sokas, Kangaru un Oļļas purvi – kopā ar to Igaunijas teritorijā esošajām purvu daļām noteikta kā Ramsāres vieta – starptautiski nozīmīgs mitrājs. Teritorija ir arī starptautiski nozīmīga putnu vieta Latvijā (LV031).

Ziemeļu purvu teritorijā galvenokārt atrodas aktīvi augstie purvi ar ciņu-lāmu kompleksiem un distrofiem ezeriem.

Teritorijā lielu platību aizņem ezeri – Ramatas Lielezers, Ramatas Mazezers un Sokas ezers, kas atrodas augstajos purvos. Dabas liegumā konstatēti 11 ES nozīmes aizsargājамie biotopu veidi, kas kopumā aizņem vairāk nekā 80% no teritorijas platības. Nozīmīgākie ir augstie purvi, *Rhynchosporion albae* pioniersabiedrības, pārejas purvi un sliksņas, distrofi jeb purvu ezeri. No mežu biotopiem lielākās platības aizņem purvainie meži, melnalkšņu staignāji meži un veci vai dabiski boreāli meži, bet citi mežu biotopi sastopami mazās platībās. Dabas lieguma mežiem ir izcila vērtība, atsevišķās teritorijas daļās, piemēram, purva minerālzemes salās meži ir saglabājušies gandrīz pirmsatnējo mežu stāvoklī. Zālāji saglabājušies nedaudz, ļoti fragmentāri tikai ap vecām mājvietām.

Dabas lieguma biotopi ir dzīvotnes tipiskām sugām un arī daudzām retām un aizsargājamām sugām – 39 augu un 37 dzīvnieku sugām. Konstatēts liels skaits aizsargājamu putnu sugu, piemēram, klinšu ērglis *Aquila chrysaetos*, gūgatnis *Philomachus pugnax*, mežirbe *Bonasa bonasia*, pļavu lija *Circus pygargus*, rubenis *Tetrao tetrix*, mednis *Tetrao urogallus*, bezdelīgu piekūns *Falco subbuteo*, purva tilbite *Tringa glareola*, dzeltenais tārtiņš *Pluvialis apricaria*, baltmugurdenis *Dendrocopos leucotos*, trīspirkstu dzenis *Picoides tridactylus* u. c.

Dabas liegums ir viena no nedaudzām vietām Latvijā, kurā sastopamas sugas, kuru izplatības areāls Latvijā sasniedz gan dienvidu, gan rietumu izplatības robežu – pundurbērzs *Betula nana* un ciņu mazmeldrs *Trichophorum cespitosum*. Citas nozīmīgas sugas ir dzeltenā dzegužkurpīte *Cypripedium calceolus*, vidējā rasene *Drosera intermedia*, purva sūnene *Hammarbya paludosa*, sīkā lēpe *Nuphar pumila*, sūnas smaržīgā zemessomenīte *Geocalyx graveolens*, palienes lāpstīte *Scapania irrigua*, alu spulgsūna *Schistostega pennata*, doblapu leženeja *Lejeunea cavifolia* u. c. Teritorijā dzīvo spilgtā purvuspāre *Leucorrhinia pectoralis*, raibgalvas purvuspāre *Leucorrhinia albifrons*. No aizsargājamiem zīdītājiem sastopams ūdrs *Lutra lutra*, brūnais lācis *Ursus arctos*, trīs sikspārņu sugas, piemēram, ziemeļu sikspārnis *Eptesicus nilssonii*, šajā apvidū ir arī lidvāverei *Pteromys volans* piemērota dzīvotne.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Daļā no dabas lieguma teritorijas ir vērojama nosusināšanas ietekme. No Ramatas Lielezera iztekošais Ezergrāvis nosusina daļu Saklaura purva, blīva meliorācijas grāvju sistēma ir izveidota Pirtsmeža purva ziemeļaustrumu daļā un Sokas purva dienvidaustrumu daļā.
- Dabiskās sukcesijas dēļ izzūd apšu meži, kas ir vairāku aizsargājamu sugu dzīvotne.
- Nosusināšanas ietekmē degradētas medņu riestu teritorijas, purvainajos priežu mežos veidojas egļu paauga, kas mazina riestošanas sekmes.
- Invasīvās sugas Sosnovska latvāņa *Heracleum sosnowskyi* izplatīšanās dabas liegumā, ieviešoties no piegulošajām platībām.
- Bebru darbība – to izveidotie aizsprosti un nograuzto koku sanesumi apdraud straujteču biotopus Līvupē un Pīgeles upē dabas lieguma teritorijā ārpus esošajām purvu platībām.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

2017. gadā LIFE programmas projekta “Prioritāro mitrāju biotopu aizsardzība un apsaimniekošana Latvijā” (LIFE13 NAT/LV/000578) ietvaros uz grāvjiem uzbūvēti aizsprosti, stabilizējot ūdens līmeni purvā un Ramatas Lielezerā.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Hidroloģiskā režīma atjaunošana purvos un purvainajos mežos.
- Apšu audžu īpatsvara palielināšana.
- Klinšu ērgļa mākslīgo ligzdu uzturēšana un jaunu ligzdu veidošana atbilstoši teritorijas zonējumam.
- Medņu riestu uzturēšana sugai optimālā stāvoklī.
- Invazīvā Sosnovska latvāņa apkarošana.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu, purvu un ezeru biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Dabisko upes biotopu Gaņģupītē, Pīgelē un Livupē uzturēšana.
- Dabisko zālāju biotopu atjaunošana un uzturēšana nav prioritāra šai teritorijai, jo zālāji ir fragmentēti un stipri degradēti. Tomēr kopējai bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai teritorijā to atjaunošana un uzturēšana ir vēlama. Ņemot vērā, ka teritorijai blakus ir AAA “Ziemeļgauja” ar plašākajām dabisko zālāju biotopu platībām valstī, šī dabas lieguma zālāju atjaunošana var būt sekmīga, ja tiek nodrošināta arī piekļuve (ceļu infrastruktūra) un atjaunošana notiek maksimāli iespējamā platībā, ieskaitot vēsturiskās zālāju teritorijas.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Palielināt apšu audžu īpatsvaru. Mērķtiecīgi veidot apšu audzes 24 ha platībā, radot atvērumus, kuros apse var dabiski atjaunoties. Dabas aizsardzības plānā norādīti piemēroti mežu nogabali, kuros ir iespējama apšu audžu attīstība, kas nav aizsargājамie biotopi vai nozīmīgu sugu atradnes.
- Īstenot invazīvās sugas Sosnovska latvāņa apkarošanas pasākumus. Šobrīd tas ir konstatēts dabas lieguma robežas tuvumā, kur to ir jāiznīcina.
- Veikt apsaimniekošanas efektivitātes monitoringu purvā pēc hidroloģiskā režīma atjaunošanas.

5.2. Specifiski pasākumi

5.2.1. Sugas

- Medņa *Tetrao urogallus* populāciju veido 13 – 18 indivīdi, populācijas stāvoklis vērtējams kā nepietiekams. Riesta kopšana prioritāri paredzama divos riestos (dabas aizsardzības plānā norādītajās vietās), kur jāizzāģē kokus (pamatojoties uz eksperta atzinumu).
- Dabas liegumā ligzdo 1 – 2 klinšu ērgļa *Aquila chrysaetus* pāri, populācijas stāvoklis – nepietiekams. Jānovēro ligzdošanas sekmes esošajās ligzdās un nepieciešamības gadījumā jāveido jaunas mākslīgas ligzdas vai jālabo vecās ligzdas.

5.2.2. Biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	1618,4	21,0	Laba līdz nepietiekama.	Neiejaukšanās. Atjaunot hidroloģisko režīmu kompleksā ar purviem.	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	1618,4
9080*	Staignāju meži	175,7	2,3	Laba līdz nepietiekama.	Neiejaukšanās. Atjaunot hidroloģisko režīmu kompleksā ar purviem.	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem.	175
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	106,7	0,8	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		106,7
9020*	Veci jaukti platlapju meži	4,9	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		5
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	3,0	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	4,3	4,3
6000	Atjaunojami zālāji	30,8	<1	-	Atjaunošana. Uzturēšana.	30,8	30,8
7150	Rhynchospo- rion albae pioniersabied- rības	694,5		Laba.	Neiejaukšanās.		512,7
7140	Pārejas purvi un sliksņas	244,6		Laba.	Neiejaukšanās.		243,3
7120	Degradēti augstie purvi	44,3		Slikta.	Uzturēt grāvju aizsprostus.		Pēc nepieciešamības.
7110*	Aktīvi augstie purvi	3152,3		Laba.	Uzturēt grāvju aizsprostus.		Pēc nepieciešamības.
3260	Upju straujtes un dabiski upju posmi	3,2	<1	Nepietiekama.	Nodrošināt ūdens caurvadi Gaņģupītē, Pīgelē, Livupē, izvācot koku sagāzumus un regulējot bebru aizsprostu skaitu. Regulēt bebru skaitu (medības).	Pēc nepieciešamības.	3,4
3160	Distrofi ezeri	287,3	3,7	Laba.	Neiejaukšanās.		287,3

1. Teritorijas īss raksturojums

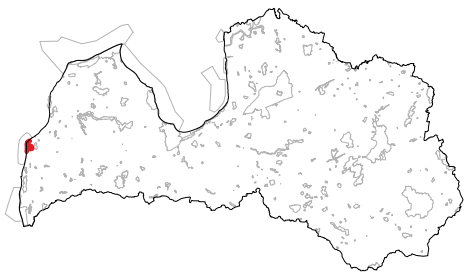
DIBINĀŠANAS GADS: 1987.

ATRAŠANĀS VIETA: Pāvilostas novada Sakas un Vērgales pagasts.

PLATĪBA: 2458 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2016. gadā (2016–2028).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegumā iekļauti reti jūras piekrastes kāpu biotopi, no kuriem īpaši nozīmīgas ir pelēkās kāpas un priekškāpas, kā arī dziļāk iekšzemē unikāli grīņu tipa meži un slapjie virsāji ar grīņa sārtēni *Erica tetralix*. Šeit ir viena no divām zināmajām jūrmalas zilpodzes *Eryngium maritimum* atradnēm Latvijā, vienas no plašākajām smiltāja nelķes *Dianthus arenarius* ssp. *arenarius* atradnēm, kā arī lielas un stabilas parastās purvmirtes *Myrica gale* audzes. Lieguma teritorijā atrodas vairākas dabiski meandrējošas upes – Rudupe, Griguļupe, Laiku valks un Žožupe. Teritorijā konstatēti 16 ES nozīmes aizsargājami biotopi, kuru aizņemtā platība ir aptuveni 60% no lieguma teritorijas.

Dabas liegumā ir dzīvotnes daudzām retām un aizsargājamām sugām: 42 vaskulāro augu, 16 sūnu, divu ķērpju, divu sēņu, 11 kukaiņu, 35 putnu sugām. Nozīmīgākās augu sugas ir Lēzela vircele *Linaria loeseli*, jūrmalas dedestiņa *Lathyrus maritimus*, jūrmalas sālsķērsa *Crambe maritima*, pūkainais plostbārdis *Tragopogon heterospermus*, jūrmalas pērkonamoliņš *Anthyllis maritima*, Baltijas donis *Juncus balticus*, bezdeligactiņa *Primula farinosa*, parastā kreimule *Pinguicula vulgaris*, ķērpis lapveida kladonija *Cladonia foliacea*, kā arī vairākas citas. Apvidus ir piemērota ligzdošanas vieta vairākām retām putnu sugām, piemēram, pupuķim *Upupa epops*, mednim *Tetrao urogallus*, meža balodim *Columba oenas*, smiltājos sastopama stepes čipste *Anthus campestris*. Retās bezmugurkaulnieku sugas ir lielais mārslu zilenītis *Maculinea arion*, kuprainā celmmuša *Laphria gibbosa*, garlūpas racējlapsene *Bembix rostrata*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Invazīvās sugas krokainā roze *Rosa rugosa* straujā izplatīšanās apdraud reto sugu populācijas, aizsargājamās kāpu biotopus.
- Aizaugšana ar kokiem un krūmiem samazina pelēko kāpu platības un kvalitāti.
- Pelēko kāpu apmežošana, kas veikta 20. gs. otrajā pusē, t. sk. ar kalnu priedi *Pinus mugo*, ir izraisījusi vietējo sugu dzīvotņu samazināšanos.

- Slapjo virsāju nosusināšanas, apmežošanas un apsaimniekošanas pārtraukšanas dēļ notiek biotopa aizaugšana ar kokiem un krūmiem, izzūd retās sugas.
- Pārmērīgas antropogēnās slodzes (nobradāšana, izbraukāšana) ietekmē dažās vietās jūras piekrastē degradējas dabisko biotopu augājs.
- Smiltāju zālāju un pelēko (pļavveida) kāpu neapsaimniekošana izraisījusi tipiskā sugu sastāva degradēšanos.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- 2006. gadā LIFE programmas projekta „Piekrastes biotopu aizsardzība un apsaimniekošana Latvijā” (LIFE02 NAT/LV/008498) ietvaros 20 ha platībā izzāgēti invazīvās sugas krokainās rozēs krūmi, kā arī veikti priežu paaugas retināšanas un atsevišķu dižkoku kopšanas pasākumi.
- LIFE programmas projekta „Natura 2000 teritoriju nacionālā aizsardzības un apsaimniekošanas programma” (LIFE11 NAT/LV/000371) ietvaros 2014. gadā veikta pelēko kāpu eksperimentāla apsaimniekošana (krokainās rozēs ierobežošana) 8,5 ha platībā. Lai gan apsaimniekošanas rezultāti bija efektīvi, tomēr nepieciešams darbus turpināt.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Visi apsaimniekošanas pasākumi un to apjomi detalizēti ir izklāstīti dabas aizsardzības plānā.
- Pelēko kāpu un smiltāju zālāju biotopu atjaunošana un optimāla apsaimniekošana, uzlabojot strukturālo kvalitāti un mazinot fragmentāciju.
- Piekrastes biotopu stāvokļa uzlabošana, veicot invazīvo augu sugu ierobežošanu un citzemju sugu stādījumu platību samazināšanu.
- Mežaino piejūras kāpu biotopu kvalitātes uzlabošana un raksturīgās mozaikveida struktūras veidošana un uzturēšana.

- Zāļu purvu apsaimniekošana un raksturīgo augu sugu saglabāšana.
- Nosusināšanas ietekmes mazināšana pārmitro biotopu saglabāšanai un atjaunošanai, t.sk. slapjo virsāju atjaunošana kompleksā ar mežiem, kā arī pārmitro biotopu strukturālās kvalitātes uzlabošana un atjaunošana.
- Reto bezmugurkaulnieku dzīvotņu kvalitātes uzturēšana, veicot bioloģiski veco priežu atēnošanu.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu, stāvkrastu, purvu, avotu un upju biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Apstiprināt dabas lieguma „Ziemeupe” individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	261,7	10,6	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Aizbērt vai aizsprostot susināšanas grāvjus. Retināt strauji augošās priedes. Atēnot bioloģiski vecas priedes.	54 18,7 11,2	178,1
9080*	Staignāju meži	20	<1	Labā līdz nepietiekama.	Neiejaukšanās. Mazināt susināšanas ietekmi.	5,9	14,1
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	104,7	4,3	Labā līdz nepietiekama.	Neiejaukšanās. Palielināt struktūras elementus. Atēnot bioloģiski vecas priedes.	42,9 25,3	36,5
91E0*	Aluviāli meži	13,2	<1	Labā.	Neiejaukšanās.		13,2
7140	Pārejas purvi un sliķšņās	15,6	<1	Labā.	Neiejaukšanās. Novērst susināšanas ietekmi (kompleksā ar 4010 un 7230).	14,7	0,9

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
7160	Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi	0,2	⟨1	Labā.	Neiejaukšanās.		0,2
7230	Kaļķaini zāļu purvi	36	1,5	Labā līdz nepietiekama.	Neiejaukšanās. Veikt zāļu purva eksperimentālu pļaušanu (9,3 ha). Novērst susināšanas ietekmi (kompleksā ar 4010 un 7140). Retināt strauji augošās priedes.	8,5 12,9 1,0	13,6
6000	Atjaunojami zālāji (mērķbiotops 6120* Smiltāju zālāji)	3,5	⟨1	-	Atjaunošana. Uzturēšana.	3,5	3,5
3260	Upju straujteses un dabiski upju posmi	1,4	⟨1	Labā.	Neiejaukšanās dabiskajos procesos.		1,4
4010	Slāpi virsāji	24,3	1,0	Labā līdz nepietiekama.	Izcirst strauji augošos kokus un krūmus. Mazināt nosusināšanas ietekmi (kompleksā ar kaļķainiem zāļu purviem).	22,8 23,5	
1230	Jūras stāvkrasti	2,1	⟨1	Labā.	Neiejaukšanās. Ierobežot krokainās rozes izplatību.		2,0 0,02
2170	Pelēkās kāpas ar ložņu kārkli	1	⟨1	Nepietiekama.	Izcirst strauji augošās priedes, t.sk. kalnu priedes. Regulāri izraut priežu sējeņus (vismaz reizi 5 gados).	1,0	1,0
2190	Mitras starpkāpu ieplakas	15,1	⟨1	Nepietiekama.	Mazināt nosusināšanas ietekmi.	4,7	

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
2180	Mežainas piejūras kāpas	863	35,1	Nepietiekama.	Ierobežot krokainās rozes izplatību. Atjaunot pelēkās kāpas, izcērtot parastās priedes vai kalnu priedes stādījumus, t. sk. 0,3 ha jāizcērt visas starp parastajām priedēm stādītās kalnu priedes. Veidot pelēko un mežaino piejūras kāpu mozaiku. Veikt priežu jaunaudžu un vienveidīgu vidēja vecuma priežu audžu dabiskošanu. Dabiskot lauksaimniecības zemēs ierīkotos priežu stādījumus. Izcirst parastās egles paaugu un otro stāvu. Izcirst kalnu priedes stādījumus un dzeltenās karaganas. Palielināt dabiskos struktūrelementus. Atēnot bioloģiski vecas priedes.	15,7 46,8 91,0 84,5 9,7 25,1 0,1 70 7,2	5,9
2130*	Ar lakstaugiem klātas pelēkās kāpas	50,8	2,1	Nepietiekama.	Izcirst strauji augošās priedes, t. sk. 8,6 ha jāizcērt visas starp parastajām priedēm stādītās kalna priedes. Ierobežot krokainās rozes izplatību. Veidot atklātas smilts laukumus. Izraut priežu sējeņus. Izveidot gājēju laipas un nobrauktuves.	25,0	25,3 50,8
2120	Priekškāpas	16,5	⟨1	Labā līdz nepietiekama.	Ierobežot krokainās rozes izplatību. Izcirst strauji augošās priedes. Izveidot gājēju laipas un nobrauktuves.	0,8	4,1
2110	Embrionālās kāpas	2,4	⟨1	Labā līdz nepietiekama.	Neiejaukšanās.		2,4

Dabas lieguma teritorijā Ar lakstaugiem klātas pelēkās kāpas sastopamas 50,8 ha platībā. Lielākā daļa (31 ha jeb 63%) no tām ir pļavveida pelēkās kāpas (2130*2.variants). Pļavveida pelēko kāpu kvalitāte ir ļoti mainīga. Bioloģiski vērtīgākās platības atrodas atsevišķos posmos starp Laikām un Akmeņragu, uz ziemeļiem no Rudupes grīvas un nelielā platībā starp Žožupi un Laiku valku. Kopējā apsaimniekojamā platība ir 52 ha.

Dabas liegums „Zilaiskalns” (LV0536300)

1. Teritorijas īss raksturojums

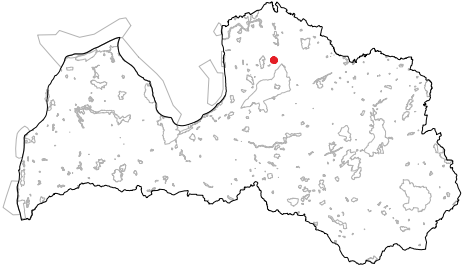
DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Kocēnu novada Kocēnu pagasts.
Dabas liegums atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā.

PLATĪBA: 118,2 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: 2005. gadā (2006–2018).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegumā ietverts Ziemeļrietumu Vidzemes pacēluma augstākais punkts – Zilaiskalns, kuru klāj veci platlapju un jauktu koku meži, kā arī veci boreāli priežu un egļu meži. Teritorijā konstatēti trīs ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidi. Dabas lieguma perifērijā sastopami priežu un egļu sausieņu, nedaudz arī bērzu un melnalkšņu pārmitrie meži. Būtiski struktūras elementi ir teritorijā sastopamie bioloģiski vecie koki, vecas lazdas, sausokņi, dabiski izveidojušies stumbeņi un kritalas. Raksturīga iezīme ir platlapju koki, īpaši liepas, kas klātas ar bagātīgu epifītisko sūnu segu, kā arī ozoli. Teritorijā ir izveidoti trīs mikroliegumi meža biotopu aizsardzībai.

Vecajos platlapju un boreālajos mežos sastopamas retas, aizsargājamas augu sugas, piemēram, melnā dedestīņa *Lathyrus niger*, zaļā divzobe *Dicranum viride*, doblapu leženeja *Lejeunea cavifolia*, smaržīgā zemessomenīte *Geocalyx graveolens* un Hellera ķīllape *Anastrophyllum hellerianum*, ķērpji – parastais plaušķērpis *Lobaria pulmonaria*, zaļganā henotēka *Chaenotheca chlorella*, skleroforas *Sclerophora* spp., cetrelījas *Cetrelia* spp. un citas.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Meža dabisko struktūru apdraud nesankcionēta mirušās koksnes izvākšana, ko veic vietējie iedzīvotāji.

- Apmeklētāju radītā slodze (zemsedzes izmīdīšana, sadzīves atkritumi u. c.).

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Apmeklētāju radītās slodzes mazināšana.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Labiekārtot infrastruktūru autostāvvietas apkārtnē, lai mazinātu ietekmi uz biotopiem paugura virsotnē.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9180*	Nogāžu un gravu meži	12,7	10,7	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		12,7
9020*	Veci jaukti platlapju meži	1,0	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		1,0
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	38,0	32,1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		38,0

Dabas liegums „Zodānu purvs” (LV0502400)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Viļakas novada Žiguru pagasts.

PLATĪBA: 98 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegums atrodas plašā mežainā un purvainā teritorijā, tajā ietverts augstais un pārejas purvs, kā arī purvainais mežs. Daļa augstā purva atrodas ārpus dabas lieguma, tas ir nosusināts un aizaudzis ar mežu. Grāvji nelabvēlīgi ietekmē purvainos mežu daļā dabas lieguma un tā tuvumā. Dabas liegumā sastopamas aizsargājamas augu sugas, piemēram, mellenāju kārkls *Salix myrtilloides*, Baltijas dzegužpīrkstīte *Dactylorhiza baltica*, gada staipeknis *Lycopodium annotinum* un vālišu staipeknis *Lycopodium clavatum*. Teritorija ir nozīmīga putnu dzīvesvieta, šeit sastopams jūras ērglis *Haliaeetus albicilla*, rubenis *Tetrao tetrix*, mednis *Tetrao urogallus* u. c.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Esošā nosusināšanas sistēma dabas liegumā un tam piegulošajā teritorijā radījusi hidroloģiskā režīma pārmaiņas un purvaino mežu kvalitātes pasliktināšanos.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

Purva tālākas degradācijas un nelabvēlīgu ietekmju novēršana, pārskatot teritorijas robežas un iekļaujot dabas liegumā visu purvu un tā buferzonu, lai kompleksi varētu veiktu hidroloģiskā režīma atjaunošanu.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Paplašināt dabas liegumu. Dabas liegumā iekļauta tikai augstā purva atklātā daļa. Blakus esošā purva daļa ir nosusināta, daļa jau ir aizaugusi ar mežu. Tomēr viss purvs veido vienotu hidroloģisku sistēmu, tādēļ jāiekļauj dabas liegumā viss purvs.
- Izpētīt hidroloģisko režīmu dabas liegumā un piegulošajā teritorijā, izvērtējot ūdens līmeņa atjaunošanas potenciālās ietekmes uz apkārtni. Atjaunot hidroloģisko režīmu purvos un purvainajos mežos atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām procedūrām, ja atjaunošana ir iespējama. Pasākums ietver arī monitoringa programmas un metodikas sagatavošanu, lai novērtētu atjaunošanas darbu efektivitāti.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	47,9	48,9	Nepietiekama.	Atjaunot hidroloģisko režīmu kompleksi ar purvu.	47,9	
7140	Pārejas purvi un slišķīgas	5,2	5,3	Nepietiekama.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (aizsprostot grāvjus).	5,2	
7110*	Aktīvi augstie purvi	19,2	19,6	Nepietiekama.	Atjaunot hidroloģisko režīmu (aizsprostot grāvjus).	19,2	

1. Teritorijas īss raksturojums

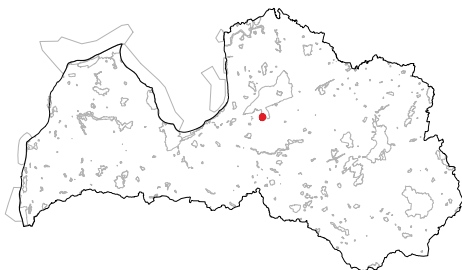
DIBINĀŠANAS GADS: 2013.

ATRAŠANĀS VIETA: Siguldas novada Siguldas un Mores pagasti.

PLATĪBA: 51,4 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI:
Ministru kabineta 2013. gada 12. novembra noteikumi Nr. 1314 "Dabas lieguma "Zušu-Staiņu sēravoti" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi.

Dabas liegums atrodas Sērūpītes un Kaķupītes krastos Sudas purva malā un ir viens no retajiem apvidiem Latvijā, kur ir bagātīgi sastopami sēravoti. Dabas liegums izveidots aizsargājamo augu sugu, īpaši Sibīrijas mēlziedes *Ligularia sibirica*, saglabāšanai, kā arī retu biotopu aizsardzībai. No tiem nozīmīgākie ir minerālvielām bagāti avoti un avoksnāji, kā arī mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs. Dabas liegums ir viena no divām Sibīrijas mēlziedes atradnēm Latvijā. Te ir arī vienīgā zināmā ziemas svertijas *Swertia perennis* atradne, augs ilgu laiku valstī tika uzskatīts par izzudušu sugu. Teritorijā aug arī citas retas un aizsargājamas augu sugas – bālziedu brūnkāte *Orobancha pallidiflora*, Fuksa dzegužpirkstīte *Dactylorhiza fuchsii*, smaržīgā naktsvijole *Platanthera bifolia* u. c.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Bebru darbības ietekme – gandrīz visā upes posmā dabas lieguma teritorija upe ir uzplūdināta, vietām izveidojušās vecas bebraines; paceltais ūdens līmenis daļēji applūdinājis arī sēravotus.
- Zālāju aizaugšana un pārpurvošanās bebru darbības dēļ.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošanas pasākumi nav veikti.
- 2014. gadā teritorijas ziemeļu daļā uzbūvēta jauna laipa apmeklētājiem līdz jau agrāk labiekārtotajam avotam. Arī agrāk te ir bijusi iekārtota taka no Zušu bijušās sēravotu dziednīcas līdz sēravotiem.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

Sibīrijas mēlziedes atradņu un avotu biotopu uzturēšana sugas un biotopa saglabāšanai optimālā stāvoklī. Steidzami jāierobežo bebru darbība un jālikvidē tās negatīvās sekas – paaugstinātais ūdens līmenis upē un grāvjos, tādējādi novēršot turpmāku avotu applūdināšanu un mežu un pļavu degradāciju.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Bebru darbības ierobežošana, arī ārpus dabas lieguma hidroloģiski saistītajās teritorijās.
- Pēc detalizētas izpētes un pamatojuma izstrādes īstenot pasākumus Sibīrijas mēlziedes dzīvotņu stāvokļa uzlabošanai (piemēram, koku selektīva izciršana (atvērumu veidošana) vienādvecuma egļu audzēs uz avotu nogulumiem u. c.).
- Esošās tūrisma infrastruktūras uzturēšana dabas lieguma ziemeļu daļā pie bijušās Zušu dziednīcas; tūrisma infrastruktūru jaunās vietās veidot nav pieļaujams, jo tas apdraud retās augu sugu atradnes un avotu biotopus.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
6410	Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs	1,9	3,7	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	1,9	1,9
7160	Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi	1,4	2,7	Slikta.	Novērst bebra uzplūdinājumus upē, lai samazinātu ūdens līmeni avotu biotopos (jānojauc bebru aizsprosti, jāmazina un regulāri jāierobežo bebru skaits). Izcirst krūmus, selektīvi izcirst kokus Sibīrijas mēlziedes augšanas vietās.	20	
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	0,1	<1	Slikta.	Novērst bebra uzplūdinājumus upē, lai samazinātu ūdens līmeni avotu biotopos (jānojauc bebru aizsprosti, jāmazina un regulāri jāierobežo bebru skaits).		0,1

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1999.

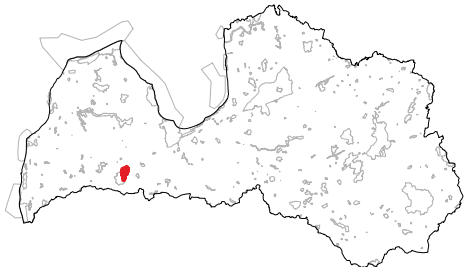
ATRAŠANĀS VIETA: Brocēnu novada Blīdenes pagasts; Saldus novada Jaunauces pagasts, Zvārdes pagasts.

PLATĪBA: 3072 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2016. gadā (2016–2028).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI:

Ministru kabineta 2001. gada 25. septembra noteikumi Nr. 414 "Dabas lieguma "Zvārde" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi".

Dabas liegumā ietverts viens no lielākajiem purvu masīviem Kurzemē, kurā ietilpst divi purvi – Zvārdes purvs un Stūru purvs, kā arī to apkārtējie meži, Ķerkliņu ezers un meži uz dienvidiem no tā. Dabas lieguma teritorija atrodas bijušā Zvārdes militārā aviācijas poligona vietā, kur ilgstošas ierobežotas saimnieciskās darbības dēļ izveidojušies apstākļi, kas piemēroti dažādām retām sugām. Dabas liegumā konstatēti 15 ES nozīmes aizsargājami biotopu veidi. Ievērojamas platības (25% no teritorijas) aizņem aktīvi augstie purvi, sastopami purvaini meži, veci vai dabiski boreāli meži un lakstaugiem bagāti egļu meži. Pārējie meža biotopu veidi aizņem nelielas platības. Dabisko zālāju ir ļoti maz un mūsdienās tie ir gandrīz aizauguši. Teritorijai nozīmīgs ir Ķerkliņu ezers un Lapezers – dabiski eitrofi ezeri. Ķerkliņu ezers ir savdabīgs subglaciālas iegultnes ezers. Īpaša šīs teritorijas iezīme ir bebraines, kas aizņem apmēram 250 ha.

Dabas liegumā īpaša vērtība ir Putnu Direktīvas I pielikuma sugām (30 sugas). Teritorija vienlaikus ir putnu aizsardzībai starptautiski nozīmīga vieta Latvijā (LV066). Apvidus ir nozīmīga ligzdošanas vieta plēsējputniem un dzeņiem, atpūtas vieta migrējošiem putniem. Šeit sastopama mežirbe *Bonasa bonasia*, melnais stārķis *Ciconia nigra*, mazais ērglis *Aquila pomarina*, jūras ērglis *Haliaeetus albicilla*, ziemeļu gulbis *Cygnus cygnus*, rubenis *Tetrao tetrix*, trīspirkstu dzenis *Picoides tridactylus*, baltmugurdzenis *Dendrocopos leucotos*, lielais dumpis *Botaurus stellaris*, purva tilbīte *Tringa glareola* u. c. Dabas liegumā konstatētas 16 retas un aizsargājamas vaskulāro augu sugas, piemēram, trejdaivu koraļlsakne *Corallorhiza trifida*, ciņu mazmeldrs *Trichophorum cespitosum*, mellenāju kārkls *Salix myrtilloides*, purva sūnene *Hammarbya paludosa*, Baltijas dzegužpirkstīte *Dactylorhiza baltica*, stāvlapu dzegužpirkstīte *Dactylorhiza incarnata*. Sastopamas 13 retas un aizsargājamas sūnu sugas, piemēram, smaillapu lāpstīte *Scapania apiculata*, kā arī četras retas un aizsargājamas sēņu sugas, tostarp košā zelt pore *Hapalopilus croceus*.

No aizsargājamiem bezmugurkaulniekiem konstatēts lapkoku samtenis *Lopinga achine* un spilgtā purvuspāre *Leucorrhinia pectoralis*.

Dabas liegums ir nozīmīga sikspārņu teritoriju – konstatētas piecas sikspārņu sugas, tostarp diķa naktssikspārnis *Myotis dasycneme*. Šeit dzīvo ūdrs *Lutra lutra* un mazais susuris *Muscardinus avellanarius*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Nosusināšanas ietekmē turpinās purva aizaugšana. Senāk veiktā meliorācija, upju regulēšana un gultnes pārrakšana, kas uzsākta jau 20. gs. 20. gados, veicināja purvu nosusināšanos, aizaugšanu ar mežu un atklātās purvu platības samazināšanos; 29 ha aizņem sen meliorēta purva daļa, kas sagatavota kūdras ieguvei, tur ieguve savulaik notikusi nelielā platībā.
- Veco, bioloģiski vērtīgo mežaudžu fragmentācija – agrākās mežizstrādes sekas (43% no mežu platībām ir jaunaudzes un vidēja vecuma audzes).
- Zālāju apsaimniekošanas pārtraukšana un to aizaugšana. Bijušo zālāju un citu lauksaimniecības zemju lielākā daļa ir aizaugusi, un to vietā ir izveidojies sekundārs mežs.
- Ezeres upes palieņu zālāju pārpurvošanās.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- Māju tuvumā periodiski ir izplauts Ķerkliņu ezera piekrastes augājs, uzturot atklātu makšķerēšanas pieeju un peldētavu, tā dēļ izveidojušās izsilstošas un produktīvas piekrastes seklūdēns zonas, kas nodrošina zivju mazuļu barošanos, kā arī labākas pīļu perējumu izdzīvošanas sekmes. Uzlabojas arī ezera ainaviskā kvalitāte. Darbība kopumā vērtējama pozitīvi.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Biotopu fragmentācijas samazināšana, veicinot mistrotu koku audžu veidošanos jaunaudzēs.
- Dabisko zālāju atjaunošana un apsaimniekošana nav prioritāra, tomēr lieguma bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai tā ir vēlama. Atjaunošana ir uzskatāma par prioritāru gadījumā, ja zālāji tiek atjaunoti arī dabas parkā “Zvārdes meži”, jo tad tiem būtu liela nozīme biotopu savienotības palielināšanai abu aizsargājamo teritoriju ietvaros. Šajā gadījumā liegumā dabiskie zālāji jāatjauno ne tikai 6 ha platībā, kas ir 2016. gada dabas aizsardzības plānā norādītā platība, bet arī vēsturiskajās dabisko zālāju teritorijās, palielinot kopējo dabisko zālāju platību vismaz līdz 30 ha.
- Neiejaukšanās bebrainu attīstībā, bebru dambju nejaukšana, izņemot nepieciešamības gadījumos (piemēram, ceļu applūšana, aizsargājamo biotopu bojāeja, negatīva ietekme uz mežaudzēm, kas robežojas ar liegumu) dabas aizsardzības plānā norādītās vietās.
- Noteces no purva mazināšana degradētajā purvā un pie Stūrupes iztekas no purva.
- Nodrošināti ērgļu sugām optimāli ligzdošanas apstākļi sezonas lieguma teritorijā.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Veikt dabas lieguma individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu grozījumus, t. sk. nosakot sezonas liegumu ērgļu ligzdošanas laikā.
- Nodrošināt optimālu hidroloģisko režīmu – dabas liegumā neveicot veco meliorācijas grāvju un ūdensteču atjaunošanu, padziļināšanu vai tīrīšanu (tās nav valsts nozīmes ūdensnotekas), tādējādi meža biotopi un ar tiem saistītās bebraines tiks uzturētas nepieciešamajā mitruma stāvoklī. Bebru aizsprostus nojaukt tikai nepieciešamības gadījumos un dabas aizsardzības plānā norādītajās vietās.
- Veicināt mistrotu koku audžu veidošanos, apsaimniekojot jaunās mežaudzes un baltalkšņu audzes un pielietojot dabas aizsardzības plānā aprakstītās metodes.
- Izstrādāt ekspluatācijas noteikumus publiskajam Ķerkliņu ezeram, lai nodrošinātu ezera resursu ilgtspējīgu izmantošanu.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	233,1	7,6	Laba.	Neiejaukšanās.		233,1
9020*	Veci jaukti platlapju meži	4,3	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		4,3
9050	Lakstaugiem bagāti egļu meži	125,2	4,1	Laba.	Neiejaukšanās.		125,2
9080*	Staignāju meži	54,1	1,8	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		54,1
9180	Nogāžu un gravu meži	7,7	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		7,7

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	405,7	13,2	Nepietiekama.	Neiejaukšanās, izņemot, ja iespējams, hidroloģiskā režīma atjaunošana kompleksi ar purvu.	Saskaņā ar hidroloģiskās izpētes rezultātiem	405,7
91E0*	Aluviāli meži	0,3	⟨1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,3
7110*	Aktīvi augstie purvi	779,0	25,4	Laba.	Neiejaukšanās dabiskajos procesos (t.sk. nenojaukt bebru aizsprostus, kas uztur vajadzīgo ūdens līmeni). Mazināt Stūrupes augšteces noteci, uzbūvējot aizsprostus uz grāvja Stūru purva Z daļā.	29	750
7120	Degradēti augstie purvi	29	1,0	Slikta.	Atjaunot hidroloģisko režīmu, aizsprostojot vai aizberot grāvjus Stūru purva R daļā (DA plānā norādītajā vietā).	29	
7140	Pārejas purvi un slikšņas	56,3	1,8	Laba.	Neiejaukšanās.		56,3
7160	Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi	0,5	⟨1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,5
7230	Kaļķaini zāļu purvi	2	⟨1	Laba.	Neiejaukšanās.		2
6000	Atjaunojami zālāji	36,0	1,2	-	Atjaunošana. Uzturēšana.	36,0	36,0
3150	Eitrofi ezeri	52	1,7	Laba.	Uzturēt atklātas piekrastes seklūdens zonas Ķerkliņu ezerā.	0,5	
3160	Distrofi ezeri	0,2	⟨1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,2
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	0,25	⟨1	Laba.	Neiejaukšanās, izņemot gadījumus, ja darbība saistīta ar piekrastes pļavu apsaimniekošanu.		0,25

1. Teritorijas īss raksturojums

- DIBINĀŠANAS GADS: 1925.
- ATRAŠANĀS VIETA: Ciblas novada Zvirgzdenes pagasts.
- PLATĪBA: 5 ha.
- DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.
- INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Dabas liegumā ietverti īpaši vērtīgi platlapju meži uz Zvirgzdenes ezera salām. Ezers tiek aktīvi izmantots rekreācijai un makšķerēšanai, ir vairākas pludmales. Blakus ezeram atrodas Ludzas vasarnīcu un mazdārziņu rajons.

Liegums aptver Ozolu un Liepu salu, kā arī divas mazākas salas. Uz salām atrodas mežaudzes, ko veido ES nozīmes aizsargājамie biotopi – ozolu meži un veci jaukti platlapju meži ar liepām un ozoliem. Tajos ir bagātīgs vaskulāro augu sugu sastāvs. 2002. gadā uz salām konstatēta Latvijā reti sastopamā matainā grīšļa *Carex pilosa* atradne. Te sastopama arī retā, aizsargājamā ārstniecības cietsēkle *Lithospermum officinale*. Salas ir putniem nozīmīga teritorija un dzīvotne ūdram *Lutra lutra*. Salu piekrastēs ezerā konstatēta reti sastopamā zālainā ežgalvīte *Sparganium gramineum*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

Salās novērojama apmeklētāju ietekme – nomīdīšana, stihiski ierīkotas ugunsroku vietas. Visvairāk ietekmēta ir Liepu sala – izcirstas lazdas, nomīdīta zemsedze, uzslīeta nojume, ir ugunsroku vietas. Citās salās ietekme ir mazāka. Ezerā aktīvi tiek izmantoti

dažādi peldlīdzekļi – ūdens motocikli, katamarāni, laivas ar motoriem u. c.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešамie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Izstrādāt dabas lieguma individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus, ietverot tādus nosacījumus salu apmeklētājiem, kas mazinātu rekreācijas ietekmi.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9160	Ozolu meži	1,9	38,0	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		1,9
9020*	Veci jaukti platlapju meži	1,1	22,0	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		1,1